

28 decembrie
2012

Nr. 273-279

Anul XIX
(4311-4317)

MONITORUL OFICIAL

AL REPUBLICII MOLDOVA

moldpres

MONITORUL OFICIAL AL REPUBLICII MOLDOVA este un produs protejat legal și dă dreptul MOLDPRES de a-i autoriza reproducerea ori crearea altor produse derivate numai de către abonați, potrivit contractului de abonament, cu obligația acestora de a-l folosi în limitele prevăzute de contract, de a nu-i distorsiona conținutul și de a menționa obligatoriu sursa „Monitorul Oficial al Republicii Moldova”. Orice altă formă de utilizare a produsului în scopuri de multiplicare și difuzare este interzisă. MOLDPRES își rezervă dreptul de a lua măsurile necesare în cazurile în care nu se respectă prevederile legale de utilizare a produselor sale.

EDITOR: Agenția Informațională de Stat “Moldpres”

Director general Vladimir DARIE

Monitorul Oficial al Republicii Moldova

Redactor-șef Simion ROPOT

Editorul și redacția: 2012, Chișinău, str. Pușkin, 22, Casa Presei, et. 3.

Numărul de înregistrare 475. Certificat de înregistrare a mărcii nr. 12578.

Abonamentele se pot contracta la orice oficiu poștal. Indicele de abonare 21128. Tirajul total 5491.

Telefoane: Editorul 23-34-28, fax 23-26-98; Secretarul general de redacție: 23-44-41; e-mail: monitor@moldpres.md

Redactorii: 23-23-09; Publicații ale agenților economici, avize, pierderi de acte: tel: 23-35-86, tel./fax 23-34-39; e-mail: mo@moldpres.md

Cont nr. 225139709, cod EXMMMD22436, BC “Eximbank-Gruppo Veneto Banca” S.A., filiala nr. 11.

Cont nr. 222472202165, cod BSOCMD2X722, BC “Banca Socială” S.A. interrațională.

Chișinău, Agenția Informațională de Stat MOLDPRES.

Cod fiscal 1003600071952. Tiparul: Editura “Universul”, str. Vlaicu Pîrcălab, 45, mun. Chișinău. Comanda nr. 7701.

“Monitorul Oficial al Republicii Moldova” nu poartă răspundere pentru veridicitatea avizelor publicate.

Acele oficiale pot fi publicate în alte ediții periodice numai cu trimitere la “Monitorul Oficial al Republicii Moldova”.

Начните Новый год ВЫГОДНО!

Воспользуйтесь кредитом FinComBank в рамках программы кредитования в период с 1 декабря 2012 года по 31 января 2013 года и получите новогодний подарок:

- ✓ скидку в 2 процентных пункта от базовой процентной ставки;
- ✓ бесплатное обслуживание текущего счета в течение 12 месяцев;
- ✓ бесплатное открытие банковских карт VISA International/ MasterCard Worldwide (если сумма кредита превысит 75 000 леев), а также бесплатное подключение к системе онлайн-платежей FinComPay;
- ✓ 50-ти процентную скидку на подключение к системе "Клиент-Банк";
- ✓ дисконтную карту в подарок.

За дополнительной информацией обращайтесь в филиалы и агентства FinComBank, по адресу электронной почты smc@fincombank.com или по тел: (0 22) 26-99-56.

**jaluzele
cornișe
draperii**

Tel.: (022) 22-52-54,
(022) 27-42-13;
mob.0 691 21363

Канцтовары

Все виды офисной
БУМАГИ

КАССОВАЯ ЛЕНТА
САМОКЛЕЮЩАЯСЯ
ЭТИКЕТКА

"SVT - SERVICE" SRL

С доставкой!

Ул. Сергей Лазо, 48, оф. 6; тел.: 211-601, 0-794-69-528

Plasarea publicității în ediția
„Monitorul Oficial al RM”

Tel.: (+373 22) 23 37 26
(+373 22) 23 23 72

*Beneficiază de reduceri la abonarea ediției
«Monitorul Oficial al Republicii Moldova»
pentru prima jumătate a anului 2013.*

Perfectează abonamentul la sediul
AIS «Moldpres», str. Al. Pușkin 22,
Casa Presei, et.1, bir.1, de unde
vei prelua personal fiecare ediție.

Cunoașterea legii te avantajează!

PARTEA I

Legi, hotărâri ale Parlamentului Republicii Moldova, decrete ale Președintelui Republicii Moldova

870. Decret privind promulgarea Legii pentru modificarea Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122-XV din 14 martie 2003 (nr. 420-VII, 21 decembrie 2012).	7
871. Lege pentru modificarea Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122-XV din 14 martie 2003 (nr. 274, 30 noiembrie 2012).	7
872. Decret privind conferirea de distincții de stat unor colaboratori ai Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare (nr. 417-VII, 21 decembrie 2012).	7
873. Decret privind eliberarea domnului Valeriu GÎSCĂ din funcția de judecător la Judecătoria Rîșcani, municipiul Chișinău (nr. 418-VII, 21 decembrie 2012).	7
874. Decret privind acordarea cetățeniei Republicii Moldova (nr. 421-VII, 21 decembrie 2012).	8
875. Decret privind conferirea Ordinului „Gloria Muncii” domnului Nicolae STRATAN (nr. 422-VII, 21 decembrie 2012).	8
876. Decret privind conferirea de distincții de stat unor lucrători medicali (nr. 423-VII, 21 decembrie 2012).	8
877. Decret privind conferirea „Ordinului de Onoare” domnului Ismail SAFI (nr. 424-VII, 21 decembrie 2012).	8

Acte ale Curții Constituționale a Republicii Moldova

27. Hotărâre pentru controlul constituționalității unor prevederi referitoare la exercitarea dreptului la inițiativă legislativă (Sesizarea nr. 18a/2012) (nr. 15, 4 decembrie 2012).	9
28. Hotărâre pentru controlul constituționalității unor prevederi din Codul audiovizualului al Republicii Moldova nr. 260-XVI din 27 iulie 2006 (Sesizarea nr. 25a/2012) (nr. 17, 6 decembrie 2012).	15
29. Decizie privind sistarea procesului pentru controlul constituționalității unor prevederi din Legea cu privire la libertatea de exprimare (Sesizarea nr. 22a/2012) (nr. 4, 4 decembrie 2012).	24

Acte ale Curții de Conturi a Republicii Moldova

39. Hotărâre cu privire la aprobarea Raportului asupra administrării și întrebuințării resurselor financiare publice și patrimoniului public (Raport anual 2011) (nr. 48, 21 septembrie 2012).	26
40. Hotărâre privind Raportul auditului bugetelor unităților administrativ-teritoriale și gestionării patrimoniului public din raionul Dubăsari pe anul 2011 (nr. 52, 21 noiembrie 2012).	89
41. Hotărâre privind aprobarea Programului activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2013 (nr. 54, 4 decembrie 2012).	109

PARTEA II

Hotărâri ale Guvernului Republicii Moldova

1061. Hotărâre cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (nr. 943, 19 decembrie 2012).	112
1062. Hotărâre cu privire la aprobarea componenței nominale a delegației moldovenești în legătură cu vizita de lucru a dlui Vladimir FILAT, Prim-ministru, la instituțiile Uniunii Europene (Bruxelles, Regatul Belgiei, 12-13 decembrie 2012) (nr. 984, 24 decembrie 2012).	112
1063. Hotărâre cu privire la aprobarea componenței nominale a delegației moldovenești în legătură cu vizita oficială a dlui Vladimir FILAT, Prim-ministru, în Statul Qatar (10-12 decembrie 2012) (nr. 985, 24 decembrie 2012).	113
1064. Hotărâre cu privire la structura și efectivul-limită ale Inspectoratului General al Poliției al Ministerului Afacerilor Interne (nr. 986, 24 decembrie 2012).	113
1065. Hotărâre pentru aprobarea Regulamentului cu privire la titlul de călătorie (nr. 987, 24 decembrie 2012).	114
1066. Hotărâre cu privire la Unitatea de implementare a Proiectului de construcție a locuințelor pentru păturile socialmente vulnerabile II (nr. 988, 24 decembrie 2012).	122
1067. Hotărâre cu privire la modificarea și completarea unor hotărâri ale Guvernului (nr. 990, 26 decembrie 2012).	124
1068. Hotărâre cu privire la numirea în funcție a domnului Ion BODRUG (nr. 991, 26 decembrie 2012).	125

1069. Hotărîre cu privire la modificarea și completarea Hotărîrii Guvernului nr. 20 din 20 ianuarie 2009 (nr. 993, 26 decembrie 2012).	126
1070. Hotărîre cu privire la acordarea Bursei de excelență a Guvernului și Bursei nominale (pe domenii) pentru doctoranzi pe anul 2013 (nr. 994, 26 decembrie 2012).	126

PARTEA III

Acte ale ministerelor, departamentelor și ale Băncii Naționale a Moldovei

Acte ale Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova

1628. Ordin privind modificarea și completarea Clasificației bugetare (nr. 164, 17 decembrie 2012).	128
1629. Ordin cu privire la modul de achitare și evidență a plăților la bugetul public național prin sistemul trezorerial al Ministerului Finanțelor în anul 2013 (nr. 165, 19 decembrie 2012).	128
1630. Ordin privind modificarea și completarea Clasificației bugetare (nr. 167, 22 decembrie 2012).	138

Acte ale Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare al Republicii Moldova

1631. Ordin pentru aprobarea Normei sanitare veterinare privind modelul de formulare de prescripție medicală, pentru eliberarea produselor medicinale veterinare și a normelor metodologice referitoare la utilizarea acestora (nr. 176, 6 noiembrie 2012).	139
---	-----

Acte ale Ministerului Sănătății al Republicii Moldova

1632. Ordin privind aprobarea Normelor metodologice de aplicare în anul 2013 a Programului unic al asigurării obligatorii de asistență medicală (nr. 1239/253-A, 10 decembrie 2012).	145
--	-----

Acte ale Ministerului Tineretului și Sportului al Republicii Moldova

1633. Ordin cu privire la aprobarea statelor-tip de funcții ale școlilor sportive (nr. 653, 15 noiembrie 2012).	159
--	-----

Acte ale Ministerului Culturii al Republicii Moldova și ale Sindicatului Lucrătorilor din Cultură al Republicii Moldova

1634. Acord adițional cu privire la modificările și completările la Convenția colectivă (nivel de ramură) pe anii 2011-2013, încheiată între Ministerul Culturii al RM și Sindicatul Lucrătorilor din Cultură din RM (nr. 116, 20 decembrie 2012).	160
--	-----

Acte ale Serviciului de Informații și Securitate

1635. Ordin privind modificarea și completarea Ordinului directorului Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova nr. 68 din 15 noiembrie 2011 (nr. 94, 17 decembrie 2012).	161
---	-----

Acte ale Serviciului Vamal al Republicii Moldova

1636. Ordin cu privire la completarea și modificarea Normelor tehnice privind imprimarea, utilizarea și completarea declarației vamale în detaliu, aprobate prin Ordinul Serviciului Vamal nr. 346-O din 24.12.2009 (nr. 487-O, 22 noiembrie 2012).	162
1637. Ordin cu privire la aprobarea Regulamentului privind procedurile simplificate de vămuire (nr. 521-O, 10 decembrie 2012).	163

Acte ale Agenției pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației

1638. Hotărîre cu privire la modificarea și completarea Hotărîrii Consiliului de Administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației nr. 33 din 17 noiembrie 2011 (nr. 70, 20 decembrie 2012).	168
---	-----

Acte ale Comisiei Naționale a Pieței Financiare

1639. Hotărîre cu privire la coordonarea modificărilor și completărilor la Procedura privind aplicarea comisioanelor, taxelor și altor plăți, încasate pentru serviciile prestate de Bursa de Valori a Moldovei (nr. 54/2, 22 decembrie 2012). .	169
1640. Hotărîre cu privire la autorizarea reorganizării unor societăți pe acțiuni (nr. 54/3, 22 decembrie 2012)...	169
1641. Hotărîre cu privire la înregistrări în Registrul de stat al valorilor mobiliare (nr. 54/4, 22 decembrie 2012).	169
1642. Hotărîre cu privire la retragerea licenței Asociației de Economii și Împrumut „FINCREDSOR” (nr. 54/9, 22 decembrie 2012).	170
1643. Hotărîre cu privire la reperfectarea licenței Companiei „KLASSIKA ASIGURĂRI” S.A. (nr. 54/11, 22 decembrie 2012).	170
1644. Hotărîre cu privire la acordarea licenței Brokerului de Asigurare-Reasigurare „SHARING GROUP” S.R.L. (nr. 54/12, 22 decembrie 2012).	171
1645. Hotărîre cu privire la reperfectarea licenței Companiei Internaționale de Asigurări „ASITO” S.A. (nr. 54/13, 22 decembrie 2012).	171

1646. Hotărîre cu privire la reperfectarea licențelor Întreprinderii Mixte Compania de Asigurări „GRAWE CARAT ASIGURĂRI” S.A. (nr. 54/14, 22 decembrie 2012).....	171
1647. Ordonanță cu privire la anularea suspendării operațiunilor bancare la conturile curente ale Societății pe acțiuni „ULMU-VIN” și ale Societății pe acțiuni „TRANSSERVICE” (nr. 54/5-O, 22 decembrie 2012).....	172

Acte ale Comisiei Electorale Centrale

1648. Hotărîre cu privire la modificarea hotărîrii Comisiei Electorale Centrale nr. 1525 din 27 noiembrie 2012 „Cu privire la delegarea președintelui Comisiei Electorale Centrale Iurie Ciocan la Sankt-Petersburg, Federația Rusă” (nr. 1560, 4 decembrie 2012).	173
1649. Hotărîre cu privire la atribuirea unui mandat de consilier în Consiliul sătesc Andrușul de Jos, raionul Cahul (nr. 1561, 4 decembrie 2012).	173
1650. Hotărîre cu privire la atribuirea unui mandat de consilier în Consiliul sătesc Lucești, raionul Cahul (nr. 1562, 4 decembrie 2012).	173
1651. Hotărîre cu privire la atribuirea unui mandat de consilier în Consiliul sătesc Iujnoe, raionul Cahul (nr. 1563, 4 decembrie 2012).	174
1652. Hotărîre cu privire la atribuirea unor mandate de consilier în Consiliul sătesc Meleşeni, raionul Călărași (nr. 1564, 4 decembrie 2012).	174
1653. Hotărîre cu privire la atribuirea unui mandat de consilier în Consiliul sătesc Opaci, raionul Căușeni (nr. 1565, 4 decembrie 2012).	174
1654. Hotărîre cu privire la atribuirea unor mandate de consilier în Consiliul comunal Hîrtop, raionul Cimișlia (nr. 1566, 4 decembrie 2012).	175
1655. Hotărîre cu privire la atribuirea unui mandat de consilier în Consiliul sătesc Batîr, raionul Cimișlia (nr. 1567, 4 decembrie 2012).	175
1656. Hotărîre cu privire la atribuirea unui mandat de consilier în Consiliul raional Orhei (nr. 1568, 4 decembrie 2012).	175
1657. Hotărîre cu privire la atribuirea unui mandat de consilier în Consiliul sătesc Gordinești, raionul Rezina (nr. 1569, 4 decembrie 2012).	176
1658. Hotărîre cu privire la atribuirea unui mandat de consilier în Consiliul sătesc Trifești, raionul Rezina (nr. 1570, 4 decembrie 2012).	176
1659. Hotărîre cu privire la atribuirea unui mandat de consilier în Consiliul orășenesc Singerei, raionul Singerei (nr. 1571, 4 decembrie 2012).	176
1660. Hotărîre cu privire la atribuirea unui mandat de consilier în Consiliul comunal Gălești, raionul Strășeni (nr. 1572, 4 decembrie 2012).	177
1661. Hotărîre cu privire la atribuirea unui mandat de consilier în Consiliul raional Ungheni (nr. 1573, 4 decembrie 2012).	177
1662. Hotărîre cu privire la atribuirea unor mandate de consilier în Consiliul comunal Negurenii Vechi, raionul Ungheni (nr. 1574, 4 decembrie 2012).	177
1663. Hotărîre cu privire la atribuirea unui mandat de consilier în Consiliul comunal Zagarancea, raionul Ungheni (nr. 1575, 4 decembrie 2012).	178
1664. Hotărîre cu privire la atribuirea unor mandate de consilier în Consiliul sătesc Mîndic, raionul Drochia (nr. 1576, 11 decembrie 2012).	178
1665. Hotărîre cu privire la atribuirea unor mandate de consilier în Consiliul orășenesc Șoldănești, raionul Șoldănești (nr. 1577, 11 decembrie 2012).	178
1666. Hotărîre cu privire la dizolvarea consiliilor electorale de circumscripție și a birourilor electorale ale secțiilor de votare (nr. 1578, 11 decembrie 2012).	179
1667. Hotărîre cu privire la atribuirea unui mandat de consilier în Consiliul comunal Cucoara, raionul Cahul (nr. 1579, 11 decembrie 2012).	179
1668. Hotărîre cu privire la atribuirea unui mandat de consilier în Consiliul comunal Ciobalaccia, raionul Cantemir (nr. 1580, 11 decembrie 2012).	179
1669. Hotărîre cu privire la atribuirea unor mandate de consilier în Consiliul comunal Cîșla, raionul Cantemir (nr. 1581, 11 decembrie 2012).	180
1670. Hotărîre cu privire la atribuirea unor mandate de consilier în Consiliul sătesc Coștangalia, raionul Cantemir (nr. 1582, 11 decembrie 2012).	180
1671. Hotărîre cu privire la atribuirea unui mandat de consilier în Consiliul comunal Enichioi, raionul Cantemir (nr. 1583, 11 decembrie 2012).	180
1672. Hotărîre cu privire la atribuirea unor mandate de consilier în Consiliul comunal Buda, raionul Călărași (nr. 1584, 11 decembrie 2012).	181
1673. Hotărîre cu privire la atribuirea unui mandat de consilier în Consiliul sătesc Ursoaia, raionul Căușeni (nr. 1585, 11 decembrie 2012).	181
1674. Hotărîre cu privire la atribuirea unui mandat de consilier în Consiliul comunal Gradiște, raionul Cimișlia (nr. 1586, 11 decembrie 2012).	181
1675. Hotărîre cu privire la atribuirea unui mandat de consilier în Consiliul comunal Ialpujeni, raionul Cimișlia (nr. 1587, 11 decembrie 2012).	182
1676. Hotărîre cu privire la atribuirea unor mandate de consilier în Consiliul comunal Hiliuți, raionul Fălești (nr. 1588, 11 decembrie 2012).	182

1677. Hotărîre cu privire la atribuirea unui mandat de consilier în Consiliul comunal Sărata Veche, raionul Fălești (nr. 1589, 11 decembrie 2012).....	182
1678. Hotărîre cu privire la atribuirea unor mandate de consilier în Consiliul sătesc Buțeni, raionul Hîncești (nr. 1590, 11 decembrie 2012).....	183
1679. Hotărîre cu privire la atribuirea unui mandat de consilier în Consiliul sătesc Caracui, raionul Hîncești (nr. 1591, 11 decembrie 2012).....	183
1680. Hotărîre cu privire la atribuirea unui mandat de consilier în Consiliul comunal Calarașovca, raionul Ocnîța (nr. 1592, 11 decembrie 2012).....	183
1681. Hotărîre cu privire la atribuirea unui mandat de consilier în Consiliul comunal Ghiduleni, raionul Rezina (nr. 1593, 11 decembrie 2012).....	184
1682. Hotărîre cu privire la atribuirea unor mandate de consilier în Consiliul comunal Pereni, raionul Rezina (nr. 1594, 11 decembrie 2012).....	184
1683. Hotărîre cu privire la atribuirea unui mandat de consilier în Consiliul sătesc Dolna, raionul Strășeni (nr. 1595, 11 decembrie 2012).....	184
1684. Hotărîre cu privire la atribuirea unui mandat de consilier în Consiliul sătesc Recea, raionul Strășeni (nr. 1596, 11 decembrie 2012).....	185
1685. Hotărîre cu privire la atribuirea unor mandate de consilier în Consiliul comunal Brînzenei Noi, raionul Telenești (nr. 1597, 11 decembrie 2012).	185
1686. Hotărîre cu privire la atribuirea unui mandat de consilier în Consiliul sătesc Bumbăta, raionul Ungheni (nr. 1598, 11 decembrie 2012).....	185
1687. Hotărîre cu privire la atribuirea unor mandate de consilier în Consiliul orășenesc Ceadîr-Lunga, UTA Găgăuzia (nr. 1599, 11 decembrie 2012).....	186
1688. Hotărîre cu privire la atribuirea unui mandat de consilier în Consiliul orășenesc Vulcănești, UTA Găgăuzia (nr. 1600, 11 decembrie 2012).....	186
1689. Hotărîre cu privire la atribuirea unor mandate de consilier în Consiliul raional Strășeni (nr. 1601, 11 decembrie 2012).	186
1690. Hotărîre cu privire la atribuirea unui mandat de consilier în Consiliul raional Briceni (nr. 1602, 11 decembrie 2012)...	187

Acte ale Consiliului Coordonator al Audiovizualului din Republica Moldova

1691. Decizie cu privire la executarea deciziei Curtii Supreme de Justiție (nr. 137, 21 septembrie 2012).....	188
1692. Decizie cu privire la utilizarea frecvențelor radio și a canalelor TV nevalorificate (nr. 143, 5 octombrie 2012).	189
1693. Decizie cu privire la eliberarea licențelor de emisie pentru posturile „Moldnews TV” și „Gurinel TV” (nr. 155, 2 noiembrie 2012).	190
1694. Decizie cu privire la eliberarea autorizației de retransmisie (nr. 156, 2 noiembrie 2012).....	191
1695. Decizie cu privire la reperfectarea condițiilor la autorizația de retransmisie (nr. 157, 2 noiembrie 2012).	191
1696. Decizie cu privire la aprobarea Concepției generale a serviciului de programe pentru postul de radio „PRO FM CHIȘINĂU” (nr. 158, 23 noiembrie 2012).	192
1697. Decizie cu privire la reperfectarea condițiilor autorizației de retransmisie și a licențelor de emisie (nr. 159, 23 noiembrie 2012).	192
1698. Decizie cu privire la retragerea autorizației de retransmisie (nr. 160, 23 noiembrie 2012).	193
1699. Decizie cu privire la cesiunea frecvenței 104,1 MHz – Cărpineni (nr. 161, 23 noiembrie 2012).....	194
1700. Decizie cu privire la nevalorificarea frecvenței 92,10 MHz – Leova și retragerea licenței de emisie prin satelit pentru „TV 10” (nr. 162, 23 noiembrie 2012).	194

Acte ale Inspectoratului Fiscal Principal de Stat

1701. Ordin privind aprobarea formularelor tipizate ale Dării de seamă pe taxele locale (Forma TL 13) și Dării de seamă pe taxele locale (Forma TL APL 13), precum și a instrucțiunilor privind modul de completare a acestora (nr. 1603, 20 decembrie 2012).	195
1702. Ordin cu privire la modificarea și completarea Ordinului IFPS nr. 267 din 14.04.2011 „Cu privire la organizarea activității de administrare a marilor contribuabili” (nr. 1609, 22 decembrie 2012).	203
1703. Ordin privind aprobarea Listei agenților economici – mari contribuabili pe anul 2013 (nr. 1615, 24 decembrie 2012).	203

PARTEA IV

Avize funcții publice vacante

Publicații ale agenților economici

PARTEA V

Avize pierderi de acte

PARTEA I

Legi, hotărâri ale Parlamentului Republicii Moldova,
decrete ale Președintelui Republicii Moldova**870 D E C R E T****privind promulgarea Legii pentru modificarea
Codului de procedură penală al Republicii Moldova
nr. 122-XV din 14 martie 2003**

În temeiul art. 93 alin. (1) din Constituția Republicii
Moldova,
Președintele Republicii Moldova d e c r e t e a z ă :

Articol unic. - Se promulgă Legea nr. 274 din
30 noiembrie 2012 pentru modificarea Codului de procedură
penală al Republicii Moldova nr. 122-XV din 14 martie 2003.

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA**Nicolae TIMOFTI****Nr. 420-VII. Chișinău, 21 decembrie 2012.****871 L E G E****pentru modificarea Codului de procedură penală
al Republicii Moldova nr. 122-XV din 14 martie 2003**

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Articol unic. - Codul de procedură penală al Republicii
Moldova nr. 122-XV din 14 martie 2003 (Monitorul Oficial
al Republicii Moldova, 2003, nr. 104-110, art. 447), cu
modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 6 punctul 37¹), textul „și adjunctul lui” se
înlocuiește cu textul „și adjunctii lor”.

2. La articolul 255 alineatul (1), textul „urmăririi penale”

se înlocuiește cu textul „procesului penal”.

3. La articolul 274 alineatul (5), ultima propoziție va avea
următorul cuprins: „În cazul în care consideră că lipsesc
temeiurile pentru a începe urmărirea penală, procurorul,
prin ordonanță, abrogă ordonanța de începere a urmăririi
penale și dispune refuzul în pornirea urmăririi penale și
clasarea procesului penal.”

4. La articolul 511 alineatul (2) se abrogă.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI**Marian LUPU****Nr. 274. Chișinău, 30 noiembrie 2012.****872 D E C R E T****privind conferirea de distincții de stat unor colaboratori
ai Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare**

În temeiul art. 88 lit. a) din Constituția Republicii Moldova
și al Legii cu privire la distincțiile de stat ale Republicii
Moldova,

Președintele Republicii Moldova d e c r e t e a z ă :

Articol unic. - Pentru muncă îndelungată și prodigioasă
în domeniul evaluării și acreditării organizațiilor din sfera
științei și inovării, contribuție la racordarea actelor normative
la exigențele internaționale și activitate organizatorică
intensă, se conferă:

Ordinul „Gloria Muncii”

domnului
Vitalie MINCIUNĂ - șef de direcție

domnului
Teodor MUNTEAN - consultant principal;
Medalia „Meritul Civic”

domnului Ion HOLBAN - consultant principal

doamnei
Liuba MOCANU - șef adjunct de direcție

domnului
Leonid PASENCO - consultant;
Titlul onorific „Om Emerit”

domnului
Valerian DOROGAN - membru al Comisiei de atestare
a cadrelor științifice și științifico-
didactice.

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA**Nicolae TIMOFTI****Nr. 417-VII. Chișinău, 21 decembrie 2012.****873 D E C R E T****privind eliberarea domnului Valeriu GÎSCĂ din funcția
de judecător la Judecătoria Rîșcani, municipiul Chișinău**

În temeiul art. 25 alin. (1) lit. a) din Legea cu privire la
statutul judecătorului,

Președintele Republicii Moldova d e c r e t e a z ă :

Articol unic. - Domnul Valeriu GÎSCĂ se eliberează,
la cerere, din funcția de judecător la Judecătoria Rîșcani,
municipiul Chișinău.

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA**Nicolae TIMOFTI****Nr. 418-VII. Chișinău, 21 decembrie 2012.**

874 D E C R E T
privind acordarea cetățeniei Republicii Moldova

În temeiul art. 88 lit. c) din Constituția Republicii Moldova și al art. 24 alin. (2) din Legea cetățeniei Republicii Moldova,

Președintele Republicii Moldova **d e c r e t e a z ă**:

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 421-VII. Chișinău, 21 decembrie 2012.

Articol unic. - Se acordă cetățenia Republicii Moldova domnului Mohamad EL CHEIKH, născut în 1963 în Republica Libaneză.

Nicolae TIMOFTI

875 D E C R E T
privind conferirea Ordinului „Gloria Muncii”
domnului Nicolae STRATAN

În temeiul art. 88 lit. a) din Constituția Republicii Moldova și al Legii cu privire la distincțiile de stat ale Republicii Moldova,

Președintele Republicii Moldova **d e c r e t e a z ă**:

Articol unic. - Pentru muncă îndelungată și prodigioasă,

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 422-VII. Chișinău, 21 decembrie 2012.

contribuție la pregătirea specialiștilor de înaltă calificare și activitate metodică-didactică și științifică intensă, domnului Nicolae STRATAN, șef de direcție la Consiliul Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică al Academiei de Științe a Moldovei, i se conferă Ordinul „Gloria Muncii”.

Nicolae TIMOFTI

876 D E C R E T
privind conferirea de distincții de stat
unor lucrători medicali

În temeiul art. 88 lit. a) din Constituția Republicii Moldova și al Legii cu privire la distincțiile de stat ale Republicii Moldova,

Președintele Republicii Moldova **d e c r e t e a z ă**:

Articol unic. - Pentru muncă îndelungată și prodigioasă în domeniul ocrotirii sănătății, contribuție la perfecționarea procesului curativ-profilactic și înalt profesionalism, se conferă:

Ordinul „Gloria Muncii”

domnului

Victor COJOCARU

- șef de catedră la Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”

domnului

Valeriu NISTOR

- medic la Spitalul Raional Ștefan-Vodă

domnului

Andrei TESTEMIȚANU

- director general al Centrului Republican de Diagnosticare Medicală

domnului

Evgheni VASILIEV

- director interimar al Asociației Curativ-Sanatoriale și de Recuperare a Cancelariei de Stat;

doamnei

Eugenia VOVC

- medic la Spitalul Clinic Republican pentru Copii „Emilian Coțaga”;

Medalia „Meritul Civic”

doamnei Maria ROBU

- director adjunct al Centrului Național de Medicină Sportivă „Atletmed”

domnului

Anatolie SCORPAN

- șef de secție la Spitalul Clinic Central al Întreprinderii de Stat „Calea Ferată din Moldova”

domnului Dumitru ȚICU

- asistent medical de familie la Centrul de Sănătate Măcărești-Costuleni, raionul Ungheni;

Medalia „Nicolae Testemițanu”

domnului

Eugeniu BENDELIC

- șef de catedră la Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”.

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 423-VII. Chișinău, 21 decembrie 2012.

Nicolae TIMOFTI

877 D E C R E T
privind conferirea „Ordinului de Onoare”
domnului Ismail SAFI

În temeiul art. 88 lit. a) din Constituția Republicii Moldova și al Legii cu privire la distincțiile de stat ale Republicii Moldova,

Președintele Republicii Moldova **d e c r e t e a z ă**:

Articol unic. - În semn de înaltă apreciere a meritelor

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 424-VII. Chișinău, 21 decembrie 2012.

deosebite în dezvoltarea și aprofundarea relațiilor de prietenie și colaborare moldo-turce, domnului Ismail SAFI, membru al Comisiei pentru politică externă a Marii Adunări Populare a Turciei, i se conferă „Ordinul de Onoare”.

Nicolae TIMOFTI

Acte ale Curții Constituționale a Republicii Moldova**27****HOTĂRÎRE**

**pentru controlul constituționalității unor prevederi
referitoare la exercitarea dreptului la inițiativă legislativă
(Sesizarea 18a/2012)**

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională, statuid în componența:
DI Alexandru TĂNASE, *președinte*
DI Petru RAILEAN, *judecător-raportor*
DI Dumitru PULBERE,
DI Victor PUȘCAȘ,
Dna Elena SAFALERU,
Dna Valeria STERBEȚ, *judecători*,
cu participarea dnei Tatiana Oboroc, *grefier*,
Avind în vedere sesizarea depusă la 9 iulie 2012
și înregistrată la aceeași dată,
Examinind sesizarea în ședință plenară publică,
Avind în vedere actele și lucrările dosarului,
Pronunță următoarea hotărîre:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea depusă la Curtea Constituțională la 9 iulie 2012 de deputații în Parlament, dnii Serghei Sîrbu și Artur Reșetnicov, în temeiul articolelor 135 alin. (1) lit.a) din Constituție, 25 lit.g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin.(1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale, pentru controlul constituționalității articolelor I și II din Legea nr.115 din 18 mai 2012 pentru completarea articolului 47 din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr.797-XIII din 2 aprilie 1996, privind *nulitatea inițiativelor legislative care, după înregistrare în Parlament, nu au fost examinate și adoptate în decursul legislaturii în care au fost înregistrate și aplicarea acestei prevederi tuturor proiectelor de acte legislative înregistrate în Parlament.*

2. Autorii sesizării au pretins, în special, că normele contestate aduc atingere statutului deputatului în Parlament, fiind limitat dreptul la inițiativă legislativă, afectată exercitarea mandatului de deputat și independența deputatului în calitate sa de reprezentant al poporului, precum și contravin principiului neretroactivității legii, contrar prevederilor articolelor 1 alin.(3), 2, 4 alin.(1), 5, 7, 22, 32 alin. (1), 54 alin.(1) - (3), 60 alin.(1), 68 alin.(1), 73 și 76 din Constituție.

3. Prin decizia Curții Constituționale din 12 iulie 2012 sesizarea a fost declarată admisibilă, fără a prejudicia fondul cauzei.

4. În procesul examinării sesizării, Curtea Constituțională a solicitat opinia Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova, Guvernului și Adunării Populare a Găgăuziei.

5. La ședința plenară publică a fost prezent autorul sesizării, deputatul în Parlament, dl Serghei Sîrbu. Parlamentul a fost reprezentat de dl Sergiu Chirică, consultant principal în cadrul Direcției juridice a Secretariatului Parlamentului. Guvernul a fost reprezentat de dl Vladimir Grosu, viceministru al justiției.

LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

6. Prevederile relevante ale Constituției (M.O. nr.1/1, 1994) sînt următoarele:

Articolul 1**Statul Republica Moldova**

“(1) Republica Moldova este un stat suveran și independent, unitar și indivizibil.

(2) Forma de guvernămînt a statului este republica.

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.”

Articolul 2**Suveranitatea și puterea de stat**

“(1) Suveranitatea națională aparține poporului Republicii Moldova, care o exercită în mod direct și prin organele sale reprezentative, în formele stabilite de Constituție.

(2) Nici o persoană particulară, nici o parte din popor, nici un grup social, nici un partid politic sau o altă formațiune obștească nu poate exercita puterea de stat în nume propriu. Uzurparea puterii de stat constituie cea mai gravă crimă împotriva poporului.”

Articolul 4**Drepturile și libertățile omului**

“(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte. [...]”

Articolul 5**Democrația și pluralismul politic**

“(1) Democrația în Republica Moldova se exercită în condițiile pluralismului politic, care este incompatibil cu dictatura și cu totalitarismul.

(2) Nici o ideologie nu poate fi instituită ca ideologie oficială a statului.”

Articolul 7**Constituția, Lege Supremă**

“Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.”

Articolul 22**Neretroactivitatea legii**

“Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decît cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos.”

Articolul 60**Parlamentul, organ reprezentativ suprem și legislativ**

“Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului Republicii Moldova și unica autoritate legislativă a statului. [...]”

Articolul 63**Durata mandatului**

“[...] (4) Proiectele de legi sau propunerile legislative înscrise pe ordinea de zi a Parlamentului precedent își continuă procedura în noul Parlament.”

Articolul 68**Mandatul reprezentativ**

“(1) În exercitarea mandatului, deputații sînt în serviciul poporului. [...]”

Articolul 73**Inițiativa legislativă**

“Dreptul de inițiativă legislativă aparține deputaților în Parlament, Președintelui Republicii Moldova, Guvernului, Adunării Populare a unității teritoriale autonome Găgăuzia.”

Articolul 76**Intrarea în vigoare a legii**

“Legea se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și intră în vigoare la data publicării sau la data prevăzută în textul ei. Nepublicarea legii atrage inexistența

acesteia.”

7. Prevederile relevante ale Legii nr.39-XIII din 7 aprilie 1994 despre statutul deputatului în Parlament (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr.59 - 61, art.201) sînt următoarele:

“Art.19. – Dreptul deputatului la inițiativă legislativă este garantat prin:

a) examinarea obligatorie a propunerii făcute cu titlu de inițiativă legislativă la ședința Parlamentului și adoptarea uneia dintre următoarele hotărîri privind: adoptarea unei legi; trimiterea spre definitivare în comisia permanentă respectivă a proiectului de lege propus; elaborarea unui proiect de lege; respingerea întemeiată a propunerii legislative;

b) punerea obligatorie la vot a propunerilor și amendamentelor la lege formulate de deputat, cu respectarea procedurii legislative prevăzute de Regulamentul Parlamentului;

c) participarea sa la ședințele Biroului permanent și ale Guvernului.”

8. Prevederile relevante ale Legii nr.797-XIII din 2 aprilie 1996 pentru adoptarea Regulamentului Parlamentului (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.50, art.237) sînt următoarele:

Articolul 47

Condițiile exercitării dreptului de inițiativă legislativă și subiecții acestui drept

“(1) În temeiul art.73 din Constituție, dreptul de inițiativă legislativă aparține deputaților, Președintelui Republicii Moldova, Guvernului și Adunării Populare a unității teritoriale autonome Găgăuzia, care sînt considerați autori ai proiectelor de acte legislative sau ai propunerilor legislative.

(2) În exercițiul dreptului de inițiativă legislativă, deputații și Președintele Republicii Moldova prezintă Parlamentului proiecte de acte legislative și propuneri legislative, iar Guvernul și Adunarea Populară a unității teritoriale autonome Găgăuzia – proiecte de legi și de hotărîri. Proiectele de legi înaintate de Președintele Republicii Moldova sau de Guvern se prezintă în plenul Parlamentului de unul dintre membrii Guvernului ori de reprezentantul împuternicit al Președintelui Republicii Moldova sau al Guvernului, iar cele înaintate de Adunarea Populară a unității teritoriale autonome Găgăuzia – de Președintele Adunării Populare.

(3) Deputatul exercită dreptul la inițiativă legislativă personal sau în comun cu alți deputați.

[...]

(6) Proiectul de act legislativ și propunerea legislativă se depun spre dezbatere împreună cu o expunere a obiectivului, scopului, concepției viitorului act, a locului acestuia în legislația în vigoare, precum și a efectelor sale social-economice și de altă natură, potrivit cerințelor Legii privind actele legislative nr.780-XV din 27 decembrie 2001. Se indică totodată persoanele care au luat parte la elaborarea proiectului și se anexează rezultatele expertizelor și cercetărilor efectuate în cadrul elaborării, precum și rezultatele consultării publice a proiectului. În cazul în care realizarea noilor reglementări necesită cheltuieli financiare, materiale și de altă natură, se anexează fundamentarea economico-financiară.

(7) Dacă pentru executarea actului legislativ care se adoptă este necesară elaborarea unor acte legislative sau normative, se anexează lista acestora și/sau, după caz, și proiectele lor.

[...]

(11) În cazul în care se va constata că inițiativele legislative nu sînt perfectate conform cerințelor tehnice stabilite de prezentul Regulament și de alte acte legislative, Biroul permanent poate propune autorilor acestora să le aducă în concordanță cu prevederile legale respective.

(12) Dacă, după înregistrare în Parlament, proiectul

de act legislativ nu a fost examinat și adoptat în decursul legislaturii în care a fost înregistrat, inițiativa legislativă devine nulă.”

9. Prevederile relevante ale Legii nr.115 din 18 mai 2012 pentru completarea articolului 47 din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr.797-XIII din 2 aprilie 1996 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr.131-134, art.439) sînt următoarele:

“Art.I. – Articolul 47 din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr.797-XIII din 2 aprilie 1996 (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.50, art.237), cu modificările ulterioare, se completează cu alineatul (12) cu următorul cuprins:

(12) Dacă, după înregistrare în Parlament, proiectul de act legislativ nu a fost examinat și adoptat în decursul legislaturii în care a fost înregistrat, inițiativa legislativă devine nulă.”

„Art.II. – Prevederile articolului 47 alineatul (12) din Regulamentul Parlamentului se aplică tuturor proiectelor de acte legislative înregistrate în Parlament.”

ÎN DREPT

10. La 18 mai 2012 Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea nr.115 pentru completarea articolului 47 din Regulamentul Parlamentului (adoptat prin Legea nr.797-XIII din 2 aprilie 1996).

11. Prin art.I din Legea nr.115, articolul 47 din Regulamentul Parlamentului a fost completat cu alineatul (12) cu următorul cuprins: “Dacă, după înregistrare în Parlament, proiectul de act legislativ nu a fost **examinat și adoptat în decursul legislaturii în care a fost înregistrat, inițiativa legislativă devine nulă**”.

12. Potrivit art.II din aceeași lege “Prevederile articolului 47 alineatul (12) din Regulamentul Parlamentului se aplică **tuturor** proiectelor de acte legislative **înregistrate în Parlament**”.

13. Autorii sesizării consideră că normele contestate aduc atingere statutului deputatului în Parlament, fiind limitat dreptul la inițiativă legislativă, afectată integritatea mandatului de deputat și independența deputatului în calitatea sa de reprezentant al poporului, precum și contravin principiului neretroactivității legii, contrar normelor cuprinse în articolele 1 alin.(3), 2, 4 alin.(1), 5, 7, 22, 32 alin.(1), 54 alin.(1) - (3), 60 alin.(1), 68 alin.(1), 73 și 76 din Constituție.

14. Curtea observă că sesizarea vizează, în esență, exercitarea dreptului la inițiativă legislativă și procedura de examinare a proiectelor de acte legislative.

15. Curtea reține că, potrivit articolului 135 alin.(1) lit.a) din Constituție, prerogativa Curții este de a stabili corelația dintre normele legislative și textul Constituției, ținînd cont de principiul supremației acesteia.

16. În context, Curtea reține faptul că articolul 54 din Constituție, care se referă la limitele restrîngerii exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți, urmează a fi examinat prin raportare la un drept fundamental garantat de Constituție.

17. În această ordine de idei, Curtea reține că dreptul de a înainta o inițiativă legislativă, garantat de articolul 73 din Legea Supremă, nu face parte din categoria drepturilor și a libertăților fundamentale. Prin urmare, nici articolul 54 din Constituție, invocat de autorii sesizării, nu este aplicabil normelor contestate.

18. De asemenea, Curtea reține că principiul neretroactivității legii, consfințit de articolul 22 din Constituție, se referă, în special, la drepturile, libertățile și îndatoririle fundamentale, fiind inserat chiar în capitolul cu aceeași denumire din Constituție, și vizează stabilitatea ordinii de drept, consolidarea securității juridice și a certitudinii raporturilor interumane.

19. Curtea observă că normele contestate, fiind reguli

procedurale de organizare a activității Parlamentului, implicit norme de precizare a mecanismului de examinare a inițiativelor legislative în cadrul întregului proces legislativ, nu se referă la drepturile, libertățile și îndatoririle fundamentale și nu aduc atingere stabilității ordinii de drept, securității juridice și certitudinii raporturilor interumane.

20. În această ordine de idei și având în vedere cele constatate la pct.17 *supra*, Curtea reține că prevederile articolului 22, precum și prevederile articolului 76 din Constituție referitoare la intrarea în vigoare a legii, invocate de autorii sesizării, nu sînt pertinente și opozabile normelor contestate.

21. De asemenea, Curtea observă că articolul 73 din Constituție, invocat de autorii sesizării, indică subiecții ce dispun de dreptul de a înainta o inițiativă legislativă.

22. Curtea reține că prevederile supuse controlului constituționalității nu vin să restrîngă cercul subiecților cărora legiuitorul constituant le-a acordat dreptul de a înainta o inițiativă legislativă, ci vizează doar *termenul de valabilitate* a acesteia. Prin urmare, Curtea nu reține pentru examinare obiecțiile autorilor sesizării referitoare la încălcarea articolului 73 din Constituție.

23. În același context, Curtea reține că articolele 5 (Democrația și pluralismul politic), 32 (Libertatea de exprimare), 60 (Parlamentul, organ reprezentativ suprem și legislativ) și 68 (Mandatul reprezentativ) din Constituție enunță principii generale ale funcționării Parlamentului și nu au o conexiune directă cu obiectul sesizării.

24. În egală măsură, Curtea reiterează că principiile conținute de articolele 1 (Statul Republica Moldova), 2 (Suveranitatea și puterea de stat) și 7 (Constituția, Lege Supremă) din Constituție, care reprezintă chintesenta oricăror proceduri de control al constituționalității actelor normative, nu au o semnificație autonomă.

25. În același timp, Curtea reține că, potrivit articolului 6 alin.(2) din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională își stabilește ea însăși limitele de competență.

26. În contextul sesizării, Curtea observă că normele contestate au conexiune directă cu articolul 63 alin.(4) din Constituție.

27. În cadrul ședinței, autorul sesizării a decis să solicite controlul constituționalității normelor contestate și prin prisma articolului 63 alin.(4) din Constituție.

28. Prin urmare, pentru a elucida corespunderea normelor contestate cu dispozițiile constituționale, Curtea va opera cu prevederile articolului 63 alin. (4) din Constituție, precum și cu jurisprudența sa anterioară.

PREȚINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 63 ALINEATUL (4) DIN CONSTITUȚIE

29. În opinia autorilor sesizării, prevederile supuse controlului constituționalității încalcă articolul 63 alin.(4) din Constituție, potrivit căruia:

„[...] (4) Proiectele de legi sau propunerile legislative înscrise pe ordinea de zi a Parlamentului precedent își continuă procedura în noul Parlament.”

A. Argumentele autorilor sesizării

30. Autorii sesizării susțin că normele contestate ignoră statutul deputatului în Parlament, prin limitarea drepturilor acestuia, în special dreptul la inițiativă legislativă, și afectează independența deputatului, în calitatea sa de reprezentant al poporului.

31. Autorii sesizării pretind că normele contestate au o conotație politică și urmăresc excluderea opoziției parlamentare din viața politică. În acest sens, autorii sesizării afirmă că practic toate inițiativele legislative înaintate de opoziția parlamentară rămîn fără examinare.

32. În viziunea acestora, inițiativa legislativă urmează a fi supusă dezbaterilor în plenul Parlamentului și votului, indiferent de rezultatul acestuia.

B. Argumentele autorităților

33. În viziunea Parlamentului, în temeiul prevederilor articolului 64 alin. (1) din Constituție, acesta dispune de deplină autonomie în ceea ce privește stabilirea normelor juridice ce îi guvernează organizarea și funcționarea.

34. Potrivit Parlamentului, în acest sens, organul legislativ dispune de o marjă largă de apreciere în privința soluțiilor de legiferare, iar reglementările contestate ale Legii nr.115 din 18 mai 2012 constituie chestiuni de oportunitate.

35. În opinia Guvernului, dreptul deputatului la inițiativă legislativă nu face parte din categoria drepturilor și libertăților fundamentale.

36. Potrivit Guvernului, prin completarea operată, dreptul deputatului la inițiativă legislativă nu este suprimat, articolul 47 alin.(12) din Regulamentul Parlamentului instituționalizînd doar o procedură orientată să degreveză procesul legislativ de proiecte neexamineate o perioadă îndelungată de timp.

37. În viziunea Guvernului, procedura legislativă în Parlament se stabilește la libera discreție a legiuitorului, potrivit principiului autonomiei regulamentare.

C. Aprecierea Curții

38. Curtea reține că, potrivit articolului 60 din Constituție, Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului Republicii Moldova și unica autoritate legislativă a statului.

39. Concomitent, în sensul articolului 2 din Constituție, o democrație veritabilă poate fi constituită numai de către popor, prin exercitarea suveranității naționale în mod direct ori prin intermediul reprezentanților săi, aleși în cadrul unui scrutin democratic.

40. Prin urmare, Curtea reține că Parlamentul are un dublu rol, și anume acela de a fi organul reprezentativ suprem al poporului și de a fi unica autoritate legislativă a țării.

41. Dreptul la inițiativă legislativă marchează începutul procesului legislativ, acest drept, potrivit articolului 73 din Constituție, aparține deputaților în Parlament, Președintelui Republicii Moldova, Guvernului, Adunării Populare a unității teritoriale autonome Găgăuzia.

42. În aceeași ordine de idei, Curtea reține că în Raportul privind inițiativa legislativă (CDL-AD(2008)035), adoptat în cadrul celei de-a 77-a Sesiuni Plenare, desfășurată la Veneția la 12-13 decembrie 2008, Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept (Comisia de la Veneția) a subliniat:

„110. Orice inițiativă legislativă va fi eficientă numai odată cu înscrierea propunerii în ordinea de zi a Parlamentului pentru discuții și vot în ședințele publice și în plen ale Parlamentului.

111. Dezbaterile unei inițiative legislative va depinde de includerea acesteia în proiectul ordinii de zi a Parlamentului. Cu toate acestea, în marea majoritate a regimurilor includerea unei inițiative legislative nu este automată”.

43. Curtea reține că dreptul de inițiativă legislativă constă în posibilitatea subiecților indicați în articolul 73 din Constituție de a prezenta propuneri de *lege ferenda*, corelată cu obligația Parlamentului de a le examina, dezbate și de a se pronunța asupra acestora prin adoptare sau respingere.

44. Curtea notează că posibilitatea instituită prin Constituție în favoarea deputaților de a face propuneri legislative reprezintă o modalitate deosebit de importantă de exercitare a mandatului parlamentar. În acest sens, Curtea reamintește că prin Hotărîrea nr.8 din 19 iunie 2012 privind interpretarea articolelor 68 alin.(1), (2) și 69 alin.(2) din Constituție a statuat, între altele, următoarele:

“[...] conținutul politic, atît parlamentar, cît și extraparlamentar, al mandatului se realizează prin drepturile politice ale deputaților, și anume: inițiativa parlamentară ce se poate manifesta sub modalitatea dreptului de inițiativă legislativă,

prin propuneri legislative sau amendamente [...]”.

45. Deoarece inițiativa legislativă pune începutul procesului legislativ, dreptul de inițiativă legislativă urmează a fi analizat prin prisma exercitării acestuia și, prin urmare, al întregului proces legislativ.

46. În această ordine de idei, Curtea reține că, potrivit articolului 19 din Legea nr.39-XIII din 7 aprilie 1994 despre statutul deputatului în Parlament, dreptul deputatului la inițiativă legislativă este garantat prin:

a) examinarea obligatorie a propunerii făcute cu titlu de inițiativă legislativă la ședința Parlamentului și adoptarea uneia dintre următoarele hotărâri privind: adoptarea unei legi; trimiterea spre definitivare în comisia permanentă respectivă a proiectului de lege propus; elaborarea unui proiect de lege; respingerea întemeiată a propunerii legislative;

b) punerea obligatorie la vot a propunerilor și amendamentelor la lege formulate de deputat, cu respectarea procedurii legislative prevăzute de Regulamentul Parlamentului;

c) participarea sa la ședințele Biroului permanent și ale Guvernului.

47. Curtea reține că toate aceste prevederi legale constituie garanții de realizare a dreptului deputaților la inițiativă legislativă, consfințit de articolul 73 din Constituție.

48. Totodată, Curtea relevă că orice inițiativă legislativă, pentru a fi materializată într-un act final adoptat, urmează să parcurgă un anumit mecanism procedural, care determină întregul proces legislativ, în care prerogativele parlamentare intră în forță. Astfel, procedura legislativă parlamentară cuprinde totalitatea regulilor pentru pregătirea examinării, examinarea și votarea unui proiect de lege în Parlament.

49. În conformitate cu prevederile articolului 64 alin. (1), articolului 72 alin.(3) lit.c) din Constituție, în baza principiului autonomiei regulamentare, prin Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr.797-XIII din 2 aprilie 1996, Parlamentul a instituit un mecanism de exercitare a dreptului de inițiativă legislativă.

50. Prin prevederile Regulamentului Parlamentului, procesul legislativ este determinat de anumite reguli procedurale de formă și de fond, stabilite de legiuitor, care deschid calea pentru prezentarea, examinarea și aprobarea oricărei inițiative legislative în Parlament.

51. În același timp, Curtea reține că, deși normele articolelor 64, 66 și 72 alin.(3) lit.c) din Legea Supremă autorizează Parlamentul să reglementeze organizarea și funcționarea sa, inclusiv să determine etapele procedurale ale legiferării, acesta urmează să adopte asemenea reglementări în limita permisă de normele constituționale și în corespondere cu acestea.

52. În acest context, Curtea reține că, potrivit articolului 63 alin.(4) din Constituție:

„Proiectele de legi sau propunerile legislative **înscrise pe ordinea de zi** a Parlamentului precedent **își continuă procedura** în noul Parlament.”.

53. Din conținutul acestei norme rezultă cu claritate că Legea Supremă obligă noul corp legislativ să examineze proiectele care nu au parcurs pînă la capăt etapele procedurii legislative parlamentare, dar care au fost *înscrise în ordinea de zi* a Parlamentului.

54. În acest context, Curtea reține că Legea Supremă a operat o diferențiere între proiectele înregistrate în Parlament și cele care au parcurs etapele procedurii legislative pînă la înscrierea pe ordinea de zi a Parlamentului.

55. Prin urmare, precum și avînd în vedere faptul că legiuitorul, la adoptarea amendamentelor în Regulamentul Parlamentului, nu a asigurat respectarea condițiilor de uniformitate și claritate etc. în aplicarea termenilor care sînt utilizați în textul Constituției referitor la etapele procedurii legislative, Curtea va examina constituționalitatea normelor

contestate prin prisma (1) *categoriilor proiectelor de acte vizate* și (2) *termenului de valabilitate a inițiativelor legislative*.

1. *Proiectele de acte legislative vizate, care nu au fost examinate în cadrul unei legislaturi*

56. Prin prisma articolului 63 alin. (4) din Constituție, articolul 47 alin. (12) din Regulamentul Parlamentului, ce prevede nulitatea inițiativelor legislative care, după înregistrare în Parlament, nu au fost *examine* și *adoptate* în decursul legislaturii în care au fost înregistrate, urmează a fi examinat prin optica:

(a) proiectelor de acte legislative care nu au fost *examine* în decursul unei legislaturi și

(b) proiectelor de acte legislative care nu au fost *adoptate* în decursul unei legislaturi,

avînd la bază **criteriul general de departajare al înscrierii sau nu în ordinea de zi a plenului Parlamentului**.

a) *Proiectele de acte legislative care nu au fost examinate în decursul unei legislaturi*

57. Curtea reține că, potrivit prevederilor Regulamentului Parlamentului, procedura legislativă este complexă, care cuprinde atît avizarea proiectului de act legislativ de către comisiile permanente, Direcția juridică a Secretariatului Parlamentului și, după caz, Guvern și instituțiile interesate, cît și etapa examinării acestuia în ședința plenară a Parlamentului.

58. Avînd în vedere prerogativa Parlamentului de a fi *unica autoritate legislativă*, **examinarea** unui proiect de lege semnifică **dezbaterea acestuia în cadrul ședințelor în plen**, în cursul căreia deputații au posibilitatea de a se pronunța asupra conceptului proiectului respectiv.

59. Potrivit prevederilor Regulamentului Parlamentului, din moment ce proiectul a fost inclus în ordinea de zi, acesta urmează a fi examinat de către forul legislativ cu adoptarea următoarelor decizii: a) adoptarea legii (în cazul dezbaterii unei legi ordinare); b) remiterea proiectului de lege, la propunerea președintelui ședinței, spre definitivare comisiei permanente sesizate în fond sau unei alte comisii competente; c) aprobarea proiectului de lege în prima lectură și pregătirea lui pentru a fi dezbătut în a doua lectură; d) respingerea proiectului de lege.

60. De asemenea, Curtea reține că în cazul legilor constituționale și al celor organice procedura de adoptare finală presupune parcurgerea mai multor etape în timp, precum aprobarea în prima, a doua și, după caz, a treia lectură. Astfel, examinarea acestora în cadrul unei ședințe a Parlamentului se poate încheia doar cu aprobarea proiectului în prima sau a doua lectură, fără ca aceasta să fie lectura finală (pentru proiectele care se adoptă după a treia lectură). Astfel, aceste proiecte au fost înscrise în ordinea de zi a Parlamentului, dar nu au obținut o hotărîre finală.

61. Pentru aceste considerente și ținînd cont de etapele procedurii legislative, Curtea reține că prevederea articolului 47 alin. (12) din Regulamentul Parlamentului, *prin care se declară nule proiectele de acte legislative care nu au fost examinate în decursul unei legislaturi, este conformă prevederilor Constituției*.

b) Proiectele de legi care nu au fost **adoptate** în decursul unei legislaturi

62. Pe de altă parte, Curtea reține că, potrivit articolului 63 alin. (4) din Constituție, proiectele de legi sau propunerile legislative **înscrise pe ordinea de zi** a Parlamentului precedent **își continuă procedura în noul Parlament**.

63. Această normă constituțională expres obligă noul corp legislativ să supună dezbaterilor proiectele de acte legislative **care au fost înscrise în ordinea de zi**.

64. Curtea a reținut că prevederea constituțională cuprinsă la art.63 alin.(4) vizează situația în care proiectele

actelor legislative incluse pe ordinea de zi a plenului Parlamentului au fost aprobate în prima și, după caz a doua lectură, dar nu au fost adoptate în lectură finală. Acesta este cazul legilor constituționale și al celor organice, pentru adoptarea cărora legea prevede două, după caz, și trei lecturi.

65. De asemenea, ținând cont de faptul că dreptul de inițiativă legislativă parlamentară este una dintre modalitățile de valorificare a rolului reprezentanților națiunii, norma statuată în Legea Supremă asigură tranziția între legislaturi și preluarea proiectelor aflate la o etapă mai avansată de examinare în cadrul procesului legislativ.

66. Prin obligarea noului Parlament de a examina proiectele anterioare ajunse la etapa dezbaterilor în plenul Parlamentului precedent, legea constituțională a realizat o conciliere între eficacitatea procesului legislativ și valorificarea efortului depus de comisiile parlamentare și plenul Parlamentului în fazele anterioare.

67. Astfel, în măsura în care Parlamentul anterior a parcurs toate fazele necesare de examinare prealabilă pentru ca un proiect de lege sau o propunere legislativă să fie înscrisă pe ordinea de zi, acestea au fost înscrise în ordinea de zi, dar pentru varii motive nu au fost examinate în ședința plenară a Parlamentului, această obligație revine noului Parlament.

68. În acest context, Curtea reține că nulitatea proiectelor ce nu au fost **adoptate**, care cuprinde și **proiectele înscrise în ordinea de zi**, aprobate în prima lectură sau, după caz, în lectura a doua, dar care nu au fost adoptate în lectură finală, **excedează prevederii articolului 63 alin.(4) din Constituție**. Or, pentru aceste cazuri, legiuitorul constituant a stabilit expres că **aceste proiecte își continuă procedura legislativă**.

69. În lumina celor expuse, nulitatea proiectelor care **nu au fost adoptate**, deși au fost **înscrise în ordinea de zi** a plenului Parlamentului, este **contrară** dispoziției articolului 63 alin.(4) din Constituție, norma contestată urmînd a fi **aplicată doar în privința proiectelor de legi care nu au fost examinate, nefiind incluse în ordinea de zi a plenului Parlamentului**.

70. În context, Curtea observă că în norma articolului 47 alin.(12) din Regulamentul Parlamentului legiuitorul a utilizat termeni improprii, motiv pentru care va prezenta Parlamentului o *adresă* în vederea excluderii lacunelor în lege.

2. *Termenele de valabilitate a proiectelor de acte legislative înregistrate în decursul unei legislaturi*

71. În partea ce ține de stabilirea unor termene de valabilitate a proiectelor de acte legislative, Curtea este gata să accepte argumentul autorităților că asemenea norme sînt orientate să degrezeze procesul legislativ de proiectele neexamine timp îndelungat, multe din ele pierzîndu-și actualitatea.

72. În acest sens, Curtea reține că prevederile constituționale nu interzic instituirea unor termene de valabilitate a proiectelor de acte legislative.

73. Mai mult, chiar și în cazul inițiativelor de revizuire a Constituției, articolul 143 alin.(2) din Legea Fundamentală statuează că: „Dacă, de la prezentarea inițiativei cu privire la modificarea Constituției, *Parlamentul nu a adoptat timp de un an* legea constituțională corespunzătoare, *propunerea se consideră nulă*”. Astfel, Curtea reține că *a fortiori* se justifică posibilitatea instituirii de către forul legislativ a nulității proiectelor de legi organice sau ordinare și a proiectelor de hotărîri **neexamine** pe parcursul **unei legislaturi**.

74. În același context, Curtea notează că, la constituirea noului Parlament, deputații sau formațiunile politice care au obținut votul cetățenilor pentru un nou mandat, dispun de dreptul de a înainta din nou inițiativele legislative înregistrate, dar neexamine de forul legislativ anterior.

75. În lumina celor expuse, limitarea valabilității proiectelor de acte legislative la durata unei legislaturi parlamentare nu este contrară prevederilor Constituției, sub rezerva constatărilor menționate *supra* în privința proiectelor **înscrise în ordinea de zi**.

76. De asemenea, Curtea observă că, deși formal se referă la exercitarea dreptului la inițiativă legislativă, esența sesizării constă în posibilitățile, create prin modificările operate în Regulamentul Parlamentului, de obstrucționare a inițiativelor legislative ale opoziției parlamentare.

77. În această ordine de idei, Curtea reține că, pe parcursul legislaturii sale, Parlamentul examinează și adoptă preponderent proiecte de legi în scopul implementării platformelor electorale ale formațiunilor politice care îl constituie, precum și a programului de activitate al Guvernului, care include cadrul de politici de guvernare ale statului pentru perioada în care Parlamentul i-a acordat votul de încredere. De regulă, programul de activitate conține un șir de reforme, planuri de strategii și alte acțiuni prioritare, care se stabilesc în funcție de situația economică și socială în care se află statul și pe care noul Guvern se angajează în fața Parlamentului să le realizeze.

78. Astfel, Curtea reține că, potrivit articolelor 42 și 43 din Regulamentul Parlamentului, la cererea Președintelui Republicii Moldova, Biroul permanent, la întocmirea ordinii de zi, dă prioritate mesajelor Președintelui Republicii Moldova adresate Parlamentului și respectiv la cererea Primului-ministru, înscrie cu prioritate pe ordinea de zi chestiunile privind acordarea votului de încredere întregii liste a Guvernului și programului lui de activitate pe durata mandatului, precum și proiectele de legi considerate de Guvern ca fiind prioritare.

79. Prevederile respective derivă din articolul 74 alin. (3) din Constituție potrivit căruia: „Proiectele de lege prezentate de Guvern, precum și propunerile legislative ale deputaților acceptate de acesta sînt examinate de Parlament în modul și după prioritățile stabilite de Guvern, inclusiv în procedură de urgență. Alte propuneri legislative se examinează în modul stabilit”.

80. În același timp, Curtea reține că dreptul la inițiativă legislativă este de o relevanță practică doar dacă proiectul de lege propus este introdus în agenda Parlamentului pentru dezbateri și votare în mod public în ședințe plenare.

81. În context, Curtea ține să reitereze rolul opoziției pentru funcționarea democrației, subliniat în Hotărîrea nr.8 din 19 iunie 2012 privind interpretarea articolelor 68 alin. (1), (2) și 69 alin. (2) din Constituție.

82. În aceeași ordine de idei, Curtea reține că, la 23 ianuarie 2008, Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei (APCE) a adoptat Rezoluția nr.1601 (2008) „Liniile directorii procedurale privind drepturile și îndatoririle opoziției într-un parlament democratic”. Acest text subliniază rolul opoziției politice în calitate de „element indispensabil bunei funcționări a democrației” și solicită o anumită instituționalizare a drepturilor opoziției parlamentare, formulînd în acest sens un șir de linii directorii, din care parlamentele statelor membre sînt încurajate să se inspire. În Liniile directorii, adoptate de APCE, se menționează că parlamentele naționale ale statelor membre ale Consiliului Europei recunosc opoziției sau minorității parlamentare anumite drepturi și responsabilități, între care:

„2.2.6. **Membrii opoziției au dreptul de a stabili ordinea de zi a sesiunilor plenare, la intervale regulate, și de a alege subiectele care urmează să fie discutate, inclusiv proiectele de legi prezentate de către aceștia**, controlul acțiunilor guvernului și evaluarea politicilor și a cheltuielilor publice; subiectele selectate în timpul acestor ședințe **prevalează asupra agendei guvernamentale**; [...]

5. Opoziția politică în parlament trebuie să dea dovadă de maturitate politică și să își exercite opoziția sa într-o manieră responsabilă și constructivă, acționând cu respect reciproc și făcând uz de drepturile lor în scopul de a spori eficiența parlamentului în ansamblu.”

83. Aceste linii directorii au fost dezvoltate în Raportul Comisiei de la Veneția CDL-AD(2010)025 privind rolul opoziției într-un parlament democratic, în care, între altele, se menționează:

„106. Prima idee a unui Parlament este cea a unei adunări reprezentative, destinate să reflecte opinii diferite și să discute: însuși cuvântul „parlament” în limba franceză semnifică discuție. Deși luarea deciziilor de către majoritate este un principiu fundamental, această majoritate nu formează doar ea însăși Parlamentul. Ca instituție, Parlamentul este alcătuit din toți deputații, care au **dreptul și datoria de a participa la procedura parlamentară, indiferent dacă aparțin majorității sau minorității**. Prin urmare, nu este surprinzător faptul că cele mai multe dintre dispozițiile referitoare la parlamentari, grupurile parlamentare, minoritățile calificate și (mai rar) „opoziție” vizează **aspecte procedurale, care garantează drepturile de participare, și nu decizionale, ale minorităților**. [...]”

108. De asemenea, **este important ca minoritatea să aibă un cuvânt de spus în stabilirea ordinii de zi**, adică în alegerea subiectelor care urmează să fie supuse dezbaterilor, privind data ședinței, durata dezbaterilor și alte aspecte. **Stabilirea ordinii de zi doar de către majoritate, care ar autoriza numai dezbaterile convenabile ei, le-ar amâna sau ar împiedica pe alții, nu ar asigura, de fapt, caracterul efectiv și legitim al democrației parlamentare**. [...]”

151. Comisia de la Veneția este de părere că există o legătură între acordarea drepturilor formale opoziției și așteptarea, în schimb, a unui anumit grad de spirit constructiv și de responsabilitate. [...]”

152. [...] o anumită reținere este necesară pentru a se asigura ca acțiunile întreprinse de guvern în interesul național să nu se confrunte cu o obstrucționare motivată de considerente politice minore.”

84. În aceeași ordine de idei, Curtea reține că în Raportul privind inițiativa legislativă, menționat *supra*, Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept (Comisia de la Veneția) a subliniat:

„106. **Protecția inițiativei legislative a minorității parlamentare este, la rândul său, garantată numai în cazul în care un anumit număr de ședințe din sesiunile anuale sînt special dedicate discutării lor**. Recenta reformă a Constituției franceze, care vizează, printre altele, consolidarea puterilor Parlamentului, a introdus expres în articolul 48.3 că o zi de sesiune pe lună va fi rezervată pentru ordinea de zi stabilită de fiecare cameră la inițiativa opoziției sau a grupurilor minoritare ale fiecărei Camere.

114. Interesul de a vedea executat programul majorității parlamentare prevalează asupra interesului fracțiunilor parlamentare individuale. Cu toate acestea, în scopul de a contrabalansa supremația guvernului, normele de procedură ale Parlamentului pot rezerva expres anumite părți ale agendei, precum o parte a timpului dedicat de către

Parlament examinării proiectelor deputaților sau chiar ale opoziției. De exemplu, Ordinul nr. 14 al Camerei Comunelor (Marea Britanie) rezervă opoziției 20 zile în cadrul fiecărei sesiuni (Ziua Opoziției) și treisprezece zile de vineri inițiativelor legislative ale deputaților, printr-un sistem de loturi pendinte (Ballot).

115. Aceste „ferestre parlamentare” constituie o oportunitate ca anumite inițiative legislative să fie discutate, deși în final adoptarea lor va depinde de opțiunea majorității parlamentare. Chiar dacă aceste reguli nu garantează aprobarea finală a inițiativelor legislative, ele cel puțin asigură o anumită vizibilitate a activității membrilor Parlamentului, care nu se încadrează în programul Guvernului.

131. Complexitatea administrării procesului rezidă, din nou, în dificultatea de a concilia avansarea proiectelor provenite din guvern, calitatea funcției legislative și protecția drepturilor deputaților și, în special, pe cele ale minorității.

132. Chiar dacă normele de procedură ale Parlamentului (...) au scopul de a încadra eficient procesul de depunere și dezbateri, practica dezvoltată de-a lungul anilor (...), înțelepciunea politică și maturitatea membrilor parlamentelor rămîn, în această privință, cruciale”.

85. În acest sens, Curtea consideră necesară instituirea de către Parlament a unor mecanisme ce ar asigura examinarea proiectelor actelor legislative prezentate de opoziția parlamentară, precum organizarea unor ședințe dedicate expres discutării acestora, similar practicilor altor state în domeniu, motiv pentru care a decis să menționeze și aceste aspecte în adresa formulată Parlamentului.

86. În egală măsură, pentru aceleași considerente, norma cuprinsă la art. II din Legea nr. 115 din 18 mai 2012, care dispune că nulitatea se aplică **tuturor** proiectelor de acte legislative înregistrate în Parlament, contravine integral articolului 63 alin.(4) din Constituție, deoarece cuprinde și **proiectele incluse în ordinea de zi** a Parlamentului.

Din aceste motive, în temeiul articolelor 140 din Constituție, 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 6, 61, 62 lit. a) și 68 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

hotărăște:

1. *Se recunoaște constituțional* articolul 47 alin. (12) din Regulamentul Parlamentului, în redacția art. I din Legea nr. 115 din 18 mai 2012 pentru completarea articolului 47 din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797-XIII din 2 aprilie 1996, cu excepția sintagmei „și adoptat”.

2. *Se declară neconstituțională* sintagma „și adoptat” cuprinsă la art. 47 alin. (12) din Regulamentul Parlamentului, în redacția art. I din Legea nr. 115 din 18 mai 2012 pentru completarea articolului 47 din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797-XIII din 2 aprilie 1996.

3. *Se declară neconstituțională* prevederea art. II al Legii nr. 115 din 18 mai 2012 pentru completarea articolului 47 din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797-XIII din 2 aprilie 1996.

4. Prezenta hotărîre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

**PREȘEDINTELE
CURȚII CONSTITUȚIONALE**

Alexandru TĂNASE

Nr. 15. Chișinău, 4 decembrie 2012.

PCC-01/18a

Chișinău, 4 decembrie 2012

ADRESĂ

Prin Hotărîrea nr.15 din 4 decembrie 2012 Curtea Constituțională a declarat neconstituțională sintagma „și adoptat” cuprinsă în articolul 47 alin.(12) din Regulamentul Parlamentului, în redacția art.1 din Legea nr.115 din 18 mai 2012 pentru completarea articolului 47 din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr.797-XIII din 2 aprilie 1996.

Curtea a considerat că această sintagmă este contrară articolului 63 alin. (4) din Constituție, care prevede că *proiectele de legi sau propunerile legislative înscrise pe ordinea de zi a Parlamentului precedent își continuă procedura în noul Parlament.*

Astfel, Curtea a statuat că norma constituțională menționată obligă noul corp legislativ să examineze proiectele care nu au parcurs pînă la capăt etapele procedurii legislative parlamentare, dar care au fost înscrise în ordinea de zi.

În acest context, Curtea a observat că în norma articolului 47 alin.(12) din Regulamentul Parlamentului legiuitorul a utilizat termeni improprii.

Prin urmare, pentru garantarea executării normei constituționale, este necesar ca în Regulamentul Parlamentului să fie stipulate prevederi clare, cu respectarea regulilor tehnicii legislative, referitoare la situațiile, în care inițiativele legislative care nu au parcurs toate etapele procedurii legislative urmează a fi declarate nule, și proiectele care vor fi preluate în noul legislativ, ținînd cont de argumentele expuse în Hotărîrea nr. 15 din 4 decembrie 2012.

De asemenea, urmează a fi instituite norme care vor stabili într-o formulă clară modalitatea în care își vor continua procedura în noul Parlament proiectele de acte legislative care au fost adoptate în legislatura anterioară în prima și, după caz, în a doua lectură.

Subsecvent, Curtea a observat că, deși formal se referă la exercitarea dreptului la inițiativă legislativă, esența sesizării depuse la Curtea Constituțională constă în posibilitățile, create prin modificările operate în Regulamentul Parlamentului, de obstrucționare a inițiativelor legislative ale opoziției parlamentare.

În acest context, Curtea a reiterat rolul opoziției pentru funcționarea democrației. Curtea a subliniat necesitatea instituirii de către Parlament a unor mecanisme ce ar asigura examinarea proiectelor legislative prezentate de opoziția parlamentară, precum organizarea unor ședințe speciale ale plenului Parlamentului dedicate expres discutării acestora, similar practicilor altor state în domeniu, menționate în hotărîre.

În lumina celor expuse, în temeiul articolului 79 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea consideră necesară soluționarea acestor probleme de către Parlament.

De asemenea, Curtea solicită Parlamentului să examineze, în conformitate cu prevederile articolului 28¹ din Legea cu privire la Curtea Constituțională, prezenta adresă și să-i fie comunicate rezultatele examinării acesteia în termen de 3 luni.

PREȘEDINTE**Alexandru TĂNASE****28****HOTĂRÎRE**

**pentru controlul constituționalității unor prevederi
din Codul audiovizualului al Republicii Moldova
nr.260-XVI din 27 iulie 2006
(Sesizarea nr. 25a/2012)**

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională, statînd în componența:
Dna Valeria STERBEȚ, *președinte, judecător-raportor*,
DI Dumitru PULBERE,
DI Victor PUȘCĂȘ,
DI Petru RAILEAN,
Dna Elena SAFALERU, *judecători*,
cu participarea dnei Ludmila Chihai, *grefier*,
Avînd în vedere sesizarea depusă la 13 iulie 2012,
înregistrată la aceeași dată,
Examinînd sesizarea în ședință plenară publică,
Avînd în vedere actele și lucrările dosarului,
Pronunță următoarea hotărîre:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea depusă la Curtea Constituțională la 13 iulie 2012, în temeiul articolelor 25 lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin.1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale, de deputatul în Parlament, dl Serghei Sirbu, pentru controlul constituționalității Legii nr. 84 din 13 aprilie 2012 privind modificarea și completarea Codului audiovizualului al Republicii Moldova nr. 260-XVI din 27 iulie 2006.

2. Autorul sesizării a pretins, în special, că modificările operate în Codul audiovizualului încalcă, direct sau indirect, prevederile articolelor 1, 6, 20, 26, 32, 34, 53, 54, 66, 114, 115, 116 din Constituția Republicii Moldova, precum și prevederile articolelor 6, 10, 13 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților funda-

mentale, articolelor 8 și 10 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, articolului 14 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice.

3. Prin decizia Curții Constituționale din 10 septembrie 2012 sesizarea a fost declarată admisibilă, fără a prejudicia fondul cauzei.

4. În procesul examinării sesizării, Curtea Constituțională a solicitat opiniile scrise ale Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova, Guvernului, Ministerului Justiției, Ministerului Economiei, Curții Supreme de Justiție, Procuraturii Generale, Academiei de Științe a Moldovei, Centrului pentru Jurnalism Independent, Asociației obștești „Juriștii pentru drepturile omului”, Consiliului Coordonator al Audiovizualului și Consiliului de Observatori al Instituției publice naționale a audiovizualului Compania „Teleradio-Moldova”.

5. La ședința plenară publică a Curții autorul sesizării a participat personal. Parlamentul a fost reprezentat de dl Sergiu Chirică, consultant principal în cadrul Direcției juridice a Secretariatului Parlamentului. Guvernul a fost reprezentat de dl Vladimir Grosu, viceministru al justiției.

LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

6. Prevederile relevante ale Constituției (MO nr. 1/1, 1994) sunt următoarele:

Articolul 1**Statul Republica Moldova**

„(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul

politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 4

Drepturile și libertățile omului

„(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.”

Articolul 20

Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 32

Libertatea opiniei și a exprimării

„(1) Oricărui cetățean îi este garantată libertatea gândirii, a opiniei, precum și libertatea exprimării în public prin cuvânt, imagine sau prin alt mijloc posibil.

(2) Libertatea exprimării nu poate prejudicia onoarea, demnitatea sau dreptul altei persoane la viziune proprie.

(3) Sunt interzise și pedepsite prin lege contestarea și defăimarea statului și a poporului, îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial, la violență publică, precum și alte manifestări ce atentează la regimul constituțional”.

Articolul 46

Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sunt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire. [...]”

Articolul 53

Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică

„(1) Persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei. [...]”

Articolul 54

Restringerea exercitării unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restricții decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restringerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restringerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

7. Prevederile relevante ale Codului audiovizualului al Republicii Moldova nr.260-XVI din 27 octombrie 2006 (MO

nr.131-133/679, 2006) sunt următoarele:

Articolul 38

Sanțiuni

„(1) Pentru încălcarea normelor legale de către radiodifuzori, se aplică una din următoarele sancțiuni:

a) avertizare publică;

b) retragere a dreptului de a difuza anunțuri publicitare pentru o anumită perioadă;

c) amendă;

d) suspendare a licenței de emisie pentru o anumită perioadă;

e) retragere a licenței de emisie.

[...]

(8) **Decizia Consiliului Coordonator al Audiovizualului cu privire la aplicarea oricărei sancțiuni va fi motivată, devenind executorie de la data adoptării și aducerii la cunoștința radiodifuzorilor și distribuitorilor de servicii vizate prin scrisoare recomandată, cu publicarea ulterioară în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web a organului emitent.**

(9) Orice decizie a Consiliului Coordonator al Audiovizualului de aplicare a unei sancțiuni poate fi contestată în instanța de judecată de către radiodifuzorul sau distribuitorul de servicii sancționat.”

Articolul 40

Atribuțiile Consiliului Coordonator al Audiovizualului

„[...]”

(3) **În exercitarea atribuțiilor sale, Consiliul Coordonator al Audiovizualului adoptă decizii obligatorii, care intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția deciziilor prevăzute la art.38 alin.(8).**

[...]

(5) **Deciziile Consiliului Coordonator al Audiovizualului pot fi contestate în instanța de contencios administrativ de către orice persoană care se consideră prejudiciată de acestea.”**

8. Prevederile relevante ale Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, amendată prin protocoalele adiționale la această convenție (încheiată la Roma la 4 noiembrie 1950 și ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr.1298-XIII din 24 iulie 1997, MO nr.54-55/502, 1997), în continuare – „*Convenția europeană*”, sunt următoarele:

Articolul 6

Dreptul la un proces echitabil

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. Hotărîrea trebuie să fie pronunțată în mod public, dar accesul în sala de ședință poate fi interzis presei și publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părți a acestuia în interesul moralității, al ordinii publice ori al securității naționale într-o societate democratică, atunci când interesele minorilor sau protecția vieții private a părților la proces o impun, sau în măsura considerată absolut necesară de către instanță atunci când, în împrejurări speciale, publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției. [...]”

Articolul 10

Libertatea de exprimare

„1. Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere.

Prezentul articol nu împiedică statele să supună societățile de radiodifuziune, de cinematografie sau de televiziune unui regim de autorizare.

2. Executarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrîngerii sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau a moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.”

Articolul 1 **Protecția proprietății din Protocolul nr. 1** **adițional la Convenție**

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decît pentru o cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare reglementării folosirii bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.”

ÎN DREPT

9. La 13 aprilie 2012 Parlamentul a adoptat Legea nr. 84 privind modificarea și completarea Codului audiovizualului al Republicii Moldova nr.260-XVI din 27 iulie 2006.

10. Articolul 38 alin.(8) din Codul audiovizualului a fost expus în redacție nouă:

„Decizia Consiliului Coordonator al Audiovizualului cu privire la aplicarea oricărei sancțiuni va fi motivată, devenind executorie de la **data adoptării și aducerii la cunoștința** radiodifuzorilor și distribuitorilor de servicii vizate prin scrisoare recomandată, cu publicarea ulterioară în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web a organului emitent.”

11. Concomitent, prin modificările operate, din articolul 38 din Codul audiovizualului s-a exclus alineatul (10), care stipula: „**Decizia Consiliului Coordonator al Audiovizualului privind aplicarea sancțiunilor neatatăă în termenul stabilit de lege constituie, de drept, titlu executoriu.**”

12. Ca urmare a modificărilor operate, articolul 40 alin. (3) din Codul audiovizualului prevede:

„În exercitarea atribuțiilor sale, Consiliul Coordonator al Audiovizualului adoptă decizii obligatorii, care intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, **cu excepția deciziilor prevăzute la art.38 alin.(8).**”

13. Autorul sesizării contestă prevederile articolului 38 alin.(8) din Codul audiovizualului, în redacția Legii nr. 84 din 13 aprilie 2012, în raport cu prevederile modificate ale articolului 40 alin.(3) și prevederile abrogate ale articolului 38 alin.(10) din aceeași lege.

14. În ședința publică a Curții Constituționale autorul sesizării a concretizat obiectul sesizării, precizînd că solicită controlul constituționalității doar a articolului 38 alin. (8) din Codul audiovizualului, în redacția nouă, articolul 40 alin. (3) avînd un caracter tehnic.

15. Avînd în vedere că dispozițiile de modificare și completare se încorporează, de la data intrării lor în vigoare, în actul de bază, identificîndu-se cu acesta, drept urmare a practicii statuate, Curtea va raporta obiectul sesizării la actul de bază.

16. Autorul sesizării consideră că modificările operate în Codul audiovizualului încalcă flagrant principiul accesului liber la justiție, dreptul la apărare, la un proces echitabil și la un recurs efectiv.

17. În susținerea poziției sale, autorul sesizării invocă prevederile articolelor 1, 6, 20, 26, 32, 34, 53, 54, 66, 114, 115, 116 din Constituția Republicii Moldova, articolelor 6, 10 și 13 din Convenția europeană, articolului 14 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice și articolelor 8 și 10 din Declarația Universală a Drepturilor Omului. Totodată, el face referire la jurisprudența Curții Constituționale, precum și la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.

18. În cadrul ședinței plenare publice, în susținerea poziției sale, autorul sesizării a invocat suplimentar art.46 din Constituție și art.1 din Protocolul nr.1 adițional la Convenția europeană, care prevăd dreptul de proprietate privată și protecția acesteia, considerînd că licența de emisie constituie un bun în sensul hotărîrilor anterioare ale Curții Constituționale și ale Curții Europene, iar prin executarea imediată a deciziilor Consiliului Coordonator al Audiovizualului în partea ce ține de aplicarea sancțiunilor sub forma suspendării și a retragerii licenței de emisie se încalcă dreptul de proprietate.

19. Curtea reține că prerogativa, cu care a fost învestită prin art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție, privind controlul constituționalității legilor presupune stabilirea corelației dintre prevederile actelor legislative contestate și textul Constituției, ținînd cont de principiul supremației acesteia.

20. Curtea reține că, în esență, sesizarea vizează trei probleme fundamentale: (1) dreptul la protecția proprietății în cazul aplicării de către Consiliul Coordonator al Audiovizualului a sancțiunii sub forma suspendării sau retragerii licenței; (2) dreptul radiodifuzorilor la libertatea de exprimare; (3) dreptul radiodifuzorilor la accesul la justiție.

21. În context, Curtea reține că articolul 54 din Constituție, invocat în sesizare, nu are o semnificație autonomă și urmează a fi examinat prin raportare la un drept fundamental garantat de Constituție.

22. Analizînd obiectul sesizării în raport cu normele constituționale, Curtea Constituțională constată că motivele invocate de către autor vizează pretinsa încălcare a articolului 46 combinat cu articolul 54 din Constituție (în partea ce ține de dreptul de proprietate), a articolului 32 combinat cu 54 din Constituție (în partea ce ține de restrîngerea dreptului de exprimare) și articolului 20 combinat cu articolul 53 din Constituție.

23. Totodată, pentru a elucida corespunderea normelor contestate cu dispozițiile constituționale, Curtea va opera și cu jurisprudența sa anterioară, precum și cu principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional privitoare la drepturile fundamentale ale omului și jurisprudența CEDO.

I. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 46 **COMBINAT CU ARTICOLUL 54 DIN CONSTITUȚIE**

24. Autorul sesizării pretinde că norma supusă controlului constituționalității încalcă articolul 46 din Constituție, care prevede următoarele:

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sînt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decît pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.”

A. Argumentele autorului sesizării

25. Autorul sesizării menționează că norma contestată, care în cazul aplicării celei mai dure sancțiuni, are drept urmare sistarea imediată a activității radiodifuzorilor, inevitabil încalcă articolul 46 din Constituție și articolul 1 din Protocolul nr.1 la Convenție.

Autorul sesizării consideră că astfel de sancțiuni dure, precum suspendarea și retragerea licenței, în urma cărora

practic încetează activitatea unui radiodifuzor, încălcă dreptul la proprietate și doar instanța de judecată ar trebui să aibă dreptul să se pronunțe asupra suspendării sau retragerii licenței de emisie.

26. Orice restrângere a dreptului de proprietate nu este justificată dacă nu se poate dovedi în mod convingător că este necesară într-o societate democratică. Trebuie demonstrată existența unei necesități sociale imperioase, care a determinat aplicarea acestor limitări asupra exercitării dreptului de proprietate.

B. Argumentele autorităților

27. În ședința publică a Curții, reprezentanții Parlamentului și Guvernului au pledat pentru constituționalitatea normelor contestate. În acest sens, reprezentanții Parlamentului și Guvernului au fost de acord că în cazul de față licența este un bun, însă nefiind un drept absolut, dreptul de proprietate poate fi supus unor restrângeri.

C. Aprecierea Curții

28. Analizând prevederile alin.(1) art.38 din Codul audiovizualului, Curtea constată că radiodifuzorilor și distribuitorilor de servicii le pot fi aplicate următoarele sancțiuni: avertizare publică; retragerea dreptului de a difuza anunțuri publicitare pentru o anumită perioadă; amendă; suspendarea licenței de emisie pentru o anumită perioadă; retragerea licenței de emisie.

29. Curtea observă că ultimele două sancțiuni – suspendarea licenței de emisie pentru o anumită perioadă și retragerea licenței de emisie – conduc la încetarea activității radiodifuzorilor și distribuitorilor de servicii, deoarece decizia Consiliului Coordonator al Audiovizualului cu privire la aplicarea „oricărei sancțiuni” devine executorie de la data adoptării și aducerii la cunoștință radiodifuzorilor și distribuitorilor de servicii vizați, prin scrisoare recomandată.

30. Cu referire la deciziile Consiliului Coordonator al Audiovizualului cu privire la aplicarea celorlalte sancțiuni (avertizare publică, retragerea dreptului de a difuza anunțuri publicitare pentru o anumită perioadă, amendă), Curtea menționează că executarea lor imediată nu are drept efect încetarea activității radiodifuzorilor și distribuitorilor de servicii.

31. În viziunea Curții, este de netăgăduit că dreptul de proprietate, garantat de articolul 46 din Constituție, reprezintă, în substanță, dreptul persoanei la respectarea bunurilor sale, mobile și imobile.

32. În context, Curtea urmează să determine dacă normele contestate vizează un „bun”, în sensul articolului 46 din Constituție și al articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția europeană.

1. Principii generale

33. Articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție nu garantează dreptul de a dobîndi proprietăți (a se vedea hotărârile CEDO *Kopecky v. Slovacia* [MC], §35, și *Van der Musselle v. Belgia*, din 23 noiembrie 1983, §48). Mai mult, „un reclamant poate pretinde o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție doar dacă și în măsura în care deciziile contestate se referă la „bunurile” sale în sensul acestei prevederi. „Bunurile” pot fi „bunuri existente”, fie bunuri, inclusiv pretenții, în privința cărora reclamantul poate susține că are cel puțin o „speranță legitimă” că va obține dobîndirea efectivă a unui drept de proprietate. *Per a contrario*, speranța că va fi recunoscut un drept de proprietate care nu a putut fi exercitat în mod efectiv nu poate fi considerată un „bun” în sensul articolului 1 al Protocolului nr. 1, la fel ca și în cazul unei pretenții condiționate care poate dispărea ca rezultat al neîndeplinirii unei condiții” (a se vedea *Kopecky*, precitată, §35; *Prince Hans-Adam II of Liechtenstein v. Germania* [MC], §§ 82-83; și *Gratzinger și Gratzingerova v. Republica Cehă* (dec.) [MC], §69).

34. Conceptul de „bun”, la care se face referire în prima

parte a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, are un sens autonom, care nu se limitează la proprietatea asupra unor bunuri materiale, și este independent de clasificarea formală din dreptul național: unele drepturi și interese care constituie patrimoniu pot fi, de asemenea, privite ca „drepturi de proprietate” și, astfel, ca „bunuri” în sensul acestei prevederi. Chestiunea care trebuie examinată în fiecare cauză este dacă circumstanțele cauzei, examinate în ansamblu, ofereau reclamantului un drept asupra unui interes material protejat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 (a se vedea *Iatridis v. Grecia*, [MC]; *Beyeler v. Italia* [MC], §100; *Broniowski v. Polonia* [MC], §129; și *Anheuser-Busch Inc. v. Portugalia* [MC], §63).

35. În anumite circumstanțe, o „speranță legitimă” de a obține un „bun” poate, de asemenea, să se bucure de protecția articolului 1 al Protocolului nr.1 la Convenție. Astfel, acolo unde interesul cu privire la proprietate face parte din natura pretenției, persoana care o invocă poate fi privită ca avînd o „speranță legitimă” dacă există o bază suficientă pentru acest interes în dreptul național, spre exemplu, cînd există o jurisprudență stabilită a instanțelor judecătorești care s-o confirme (a se vedea *Kopecky*, precitată, §52). Totuși, nu există o speranță legitimă acolo unde există o dispută privind interpretarea și aplicarea corectă a legislației naționale și unde pretențiile reclamantului sunt ulterior respinse de către instanțele judecătorești naționale (a se vedea *Kopecky*, precitată, §50). [...]

2. Aplicarea principiilor în prezenta cauză

a) Dacă radiodifuzorii au un „bun”, în sensul articolului 46 din Constituție și articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția europeană

36. Curtea reține că, așa cum a susținut și anterior (Hotărîrea nr. 15 din 13 septembrie 2011 privind controlul constituționalității articolului 18 alin. (3) din Legea nr.152-XVI din 8 iunie 2006 privind Institutul Național al Justiției), retragerea unei licențe de exploatare a unei afaceri este o ingerință în dreptul la respectarea bunurilor, garantat de articolul 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție (a se vedea, de asemenea, hotărârile CEDO *Tre Traktörer AB v. Suedia*, din 7 iulie 1989, § 53; *Capital Bank AD v. Bulgaria*, § 130; *Rosenzweig și Bonded Warehouses Ltd v. Polonia*, § 49, din 28 iulie 2005; *Bimer S.A. v. Moldova*, § 49, din 10 iulie 2007).

37. Astfel, Curtea consideră că interesele asociate exploatarei unei licențe constituie interese patrimoniale protejate de articolul 46 din Constituție și articolul 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție.

38. În acest sens, Curtea reține că, în hotărîrea *Centro Europa 7 S.r.l. și Di Stefano v. Italia* [MC] din 7 iunie 2012, Curtea Europeană a statuat, în privința unei concesiuni acordate pentru difuzarea programelor de televiziune terestră la nivel național, în vederea instalării și operării unei rețele de televiziune analogică, că aceasta constituie un „bun” în sensul articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție:

„179. Astfel, Curtea consideră că „speranța legitimă” a companiei reclamante [*n.r. – societate de televiziune*], care a fost legată de interese patrimoniale, cum ar fi exploatarea unei rețele de televiziune analogică în baza concesiunii, a fost suficient de întemeiată încît să constituie un interes material și, prin urmare, un „bun” în sensul normei exprimate în prima frază a articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție, care, respectiv, este aplicabil în acest caz (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Stretch v. Regatul Unit*, §§ 32-35, 24 iunie 2003, *Bozcaada Kimisis Teodoku Rum Ortodoks Kilisesi Vakfi v. Turcia* (nr. 2), § 50, 6 octombrie 2009).”

39. În lumina acestor constatări, Curtea reține că „speranța legitimă” a radiodifuzorilor, fiind legată de interese patrimoniale, cum ar fi emisia prin rețeaua de televiziune

sau radio în temeiul licenței, este suficient de întemeiată ca să constituie un interes material și, prin urmare, un "bun" în sensul articolului 46 din Constituție și primei fraze de la articolul 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție.

b) Dacă suspendarea sau retragerea licenței este susceptibilă să constituie o ingerință în dreptul de proprietate al radiodifuzorilor și calificarea situației prin prisma articolului 1 din Protocolul nr.1 la Convenția europeană

40. Articolul 1 din Protocolul nr. 1, care garantează dreptul la protecția proprietății, cuprinde trei reguli distincte: „prima, care se exprimă în prima frază a primului alineat, este de natură generală și enunță principiul respectării proprietății; a doua, consfințită în a doua frază a aceluiași alineat, se referă la privarea de proprietate și o supune anumitor condiții; cea de-a treia, cuprinsă în al doilea alineat, recunoaște că statele contractante au dreptul, printre altele, de a reglementa folosința bunurilor în conformitate cu interesul general. (...) Aceasta însă nu înseamnă că nu există nici o legătură între aceste reguli. Regulile doi și trei se referă la cazuri particulare de ingerință în dreptul de proprietate; de altfel, acestea trebuie să fie interpretate în lumina principiului consacrat de prima regulă” (a se vedea, printre altele, hotărârile CEDO *James și alții v. Regatul Unit*, din 21 februarie 1986, § 37 și *Beyeler v. Italia* [MC], din 5 ianuarie 2000, § 98).

41. În context, Curtea reține că retragerea licenței radiodifuzorilor reprezintă un caz de „privare de proprietate”.

42. Pe de altă parte, Curtea reține că, în cazul suspendării licenței, interesul material al radiodifuzorului de a exploata o rețea de televiziune sau radio nu este atins, în măsura în care această suspendare nu durează o perioadă excesivă de timp, iar radiodifuzorul este capabil de a difuza programe de televiziune sau radio, după expirarea acestei perioade. În viziunea Curții, aceasta este o măsură de reglementare a folosinței bunurilor, ce intră în domeniul de aplicare al alin.2 al art.1 din Protocolul nr.1 la Convenție.

43. Deși nu conțin garanții procedurale identice, aceste dispoziții impun, în primul rând, exigența ca o ingerință a autorității publice în exercitarea dreptului la respectarea bunurilor să fie legală (*Iatridis v. Grecia*, din 25 martie 1999, § 58 și *Beyeler*, precitată, § 108). În particular, al doilea alineat recunoaște dreptul statelor de a reglementa folosința bunurilor, cu condiția ca acest drept să fie exercitat prin punerea în aplicare a „legilor”. Principiul legalității presupune, de asemenea, că dispozițiile relevante ale legii sunt suficient de accesibile, clare și previzibile în aplicarea lor (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Broniowski v. Polonia*, din 22 iunie 2004, § 147).

44. Așadar, se acceptă ingerința atât timp cât se menține un echilibru între interesul general al societății și necesitatea apărării drepturilor fundamentale ale persoanei, fapt ce se deduce tocmai din reglementarea cuprinsă în art.1 din Protocolul nr.1 la Convenție.

a) Dacă ingerința este prevăzută de lege

45. Curtea notează că ingerința are o bază legală, legalitatea nefiind contestată de participanți.

46. În context, urmînd principiile ce rezultă din jurisprudența Curții Europene, Curtea Constituțională va examina calitatea legii, și anume dacă legea este destul de accesibilă, previzibilă și clară.

47. În acest sens, Curtea reține că, în Hotărîrea *Guțu v. Moldova* (cererea nr. 20289, hotărîrea din 7 iunie 2007), Curtea Europeană a statuat că:

„[...] Expresia „prevăzută de lege” nu presupune doar corespunderea cu legislația națională, dar, de asemenea, se referă la calitatea acelei legislații (a se vedea *Halford v. Regatul Unit*, Rapoarte 1997-III, p. 1017, § 49). Curtea reiterează că legislația națională trebuie să indice cu o

claritate rezonabilă **scopul și modalitatea de exercitare a discreției relevante acordate autorităților publice**, pentru a asigura persoanelor nivelul minim de protecție la care cetățenii au dreptul în virtutea principiului preeminenței dreptului într-o societate democratică (a se vedea *Domenichini v. Italia*, Rapoarte 1996-V, p. 1800, § 33). [...]”

48. În ceea ce privește previzibilitatea și accesibilitatea normei, cerința publicării în Monitorul Oficial pentru a intra în vigoare, precum și modul de redactare a normei, face ca persoanele interesate să poată să prevadă care sunt situațiile concrete în care se aplică norma respectivă și care sunt consecințele aplicării sale.

49. Constatările Curții denotă că, deoarece transpunerea în practică a normei contestate este realizată prin aplicarea și a altor norme corespondente din acte normative, examinarea separată a normei contestate nu poate reprezenta în sine, în această situație particulară ce face obiectul sesizării, un substrat suficient pentru a ajunge la concluzia dacă legislația corespunde criteriilor de accesibilitate, claritate și previzibilitate.

b) Scopul și proporționalitatea ingerinței

50. Autorul sesizării consideră că prevederea contestată restrînge exercițiul drepturilor fundamentale, fără a exista un echilibru sau proporționalitate între restrîngerea acestor drepturi și scopul urmărit. În opinia acestuia, norma supusă controlului constituționalității instituie o restrîngere nejustificată a drepturilor fundamentale și nu corespunde criteriilor prevăzute de articolul 54 din Constituție:

„[...]”

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrîngeri decît celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidentiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

„[...]”

51. Curtea reține că, potrivit art. 127 alin. (1) din Constituție, statul ocrotește proprietatea. În același timp, alineatul (2) al aceluiași articol specifică faptul că statul garantează realizarea dreptului de proprietate în formele solicitate de titular, *dacă acestea nu vin în contradicție cu interesele societății*.

52. Potrivit acestor dispoziții, legiuitorul este, așadar, competent să stabilească cadrul juridic pentru exercitarea atributelor dreptului de proprietate, în accepțiunea principială conferită de Constituție, în așa fel încît să nu vină în coliziune cu interesele generale ale societății, instituind astfel niște limitări rezonabile în valorificarea acestuia, ca drept subiectiv garantat.

53. Sub acest aspect, Curtea constată că prin reglementarea dedusă controlului legiuitorului nu a făcut decît să dea expresie acestor imperative, în limitele și potrivit competenței sale constituționale.

54. Însă, conform acestora, limitarea acestui drept trebuie să îndeplinească în mod cumulativ mai multe criterii, astfel încît ingerința să nu poată fi dispusă în mod arbitrar. Mai mult, criteriile impuse de Constituție sunt în conformitate cu prevederile Curții Europene a Drepturilor Omului, care s-a pronunțat deseori asupra acestei probleme, în condițiile articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția europeană.

55. Potrivit unei jurisprudențe constante a Curții Europene, al doilea alineat al articolului 1 (P1-1) trebuie să fie interpretat în lumina principiului enunțat în prima frază a articolului 1 (P1-1) (a se vedea, între altele, *Gasus Dosier-und Fördertechnik GmbH v. Țările de Jos*, din 23

februarie 1995, § 62). În consecință, orice ingerință trebuie să asigure un „echilibru just” între cerințele interesului general al comunității și cerințele de protecție a drepturilor fundamentale ale individului. Preocuparea pentru realizarea acestui echilibru se reflectă în structura articolului 1 (P1-1) integral, inclusiv în alineatul doi al acestuia. Prin urmare, trebuie să existe un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul urmărit.

56. În ceea ce privește scopul legitim urmărit prin ingerință, Curtea nu poate accepta, în acest caz particular, argumentul Parlamentului și Guvernului că restricțiile impuse radiodifuzorilor servesc interesului public, în lumina constatărilor de mai jos.

57. Respectarea dreptului de proprietate implică și respectarea unor garanții procedurale oferite de lege împotriva arbitrarului, pentru ca măsura în cauză să fie aplicată în mod corect, raportat la fiecare speță. În particular, nu există o garanție legală suficientă pentru a proteja radiodifuzorii împotriva utilizării puterii de apreciere a Consiliului Coordonator al Audiovizualului.

58. Spre deosebire de sistemul bancar (a se vedea Hotărârea nr. 24 din 15.11.2011 privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 38 alin. (3), (6), (7) și 38¹² alin. (2) din Legea nr. 550-XIII din 21 iulie 1995 a instituțiilor financiare, cu modificările și completările ulterioare), considerat a fi un domeniu care are o importanță majoră pentru societate, în care marja de apreciere a statului presupune dreptul acestuia de a stabili reglementari distincte față de alte domenii similare de reglementare, ținând cont de specificul domeniului audiovizualului și de importanța acestuia pentru comunicarea de informații și idei publicului, astfel de măsuri severe precum suspendarea sau retragerea licenței trebuie să poată fi apreciate concret de instanța de judecată, prealabil punerii lor în executare.

59. În cercetarea „echilibrului just” între interesele concurente, cel public general, care, în speță, ar fi cel al prevenirii unor eventuale manopere dolosive ale radiodifuzorului de rea-credință, manopere de natură să ducă la crearea sau amplificarea situațiilor care au determinat ingerința, și cele individuale ale radiodifuzorului, autoritățile nu au argumentat, iar Curtea nu găsește alte argumente privind riscul de producere a unor prejudicii iminente grave pentru public, ce ar justifica necesitatea punerii imediate în executare a unor astfel de decizii ale Consiliului Coordonator al Audiovizualului, în lipsa unei decizii a instanței de judecată sau, cel puțin a posibilității contestării în instanța de judecată prealabil punerii în executare.

60. Curtea, în această situație particulară, consideră că executarea imediată a sancțiunii în forma suspendării sau a retragerii licenței nu este justificată în raport cu un interes major al societății.

61. Din motivele expuse, Curtea consideră că prevederile articolului 38 alin. (8) din Codul audiovizualului, în partea ce ține de aplicarea sancțiunilor sub forma suspendării sau retragerii licenței, nu asigură un just echilibru între interesele comunității și cele ale radiodifuzorilor, impunându-le acestora o povară individuală excesivă. Prin urmare, aceste prevederi nu sunt compatibile cu protecția proprietății garantată de articolul 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția europeană și, implicit, de articolul 46 din Constituție.

62. Prin prisma celor expuse, Curtea concluzionează că prevederile alin. (8) art. 38 din Codul audiovizualului referitoare la **executarea imediată, până la adresarea în instanță**, a deciziilor Consiliului Coordonator al Audiovizualului privind suspendarea și retragerea licenței contravin nu numai principiilor de bază referitoare la activitatea de întreprinzător, dar și garanțiilor constituționale privind dreptul de proprietate al fondatorilor instituțiilor audiovizualului și protecția acesteia, consacrate în art. 46 din

Constituție, **reprezentând „o interferență în dreptul de a se bucura de proprietate”, având în vedere efectul imediat al acestor decizii și, drept urmare, împiedicarea titularului de a-și continua afacerea, precum și faptul că deținătorul licenței, reieșind din jurisprudența CEDO, are o „speranță rezonabilă și legitimă în privința valabilității în timp a licenței și a posibilității de a continua să obțină beneficii din exercitarea unei activități în baza acestei licențe”, pentru care considerente Curtea apreciază ca fiind neconstituționale prevederile contestate în această parte.**

II. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 32 COMBINAT CU ARTICOLUL 54 DIN CONSTITUȚIE

63. Autorul sesizării pretinde că norma contestată încalcă dreptul la libera exprimare, garantat de articolul 32 din Constituție, potrivit căruia:

„(1) Oricărui cetățean îi este garantată libertatea gândirii, a opiniei, precum și libertatea exprimării în public prin cuvânt, imagine sau prin alt mijloc posibil.

(2) Libertatea exprimării nu poate prejudicia onoarea, demnitatea sau dreptul altei persoane la viziune proprie.

(3) Sunt interzise și pedepsite prin lege contestarea și defăimarea statului și a poporului, îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial, la violență publică, precum și alte manifestări ce atentează la regimul constituțional”.

A. Argumentele autorului sesizării

64. Autorul sesizării menționează că norma contestată, care în cazul aplicării celei mai dure sancțiuni are drept urmare sistarea imediată a activității radiodifuzorilor, inevitabil încalcă și alte libertăți fundamentale, precum este libertatea de exprimare, prevăzută la articolul 32 din Constituție, articolul 10 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, corelate cu articolul 34 din Constituție.

65. Orice restrângere a libertății de exprimare și de informare nu este justificată dacă nu se poate dovedi în mod convingător că este necesară într-o societate democratică. Trebuie demonstrată existența unei necesități sociale imperioase care a determinat aplicarea acestor limitări asupra exercitării dreptului la libera exprimare.

B. Argumentele autorităților

În opinia scrisă Guvernul face referire la art. 32 din Constituție și art. 10 din Convenția europeană, care garantează libertatea de exprimare, inclusiv libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Totodată, exercitarea acestor libertăți comportă îndatoriri și responsabilități și poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare într-o societate democratică.

Reprezentanții Parlamentului și Guvernului, în ședința publică a Curții, au susținut că toate pretențiile expuse în sesizare, inclusiv privind încălcarea art. 32 din Constituție, sunt nejustificate.

C. Aprecierii Curții

1. Principii generale privind pluralismul în mass-media audiovizuale

66. Curtea consideră că este necesar să se reamintească principiile generale, derivate din jurisprudența Curții Europene (*Centro Europa 7 S.r.l. și Di Stefano v. Italia*, precitată), privind pluralismul în mass-media audiovizuale:

„129. Așa cum s-a subliniat adesea, nu există democrație fără pluralism. Democrația se „hrănește” din libertatea de exprimare. Ține de esența acesteia să permită propunerea și discutarea unor proiecte politice diverse, inclusiv a celor care pun în discuție modul de organizare actuală a statului,

cu condiția ca acestea să nu dăuneze democrației în sine (*Manole și alții c. Moldovei*, § 95, și *Partidul Socialist și alții c. Turciei*, din 25 mai 1998, §§ 41, 45 și 47).

130. În această privință, Curtea observă că, într-o societate democratică, pentru a asigura un pluralism real în sectorul audiovizual, nu este suficient să se prevadă existența a mai multe canale sau posibilitatea teoretică pentru operatorii potențiali de a avea acces pe piața audiovizualului. Trebuie să permită în continuare accesul efectiv la piață, pentru a asigura o diversitate a programelor, care să reflecte cât mai mult posibil varietatea de curente de opinii din societate, căreia aceste programe îi sunt destinate.

131. Libertatea de exprimare, consacrată în alineatul 1 al articolului 10, este unul din fundamentele esențiale ale unei societăți democratice, una din condițiile primordiale ale progresului său (a se vedea *Lingens v. Austria*, din 8 iulie 1986, § 41). Libertatea presei și mass-media de știri oferă publicului unul dintre cele mai bune mijloace de a cunoaște și de a aprecia ideile și atitudinile liderilor politici. Este de datoria presei să transmită informații și idei cu privire la aspectele discutate în arena politică, precum și pe cele din alte domenii de interes public. La funcția sa de a disemina informații se adaugă dreptul publicului de a recepta (a se vedea, de exemplu, *Handyside v. Marea Britanie*, din 7 decembrie 1976, § 49, și *Lingens*, precitată, §§ 41-42).

132. Mass-media audiovizuale, cum ar fi radioul și televiziunea, au un rol deosebit de important în această privință. Datorită capacității lor de a transmite mesaje prin sunet și imagine, ele au efecte imediate și mai puternice decât presa scrisă (*Jersild v. Danemarca*, din 23 septembrie 1994, § 31, *Pedersen și Baadsgaard v. Danemarca* [MC], § 79). Funcția radioului și a televiziunii, ca surse obișnuite de divertisment pentru telespectatori și ascultători, în viața lor privată, consolidează impactul acestora (*Murphy v. Irlanda*, § 74).

133. Situația în care o parte a societății economice sau politice poate obține o poziție dominantă în ceea ce privește mass-media audiovizuale și, astfel, să exercite presiuni asupra radiodifuzorilor, restricționând, în cele din urmă, libertatea lor editorială, subminează rolul fundamental al libertății de exprimare într-o societate democratică, așa cum este garantat de articolul 10 din Convenție, în special, atunci când ea are funcția de a comunica informații și idei de interes general, la care, de altfel, publicul are dreptul (*VGT Tierfabriken Verein gegen v. Elveția*, §§ 73 și 75, a se vedea, de asemenea, *De Geillustreerde v. Țările de Jos*, decizia Comisiei din 6 iulie 1976, § 86). [...]

134. Curtea subliniază că, într-o zonă atât de sensibilă ca mass-media audiovizuale, la obligația negativă de non-interferență se adaugă obligația pozitivă a statului de a pune în aplicare un cadru legislativ și administrativ adecvat pentru a asigura pluralismul efectiv (punctul 130 de mai sus). [...]

135. Curtea europeană examinează, în fiecare caz în parte, dacă a existat o ingerință din partea autorităților publice în exercitarea dreptului de a „comunica informații și idei” și, în caz afirmativ, dacă ingerința a fost „prevăzută de lege”, a urmărit unul sau mai multe scopuri legitime și a fost „necesară într-o societate democratică” (*RTBF v. Belgia*, § 117).

b) Existența unei ingerințe

67. În acest caz, Curtea notează, în primul rând, că dat fiind faptul că scopul procedurii este revocarea, temporară sau permanentă, a autorizației de emisie acordate unui radiodifuzor, aceasta implică în mod incontestabil o ingerință în libertatea de exprimare, garantată de articolul 32 din Constituție și de articolul 10 din Convenția europeană (a se vedea, între altele, *Nur Radyo Ve Televizyon Yayincılığı A.Ş. v. Turcia* (nr.2) din 12 octombrie 2010).

68. În scopul de a evalua dacă ingerința este conformă

cu aceste dispoziții, Curtea va presupune că aceasta este prevăzută de lege și urmărește un scop legitim, în sensul articolului 10 § 2, și se va concentra asupra examinării problemei dacă aceasta este „necesară într-o societate democratică”.

69. Examinând această întrebare, Curtea se va referi la principiile generale care decurg din jurisprudența CEDO (a se vedea, printre altele, *Handyside v. Marea Britanie*, din 7 decembrie 1976, § 49, *Radio France și alții v. Franța*, *Gunduz v. Turcia*, § 40, *Giniewski v. Franța*, §§ 44 și 52, și *Nur Radyo Ve Televizyon Yayincılığı A.Ş.*, precitată, §§ 24-28).

70. Curtea reiterează principiile statuate de Curtea Europeană în *Nur Radyo Ve Televizyon Yayincılığı A.Ş.*, precitată:

„[...] în domeniul libertății de exprimare, marja de apreciere de care se bucură statele merge mână în mână cu un control european deosebit de strict, în special din cauza importanței, deseori subliniate de Curte, a acestei libertăți. Necesitatea unei eventuale restricții trebuie să fie stabilită într-o manieră convingătoare (*ABC Radio v. Austria*, din 20 octombrie 1997, § 30, *Informationsverein Lentia și alții v. Austria*, din 24 noiembrie 1993, § 35, și *Lombardi Vallauri v. Italia*, § 45).”

71. Pentru a determina dacă acesta a fost cazul în speță, Curtea va încerca să evalueze dacă, în faza administrativă în fața Consiliului Coordonator al Audiovizualului, procedura este de natură a garanta radiodifuzorului protecția oferită în temeiul articolului 10 al Convenției, mai ales dacă ea oferă protecție împotriva arbitrarului, în special ținând cont de faptul că decizia Consiliului Coordonator al Audiovizualului este executorie, având, prin urmare, un impact imediat asupra dreptului radiodifuzorului de a difuza emisiuni.

72. În acest context, având în vedere cele constatate la paragrafele 66, 67, 70, 71, Curtea consideră că măsura suspendării sau a retragerii licenței radiodifuzorului este susceptibilă să aducă atingere substanței garanțiilor procedurale de care ar trebui să beneficieze radiodifuzorii în temeiul articolului 10 al Convenției și este incompatibilă cu principiul statului de drept.

73. În consecință, Curtea consideră că, în circumstanțele specifice ale cazului, o asemenea ingerință în dreptul radiodifuzorilor la libertatea de exprimare nu satisface condiția „de a fi necesară într-o societate democratică” și, prin urmare, este contrară articolului 32 din Constituție și articolului 10 din Convenția europeană.

74. În fapt, decizia de a „suspenda” licența unui radiodifuzor are același efect ca și „suprimarea” ei.

75. Luând în considerare faptul că Consiliul Coordonator al Audiovizualului este un organ susceptibil politicizării, decizia acesteia de a suspenda sau retrage licența unui radiodifuzor poate duce la instaurarea cenzurii sau autocenzurii, ambele la fel de periculoase pentru libertatea de exprimare și dreptul la informație al publicului.

76. Având în vedere importanța deosebită a libertății de exprimare pentru o societate democratică, susceptibilă presiunilor politicului și cenzurii, singura autoritate care este în măsură, conform principiului democratic și constituțional al separației puterilor în stat, să constate că un anumit cetățean a încălcat grav legea, inclusiv prin exercitarea abuzivă a libertății de exprimare, este autoritatea judecătorească, care beneficiază de toate garanțiile de independență.

77. Totuși, Curtea a constatat deja, în temeiul articolului 46 din Constituție, că interferența cu drepturile radiodifuzorului nu are suficiente garanții judiciare, în sensul jurisprudenței sale. Concluzia de mai sus dispensează Curtea de examinarea suplimentară a prevederilor contestate sub aspectul articolului 32 din Constituție, deoarece se poate

ajunge doar la aceeași constatare, și aceasta e suficient pentru a concluziona că există o încălcare a acestui articol.

III. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 20 COMBINAT CU ARTICOLUL 53 DIN CONSTITUȚIE

78. În opinia autorului sesizării, prevederile supuse controlului constituționalității încalcă art.20 din Constituție, potrivit căruia:

“(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

79. Autorul sesizării consideră că prevederile contestate aduc atingere art.53 alin. (1) din Constituție, potrivit căruia:

“(1) Persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei.”

A. Argumentele autorului sesizării

80. Autorul sesizării menționează că Legea Supremă garantează oricărei persoane dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime, nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție. Totodată, este garantat și dreptul cetățeanului de a fi protejat de abuzurile autorităților publice, pe când, prin modificările operate, legiuitorul a limitat dreptul persoanei vătămate la recunoașterea dreptului pretins.

Autorul sesizării nu a afirmat categoric că în cazul sancțiunilor avertizare publică, retragere a dreptului de a difuza anunțuri publicitare pentru o anumită perioadă, amendă se încalcă accesul la justiție, menționând că, într-adevăr, acestea ar putea fi contestate în instanța de judecată și considerând că executarea, spre exemplu, a amenzi sau avertizării în baza deciziei Consiliului coordonator al audiovizualului nu va avea aceleași consecințe asupra radiodifuzorilor ca suspendarea sau retragerea licenței de emisie, și, în cazul în care vor avea câștig de cauză, evident, instanța îi va repune în drepturi.

B. Argumentele autorităților

81. În cazul când actele administrative aduc atingere grave drepturilor subiective ale titularilor de licență, aceste acte pot fi atacate în instanța de judecată pentru declararea ilegalității și încasarea prejudiciului material sau moral.

C. Aprecierea Curții

82. Curtea reține că deciziile emise privind aplicarea sancțiunilor sub formă de avertizare publică, retragere a dreptului de a difuza anunțuri publicitare pentru o anumită perioadă și amendă pot fi contestate în instanța de judecată, astfel persoana având la îndemână mijloacele necesare pentru apărarea drepturilor și intereselor legitime.

83. În această ordine de idei, Curtea menționează că garantarea dreptului la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești cuprinde dreptul cetățeanului de a introduce o acțiune în instanța judecătorească competentă și obligația acesteia de a da pe marginea ei o soluție legală, echitabilă și motivată.

84. Potrivit prevederilor art.278 din Codul de procedură civilă, acțiunile în contenciosul administrativ se examinează de instanțele judecătorești respective conform normelor generale ale codului, cu excepțiile și completările stabilite de legislația contenciosului administrativ.

85. Astfel, în corespundere cu prevederile Legii contenciosului administrativ, având în vedere că, potrivit Codului audiovizualului, radiodifuzorii și distribuitorii de servicii au dreptul de a contesta în instanța de judecată, pentru exerci-

tarea controlului judiciar al legalității, deciziile Consiliului Coordonator al Audiovizualului privind aplicarea sancțiunilor: avertizare publică; retragerea dreptului de a difuza anunțuri publicitare pentru o anumită perioadă; amendă, aceștia pot solicita instanței de contencios administrativ, concomitent cu înaintarea acțiunii, suspendarea executării actului administrativ contestat. Este la discreția instanței dispunerea suspendării actului administrativ și din oficiu, în cazuri temeinic justificate și în scopul prevenirii unei pagube iminente.

86. Hotărârile adoptate de instanța de contencios administrativ sînt susceptibile de atac în instanța ierarhic superioară.

87. Prin urmare, legislația națională asigură radiodifuzorilor și distribuitorilor de servicii accesul la justiție prin posibilitatea contestării în instanța de contencios administrativ a actelor administrative ale Consiliului Coordonator al Audiovizualului cu privire la aplicarea unei sancțiuni ce nu influențează continuarea activității, pentru a fi controlată legalitatea lor în cadrul unui proces judiciar, cu respectarea tuturor principiilor caracteristice unui proces echitabil și asigurarea dublului grad de jurisdicție.

Concluzii

88. Curtea conchide că alin.(8) al art.38 din Codul audiovizualului în partea ce ține de executarea imediată a deciziilor Consiliului Coordonator al Audiovizualului privind aplicarea sancțiunilor sub formă de avertizare publică, retragere a dreptului de a difuza anunțuri publicitare pentru o anumită perioadă, amendă, cu posibilitatea contestării ulterioare a acestora în instanța de judecată, nu aduce atingere drepturilor privind accesul liber la justiție, la un proces echitabil, inclusiv la apărare, și la un recurs efectiv, fiind în concordanță cu prevederile art.20, 53, 54 din Constituție, precum și cu prevederile actelor internaționale în domeniu.

89. În partea referitoare la devenirea executorie a deciziei Consiliului Coordonator al Audiovizualului cu privire la aplicarea sancțiunilor de suspendare a licenței de emisie pentru o anumită perioadă sau de retragere a licenței de emisie de la data adoptării și aducerii la cunoștință radiodifuzorilor și distribuitorilor de servicii vizați prin scrisoare recomandată, Curtea conchide că alin.(8) al art.38 din Codul audiovizualului încalcă prevederile articolului 46 din Constituție, privind dreptul de proprietate și de protecție a acesteia, și prevederile articolului 1 al Protocolului nr.1 adiționat la Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și, prin conexiune, ale articolului 32 din Constituție.

Din aceste motive, în temeiul articolelor 140 din Constituție, 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 6, 61, 62 lit.a) și 68 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

HOTĂRĂȘTE:

1. *Se recunosc constituționale* prevederile alin.(8) al art.38 din Codul audiovizualului al Republicii Moldova nr.260-XVI din 27 iulie 2006, în redacția Legii de modificare nr.84 din 13 aprilie 2012, în partea referitoare la devenirea executorie a deciziei Consiliului Coordonator al Audiovizualului cu privire la *aplicarea sancțiunilor avertizare publică, retragere a dreptului de a difuza anunțuri publicitare pentru o anumită perioadă, amendă* de la data adoptării și aducerii la cunoștință radiodifuzorilor și distribuitorilor de servicii vizați, prin scrisoare recomandată.

2. *Se declară neconstituționale* prevederile alin.(8) al art.38 din Codul audiovizualului al Republicii Moldova nr.260-XVI din 27 iulie 2006, în redacția Legii de modificare nr.84 din 13 aprilie 2012, în partea referitoare la devenirea executorie a deciziei Consiliului Coordonator al Audiovizualului cu privire la aplicarea sancțiunilor de *suspendare*

a licenței de emisie pentru o anumită perioadă sau de retragere a licenței de emisie de la data adoptării și aducerii la cunoștința radiodifuzorilor și distribuitorilor de servicii vizați prin scrisoare recomandată.

PREȘEDINTELE ȘEDINȚEI

Chișinău,
6 decembrie 2012, nr.17
Dosarul nr. 25a/2012

Valeria ȘTERBET

OPINIE SEPARATĂ
expusă în temeiul art.27 alin.(5)
din Legea cu privire la Curtea Constituțională
și art.67 din Codul jurisdicției constituționale

Prin Hotărârea nr.17 din 11 decembrie 2012 Curtea Constituțională a examinat prevederile alin.(8) al art.38 din Codul audiovizualului al Republicii Moldova nr.260-XVI din 27 iulie 2006, în redacția Legii nr.84 din 13 aprilie 2012, recunoscându-le constituționale în partea referitoare la devenirea executorie a deciziei Consiliului Coordonator al Audiovizualului privind sancțiunile *de avertizare publică, retragere a dreptului de a difuza anunțuri publicitare pentru o anumită perioadă, amendă și neconstituționale* în partea referitoare la devenirea executorie, de la data adoptării, a deciziei Consiliului Coordonator al Audiovizualului privind sancțiunile de suspendare pentru o anumită perioadă sau de retragere a licenței.

Consider hotărârea Curții Constituționale nefondată pentru următoarele motive:

1. Analizând partea descriptivă a hotărârii, am ajuns la concluzia că, prin modul în care a realizat expunerea, Curtea Constituțională s-a transformat din legislator pasiv în legislator activ, hotărârea căpătând caracter de lege interpretativă.

După adoptarea acestei hotărâri, Consiliul Coordonator al Audiovizualului va putea aplica sancțiunile *avertizare publică, retragerea dreptului de a difuza anunțuri publicitare pentru o anumită perioadă, amendă*, însă nu va putea aplica sancțiunile de suspendare a licenței de emisie pentru o anumită perioadă sau de retragere a licenței de emisie pînă Parlamentul nu va modifica legea contestată, în corespundere cu hotărârea Curții. Or Codul nu reglementează o altă procedură de aplicare a sancțiunilor, decît cea cuprinsă la alin.(8) al art.38, obligativitatea acestei proceduri fiind prevăzută de art.40 alin.(3) din Codul audiovizualului.

O astfel de abordare ar fi fost justificată numai în cazul unei excepții de neconstituționalitate, prin care ar fi fost solicitată intervenția Curții pentru protecția unui drept al persoanei într-o cauză concretă, aflată pe rolul unei instanțe de drept comun. În excepțiile de neconstituționalitate Curtea poate explica judecătorului modul de interpretare a legii prin prisma Constituției. Prin sesizarea care face obiectul prezentei cauze însă s-a solicitat controlul abstract al constituționalității normei contestate, ce vizează Consiliul Coordonator al Audiovizualului.

2. Hotărârea Curții generează o incertitudine în ceea ce privește aplicarea sancțiunilor de suspendare a licenței de emisie pentru o anumită perioadă sau de retragere a licenței de emisie de către Consiliul Coordonator al Audiovizualului. Avînd în vedere faptul că genurile de activitate, supravegheate de Consiliul Coordonator al Audiovizualului, au un impact social major, hotărârea Curții face imposibilă stoparea difuzării programelor ce pot aduce prejudicii grave publicului.

3. Consider că în § 59 Curtea a diminuat în mod neîntemeiat impactul social al serviciilor oferite de radiodifuzori. Acest paragraf intră în contradicție cu § 66, în care Curtea Constituțională a invocat aprecierea Curții Europene privind

3. Prezenta hotărâre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

acest impact. Forul european a statuat că radioul și televiziunea au un rol deosebit de important în această privință, datorită capacității lor de a transmite mesaje prin sunet și imagine, ele au efecte imediate și mai puternice decît presa scrisă. Curtea a ignorat argumentele autorităților privind eventualele apeluri la proteste în timpul campaniilor electorale sau în timpul unor evenimente politice, proteste care se pot transforma în acțiuni violente și impun aplicarea neîntîrziată a sancțiunilor în cauză.

Impactul major al serviciilor de radiodifuziune asupra publicului, în viziunea mea, justifică ingerința Parlamentului în exercițiul dreptului de proprietate în scopul de a nu admite „manopere dolosive ale radiodifuzorului de rea-credință, manopere de natură să ducă la crearea sau amplificarea situațiilor care au determinat ingerința”, precum și pentru evitarea unui „risc de producere a unor prejudicii iminent grave pentru public”, pentru care Curtea nu a găsit argumente în § 59 al hotărârii.

4. În §57 Curtea face o deducție incorectă asupra garanțiilor procedurale oferite de lege împotriva acțiunilor arbitrare ale Consiliului Coordonator al Audiovizualului și pentru protecția radiodifuzorilor împotriva puterii de apreciere a acestei instituții. Prin această deducție, Curtea a pus la îndoială statutul Consiliului Coordonator al Audiovizualului, care, conform Codului audiovizualului și Hotărârii Parlamentului nr.433 din 28.12.2006, este o autoritate publică, independența acestuia fiind garantată prin modul de formare și funcționare. La aprecierea importanței și impactului activității Consiliului, Curtea nu a luat în considerare faptul că, fiind reglementat de legea specială, statutul Consiliului Coordonator al Audiovizualului nu este mai puțin important decît statutul Băncii Naționale a Moldovei.

5. Consider nefondată deducția Curții, expusă în §61, conform căreia aplicarea imediată a sancțiunilor de suspendare sau retragere a licenței constituie pentru radiodifuzori „o povară individuală excesivă”. Curtea nu a ținut cont de prevederile alin.(3) al art.38 din Codul audiovizualului, care stipulează că „sancțiunile prevăzute la alin.(1) se aplică gradual”. În viziunea mea, această prevedere este „cheia” unui „just echilibru” între interesele concurente ale societății și interesele radiodifuzorilor, demonstrînd convingător intenția legislatorului, intenție care se încadrează în limitele prevederilor constituționale.

Codul, în alin.(1) art.38, stipulează sancțiunile, ce pot fi aplicate radiodifuzorilor, în următoarea ordine: 1) *avertizare publică*, 2) *retragerea dreptului de a difuza anunțuri publicitare pentru o anumită perioadă*, 3) *amendă*, 4) *suspendarea licenței de emisie pentru o anumită perioadă*, 5) *retragerea licenței de emisie*. Potrivit sensului alin.(3) al art.38 din Cod, Consiliul Coordonator al Audiovizualului nu poate trece peste o sancțiune mai blîndă pentru a aplica una mai severă. Țin să menționez că, potrivit alin.(9) al art.38 din Cod, orice sancțiune poate fi contestată de

radiodifuzor în instanța de judecată. Astfel, pentru aplicarea sancțiunilor de suspendare și retragere a licenței trebuie să existe cel puțin trei sancțiuni anterioare, legalitatea cărora este recunoscută prin hotărîrea definitivă a instanței de judecată.

Mai mult decît atît, pentru aplicarea ultimei sancțiuni – retragerea licenței – este prevăzută o procedură și mai rigidă. Astfel, conform alin.(3) art.38, „licența de emisie se retrage în condițiile art.27 doar în caz de încălcare gravă și repetată a prevederilor prezentului Cod”. În același context, menționez că sancțiunea de suspendare a licenței, după impactul pe care-l are, nu este similară celei definitive – retragerea licenței, de aceea nu sunt de acord cu opinia Curții expusă în §74.

Avînd în vedere modalitatea de aplicare a sancțiunilor, consider vădite garanțiile procedurale oferite de lege „împotriva arbitrarului” și pentru protecția radiodifuzorilor împotriva puterii de apreciere a Consiliului Coordonator al Audiovizualului. Mai mult ca atît, consider că, prin obligația Consiliului Coordonator al Audiovizualului de a aplica gradual sancțiunile față de radiodifuzori, restrîngerile sub formă de suspendare și retragere a licenței sunt stabilite de legislator „într-o manieră convingătoare”, conform jurisprudenței Curții Europene expusă în cauza *Nur Radyo Ve Televizyon Yayincılığı A.Ş. v. Turcia*, citată în §70 al hotărîrii Curții Constituționale.

6. Sunt de acord cu remarca, pe care o face Curtea, că domeniul financiar are o importanță majoră pentru societate, în care „marja de apreciere a statului presupune dreptul acestuia de a stabili reglementari distincte față de alte domenii similare de reglementare”, însă atunci cînd afirmă că „astfel de măsuri severe, precum suspendarea sau retragerea licenței, trebuie să poată fi apreciate concret de instanța de judecată, prealabil punerii lor în executare”, Curtea nu a ținut cont de faptul că în domeniul bancar legea instituie reguli mult mai dure decît în domeniul audiovizualului. Astfel, în sistemul bancar, în raport cu cel al audiovizualului, nu există sancțiunea preventivă de suspendare a licenței; indiferent de hotărîrea instanței, licența este retrasă irevocabil; retragerea licenței presupune neapărat lichidarea băncii; în cazul retragerii licenței, doar un grup restrîns de acționari ai băncii are dreptul să se adreseze în

instanță. Domeniul audiovizualului are un impact social la fel de mare ca cel bancar, de aceea valoarea unei licențe în acest domeniu nu poate fi diminuată la valoarea unei licențe în domeniul imobiliar, de exemplu. În condițiile în care procedura de retragere a licenței în domeniul audiovizualului nu este atît de rigidă ca în domeniul bancar, consider că restrîngerea aplicată de legislator prin prevederile contestate este proporțională cu scopul urmărit și, prin impactul social major al audiovizualului, este necesară într-o societate democratică.

7. Totodată, Curtea nu a luat în considerare faptul că radiodifuzorul, în baza normei contestate, avea posibilitatea reală de a cere în instanța de contencios administrativ suspendarea deciziei CCA privind aplicarea sancțiunilor de suspendare sau retragere a licenței îndată după adoptarea acesteia. De asemenea, în cazul atacării deciziei, instanța putea să adopte din oficiu o încheiere de suspendare a executării deciziei CCA pentru asigurarea acțiunii. Or, referitor la instituțiile bancare, instanța nu are dreptul să adopte o decizie pentru asigurarea acțiunii, deoarece decizia Băncii Naționale de retragere a licenței este irevocabilă.

8. Îmi mențin poziția expusă în opinia separată la Hotărîrea nr.15 din 13 septembrie 2011, citată de Curte în §36, în care am susținut că certificatul Institutului Național de Justiție nu poate fi recunoscut un „bun”, în sensul Convenției europene. Mai mult decît atît, consider că sensul noțiunii de „bun”, cu care se operează în jurisprudența Curții Europene, a fost extins prin jurisprudența Curții Constituționale prea mult, deoarece Curtea Europeană nu recunoaște toate licențele ca fiind un „bun”. În această ordine de idei, consider că licența de emisie ar putea să se încadreze în criteriile categoriei de „bun”, cu rezervele rezultate din pct.6 al prezentei opinii, însă comparația cu certificatul Institutului Național al Justiției, după părerea mea, este inadecvată.

În baza celor expuse, consider că restrîngerea prevăzută de alin.(8) al art.38 din Codul audiovizualului al Republicii Moldova trebuia să fie recunoscută de Curtea Constituțională ca una proporțională, necesară într-o societate democratică pentru protecția drepturilor și libertăților altor persoane.

Judecătorul Curții Constituționale

Victor PUȘCAȘ

6 decembrie 2012

29

DECIZIE

privind sistarea procesului pentru controlul constituționalității unor prevederi din Legea cu privire la libertatea de exprimare (Sesizarea nr. 22a/2012)

Curtea Constituțională, statuînd în componența:

DI Alexandru TĂNASE, *președinte*,
DI Victor PUȘCAȘ, *judecător-raportor*,
DI Dumitru PULBERE,
DI Petru RAILEAN,
Dna Elena SAFALERU,

Dna Valeria ȘTERBEȚ, *judecători*,
cu participarea dnei Ludmila Chihai, *grefier*,

Avînd în vedere sesizarea depusă la 13 iulie 2012, înregistrată la aceeași dată,

Examinînd sesizarea menționată în ședință plenară publică,

Avînd în vedere actele și lucrările dosarului,

Deliberînd în ședință plenară închisă,

Pronunță următoarea decizie:

1. La originea cauzei se află sesizarea depusă la Curtea Constituțională la 13 iulie 2012, în temeiul articolelor 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, 25 lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin. (1) lit.g) din Codul juridiciei constituționale, de deputatul în Parlament dl Serghei Sirbu, privind controlul constituționalității articolului 15 alin. (2), articolului 17, articolului 18 alin.(2) lit.g) și articolului 18 alin. (4) lit.c) din Legea nr. 64 din 23 aprilie 2010 cu privire la libertatea de exprimare.

2. Autorul sesizării a pretins, în special, că, în contradicție cu articolele 1, 6, 20, 26, 53, 54, 66, 114, 115 și 116 din Constituție, aplicarea procedurii prealabile, prin care cetățeanul, care se consideră vătămat într-un drept al său, este obligat în cauzele de defăimare și de apărare a vieții private și familiei să depună cerere prealabilă înainte de a

se adresa în instanța de judecată, reprezintă o restrângere a drepturilor de acces liber la justiție, la apărare și la un recurs efectiv.

3. În ședință, avînd în vedere concluziile Curții expuse în Hotărîrea recentă nr.14 din 15 noiembrie 2012, autorul a considerat inutile unele pretenții din sesizarea sa și, în consecință, a renunțat la controlul constituționalității prevederilor articolului 15 alin. (2), cu excepția ultimei propoziții, articolului 17, cu excepția alin.(4), articolului 18 alin. (2) lit.g) și articolului 18 alin. (4) lit.c) din Legea cu privire la libertatea de exprimare.

4. În ședința publică a Curții, reprezentanții Parlamentului și Guvernului au opinat că Hotărîrea nr.14 din 15 noiembrie 2012 vizează procedura prealabilă pentru care se solicită exercitarea controlului constituționalității în prezenta cauză, iar cerințele autorului, enunțate în cadrul ședinței, sînt diferite de cele inițiale, din care cauză pot face obiectul doar al unei noi sesizări.

5. Curtea reține că, în demersul său, autorul sesizării a reieșit din prevederile art.31 alin.(3) din Codul jurisdicției constituționale, potrivit cărora subiectul este în drept să modifice temeiul sau obiectul sesizării, să renunțe la sesizare parțial sau total.

6. Curtea atestă că normele menținute de autorul sesizării în ședința din 4 decembrie 2012 pentru controlul constituționalității sînt cuprinse în sesizare și au constituit obiectul examinării de către Curtea Constituțională în prezenta cauză sub un alt unghi – cel al caracterului obligatoriu sau opțional al procedurii prealabile. Fiind contestate prin altă prismă însă, aceste norme necesită o nouă examinare.

7. Astfel, ultima propoziție din art.15 alin.(2) din Legea nr.64 nu se referă la obligativitatea procedurii prealabile, ci prevede posibilitatea și data-limită de restabilire a termenului de prescripție pentru depunerea cererii prealabile. Luată separat, norma art.17 alin.(4) din Legea nr.64 reglementează un alt domeniu, interzicînd adresarea în instanță cu alte pretenții, suplimentare, decît cele expuse în cererea prealabilă, în special, pretenții privind repararea

prejudiciilor.

8. În astfel de circumstanțe, Curtea reține că aspectele reglementate de normele menționate mai sus reprezintă un alt obiect, pentru care sînt necesare alte investigații și alte argumente din partea Curții, precum și a participanților la proces. Această concluzie a Curții este cu atît mai justificată, cu cît autorul nu a expus în sesizare motivele pentru care consideră că termenul de prescripție și obiectul cererii prealabile, vizate în ultima propoziție din art.15 alin.(2) și art.17 alin.(4) din Legea nr.64, nu corespund Constituției.

9. În temeiul celor enunțate, Curtea conchide că ultima propoziție din art.15 alin.(2) și art.17 alin.(4) din Legea nr.64, menținute de către autor pentru controlul constituționalității, pot constitui numai obiectul unei alte sesizări, pe care subiectul este în drept să o depună la Curtea Constituțională.

10. Avînd în vedere că prin modificarea obiectului sesizării autorul și-a retras parțial sesizarea, iar partea rămasă a obiectului sesizării nu poate fi examinată în prezenta cauză, Curtea decide sistarea cauzei.

În baza celor expuse, conducîndu-se de prevederile art.26 alin.(1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.60 lit.a), art. 61 alin.(1) și alin.(3) și art.64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se sistează procesul pentru controlul constituționalității prevederilor articolului 15 alin. (2), cu excepția ultimei propoziții, articolului 17, cu excepția alin.(4), articolului 18 alin. (2) lit.g) și articolului 18 alin. (4) lit.c) din Legea nr.64 din 23 aprilie 2010 cu privire la libertatea de exprimare.*

2. *Se explică autorului sesizării că el este în drept să înainteze o nouă sesizare pentru controlul constituționalității ultimei propoziții din art.15 alin.(2) și a prevederilor art.17 alin.(4) din Legea nr.64 din 23 aprilie 2010 cu privire la libertatea de exprimare.*

3. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

**PREȘEDINTELE
CURȚII CONSTITUȚIONALE**

Nr. 4. Chișinău, 4 decembrie 2012.

Alexandru TĂNASE

Acte ale Curții de Conturi a Republicii Moldova**39****H O T Ă R Î R E****cu privire la aprobarea Raportului asupra administrării
și întrebuițării resurselor financiare publice
și patrimoniului public (Raport anual 2011)**

În conformitate cu art.133 alin.(4) din Constituția Republicii Moldova, art.8 alin. (1) lit.b), art. 15 alin. (2) și (4) și art. 16 lit.h) din Legea Curții de Conturi nr. 261-XVI din 05.12.2008, Curtea de Conturi **h o t ă r ă ș t e:**

1. Se aprobă Raportul asupra administrării și întrebuițării resurselor financiare publice și patrimoniului public

(Raport anual 2011) și se prezintă Parlamentului Republicii Moldova.

2. Prezenta hotărâre și Raportul asupra administrării și întrebuițării resurselor financiare publice și patrimoniului public (Raport anual 2011) se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE CURȚII DE CONTURI

Serafim URECHEAN

Nr. 48. Chișinău, 21 septembrie 2012.

Aprobat
prin Hotărârea Curții de Conturi
nr. 48 din 21.09.2012

RAPORT
asupra administrării și întrebuițării resurselor financiare publice
și a patrimoniului public
(Raport anual 2011)

Lista abrevierilor

AAPC – Autorități ale administrației publice centrale
AAPL – Autorități ale administrației publice locale
AMG – Agro Management Grup
AMT – Asociație medicală teritorială
AO – Asociație obștească
APC – Autorități publice centrale
APP – Agenția Proprietății Publice
ARFC – Agenția Relații Funciare și Cadastru
AȘM – Academia de Științe a Moldovei
BASS – Bugetul asigurărilor sociale de stat
BCP – Business Continuity Plan (Plan de continuitate în afaceri)
DRP – Disaster Recovery Plan (Plan de recuperare în caz de dezastru)
BEI – Banca Europeană pentru Investiții
BERD – Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BM – Banca Mondială
BNM – Banca Națională a Moldovei
BPN – Bugetul public național
BS – Bugetul de stat
BV – Birou vamal
CBTM – Cadru bugetar pe termen mediu
CE – Comunitatea Europeană
CEC – Comisia Electorală Centrală
CTAS – Casa teritorială de asigurări sociale
CCFR – Curtea de Conturi a Federației Ruse
CCRM – Curtea de Conturi a Republicii Moldova
CFPI – Control financiar public intern

CGE – Centrul de Guvernare Electronică
CMC – Consiliul municipal Chișinău
CNAM – Compania Națională de Asigurări în Medicină
CNAS – Casa Națională de Asigurări Sociale
CNSP – Centrul Național de Sănătate Publică
CRIS – Centrul Resurselor Informaționale de Stat „Registru”
CSM – Centrul de Standardizare și Metrologie
CTC – Combinatul de Tutun din Chișinău
DAMEP – Direcția analiză, monitorizare și evaluare a politicilor
DGACG – Direcția generală pentru administrarea clădirilor Guvernului
DST – Drepturi Speciale de Tragere
FAOAM – Fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală
GEF – Fondul Global de Mediu
IES – Inspectoratul Ecologic de Stat
IFPS – Inspectoratul Fiscal Principal de Stat
IFS – Inspectoratul Fiscal de Stat
IMS – Instituție medico-sanitară
IMSP – Instituție medico-sanitară publică
Î.I. – Întreprindere individuală
ISA – Instituție supremă de audit
Î.S. C.A. – Întreprinderea de Stat Compania aeriană “Air Moldova”
Moldova”
Î.M. – Întreprindere municipală
MAEIE – Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene
MAI – Ministerul Afacerilor Interne

MAIA	– Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare
MEd	– Ministerul Educației
MF	– Ministerul Finanțelor
ME	– Ministerul Economiei
MJ	– Ministerul Justiției
MFC	– Management financiar și control
MDRC	– Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor
MC	– Ministerul Culturii
MFP	– Managementul finanțelor publice
MM	– Ministerul Mediului
MMPSF	– Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei
MNEIN	– Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală
MS	– Ministerul Sănătății
MTIC	– Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor
MTID	– Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor
MTS	– Ministerul Tineretului și Sportului
OCT	– Oficiul cadastral teritorial
PAD	– Proiect Appraisal Document (Documentul de aprobare a Proiectului)
PeTG	– Proiectul “e-Transformare a Guvernării”
PIB	– Produs intern brut
PMFP	– Proiectul „Managementul finanțelor publice”
RAPC	– Reforma administrației publice centrale
RM	– Republica Moldova
S.A.	– Societate pe Acțiuni
S.R.L.	– Societate cu Răspundere Limitată
SCFR	– Serviciul Control Financiar și Revizie
SFS	– Serviciul Fiscal de Stat
SI	– Sistemul informațional
SIA	– Sistemul informațional automatizat
SIA “RSP”	– Sistemul informațional automatizat „Registrul de stat al populației”
SIMF	– Sistemul informațional de management financiar
SNAI	– Standardele Naționale de Audit Intern
SPCSE	– Serviciul Protecției Civile și Situațiilor Excepționale
SSC	– Serviciul Stare Civilă
SSIAPH	– Serviciul Special pentru Influențe Active asupra Proceselor Hidrometeorologice
SUA	– Statele Unite ale Americii
SV	– Serviciul Vamal
TI	– Tehnologii informaționale
TIC	– Tehnologii informaționale și comunicații
TVA	– Taxa pe valoarea adăugată

UAT	– Unitate administrativ-teritorială
UCA	– Unitatea centrală de armonizare
UE	– Uniunea Europeană
URSS	– Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste
VMS	– Valori mobiliare de stat
ZUC	– Zone umede construite

Cuvînt înainte

Auditul fondurilor publice este o noțiune relativ nouă pentru societatea noastră. Înțelegerea conceptului de audit public, precum și a scopurilor și diferențierii între audit și control este o etapă net superioară de evoluție a percepției și abordării misiunii unei instituții supreme de audit într-un stat modern, care tinde spre democrație și transparență.

Parlamentul și Guvernul Republicii Moldova se confruntă cu unele sarcini dificile în activitatea de ghidare a țării pe parcursul procesului major de transformări, menite să asigure conformarea la standardele de guvernare din Uniunea Europeană. Printre acestea figurează și pregătirea unor sisteme mai bune de elaborare a rapoartelor financiare și de modernizare a procesului de audit intern și extern, întru asumarea unei responsabilități mai înalte în domeniul gestionării eficiente a banului public.

În cadrul democrației constituționale, conceptul de responsabilitate presupune obligația de a răspunde pentru actul de gestiune, realizată prin intermediul existenței unei funcții solide de audit public extern. În calitate de auditor extern, Curtea de Conturi joacă rolul de gardian independent al intereselor financiare ale cetățenilor Republicii Moldova și contribuie la îmbunătățirea gestiunii financiare a țării, prin furnizarea unei evaluări independente și imparțiale a fiabilității, legalității și regularității operațiunilor.

Vectorul activității instituției supreme de audit din republică rămîne a fi axat pe principiile transparenței și responsabilității, contribuind la informarea și sensibilizarea Parlamentului, Guvernului, organelor abilitate și societății civile asupra momentelor vulnerabile și iregularităților sistemice, care periclitează stabilitatea și bunăstarea fiecărui cetățean în parte și ale statului per ansamblu.

Actualul Raport al Curții de Conturi este o sinteză analitică a constatărilor, concluziilor și recomandărilor misiunilor de audit aferente exercițiului bugetar 2011, realizate și abordate prin prisma standardelor internaționale și celor mai bune practici mondiale în domeniul auditului. Sper că munca asiduă a întreg colectivului Curții de Conturi va contribui la crearea unei imagini clare și veridice a situației create și va aduce Legislativului plusvaloare și cost-eficiență în activitatea de îmbunătățire a gestionării finanțelor publice, în conformitate cu principiile legalității, economicității, eficienței și eficacității.

Cu respect,

Serafim URECHEAN,
Președintele Curții de Conturi a Republicii Moldova
Chișinău, octombrie 2012

Introducere

Curtea de Conturi, în temeiul Constituției și al legii-cadru de organizare și funcționare, este singura instituție abilitată să certifice acuratețea și veridicitatea datelor cuprinse în situațiile financiare, asigurîndu-se că modul de administrare a patrimoniului, precum și execuția bugetară sînt în concordanță cu scopul, obiectivele și atribuțiile prevăzute în actele normative și legislative, iar situațiile financiare ale entităților verificate sînt în conformitate cu cadrul legal de raportare financiară și oferă o imagine fidelă a performanței financiare.

Activitatea de audit a Curții de Conturi servește următo-

relor obiective: utilizarea corectă și eficientă a resurselor financiare ale statului și ale sectorului public; consolidarea bunei gestionări financiare; executarea corespunzătoare a administrării; informarea autorităților publice și a publicului larg, prin întocmirea și furnizarea de rapoarte obiective.

Recomandările Curții de Conturi urmează a fi utilizate de Parlament, Guvern, autoritățile și instituțiile administrației publice centrale și locale în scopul îmbunătățirii gestiunii financiare a bugetului public și a patrimoniului de stat. Instituția supremă de audit din Republica Moldova verifică, în mod independent și imparțial, dacă fondurile publice sînt contabilizate și cheltuite în conformitate cu reglementările aplicabile, precum și dacă se acordă atenția cuvenită obținerii unui raport optim dintre resurse și rezultate.

Prezentul Raport anual vizează exercițiul bugetar 2011 și reflectă principalele constatări, concluzii și recomandări ale Curții de Conturi, abordate în urma efectuării misiunilor de audit, prevăzute în Programele de activitate a instituției pe anul 2011 (semestrul II) și pe anul 2012.

Structura Raportului:

Rezumat – este o recapitulare succintă și o sinteză logică a concluziilor, constatrilor și recomandărilor privind regularitatea și performanța gestionării finanțelor publice și a patrimoniului de stat, expuse amplu în capitolele Raportului.

Capitolul I – oferă o viziune generală asupra modului de formare și regularității utilizării mijloacelor financiare publice în anul 2011, în urma efectuării auditului executării bugetului de stat, bugetului asigurărilor sociale de stat, fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală și bugetelor unităților administrativ-teritoriale.

Capitolul II – informează despre corectitudinea și eficiența gestionării și administrării patrimoniului public de către entitățile economice din domeniul aviației civile în perioada anilor 2010-2011 și în domeniul telecomunicațiilor în perioada anilor 2009-2010.

Capitolul III – cuprinde momentele-cheie și recomandările esențiale ale auditului paralel al Curții de Conturi a Republicii Moldova și Curții de Conturi a Federației Ruse asupra utilizării mijloacelor publice alocate pentru realizarea în anii 2009-2011 a Programului de colaborare economică între Moldova și Rusia.

Capitolul IV – oferă o imagine veridică a situației, constatările și recomandările generale ale misiunii de audit al mediului, efectuat în domeniul aprovizionării cu apă și canalizării localităților republicii, ținînd cont de importanța vitală pentru securitatea națională a asigurării populației cu apă potabilă de calitate înaltă și a funcționării stabile a sistemelor de canalizare.

Capitolul V – prezintă o sinteză în domeniul auditurilor performanței efectuate, structurată pe subcapitole: Managementul Finanțelor Publice, gestionarea patrimoniului dat/luat în locațiune; managementul financiar al implementării proiectelor de reabilitare și construcție a sistemelor de aprovizionare cu apă și canalizare; activitatea reprezentanților statului în societățile pe acțiuni în care statul deține pachetul majoritar de acțiuni, inclusiv salarizarea acestora.

Capitolul VI – expune succint constatările și recomandările misiunilor de audit efectuate în domeniul tehnologiilor informaționale, incluzînd auditul privind evaluarea realizării Strategiei „Moldova electronică”, precum și problemele identificate în cadrul realizării Proiectului „e-Transformare a Guvernării”.

Capitolul VII – este dedicat misiunilor tematice de audit: gestionarea fondurilor publice în domeniul protecției civile și prevenirii situațiilor excepționale, precum și managementul financiar la achiziționarea rachetelor antigrindină.

Capitolul VIII – oferă o viziune retrospectivă despre

impactul activității Curții de Conturi și conține concluzii generale referitor la rezultatele misiunilor de audit și ale monitorizării executării cerințelor și implementării recomandărilor instituției supreme de audit.

Anexele nr. 1 și nr. 2 cuprind informații despre hotărârile adoptate de CCRM și opiniile de audit, exprimate de auditorii instituției supreme de audit în urma misiunilor efectuate la entitățile auditate în perioada de referință.

Rezumat

Execuția de ansamblu a bugetului de stat pe

2011 a înregistrat nivelul de 97,8% (18639,0 mil. lei) - la venituri, și de 98,2% (20004,1 mil. lei) - la cheltuieli, ca urmare nefiind încasate venituri (în cifre absolute) în sumă de 428,8 mil. lei și nerealizate cheltuieli (în cifre absolute) de 357,7 mil. lei. În rezultatul execuției, deficitul bugetar înregistrat la finele anului a constituit 1365,1 mil. lei, sau cu 71,1 mil. lei mai mult față de nivelul precizat. Totodată, soldurile de mijloace bănești la conturile bugetului, pe toate componentele, la 31.12.2011, au constituit 1793,6 mil. lei (componenta de bază - 102,1 mil. lei, mijloace speciale - 346,1 mil. lei, fonduri speciale - 430,5 mil. lei, și proiecte finanțate din surse externe - 914,9 mil. lei), acestea fiind în descreștere cu 858,2 mil. lei, comparativ cu situația din 31.12.2010. Se relevă caracterul persistent/continuu și actualitatea unor aspecte/probleme, fapt ce denotă ineficiența/neviabilitatea acțiunilor realizate referitor la toate etapele procesului bugetar, în special: planificarea veniturilor și cheltuielilor bugetare; neadmiterea formării/reducerea datoriilor debitoare și creditoare; asigurarea plenitudinii colectării veniturilor, cu neadmiterea creșterii restanțelor la plata obligațiilor fiscale; conformitatea utilizării mijloacelor fondului de rezervă al Guvernului; plenitudinea raportării conturilor extrabilanțiere; corectitudinea estimării valorilor pentru execuția raporturilor cu alte bugete; ineficiența monitoringului financiar etc.

Soldul datoriei publice, la 31.12.2011, a constituit 24005,4 mil. lei, acesta incluzînd: datoria de stat administrată de Guvern - 19226,5 mil. lei, datoria administrată de BNM - 3024,7 mil. lei, datoria întreprinderilor din sectorul public - 1543,3 mil. lei, datoria UAT - 210,9 mil. lei. Ponderea datoriei publice în PIB constituie 29,2%, ceea ce este cu 2,7% mai puțin față de finele anului 2010. La 31.12.2011, datoria de stat administrată de Guvern deținea 80,1% din totalul datoriei publice, înregistrînd ponderea în PIB de 23,4%. Ca rezultat, nivelul de îndatorare a țării a înregistrat o scădere, față de anul precedent, cu 2,9%, fapt condiționat de majorarea PIB, precum și de creșterea nesemnificativă a datoriei de stat în anul 2011, aceasta fiind menținută sub plafonul aprobat prin Legea bugetului de stat (cu 1106,2 mil. lei mai puțin decît limita precizată). Se atestă în continuare: nivelul redus de valorificare a unor împrumuturi externe pentru implementarea proiectelor investiționale; neconformitatea raportării unor date la capitolul datoria publică aferentă întreprinderilor din sectorul public, datorită nivelului redus al responsabilității părților implicate în procesul de raportare a volumului datoriei publice; creșterea neplăților cauzate de nestingerea datoriilor agenților economici față de Ministerul Finanțelor privind împrumuturile recreditate din surse interne și externe, precum și împrumuturile acordate sub garanțiile de stat interne și externe.

Veniturile colectate de organele SFS în anul 2011 au constituit suma de 15929,8 mil. lei, fiind în creștere în valoare nominală, însă raportate la PIB au înregistrat nivelul de 19,39%, comparativ cu 20,6% - în anul 2010, descreșterea datorîndu-se și evoluției în creștere a PIB. Concomitent, se atestă scăderea ponderii veniturilor fiscale administrate de SFS în totalul veniturilor BPN, inclusiv a unor tipuri de venituri (în special, TVA). Administrarea venitu-

rilor publice de către SFS în anul 2011 a relevat carențe în procesul administrării obligațiilor fiscale, iregularități la încasarea veniturilor, divergențe ale datelor privind evidența contribuabililor și a obligațiilor fiscale ale acestora, neajunsuri în activitatea antievaziune și antifraudă, inacțiuni în asigurarea stingerii obligațiilor fiscale, precum și la exercitarea controlului fiscal, administrarea TVA etc.

Organele Serviciului Vamal au colectat în anul 2011 la bugetul de stat venituri în sumă de 11897,2 mil. lei, ceea ce reprezintă 14,5% în raport cu PIB. Totodată, se constată persistența unor probleme pe parcursul mai multor ani, acestea fiind condiționate, după caz, de insuficiența măsurilor întreprinse de către factorii de decizie și/sau de tergiversarea procesului de revizuire și aprobare a modificărilor și a noilor acte legislative/normative, în special, ce țin de deficiențele bazei legale privind determinarea valorii în vamă și scoaterea de sub supraveghere vamală; punerea în circulație liberă a unor active materiale destinate includerii în capitalul social; modificarea cadrului legal la cota accizului spre micșorarea veniturilor pasibile spre încasare; neaplicarea unor taxe speciale de către instituțiile de resort la importul mărfurilor de origine indigenă, ceea ce nu asigură protejarea producătorilor autohtoni; creșterea volumului tranzacțiilor efectuate prin rezidenții zonelor off-shore, ce denotă riscuri de admitere a evaziunilor fiscale etc. Concomitent, se relevă tendința de creștere a scutiilor și facilităților vamale, care, față de anul 2010, s-au majorat cu 378,0 mil. lei și constituie 3375,3 mil. lei.

Resursele alocate executorilor de buget în conformitate cu prioritățile stabilite în cadrul bugetului de stat, în unele cazuri, n-au fost valorificate, iar în altele - nu s-au utilizat regulamentar, acest fapt evidențiind carențe la toate etapele procesului bugetar și la capitolul gestionarea patrimoniului public, cauzate de nivelul redus al managementului financiar și de lipsa unor elemente ale sistemului de control intern, fiind necesare măsuri de intensificare a monitorizării din partea acestora prin prisma ridicării nivelului de responsabilizare a managerilor din subordine și implementării unui sistem integru de management financiar și control intern, în vederea asigurării unei bune guvernări a fondurilor publice administrate. Se menționează că capacitățile instituționale nu sînt suficient de dezvoltate pentru a asigura pe deplin absorbția fondurilor externe. Procesul de achiziții din banii publici, practicat de entitățile - executori de buget, nu întrunește rigorile prescrise de cadrul legislativ și normativ ce ține de domeniu, iar gestionarea finanțelor publice pentru investițiile și reparațiile capitale urmează a fi determinată reieșind din prioritățile politicilor sectoriale, fiind exclusă planificarea ocazională și irosirea mijloacelor la obiectivele cu finanțare fragmentată.

Conform **Raportului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2011**, veniturile au fost executate în sumă de 9088,9 mil. lei, sau la nivel de 99,6%, datorită contribuabililor înregistrînd o creștere, comparativ cu anul precedent, în sumă de 111,7 mil. lei. Cheltuielile executate au însumat 9213,5 mil. lei, sau 99%, inclusiv 2325,1 mil. lei - transferuri de la bugetul de stat la BASS.

Deficitul BASS aprobat în sumă de 180,8 mil. lei a fost acoperit integral din bugetul de stat, în timp ce deficitul efectiv al BASS a constituit 124,6 mil. lei, sau cu 56,2 mil. lei mai puțin.

Auditul a relevat că nu au fost identificate toate rezervele de acumulare a veniturilor, precum și o creștere continuă a restanțelor. În aceste condiții, la înregistrarea unui deficit bugetar redus, s-au solicitat transferuri majorate pentru acoperirea acestuia. Ponderea veniturilor proprii ale BASS în PIB în ultimii ani are o tendință de descreștere, aceasta fiind condiționată de implicarea insuficientă a autorităților

abilitate în procesul de identitate a factorilor ce determină evaziunea fiscală, inclusiv neraportarea obligațiilor și/sau raportarea neautentică. La capitolul executarea cheltuielilor s-a constatat tergiversarea emiterii în termen a deciziilor de acordare a drepturilor la pensie, formarea soldurilor aferente prestațiilor de asistență socială în conturile bancare, precum și utilizarea necorespunzătoare și raportarea neadekvată a unor cheltuieli ce țin de întreținerea CNAS. De asemenea au fost constatate unele disfuncționalități ce țin de conlucrarea insuficientă a factorilor responsabili, neprezentarea declarațiilor anuale ale persoanelor asigurate și motivarea insuficientă a persoanelor în asigurarea socială. Totodată, nu au fost executate pe deplin recomandările Curții de Conturi.

Potrivit **Raportului privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală în exercițiul bugetar 2011**, veniturile au constituit 3636,6 mil. lei, sau 99%, iar cheltuielile - 3615,7 mil. lei, sau 98,4%.

Cu toate că ponderea veniturilor FAOM în PIB a avut o tendință de descreștere în ultimii ani, în perioada auditată, autoritățile responsabile nu au identificat toate rezervele la planificarea și încasarea veniturilor. Mijloacele FAOM destinate cheltuielilor n-au fost valorificate pe deplin, înregistrîndu-se solduri, iar serviciile medicale fiind contractate în lipsa indicatorilor de performanță măsurabili și, în unele cazuri, a acreditării instituțiilor medico-sanitare.

La instituțiile medico-sanitare publice auditate s-au constatat probleme la planificarea, utilizarea și raportarea mijloacelor FAOM, la gestionarea patrimoniului public, la desfășurarea achizițiilor publice, precum și la reglementarea unor situații specifice acestora.

Auditul a constatat riscul de implementare neconformă a Programului Național de Control al Tuberculozei.

Auditurile efectuate la nivelul unităților administrativ-teritoriale au vizat aria de competențe aferente procesului bugetar și administrării patrimoniului public, obiectivul fiind evaluarea tendințelor și fenomenelor în materie de legalitate și regularitate, privind managementul fondurilor publice.

Curtea de Conturi a constatat că autoritățile publice locale continuă să manifeste o atitudine necorespunzătoare privind formarea și gestionarea finanțelor publice, la originea disfuncționalităților fiind atestat un cumul de slăbiciuni instituționale, mai cu seamă: managementul subperformant privind identificarea, evaluarea și administrarea veniturilor bugetare; absența informațiilor analitice și exhaustive privind materia/baza de impozitare și preocuparea nesistemică a AAPL în materie de analiză/monitorizare a potențialului economico-financiar, aferent formării bazei de impozitare (în aspectele teritorial și sectorial); lipsa de interacțiune a autorităților de profil în asigurarea formării finanțelor publice - în ansamblu, și bugetelor locale - în particular.

Misiunile de audit denotă o perpetuare a indisciplinei financiare, exprimată prin: lipsa unor strategii, politici și proceduri reglementate/standardizate în materie de investiții publice; cheltuieli supradimensionate, ineficiente și/sau nereglementare.

O situație absolut intolerabilă reprezintă modul de administrare și gestionare a patrimoniului public local, printre irregularitățile evidente fiind absența unei evidențe autentice și necadastrarea fondului imobiliar, cu impact de risipă și negenerare de venituri bugetare pasibile.

O problemă majoră în cadrul autorităților publice locale este neînțelegerea și, implicit, desconsiderarea principiilor și rigorilor managementului financiar în materie de control financiar și audit public intern.

În cadrul **auditurilor privind administrarea și gestionarea patrimoniului de către entitățile economice de importanță strategică în dezvoltarea economiei**

naționale din domeniile aeronautic și telecomunicații, au fost constatate situații de neasigurare a gestionării eficiente și a integrității patrimoniului public, acestea înregistrând o descreștere a indicatorilor economici în perioadele auditate. Nereglementările exhaustive la capitolul achiziții pentru entitățile auditate au condiționat efectuarea achizițiilor bunurilor (echipamentelor) în condiții defectuoase pentru stat și utilizarea păguboasă a mijloacelor financiare. În consecință, este supusă riscului siguranța serviciilor aeronautice. Materialele de audit au fost remise, pentru examinare, organelor de competență.

Nu sînt reglementate politicile ce țin de tarifele/taxele pentru serviciile aeronautice și telecomunicații, ceea ce, în consecință, influențează asupra costurilor suportate de consumatorii finali. Neimplementarea oportună a strategiilor de dezvoltare a domeniilor auditate determină nerealizarea politicilor statului în aceste domenii.

În anii 2011-2012, pentru prima dată, a fost desfășurată o misiune de **audit paralel al Curții de Conturi a Republicii Moldova și al Curții de Conturi a Federației Ruse asupra utilizării mijloacelor publice alocate pentru realizarea în anii 2009-2011 a Programului de colaborare economică între Republica Moldova și Federația Rusă** (în continuare - Program), **inclusiv asupra livrării de produse alimentare în Federația Rusă din Republica Moldova**.

Auditul a identificat unele deficiențe, admise de părțile Programului: n-a fost elaborat și aprobat un plan de acțiuni privind concretizarea și coordonarea direcțiilor, termenelor de executare, controlului și responsabilităților de realizare a Programului; cerințele privind calitatea și inofensivitatea producției exportate din republică se vedeau la discreția părții ruse, în lipsa prevederilor; nu s-a reușit desemnarea unui laborator de arbitraj independent, pentru evaluarea divergențelor privind calitatea și inofensivitatea produselor alimentare; n-au fost acreditate organele de verificare a produselor. Organele centrale de specialitate nu și-au adus pe deplin aportul în realizarea politicilor statului. Cadrul regulator în domeniu se confruntă cu dificultăți și imperfecțiuni.

În domeniul **producției alcoolice**, în anul 2011 n-a fost asigurată menținerea nivelului exportului comparativ cu anii 2009-2010; n-au fost realizate acțiunile programului de control al întreprinderilor de producție vinicolă; la returnarea produselor alcoolice din Federația Rusă din cauza calității necorespunzătoare nu a fost solicitată verificarea calității; n-a fost realizat pe deplin conceptul privind mecanismul de evidență și control al fabricării și circulației producției alcoolice.

În cadrul **exportului produselor vegetale**, n-au fost elaborate în termenul stabilit metodele de încercări pentru determinarea nivelului de pesticide; centrele de standardizare se subordonează diferitelor autorități publice (Ministerului Sănătății, Ministerului Economiei și Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare), ceea ce complică procedurile de certificare a calității; nu s-a asigurat crearea unui organism responsabil de siguranța alimentelor; nu s-a întocmit regulamentar registrul agenților economici reexportatori de produse vegetale în Federația Rusă; în lista întreprinderilor exportatoare din Republica Moldova au fost incluse întreprinderi ce nu întruneau cerințele necesare, unele nefiind producători autohtoni; nu toate produsele exportate sînt însoțite de certificatele de inofensivitate; datele Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare privind returnarea producției de origine vegetală din motivul calității necorespunzătoare nu corespund cu cele ale Serviciului Vamal.

La **exportul produselor de origine animală**, producătorii autohtoni s-au confruntat cu interdicții din partea rusă; n-au fost instituite posturile de control sanitar-vete-

rinar, care ar asigura efectuarea controlului provenienței și calității mărfii.

Ca rezultat al acțiunilor auditului paralel al Curții de Conturi a Republicii Moldova și Curții de Conturi a Federației Ruse, părțile au examinat problemele identificate, fiind înaintate recomandări privind soluționarea lor, obținându-se inspectări suplimentare din partea rusă și creșterea numărului potențialilor exportatori acreditați de produse alcoolice și de origine animală.

În cadrul **auditului mediului, în domeniul aprovizionării cu apă și canalizării localităților** s-a constatat că obiectivele principale de asigurare etapizată cu apă potabilă a populației nu se realizează pe deplin și în termenele stabilite.

Starea sectorului este caracterizată prin: accesul limitat al populației la rețelele de alimentare cu apă și de canalizare; decalajul semnificativ dintre localitățile urbane și rurale privind accesul la sistemele de apă și de canalizare; diminuarea ponderii stațiilor de canalizare în raport cu sistemele de alimentare cu apă. În același timp, deși 60% din populația rurală se alimentează cu apă din fântini, calitatea acesteia nu corespunde normativelor, în unele cazuri conținând substanțe dăunătoare.

Lipsa sistemelor de canalizare determină poluarea mediului, în special a apelor freatice și a celor subterane. Deversarea apelor neepurate din sistemul comun al cauzează poluarea apelor de suprafață, deoarece acestea se deversează direct în râuri.

Mediul înconjurător devine o preocupare tot mai activă atât a societății, cât și a statului, cu atât mai mult că unul din cele trei obiective privind dezvoltarea durabilă îl reprezintă aspectul ecologic. Auditul a relevat că la implementarea politicii de stat în domeniul gestionării resurselor de apă nu se asigură un management integrat, alocarea mijloacelor financiare se efectuează într-un mod fragmentat, fără o analiză și o fundamentare în ce privește prioritatea obiectivelor și corelarea disponibilității finanțărilor din diverse surse pentru asigurarea atingerii scopului final, iar la realizarea atribuțiilor de supraveghere nu se asigură protecția mediului și a sănătății umane.

Nefundamentarea și neconformarea necesităților, precum și nestabilirea unor acțiuni concrete și a surselor de finanțare conform destinației au tergiversat realizarea obiectivelor naționale, în consecință populația nefiind asigurată cu servicii de aprovizionare cu apă și canalizare.

Auditul performanței **Managementului Finanțelor Publice** a evidențiat că impactul așteptat din realizarea măsurilor de îmbunătățire a sectorului/domeniului dat nu s-a soldat cu rezultate fiabile. Eforturile de a alocă și a administra mai eficient resursele nu au îndreptățit așteptările, nefiind dezvoltate suficient capacitățile instituționale de planificare strategică și modernizat procesul de elaborare și executare a bugetului. N-a fost implementat SIMF integrat și modern pentru asigurarea înregistrării complete a tranzacțiilor financiare prin sistemul trezorerial. De asemenea, au fost depistate deficiențe și la capitolele implementarea managementului financiar și control, dezvoltarea unor noi funcții de audit intern, coordonarea și armonizarea centralizată, ceea ce a produs stagnare în procesul de funcționare a controlului financiar public intern.

Auditul performanței cu privire la **gestionarea patrimoniului dat/luat în locațiune de către autoritățile publice și societățile comerciale cu capital integral sau majoritar public** a relevat existența mai multor probleme și nereguli care au limitat buna guvernare a patrimoniului public, precum și gestionarea eficientă a mijloacelor publice. Astfel, elementele legalității și transparenței, precum și principiul competitivității nu au întrunit cerințele legale, iar activitatea desfășurată în cadrul entităților aferentă trans-miterii în locațiune a patrimoniului public nu a contribuit pe

deplin la eficientizarea gestionării acestuia conform așteptărilor. Pe lângă aceasta, nereglementarea de către cadrul juridic a modului de preluare în locațiune a unor spații de la sectorul privat a avut impact negativ asupra gestionării eficiente a mijloacelor publice, ceea ce a generat dificultăți în administrarea patrimoniului public, precum și premise pentru tranzacții ilicite și păguboase. Corespunzător, și unele norme ale cadrului normativ ce țin de privatizarea încăperilor luate în locațiune n-au contribuit la gestionarea eficientă a patrimoniului public.

Auditul performanței **Proiectului național de aprovizionare cu apă și canalizare** a remarcat că, deși au fost întreprinse unele măsuri pentru îmbunătățirea gestionării sectorului de aprovizionare cu apă și canalizare, acestea n-au fost suficiente. **Ministerul Mediului și Agenția „Apele Moldovei”** nu cunosc situația reală din sector pentru fiecare localitate din Republica Moldova. Totodată, lipsa unui Program sectorial în baza căruia să fie evaluate investițiile prioritare, precum și a unei instituții cu responsabilități clare și capacități de pregătire, evaluare, estimare, selectare a proiectelor investiționale a generat redistribuirea neprogramată a surselor financiare în sector, iar în unele cazuri fiind dublate finanțările aceluiași activități.

Auditul performanței **privind eficiența activității reprezentanților statului, administratorilor și membrilor consiliilor în societățile economice și salarizarea acestora** a relevat nerespectarea exigențelor cadrului legal și celui regulator, deficiențe și carențe în modul de remunerare și stimulare a acestora, precum și carențe ale cadrului legal ce vizează domeniul respectiv. Astfel, nereglementarea exhaustivă privind desemnarea concomitentă a unora și aceluiași persoane în calitate de membri ai consiliilor în cadrul societăților comerciale și în cadrul întreprinderilor de stat a afectat eficiența activităților de reprezentare, cit și a celor de bază, totodată, acestora fiindu-le achitate și recompense anuale considerabile. În același timp, lipsa unui sistem de indicatori de performanță în baza cărora să fie apreciată activitatea reprezentanților statului, membrilor consiliilor societății și structurilor executive limitează eficiența procesului decizional și, drept urmare, nu contribuie la maximizarea profitului în societățile comerciale, profitul fiind unicul criteriu de recompensare anuală, chiar și în condițiile în care principalii indicatori economico - financiari sînt în regres.

Actualmente, progresul și-a impus principiile în toate domeniile și aspectele vieții, astfel încît neglijarea sau valorificarea insuficientă a tehnologiilor moderne poate duce la eșecul oricăror reforme. Sînt identificate numeroase tentative instituționale, de ramură și naționale, pentru fructificarea beneficiilor utilizării tehnologiilor informaționale și comunicațiilor întru îmbunătățirea performanțelor diferitor aspecte ale activității.

Modernizarea tehnologică a guvernării vine cu abordare inovatoare și îndrăzneță asupra modului de automatizare a serviciilor publice și de gestiune a TIC în cadrul instituțiilor de stat. Din acest motiv, procesul se detașează la nivel principal de la proiectele similare care au fost promovate de Guvern.

Auditul TI vine în suportul instituțiilor de stat și al Guvernului pentru a reprezenta o opinie independentă și obiectivă asupra domeniului TIC în cadrul instituțiilor de stat. Auditurile care au avut drept scop analiza și evaluarea Strategiei Naționale de edificare a societății informaționale - „Moldova electronică” pentru perioada anilor 2005-2010, precum și a Programului strategic „e-Transformarea Guvernării” au o importanță majoră, datorită amplitudinii proceselor vizate, mijloacelor financiare considerabile și a obiectivelor importante trasate.

Astfel, rezultatele realizării Strategiei „Moldova

electronică” sînt calificate drept nesatisfăcătoare, nefiind atinse obiectivele trasate. Nu au fost create premise și condiții pentru dezvoltarea sectorului TIC și pentru modernizarea tehnologică a Guvernării. În condițiile nefavorabile create și datorită obiectivelor cutezătoare trasate, fiind influențat de numeroși factori subiectivi și obiectivi, Programul strategic de modernizare tehnologică a Guvernării, fiind în strînsă dependență de alte reforme din sectorul public, a înregistrat rețineri și abateri de la graficul stabilit. Cu toate acestea, progresele există, iar efectul lor urmează a fi palpabil în timpul apropiat. Astfel continuitatea proceselor de reformare în ansamblul de acțiuni ce vizează sectorul public, de rînd cu sustenabilitatea proiectelor aferente, trebuie considerate un obiectiv prioritar al Legislativului și Executivului.

În contextul exercitării misiunii privind promovarea responsabilității, corectitudinii și a celor mai bune practici în gestiunea solidă și performantă a fondurilor publice, Curtea de Conturi, în temeiul principalelor constatări și concluzii care se conțin în Rapoartele de audit, **înaintează entităților auditate cerințe și recomandări**, care reprezintă măsuri comprehensive în eliminarea neregularităților și ameliorarea modului de gestiune a banului și patrimoniului public.

Executarea de către unele entități auditate a cerințelor, precum și implementarea recomandărilor au contribuit la consolidarea cadrului legislativ-normativ în domeniile: bugetar-fiscal, privind administrarea resurselor și patrimoniului public, precum și îmbunătățirea calității serviciilor publice; identificarea unor venituri suplimentare la BPN; asigurarea unei utilizări mai eficiente a mijloacelor publice; îmbunătățirea modului de organizare a evidenței contabile în instituțiile publice; înregistrarea la OCT a bunurilor imobile etc. Suma mijloacelor și patrimoniului restabilit la BPN, în rezultatul executării Hotărîrilor Curții de Conturi, s-a triplat comparativ cu perioada anterior raportată.

Concomitent, în anul 2011, se atestă un grad scăzut de responsabilitate din partea entităților auditate la capitolul implementarea măsurilor dispuse prin Hotărîrile Curții de Conturi, astfel înregistrîndu-se un nivel relativ scăzut al executării cerințelor și implementării recomandărilor (44,2%), sau cu, respectiv, 38,2 % și 31,1% mai puțin comparativ cu perioada anilor 2009-2010.

Atît neexecutarea cerințelor și recomandărilor Curții, cit și preocuparea insuficientă a APC, a altor entități publice pentru asigurarea unui management financiar riguros au condiționat neregularități și abateri a căror valoare s-a majorat semnificativ (de 3,7 ori), comparativ cu exercițiul bugetar pe anul 2010. Cele menționate denotă tendințe nefaste în consolidarea managementului finanțelor publice. În contextul expus, se menționează și lipsa unui mecanism viabil privind întreprinderea măsurilor din partea Parlamentului pentru consolidarea funcției de control parlamentar în ce privește acțiunile Guvernului și APC la executarea cerințelor și implementarea recomandărilor Curții de Conturi, ceea ce ar asigura o mai bună gestionare a mijloacelor publice și ar spori responsabilizarea factorilor decizionali pentru domeniul administrat.

Situația dată îngrijorează atît Curtea de Conturi, partenerii externi de dezvoltare strategică, cit și societatea civilă, care s-au implicat în sprijinul acțiunilor de implementare a recomandărilor Curții, pentru a sensibiliza opinia publică și autoritățile statului privind necesitatea unei abordări cu mult mai responsabile în utilizarea mijloacelor și patrimoniului public. Prin urmare, sînt necesare eforturi semnificative atît din partea Parlamentului, cit și a Guvernului, APC, altor entități publice la sporirea responsabilităților pentru actul de gestiune, ceea ce presupune o utilizare corectă și eficientă a resurselor statului.

CAPITOLUL I**Auditurile Rapoartelor Guvernului****I.1. Auditul Raportului Guvernului privind
executarea bugetului de stat pe anul 2011****I.1.1. Execuția de ansamblu a bugetului de stat****Rezumat**

Execuția de ansamblu a bugetului de stat pe anul 2011 atît la venituri, cît și la cheltuieli a fost sub nivelul prevederilor bugetare, înregistrînd 97,8% (18639,0 mil. lei) - la venituri, și 98,2% (20004,1 mil. lei) - la cheltuieli. Ca rezultat, n-au fost încasate venituri (în cifre absolute) în sumă de 428,8 mil. lei și nu s-au realizat cheltuieli (în cifre absolute) de 357,7 mil. lei. În rezultatul execuției, deficitul bugetar înregistrat la finele anului a constituit 1365,1 mil. lei, sau cu 71,1 mil. lei mai mult față de nivelul precizat de Parlament. Totodată, soldurile de mijloace bănești la conturile bugetului, pe toate componentele, la 31.12.2011, au constituit 1793,6 mil. lei (componenta de bază - 102,1 mil. lei, mijloace speciale - 346,1 mil. lei, fonduri speciale - 430,5 mil. lei, și proiecte finanțate din surse externe - 914,9 mil. lei), acestea fiind în descreștere cu 858,2 mil. lei, comparativ cu situația din 31.12.2010.

Constatări

Execuția bugetului de stat pe anul 2011 (în cifre absolute), comparativ cu execuția pe anii 2009-2010, la venituri și cheltuieli, înregistrează o tendință de creștere. Astfel, veniturile pe anul 2011, față de anii 2009-2010, au înregistrat o creștere cu 4806,1 mil. lei și, respectiv, cu 1471,3 mil. lei, analogic fiind în creștere cheltuielile cu 2801,1 mil. lei și, respectiv, cu 1206,4 mil. lei. Totodată, soldurile de mijloace bănești la conturile bugetului, pe toate componentele, la 31.12.2011, au constituit 1793,6 mil. lei (componenta de bază - 102,1 mil. lei, mijloace speciale - 346,1 mil. lei, fonduri speciale - 430,5 mil. lei, și proiecte finanțate din surse externe - 914,9 mil. lei), acestea fiind în descreștere cu 858,2 mil. lei, comparativ cu situația din 31.12.2010.

Deficitul bugetar pe anul 2011 (1365,1 mil. lei) a înregistrat tendințe de descreștere, comparativ cu deficitul realizat în anii 2009-2010, cu 2005,0 mil. lei și, respectiv, cu 264,9 mil. lei. Concomitent, deficitul bugetar în anul 2011 a înregistrat o pondere în produsul intern brut de 1,7%, fiind în descreștere, față de anul 2009 și anul 2010, cu 3,9% și, respectiv, cu 0,6%, fapt ce denotă o tendință de consolidare a bazei bugetar-fiscale.

Executarea veniturilor bugetului de stat pe anul 2011 (18639,0 mil. lei) a crescut față de anul 2010 (17167,7 mil. lei) cu 1471,3 mil. lei și față de anul 2009 (13833,0 mil. lei) - cu 4806,0 mil. lei, înregistrînd o pondere în PIB de 22,7%, sau cu 1,2% mai puțin decît în anul 2010 și cu 0,2% - decît în anul 2009, comparativ cu creșterea PIB. Totodată, ponderea veniturilor fiscale în PIB de 18,0% în anul 2011 a înregistrat o creștere, față de anul 2010, cu 0,3%, și față de anul 2009 - cu 0,8%.

Veniturile efectiv încasate la bugetul de stat, în ansamblu, s-au apropiat de nivelul inițial estimat. Totuși, în aspectul unor tipuri de venituri s-au înregistrat devieri, datorită cărui fapt, în conformitate cu prevederile legale, în cadrul exercițiului bugetar, indicii au fost redimensionați prin rectificarea Legii bugetare anuale. Astfel, la 33 tipuri de venituri n-a fost asigurată încasarea a 907,2 mil. lei, iar la alte 54 - s-au colectat suplimentar 478,4 mil. lei, integral veniturile bugetului de stat fiind executate cu 428,8 mil. lei sub nivelul prevăzut.

Monitorizarea insuficientă de către Ministerul Finanțelor asupra executării conforme a prevederilor contractuale și aplicării în deplină măsură a pîrghiilor legale de încasare forțată a condiționat neîncasarea a circa 6,5 mil. lei - plățile

aferente creditelor externe și interne recreditate diferitor agenți economici, și a 0,5 mil. lei - defalcări din profitul net al întreprinderilor de stat.

Reducerea cuantumului taxei de licență pentru „activitatea în domeniul jocurilor de noroc, întreținerea cazinourilor” a dus la neobținerea veniturilor de circa 4,2 mil. lei, provenite de la taxa de licență. Modul de achitare a taxei pentru licență la genurile „activitatea în domeniul jocurilor de noroc” și „fabricarea și/sau păstrarea, comercializarea angro a alcoolului etilic și a producției alcoolice și a berii” a determinat achitarea întîrziată și/sau neachitarea în caz de retragere a licenței (în anul 2011 nu s-au încasat 0,5 mil. lei).

Restanțele agenților economici la bugetul de stat este o problemă continuă, acestea majorîndu-se la finele anului, față de cele înregistrate la începutul anului, cu 60,4 mil. lei, sau cu 17,3%, la 31.12.2011 constituind 410,3 mil. lei - la plățile bugetare, fără penalități și amenzi, ceea ce denotă necesitatea consolidării capacităților organelor cu atribuții de administrare fiscală în vederea acumulării veniturilor. În structura restanțelor, partea preponderentă o deține datoria la impozitele și taxele administrate de către organele Serviciului Fiscal de Stat - 82,4% (338,1 mil. lei) și organele Serviciului Vamal - 17,6% (72,2 mil. lei).

Ministerul Finanțelor nu dispune de informația cu privire la totalitatea restanțelor în structura integrală a tipurilor de venituri și la administratorii acestor plăți, pentru includere în Raportul Guvernului privind executarea bugetului de stat, în vederea monitorizării și responsabilizării tuturor organelor cu atribuții de administrare a veniturilor publice și pentru sporirea încasărilor bugetare.

Cheltuielile de casă la toate componentele s-au executat în sumă de 20004,1 mil. lei, sau la nivel de 98,2% față de prevederile definitive. Comparativ cu anul 2010, cheltuielile bugetului de stat s-au majorat cu 1206,4 mil. lei. În aspectul componentelor, cheltuielile bugetului de stat pe anul 2011 s-au executat sub nivelul stabilit, nivelul executării variînd între 93,0% și 99,0% (la componenta mijloace speciale - 93,0%, proiecte finanțate din surse externe - 93,4%, fonduri speciale - 95,7%, și la componenta de bază - 99,0%).

Sub nivelul prevăzut au fost executate cheltuielile bugetului de stat la componenta de bază - cu 169,5 mil. lei, mijloace speciale - cu 86,1 mil. lei, fonduri speciale - cu 11,5 mil. lei, și proiecte investiționale - cu 94,5 mil. lei.

În aspectul clasificăției funcționale, cheltuielile n-au fost valorificate integral, nivelul executării de casă fiind cuprins între 69,6% și 99,9%, ca rezultat nefiind utilizate alocațiile limitelor aprobate în sumă totală de 357,7 mil. lei, față de 1226,8 mil. lei - nevalorificate în anul 2010. Cele mai semnificative solduri de alocații neînsușite s-au înregistrat la grupele principale: Învățămîntul - 53,9 mil. lei (2,5%); Agricultură, gospodăria silvică, gospodăria piscicolă și gospodăria apelor - 45,1 mil. lei (5,2%); Asigurarea și asistența socială - 40,4 mil. lei (1,0%); Serviciile de stat cu destinație generală - 39,9 mil. lei (4,0%); Gospodăria comunală și gospodăria de exploatare a fondului de locuințe - 31,7 mil. lei (11,4%) etc.

În aspectul clasificăției organizaționale, doar 3 din 52 de executori de buget au utilizat pe deplin limitele de alocații aprobate. Astfel, Ministerul Educației n-a utilizat 49,8 mil. lei din mijloacele prevăzute (3,1%), Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor - 40,5 mil. lei (13,3%); Ministerul Justiției - 24,1 mil. lei (4,0%); Ministerul Mediului - 21,6 mil. lei (7,4%) etc. Acest fapt, în unele cazuri, denotă capacitățile reduse ale executorilor de buget de a valorifica plafoanele alocărilor bugetare pentru realizarea deplină a obiectivelor acestora, iar în alte cazuri - estimarea ireală a necesităților de resurse.

Finanțarea preponderentă a cheltuielilor în ultimul trimestru al anului 2011 a condiționat, în unele cazuri, pe de o parte, neînsușirea deplină a alocațiilor, iar pe de altă parte, formarea datoriilor debitoare la bugetul de stat. Astfel, ponderea de 28,7% a cheltuielilor efectuate din bugetul de stat revine celor din trimestrul IV al anului, iar în aspect lunar – celor din luna decembrie, în sumă de 2530,9 mil. lei, sau 12,6% din totalul cheltuielilor anuale.

Rămâne stringentă situația privind creșterea continuă a numărului titlurilor executorii și hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului, care condiționează majorarea cheltuielilor bugetului de stat pentru achitarea lor, la 31.12.2011 constituind 17,3 mil. lei, în condițiile lipsei acțiunilor de regres.

Directiile de repartizare a mijloacelor fondului de rezervă al Guvernului denotă, în unele cazuri, atât neconformitatea utilizării acestora, cât și capacitățile reduse ale unor executori de buget de planificare a cheltuielilor. Deși Regulamentul aprobat prin Legea nr.1228-XIII din 27.06.1997¹ prevede destinații concrete pentru mijloacele fondului de rezervă al Guvernului, s-a relevat alocarea mijloacelor ce nu corespund destinațiilor stabilite în sumă de 18,9 mil. lei. Unele dintre aceste cheltuieli urmau a fi planificate regulamentar, prin prisma devizelor de cheltuieli ale executorilor de buget.

Finanțările efectuate, condiționate de rectificările bugetului spre finele anului, executarea cheltuielilor efective cu depășirea limitelor aprobate, neutilizarea/neînsușirea deplină a alocațiilor aprobate de către unii executori de buget au dus la formarea de datorii debitoare și creditoare la bugetul de stat. Totodată, creșterea nivelului de executare a cheltuielilor de casă ale bugetului de stat a avut un impact pozitiv asupra diminuării datoriilor creditoare ale executorilor de buget. Astfel, datoriile debitoare au constituit 352,7 mil. lei (din care 40,2 mil. lei – cu termenul de achitare expirat), majorându-se, față de situația din 31.12.2010, cu 149,3 mil. lei, iar datoriile creditoare - 405,6 mil. lei (din care 18,5 mil. lei – cu termenul de achitare expirat), înregistrând o descreștere cu 68,8 mil. lei, față de 31.12.2010.

Conform Raportului privind executarea bugetului de stat pe anul 2011, bugetul de stat s-a soldat cu un deficit în sumă de 1365,1 mil. lei, sau cu 71,2 mil. lei mai mult față de nivelul definitiv, prin ce nu s-a respectat deficitul prevăzut prin Legea bugetară anuală. Deficitul bugetului de stat s-a format în urma depășirii cheltuielilor asupra veniturilor pe 2 componente (componenta de bază și proiecte finanțate din surse externe), în sumă totală de 1479,3 mil. lei, și a excedentului în sumă totală de 114,2 mil. lei la fondurile și mijloacele speciale. Această deviere a fost condiționată de neîncasarea integrală a veniturilor precizate cu 428,8 mil. lei. În vederea neadmiterii sporirii deficitului bugetului de stat prevăzut de Legea bugetară anuală potrivit art.40 din Legea nr.847-XIII din 24.05.1996, Ministerul Finanțelor este în drept să blocheze cheltuielile în cuantum suficient pentru menținerea nivelului deficitului aprobat prin Legea bugetară anuală. Deficitul a fost finanțat preponderent din soldul de mijloace bănești ale bugetului de stat în sumă de 770,2 mil. lei, din surse externe – 401,3 mil. lei, din surse interne – 57,8 mil. lei, și din mijloacele de la vânzarea și privatizarea bunurilor proprietate publică – 135,8 mil. lei.

Ministerul Finanțelor și Serviciul Vamal nu s-au determinat asupra modului unic de raportare a soldului reflectat la grupa 76.6 „Drepturile de import/export achitate în avans”, ceea ce condiționează diferențe la raportarea aceluiași indicator de către aceste autorități. Astfel, la acest capitol, Ministerul Finanțelor a conformat, în cadrul auditului, evidența situațiilor conturilor extrabilanțiere, precum și a

corectat datele reflectate în Raportul privind situația conturilor extrabilanțiere cu 437,2 mil. lei.

La componenta mijloace speciale, veniturile s-au executat în sumă de 1168,5 mil. lei, iar cheltuielile – de 1152,7 mil. lei. Comparativ cu anul precedent, veniturile din mijloacele speciale au înregistrat o creștere cu 101,6 mil. lei, iar cheltuielile – cu 82,4 mil. lei. Exercițiul bugetar la componenta dată a fost încheiat cu un excedent de 15,7 mil. lei, în condițiile planificării unui deficit de 61,3 mil. lei, determinat de planificarea ireală a cheltuielilor. Decalajul considerabil între deficitul definitiv și cel executat este, în mare parte, condiționat de neplanificarea și, respectiv, neviarea la veniturile de bază ale bugetului de stat a mijloacelor speciale ce depășesc necesitățile de cheltuieli pentru anul bugetar de gestiune, acestea rămânând la dispoziția executorilor de buget pentru utilizare în anul următor.

Veniturile celor 4 fonduri speciale au fost executate în sumă de 355,2 mil. lei, iar cheltuielile – în sumă de 256,7 mil. lei, sau la nivel de 98,5% și, respectiv, de 95,7% față de prevederile definitive. Exercițiul bugetar la componenta menționată s-a încheiat cu un excedent de 98,5 mil. lei, fiind cu 6,2 mil. lei mai mult față de excedentul definitiv. Nivelul de executare a veniturilor fondurilor speciale denotă faptul că acumularea resurselor depășește nivelul de valorificare a mijloacelor la executarea cheltuielilor în scopurile pentru care au fost constituite aceste fonduri, fapt ce invocă necesitatea îmbunătățirii planificării cheltuielilor cu sursa de finanțare din aceste fonduri.

Întru nivelarea posibilităților financiare ale teritoriilor, în bugetul de stat pe anul 2011 au fost precizate în acest scop 3889,9 mil. lei și transferuri cu destinație specială în sumă de 473,3 mil. lei. Toate transferurile preconizate UAT s-au executat integral, cu excepția transferurilor cu destinație specială, care au fost executate cu 14,7 mil. lei mai puțin. Nealocarea acestor mijloace este consecința neprezentării de către unele UAT a justificărilor necesare pentru finanțare. În afară de aceasta, cheltuielile bugetului de stat pentru recuperarea averii persoanelor reabilitate au constituit 24,9 mil. lei, în timp ce bugetele UAT (prin prisma responsabilităților) au contribuit neesențial la acoperirea acestor cheltuieli, din contul veniturilor proprii, cu 0,5 mil. lei. Totodată, lipsa responsabilității și a inacțiunilor din partea unor consilii raionale a dus la achitarea mijloacelor alocate de la bugetul de stat pentru recuperarea valorii bunurilor persoanelor supuse represiunilor politice cu întârziere de la 2 până la 7 luni.

Ministerul Finanțelor n-a monitorizat estimarea corectă a cuantumului cheltuielilor bugetului de stat, pentru determinarea mărimii transferurilor la fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală și la bugetul asigurărilor sociale de stat. În aceste condiții, în scopul achitării serviciilor legate de asigurarea obligatorie de asistență medicală a categoriilor de persoane în calitate de asigurat al cărora este Guvernul, în anul 2011 au fost preconizate transferuri și achitate mijloace în sumă de 1983,3 mil. lei, sau cu 191,0 mil. lei mai mult decât prevederile legale, iar pentru acoperirea deficitului bugetului asigurărilor sociale de stat, de la bugetul de stat s-au alocat 806,7 mil. lei, sau cu 182,7 mil. lei mai mult.

Caracterul persistent/continuu și actualitatea aspectelor/problemei care persistă denotă ineficiența/neviabilitatea acțiunilor realizate referitor la: planificarea veniturilor și cheltuielilor bugetare; neadmiterea formării/reducerea datoriilor debitoare și creditoare; asigurarea plenitudinii colectării veniturilor, cu neadmiterea creșterii restanțelor la plata obligațiilor fiscale; conformitatea utilizării mijloacelor fondului de rezervă al Guvernului etc.

Concluzii

Raportul Guvernului privind executarea bugetului de stat pe anul 2011 a fost elaborat în conformitate cu prevederile

¹ Legea nr.1228-XIII din 27.06.1997 „Despre Regulamentul privind utilizarea mijloacelor fondului de rezervă al Guvernului” (cu modificările și completările ulterioare).

acceptate și oferă informația financiară bazată pe datele evidenței sistemului trezorerial și consolidarea datelor rapoartelor executorilor de buget, care, prin totalitatea sistematizată de indicatori, prezintă situația executării veniturilor și cheltuielilor bugetului de stat, explică mișcările de mijloace bănești în conturi, totalitatea cheltuielilor sistematizate în toate aspectele clasificăției bugetare.

Indicatorii privind executarea de casă a bugetului de stat pe anul 2011 la partea de venituri și partea de cheltuieli, sub toate aspectele semnificative, prezintă o imagine fidelă pe anul bugetar încheiat la 31.12.2011, Raportul Guvernului privind executarea bugetului de stat pe anul 2011 fiind conform cadrului de raportare financiar aplicabil, asigură prezentarea reală a datelor evidenței sistemului trezorerial. În rezultatul activităților de audit efectuate, Curtea de Conturi a exprimat Opinia fără rezerve asupra Raportului Guvernului privind executarea bugetului de stat pe anul 2011, componenta executarea de casă.

Recomandări Parlamentului

Să solicite Guvernului:

- îmbunătățirea bazei de date și a modelelor analitice de evaluare și planificare bugetară pe domenii de activitate și tipuri de impozite și taxe în raport cu PIB, estimând și ajustând baza impozabilă conform procedurilor standardizate;
- eficientizarea managementului administrării veniturilor publice, prin intermediul Inspectoratului Fiscal Principal de Stat și Serviciului Vamal, asigurând colectarea deplină a veniturilor, cu reducerea și neadmiterea formării restanțelor la obligațiile fiscale către toate componentele BPN;
- organizarea audierilor executorilor primari de buget privind utilizarea banilor publici în condiții de bună guvernare, având drept obiectiv îmbunătățirea disciplinei financiare prin implementarea controlului financiar public intern și asigurarea principiului transparenței;
- reglementarea, în comun cu alte organe cu atribuții de administrare a veniturilor bugetului de stat, a normelor regulatorii cu privire la obligativitatea, modul și periodicitatea raportării restanțelor către Ministerul Finanțelor, pentru includerea informației respective în Raportul Guvernului privind executarea bugetului de stat.

I.1.2. Administrarea veniturilor publice de către Serviciul Fiscal de Stat

Rezumat

Veniturile colectate de organele SFS în anul 2011 au constituit suma de 15929,8 mil. lei, fiind în creștere comparativ cu perioadele precedente și atingând nivelul de 98,8% față de prevederile bugetare, sau de 62,2% din totalul veniturilor BPN (25600,0 mil. lei). Veniturile acumulate de către organele fiscale la BPN în anul 2011 au înregistrat (în valoare nominală) o creștere, dar raportate față de PIB - nivelul de 19,39%, comparativ cu 20,6% - în anul 2010, diminuându-se și datorită evoluției în creștere a PIB. Se atestă scăderea ponderii veniturilor fiscale administrate de SFS în totalul veniturilor BPN, inclusiv a unor tipuri de venituri (în special, TVA). În aspectul componentelor BPN, nivelul încasării veniturilor în anul 2011 a variat de la 96,1% (FAOAM) până la 100,1% (BASS), ca rezultat, nefiind executate venituri în sumă totală de 209,0 mil. lei și supraexecutate - de 8,1 mil. lei, față de sumele neincasate în anii 2009-2010 de 58,8 mil. lei și, respectiv, 12,8 mil. lei, și supraîncasate - de 151,6 mil. lei și, respectiv, 102,5 mil. lei. În aspectul structurilor teritoriale ale SFS, executarea veniturilor planificate înregistrează diferite niveluri, neasigurând un control eficient asupra administrării veniturilor.

Administrarea veniturilor publice de către Serviciul Fiscal de Stat în anul 2011 a relevat carențe în procesul administrării obligațiilor fiscale, iregularități la încasarea veniturilor, divergențe între datele privind evidența contribuabililor și a obligațiilor fiscale ale acestora, neajunsuri în activitatea antievațiune și antifraudă, inacțiuni în asigurarea stingerii obligațiilor fiscale, precum și la exercitarea controlului fiscal, administrarea TVA etc.

Constatări

Din veniturile totale de 25600,0 mil. lei, acumulate la BPN, în anul 2011, prin intermediul organelor SFS, au fost colectate venituri în sumă totală de 15929,8 mil. lei, sau 62,2%. În ansamblu, în anul 2011, ponderea veniturilor administrate de organele SFS la BPN este în descreștere.

Veniturile colectate la bugetul de stat în anul 2011 au constituit 4797,3 mil. lei (97,7% față de planificate), ceea ce denotă neexecutarea veniturilor planificate cu 114,3 mil. lei. Comparativ cu anul 2010, veniturile colectate au înregistrat o majorare cu 125,8 mil. lei. Totodată, nivelul acestor încasări, raportat la PIB, a scăzut în anul 2011 până la 5,84%, față de 6,5% - în anul 2010.

Veniturile colectate în bugetele UAT în anul 2011 au însumat 3002,6 mil. lei (98,9%), nefiind încasate venituri planificate în sumă de 31,3 mil. lei. Veniturile colectate în bugete, raportate la PIB, au fost în descreștere, constituind 3,65%, față de 3,74% - în anul 2010.

Veniturile colectate la BASS în anul 2011 au constituit 6551,3 mil. lei, față de 6543,2 - planificate, sau cu 8,1 mil. lei mai mult. Comparativ cu anul 2010, aceste venituri au înregistrat o creștere cu 564,6 mil. lei, pe când în raport cu PIB - o descreștere, constituind 7,97%, față de 8,33% - în anul 2010.

Veniturile colectate în FAOAM în anul 2011 au constituit 1578,6 mil. lei (96,1% față de planificat), nefiind executate 63,4 mil. lei. Ponderea acestor venituri în PIB în anul 2011 au înregistrat nivelul de 1,92%, față de 2% - în anul 2010.

Se atestă rezerve la conformitatea ținerii Registrului fiscal, evidenței obligațiilor fiscale, înregistrării subiecților impunerii cu TVA, radierii contribuabililor din Registrul fiscal și anulării înregistrării subiecților impunerii cu TVA. Astfel, unele IFS teritoriale n-au asigurat înregistrarea integrală a contribuabililor, fiind constatate diferențe între datele Registrului fiscal și datele altor instituții deținătoare de informația respectivă. Această situație a fost cauzată de faptul că organele SFS n-au dispus de modalități/proceduri prescrise interne stabilite pentru aplicarea conformă a prevederilor Codului fiscal și stabilirea conlucrării rezultative cu instituțiile deținătoare de informații aferente realizării administrării fiscale, în special cu autoritățile administrației publice locale.

S-a constatat o indisciplină la prezentarea dărilor de seamă fiscale, la înregistrarea și anularea subiecților impunerii cu TVA. Ca rezultat al neaplicării tuturor pîrghiilor legale, nu în toate cazurile s-au sancționat contribuabilii pentru neprezentarea declarațiilor privind impozitul pe venit reținut la sursa de plată, neprezentarea în termene legale a dărilor de seamă privind calcularea și plata primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală.

Neregulile depistate la restituirea TVA denotă că unele IFS teritoriale au înregistrat un nivel redus de examinare în termene legale a cererilor de solicitare a restituirii, au respins neregulamentar cererile de restituire, n-au respectat termenul legal de 45 de zile privind efectuarea restituirii, au efectuat restituiri la conturile bancare ale contribuabililor în prezența restanțelor.

Activitățile exercitate în vederea combaterii faptelor de evaziune și fraudă n-au fost suficiente în minimizarea fenomenului propriu-zis și extinderea bazei de impozitare, fapt condiționat și de conlucrarea ineficientă interdepartamentală a organelor de competență, precum și de lipsa cadrului legislativ relevant care ar înlătura carențele ce împiedică sancționarea și condamnarea fenomenului „firmefantomă”, ceea ce determină prejudicierea în continuare a bugetului. Astfel, fenomenul „firmefantomă” nefiind eliminat, pe parcursul anului 2011 au mai fost identificați și incluși în lista „firmelor-fantomă” încă 36 de agenți economici, care

au prejudiciat bugetul cu circa 287,2 mil. lei, față de 261,3 mil. lei - de 63 „firme-fantomă” în anul 2010.

Un impediment în administrarea conformă a veniturilor fiscale și regularitatea încasării acestora îl constituie ineficiența activității unor posturi fiscale instituite în vederea monitorizării livrărilor și procurărilor. Auditul a depistat 25 de cazuri când în rapoartele de funcționare a postului fiscal nu s-au reflectat livrările și procurările, care efectiv au constituit 63,5 mil. lei și, respectiv, 89,9 mil. lei. Totodată, administrarea neconformă a obligațiilor fiscale a condiționat, într-un caz, unui agent economic ridicarea în numerar de pe contul bancar a sumei de 10208,5 mii lei.

Managementul neadecvat constatat la unele IFS teritoriale a generat creșterea nivelului restanțelor fiscale față de BPN cu 101,3 mil. lei, sau cu 8,8% față de anul precedent, la situația din 31.12.2011 constituind suma de 1247,1 mil. lei. Totodată, nivelul redus de încasare a plăților calculate suplimentar, urmare controalelor efectuate, au cauzat neîncasări de 347,1 mil. lei, inclusiv sancțiuni în sumă de 179,8 mil. lei.

Neidentificarea și nesuspendarea, în unele cazuri, a tuturor conturilor bancare ale contribuabililor cărora le-a fost anulată înregistrarea ca subiect al impunerii cu TVA condiționează posibile livrări ulterioare, cu majorarea neîntemeiată a TVA destinată trecerii în cont. În acest aspect, auditul a identificat 26 de agenți economici plătitori ai acestei taxe, care au majorat neîntemeiat TVA destinată trecerii în cont cu 9325,6 mii lei la livrările efectuate după anularea ca subiect al impunerii cu TVA.

Procesul de insolvabilitate a fost administrat de un management neadecvat, fiind asigurat un nivel de colectare la BPN de circa 9,8% din totalul restanțelor validate de către instanța de judecată în proces de insolvabilitate, iar al plăților curente - de 33,8%. La 31.12.2011, în total pe republică, în procedură de insolvabilitate se aflau 428 de agenți economici, din care la 127 de contribuabili (27,7% din numărul total) procedura a fost declanșată de către organele SFS. Aceștia, la 31.12.2011, înregistrau datorii istorice în sumă totală de 363,6 mil. lei, din care la BPN au fost încasate 35,6 mil. lei, inclusiv în anul 2011 - circa 3,2 mil. lei, iar din momentul derulării procedurii de insolvabilitate, s-au calculat plăți curente la BPN în sumă de 155,4 mil. lei, fiind achitate 52,5 mil. lei. Se relevă o tendință a contribuabililor restanțieri de a intra în procedura de insolvabilitate pentru o administrare specială, urmată de stingerea datoriilor neachitate și radierea lor din Registrul fiscal. Totodată, o parte din agenții economici aflați în procedura de insolvabilitate continuă activitatea, generând noi restanțe. Incluziunea TVA la livrările și procurările proprietății a 4 întreprinderi declarate în proces de insolvabilitate în sumă de 25,8 mil. lei și, respectiv, 20,3 mil. lei a condiționat majorarea TVA destinată trecerii în cont la unii agenți economici, precum și a datoriilor lor față de buget la TVA.

Nedesfășurarea/aplicarea tardivă a acțiunilor/pîrghiilor întru contracararea și identificarea rezultativă a riscurilor de eliminare a indicilor de evaziune fiscală, neurmărirea situațiilor la achiziționarea producției agricole prezintă un risc sporit de evaziune fiscală și un impediment în administrarea conformă a veniturilor fiscale și regularitatea încasării acestora.

Actele interne ale IFPS care reglementează procedurile controlului fiscal nu sînt conformate prevederilor Codului fiscal. Nu este stabilit controlul adecvat asupra veridicității reflectării numărului de contribuabili în rapoartele structurilor subordonate SFS.

Deși IFPS a majorat numărul de controale tematiche, majoritatea acestora au caracter nefiscal.

Nivelul redus de conformare a contribuabililor îl indică

și rezultatele controalelor efectuate, care atestă un număr majorat de încălcări ale legislației. S-au redus încasările sumelor calculate în rezultatul controalelor efectuate, fiind admise neregularități la efectuarea controlului fiscal. În unele cazuri, nu s-au respectat termenele de atac ale hotărîrii în instanța de judecată.

Concluzii

Neexecutarea unor venituri administrate, în special la BS, precum și alte deficiențe sînt cauzate de: controlul intern necorespunzător constatat la unele organe fiscale; nerespectarea de către unii agenți economici a disciplinei fiscale; lipsa modalităților/procedurilor prescrise pentru aplicarea conformă a prevederilor Codului fiscal; neconlucrarea cu instituțiile deținătoare de informații aferente realizării administrării fiscale, în special cu AAPL; eficiența scăzută a procedurilor de executare silită; administrarea neconformă a obligațiilor fiscale; conlucrarea ineficientă interdepartamentală a organelor de competență, precum și de lipsa cadrului legislativ relevant care ar înlătura cauzele ce împiedică sancționarea și condamnarea fenomenului „firme-fantomă” etc.

Recomandări Parlamentului

Să solicite Guvernului:

- examinarea situațiilor ce țin de administrarea fiscală neconformă a veniturilor publice, monitorizînd întreprinderea măsurilor de rigoare de către autoritățile de competență în vederea ridicării nivelului de disciplină fiscală și reducerii restanțelor față de bugetul public național, cu audierea raportărilor periodice ale factorilor de decizie;

- elaborarea și înaintarea unei inițiative legislative referitor la adoptarea unei legi privind firmele cu pseudo-activitate („fantomă”), reglementînd modul de declarare și de evidență a lor, de argumentare a fictivității tranzacțiilor efectuate de acestea și excluderii valorii operațiunilor respective de la decontări cu bugetul.

I.1.3. Administrarea veniturilor publice de către Serviciul Vamal

Rezumat

Organele Serviciului Vamal au colectat în anul 2011 la bugetul de stat venituri de 11897,2 mil. lei, ceea ce reprezintă 14,5% în raport cu PIB. Totodată, unele deficiențe ale bazei legale privind determinarea valorii în vamă au condiționat neîncasarea unor venituri la bugetul de stat (3,0 mil. lei) și scoaterea de sub supraveghere vamală și punerea în circulație liberă a unor active materiale destinate includerii în capitalul social; modificarea cadrului legal la cota accizului aplicat a cauzat micșorarea veniturilor pasibile spre încasare cu 34,2 mil. lei la autoturisme și bijuterii din aur și argint; neaprobarea în modul stabilit și neaplicarea unor taxe speciale de către instituțiile de resort la importul mărfurilor de origine indigenă nu asigură protejarea producătorilor autohtoni; creșterea volumului tranzacțiilor efectuate prin rezidenții zonelor off-shore denotă riscuri de admitere a evaziunilor fiscale etc. Concomitent, se relevă tendința de creștere a scutiilor și facilităților vamale, care, față de anul 2010, s-au majorat cu 378,0 mil. lei și constituie 3375,3 mil. lei.

Constatări

În anul 2011, organele Serviciului Vamal au colectat venituri administrate în sumă totală de 11897,2 mil. lei, sau cu 2146,9 mil. lei (22,0%) mai mult față de anul 2010 (9750,3 mil. lei), care, în raport cu PIB, au reprezentat 14,5%, sau cu 0,9% mai mult față de anul 2010 și cu 1,7% mai puțin față de anul 2009. În același timp, valoarea mărfurilor introduse în Republica Moldova, plasate în diferite destinații vamale, s-a majorat cu 34,9% față de anul 2010.

În rezultatul modificării cadrului legal privind cota

accizului aplicat la importul de autoturisme (poziția tarifară 870333) și la bijuterii din aur și argint, n-au fost încasate posibile venituri de 12,5 mil. lei și, respectiv, de 21,7 mil. lei.

Restanțele contribuabililor față de bugetul de stat la plățile administrate de către organele SV, înregistrate la 31.12.2011, au constituit 123,9 mil. lei (inclusiv datorii istorice – 15,2 mil. lei), formate din: decizii de regularizare – 85,6 mil. lei, amenzi – 14,2 mil. lei, penalități – 19,6 mil. lei, și alte datorii în sumă de 4,5 mil. lei. Ca rezultat, față de anul 2010, s-a admis o creștere a restanțelor cu 20,8 mil. lei.

Evoluția colectărilor la buget a fost influențată semnificativ de scutirile și facilitățile vamale acordate agenților economici în temeiul prevederilor legale², acordurilor de comerț liber cu țările CSI și altor acorduri internaționale. Astfel, scutirile și facilitățile fiscale acordate la plata drepturilor de import au constituit 3375,3 mil. lei, sau 28,4% din volumul total al veniturilor administrate de SV în perioada de gestiune, fiind în creștere cu 378,0 mil. lei (12,6%) față de anul 2010. Concomitent, mecanismul de acordare și procedurile de administrare a facilităților fiscale/vamale nu asigură în toate cazurile o gestiune eficientă a procesului de evaluare/taxare. De asemenea, este imposibilă cuantificarea impactului facilităților oferite unor subiecți și domenii din sectorul economiei.

Neregulile admise la întocmirea declarațiilor vamale și atribuirea eronată (17 cazuri) a codurilor privind regimul vamal au condiționat scoaterea neregulamentară de sub supraveghere vamală și punerea în circulație liberă a unor active materiale destinate includerii în capitalul social în sumă de 4,5 mil. lei, cu scutiri de plăți în valoare de 0,9 mil. lei, situația fiind corectată în cadrul auditului.

Este problematică situația când unii agenți economici, după obținerea facilității vamale la importul de active materiale destinate includerii în capitalul social, după exploatarea bunurilor (cel mult 2 ani), renunță la facilitate, achitând obligațiunea vamală pentru a obține dreptul de înstrăinare a activelor, datorită faptului că prevederile regulamentare³ nu stipulează cazul excluderii activelor materiale din capitalul social în scopul înstrăinării. Astfel, doar potrivit datelor BV Chișinău, în anul 2011, 13 agenți economici au renunțat la facilitățile acordate la importul activelor materiale pe parcursul anilor 2009-2011, achitând

drepturile de import în sumă de 1,4 mil. lei după o perioadă de la momentul tranzacțiilor efectuate. Aceste situații exprimă o tratare neuniformă față de agenții economici care nu beneficiază de facilitățile menționate și achită drepturile de import la momentul efectuării tranzacției.

Imperfecțiunea cadrului normativ-legislativ în baza căruia SV își desfășoară activitatea denotă deficiențe ale bazei legale la determinarea valorii în vamă privind aplicarea prețurilor de referință. Astfel, la determinarea valorii în vamă a mărfurilor, nu au fost aplicate metodele de vămire nr.2-nr.5, conform prevederilor art.12-16 din Legea nr.1380-XIII din 20.11.1997⁴, fapt care generează riscul percepției drepturilor vamale neconforme.

Procedura de verificare a corectitudinii determinării valorii în vamă a mărfurilor prin intermediul SI „Asycuda World” nu este definitivată, ceea ce denotă faptul că aplicarea mecanismului în cauză se reduce la o funcție consultativă.

Nerespectarea de către colaboratorii vamali a cadrului regulator, ce se exprimă prin completarea necorespunzătoare a unor declarații vamale, fără caracteristica detaliată a mărfii, lipsa prețurilor la unele poziții tarifare stabilite de SV pentru a servi drept călăuză la declararea valorii în vamă a mărfurilor, neaplicarea pe deplin a modulului „valoarea în vamă” al SI „Asycuda World”, a generat neincasarea unor venituri pasibile la bugetul de stat în sumă de 3,0 mil. lei.

Colaboratorii organelor vamale nu în toate cazurile au solicitat de la agenții economici documente suplimentare pentru confirmarea valorii în vamă ce ar justifica corectitudinea valorii declarate, fapt ce a dus la contestarea în instanțele de judecată a obligației vamale calculate, cu restituirile sumei de 8,0 mil. lei agenților economici. Problema determinării valorii în vamă abordată anual de Curtea de Conturi în cadrul auditurilor precedente a rămas actuală și pentru perioada auditată.

Deși cadrul legal prevede măsuri de protecție (taxe speciale, antidumping, de compensare și de salvagardare) aplicabile importului, ce cauzează prejudicii producătorilor autohtoni de produse similare ori direct competitive, astfel de taxe n-au fost aprobate în modul stabilit și, respectiv, n-au fost aplicate, cu excepția măsurilor de salvagardare la importul de zahăr. Aplicarea prețurilor de referință sau a unor taxe excepționale la produsele agricole (inclusiv, carnea și produsele din carne) ar fi contribuit la majorarea veniturilor administrate de către organele vamale cu 5,2 mil. lei.

Mecanismul de monitorizare a tranzacțiilor comerciale de import și a lanțului valoric în comerțul interior la unele poziții tarifare de mărfuri, stabilit prin Hotărârea Guvernului nr.128 din 22.02.2010 „Cu privire la monitorizarea tranzacțiilor comerciale de import și a lanțului valoric în comerțul interior”, este neaplicabil, fapt ce generează fenomenul evaziunii fiscale. Una dintre modalitățile principale de diminuare a obligațiilor față de buget se atestă ca rezultat al comercializării de către agenții economici a mărfurilor în adresa persoanelor fizice și/sau deținătorilor de patente de întreprinzător, cu aplicarea unui adaos comercial nesemnificativ, datorită faptului că, ultimii neavând obligația pentru ținerea evidenței contabile, este imposibilă urmărirea lanțului valoric.

Lipsa unui instrument eficient de monitorizare a cantității de materie primă importată, în raport cu cantitatea de produse compensatorii în cadrul regimului vamal de perfecționare activă, duce la neachitarea, în unele cazuri, a drepturilor de import, precum și la eschivarea de la plata

² Titlul III și Titlul IV din Codul fiscal, aprobat prin Legea nr.1163-XIII din 24 aprilie 1997 (cu modificările și completările ulterioare); Legea cu privire la tariful vamal nr.1380-XIII din 20.11.1997 (în continuare – Legea nr.1380-XIII din 20.11.1997).

³ Hotărârea Guvernului nr.102 din 30.01.2007 „Pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de aplicare a facilităților fiscale stabilite în art.103 alin.(1) pct.23) al Codului fiscal nr.1163-XIII din 24 aprilie 1997 și art.28 lit.q) al Legii nr.1380-XIII din 20 noiembrie 1997 cu privire la tariful vamal” (cu modificările ulterioare).

⁴ Legea nr.1380-XIII din 20.11.1997 „Cu privire la tariful vamal” (cu modificările și completările ulterioare).

impozitelor în cazul realizării produselor compensatorii pe piața internă.

Tranzacțiile comerciale de import/export în anul 2011, efectuate de către rezidenți prin intermediul zonelor off-shore, care stimulează fenomenul evaziunii fiscale, au constituit 2,7 mlrd. lei, înregistrând o creștere cu 0,8 mlrd. lei față de anul 2010. Valoarea acestora constituie 22,7% din totalul veniturilor încasate de către Serviciul Vamal în anul 2011 la bugetul de stat. Cele mai semnificative tranzacții prin zonele off-shore revin importului de autoturisme, produse petroliere, produse chimice organice și farmaceutice etc., în condițiile în care la tipurile respective de mărfuri este înregistrată valoarea celor mai mari facilități și scutiri.

Concluzii

Se constată persistența unor probleme pe parcursul mai multor ani, acestea fiind condiționate, după caz, de insuficiența măsurilor întreprinse de către factorii de decizie și/sau tergiversarea procesului de revizuire și aprobare a modificărilor și a noilor acte legislativ/normative, precum și de necesitatea unui timp mai îndelungat în vederea realizării acestora.

Recomandări Parlamentului

Să solicite Guvernului:

- revizuirea criteriilor de acordare a scutirilor și facilităților fiscale și tarifar, în scopul creării unui mediu de concurență echitabil și sprijinirii unor domenii din sectorul real al economiei, care generează plusvaloare și venituri publice;

- revizuirea cadrului legislativ privind activitatea în zonele economice libere și asigurarea audierii administrației zonelor economice libere, care este responsabilă de controlul executării contractelor încheiate cu rezidenții zonelor economice libere ce desfășoară activitate de antreprenariat și beneficiază de vacanțe fiscale și scutiri la plata drepturilor de import;

- consolidarea cadrului regulator departamental în materie de transparență a actului managerial-decizional al SV, implementarea necondiționată a sistemului informațional-tehnologic privind fluxurile mărfurilor import/export.

1.1.4. Datoria publică, garanțiile de stat și recreditarea de stat

Rezumat

Soldul datoriei publice, la 31.12.2011, a constituit 24005,4 mil. lei, fiind înregistrată o creștere cu 1061,1 mil. lei față de soldul la 31.12.2010, ca rezultat al majorării datoriei de stat cu 355,7 mil. lei, datoriei BNM – cu 542,4 mil. lei, datoriei întreprinderilor din sectorul public – cu 21,1 mil. lei, și datoriei UAT – cu 141,9 mil. lei. Ponderea datoriei publice în PIB constituie 29,2%, ceea ce este cu 2,7% mai puțin față de finele anului 2010.

La 31.12.2011, datoria de stat administrată de Guvern deține 80,1% din totalul datoriei publice și înregistrează o pondere în PIB de 23,4%. Ca rezultat, nivelul de îndatorare a țării s-a diminuat, față de anul precedent, cu 2,9%, fapt condiționat de majorarea PIB, precum și de creșterea nesemnificativă a datoriei de stat în anul 2011, aceasta fiind menținută sub plafonul aprobat prin Legea bugetului de stat (cu 1106,2 mil. lei mai puțin decât limita precizată).

Constataări

Soldul datoriei publice, la 31.12.2011, a constituit 24005,4 mil. lei, acesta incluzând: datoria de stat administrată de Guvern – 19226,5 mil. lei, datoria administrată de BNM – 3024,7 mil. lei, datoria întreprinderilor din sectorul public – 1543,3 mil. lei, datoria UAT – 210,9 mil. lei. Ponderea datoriei publice în PIB constituie 29,2%, ceea ce este cu 2,7% mai puțin față de finele anului 2010.

Soldul datoriei de stat administrate de Guvern, la

31.12.2011, a constituit 19226,5 mil. lei, din care datoria de stat externă – 13384,5 mil. lei, și datoria de stat internă – 5841,9 mil. lei, fiind respectate plafoanele stabilite prin Legea bugetului de stat pe anul 2011. Comparativ cu aceeași situație din anul precedent, datoria de stat în valoare nominală a înregistrat o majorare cu 1,9%, sau cu 355,7 mil. lei, ca urmare a creșterii datoriei de stat interne cu 537,0 mil. lei și reducerii datoriei de stat externe cu 181,3 mil. lei. Totodată, în evoluție, ponderea datoriei de stat în PIB înregistrează o descreștere cu 2,9% față de anul 2010 și cu 0,8% față de anul 2009, la 31.12.2012 constituind 23,4%, fapt condiționat de majorarea PIB, precum și de creșterea nesemnificativă a datoriei de stat în anul 2011, care s-a menținut sub plafonul aprobat prin Legea bugetului de stat (cu 1106,2 mil. lei mai puțin decât limita precizată).

Datoria de stat internă a constituit 5841,94 mil. lei, sau cu 35,6 mil. lei mai puțin decât plafonul stabilit prin Legea bugetară anuală (5877,5 mil. lei). Concomitent, datoria de stat internă, la 31.12.2011, a înregistrat o creștere cu 537,0 mil. lei față de începutul anului, acest factor fiind determinat de majorarea emisiunii VMS prin licitație, în scopul finanțării deficitului bugetar. Tendința creșterii datoriei de stat interne a fost condiționată și de asigurarea măsurilor de executare a Legii nr.190 din 30.09.2011, Ministerul Finanțelor emitând obligațiuni de stat în sumă de 428,5 mil. lei (cu rata anuală a dobânzii de 0,01% și cu termenul de scadență 30.12.2015), pentru transmiterea acestora către S.A. „Banca de Economii”, în scopul preluării creanței acesteia față de B.C. „Investprivatbank” S.A. (aflat în proces de lichidare) privind garantarea depozitelor persoanelor fizice. Ponderea datoriei de stat interne în PIB în anul 2011 a constituit 7,1%, față de 7,4% - în anul 2010, și față de 8,5% - în anul 2009.

Datoria de stat externă, la 31.12.2011, a însumat 1142,5 mil. dolari SUA, înregistrând o majorare cu 26,3 mil. dolari SUA față de începutul anului, datorită evoluției debursării mijloacelor acordate prin împrumuturi externe pentru implementarea proiectelor investiționale. Ca pondere în PIB, datoria de stat externă constituie 16,3%, fiind în scădere cu 2,6%, în raport cu anul precedent. Totodată, nivelul redus de valorificare a unor împrumuturi externe pentru implementarea proiectelor investiționale, precum și neîndeplinirea condițiilor contractuale au condiționat anularea a 15 sume din unele credite acordate de către creditorii multilaterali, nefiind obținute cumulativ, conform situației din 31.12.2011, circa 91,7 mil. dolari SUA, din care 10,8 mil. dol. SUA - în anul 2011. Datoria de stat externă pe cap de locuitor, în valută națională, a înregistrat o scădere cu 88,8 lei față de anul 2010, constituind, la 31.12.2011, circa 3717,9 lei, iar în echivalentul dolari SUA a înregistrat o creștere cu 4,2 dolari SUA, constituind circa 317,4 dolari SUA.

Adminstrarea de către Ministerul Finanțelor a deservirii datoriei de stat a asigurat onorarea obligațiilor în limita aprobată de cadrul Legii bugetare anuale. Rambursarea sumei principale din împrumuturile externe s-a onorat în mărime de 732,0 mil. lei, adică în limita cadrului legal (733,4 mil. lei), iar pentru serviciul datoriei de stat au fost suportate cheltuieli de 662,4 mil. lei (inclusiv pentru serviciul datoriei de stat externe – 183,9 mil. lei, și interne – 478,5 mil. lei), la fel respectându-se limita bugetară (662,7 mil. lei).

Datoria întreprinderilor din sectorul public, la 31.12.2011, constituie în total 1543,2 mil. lei (inclusiv datoria față de creditorii externi – 426,2 mil. lei), care, comparativ cu începutul anului 2010, s-a majorat cu 20,4 mil. lei. Se menționează că 21,1% (327,5 mil. lei) din totalul datoriei o constituie datoria arierată, aceasta având o tendință de creștere.

Datoria UAT aferentă datoriei publice în anul 2011 a constituit 210,9 mil. lei, care, comparativ cu anul 2010, a

crescut de 3,1 ori, sau cu 141,8 mil. lei, inclusiv datoria arierată constituind 0,4 mil. lei.

Nivelul redus de monitorizare din partea Ministerului Finanțelor și nereglementarea sistemului complex de interconexiune, control și verificare între nivelurile de management al datoriei publice, ca părți responsabile și interdependente în procesul de monitorizare și raportare a datoriei publice, inclusiv lipsa verificărilor periodice, au condiționat neconformitatea raportării unor date la capitolul datoria publică aferentă întreprinderilor din sectorul public – cu 0,2 mil. lei, BNM – cu 806,8 mil. lei, valoarea inițială a împrumuturilor – cu 1,9 mil. euro și 17,1 mil. dolari SUA și valoarea debursărilor – cu 3,63 KWD și 2829,94 DST.

Soldul garanțiilor de stat externe, la 31.12.2011, a constituit 4,8 mil. dolari SUA, nefiind depășit plafonul stabilit prin Legea bugetară anuală (4,8 mil. dolari SUA). Comparativ cu situația din 31.12.2010, soldul garanțiilor de stat externe, constituit integral din datoria S.A. „Apă-Canal Chișinău” față de BERD, s-a micșorat cu 1,6 mil. dolari SUA (sau cu 25,0%), ca rezultat al rambursării unei părți din împrumut.

Potrivit Legii bugetului de stat pe anul 2011, pentru stingerea datoriei agenților economici față de Ministerul Finanțelor privind împrumuturile recreditate din surse interne și externe, precum și împrumuturile acordate sub garanțiile de stat interne și externe s-a precizat suma de 50,4 mil. lei, efectiv, la bugetul de stat, la acest capitol (creditarea netă), fiind încasate 53,7 mil. lei (106,5%).

Datoria totală a agenților economici față de bugetul de stat, la 31.12.2011, a constituit 3267,5 mil. lei (înregistrând o majorare cu 243,5 mil. lei față de anul 2010), din care datoria pentru împrumuturile recreditate agenților economici și autorităților UAT din surse externe și interne – 2859,6 mil. lei.

Soldul datoriei debitorilor garantați pentru împrumuturile interne și externe acordate rămâne a fi considerabil față de bugetul de stat, constituind 407,9 mil. lei (cu 31,1 mil. lei mai puțin decât la începutul anului), din care cu termenul de achitare expirat – 271,0 mil. lei (împrumuturi interne garantate – 2,4 mil. lei, și împrumuturi externe garantate – 268,5 mil. lei/22,9 mil. dolari SUA), sau 66,4% din soldul total.

În anul 2011, din contul bugetului de stat au fost dezafectate mijloace financiare pentru onorarea garanțiilor de stat în sumă de 22,1 mil. lei, fiind recuperate doar 2,7 mil. lei. Această situație se menține, analogic situațiilor constatate pentru perioadele precedente, înregistrând evoluții pozitive nesemnificative pentru bugetul de stat.

Soldul datoriei beneficiarilor recreditați constituie 1477,9 mil. lei, 95,3 mil. dolari SUA și 17,5 mil. euro/2859,6 mil. lei, din care datoria expirată – 343,2 mil. lei și 21,1 mil. dolari SUA. În anul 2011, în scopul finanțării proiectelor investiționale și a programelor speciale, din contul liniilor de creditare și al mijloacelor circulante acumulate, au fost recreditați agenți economici, autorități publice locale și instituții financiare cu sumele de 236,3 mil. lei, 22,0 mil. dolari SUA și 12,7 mil. euro.

În anul 2011, Ministerul Finanțelor a casat unele datorii în sumă totală de 31,9 mil. lei și 0,07 mil. dolari SUA față de bugetul de stat ale 4 agenți economici (1 debitor garantat și 3 debitori recreditați), lichidați în baza Hotărârilor Curților de Apel Economice.

Ministerul Finanțelor n-a asigurat în măsură deplină consolidarea sistemului informațional existent de gestionare a datoriei publice într-un sistem unificat de înregistrare, analiză și raportare a datoriei publice pe toate componentele, ceea ce a dus la utilizarea S.I. „DMFAS” în proporție de numai 37%.

Concluzii

Datele privind situația în domeniul datoriei publice, garanțiilor de stat și recreditării pe anul 2011 corespund datelor înregistrate în Registrele de stat privind datoria

de stat, garanțiile de stat și recreditarea de stat, datelor generate de S.I. „DMFAS”, datelor statistice privind datoria publică, prezentate de întreprinderile din sectorul public și UAT, precum și datelor privind executarea de casă a bugetului de stat din sistemul Trezoreriei de Stat, cu excepția deficiențelor menționate la constatări.

Recomandări Parlamentului

Să solicite Guvernului:

- asigurarea utilizării eficiente a instrumentelor generatoare de datorie de stat prin menținerea costurilor și riscurilor asociate datoriei la nivel acceptabil;

- intensificarea, prin intermediul Cancelariei de Stat și Ministerului Finanțelor, a activităților de monitorizare în vederea responsabilizării managementului instituțional al ministerelor de resort la implementarea în termen și eficace a proiectelor investiționale finanțate din sursele externe;

- evaluarea nivelului de recuperare a mijloacelor bugetului de stat dezafectate pentru împrumuturile debitorilor garantați/recreditați și întreprinderea măsurilor de rigoare pentru elucidarea situației create în urma acumulărilor majore de neplăți.

I.1.5. Auditul regularității exercitiului bugetar expirat la unele autorități publice centrale

(i) Ministerul Apărării, unele unități militare și instituții din subordine

Rezumat

Sistemul de management instituțional și financiar al Ministerului Apărării a marcat unele tendințe spre o bună gestionare a fondurilor publice, dar ineficiența acestuia la compartimentul privind gestionarea mijloacelor financiare publice în aspect instituțional ale entităților din subordine a influențat semnificativ asupra disciplinei bugetare și financiare, afectând situațiile raportate și cele economico-financiare.

Resursele alocate în conformitate cu prioritățile stabilite în cadrul bugetului de stat pe anul 2011, în unele cazuri, n-au fost valorificate, iar în altele nu s-au utilizat regulamentar, acest fapt evidențiind carențe de planificare și managementul financiar necorespunzător, relevând prezența unor neregularități și neconformități la efectuarea cheltuielilor, ținerea evidenței contabile și raportarea financiară, precum și la administrarea patrimoniului public.

Constatări

Suma alocățiilor pentru domeniul apărării a constituit 464,9 mil. lei, ceea ce reprezintă 22,9% din suma totală a cheltuielilor bugetare aprobate pentru toate autoritățile publice pe anul 2011. Comparativ cu anul 2010, alocățiile bugetare preconizate Ministerului Apărării au fost majorate de circa 1,1 ori, sau cu 37,8 mil. lei.

Neracordarea cadrului normativ și celui regulator la situația reală, în care au fost instituite reprezentanțele militare și activitățile acestora s-au menținut la condițiile anului 1992, a cauzat cheltuieli ineficiente în sumă totală de 278,9 mii lei.

Ministerul Apărării n-a asigurat utilizarea conform destinației inițial aprobate a surselor alocate din fondul de rezervă al Guvernului în sumă totală de 1498,8 mii lei.

Mijloacele publice alocate pentru activitatea Bazei de Aviație în sumă de 469,0 mii lei s-au utilizat neregulamentar pentru întreținerea unei grădinițe, care activează în afara cadrului legal.

Nerespectarea cadrului legal în domeniul achizițiilor atestă: neasigurarea de către minister a controlului managerial adecvat asupra întregului proces de achiziții din banii publici; nedelimitarea competențelor și a responsabilităților între minister (în calitate de autoritate contractantă) și Departamentul Dotări (structură subordonată);

irelevanța activității grupului de lucru privind desfășurarea achizițiilor și monitorizarea executării contractelor, în special la respectarea termenelor de livrare și a calității mărfurilor livrate; admiterea efectuării achizițiilor publice cu depășirea planului aprobat în sumă totală de 10091,1 mii lei, precum și încheierea acordurilor adiționale – de 2,7 mil. lei, divizarea achiziției, suportarea unor cheltuieli ineficiente – de 30,0 mii lei; admiterea livrării/ recepționării unor produse ce nu corespund condițiilor contractuale și standardelor, nefiind întreprinse soluții de remediere, în special cu neprezentarea către Agenția Achiziții Publice a informației pentru includerea în lista interdicțiilor a operatorilor economici în condițiile art.18 din Legea privind achizițiile publice.

Gestionarea neregulamentară a patrimoniului public a cauzat: neasigurarea în deplină măsură a înregistrării la organele cadastrale a drepturilor patrimoniale de către instituțiile din subordine asupra 759 de clădiri cu suprafața totală de 398,1 mii m², în valoare totală (inițială) de 237,8 mil. lei, și 29 de terenuri cu suprafața de 3464,3 ha, precum și de către unitățile economice – asupra 34 de terenuri cu suprafața de 933,5 ha și 199 de imobile cu suprafața de 7581,1 mii m². Lipsa înregistrării și ținerii în evidența contabilă a unor terenuri (cantitativ și valoric) nu admite identificarea prin sistemul contabil a operațiunilor de scoatere din uz a unor terenuri, fiind evidențiat un risc major al integrității acestuia.

Nu s-au evaluat și nu s-au inclus în capitalul social al întreprinderilor de stat din subordine mai mult de 1106 ha de terenuri și 21 de aeronave transmise acestora de către minister, în calitate de fondator.

Ministerul Apărării, în condițiile necomercializării unor active incluse în Lista activelor Armatei Naționale, propuse pentru comercializare, n-a aplicat prevederile legale în vederea excluderii activelor ce nu sunt comercializate în decurs de un an. În anul 2011, urmare a comercializării unor active, în bugetul de stat au fost încasate 25907,7 mii lei, ministerului revenindu-i 5181,6 mii lei, ce constituie 20% din această sumă.

Controlul neadecvat al ministerului asupra formării mijloacelor speciale a determinat nerespectarea modalității de selectare a locatarilor pentru darea în locațiune/chirie și calcularea incorectă a plății pentru chirie în sumă de 80,1 mii lei. Totodată, carențele la administrarea fondului centralizat de mijloace speciale, inclusiv la fundamentarea estimării și planificării veniturilor/cheltuielilor din mijloace speciale, au condiționat generarea soldurilor în sumă totală de 3871,2 mii lei.

Neplanificarea veniturilor/cheltuielilor aferente produselor obținute din gospodăriile auxiliare și utilizate pentru necesitățile proprii a cauzat majorarea nefundamentată a volumului de mijloace speciale.

Nedeterminarea statutului și modului de administrare a mijloacelor primite de la partenerii străini pentru recuperarea cheltuielilor participanților la aplicațiile militare multinaționale cauzează mai multe incertitudini la evidență și raportare, care, prin esența lor, reprezintă mijloace intrate temporar în posesia instituției. Actualmente, soldul acestora constituie 3152,3 mii lei, fiind reflectate ca granturi la contul mijloacelor speciale al Marelui Stat Major.

Ministerul, la administrarea asistenței externe, nu s-a conformat prescripțiilor Hotărârii Guvernului nr.12 din 19.01.2010⁵ privind mecanismul de coordonare a asistenței respective, neasigurând conformitatea evidenței acesteia, fiind corectate datele raportate la componenta de bază și la alte componente cu 60708,7 mii lei. Auditul a constatat diferențe în sumă de 12337,7 mii lei între valoarea declarată în vamă și valoarea mărfurilor înregistrate în

evidența contabilă, datorită rezultatelor evaluării stării reale și costurilor acestora, efectuate de comisia de evaluare.

Nereglementarea antrenării militarilor și taxării serviciilor prestate la efectuarea unor lucrări agricole permite ca acestea să fie stabilite la discreția proprie a părților. Veniturile obținute din aceste servicii n-au fost prevăzute în Nomenclatorul lucrărilor efectuate și serviciilor prestate contra plată, aprobat de Guvern, suma lor constituind 1087,0 mii lei. Totodată, Batalionul de Gardă n-a întreprins măsuri pe cale extrajudiciară sau judiciară în vederea încasării de la unii agenți economici a datoriilor formate ca rezultat al prestării serviciilor în sumă de 83,0 mii lei.

Inventarierea formală a cauzat prezența mai multor nereguli la evidența bunurilor obținute de la demolarea imobilelor, a echipamentului și a altor bunuri.

Lipsa controlului la încheierea și executarea contractelor de locațiune a cauzat datorii la plățile pentru arendă în sumă de 400,7 mii lei, datorii ale locatarilor pentru chiria spațiului – de 1378,5 mii lei, iar diminuarea coeficienților de amplasare a dus la ratarea veniturilor de 80,1 mii lei de către Clubul sportiv.

Instituția utilizează normele de consum ale carburanților aprobate de fostul Minister al Apărării al URSS, acestea fiind cu circa 19,0% mai mari față de normele stabilite prin ordinul Ministerului Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor al Republicii Moldova.

N-au fost întreprinse măsuri eficiente pentru executarea titlurilor executorii în scopul recuperării sumelor pentru studii și instruiți de la militarii care au fost eliberați din serviciul militar înainte de expirarea termenului stabilit, care, pentru perioada anilor 2000-2011, constituie 6455,0 mii lei, situația rămânând a fi destul de problematică.

Concluzii

Ministerul Apărării, în calitate de executor de buget, n-a asigurat implementarea unui management financiar și sistem de control intern relevant, care să ofere la toate etapele procesului bugetar conformitatea proceselor de planificare, executare și raportare cu normele aprobate. În special, se atestă deficiențe la organizarea conformă a sistemului de contabilitate și de raportare financiară potrivit regulilor generale ale contabilității, precum și irelevanța la capitolul funcționarea sistemului de control și audit intern, acest fapt afectând utilizarea fondurilor publice în corespundere cu principiile transparenței, economicității, eficienței, eficacității și legalității, precum și administrarea patrimoniului public.

Recomandări Parlamentului

Să solicite Guvernului:

- examinarea situației privind modul de gestionare a patrimoniului public aflat în gestiunea Ministerului Apărării, prin prisma neregularităților stabilite, cu intensificarea monitorizării soluționării posibilității de înregistrare gratuită a acestor bunuri, în vederea asigurării integrității lor;

- asigurarea unei revizui a cadrului legislativ și a celui regulator în domeniul respectiv, cu înaintarea propunerilor de rigoare, în special examinarea oportunității Hotărârii Guvernului nr.863 din 29.12.1992 „Cu privire la instituirea reprezentanțelor militare în unitățile industriale și cele de cercetări științifice și proiectări” prin prisma scopului de instituire a reprezentanțelor militare și a prevederilor Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr.1544-XII din 23.06.1993, în ce privește reglementarea achitării pensiei, ținând cont de Hotărârea Curții Constituționale nr.10 din 02.06.2009.

(ii) Ministerul Afacerilor Interne și unele instituții din subordine

⁵ Hotărârea Guvernului nr.12 din 19.01.2010 „Pentru aprobarea Regulamentului cu privire la cadrul instituțional și mecanismul de coordonare a asistenței externe acordate Republicii Moldova de organizațiile internaționale și țările donatoare”.

Rezumat

Pentru finanțarea bugetului MAI inițial s-au aprobat 981,0 mil. lei, ulterior fiind precizate mijloace în sumă de 959,3 mil. lei, inclusiv la componenta de bază - 884,5 mil. lei, componenta mijloace speciale - 74,8 mil. lei. Totodată, din fondul de rezervă al Guvernului i-au fost alocate 1,4 mil. lei. Cheltuielile de casă la componenta de bază au constituit 885,7 mil. lei, iar cele efective - 865,8 mil. lei, sau 99,9% și, respectiv, 97,7% față de planul precizat. La componenta mijloace speciale, veniturile încasate au însumat 62,0 mil. lei, sau cu 7,3 mil. lei (13,2%) mai mult decât s-a precizat, față de cele 66,0 mil. lei calculate efectiv. Majoritatea alocațiilor s-au executat în limita planurilor aprobate. Atât la minister, cât și la instituțiile din subordine auditate se ține evidența mijloacelor financiare și a patrimoniului de stat. Totodată, auditul a relevat unele neregularități, erori, dificultăți, precum și unele probleme ce țin de managementul economico-financiar, cadrul juridic în domeniu etc.

Constatări

Exercițiul bugetar 2011 a rezultat cu înregistrarea la 31.12.2011 a datoriilor debitoare la componenta de bază de 7,0 mil. lei (din care în sumă de 3,4 mil. lei - cu termenul de achitare expirat) și a datoriilor creditoare - de 35,7 mil. lei (de 1,0 mil. lei - cu termenul de achitare expirat), iar la componenta mijloace speciale - cu datorii debitoare de 5,1 mil. lei (de 1,8 mil. lei - cu termenul de achitare expirat) și datorii creditoare - de 0,5 mil. lei (de 0,3 mil. lei - cu termenul de achitare expirat).

Ministerul a activat cu un efectiv care nu a fost avizat și înregistrat regulamentar de către Direcția politici de cadre a Cămarilor de Stat și, respectiv, schemele de încadrare ale MAI n-au fost înregistrate la Ministerul Finanțelor.

Cheltuielile de bază au fost efectuate în limita alocațiilor precizate pentru perioada de gestiune, cu excepția depășirii limitelor de cheltuieli la unele articole în lipsa modificării planurilor de finanțare (949,0 mii lei); formării datoriilor debitoare (3,4 mil. lei) și creditoare (1,0 mil. lei) cu termenul de prescripție expirat, fapt ce a condiționat neregularitatea utilizării fondurilor publice.

Lipsa unei monitorizări conforme și controlul intern neadekvat asupra formării și utilizării regulamentare a mijloacelor speciale au condiționat neîncasarea veniturilor (1,8 mil. lei) și nevalorificarea lor (6,9 mil. lei), fiind evidențiată planificarea nerelevantă a veniturilor și cheltuielilor.

Nu s-au divizat corect, în aspectul clasificărilor funcționale, cheltuielile în sumă de 37,8 mil. lei, inclusiv 29,9 mil. lei - la Academia „Ștefan cel Mare”, și 7,9 mil. lei - la Clubul sportiv central „Dinamo”.

Lipsa mecanismului de interconexiune între bugetul de stat și bugetul unităților administrativ-teritoriale a determinat, pentru anul 2011, dublarea veniturilor și cheltuielilor executate din bugetul de stat pentru achiziționarea centralizată de către MAI a echipamentului destinat întreținerii poliției municipale (3,7 mil. lei).

N-a fost monitorizată restituirea în bugetul de stat de către militarii prin contract concediați și cursanții exmatriculați a cheltuielilor pentru instruire în sumă de 3,8 mil. lei (Departamentul trupelor de carabinieri - 1,9 mil. lei; Academia „Ștefan cel Mare” - 0,5 mil. lei; alte instituții - 1,4 mil. lei).

Academia „Ștefan cel Mare” nu a raportat la componenta mijloace speciale venituri (723,8 mii lei); a admis cheltuieli de personal cu depășirea limitelor precizate (179,7 mii lei); n-a utilizat limitele de alocații aprobate (138,4 mii lei); a diminuat datoriile debitoare (1,4 mil. lei); a admis cheltuieli neregulate pentru servicii de telefonie mobilă și transport (123,7 mii lei); a casat neregulemente

produse alimentare (46,4 mii lei) etc.

Valoarea de bilanț a unor bunuri primite cu titlu de ajutor umanitar a fost diminuată cu 13,3 mil. lei (Departamentul trupelor de carabinieri - 9,4 mil. lei, Centrul tehnic și transport - 3,0 mil. lei, aparatul central al MAI - 0,9 mil. lei).

Datorită discordanței normelor de drept ce reglementează raporturile în domeniul asigurării obligatorii a militarilor și membrilor familiilor lor, se atestă creșterea continuă a titlurilor executorii și a cheltuielilor achitate din contul bugetului de stat (2,0 mil. lei).

Ca rezultat al gestionării neconforme, unele instituții din subordinea MAI nu au asigurat delimitarea, evaluarea și înregistrarea regulamentară a terenurilor cu suprafața de 181,2 ha, a 269 de imobile cu valoarea de 136,1 mil. lei, precum și a drepturilor asupra lor, la organele cadastrale teritoriale și în evidența contabilă, nefiind raportate situațiile patrimoniale reale, ceea ce poate condiționa neasigurarea integrității patrimoniului.

Din patrimoniul administrat nu se utilizează la capacitatea maximă sau integral 38 de obiecte cu suprafața de 5,4 mii m², iar 137 de apartamente proprietate publică a statului au fost privatizate fără permisiunea MAI.

La balanța MAI sînt înregistrate construcții nefinisate din anii 2005-2007, cu gradul de finisare mai mult de 70% și valoarea de 25,3 mil. lei. Nefinisarea acestora condiționează riscul ca unele imobile să se deterioreze, ceea ce denotă situațiile de nevalorificare eficientă a banilor publici. Direcția medicală a MAI a admis formarea, la 01.01.2008, a datoriilor debitoare cu termenul de prescripție expirat pentru utilajul nelivrat (1,7 mil. lei), astfel dezafectînd mijloacele respective din circuitul instituției.

Managementul achizițiilor publice în cadrul MAI și unele instituții din subordine este afectat de nereguli, care au impact negativ asupra efectuării unor procurări de bunuri în condiții de economicitate. Planificarea contractelor de achiziții publice se efectuează fără a se cunoaște exact necesitățile de bunuri, lucrări sau servicii; planurile trimestriale și anuale de achiziții nu sînt publicate pe pagina WEB a entității; nu s-au întocmit procese-verbale de deschidere a ofertelor; datorită nesolicitării garanțiilor pentru buna execuție (3,1 mil. lei), unele contracte de achiziție a mărfurilor și lucrărilor nu au fost executate în condițiile inițial stabilite, fiind întocmite acorduri adiționale de majorare a costului mărfurilor și lucrărilor (1,4 mil. lei); unele achiziții de lucrări s-au efectuat în lipsa documentației de proiect însoțite de calcule de deviz, aprobate și expertizate în modul stabilit; nu a fost asigurată încasarea penalităților calculate pentru neexecutarea contractelor (90,5 mii lei) etc.

Bilanțurile contabile ale instituțiilor din subordine nu exprimă situația reală a activelor, datorită faptului că Comisia centrală de casare a bunurilor uzate raportate la mijloacele fixe a MAI n-a activat regulamentar, întru examinarea actelor de casare prezentate de către entități.

Nu a fost asigurată recreditarea Academiei „Ștefan cel Mare”, ceea ce poate afecta capacitatea acesteia în realizarea obiectivelor pentru domeniul învățămîntului. Mărimea taxelor pentru studii este stabilită de către Senat cu nerespectarea prevederilor Legii nr.847-XIII din 24.05.1996. Totodată, în cadrul Academiei s-a constatat crearea ilegală a Universității de Cultură, cu un efectiv de 21 unități, inclusiv 14 militari prin contract și 7 angajați civili (trupa de balet - 15 unități), pentru întreținerea cărora s-au cheltuit circa 529,5 mii lei.

Concluzii

Sistemul de control intern și audit intern la MAI și unele instituții din subordine necesită îmbunătățiri, care ar asigura o bună guvernare, întru realizarea obiectivelor ministerului. Totodată, nerespectarea termenelor-limită ale Planului de acțiuni pentru implementarea Concepției de reformare a MAI

și a structurilor subordonate și desconcentrate ale acestuia, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.439 din 16.06.2011, datorită neaprobării cadrului legislativ și regulator, poate distorsiona realizarea obiectivelor de către MAI.

Gestionarea patrimoniului public a fost determinată de nivelul scăzut managerial, precum și de neconlucrarea între ministere și organele cadastrale, factori care măresc riscul de neasigurare a integrității patrimoniului public și eficienței gestionării lui. Esența cauzelor admiterii deficiențelor și neconformităților menționate se conturează în următoarele aspecte: responsabilitatea scăzută a unor executori privind eficientizarea cheltuielilor, lipsa unor proceduri de asigurare a continuității în activitatea administrativ-financiară. Managementul financiar la instituțiile verificate, în fond, nu a avut o tendință majoră de îmbunătățire față de perioada anterioară, acesta fiind afectat de prezența aceluiași probleme, deficiențe și abateri.

Recomandări Parlamentului

Să solicite Guvernului:

- întreprinderea măsurilor de rigoare în vederea respectării și realizării conforme a Planului de acțiuni pentru implementarea Concepției de reformare a MAI;

- examinarea situației referitor la neînregistrarea bunurilor proprietate publică a MAI, cu intensificarea soluționării acestora în vederea asigurării integrității patrimoniului public; efectuarea unei inventarieri a obiectelor de investiții capitale nefinalizate, cu prioritizarea finanțării acestora și înaintarea propunerilor corespunzătoare.

(iii) Ministerul Sănătății și unele instituții din subordine

Rezumat

Ministerului Sănătății, inclusiv instituțiilor din subordine, le-au fost aprobate mijloace pentru finanțarea cheltuielilor în sumă totală de 890,5 mil. lei, inclusiv la componenta de bază – 526,7 mil. lei, mijloace speciale – 207,9 mil. lei, și proiecte investiționale – 155,9 mil. lei. Cheltuielile de casă executate au constituit 882,0 mil. lei (99,0%), iar cele efective – 868,5 mil. lei (97,5%). La situația din 31.12.2011, au fost înregistrate datorii debitoare în sumă de 25,9 mil. lei și datorii creditoare – de 33,3 mil. lei.

Constatări

Ministerul Sănătății, ca organ central de specialitate, în calitatea sa de executor primar de buget și fondator:

Ministerul nu a asigurat pe deplin efectuarea controlului asupra planificării necesarului de mijloace bugetare, ceea ce a condiționat formarea surplusurilor de mijloace la 4 entități auditate în sumă totală de 4699,8 mii lei. De asemenea, neefectuarea evaluării normativelor statelor de personal pe domeniu, cu acordarea și restructurarea lor ținându-se cont de necesitățile reale, a condiționat admiterea formării exagerate de funcții vacante.

Nu a fost monitorizată utilizarea conformă de către instituțiile din subordine a mijloacelor publice prin prisma principiilor economicității, eficienței și eficacității, astfel admitându-se situații de utilizare neregulamentară a mijloacelor la retribuirea muncii – în sumă totală de 1621,1 mii lei, la investițiile și reparațiile capitale – de 2225,6 mii lei, la achiziționarea bunurilor și serviciilor, prin divizarea procedurilor de achiziții – de 810,8 mii lei.

Ministerul a admis verificarea neadecvată a rapoartelor financiare de către instituțiile din subordine, auditul identificând erori la diferite componente, în sumă totală de 5118,4 mii lei.

MS nu a monitorizat implementarea unui nivel adecvat al managementului resurselor umane în cadrul instituțiilor subordonate, ceea ce condiționează necompletarea statelor de personal și neevaluarea necesității reale prin prisma

volumului de lucru, condiții în care se menține un număr major de funcții vacante, cu planificarea exagerată de alocații și, ulterior, practicarea pe larg a cumulării funcțiilor vacante.

Nu a fost asigurat managementul instituțional relevant la realizarea Programelor naționale/speciale în domeniul ocrotirii sănătății, în special la capitolele estimarea necesarului de produse medicamentoase, planificarea, monitorizarea și raportarea circuitului acestora, fapt care a condiționat formarea stocurilor excesive de produse medicamentoase.

MS nu a aprobat reglementări exhaustive cu privire la modul de planificare, utilizare și raportare a mijloacelor alocate pentru consolidarea bazei tehnico-materiale, ceea ce, în unele cazuri, a dus la direcționarea lor în soldurile a 8 instituții beneficiare, în sumă totală de 2190,9 mii lei.

Nu au fost stabilite criterii de prioritizare la selectarea beneficiarilor de alocații în cadrul Programelor naționale/speciale în domeniul ocrotirii sănătății, fapt ce ar exclude admiterea carențelor la planificarea necesarului de alocații și o posibilă privare de drepturi echitabile a pacienților la acordarea investigațiilor și tratamentului.

MS nu a monitorizat executarea integrală și calitativă a lucrărilor de reparație și reconstrucție, fiind achitate lucrări suplimentare, în lipsa acordului adițional, la obiectivul – reconstrucția clădirii Spitalului de boli tuberculoase din s. Vorniceni, în sumă de 1149,2 mii lei, și la Centrul Regional de Transfuzie a Singelui Cahul – de 437,8 mii lei, precum și a transferării neregulamentare în avans antreprenorului a sumei de 638,6 mii lei.

Nu au fost definitive acțiunile privind instituirea și activitatea Centrului Regional de Transfuzie a Singelui Cahul în condițiile cadrului regulator intern, instituția nefiind inclusă în Lista instituțiilor din subordinea Ministerului Sănătății, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.397 din 31.05.2011 „Pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Ministerului Sănătății, structurii și efectivului-limită ale aparatului central al acestuia”, pentru care au fost utilizate 2279,5 mii lei, provenite din grantul extern cu destinația investiții capitale.

Ministerul nu a dispus în deplină măsură monitorizarea activității economico-financiare și a rezultatelor acesteia, precum și a modului de gestionare a fondurilor publice de către instituțiile din subordine și unitățile economice al căror fondator este, admitându-se neînregistrarea și neevaluarea terenurilor aferente imobilelor a 8 IMSP, cu suprafața de 71044,3 m², deteriorarea bunurilor patrimoniale administrate de Întreprinderea de Stat „Direcția de Reparații și Construcții”, înstrăinarea unui imobil al Întreprinderii Republicane de Producere și Comerț „Molda”, privatizarea imobilului proprietate publică din str. Gh. Asachi 65, aflat în gestiunea Centrului Național de Transfuzie a Singelui.

Neimplementarea unui sistem de control intern adecvat la organizarea achizițiilor publice în cadrul unor instituții din subordine a avut un impact negativ asupra efectuării unor procurări de bunuri în condiții de neeconomicitate.

Agencia Medicamentului:

Agencia nu a asigurat implementarea unui management financiar și sistem de control intern adecvat, urmarea cărui fapt au fost planificate și solicitate surplusuri de alocații bugetare față de necesitățile reale, ceea ce a determinat posibilitatea utilizării lor neregulamentare la retribuirea muncii, în sumă totală de 2549,8 mii lei.

Agencia Medicamentului a admis efectuarea unor cheltuieli improprie, în sumă totală de 256,8 mii lei, pentru retribuirea muncii unor angajați și întreținerea unui automobil care real activează în cadrul Ministerului Sănătății.

Nu a fost asigurată pe parcursul întregului proces de efectuare a lucrărilor de reparație și investiții capitale,

inclusiv în perioada anului 2011, la obiectul Blocul de laboratoare al Agenției Medicamentului, organizarea conformă a procedurilor de achiziții, monitorizarea executării lucrărilor și serviciilor contractate și raportarea acestora, în aceste condiții fiind comise neregularități în sumă totală de 1390,2 mii lei.

Agencia a admis iregularități la achiziționarea centralizată a produselor medicamentoase, urmarea cărui fapt n-au fost depuse de către operatorii economici garanțiile pentru buna execuție a contractelor în sumă totală de 3891,5 mii lei. De asemenea, nesupravegherea executării clauzelor contractuale a cauzat livrarea medicamentelor cu întârzieri, fără aplicarea penalităților în sumă de 460,8 mii lei.

Instituția a ignorat principiile de bază ale organizării și ținerii evidenței contabile, nefiind asigurată conformitatea cu normele stabilite a evidenței și raportării financiare, constatându-se iregularități și erori la înregistrarea mijloacelor fixe, care au însumat 360,4 mii lei.

Centrul Național de Transfuzie a Singelui:

Funcționalitatea conformă a unităților din domeniul serviciului de singe și asigurarea calității colectării/producerii produselor sanguine pot fi afectate de nivelul scăzut de completare a statelor de personal, care, în medie, constituia circa 85,3%, precum și de practicarea pe larg a cumulării de funcții vacante.

Centrul nu a conformat, în comun cu Ministerul Sănătății, cadrul regulator privind modalitatea de eliberare a produselor sanguine instituțiilor beneficiare, în special celor private, la prescripțiile Hotărârii Guvernului nr.928 din 13.08.2007 "Cu privire la modul de constituire și de utilizare a mijloacelor speciale ale instituțiilor publice subordonate Ministerului Sănătății", urmarea cărui fapt n-au fost încasate mijloace speciale în sumă de 427,5 mii lei.

Centrul nu a întreprins măsurile necesare pentru inițierea examinării situației privind stabilirea sporurilor pentru munca prestată în condiții de risc major pentru sănătate, circumstanțe ce denotă lipsa succesiunii normelor de drept ca rezultat a mai multe modificări ale pct.8 din Anexa nr.3 la Hotărârea Guvernului nr.381 din 13.04.2006 "Cu privire la condițiile de salarizare a personalului din unitățile bugetare în baza Rețelei tarifare unice", admitând interpretarea și aplicarea neregulamentară a normei, în aceste circumstanțe fiind achitate 456,1 mii lei (sporul pentru munca prestată în condiții de risc major pentru sănătate, alte sporuri și suplimente).

Centrul Regional de Transfuzie a Singelui Bălți:

Ineficiența managementului financiar și a sistemului de control intern a condiționat achitarea neregulamentară a sporurilor și suplimentelor la salariu în sumă de circa 440,5 mii lei și admiterea încheierii unor contracte de achiziție în lipsa depunerii de către agenții economici a garanțiilor pentru buna execuție a contractelor în sumă de 75,1 mii lei.

Centrul Republican de Reabilitare pentru Copii:

Instituția a admis carențe în procesele de planificare și de utilizare a mijloacelor publice destinate întreținerii instituției, în special la retribuirea muncii și achizițiile publice. Astfel, instituția, în condițiile nivelului de completare a statelor de personal, în medie, de 67,7%, a condiționat majorarea intensității muncii cadrului medical existent de la 1,2 ori până la 2,9 ori și utilizarea neregulamentară a alocațiilor pentru retribuirea muncii în sumă totală de 367,7 mii lei. Concomitent, necompletarea regulamentară a statelor poate afecta calitatea asistenței medicale specializate acordate, precum și condiționează riscul nerealizării obiectivelor instituționale.

Centrul de Plasament și Reabilitare pentru Copii de Virstă Fragedă, mun. Chișinău:

Nivelul redus al managementului financiar și lipsa unor elemente ale sistemului de control intern au condiționat

admiterea neregulilor, exprimate prin: planificarea nereală, cu solicitarea alocațiilor exagerate de la bugetul de stat, în sumă de 1452,3 mii lei; acordarea neregulamentară a sporurilor și suplimentelor calculate la retribuirea muncii (54,8 mii lei); necalcularea și netransferarea la bugetul asigurărilor sociale de stat a sumei de 87,6 mii lei; incorectitudinea evidenței analitice și raportarea neveridică a mijloacelor fixe cu 60,7 mii lei.

Centrul de Plasament Temporar și Reabilitare pentru Copii, mun. Bălți:

Centrul a admis utilizarea neconformă a mijloacelor pentru retribuirea muncii provenite din economia funcțiilor vacante, în sumă de 148,5 mii lei; divizarea procedurilor de achiziții prin încheierea de contracte pentru achiziții de valoare mică în sumă totală de 193,5 mii lei, limitind nivelul de publicitate și transparentă, precum și nu a asigurat încasarea de la operatorii economici a garanției pentru buna execuție a contractelor în sumă totală de 51,8 mii lei.

Concluzii

Neregularitățile și abaterile constatate denotă carențe la toate etapele procesului bugetar și la capitolul gestionarea patrimoniului public, acestea fiind cauzate de nivelul redus al managementului financiar și de lipsa unor elemente ale sistemului de control intern, fiind necesare măsuri de intensificare a monitorizării din partea Ministerului Sănătății asupra instituțiilor din domeniul sănătății, prin prisma ridicării nivelului de responsabilizare a managerilor din subordine și implementării unui sistem integru de management financiar și control intern, în vederea asigurării unei bune guvernări a fondurilor publice administrate.

Recomandări Parlamentului

Să solicite Guvernului:

- supravegherea consolidării managementului instituțional, cu asigurarea în condițiile finanțării bugetare a maximizării rezultatelor și unei bune guvernări a fondurilor publice în domeniul sănătății, inclusiv la realizarea Programelor naționale/speciale;
- dispunerea efectuării evaluării normativelor statelor de personal pe domeniu, cu racordarea și restructurarea lor ținând cont de necesitățile reale, fiind exclusă admiterea formării exagerate de funcții vacante prin prisma redimensionării cheltuielilor publice;
- consolidarea supravegherii procesului de execuție a clauzelor contractuale în cadrul procurării produselor medicamentoase, cu determinarea obligațiilor și responsabilităților în circuitul acestora.

(IV) Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene și unele instituții din subordine

Rezumat

Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, în calitate de executor de buget și de autoritate centrală în sistemul instituțiilor serviciului diplomatic, în perioada auditată, a asigurat execuția de ansamblu a alocațiilor, încadrându-se în limitele preconizate, și a întreprins măsuri de monitorizare a activității instituțiilor din subordine. Concomitent, auditul a identificat rezerve la consolidarea managementului financiar și implementarea sistemului integru de control intern prin prisma necesității ridicării nivelului de responsabilizare a șefilor de misiuni, în vederea optimizării guvernării fondurilor publice, cu respectarea principiilor transparenței, economicității, eficienței, eficacității și legalității.

Constatări

Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, în calitate de executor de buget și de autoritate centrală în sistemul instituțiilor serviciului diplomatic:

Nu a asigurat în cadrul Aparatului central:

➤ Monitorizarea relevantă a proceselor ce țin de planificarea și execuția bugetară, fiind admisă nevalorificarea limitelor de alocații cu 352,8 mii lei, iar deficiențele în managementul financiar și sistemul de control intern n-au oferit o asigurare rezonabilă vizând autenticitatea, plenitudinea și corectitudinea evidenței contabile și raportării financiare. De asemenea, nu s-a respectat cadrul regulator privind procedurile de achiziții publice, prin ce au fost formate în mod artificial datorii creditoare la finele anului 2011 în sumă de 74,3 mii lei, iar monitorizarea insuficientă a executării clauzelor contractuale a condiționat depășirea termenului de execuție a lucrărilor de reconstrucție a Sălii de protocol a ministerului.

Nu a asigurat în cadrul instituțiilor serviciului diplomatic:

➤ Controlul asupra respectării de către instituțiile serviciului diplomatic a legislației ce reglementează normele contabilității și raportării financiare, precum și a cadrului legal la recrutarea persoanelor în funcția de contabil-șef.

➤ Monitorizarea eficientă a procesului de contractare, achitare și raportare a serviciilor/lucrărilor pentru deservirea tehnologiilor informaționale ale instituțiilor serviciului diplomatic al Republicii Moldova peste hotare.

➤ Dezvoltarea unui sistem al tehnologiilor informaționale pentru instituțiile serviciului diplomatic al Republicii Moldova peste hotare, ceea ce reduce din operativitatea și calitatea acordării serviciilor.

➤ Reglementarea exhaustivă a structurii și modului de completare a Registrelor acțiunilor consulare, precum și de perfectare a dosarelor în aspectul serviciilor prestate (componenta obligatorie), ținând cont de specificul instituției care le prestează.

➤ Determinarea criteriilor prioritare în cadrul politicilor investiționale ale MAEIE, întru asigurarea cu sedii proprii a unor instituții diplomatice, ceea ce a generat riscul de pierdere a terenurilor alocate de mai mult timp (Ambasada Republicii Moldova în Republica Turcia, Ambasada Republicii Moldova în Republica Belarus), în timp ce Ambasada Republicii Moldova în Republica Italiană de la începutul activității sale nu dispune de local adecvat cerințelor/standardelor minime de desfășurare a acțiunilor de prestare a serviciilor diplomatice, în special a celor consulare.

➤ Reglementarea organizării și funcționării Casei de oaspeți de pe lângă Ambasada Republicii Moldova în Federația Rusă, precum și a procedurilor de elaborare și aprobare a structurii, statelor de personal și de stabilire a salariizării acestora, cu o eventuală revizuire a actualelor structuri și state de personal, în scopul eficientizării cheltuielilor de întreținere instituțională.

➤ Înregistrarea drepturilor legale asupra Complexului de clădiri al Ambasadei Republicii Moldova în Federația Rusă, precum și asupra terenurilor aferente acestora, cu reflectarea în evidența contabilă în modul stabilit.

➤ Monitorizarea gestionării patrimoniului public de către Ambasada Republicii Moldova în Federația Rusă conform cadrului legal.

➤ Supravegherea activității Comisiei MAEIE de casare a bunurilor uzate, raportate la mijloacele fixe, precum și, în comun cu Ambasada RM în Federația Rusă, a integrității picturilor din Fondul Patrimoniului Național, transmise în calitate de expoziție Ambasadei.

Se denotă incertitudini și unele neconformități ale cadrului legal ce țin de **raporturile privind delimitarea competențelor și responsabilităților MAEIE și ale instituțiilor serviciului diplomatic** referitor la managementul financiar, precum și a celor ce țin de poziționarea funcției de contabil-șef în structurile instituțiilor serviciului diplomatic, responsabilitatea șefilor misiunilor pentru gestionarea

patrimoniului public, asigurarea colaboratorilor cu locuințe de serviciu, cu responsabilizarea părților în vederea restituirii sumelor cautiunilor achitate, acestea fiind un element ce afectează activitatea relevantă a instituțiilor serviciului diplomatic, fapt ce se răsfrânge asupra bunei guvernări a fondurilor publice.

Instituțiile serviciului diplomatic auditate, în calitate de persoane juridice, nu și-au îndeplinit în măsura cuvenită funcția de gestionare adecvată a fondurilor publice, demonstrând o responsabilitate scăzută pentru executarea limitelor de cheltuieli aprobate, cu raportarea veridică a acestora, admițând denaturarea pentru perioada auditată a datelor raportate, astfel cauzând:

➤ Neînregistrarea și neraportarea terenurilor aferente clădirilor; iregularități la înregistrarea, raportarea, precum și dificultăți la utilizarea echipamentului de prelevare și procesare a datelor pentru pașapoartele biometrice; abateri de la prevederile normative în evidența mijloacelor fixe.

➤ Neținerea evidenței contabile în natură a terenurilor aferente clădirilor la Ambasada Republicii Moldova în Regatul Belgiei și la Ambasada Republicii Moldova în Republica Federală Germania.

➤ Situația incertă la Consulatul Republicii Moldova în or. Odesa privind terenul aferent imobilului cu suprafața de 4283 m² (deținut din anul 2008), precum și în activitatea subdiviziunii Î.S. "Registru" (de circa 3 ani). În aceste circumstanțe, Consulatul Republicii Moldova în or. Odesa are conturile bancare blocate, iar autoritățile ucrainene nu au recepționat patenta consulară în vederea acreditării Consului.

➤ Nedivizarea și denaturarea raportării de către Ambasada Republicii Moldova în Ucraina a costului clădirilor și terenului, începând cu anul 2008, cu 11 993,7 mii lei mai mult – la poziția "Clădiri", și cu aceeași sumă mai puțin – la poziția "Terenuri".

➤ Abateri de la cadrul normativ în domeniul financiar-contabil prin neefectuarea inventarierii, în unele cazuri integrală/partială, ceea ce a determinat formarea datoriilor (Ambasada Republicii Moldova în Regatul Belgiei, Ambasada Republicii Moldova în Republica Federală Germania, Ambasada Republicii Moldova în Republica Franceză); iregularități la efectuarea operațiunilor de casă și integritatea mijloacelor bănești în conturile bancare (Ambasada Republicii Moldova în Regatul Belgiei și Ambasada Republicii Moldova în Republica Federală Germania); neconformitatea ținerii evidenței contabile și raportării financiare; neîncheierea sau încheierea cu întârziere a contractelor de responsabilitate materială (Ambasada Republicii Moldova în Regatul Belgiei și Ambasada Republicii Moldova în Republica Franceză); transmiterea neconformă a documentației contabile, a situațiilor conturilor bancare, mijloacelor financiare încasate, bunurilor materiale în 12 instituții auditate, iar în alte 2 instituții nu s-a efectuat transmiterea etc.

➤ Iregularități la încasarea, utilizarea și evidența mijloacelor provenite de la prestarea serviciilor consulare și a serviciilor aferente, ceea ce a generat neasigurarea identității datelor din evidența contabilă cu cele conținute în rapoartele statistice întocmite de serviciul consular; admiterea erorilor la atribuirea și raportarea taxelor consulare și plăților aferente acestora; admiterea achitării neregulamentare a taxelor consulare de către persoanele solicitante; achitarea unor servicii consulare sub nivelul stabilit de actele normative; utilizarea neregulamentară a taxelor consulare direct din casierie; întocmirea/completarea neregulamentară a registrelor de evidență a serviciilor consulare acordate (Registrul acțiunilor notariale, Registrul titlurilor de călătorie, Registrul vizelor, Registrul altor acțiuni) etc.

Ambasada Republicii Moldova în Federația Rusă, în

calitate de executor de buget, în condițiile neimplementării unui management financiar și control intern adecvat, n-a oferit o asigurare rezonabilă că fondurile publice sînt utilizate în condiții de bună guvernare, fiind constatate mai multe ilegalități și neregularități majore, acestea fiind prezentate Parlamentului și Guvernului.

Întreprinderea de Stat „Direcția Servicii pentru Corpul Diplomatic”, în anul 2011, comparativ cu anii precedenți, a relevat o tendință pozitivă în rezultatele activității economico-financiare. În același timp, au fost constatate unele deficiențe în managementul financiar și sistemul de control intern, cauzate de lipsa unor controale-cheie privind regularitatea aplicării principiilor de bază și a caracteristicilor calitative de ținere a contabilității, ceea ce a condiționat neînregistrarea și neraportarea pe toată perioada de activitate a terenurilor cu suprafața de circa 13702,19 m² și valoarea estimativă de 39863,0 mii lei, precum și a unor active materiale pe termen lung (10 apartamente), primite în folosință temporară, situațiile fiind corectate pe parcursul auditului.

Concluzii

Neregulile și abaterile constatate au fost cauzate de nerespectarea întocmai a normelor legale la efectuarea cheltuielilor cu utilizarea mijloacelor publice, precum și la asigurarea gestionării patrimoniului public, fiind conturată intensificarea acțiunilor pentru implementarea unui management instituțional adecvat și a elementelor corespunzătoare ale sistemului de control intern la nivel de fiecare instituție. MAEIE trebuie să intensifice controlul asupra respectării cadrului normativ din domeniul său de activitate și a reglementărilor privind organizarea și funcționarea instituțiilor care își desfășoară activitatea în subordinea sa, în vederea asigurării unei bune guvernări a banilor publici și administrării patrimoniului de stat, inclusiv acordarea asistenței metodologice prin elaborarea unor proceduri de control intern, în vederea asigurării veridicității și uniformității evidenței contabile și raportării financiare.

Recomandări Parlamentului

Să solicite Guvernului:

- înregistrarea drepturilor legale asupra Complexului de clădiri al Ambasadei Republicii Moldova în Federația Rusă, precum și asupra terenurilor aferente;
- elaborarea și aprobarea Regulamentului privind procedura de acordare a vizelor întru implementarea conformă a prevederilor alin.(3) art.20 din Legea nr.200 din 16.07.2010 “Privind regimul străinilor în Republica Moldova”;
- soluționarea situației incerte privind activitatea Consulatului Republicii Moldova în or.Odesa și subdiviziunii Î.S. “Registru”, ceea ce a dus la nerecepționarea patentei consulare în vederea acreditării Consului, precum și la neînregistrarea drepturilor patrimoniale asupra terenului aferent imobilului cu suprafața de 4283 m²;
- determinarea criteriilor prioritare în cadrul politicilor investiționale ale MAEIE, întru asigurarea cu sedii proprii a unor instituții diplomatice (Ambasada Republicii Moldova în Republica Italiană), precum și monitorizarea situației în vederea excluderii riscului de pierdere a terenurilor destinate pentru construcția sediiilor Ambasadei Republicii Moldova în Republica Turcia și Ambasadei Republicii Moldova în Republica Belarus.

I.1.6. Auditul regularității utilizării mijloacelor publice alocate pentru investiții și reparații capitale pe anul 2011 la unele entități finanțate de la bugetul de stat

Rezumat

Potrivit datelor Raportului Guvernului privind executarea bugetului de stat pe anul 2011, pentru investiții capitale în construcții și reparații capitale au fost aprobate alocații bugetare în volum de 1299,3 mil. lei. Execuția de ansamblu a alocațiilor bugetare destinate investițiilor capitale și reparațiilor capitale s-a efectuat sub nivelul precizat cu 88,4 mil. lei. În anul 2011, comparativ cu anul 2010, se relevă o tendință de diminuare a execuției de casă/finanțării investițiilor capitale cu 73,1 mil. lei, cauzată de disponibilitatea limitată a resurselor publice ce ar garanta finanțarea integrală a necesităților, și o creștere infimă a reparațiilor capitale cu 16,8 mil. lei.

Constatări

În anul 2011 s-a înregistrat o tendință de creștere semnificativă a cheltuielilor pentru investiții capitale finanțate din sursele externe cu 115,7 mil. lei, sau cu 41,2% mai mult față de anul 2010, cu descreșterea concomitentă a cheltuielilor bugetului de stat de la componenta de bază pentru investițiile capitale cu 182,1 mil. lei, sau cu 43,1%, precum și a cheltuielilor din contul mijloacelor speciale - cu 6,8 mil. lei, sau cu 20,5% mai puțin.

Cu toate că finanțarea investițiilor capitale în anul 2011 din contul proiectelor finanțate din sursele externe pe fondul anului 2010 este pozitivă, nevalorificarea alocațiilor față de cele aprobate inițial, precum și față de cele precizate constituie 369,9 mil. lei, sau 48,3%, și, respectiv, cu 35,2 mil. lei, sau cu 8,2%, mai puțin. Nivelul cel mai scăzut de valorificare a surselor externe preconizate pentru investițiile capitale s-a înregistrat la Ministerul Mediului - 39,6% (51,7mil. lei), Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor - 43,4% (196,6 mil. lei), Ministerul Economiei - 65,8% (45,7 mil. lei) etc.

Urmare a verificărilor rezultate din activitățile auditului, se relevă că:

Ministerul Finanțelor, prin prisma funcțiilor de bază de gestionare a finanțelor publice:

➤ N-a asigurat delimitarea și reglementarea exhaustivă a responsabilităților între ministere și beneficiarii de investiții, ceea ce, în unele situații, condiționează motivarea nejustificată a iregularităților admise de beneficiari ca rezultat al verificării documentare fără obiecții din partea Ministerului Finanțelor.

➤ N-a implementat un sistem unificat de înregistrare și evidență a datoriilor debitoare și creditoare la compartimentul finanțarea investițiilor și reparațiilor capitale, ca rezultat acestea nu includ datoriile pe componentele proiecte finanțate din surse externe și fonduri speciale, precum și pentru alocațiile de la bugetul de stat pentru autoritățile administrației publice locale destinate finanțării cheltuielilor capitale, ceea ce nu asigură unicitatea/plenitudinea datelor și duce la denaturarea datelor raportării anuale.

➤ Nu dispune de un sistem/o bază de date ce ar reflecta situația reală și dinamica finanțării/ execuției per ansamblu la nivel de țară, precum și în aspectul beneficiarilor/obiectivelor/costurilor de deviz/surselor de finanțare/perioadei inițierii finanțării de la bugetul de stat/volumelor executate/volumului datoriilor/perioadei de finalizare și dare în exploatare etc., la capitolul cheltuieli capitale pe beneficiari și obiecte investiționale, ceea ce limitează posibilitățile de priorizare/transparență/planificare strategică a investițiilor de stat și face imposibilă realizarea eficientă/calitativă a obiectivului principal în acest domeniu atribuit ministerului.

➤ N-a întreprins măsuri rezultative întru inventarierea, în comun cu beneficiarii de investiții, a tuturor datoriilor

debitoare și creditoare în aspect de beneficiari/obiecte/surse, cu determinarea realității acestora, asigurând o monitorizare completă asupra modului de stingere în conformitate cu prevederile legale și neadmiterea înregistrării nejustificate a acestora.

Autoritățile administrației publice centrale și instituțiile publice, în calitate de executori de buget și beneficiari de investiții, au responsabilitatea de a asigura o bună guvernare a fondurilor publice, inclusiv prin prisma cadrului legal, răspund de îndeplinirea unor obligații la calitatea construcțiilor, precum asigurarea verificării execuției corecte a lucrărilor de construcții, acționarea în cazul neconformităților și deficiențelor apărute pe parcurs, asigurarea recepției lucrărilor etc.

Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, în calitate de autoritate publică centrală, nu a asigurat estimarea corectă și revizuirea concomitentă a necesităților de mijloace bugetare pentru construcția "Portului de pasageri Giurgiulești" și n-a monitorizat darea în exploatare a obiectului, care urma a fi efectuată până la 01.06.2008, până în prezent obiectul nefiind dat în exploatare. Din totalul mijloacelor primite din bugetul de stat în sumă de 16,0 mil. lei pentru majorarea capitalului social, Î.S. "Portul Fluvial Ungheni" a înregistrat la contul de decontare un sold de mijloace bănești neutilizat în mărime de 3,2 mil. lei, iar 2,6 mil. lei au fost utilizate în scopuri curente ale întreprinderii.

Ministerul Finanțelor a admis carențe la planificarea și executarea alocațiilor prevăzute pentru finanțarea a 2 obiecte investiționale, ceea ce a cauzat nevalorificarea integrală a alocațiilor preconizate în sumă de circa 6,2 mil. lei.

Serviciul Vamal, neasigurând un control intern adecvat pentru perioada anului 2010 la etapele de executare a cheltuielilor și de acceptare a lucrărilor de reparații capitale, precum și de definire a responsabilităților de monitorizare a deficiențelor, a afectat nesemnificativ (115,9 mii lei) raportarea financiară a capitolului dat pentru anul 2011.

Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, prin tergiversarea procesului de revizuire și de aprobare a modificărilor, a cauzat neexecutarea în termenele stabilite a lucrărilor de finalizare a caselor de locuit pentru sinistrați în urma inundațiilor din vara anului 2010, cu infrastructura inginerescă și drumuri, neasigurând nici recepționarea finală a acestora.

Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, la executarea lucrărilor de construcții, n-a asigurat verificarea execuției corecte și complete a lucrărilor, actelor de recepție a lucrărilor executate, n-a acționat în vederea soluționării neconformităților pe parcursul efectuării lucrărilor etc., ca rezultat fiind admisă finanțarea unor lucrări neexecutate la momentul prezentării proceselor-verbale de recepție a lucrărilor, ceea ce contravine prevederilor legale.

Academia de Studii Economice a Moldovei a acceptat înlocuirea de către antreprenor a materialelor prevăzute de deviz cu materiale mai costisitoare, fapt ce a condiționat majorarea valorii obiectului de construcție. Concomitent, se atestă neconcordanța dintre utilajul reflectat în actele de recepție la executarea lucrărilor suplimentare la instalațiile interioare de condiționare executate în aprilie 2011 și utilajul real instalat.

Situația problematică relevantă, condiționată de finanțarea cheltuielilor pentru investițiile capitale spre finele anului de gestiune, în unele cazuri, determină nevalorificarea deplină a acestora și/sau achitarea nejustificată antreprenorilor a lucrărilor real neexecutate, cu nereflexarea acestora la datoriile debitoare.

Recomandări Parlamentului
Să solicite Guvernului:

- intensificarea monitorizării asupra domeniului investițiilor și reparațiilor capitale, cu întreprinderea măsurilor de îmbunătățire a procesului de planificare și gestionare a bugetului investițional prin raționalizarea portofoliului de investiții, fiind identificate oportunitățile de majorare a eficienței cheltuielilor prin stabilirea priorităților strategice, identificarea/pregătirea/evaluarea proiectelor investițiilor de stat.

I.2. Auditul Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2011

Rezumat

Bugetul asigurărilor sociale de stat pe anul 2011 a fost aprobat la venituri în sumă de 9162,4 mil. lei (inclusiv 2325,1 mil. lei transferuri de la bugetul de stat la BASS) și la cheltuieli – 9343,2 mil. lei, cu un deficit în mărime de 180,8 mil. lei. La executare, din motivul neîncasării veniturilor cu 14,2 mil. lei și al neexecutării cheltuielilor cu 70,4 mil. lei, deficitul bugetar a constituit 124,6 mil. lei, sau cu 56,2 mil. lei mai puțin.

Rezultatele auditului denotă rezerve și deficiențe atât la capitolul planificarea și executarea veniturilor BASS, care se exprimă prin următoarele: (i) neidentificarea tuturor rezervelor de acumulare a veniturilor; (ii) majorarea restanțelor; (iii) solicitarea transferurilor majorate pentru acoperirea deficitului bugetar; cât și la cel al cheltuielilor: (i) tergiversarea emiterii în termen a deciziilor de acordare a drepturilor la pensie; (ii) formarea soldurilor aferente prestațiilor de asistență socială în conturile bancare; (iii) utilizarea necorespunzătoare și raportarea neadecvată a unor cheltuieli ce țin de întreținerea CNAS.

În cadrul auditului au fost constatate unele disfuncționalități, cum ar fi: (i) conlucrarea insuficientă a factorilor responsabili; (ii) neprezentarea declarațiilor anuale ale persoanelor asigurate; (iii) necointeressarea persoanelor în asigurarea socială.

De asemenea, nu au fost implementate pe deplin recomandările Curții de Conturi.

Constatări

Lipsa unei metodologii și a procedurilor exhaustiv stabilite privind planificarea veniturilor proprii ale BASS a determinat elaborarea BASS în condiții neuniforme pe tipuri de venituri și a condus la neidentificarea tuturor rezervelor de acumulare a veniturilor.

Veniturile BASS pentru anul 2011, aprobate în sumă de 9162,4 mil. lei, ulterior fiind precizate în sumă de 9122,8 mil. lei, au fost executate la nivel de 9088,9 mil. lei, sau 99,6%, iar datoriile contribuabililor față de BASS sînt în creștere în raport cu anul precedent (cu 111,7 mil. lei).

Factorii responsabili de administrarea veniturilor au rezerve în activitate, exprimate prin acțiuni insuficiente de popularizare și motivare a angajaților și angajatorilor în vederea declarării și achitării obligațiilor.

Evoluția în sume absolute a contribuțiilor de asigurări sociale de stat pe ultimii ani înregistrează un trend pozitiv, aceasta fiind influențată de creșterea bazei de calcul. Totodată, analizînd coraportul veniturilor proprii pentru aceste perioade în PIB, se conturează o tendință de descreștere a acestora. Astfel, în anul 2011, acesta a constituit 8,0%, în 2010 – 8,3% și în 2009 – 9,3 la sută. În acest sens, se constată neimplicarea la nivelul cuvenit a autorităților abilitate în vederea identificării zonelor și factorilor de risc – generatori de evaziune fiscală și raportare neautentică.

S-a stabilit, de asemenea, un grad redus al disciplinei de raportare a contribuabililor. Astfel, din cei 131733 de contribuabili înregistrați (potrivit informației CNAS – 46937 de entități sînt "inactive"), obligați de a prezenta Forma 4

BASS, și-au onorat obligația doar 79718. La rîndul său, datorile contribuabililor față de BASS, pentru această perioadă, au crescut cu 111,7 mil. lei și constituie circa 851,6 mil. lei.

Prin administrarea uneia și aceleiași plăți de către două autorități nu s-a atins rezultatul scontat, deoarece contribuabilii raportează unei autorități, pe cînd plățile sînt administrate de alta, iar mecanismele aplicate de către acestea nu contribuie la acumularea obligațiilor față de BASS în termen și în cuantum deplin. În aceste condiții, CNAS, pe parcursul anului bugetar, a atras împrumuturi de la BS în sumă de 194,6 mil. lei. De menționat prezența unei divergențe în mărime de 4,1 mil. lei a datoriei față de BASS, admise de contribuabili și înregistrate în sistemele informaționale ale SFS și CNAS.

În lipsa reglementărilor exhaustive, din BS se alocă mijloace financiare pentru acoperirea în proporțiile aprobate chiar dacă deficitul BASS efectiv este mai mic decît cel planificat.

Astfel, s-a stabilit că deficitul BASS pentru 2011 a constituit 750,5 mil. lei, iar din bugetul de stat s-a alocat la acoperirea acestuia mijloace în sumă de 806,7 mil. lei, sau cu 56,2 mil. lei mai mult.

Urmare a verificării executării cheltuielilor BASS, de asemenea, se relevă deficiențe privind gestionarea mijloacelor alocate, care se exprimă prin:

➤ Prestațiile de asigurări sociale se utilizează cu afectarea intereselor beneficiarilor, prin efectuarea cu întîrziere a plății pensiei, din cauza tergiversării emiterii în termen a deciziilor de acordare a drepturilor la pensie, de pînă la 3 luni.

➤ Formarea soldurilor aferente prestațiilor de asistență socială transferate din bugetul de stat (la 31.12.2011 – 15,4 mil. lei) la conturile deschise în S.A. „Banca de Economii” de către CNAS, ca urmare a neridicării acestor sume de către beneficiari, oferă instituției financiare posibilitatea de a utiliza aceste mijloace, fără a suporta unele costuri (dobînda). CNAS, pe parcursul perioadei de gestiune, a achitat comisioane pentru serviciile prestate de către instituția financiară.

Totodată, CNAS a planificat, a gestionat și a raportat utilizarea mijloacelor financiare pentru întreținere cu unele rezerve, inclusiv:

➤ În urma verificărilor efectuate, s-a constatat că reflectarea și raportarea cheltuielilor privind retribuirea muncii s-a efectuat regulamentar, însă există rezerve privind regularitatea calculării și plății premiilor unice.

➤ La planificarea cheltuielilor destinate procurărilor de mijloace fixe au fost aprobate mijloace în sumă de 6,8 mil. lei, fiind utilizate, potrivit necesităților, 4,3 mil. lei.

➤ Planificarea necorespunzătoare și, respectiv, reflectarea incorectă în evidența contabilă și în rapoarte a unor cheltuieli curente, capitale și investiții efectuate.

În cadrul verificării de către audit a regularității gestionării mijloacelor BASS au fost identificate și unele probleme aferente realizării politicii de asigurare socială.

Astfel, ca rezultat al neprezentării și/sau prezentării cu nerespectarea termenelor stabilite a declarațiilor anuale ale persoanelor asigurate, persistă riscul de stabilire cu întîrziere și/sau incorectă a drepturilor la pensii cetățenilor. Aceeași situație s-a constatat și în cazul cetățenilor – deținători de patentă, care n-au fost înregistrați în modul stabilit la CNAS. În afară de aceasta, lipsa expres în legislație a modului de percepere a tarifului la BASS pentru categoria de cetățeni menționați, în cazul aprobării legii cu întîrziere, va crea impedimente la calcularea cuantumului pensiei persoanelor respective.

De asemenea, s-a stabilit prezența în cadrul normativ

existent a normelor care nu motivează în măsura cuvenită cetățenii pentru a se asigura la BASS pe principii benevole. În context, se menționează că, în anul 2011, circa 809 mii de cetățeni ai Republicii Moldova nu sînt asigurați, adică nu contribuie la formarea BASS și, respectiv, în viitor nu vor avea dreptul de a beneficia de prestații sociale.

Nu toate recomandările expuse în Hotărîrile Curții de Conturi au fost executate de către entitățile vizate, precum și de către CNAS, inclusiv:

➤ De către Ministerul Finanțelor și MMPSF n-a fost inițiată completarea și consolidarea cadrului legal și regulator privind bazele și politicile bugetar-fiscale de constituire a BASS.

➤ Ministerul Finanțelor nu a conformat normele de raportare a executării BASS la cerințele legale, cu toate că CNAS a solicitat inițierea procedurii de revizuire a rapoartelor privind executarea BASS.

➤ CNAS n-a definitivat delimitarea teritorială/fizică a bunurilor imobile procurate în anul 2008 pentru CTAS Botanica, în valoare de 47,5 mil. lei, inclusiv construcții neautorizate (421,3 m²), și n-a înregistrat drepturile juridice asupra construcțiilor respective în mod regulamentar la organele cadastrale, fiind realizate unele acțiuni procedurale.

**Recomandări Parlamentului
Să solicite Guvernului:**

• fortificarea promovării unui titlu separat în Codul fiscal, la capitolul contribuții de asigurări sociale de stat;

• revizuirea politicii de finanțare a domeniului social din bugetul de stat, care ar exclude posibilitatea solicitării excesive a mijloacelor publice, neținînd cont de soldul disponibil, precum și asigurarea efectuării transferurilor destinate acoperirii deficitului BASS în limitele efective, dar nu mai mult decît cele planificate;

• consolidarea activităților organelor de competență, direcționate la identificarea factorilor generatori de evaziune și neraportare a obligațiilor față de BASS și, totodată, întreprinderea măsurilor față de agenții economici care nu prezintă dări de seamă și sînt calificați ca „inactivi” și față de contribuabilii care n-au prezentat declarațiile anuale ale persoanelor asigurate, în special ținînd cont de faptul că o parte reprezintă instituții publice din subordinea Guvernului.

**I.3. Auditul Raportului Guvernului privind
executarea fondurilor asigurării obligatorii de
asistență medicală în exercițiul bugetar 2011**

Rezumat

Veniturile fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală în exercițiul bugetar 2011 au fost executate în sumă de 3636,6 mil. lei, sau cu 36,4 mil. lei mai puțin decît cele aprobate. Cheltuielile efectuate din FAOM au constituit 3615,7 mil. lei, sau cu 57,3 mil. lei mai puțin decît cele aprobate.

În cadrul auditului au fost constatate unele rezerve și probleme, inclusiv la: neîncasarea pe deplin a veniturilor calculate; nevalorificarea mijloacelor alocate și înregistrarea soldurilor; contractarea serviciilor medicale în lipsa acreditării unor instituții medico-sanitare și a indicatorilor de performanță măsurabili.

În procesul auditului privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală în exercițiul bugetar 2011 au fost auditate 6 instituții medico-sanitare publice, la care s-au constatat unele neregularități și discrepante ce țin de planificarea, utilizarea și raportarea mijloacelor fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală, de gestionarea patrimoniului public, de efectuarea achizițiilor publice, precum și unele probleme în aspectul cadrului legislativ-normativ.

Constatări:

Veniturile FAOAM au fost planificate fără a fi asigurat procesul de evaluare, suficient fundamentat, a potențialelor venituri, ceea ce afectează integral procesul de planificare. Existența rezervelor la acest capitol determină și neîncasarea deplină a veniturilor, exprimată prin: (i) nedetinererea de către Compania Națională de Asigurări în Medicină a informațiilor ample și veridice privind numărul de persoane fizice care au obligativitatea de a se asigura în mod individual; (ii) neexecutarea deplină a planului aprobat la venituri (a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală în mărime procentuală), determinată de prognoza neargumentată a indicatorilor macroeconomici și de existența restanțelor agenților economici față de FAOAM.

Cheltuielile au fost executate cu probleme și dificultăți, ce se exprimă prin următoarele:

➤ N-au fost executate în măsură deplină cheltuielile din mijloacele FAOAM, în urma imperfecțiunii planificării acestora, precum și a incapacității beneficiarilor de a le valorifica integral, ceea ce condiționează creșterea soldurilor la conturile CNAM (de la 409,8 mil. lei – la finele anului 2010, până la 430,7 mil. lei – la finele anului 2011), astfel acestea fiind imobilizate de la destinația sistemului de asigurare obligatorie de asistență medicală.

➤ În condițiile lipsei certificatelor de acreditare, care ar indica gradul suficient de conformitate a instituțiilor medico-sanitare publice în vederea corespunderii serviciilor prestate, 21 de prestatori de servicii medicale au fost contractați și finanțați cu suma de 328,3 mil. lei, ceea ce poate afecta calitatea serviciilor medicale prestate populației.

➤ Contractarea, finanțarea și raportarea mijloacelor FAOAM pentru unele IMSP în anul 2011, în lipsa obiectivelor stabilite și indicatorilor măsurabili, a analizei fundamentate a necesităților de mijloace publice, nu asigură transparența și posibilitatea de a verifica realizarea scopului propus (Centrele de Sănătate Prietenoase Tinerilor – 2,1 mil. lei; Centrul Republican Medicina Calamităților – 0,5 mil. lei).

➤ N-au fost prioritizate, în baza unui studiu fundamentat, obiectivele la utilizarea mijloacelor FAOAM din contul fondului de dezvoltare și modernizare a prestatorilor publici de servicii medicale (procurarea utilajului medical performant și a transportului sanitar specializat; implementarea noilor tehnologii de încălzire, de prelucrare a deșeurilor medicale și de alimentare cu apă; modernizarea și optimizarea clădirilor și infrastructurii etc.). Această situație determină nevalorificarea la nivel de 36,5% a mijloacelor destinate acestui fond. Astfel, din suma de 55,1 mil. lei prevăzută pentru aceste scopuri au fost valorificate 35,0 mil. lei, în sold rămânând mijloace în sumă de 20,1 mil. lei.

➤ Aprobarea proiectelor investiționale s-a efectuat în lipsa analizei fundamentate a necesităților prioritare, precum și nefiind luate în considerație contractele cu tranșe pe perioadele anterioare. Astfel, în anul 2011 au fost aprobate spre finanțare proiecte investiționale, cu încheierea contractelor de finanțare în sumă de 65,1 mil. lei, din care 10,0 mil. lei – cu valorificare în anul 2012.

➤ Proiectele investiționale, în perioada auditată, au derulat în lipsa monitorizării suficiente, precum și a atragerii experților în domeniu, ceea ce a generat situații de risc privind atingerea scopului propus și utilizarea mijloacelor la destinație.

➤ A fost contractată achiziția a 100 de unități de transport, pentru dotarea serviciului de asistență medicală primară, în valoare de 10,0 mil. lei, neținându-se cont de cadrul regulator ce prevede utilizarea mijloacelor acestui fond preponderent pentru procurarea transportului sanitar specializat.

➤ Carențele admise la achiziționarea, contractarea, utilizarea și raportarea mijloacelor fondului de profilaxie

denotă un management ineficient al utilizării banilor publici. Verificarea unor mijloace publice la acest capitol a constatat: (i) nestabilirea cuantumului cheltuielilor suplimentare (publicitate, transport, arendă etc.); (ii) contractarea și alocarea mijloacelor unei asociații obștești, în lipsa unui studiu fundamentat privind activitățile acesteia, dispunerea de mijloace fixe, utilaje, angajați etc.; (iii) nejustificarea conformă a unor cheltuieli.

➤ N-au fost executate cerințele și nu s-au implementat recomandările auditului, înaintate prin Hotărârea Curții de Conturi nr.44 din 25.08.2011, de către autoritățile responsabile de elaborarea politicilor în domeniul asigurării obligatorii de asistență medicală (Ministerul Sănătății) și de gestionarea regulamentară a mijloacelor acumulate în FAOAM (CNAM) etc.

Auditul regularității executării fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală de către 6 instituții medico-sanitare publice în exercițiul bugetar 2011 a constatat nereguli, abateri de la cadrul legal, precum și unele probleme ce țin de aplicarea cadrului normativ, acestea fiind exprimate prin următoarele: IMSP Spitalul raional Cahul activează neregulamentar în sistemul AOAM, fiind contractat și finanțat în lipsa Certificatului de acreditare.

➤ De către unele IMSP achizițiile publice de bunuri și servicii au fost efectuate cu nerespectarea cadrului regulator (IMSP Spitalul raional Cahul; IMPS Institutul de Ftiziopneumologie "Chiril Draganiuc"; IMSP Dispensarul Republican de Narcologie).

➤ Neajustarea de către Ministerul Sănătății și CNAM a reglementărilor privind procedurile și normele de planificare a alocațiilor, precum și referitor la condițiile de formare a soldurilor IMSP, limita anuală admisibilă și direcțiile de utilizare a acestora au permis IMSP să formeze în conturile bancare solduri semnificative de mijloace bănești provenite din FAOAM (IMSP Dispensarul Republican de Narcologie – 2,1 mil. lei; IMSP AMT Centru – 1,5 mil. lei; IMSP AMT Rîșcani – 4,7 mil. lei, IMSP Institutul de Ftiziopneumologie "Chiril Draganiuc" – 1,1 mil. lei, IMSP Spitalul raional Cahul – 0,9 mil. lei, IMSP AMT Ciocana – 0,1 mil. lei).

➤ Lipsa reglementărilor exhaustive privind modul de formare și direcțiile de utilizare a rezervelor a generat folosirea de către IMSP a acestor mijloace cu deviere de la destinația prevăzută și de la obiectivele stabilite în contractul de acordare a serviciilor medicale (IMSP AMT Centru – 2,9 mil. lei utilizate la procurarea utilajului; IMSP AMT Rîșcani – 2,7 mil. lei folosite pentru procurarea utilajului medical și a mijloacelor fixe; IMSP AMT Ciocana – 2,0 mil. lei utilizate la procurarea utilajului medical, IMSP Spitalul raional Cahul – 0,5 mil. lei folosite la procurarea utilajului medical și a mijloacelor fixe).

➤ Lipsa unei politici durabile la capitolul resurse umane, problemă abordată și în cadrul auditului precedent, a dus la suplinirea insuficientă a funcțiilor vacante cu personal medical conform statelor aprobate, ce generează un risc sporit asupra asigurării calității serviciilor medicale prestate. Astfel, IMSP AMT Ciocana a suplinit cu personal doar 64% din statele aprobate, IMSP Dispensarul Republican de Narcologie – 66,5%, IMSP Institutul de Ftiziopneumologie "Chiril Draganiuc" – 76,6%, IMSP AMT Centru – 79,9%, IMSP AMT Rîșcani – 88,4%, IMSP Spitalul raional Cahul – 91%. Ca rezultat, economiile generate sînt redistribuite ulterior persoanelor care activează.

➤ În pofida solicitărilor anterioare ale Curții de Conturi către autoritățile responsabile privind elaborarea politicilor de contabilitate și de raportare pentru instituțiile publice încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală, care să fie compatibile cu forma organizatorico-juridică și principiul de activitate (autofinanțare, nonprofit) a

acestora, situația în aceste domenii nu s-a schimbat. Astfel, IMSP AMT Centru a raportat pe anul 2011 profit în sumă de 0,5 mil. lei, IMSP AMT Rîșcani – profit în valoare de 1,8 mil. lei, IMSP AMT Ciocana – profit în sumă de 0,6 mil. lei, IMSP Dispensarul Republican de Narcologie – pierderi în sumă de 1,0 mil. lei, IMSP Spitalul raional Cahul – pierderi în sumă de 5,4 mil. lei, IMSP Institutul de Ftiziopneumologie “Chiril Draganiuc” – pierderi în sumă de 2,7 mil. lei.

➤ Carențele la planificarea resurselor preconizate pentru realizarea tratamentului bolnavilor de tuberculoză în condiții de ambulator, neîndreptățindu-se necesitatea planificării și contractării în scopul menționat a mijloacelor evident sporite, în raport cu sumele real utilizate. Astfel, pe anul 2011, pentru tratamentul bolnavilor de tuberculoză au fost alocate mijloace (pentru produse alimentare și transport public) IMSP AMT Rîșcani în sumă de 411,9 mii lei, efectiv fiind utilizate 3,9 mii lei (1% din suma alocată), IMSP AMT Ciocana – alocate 367,4 mii lei, efectiv utilizate – 7,0 mii lei (2%), IMSP AMT Centru – alocate 349,2 mii lei, efectiv utilizate – 141,1 mii lei (40,4%); IMSP Spitalul raional Cahul – alocate 122,8 mii lei, efectiv utilizate – 42,8 mii lei (34%).

➤ Finanțarea serviciilor medicale conform numărului de persoane luate la evidență, în lipsa criteriilor de performanță prestabilite ce ar determina evaluarea calității serviciilor prestate, nu asigură pe deplin raportul cost-eficiență în administrarea mijloacelor FAOM.

➤ Utilizarea neconformă a spațiilor destinate pentru prestarea serviciilor medicale de către IMSP AMT Rîșcani și IMSP Spitalul raional Cahul, inclusiv de către unii antreprenori privați.

La implementarea **Programului Național de Control al Tuberculozei**, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.1171 din 21.12.2010 “Cu privire la aprobarea Programului Național de Control al Tuberculozei pentru anii 2011-2015”, au fost identificate unele probleme și situații de risc.

➤ Astfel, (i) n-a fost aprobat **Programul municipal de control al tuberculozei** pe anul 2011, ceea ce a condiționat neaprobarea programelor de control al tuberculozei la 3 AMT municipale auditate; (ii) monitorizarea insuficientă a implementării recomandărilor înaintate instituțiilor în cadrul realizării obiectivelor acestui program determină riscuri privind îndeplinirea neregulamentară a atribuțiilor ce țin de serviciul medical în controlul tuberculozei; (iii) elaborarea necorespunzătoare a programelor teritoriale de către autoritățile administrației publice locale denotă că acestea nu asigură o implicare eficientă în soluționarea problemelor depistate și necesare de realizat, în promovarea, derularea și asigurarea realizării obiectivelor Programului; (IV) conlucrarea insuficientă a medicilor de familie cu autoritățile administrației publice locale a determinat existența cazurilor de abandon al tratamentului, iar lipsa unor proceduri regulamentare nu asigură reîntoarcerea nemijlocită a acestora la tratament.

Recomandări Parlamentului

Să solicite Guvernului:

- realizarea unor măsuri pentru consolidarea cadrului normativ departamental și stabilirea indicatorilor de performanță în domeniu, ceea ce ar spori rezultatul și eficiența mijloacelor alocate;

- asigurarea executării recomandărilor Curtii de Conturi înaintate către autoritățile centrale de specialitate în vederea neadmiterii continue a neregulărilor și a raportării neconforme a mijloacelor FAOM.

1.4. Auditul bugetelor unităților administrativ-teritoriale

Sfera de cuprindere a acțiunilor de verificare la nivelul UAT

Acțiunile din cadrul misiunilor de audit desfășurate la nivelul unităților administrativ-teritoriale au vizat sfera ce cuprinde bugetele UAT de nivelul I (sate, comune, orașe) și de nivelul II (raioane, mun.Chîșinău), precum și bugetele unor instituții publice finanțate integral sau parțial din bugetele locale și ale altor entități (întreprinderi municipale, agenți economici). De asemenea, în cadrul acțiunilor nominalizate, un obiectiv distinct reprezintă administrarea și gestionarea patrimoniului public al UAT, inclusiv concesionarea sau închirierea/locatiunea de bunuri care fac parte din proprietatea publică.

Prin verificările la entitățile publice de interes local, Curtea de Conturi, conform prevederilor legale, a urmărit:

- respectarea, de către autoritățile administrației publice locale, a prevederilor regulamentare în materie de proces bugetar; preocuparea acestora de fundamentarea programelor și proiectelor cu suport bugetar, inclusiv legalitatea și, după caz, relevanța ajustării cadrului legal/normativ;

- conformarea procedurilor de evaluare, prognozare și administrare a impozitelor și taxelor locale cadrului normativ; eficiența acțiunilor aferente determinării și colectării veniturilor fiscale și nefiscale, precum și identificarea cauzelor generatoare de slăbiciuni și riscuri;

- detectarea abaterilor care au determinat utilizarea neregulamentară a mijloacelor bugetare și identificarea disfuncționalităților sistemelor de administrare și control propriu din cadrul entităților audiate, ale căror activități sau inactivități compromit principiile managementului financiar; evaluarea fiabilității situațiilor financiare anuale;

- depistarea practicilor de risipă și utilizare neeconomicoasă a resurselor financiare disponibile; legalitatea angajării și gestiunii alocațiilor bugetare;

- respectarea prevederilor legale privind administrarea și integritatea patrimoniului public din subordinea UAT;

- calitatea și relevanța managementului financiar-contabil;

- sensibilizarea publicului și furnizarea informațiilor aferente îmbunătățirii legislației, politicilor și modului de alocare a fondurilor publice.

Entitățile supuse verificărilor

Pentru realizarea acțiunilor de audit privind regularitatea exercițiului bugetar 2011 din cadrul UAT, Curtea de Conturi a verificat/evaluat 144 de AAPL (nivelul I), 41 de AAPL (nivelul II), 5 întreprinderi municipale și unități economice (din raioanele Briceni, Edineț, Glodeni, Rîșcani, Strășeni, Ștefan-Vodă, UTA Găgăuzia și mun.Chîșinău). Diferite probe de audit au fost acumulate la alte 16 primării, 2 întreprinderi municipale, la autoritățile fiscale și cadastrale teritoriale. Concomitent, a fost supusă auditului și perioada 2010, acțiunile de rigoare fiind aplicate la 53 de AAPL (nivelul I) și 28 de AAPL (nivelul II) din cadrul UAT: Criuleni, Fălești, Hîncești, Singerei; mun. Chîșinău. AAPL supuse verificării au gestionat bugete locale (2010-2011) care au însumat venituri în mărime de 2,7 mlrd. lei și, respectiv, 3,2 mlrd. lei; cheltuieli – 2,78 mlrd. lei și, respectiv, 3,54 mlrd. lei.

Rezultatele cuantificabile ale acțiunilor de audit desfășurate

Aspectele constatate în urma verificărilor efectuate în cadrul UAT au elucidat:

- preocupare irelevantă și, implicit, ineficiență a AAPL în materie de evaluare și monitorizare a potențialului economico-financiar, aferent formării bazei de impozitare (în aspect teritorial și sectorial);

- lipsa de interacțiune a autorităților de resort (economice, financiare, fiscale, statistice, cadastrale) pentru o monitorizare/evaluare concludentă a materiei impozabile/

bazei de impozitare și veniturilor fiscale/nefiscale;

- absența materialelor analitice și exhaustive privind materia impozabilă; neexpertizarea bazei de impozitare; evaluări și prognoze fiscale nefundamentate și neautentice;

- un management subperformant ce ține de domeniul identificării și administrării veniturilor bugetelor locale;

- un cadru normativ și metodologic neactualizat și, implicit, irelevant în materie de transferuri de la bugetele ierarhic superioare către cele de nivel inferior pentru uniformizarea gradului de asigurare financiară, precum și un mecanism inadecvat de stabilire a normativelor de cheltuieli;

- necunoașterea sau cunoașterea insuficientă de către ordonatorii de credite la nivel local a procedurilor privind formarea și gestionarea resurselor publice locale;

- disfuncționalități în angajarea cheltuielilor și în efectuarea plăților, cauzate de planificarea neconformă a bugetelor, acestea nefiind fundamentate conform criteriilor de eficiență și în funcție de disponibilitățile de resurse;

- necoresponderea managementului cheltuielilor exigențelor și normelor legale/regulamentare; utilizarea neregulamentară și/sau ineficientă a resurselor financiare publice;

- lipsa unor strategii, politici și proceduri reglementate/standardizate în materie de investiții publice;

- un management defectuos al gestionării patrimoniului public local;

- stare nesatisfăcătoare a managementului financiar-contabil;

- desfășurarea unor activități fără criterii sau performanțe notabile, prin interpretarea și/sau aplicarea eronată a unor prevederi din actele normative aferente domeniului.

Rezultatele auditurilor denotă că practicile în materie de buget și fiscalitate administrate de autoritățile publice locale în procesul bugetar nu au avut ca finalitate îmbunătățirea managementului finanțelor publice locale. Prin urmare, abaterile de la legalitate și regularitate, constatate de auditurile efectuate, au generat:

- evaluări superficiale și incorecte ale materiei impozabile/bazei de impozitare și, implicit, prognoze neautentice ale veniturilor bugetelor UAT în sumă totală sub 340,0 mil. lei;

- nerealizarea unor venituri cuantificate de audit în sumă totală de peste 500,0 mil. lei;

- efectuarea unor cheltuieli neîntemeiate și neregulamentare, valoarea cărora se cifrează aproape de 1,0 mlrd. lei;

- efectuarea de achiziții publice cu nerespectarea cadrului legal/normativ în sumă totală ce depășește 285,0 mil. lei;

- gestionarea păguboasă a patrimoniului public, precum și raportarea eronată și neregulamentară a situațiilor patrimoniale, care valorează circa 5,8 mlrd. lei.

Se atestă că majoritatea din iregularitățile nominalizate au fost elucidate și de auditurile/controalele anterioare, prin urmare, această situație denotă o iresponsabilitate și perpetuarea indisciplinei financiare în cadrul autorităților publice locale.

Este imperios necesar de notificat că tendința constantă de sporire a gradului de susținere din contul bugetului de stat a bugetelor locale explică o preocupare necorespunzătoare (sau nepreocuparea sistemică, în general) din partea autorităților publice locale în materie de identificare și evaluare a veniturilor proprii, precum și în administrarea resurselor disponibile. În acest sens, se remarcă că diminuarea (deseori conștientă) veniturilor proprii și exagerarea cheltuielilor de către autoritățile locale pe fundalul austerității bugetare, dar și în contextul unui

cadru instituțional absolut irelevant din partea Ministerului Finanțelor, generează anual transferuri supradimensionate bugetelor locale și, implicit, dezechilibre pentru bugetul de stat. Analizând practicile încetățenite de nevalorificare autentică a bazei de impozitare și a cheltuielilor nesustenable în ansamblu la nivelul UAT, Curtea de Conturi atestă rezerve considerabile, estimate la circa 500,0 mil. lei anual, și, respectiv, relevanța redimensionării transferurilor din bugetul de stat.

Constatări

1) Cu privire la fundamentarea și elaborarea bugetelor UAT

Ca și în anii precedenți, neexercitarea corespunzătoare a atribuțiilor de către direcțiile generale finanțe ale UAT auditate, precum și lipsa unui mecanism de inventariere a materiei impozabile în procesul de estimări/prognoze bugetare au avut ca impact diminuarea veniturilor fiscale/nefiscale proprii. În contextul celor expuse, autoritățile financiare din cadrul UAT n-au asigurat procedural:

- stabilirea unui calendar pentru formarea bugetului și întocmirea planului organizatoric privind desfășurarea activităților de elaborare a proiectului bugetului;

- prezentarea de către autoritățile locale de nivelul I a documentelor justificative care au stat la baza prognozelor de venituri (informația despre indicii utilizați la formarea proiectelor de buget, precum și informația privind baza de impozitare);

- funcționalitatea subprocesului de estimare fiscală, acesta fiind afectat și de lipsa: unor proceduri standardizate de prognoză și planificare bugetară; activităților de relații publice între instituțiile implicate în subprocesul de planificare (economice, financiare, fiscale, statistice, cadastrale); unui sistem integrat de date privind baza de impozitare, precum și de comunicare cu agenții economici care contribuie semnificativ la formarea bugetului UAT și, nu în ultimul rând, nerespectarea de către angajații administrațiilor locale a prevederilor legale.

Se relevă că estimările autorităților financiare, în materie de analiză și prognoză fiscală, s-au redus doar la previziuni scontate, bazate pe indicii dinamici din perioada precedentă, fără a ține cont de factorii ce influențează asupra evoluției structurale. În consecință, la elaborarea și fundamentarea bugetelor UAT au fost admise subevaluări/diminuări ale veniturilor (provenite din: impozitul pe venitul din salariu; impozitele pe proprietate; plata pentru folosirea terenurilor și impozitul funciar; taxele locale), care au însumat: în raionul Rîșcani – 6,2 mil. lei; Ștefan-Vodă – 3,7 mil. lei; Glodeni – 2,6 mil. lei; Briceni – 2,3 mil. lei; Edineț – 1,3 mil. lei; Strășeni – 1,3 mil. lei; UTA Găgăuzia – peste 1,0 mil. lei.

Execuția veniturilor bugetare relevă un decalaj dintre cifrele stabilite și cele realizate, ceea ce denotă existența derapajelor în subprocesul de evaluare și prognozare a veniturilor, condiționate de lipsa unor date concludente și veridice privind materia impozabilă și baza de impozitare. Această stare de lucruri atestă absența unei preocupări constante în materie de identificare și evaluare a potențialului economico-financiar disponibil, neimplicarea și neinteracțiunea dintre autoritățile de resort (economice, financiare, fiscale, statistice, cadastrale). Astfel de deficiențe au fost constatate, practic, la toate AAPL (raioanele Briceni, Criuleni, Edineț, Fălești, Glodeni, Hîncești, Rîșcani, Singerei, Strășeni, Ștefan-Vodă; UTA Găgăuzia și mun. Chișinău).

Organele statistice și fiscale nu dețin informații aferente evaluării și determinării materiei impozabile și bazei de impozitare în aspect sectorial și administrativ-teritorial. Dările de seamă statistice și fiscale nu specifică locul de desfășurare a activității de antreprenoriat al agentului economic, ci doar locul înregistrării acestuia. În consecință,

informațiile prezentate de către organele statistice și fiscale, precum și cele existente în sistemul informațional al SFS n-au fost aplicabile în subprocesul de estimare a veniturilor pasibile încasării în bugetele UAT.

Ca urmare a unei prognoze incorecte a veniturilor bugetare provenite din impozitul pe venitul din activitatea de întreprinzător și din dividende, autoritatea financiară din mun.Chișinău a admis planificarea veniturilor din sursele menționate la nivel de 50 la sută. Ca rezultat al unor asemenea „ajustări”, numai în 2010, veniturile din sursa indicată au fost diminuate cu 102,2 mil. lei, astfel fiind create premise pentru a beneficia de transferuri nejustificate din contul bugetului ierarhic superior în aceeași mărime.

AAPL auditate, autoritățile fiscale și cadastrale n-au dat dovadă de o conlucrare eficientă în vederea asigurării colectării integrale la buget a impozitelor pe proprietate (funciar și pe bunurile imobiliare), demonstrând o preocupare necorespunzătoare privind identificarea și evaluarea bazei de impozitare și, implicit, colectarea veniturilor provenite din această sursă. Ca urmare a lipsei unui registru complet al deținătorilor de bunuri imobiliare existente într-o UAT, cu indicarea valorii evaluate sau neevaluate (costului acestora), persoanelor și bunurilor care sînt scutite de achitarea impozitului, estimarea veniturilor provenite din impozitele funciare și pe bunurile imobiliare a întâmpinat dificultăți. Totodată, din motiv că calcularea impozitului pe bunurile imobiliare pentru persoane fizice se efectuează de autoritatea fiscală teritorială, AAPL din mun.Chișinău nu dețin informația privind modul de calculare a impozitelor. La fel, nici Î.S. „Cadastru” nu dispune de o informație exhaustivă ce ar permite o evaluare corespunzătoare a materiei/bazei impozabile pentru impozitul pe bunurile imobiliare pe fiecare UAT. Aceste situații afectează prognozarea bugetară și condiționează impactul ratării veniturilor la bugetele locale.

În conformitate cu prevederile Codului fiscal, pentru bunurile imobiliare ale autorităților publice și ale instituțiilor finanțate de la bugetele de toate nivelurile, transmise în arendă sau locațiune, subiecți ai impunerii sînt arendașii sau locatarii. Urmare a verificării plenitudinii bazei informaționale privind bunurile imobiliare, s-a constatat că ARFC nu furnizează autorităților fiscale date depline privind contribuabilii care dețin dreptul de arendă/locațiune/ folosință/gestiune economică asupra bunurilor imobiliare și terenurilor care sînt în proprietatea publică a statului, precum și a AAPL, ceea ce afectează procesul de prognozare bugetară și lipsește bugetele UAT de venituri pasibile încasării.

În pofida faptului că, potrivit prevederilor Codului fiscal, obiect al impunerii impozitului pe bunurile imobiliare sînt construcțiile aflate la o etapă de finisare de 50% și mai mult, rămase nefinisate timp de 3 ani după începutul lucrărilor de construcție, AAPL nu țin evidența acestora, respectiv, Î.S. „Cadastru” nu efectuează evaluarea în scopuri fiscale a acestor bunuri, iar IFS mun.Chișinău nu le supune impozitării. Totodată, se relevă lipsa unor acte normative în scopul implementării prevederilor respective din Codul fiscal, precum și a unei instituții abilitate cu stabilirea gradului de finisare a construcției în acest scop. În contextul celor expuse, auditurile efectuate au identificat un șir de construcții începute cu mai mult de 3 ani în urmă, cu grad înalt de execuție, care n-au fost evaluate în scopuri fiscale, ceea ce determină riscul neprognozării, necalculării și neîncasării impozitului pe bunurile imobiliare (mun.Chișinău și UTA Găgăuzia).

Iregularitățile constatate de audit în perioada verificată denotă că managementul existent, precum și controlul intern referitor la acordarea scutirilor fiscale la impozitul funciar și impozitul pe bunurile imobiliare necesită îmbunătățiri. Astfel, IFS mun.Chișinău nu deține informația privind

înlesnirile acordate după fiecare cod al scutirii, astfel de informații există doar referitor la impozitul funciar pentru terenurile ocupate de drumurile auto și căile ferate, autoritățile și instituțiile publice finanțate de la bugetele de toate nivelurile. Ca urmare, această situație nu permite o evaluare exhaustivă a veniturilor bugetare și generează un risc sporit de nedeclarare integrală a impozitelor pe bunurile imobiliare.

Metoda de evaluare utilizată de către Î.S. „Cadastru” nu asigură evaluarea bunurilor imobile la prețurile de piață, afectînd încasările la bugetele UAT. Astfel, potrivit materialelor auditului implementării Programului de stat de creare a cadastrului bunurilor imobile în anii 2008–2009, valoarea evaluată a bunurilor imobile în scopuri fiscale este mai mică decît valoarea de piață de la 2 pînă la 10 ori. De asemenea, au fost constatate cazuri cînd valoarea evaluată a terenurilor alăturate diferă de aproximativ 2,6 ori. În același timp, la administrarea impozitului pe bunurile imobiliare, atît AAPL, cît și autoritățile fiscale nu evaluează relevanța bazei impozabile prețurilor de piață existente. La creșterea decalajului dintre valoarea estimată și prețurile de piață, la fel, influențează faptul neefectuării reevaluării bunurilor imobile de către Î.S. „Cadastru” care urma să aibă loc o dată la trei ani (mun.Chișinău și UTA Găgăuzia).

Fundamentarea corespunzătoare a bugetelor UAT a fost afectată și de: supraprogramarea veniturilor de unele AAPL (atît de nivelul I, cît și de nivelul II), fără a ține cont de posibilitățile reale de realizare, precum și de solicitările exagerate de alocații bugetare; includerea în programul de investiții publice a unor obiective pentru care lipsesc sursele de finanțare și care nu au la bază documentația tehnico-economică necesară și informații fundamentate privind necesitatea și oportunitatea efectuării cheltuielilor investiționale.

Misiunile de audit au constatat că veniturile din taxele pentru folosirea resurselor naturale (taxa pentru exploatarea construcțiilor subterane; taxa pentru extragerea mineralelor utile; taxa pentru apă) au fost estimate în lipsa informației privind valoarea de bilanț a construcțiilor subterane exploatate, a informației despre costul mineralelor utile extrase, a informației cu privire la volumul de apă captat. De asemenea, în absența informației privind baza de impozitare, a fost efectuată prognozarea veniturilor din taxele locale. Astfel:

- veniturile din taxa pentru amplasarea publicității – în lipsa registrului autorizațiilor de amplasare a publicității și a suprafețelor de publicitate exterioară;
- veniturile din taxa pentru servicii auto – în absența registrului autorizațiilor eliberate;
- veniturile din taxa pentru amenajarea teritoriului – în lipsa numărului mediu scriptic trimestrial al salariaților și/ sau fondatorilor întreprinderilor;
- veniturile din taxa pentru unitățile comerciale și/sau de prestări servicii de deservire socială – în absența informațiilor generalizate privind suprafața ocupată de unitățile de comerț și/sau de prestări servicii, amplasarea lor, tipul de mărfuri realizate și de servicii prestate.

Urmare a planificării defectuoase a veniturilor bugetelor UAT din mun. Chișinău, a cadrului normativ metodologic irrelevant privind determinarea transferurilor de la bugetele ierarhic superioare (de stat sau de nivelul II) la bugetele inferioare (de nivelul I sau II) pentru uniformizarea gradului de asigurare financiară ale acestora, precum și a mecanismului de stabilire a normativelor de cheltuieli necorelat la indicii fizici efectivi, municipiul a beneficiat nejustificat de transferuri din bugetul de stat în sumă totală de 198,9 mil. lei (2010). Situații similare (2010), în sumă totală de 19,1 mil. lei, s-au admis în raionul Hîncești.

2) Cu privire la modul de stabilire, evidențiere și încasare a veniturilor bugetelor UAT

Abaterile și iregularitățile consemnate în rapoartele de audit referitor la modul de stabilire, evidențiere și încasare a veniturilor bugetare relevă faptul că managementul în acest domeniu este subperformant, nivelul veniturilor proprii încasate nu exprimă potențialul real al UAT și că există disfuncționalități în activitatea de administrare fiscală în materie de executare silită a restanțelor, exercitată de către primăriile și autoritățile fiscale respective.

Urmare a acțiunilor de verificare, au fost constatate abateri de la legalitate și regularitate, care au condus la nestabilirea, neevidențierea și neîncasarea în cuantumul și la termenele prevăzute de lege a unor venituri bugetare în sumă totală de la 450,0 mil. lei pînă la peste 500,0 mil. lei. În contextul celor menționate, se exemplifică următoarele:

➤ Gestiunea neconformă a fondului funciar, exprimată prin: nerespectarea reglementărilor referitor la impozitul funciar; necalcularea și neîncasarea regulamentară a plăților pentru terenurile aferente obiectivelor private și întreprinderilor; diminuarea neîntemeiată a suprafețelor de terenuri transmise în arendă, precum și a celor realizate; diminuarea nejustificată a cuantumului plății pentru arenda terenurilor și a plăților de realizare a acestora, ca urmare a neaplicării regulamentare a tarifelor prevăzute de legislația în vigoare; nerespectarea reglementărilor referitor la pasul licitației la atribuirea terenurilor în arendă; folosirea suprafețelor de terenuri în lipsa plăților corespunzătoare și scutirea neîntemeiată de plata pentru arenda terenurilor; atribuirea fără plată a terenurilor unor persoane fizice; aplicarea eronată a indicilor cadastrali; neaplicarea corectă a bonității medii a solului, a coeficientului de amplasare a terenului, precum și a tarifului pentru un grad/hectar; neindexarea regulamentară a prețurilor în cazul eşalonării plăților pentru terenurile realizate; necalcularea penalităților pentru neefectuarea plăților în termen etc., a condiționat ratarea veniturilor la bugetele locale estimate de audit în sumă totală de la 145,0 mil. lei pînă la 190,0 mil. lei (raioanele Briceni, Edineț, Glodeni, Fălești, Hincești, Rîșcani, Singerei, Strășeni, Ștefan-Vodă; UTA Găgăuzia și mun. Chișinău).

➤ Unele AAPL din raioanele Edineț, Glodeni (13,9 mil. lei) și mun. Chișinău (13,0 mil. lei) nu au efectuat controlul corespunzător asupra procedurilor și modulului de modificare a destinației terenurilor, prin urmare, nefiind asigurată achitarea la bugetul de stat a pierderilor cauzate de excluderea terenurilor din circuitul agricol în sumă totală de peste 30,0 mil. lei.

➤ Ca urmare a gestionării neconforme a suprafețelor bazinelor acvatice, diminuării suprafețelor acestora la darea lor în arendă, precum și a nefinalizării delimitării proprietății statului și UAT în această privință, unele bugete locale din raioanele Edineț, Glodeni, Rîșcani și Ștefan-Vodă au fost lipsite de venituri estimate în sumă totală de 1,5 mil. lei.

➤ AAPL auditate nu au asigurat o administrare adecvată a veniturilor de la locațiunile bunurilor imobile publice. Absența unui control eficient asupra corectitudinii calculului plății pentru locațiune a condiționat ratarea veniturilor la bugetele UAT, estimate în sumă totală de circa 30,0 mil. lei, cele mai mari fiind constatate la AAPL din mun. Chișinău – circa 26,0 mil. lei, precum și în raioanele Briceni, Glodeni, Rîșcani, Singerei, Strășeni, Ștefan-Vodă.

➤ Autoritățile administrației publice locale din mun. Chișinău, precum și reprezentanții Consiliul municipal Chișinău în consiliile de administrare ale întreprinderilor municipale și adunările generale ale acționarilor ai societăților pe acțiuni nu au întreprins măsuri în vederea asigurării acumulării în măsură deplină a veniturilor de la dividendele aferente cotei de participare a municipiului în societățile pe acțiuni și de la defalcările din profitul net al întreprinderilor

municipale, în perioada 2010-2011, la bugetul municipal nefiind încasate în total 31,36 mil. lei. Totodată, contrar prevederilor regulamentare, unele AAPL din raioanele Briceni și Rîșcani nu au asigurat adoptarea de către consiliile locale a deciziilor respective privind repartizarea în bugetul local a cel puțin 30% din profitul net al întreprinderilor municipale, lipsind bugetele respective de venituri în sumă totală de circa 0,2 mil. lei.

➤ Neasigurarea controlului corespunzător privind impozitul pe bunurile imobiliare, stabilirea cotelor minime ale impozitului pe bunurile imobiliare, neîntreprinderea măsurilor de rigoare în vederea acumulării veniturilor de la efectuarea tranzacțiilor cu bunurile proprietate publică în procesul privatizării etc. au generat rezerve și neîncasări de venituri la bugetele locale, estimate de audit în sumă totală de peste 1,2 mil. lei (mun. Chișinău, raioanele Glodeni, Rîșcani).

➤ Lipsa de control asupra procesului de privatizare a bunurilor imobile nelocative, precum și nerespectarea prevederilor regulamentare în acest domeniu de către AAPL din mun. Chișinău au condiționat ratarea unor venituri pasibile încasării în bugetul municipal, estimate de audit în sumă de la 1,8 mil. lei pînă la 17,7 mil. lei. Totodată, neconformarea la prevederile regulamentare în procesul de privatizare al fondului de locuințe (spațiului supranormativ) a lipsit bugetul municipal (2010-2011) de venituri estimate de audit în sumă totală de peste 34,0 mil. lei.

➤ Îmbunătățiri considerabile necesită domeniul amplasării obiectelor de publicitate. Ca și în perioadele precedente, absența unui mecanism eficient de monitorizare a amplasării obiectelor de publicitate, a controlului corespunzător din partea AAPL auditate, a unor proceduri bine determinate privind controlul intern, precum și a conlucrării cu organele fiscale, a lipsit în mod nejustificat bugetele UAT de resursele financiare, valoarea cărora depășește 43,0 mil. lei, cea mai consistentă revenind bugetului mun. Chișinău (42,28 mil. lei). Rezerve nevalorificate, în acest sens, au fost constatate și la AAPL din raioanele Glodeni, Fălești, Rîșcani, Strășeni, Ștefan-Vodă.

➤ Neasigurarea unei monitorizări și administrări conforme a veniturilor prevăzute din unele surse ale mijloacelor speciale, care se exprimă prin: neaplicarea măsurilor prevăzute de cadrul legal privind ajustarea taxei pentru instruirea în școlile de muzică și diminuarea nejustificată a veniturilor din această taxă; nerespectarea prevederilor regulamentare referitor la contribuția părinților pentru alimentarea copiilor; stabilirea incorectă a veniturilor de la prestarea serviciilor de evacuare a deșeurilor menajere solide și altor servicii; neluarea în considerație a prevederilor contractuale referitor la prețul/costul stabilit a cauzat subestimarea și diminuarea veniturilor (2010-2011) din mijloacele speciale în sumă totală de peste 9,0 mil. lei, cele mai mari sume fiind constatate la AAPL din mun. Chișinău (circa 8,4 mil. lei), raioanele Edineț și Glodeni. Administrarea neconformă a activității comerciale; nerespectarea prevederilor regulamentare privind taxa pentru amplasarea unităților comerciale și/sau de prestări de servicii, taxa de piață, precum și taxa pentru patenta de întreprinzător; activitatea comercială ilegală au lipsit bugetele UAT de venituri estimate de audit în sumă totală de 3,15 mil. lei (raioanele Edineț, Briceni, Glodeni, Rîșcani, Strășeni, Ștefan-Vodă).

➤ Urmare a tergiversării adoptării deciziei Consiliului municipal Chișinău (în 2010) referitor la cota taxei lunare pentru prestarea serviciilor de transport auto de călători pe rute municipale, orașenești (comunale) și satești, operate cu autoturisme cu capacitatea de pînă la 8 locuri, precum și a inexistenței unui control de rigoare în domeniul prestării serviciilor de transport auto de călători, bugetul municipal Chișinău a ratat venituri estimate în sumă totală

de 12,92 mil. lei. Astfel de iregularități au fost constatate și în raionul Edineț.

➤ Unele AAPL din mun. Chișinău și din raionul Briceni nu au asigurat o monitorizare și administrare conformă a parcarilor auto, ca urmare fiind ratate venituri în sumă totală de 0,64 mil. lei (inclusiv mun. Chișinău – 0,62 mil. lei).

➤ În 2010-2011 nu a fost asigurată o monitorizare conformă a veniturilor din taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova. În urma confruntării datelor referitor la unitățile de transport înregistrate în municipiu cu datele privind totalul pe dările de seamă privind taxa menționată (IFS mun. Chișinău), s-a constatat că doar o parte din proprietarii autovehiculelor înregistrate declară și achită taxa, ceea ce denotă neidentificarea și neincasarea integrală a surselor respective, astfel generând un risc major de evaziune fiscală.

Ca și în perioadele precedente, un impact negativ asupra acumulării veniturilor l-au avut restanțele contribuabililor față de buget, care, în perioada auditată, au înregistrat o creștere continuă. Această situație se datorează faptului că executorii principali de buget (Primarul general al mun. Chișinău, președinții de raioane, primarii satelor/comunelor, orașelor) nu au contribuit pe deplin la încasarea veniturilor, concomitent eschivându-se de la monitorizarea eficientă a activității instituțiilor responsabile de încasarea veniturilor la bugetele respective. Ca rezultat, la situația din 01.01.2012, restanțele contribuabililor din mun. Chișinău au însumat 72,2 mil. lei; UTA Găgăuzia – 21,2 mil. lei; raioanele: Glodeni – 4,4 mil. lei; Edineț – 3,3 mil. lei; Strășeni – 2,3 mil. lei etc.

3) Cu privire la angajarea, lichidarea, ordonanțarea și plata cheltuielilor bugetelor UAT

a) *Nerespectarea reglementărilor legale referitoare la cheltuielile curente ale UAT*

În procesul de elaborare și aprobare a angajamentelor de cheltuieli, unele AAPL nu au respectat prevederile legale. Astfel:

➤ Iregularitățile admise în procesul de stabilire și alocare a transferurilor din bugetul de stat pentru uniformizarea gradului de asigurare financiară au determinat utilizarea neregulamentară a transferurilor cu destinație specială (pentru întreținerea copiilor/elevilor în instituțiile preșcolare și de învățământ) în sumă totală de 72,0 mil. lei (raioanele Edineț, Glodeni, Rîșcani, Singerei, Strășeni, Ștefan-Vodă și UTA Găgăuzia)

➤ Nerespectând prevederile legale, AAPL din mun. Chișinău au admis subvenționarea peste limitele stabilite, în sumă totală de peste 1,0 mil. lei, a instituțiilor teatral-concertistice. AAPL din raionul Fălești au admis alocarea nejustificată a mijloacelor financiare în sumă totală de 0,3 mil. lei.

➤ AAPL din raionul Briceni au admis acordarea neregulamentară unui șir de primării din raion a unor împrumuturi pentru cheltuieli capitale și curente în sumă totală de 8,9 mil. lei. Cazuri similare au fost constatate și în raioanele Fălești (2,9 mil. lei), Singerei (0,14 mil. lei).

La executarea cheltuielilor, unele AAPL nu au reușit să mențină cheltuielile efective în limitele maxime aprobate, conform prevederilor legale, fiind admise depășiri la unele articole de cheltuieli care au însumat circa 4,7 mil. lei (raioanele Edineț, Fălești, Strășeni, Ștefan-Vodă).

Nerespectarea de către unele AAPL a prevederilor legale/regulamentare privind stabilirea drepturilor salariale ale personalului angajat a dus la plăți neîntemeiate și neregulamentare pentru retribuirea muncii în sumă totală de circa 11,0 mil. lei – cazuri identificate la AAPL din UTA Găgăuzia (4,3 mil. lei), din mun. Chișinău (2,9 mil. lei) și din raioanele: Strășeni (1,2 mil. lei), Singerei (0,6 mil. lei), Rîșcani (0,5 mil. lei), Edineț (0,44 mil. lei), Hîncești (0,28 mil. lei), Glodeni (0,26 mil. lei), Criuleni (0,2 mil. lei), Fălești (0,1

mil. lei), Ștefan-Vodă (0,1 mil. lei). AAPL din mun. Chișinău au admis raportarea eronată a cheltuielilor pentru retribuirea muncii în sumă totală de peste 0,3 mil. lei.

Managementul cheltuielilor bugetare nu întrunește rigorile cadrului legal/regulator, acesta fiind afectat de nereguli și abateri de la normele legale, neatestind, la unele compartimente, tendințe de îmbunătățire. Administrarea ineficientă și lipsa unui sistem de control intern adecvat în cadrul AAPL auditate, precum și nerespectarea actelor legislative și normative în vigoare au generat și alte încălcări semnificative ale disciplinei financiare la cheltuirea banilor publici, din care:

➤ cheltuieli neregulamentare/nejustificate și ineficiente în sumă totală de peste 8,54 mil. lei (raioanele Briceni, Criuleni, Fălești, Glodeni, Hîncești, Singerei, Strășeni, Ștefan-Vodă; UTA Găgăuzia, mun. Chișinău);

➤ cheltuieli ce nu țin de domeniile atribuite AAPL conform prevederilor legale, contrar destinației (pentru alte entități care nu se finanțează din contul bugetelor UAT), în sumă totală de 3,54 mil. lei (raioanele Briceni, Edineț, Glodeni, Rîșcani);

➤ cheltuieli neregulamentare în sumă totală de 2,82 mil. lei (servicii de telefon, întreținerea autoturismelor, combustibil, cheltuieli de protocol etc.), urmare a lipsei unui control eficient și neîntreprinderii măsurilor de rigoare privind optimizarea mijloacelor financiare ale bugetului local pentru asigurarea îndeplinirii atribuțiilor de serviciu ale autorităților, precum și a nerespectării limitelor aprobate de actele normative în vigoare (raioanele Briceni, Criuleni, Edineț, Fălești, Glodeni, Singerei, Strășeni; UTA Găgăuzia, mun. Chișinău);

➤ cheltuieli neregulamentare în sumă totală de 2,6 mil. lei, ca consecință a neexcluderii practicii de utilizare neconformă a mijloacelor din fondul de rezervă pe parcursul mai multor ani, această situație fiind condiționată de lipsa de claritate în actele normative ale administrației publice locale referitor la categoriile de cheltuieli care pot fi efectuate din contul fondului respectiv (raioanele Briceni, Edineț, Singerei, Strășeni; mun. Chișinău);

➤ cheltuieli iraționale și neregulamentare pentru deservirea unor credite bancare (inclusiv ipotecare) în sumă totală de 3,0 mil. lei, urmare a administrării și utilizării neconforme a acestora, din care UTA Găgăuzia – 0,6 mil. lei și mun. Chișinău – 2,4 mil. lei;

➤ cheltuieli iraționale/ineficiente pentru onorariul executorilor judecătorești și dobînda de întârziere în sumă totală de 1,22 mil. lei, precum și în legătură cu compensarea averii persoanelor în urma represiunilor politice în sumă totală de 1,95 mil. lei, ca o consecință a neexecutării conforme a atribuțiilor regulamentare de către angajații serviciilor juridice ale Primăriei mun. Chișinău și din cadrul Consiliului municipal;

➤ cheltuieli neîntemeiate în sumă totală de 1,27 mil. lei, ca rezultat al achitării neregulamentare unui organizator al licitațiilor a recompensei în mărime de 2,5% de la diferența dintre prețul final și cel inițial propus pentru licitație (Primăria mun. Chișinău);

➤ acordarea de ajutor material sinistratilor, în lipsa unor criterii bine determinate (5,84 mil. lei); irosirea mijloacelor financiare și efectuarea unor cheltuieli nejustificate din contul mijloacelor financiare provenite din granturi (circa 1,0 mil. lei), aceste iregularități fiind identificate la AAPL din raionul Hîncești.

b) *Nerespectarea reglementărilor legale privind cheltuielile capitale ale UAT*

Domeniul de valorificare a mijloacelor bugetare pentru investiții și reparații capitale rămîne în continuare afectat de nereguli și indisciplină financiară. Astfel:

➤ în cadrul AAPL lipsesc strategii, politici și proceduri

reglementate/standardizate în materie de investiții publice;

➤ nu sînt stabilite priorități în domeniul construcțiilor, reconstrucțiilor și/sau reparațiilor;

➤ nu există studii de fezabilitate care ar determina necesitatea și eficiența investițiilor efectuate;

➤ modul de determinare a obiectivelor finanțate din bugetele locale este netransparent și defectuos, condiționînd dezechilibre și imobilizări de mijloace bugetare pe o perioadă de mai mulți ani, cu un impact negativ asupra dezvoltării economico-sociale a UAT;

➤ includerea unor obiecte în lista celor finanțate din contul mijloacelor bugetare se efectuează fără a se asigura existența surselor financiare pentru proiectarea și construcția acestora, ceea ce generează tergiversarea executării investiției pe un termen exagerat de mare, fiind suspendată în multe cazuri.

AAPL nu au asigurat concentrarea resurselor financiare în scopul finisării și dării în exploatare a obiectivelor cu un grad înalt de finisare, iar neelaborarea și aprobarea, la nivel de UAT, a unei strategii referitor la valorificarea investițiilor și reparațiilor capitale, în funcție de priorități, are ca consecință inițierea unor construcții ale obiectivelor noi, fără a fi finalizate cele demarate anterior, și a generat:

➤ necesitatea de mijloace suplimentare pentru actualizarea documentației de proiect (o parte din care riscă să devină inutilă);

➤ irosirea banilor publici impusă de modificările ulterioare ale construcțiilor, reieșind din cerințele de actualizare. Astfel, numai la AAPL din raionul Briceni cheltuielile irrationale în legătură cu cele menționate au constituit circa 9,1 mil. lei;

➤ imobilizarea/dezafectarea mijloacelor bugetare în construcții în curs de execuție care, la 01.01.2012, au constituit în total circa 623,0 mil. lei, inclusiv raioanele Briceni (10,5 mil. lei), Criuleni (5,2 mil. lei), Edineț (18,9 mil. lei), Fălești (23,1 mil. lei), Glodeni (21,3 mil. lei), Hîncești (1,4 mil. lei), Singerei (0,3 mil. lei), Strășeni (29,6 mil. lei), UTA Găgăuzia (32,5 mil. lei), mun. Chișinău (480,2 mil. lei, din care: 80,0 mil. lei – cheltuieli pentru lucrări de proiectare și construcție la obiecte, necesitatea finalizării căroră a decăzut).

Nerespectarea cadrului legal/normativ în domeniul investițiilor/reparațiilor capitale a cauzat:

➤ executarea lucrărilor în lipsa documentației de proiect și a calculelor de deviz, elaborate și verificate regulamentar, în sumă totală de 193,3 mil. lei (raioanele Briceni, Criuleni, Edineț, Fălești, Glodeni, Hîncești, Rîșcani, Singerei, Strășeni, Ștefan-Vodă, UTA Găgăuzia), cele mai semnificative fiind în cadrul AAPL din mun. Chișinău – 168,4 mil. lei;

➤ admiterea unor cheltuieli neîntemeiate, neregulamentare și ineficiente în sumă totală de 24,6 mil. lei, acestea fiind constatate la AAPL din raioanele Edineț, Glodeni, Hîncești (14,6 mil. lei), Singerei, Strășeni, Ștefan-Vodă, UTA Găgăuzia, mun. Chișinău (peste 8,8 mil. lei);

➤ efectuarea de plăți neîntemeiate pentru lucrările neexecutate în sumă totală de 1,3 mil. lei (AAPL din raionul Rîșcani și mun. Chișinău);

➤ efectuarea de plăți neîntemeiate și irrationale pentru documentația de proiect în sumă totală de 1,4 mil. lei (raioanele Rîșcani, Strășeni și mun. Chișinău);

➤ majorarea neregulamentară a cheltuielilor, precum și executarea altor lucrări suplimentare, neprevăzute în documentația de proiect, în sumă totală de peste 8,9 mil. lei (raioanele Glodeni, Hîncești, Rîșcani (2,4 mil. lei), Singerei, Strășeni, Ștefan-Vodă, UTA Găgăuzia), mun. Chișinău (4,4 mil. lei);

➤ netransmiterea conformă la balanța instituțiilor a valorii obiectelor recepționate, conform destinației lor, în sumă

totală de 169,4 mil. lei, astfel de iregularități fiind admise de către AAPL din mun. Chișinău;

➤ prejudicierea bugetului municipal Chișinău cu 19,13 mil. lei ca urmare a privatizării unor obiecte pentru care au fost efectuate investiții din contul bugetului municipal, condiționată de inventarierea formală a obiectelor investițiilor capitale și neînregistrarea conformă a drepturilor patrimoniale;

➤ utilizarea neregulamentară a mijloacelor financiare în sumă totală de 3,18 mil. lei care, în loc să fie folosite la cheltuielile capitale și de realizare a măsurilor de valorificare a terenurilor noi și de sporire a fertilității solului, au fost folosite pentru cheltuielile curente (mun. Chișinău).

c) Nerespectarea reglementărilor legale referitor la achizițiile publice

Autoritățile executive ale UAT auditate nu au asigurat respectarea pe deplin a procedurilor de achiziții publice de mărfuri, lucrări și servicii, fiind admise multiple încălcări și neajunsuri, care au afectat buna gestiune a mijloacelor publice și au dus la:

➤ neînstituirea procedurilor privind inițierea, derularea și monitorizarea proceselor de achiziții publice, cu atribuții și responsabilități exhaustive pentru personalul implicat în activitățile din acest domeniu, cu un accent evidențiat privind respectarea legalității și principiilor de transparență, liberă concurență, tratament egal și eficiență a fondurilor publice;

➤ evitarea desfășurării achizițiilor în condiții de liberă concurență și transparență;

➤ superficialitate în evaluarea ofertelor la momentul atribuirii contractelor de lucrări și implicarea insuficientă a membrilor grupurilor de lucru în verificarea caietului de sarcini și a ofertelor participanților la procedura de achiziție publică;

➤ angajarea neregulamentară a lucrărilor și modul defectuos de urmărire a realității și legalității datelor înscrise în situațiile de lucrări prezentate de către executanți;

➤ neasigurarea garanției de executare a contractelor, precum și neasigurarea modului de respectare a clauzelor contractuale.

Nerespectarea cadrului legal/regulator în domeniul achizițiilor publice a cauzat:

➤ angajarea de lucrări și servicii, cu încheierea ulterioară a contractelor și în lipsa acestora; efectuarea formală a procedurilor de achiziții publice, fără desfășurarea licitațiilor, cu nerespectarea principiilor de transparență și evitarea procedurilor de achiziții publice, care au însumat peste 164,9 mil. lei (raioanele Fălești, Hîncești, Rîșcani, Singerei, Strășeni), cele mai semnificative fiind constatate la AAPL din mun. Chișinău – 154,4 mil. lei;

➤ achiziții în lipsa surselor financiare corespunzătoare (inclusiv angajarea de lucrări neasigurate financiar) în sumă totală de 12,8 mil. lei – cazuri identificate la AAPL din raioanele Briceni (5,9 mil. lei), Glodeni (2,5 mil. lei), Rîșcani, Singerei, Ștefan-Vodă, UTA Găgăuzia (3,1 mil. lei);

➤ achiziții neprevăzute în planurile anuale și trimestriale de achiziții, precum și în alte scopuri decît cele planificate în sumă totală de 13,2 mil. lei, fiind constatate la AAPL din mun. Chișinău (13,1 mil. lei) și din raionul Rîșcani;

➤ divizarea achizițiilor în scopul evitării procedurilor legale de achiziții publice, care au însumat 8,56 mil. lei, astfel de iregularități fiind constatate în mun. Chișinău (3,34 mil. lei), raioanele Briceni, Criuleni, Edineț (1,1 mil. lei), Fălești, Glodeni (0,84 mil. lei), Rîșcani, Singerei (1,46 mil. lei);

➤ majorarea neregulamentară a valorii lucrărilor contractate; modificarea elementelor ofertei și a altor elemente contractuale, cu introducerea unor elemente noi; întocmirea neconcludentă a caietelor de sarcini, ceea

ce a condiționat majorarea nejustificată a volumului și valorii lucrărilor contractate; achiziții la prețuri majorate și alte cheltuieli suplimentare, deficiențele, în contextul celor expuse, însumând 41,2 mil. lei (raioanele Glodeni, Rîșcani, Ștefan-Vodă), cele mai semnificative fiind la AAPL din mun. Chișinău – peste 40,0 mil. lei;

- neasigurarea garanțiilor pentru oferta depusă și de buna execuție în sumă totală de peste 6,3 mil. lei (raioanele Criuleni, Fălești, Hîncești, Rîșcani, Strășeni, UTA Găgăuzia), precum și mun. Chișinău (3,15 mil. lei);

- alte încălcări ale procedurilor de achiziție publică (inclusiv în lipsa specificării mărfurilor și serviciilor), care au însumat 36,0 mil. lei, în special în raioanele Briceni, Criuleni (25,9 mil. lei), Fălești, Glodeni, Hîncești (5,3 mil. lei), Rîșcani, Sîngerei, Strășeni, mun. Chișinău;

- neprezentarea la Agenția Achiziții Publice a dărilor de seamă privind contractele de achiziție publică de valoare mică în sumă totală de peste 2,2 mil. lei, aceste iregularități fiind constatate în raionul Fălești.

4) Cu privire la modul de respectare a prevederilor legale privind administrarea și integritatea patrimoniului public al UAT

În cadrul AAPL s-a încetățenit o stare absolut defec-tuoasă cu efecte păguboase în materie de administrare/gestionare a patrimoniului public, la origine aflându-se un management contraperformant de gestionare a fondurilor publice, acesta fiind determinat de:

- neconformarea managementului normelor regulamentare și prudentiale;

- absența unei evidențe conforme a patrimoniului public și a raportării veridice a situațiilor patrimoniale; proceduri de control intern ineficiente;

- neînregistrarea regulamentară a patrimoniului public în Registrul bunurilor imobile și a drepturilor patrimoniale la organele cadastrale teritoriale;

- lipsa unor Norme metodologice privind evidența patrimoniului public al UAT, responsabil fiind regulatorul în domeniu, în persoana Ministerului Finanțelor;

- necuprinderea în operațiunea de inventariere a tuturor elementelor patrimoniale, precum și nereevaluarea corespunzătoare a activelor fixe în vederea înregistrării conforme în evidență a valorii acestora;

- neîncheierea contractelor de comodat privind transmiterea patrimoniului în gestiune și înființarea unor întreprinderi municipale fără reglementarea exhaustivă a responsabilităților fondatorului și ale managerului în administrarea patrimoniului transmis în gestiune; lipsa unei informații veridice privind patrimoniul transmis în gestiunea întreprinderilor fondate de către AAPL;

- arenda/locățiunea bunurilor imobile în lipsa contractelor respective;

- lipsa unor norme legale distincte privind majorarea valorii mijloacelor fixe transmise în gestiunea economică din contul reparațiilor capitale;

- absența informațiilor de rigoare (complete și veridice) privind fondul funciar gestionat;

- nefinalizarea procesului de identificare, delimitare și înregistrare a patrimoniului public proprietate de stat, a UAT și privată;

- preocuparea insuficientă a factorilor de decizie ai AAPL de gestionarea eficientă și conformă a patrimoniului public local;

- neimplementarea recomandărilor anterioare ale Curții de Conturi.

Se relevă că neidentificarea, nedelimitarea și neînregistrarea regulamentară a patrimoniului public proprietate de stat, a UAT și privată, precum și neînregistrarea conformă a drepturilor patrimoniale la entitatea cadastrală constituie un impediment semnificativ la acumularea veniturilor pasibile

din acest domeniu și generează un risc major de pierdere a patrimoniului public local. Deși AAPL încearcă să-și justifice inacțiunile prin lipsa mijloacelor financiare, nu au fost identificate și înaintate către Guvern soluții relevante în vederea depășirii situației create.

Administrarea contraindicată a patrimoniului public și nerespectarea prevederilor legislației în vigoare ce țin de acest domeniu au generat un șir de iregularități și lacune, cele mai semnificative fiind:

- neînregistrarea obligatorie a patrimoniului public în Registrul bunurilor imobile și a drepturilor patrimoniale la organele cadastrale teritoriale în sumă totală de peste 1221,2 mil. lei. Astfel de cazuri au fost identificate la AAPL din raioanele Briceni (133,6 mil. lei), Criuleni (99,0 mil. lei), Edineț (193,1 mil. lei), Fălești (76,1 mil. lei), Hîncești (142,1 mil. lei), Rîșcani (24,6 mil. lei), Strășeni (158,6 mil. lei), Ștefan-Vodă (53,2 mil. lei), UTA Găgăuzia (321,6 mil. lei), mun. Chișinău (19,3 mil. lei). Totodată, la AAPL din mun. Chișinău au mai fost identificate 1024 de bunuri imobile, care nu au fost evaluate regulamentar și înregistrate corespunzător la OCT Chișinău;

- înstrăinarea neregulamentară a patrimoniului public în sumă totală de 82,5 mil. lei, astfel de iregularități fiind admise de către AAPL din raioanele Edineț (80,6 mil. lei), Hîncești (0,2 mil. lei) și Ștefan-Vodă (1,7 mil. lei);

- transmiterea în gestiune a patrimoniului public în sumă totală de 181,0 mil. lei, în lipsa contractelor respective de comodat – cazuri identificate la AAPL din raioanele Edineț (45,7 mil. lei), Fălești (20,2 mil. lei), Hîncești (103,5 mil. lei) și Strășeni (11,6 mil. lei). Iregularități semnificative privind transmiterea patrimoniului public în gestiunea agenților economici și instituțiilor fondate au fost constatate și la AAPL din mun. Chișinău, care, neconformându-se recomandărilor anterioare ale Curții de Conturi, nu au întreprins măsuri în vederea recuperării în proprietatea municipală a 8 bunuri imobile în sumă totală de 3,65 mil. lei, totodată, pentru alte 12 bunuri în sumă totală de 1,31 mil. lei, aflate la balanța primăriei, nedispunându-se de informația privind gestionarul și modul de folosire a lor;

- nerecuperarea pagubei de la deteriorarea patrimoniului în sumă totală de 11,46 mil. lei, astfel de deficiențe fiind constatate la AAPL din raionul Hîncești (11,35 mil. lei) și or. Glodeni (peste 0,11 mil. lei);

- neutilizarea în procesul de activitate a patrimoniului public cu valoarea de bilanț de 14,1 mil. lei, acesta continuând să degradeze rapid, aflându-se la etapa de distrugere, astfel de iregularități fiind constatate la AAPL din raioanele Briceni (8,1 mil. lei), Hîncești (5,4 mil. lei) și Rîșcani, care nu au întreprins măsuri eficiente pentru soluționarea situației vizate;

- nesoluționarea problemei privind proprietatea UAT – rețelele de gaze în sumă totală de peste 154,9 mil. lei, edificate din mijloacele bugetului de stat și din contul bugetelor UAT, care efectiv sînt gestionate de întreprinderile de gaze ale S.A. „Moldovagaz”, fără ca statul sau UAT să obțină beneficiile de rigoare și/sau să recupereze investițiile respective (raioanele Criuleni – 16,8 mil. lei, Edineț – 20,5 mil. lei, Rîșcani – 21,9 mil. lei, Strășeni – 27,7 mil. lei, Ștefan-Vodă – 3,2 mil. lei și mun. Chișinău – 64,8 mil. lei). În mun. Chișinău o situație analogică se atestă în cazul exploataării rețelilor electrice (9,7 mil. lei) și telefonice (2,7 mil. lei);

- neînregistrarea conformă (inclusiv la organul cadastral) și/sau înregistrarea eronată a suprafețelor de terenuri și bazine acvatice cu o suprafață totală de 417,7 ha; înstrăinarea și atribuirea neregulamentară în folosință a terenurilor și bazinelor acvatice – 66,7 ha; diminuarea nejustificată a suprafețelor bazinelor acvatice – 198,87 ha (raioanele Briceni, Edineț, Fălești, Hîncești, Strășeni, Ștefan-Vodă, UTA Găgăuzia și mun. Chișinău). Totodată, ca

urmare a nefinalizării lucrărilor de identificare și înregistrare a terenurilor proprietate publică, AAPL din mun. Chișinău nu deține o informație exhaustivă privind fondul funciar aflat în proprietatea municipiului, modul de utilizare și beneficiarii acestuia, suprafața terenurilor neidentificate constituind 5,7 mii ha;

➤ ocuparea ilicită a terenurilor cu edificarea pe acestea a diferitor construcții neautorizate, ca urmare a lipsei unei conlucrări eficiente dintre AAPL din mun. Chișinău, fiind admise și cazuri cînd autoritățile publice municipale au permis legalizarea construcțiilor pe terenuri pentru care nu există drepturi, fapt menționat și de auditul precedent. Se relevă că autoritățile publice din mun. Chișinău, Inspekția de Stat Teritorială în Construcții, precum și Agenția Ecologică, sub pretextul competențelor limitate, nu și-au onorat obligațiunile de serviciu și nu au depus eforturi în activitatea de combatere a încălcărilor disciplinei urbanismului și amenajării teritoriului. Totodată, nici o instituție nu deține informația despre suprafața terenului proprietate publică ocupat abuziv, precum și privind numărul total de construcții neautorizate existente în municipiu, măsurile întreprinse față de contravenienți, numărul de construcții demolate, stadiul de executare a hotărîrilor judecătorești, ceea ce contribuie la perpetuarea situației existente;

➤ neasigurarea condițiilor de existență și integritate a tuturor documentelor confirmative relațiilor funciare, ca urmare a lipsei unui control intern din partea managementului și a iresponsabilității angajaților AAPL din mun. Chișinău, precum și a unui Regulament intern privind modalitatea de formare și evidență a dosarelor funciare.

5) Cu privire la managementul financiar-contabil

În cadrul misiunilor de audit, Curtea de Conturi a constatat o stare defectuoasă a managementului financiar-contabil, exprimată prin evidență și raportare neautentică, care nu oferă o imagine fidelă a gestiunii economice a entităților. Situația menționată a fost generată de:

➤ necunoașterea reglementărilor legale în domeniul financiar-contabil, interpretarea eronată a prevederilor legale, precum și pregătirea slabă a personalului angajat în domeniul dat, în special la primăriile satelor, comunelor, orașelor;

➤ nerespectarea prevederilor regulamentare, ceea ce a condus la înregistrări neconforme ale operațiunilor economice efectuate, deținerea de bunuri materiale fără contabilizarea corespunzătoare a valorii acestora, deficiențe în situațiile privind decontările, precum și o raportare eronată a situațiilor patrimoniale;

➤ lipsa unor proceduri de control intern bine determinate în domeniul financiar-contabil;

➤ neîntreprinderea măsurilor de rigoare în vederea înlăturării erorilor și deficiențelor stabilite, conform recomandărilor în cadrul auditurilor/controalelor anterioare, ceea ce generează perpetuarea din an în an a situațiilor constatate.

Nerespectarea prevederilor legal-reglamentare ce vizează domeniul financiar-contabil a generat iregularități și lacune semnificative, care se exprimă prin:

➤ neidentificarea și necontabilizarea corespunzătoare a patrimoniului public local (inclusiv a celui transmis în gestiunea întreprinderilor municipale) și/sau înregistrarea eronată a patrimoniului în evidența contabilă în sumă totală de 2690,9 mil. lei, inclusiv raioanele Criuleni – 24,3 mil. lei, Fălești – 4,9 mil. lei, Hîncești – 135,4 mil. lei, Ștefan-Vodă – 106,5 mil. lei, Edineț – 28,4 mil. lei, Singerei – 111,8 mil. lei, Strășeni – 26,7 mil. lei, Rîșcani – 23,7 mil. lei, mun. Chișinău – 2229,2 mil. lei;

➤ denaturarea datelor din rapoartele financiare referitor la patrimoniul gestionat în sumă totală de 959,1 mil. lei, inclusiv mun. Chișinău – 335,0 mil. lei, UTA Găgăuzia – 20,4

mil. lei, raioanele Strășeni – 302,3 mil. lei, Edineț – 177,8 mil. lei, Glodeni – 94,4 mil. lei, Rîșcani – 11,7 mil. lei, Fălești – 6,0 mil. lei, Criuleni – 4,9 mil. lei, Briceni – 4,5 mil. lei, Hîncești – 1,3 mil. lei, Ștefan-Vodă – 0,8 mil. lei;

➤ neatribuirea conformă a cheltuielilor capitale la majorarea valorii de bilanț a mijloacelor fixe în sumă totală de 110,3 mil. lei, cele mai semnificative fiind la AAPL din mun. Chișinău (76,1 mil. lei) și din raioanele Strășeni (11,8 mil. lei), Singerei (6,6 mil. lei), Criuleni (4,9 mil. lei), Fălești (4,4 mil. lei), de asemenea și în raioanele Glodeni, Hîncești, Ștefan-Vodă, UTA Găgăuzia;

➤ nereflexarea în evidența contabilă a valorii lucrărilor executate în sumă totală de 8,46 mil. lei, astfel de cazuri fiind identificate la AAPL din raioanele Strășeni și Ștefan-Vodă (7,9 mil. lei);

➤ neînregistrarea regulamentară în evidența contabilă a creanțelor pentru locațiunea imobilelor și de la gestionarea terenurilor proprietate publică în sumă totală de peste 26,0 mil. lei. Astfel de cazuri au fost constatate la AAPL din raionul Rîșcani (1,2 mil. lei), UTA Găgăuzia (1,4 mil. lei), cele mai semnificative iregularități, în acest sens, fiind identificate la AAPL din mun. Chișinău (23,4 mil. lei). Neînregistrarea în evidența contabilă a datoriei debitoare (4,2 mil. lei) au fost constatate la entitățile din raionul Fălești;

➤ înregistrarea neregulamentară în evidență a obiectivelor/construcțiilor recepționate în sumă totală de 88,2 mil. lei, astfel de iregularități fiind constatate la AAPL din mun. Chișinău;

➤ necontabilizarea conformă a documentației de proiect – 0,43 mil. lei; neluarea la evidență a bunurilor de la demontarea construcțiilor și utilajelor – 0,23 mil. lei; necontabilizarea respectivă a contribuției persoanelor fizice la valorificarea unor construcții – 0,12 mil. lei; decontarea neîntemeiată a patrimoniului public – 0,14 mil. lei (raioanele Briceni, Rîșcani, Strășeni și mun. Chișinău);

➤ neasigurarea unei evidențe conforme a primirii și consumului de produse alimentare – 1,75 mil. lei; datorii creditoare nereflectate în evidența contabilă – 2,3 mil. lei (raionul Hîncești);

➤ neînregistrarea și/sau înregistrarea neregulamentară în evidența contabilă a cheltuielilor curente în sumă totală de 2,5 mil. lei (mun. Chișinău și raionul Edineț).

Se relevă că gestiunea defectuoasă și ineficientă a finanțelor publice și administrarea păguboasă a patrimoniului local, în anii 2010-2011, de către AAPL auditate, au fost afectate de un șir de iregularități și lacune semnificative, cauzele care au condiționat acestea fiind următoarele:

➤ neconformarea și, respectiv, neremedierea de către autoritățile respective a iregularităților constatate de către misiunile anterioare de audit extern;

➤ nepreocuparea sistemică în materie de identificare, evaluare și administrare a potențialului economico-financiar aferent formării materiei/bazei de impozitare și, implicit, veniturilor bugetare per ansamblu, inclusiv ale bugetelor locale;

➤ lipsa interacțiunii dintre autoritățile/entitățile de resort privind evaluarea, prognozarea și administrarea impozitelor, taxelor și altor plăți bugetare;

➤ perpetuarea indisciplinei fiscale privind achitarea impozitelor/taxelor locale, precum și nerealizarea veniturilor bugetare provenite din dividende, locațiune, taxa de publicitate, mijloace speciale, gestiunea fondului funciar etc.;

➤ nerespectarea prevederilor legale la efectuarea cheltuielilor finanțate din mijloacele financiare publice, precum și la stabilirea drepturilor salariale ale personalului angajat;

➤ continuarea practicii păguboase de nepriorizare a obiectivelor investiționale, fapt ce amplifică fenomenul

risipei de resurse; absența analizelor raportului cost-beneficiu și raportului cost-eficiență pentru evaluarea impactului angajamentelor de cheltuieli investiționale;

➤ nerespectarea legislației privind achizițiile publice (divizarea lucrărilor, modificarea prețurilor unitare contractate, efectuarea lucrărilor în lipsa contractelor etc.);

➤ administrarea și gestionarea defectuoasă a patrimoniului public local (bunuri imobile nelocative, terenuri etc.); abordarea superficială și nesistemică a regulilor privind inventarierea și evidența patrimoniului imobiliar;

➤ disfuncționalități în managementul financiar-contabil;

➤ ignorarea exigențelor managementului financiar și nerespectarea prevederilor legale privind controlul financiar propriu și auditul public intern;

➤ necunoașterea și/sau aplicarea eronată de către factorii responsabili a prevederilor legale privind formarea, administrarea, angajarea și utilizarea mijloacelor bugetare/fondurilor publice.

Se relevă că AAPL n-au purces la implementarea prevederilor **Legii privind controlul financiar public intern**. Autoritățile/entitățile auditate nu dispun de regulamente interne și proceduri scrise cu privire la controlul intern, n-au descris procesele de lucru și stabilite riscurile activității. Totodată, AAPL care dispun de subdiviziuni responsabile de efectuarea reviziilor și controalelor, n-au reorganizat aceste structuri în servicii de audit intern, pentru o evaluare eficientă a sistemelor de management financiar și control intern.

Pentru remedierea iregularităților și abaterilor care au influențat calitatea gestiunii finanțelor publice locale și patrimoniului din subordinea UAT, Curtea de Conturi a dispus măsuri privind:

➤ standardizarea regulilor și procedurilor în materie de proces bugetar;

➤ actualizarea indicatorilor economico-financiar și bazei de impozitare aferente formării veniturilor fiscale/nefiscale per ansamblu, inclusiv defalcate în bugetele locale;

➤ aprobarea standardelor de cost pentru finanțarea domeniilor, instituțiilor și acțiunilor de interes local; prioritarizarea cheltuielilor investiționale;

➤ elaborarea criteriilor de eficiență economică pentru întreprinderile municipale cu capital integral sau majoritar de stat, în scopul evaluării managementului bazat pe rezultate;

➤ inventarierea patrimoniului public local și evaluarea concludentă în vederea înregistrării/cadastrării drepturilor patrimoniale;

➤ îmbunătățirea calității managementului financiar-contabil; eficientizarea controlului financiar și auditului intern.

Pentru a sprijini autoritățile publice locale, dar și pentru a impulsiona și responsabiliza, în aceeași măsură, acțiunile de monitorizare privind conformarea acestora principiilor și exigențelor managementului instituțional și financiar, Curtea de Conturi a înaintat recomandări, în acest sens, și autorităților publice centrale de resort, mai cu seamă Guvernului, Cămarilor de Stat și oficiilor teritoriale ale acesteia, Ministerului Economiei, Ministerului Finanțelor, Ministerului Mediului, Serviciului Fiscal de Stat, Î.S. „Cadastru”, Inspecției de Stat în Construcții.

CAPITOLUL II

Auditurile administrării și gestionării patrimoniului public

II.1. Administrarea și gestionarea patrimoniului public de către entitățile economice

Rezumat

Curtea de Conturi, ținând cont de importanța strategică în dezvoltarea economiei naționale, a auditat entitățile ce au gestionat patrimoniul public în domeniul aviației civile pe perioada anilor 2010-2011 și în domeniul telecomunicațiilor - pe anii 2009-2010.

Rezultatele auditurilor au relevat neasigurarea de către factorii de decizie a gestionării eficiente a patrimoniului public primit în administrare, prin neînregistrarea regulamentară a bunurilor (inclusiv a terenurilor) și a dreptului juridic asupra lor; la achiziția și instalarea bunurilor (echipamentelor) s-au admis situații defectuoase, ceea ce determină utilizarea păguboasă a mijloacelor financiare, neasigurarea siguranței zborurilor, precum și neintegrarea la nivel internațional a sistemelor de transmisie a mesajelor; nereglementarea exhaustivă a politicilor ce țin de tarife /taxe pentru serviciile prestate beneficiarilor condiționează majorarea nejustificată a acestora; nivelul insuficient al sistemului de control intern prezintă un factor de înrăutățire a rezultatelor economico-financiare.

Aceste situații sînt și rezultatul nemonitorizării de către autoritățile centrale de specialitate a conformității gestionării patrimoniului transmis în gestiune, neevaluării sistemelor de control intern și a rezultatelor economico-financiare obținute, precum și neelaborării politicilor în aceste domenii.

Nelegiferarea și, respectiv, neinstituționalizarea în anul 2009 a Autorității Aeronautice Civile cu prerogative de supraveghere și certificare în domeniul aviației civile au tergiversat nejustificat implementarea oportună a strategiilor de dezvoltare a sectorului vizat.

Neelaborarea de către autoritățile centrale de specialitate a unor programe în domeniul telecomunicațiilor determină situații incerte și costuri suplimentare S.A. „Moldtelecom”.

Constatări

Indicatorii ce caracterizează situația economico-financiară a entităților din domeniul aviației civile și telecomunicațiilor în perioada auditată au înregistrat o diminuare, ceea ce poate genera o neasigurare a activității durabile a acestora.

În perioada auditată, activitatea economico-financiară a entităților verificate din domeniul aeronautic a înregistrat un declin economic, astfel ritmul de creștere a cheltuielilor depășind ritmul de creștere a veniturilor cu 8,7 puncte procentuale, acesta fiind caracteristic pentru toate entitățile auditate. În condițiile date, rezultatul din activitatea operațională a fost în descreștere în anul 2011, comparativ cu anul 2009, cu 68,5 mil. lei, iar profitul net, pentru aceeași perioadă, s-a diminuat cu 49,5 mil. lei.

În totalul cheltuielilor efectuate în domeniul vizat, o cotă semnificativă o dețin cele destinate remunerării muncii, care în anul 2010 au constituit 247,7 mil. lei, iar în anul 2011 – 255,1 mil. lei. Studiul componentelor acestor cheltuieli a evidențiat că pe perioada auditată, din totalul acestora (496,0 mil. lei), doar 38,0% au constituit salariul tarifar și 62,0% – suplimente și premii. De menționat că entitățile auditate au admis creșterea cheltuielilor pentru remunerarea muncii, inclusiv a stimulentei, în condițiile descreșterii indicatorilor economico-financiar.

Deși S.A. „Moldtelecom” a întreprins un șir de măsuri

anticriză, profitul obținut în anul 2010 a înregistrat o diminuare, față de anul 2009, cu 101,9 mil. lei, condiționat de scăderea semnificativă a volumului de trafic generat de către abonații telefoniei fixe, reducerea cererii pentru instalarea posturilor de telefonie fixă, aplicarea sub nivelul costurilor a tarifelor la serviciile de telefonie locală etc. La veniturile și cheltuielile Societății, în perioada auditată, au fost înregistrate și rulajele interne pe subramuri de activitate (457,4 mil. lei), dar care n-au avut impact asupra profitului Societății.

S.A. „Moldtelecom” n-a realizat unii indicatori planificați în strategia Societății și în planurile de afaceri anuale (numărul abonaților de telefonie mobilă prognozat pentru anul 2010 a atins nivelul de 67,7%: abonați prognozați – 193,8 mii, numărul real al acestora - 131,3 mii), numărul efectiv al abonaților în anul 2010 avînd o tendință de creștere față de anul 2009. Astfel, unele procese interne necesită o revizuire în vederea diminuării riscurilor nerealizării conforme a indicatorilor activității Societății sau tergiversării implementării obiectivelor stabilite.

Entitățile n-au asigurat o înregistrare și gestionare adecvată a patrimoniului public aflat în administrare, ceea ce reprezintă riscuri de neasigurare a integrității acestuia. Astfel:

➤ La Î.S. „AIC”, Î.S. C.A. „Air Moldova” și Î.S. „MoldATSA” lipsește contractul încheiat regulamentar între fondator și administratorul entității, cu anexa - Lista bunurilor transmise în gestiune.

➤ Nu s-a asigurat înregistrarea drepturilor asupra bunurilor la organele cadastrale și, respectiv, înregistrarea conform rigorilor de evidență a mijloacelor fixe și a valorii acestora, și anume: 87 unități de bunuri imobile cu valoarea de 46,6 mil. lei și 51,93 ha de terenuri, precum și s-au reflectat în evidență fără valoare terenul cu suprafața de 363,37 ha de către Î.S. „AIC”; 20 de terenuri cu suprafața de 16,2 ha de către Î.S. „MoldATSA”.

➤ Nu corespund datele privind bunurile imobile, inclusiv terenurile, din evidența contabilă cu cele de la organele cadastrale și din Listele bunurilor imobile proprietate publică a statului, aprobate prin Hotărîrea Guvernului nr.351 din 23.03.2005⁴. Asemenea fapte au fost identificate la: Î.S. „AIC” – suprafața terenului atribuit, potrivit statutului, este de 480,0 ha, în evidența contabilă – 363,37 ha, iar la organele cadastrale – 309,24 ha; Î.S. „MoldATSA” – conform statutului, dispune de 21 de terenuri cu suprafața de 17,06 ha, în evidența contabilă – de bunuri imobile cu suprafața de 5746,2 m² și de 20 de terenuri cu suprafața de 16,2 ha, iar la organele cadastrale – de bunuri imobile cu suprafața de 7947,6 m² și de 20 de terenuri cu suprafața de 21,9 ha.

➤ Entitățile nu dispun de strategii de renovare a echipamentelor, în scopul asigurării durabile a activităților de exploatare.

➤ Decizia fondatorului (Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor) și a Consiliului de administrație al Î.S. C.A. „Air Moldova” privind majorarea în anul 2010 a capitalului social al acesteia, în lipsa surselor de finanțare, s-a soldat cu: (i) înregistrarea capitalului nevărsat în valoare de 568,9 mil. lei; (ii) înregistrarea valorii activelor proprii inferioare valorii capitalului social cu 406,8 mil. lei; (iii) beneficierea de facilități fiscale aferente scutirii de TVA (de circa 86,0 mil. lei) la importul aeronavei de către Companie.

➤ La formarea capitalului de rezervă, organele de conducere ale S.A. „Aeroport Handling” n-au ținut cont de prevederile statutare, ca urmare fiind depășit normativul de formare a acesteia (cu 685,2 mii lei).

➤ Efectuarea neconformă a inventarierii de către Î.S. C.A. „Air Moldova” a condiționat necoresponderea datelor contabile cu cele din rezultatele inventarierii cu 3,8 mil. lei;

de către Î.S. „MoldATSA” – lipsa confirmării și delimitării mijloacelor fixe (43,8 mil. lei) cu uzura de 100%, din care o mare parte - utilizate în procesul tehnologic (517 unități în valoare de 33,5 mil. lei).

➤ ASAC, în perioada de postfondator al unor entități, n-a întreprins măsuri în vederea reflectării conforme în evidență și în rapoartele financiare a valorii investițiilor pe termen lung în sumă de 113,9 mil. lei, ceea ce determină neînregistrarea conformă a patrimoniului statului.

Politicile manageriale ce țin de achiziționarea bunurilor (lucrărilor și serviciilor), precum și atribuțiile personalului implicat în aceste procese denotă un nivel scăzut de responsabilitate, ceea ce determină, la unele entități, utilizarea defectuoasă a mijloacelor financiare. Nedispunerea de către întreprinderile auditate de un cadru regulator relevant privind organizarea și desfășurarea adecvată a procedurilor de achiziție a bunurilor și serviciilor, precum și nesubordonarea acestei activități prevederilor Legii nr.96-XVI din 13.04.2007 „Privind achizițiile publice” exclude buna administrare a acestor procese:

➤ Î.S. „AIC” a admis contractarea, procurarea, instalarea, utilizarea și înregistrarea în evidență a complexului patrimonial – sistemul integrat de securitate, în valoare de 13,8 mil. dolari SUA, cu nereguli și în condiții dezavantajoase, care se exprimă prin următoarele: (i) admiterea încheierii contractului inițial de leasing în valoare de 27,6 mil. dolari SUA, din care doar 13,8 mil. dolari SUA au constituit costul net al acestui complex și, respectiv, 13,8 mil. dolari SUA – costul ratei de leasing; (ii) nu au fost detaliate clar și expres componentele complexului patrimonial, cu reflectarea denumirii echipamentului, mărcii, producătorului și prețului fiecărui utilaj în parte; (iii) echipamentul a fost livrat în perioada decembrie 2007 – iulie 2009, pe părți, în lipsa pașapoartelor tehnice, întreprinderea achitînd suma de 13,4 mil.dolari (137,6 mil. lei); (iiii) întreprinderea n-a recepționat, potrivit clauzelor contractuale, complexul patrimonial în formă integrală; (iiiii) o parte din complexul patrimonial este exploatat de către Serviciul Grăniceri în lipsa reglementărilor privind responsabilizarea acestuia; (iiiii) evidența sistemului integrat de securitate ca unic mijloc fix în valoare de 90,8 mil. lei nu asigură integritatea părților componente ale acestuia și, respectiv, nu permite monitorizarea și evaluarea costurilor de întreținere; (iiiii) necoresponderea părților componente ale complexului patrimonial, indicate în anexa la contract, cu cele din actele de dare în exploatare și cele amplasate în zonele Aeroportului determină un risc sporit de neasigurare a integrității acestui complex; (iiiii) și specialiștii în domeniu confirmă starea neintegrată, cu disfuncționalitățile de rigoare ale complexului vizat, ceea ce denotă o predispoziție a acestei situații unui risc major.

➤ Achiziționarea neregulamentară de către Î.S. „AIC” a utilajului în valoare de 2,2 mil. lei, neutilizat pînă în prezent, determină utilizarea ineficientă a mijloacelor financiare de către întreprindere.

➤ Î.S. „MoldATSA”, pînă la 16.03.2011, n-a dispus de reglementări prescrise pentru efectuarea conformă a procedurilor de achiziții, desfășurînd unele acțiuni în mod netransparent și ineficient, inclusiv, în unele cazuri, în lipsa pașapoartelor tehnice, cum ar fi: (i) sistemul de prelucrare a mesajelor (8,9 mil. lei) a fost transmis parțial în exploatare în I trimestru al anului 2012 (termenul stabilit – finele anului 2009) numai la nivel local, ca urmare persistînd riscul ca acesta să nu dispună de posibilități de conectare la nivel internațional, ceea ce va genera noi investiții; (ii) achiziția echipamentului de dirijare a traficului aerian cu abateri semnificative de la oferta inițial cîștigătoare (2436,0 mii euro) și admiterea majorării nejustificate a valorii acestuia

cu 139,8 mii euro (2,3 mil. lei); (iii) potrivit opiniei specialiștilor din domeniu, condițiile netransparente de achiziții generează riscul de suportare de către entitate a unor costuri adiționale în sumă de 11,9 mil. lei. Suplimentar, pentru achiziția echipamentului de dirijare a traficului aerian, conducerea întreprinderii a contractat netransparent și ineficient servicii de consultanță de la o firmă străină, admitând majorarea valorii contractului cu 30,7 mii dolari SUA (336,5 mii lei), față de oferta acceptată inițial.

➤ ASAC a efectuat achiziții în sumă de 840,5 mii lei (65,5% din valoarea totală a achizițiilor) cu nerespectarea prevederilor legale. Contractarea și executarea, în anii 2007-2008, a lucrărilor de construcție a pistei de decolare/aterizare pentru elicoptere, cu drum de acces în s. Giurgulești, r-nul Cahul, în valoare de 689,1 mii lei, s-au realizat de către ASAC cu iregularități semnificative. Drept rezultat, până în prezent nu s-a efectuat recepția finală a construcției, ceea ce poate duce la utilizarea ineficientă a mijloacelor financiare respective.

➤ Situațiile incerte și impredictibile create la achiziționarea lucrărilor de reconstrucție a infrastructurii Aeroportului Internațional Chișinău au cauzat neexecutarea în termen a acestora și, respectiv, nedebersarea creditului contractat de la Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD) și de la Banca Europeană de Investiții (BEI), destinat în scopurile date: (i) începând cu anul 2008 și până în prezent, Î.S. „AIC” a încasat taxa de modernizare, destinată rambursării creditelor contractate de la BERD și de la BEI în scopul modernizării infrastructurii Aeroportului, cele mai semnificative lucrări (de 37,0 mil. euro) nefiind inițiate, iar mijloacele acumulate în aceste scopuri fiind depozitate la un cont special bancar al entității (soldul la 31.12.2011 – 9,0 mil. euro).

➤ Î.S. „AIC”, pentru perioada auditată, a continuat încasarea taxei de modernizare, destinată achitării creditelor contractate pentru modernizarea Aeroportului Internațional Chișinău, inițial fiind aprobată prin Ordinul ASAC din 29.12.1999, în mărime de 10 dolari SUA/pasager la plecare. Această taxă a avut ca scop rambursarea primului credit contractat de la BERD pentru modernizarea Aeroportului, care a fost achitat anticipat (ianuarie 2007). Urmare a contractării unui nou credit în decembrie 2008, această taxă a fost percepută în mărime de 9 euro/pasager la plecare, în baza unui ordin al ASAC, autoritate care, conform prevederilor legale, urma a fi reorganizată și și-a pierdut (iulie 2008) statutul de autoritate centrală de specialitate în domeniul aviației civile. Astfel, Î.S. „AIC”, până la 31.12.2011, a încasat taxa de modernizare în sumă de 11,5 mil. euro (185,6 mil. lei). Potrivit Acordului tripartit dintre BERD, BEI și Republica Moldova, părțile au fost: Î.S. „AIC” și Guvernul Republicii Moldova.

➤ Litigiul inițiat de părți, în rezultatul derulării procesului de achiziționare a lucrărilor de modernizare a infrastructurii Aeroportului Internațional Chișinău, a determinat nefinalizarea în termen a acestor lucrări, precum și nedebersarea oportună a mijloacelor provenite din împrumut, costul comisionului achitat constituind 335,1 mii euro.

➤ S.A. „Moldtelecom” nu este calificată drept autoritate contractantă care ar fi avut obligația de a efectua achiziții conform Legii privind achizițiile publice nr.96-XVI din 13.04.2007, deși cadrul legal permite calificarea în calitate de autoritate contractantă a S.A. „Moldtelecom” la dorință sau la decizia organelor de conducere competente.

➤ Totodată, S.A. „Moldtelecom” se conduce de propriul Regulament de achiziții, care este imperfect, nu reglementează clar unele proceduri privind achizițiile, fapt ce implică afectează transparența, eficiența și eficacitatea achiziționării bunurilor, lucrărilor de construcție și serviciilor. La achiziționarea lucrărilor de construcție nu s-a respectat

cadrul normativ ce reglementează obținerea certificatelor, perfectarea proiectelor, expertizarea acestora etc., totodată nefiind asigurată lichidarea riscurilor de neexecutare în termen a contractelor.

Lipsa elementelor sistemului de control intern a determinat, pentru perioada auditată, menținerea și creșterea semnificativă a creanțelor și datoriilor semnificative, iar nemonitorizarea și neelaborarea mecanismelor de redresare a situației condiționează neacumularea mijloacelor financiare și neonorarea deplină a obligațiilor:

➤ Admiterea înregistrării creanțelor în sume semnificative la entitățile auditate, cu neimplementarea instrumentelor de încasare deplină și în termen, predispune procesul în cauză unui risc de nerecuperare, și anume: ASAC – 16,0 mil. lei, Î.S. „AIC” – 14,4 mil. lei, Î.S. „MoldATSA” – 2,6 mil. lei, S.A. „Aeroport Handling” – 0,4 mil. lei.

➤ ASAC, în comun cu Î.S. C.A. „Air Moldova”, a cesionat creanța Î.S. „AIC” în sumă de 16,0 mil. lei, nerecunoscută și nereflectată în evidența contabilă de către aceasta.

➤ Admiterea înregistrării datoriilor semnificative de către entitățile din domeniul aviației civile (la 31.12.2011 – 861,8 mil. lei) amenință cu posibile încasări forțate ale patrimoniului statului. Ponderea cea mai semnificativă (76,0%) o constituie datoriile Î.S. C.A. „Air Moldova” în sumă de 656,3 mil. lei, fiind determinată, în fond, de obligațiile întreprinderii față de băncile comerciale (338,0 mil. lei), ceea ce a condiționat gajarea mijloacelor fixe în proporție de 93,9%, precum și costuri aferente plăților pentru dobânzile bancare (30,6 mil. lei – în anul 2010; 35,1 mil. lei – în anul 2011).

➤ Sistemul de control intern insuficient asupra gestionării patrimoniului public transmis în locațiune a generat neîncasarea integrală a veniturilor de la prestarea acestor servicii la Î.S. „AIC” în sumă de 4,8 mil. lei, condiționând și apariția litigiilor. Totodată, Î.S. „AIC” a înregistrat datorii în sumă de 189,8 mil. lei, sau 21,8% din valoarea acestora.

➤ S.A. „Moldtelecom” a admis formarea creanțelor cu risc de nerecuperare de la operatorii nerezidenți ai republicii (5,7 mil. lei). De asemenea, acordarea reducerii (discontului) unor entități la rata de terminatie pentru traficul internațional de sosire în anul 2009 (care nu s-a extins în anul 2010), acceptat de către Consiliul S.A. „Moldtelecom”, a generat diminuarea veniturilor Societății cu 4,1 mil. lei.

➤ S.A. „Moldtelecom” nu a determinat exhaustiv, prin intermediul sistemului de control intern, concordanța între conținutul metalelor prețioase din datele tehnice ale echipamentelor și al celor real obținute în urma extragerii lor; nerespectarea clauzelor contractuale ce țin de termenele de extragere și de decontările pentru metalele prețioase extrase, ceea ce determină riscul neobținerii în termen a veniturilor.

Nereglementarea exhaustivă în materie de tarife/ taxe pentru serviciile prestate de către entitățile din domeniul aviației civile creează incertitudini și premise pentru supradimensionarea nejustificată a costurilor, precum și pentru generarea fenomenului de inechitate socială pentru diferite categorii de beneficiar:

➤ Pentru realizarea politicii statului într-un domeniu de importanță națională majoră, cum este transportul aerian, cadrul legal în vigoare reglementează prestarea de către entitățile specializate a serviciilor de navigație aeriană și de aeroport, conform rigorilor de calitate unanim recunoscute. Concomitent, prin ratificarea, la 16.12.1999, de către Parlament a Acordului comunitar multilateral privind tarifele de rută aeriană din 12.02.1981, statul s-a alineat la politicile unanim recunoscute în materie de tarife/taxe pentru serviciile prestate în domeniul vizat. Reglementarea competențelor autorităților abilitate: Guvern, Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, Autoritatea Aeronautică Civilă,

EUROCONTROL este stabilită de cadrul național legal și normativ în vigoare.

➤ Totodată, la nivel național, lipsesc reglementările privind cadrul metodologic de calculare a costurilor incluse în tarifele pentru serviciile aeroportuare și de navigație aeriană, prestate de către Î.S. „AIC”, Î.S. „MoldATSA”, ceea ce a generat: (i) nedelimitarea competențelor, precum și lipsa de fundamentare și de abordare, în spiritul competitivității, în materie de politici tarifare s-au soldat cu disfuncționalități instituționale, management neperformant, mediu economic necompetitiv, precum și cu inegalități sociale; (ii) Î.S. „MoldATSA” a majorat nejustificat tarifele la serviciile prestate cu circa 2,7 mil. lei, aferente uzurii Sistemului de prelucrare a mesajelor, care în anii 2010-2011 n-a fost utilizat în procesul tehnologic.

➤ Î.S. „Air Moldova”, pentru perioada auditată, n-a dispus de reglementări interne privind politica tarifară. Astfel, (i) tarifele pentru transportarea pasagerilor, bagajelor, mărfurilor și poștei se aprobă administrativ, în baza devizelor perfectate de către Serviciul financiar; (ii) structura tarifelor formate în mod arbitrar de către întreprindere este foarte complexă și nu reflectă transparentă; (iii) în cuantumul tarifelor, pentru perioada noiembrie 2011 – martie 2012, au fost incluse cheltuieli salariale (pentru aeronave de tip Airbus A320), neținându-se cont de cheltuielile real suportate la acest capitol, ceea ce a determinat majorarea acestuia cu 8,2 mil. lei.

➤ S.A. „Aeroport Handling” și S.A. „Aeroport Catering” aplică tarife pentru serviciile prestate în lipsa cadrului regulator/metodologic.

➤ ASAC, pentru unele servicii prestate, n-a dispus, pentru perioada auditată, de modalitatea de formare a unor tarife, acestea fiind stabilite arbitrar și percepute în baza ordinului directorului general din 2007, astfel generând un profit supradimensionat, a cărui valoare a depășit suma de 17,5 mil. lei.

MTID și Agenția Proprietății Publice – fondatori, din partea statului, ai unităților economice din cadrul domeniului aviației civile – nu și-au onorat cu prudență atribuțiile, n-au supravegheat în mod constant și solidar implementarea de către entitățile auditate a unui management responsabil și eficient. În consecință, administrarea patrimoniului și gestiunea economică, în detrimentul intereselor publice, au fost realizate cu efecte păguboase, iar serviciile prestate au generat inegalități sociale.

Gestionarea cheltuielilor s-a realizat la un nivel ineficient, în cadrul auditului constatându-se următoarele:

➤ Sistemul practicat și încetățenit de prestare a serviciilor în Sala delegațiilor oficiale nu acoperă nici 5,5% din cheltuielile suportate de Î.S. „AIC”, astfel statul suportând costuri nejustificate, care în perioada auditată au constituit 8,1 mil. lei.

➤ Cadrul regulator confuz și netransparent privind drepturile unor categorii de beneficiari privilegiați la prestarea serviciilor în Sala V.I.P. predisune acest gen de activitate unor riscuri constante, ca rezultat, în anii 2010-2011, costul nerambursabil al facilităților constituind 2,2 mil. lei.

➤ În perioada auditată, în scopuri de binefacere, Î.S. „MoldATSA” a alocat mijloace financiare în sumă de 0,8 mil. lei, iar S.A. „Aeroport Catering” – de 6,2 mil. lei

➤ ASAC, în scopul majorării capitalului social al unor entități, al căror fondator este MTID, în mod nelegitim a dispus alocarea a 2,1 mil. lei.

Verificarea regularității cheltuielilor pentru remunerarea muncii a evidențiat următoarele:

➤ Agenții economici operatori aeronautici, în afară de salariile de bază, aplică diferite sporuri și premii, a căror

valoare depășește de 2-3 ori ponderea fondului (de bază) salarial de funcție, fără a fi prestabilite criteriile de evaluare a rezultatelor, inclusiv în aspecte de eficiență și performanță. Astfel, sporurile și primele, inclusiv pentru înaltă eficiență, complexitate și intensitate a muncii, au constituit la: Î.S. „MoldATSA” – 34,1 mil. lei (inclusiv prime pentru sărbători – 17,2 mil. lei); Î.S. C.A. „Air Moldova” – 32,2 mil. lei; Î.S. „AIC” – 23,4 mil. lei; S.A. „Aeroport Handling” – 7,2 mil. lei; S.A. „Aeroport Catering” – 5,6 mil. lei; ASAC – 0,6 mil. lei. Î.S. „AIC” a remunerat nejustificat angajații întreprinderii, suportând cheltuieli în sumă de 0,9 mil. lei.

➤ Neținând cont de diminuarea veniturilor în anul 2011, față de perioada precedentă, Î.S. „MoldATSA” a admis creșterea nejustificată a cheltuielilor operaționale cu 9,5 mil. lei, din care 6,8 mil. lei reprezintă majorarea nefundamentată și nemotivată a fondului de remunerare a muncii.

Activitatea investițională a S.A. „Moldtelecom” a fost însoțită de unele nereguli și deficiențe, care se exprimă prin următoarele:

➤ În perioada auditată, Societatea a valorificat investiții capitale în sumă totală de 1627,0 mil. lei, a căror finanțare a fost asigurată în proporție de 90,6% din sursele financiare proprii și 9,4% – din sursele împrumutate sub formă de credit comercial.

➤ Construcția complexă a infrastructurii a condiționat, în unele cazuri, montarea cu întârziere a echipamentului în rețeaua 3G. Astfel, termenul mediu de la livrarea echipamentului până la lansarea în lucru constituie 116 zile; termenul mediu de la montarea echipamentului până la darea site-urilor în exploatare – 217 zile, ceea ce a condiționat înregistrarea soldului echipamentului aflat în stoc la depozit și în proces de montare de la 143,1 mil. lei - la 01.01.2010, până la 45,5 mil. lei – la 31.12.2010.

➤ În unele cazuri, Societatea nu a respectat prevederile actelor normative care stipulează că recepția finală a lucrărilor se efectuează la expirarea perioadei de garanție, care urmează să fie prevăzută în contract, dar nu după finalizarea lucrărilor.

Elementele aferente rezultatelor activității economico-financiare a Societății reprezintă și nivelul de exercitare a atribuțiilor de către organele de competență din domeniul comunicațiilor electronice, după cum urmează:

Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației, care, conform Regulamentului său de activitate, fiind autoritatea publică centrală de reglementare a pieței serviciilor în domeniul comunicațiilor electronice și al tehnologiei informației:

➤ nu a finalizat implementarea planului de rebalansare a tarifelor la serviciile publice de telecomunicații și informatică, cu ajustarea acestora la costurile reale, astfel neconformându-se la normele legale;

➤ nu a asigurat crearea fondului serviciului universal de către operatorii naționali.

Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor, în calitatea sa de organ central de specialitate, urma să elaboreze și să propună Guvernului, spre aprobare, Programul național de implementare a serviciului universal, în care să fie prevăzute acțiunile, responsabilii și termenele de implementare a acestuia conform prevederilor art.66 din Legea comunicațiilor electronice.

În perioada auditată, conducerea S.A. „Moldtelecom” a fost exercitată de către organele sale, reprezentate prin Adunarea generală a acționarilor, Consiliul Societății și directorul general – în funcție de organ executiv. Cu toate că în calitate de unic deținător al acțiunilor Societății se prezintă a fi Agenția Proprietății Publice, subordonată Ministerului Economiei, aceasta nu se regăsește în Lista întreprinderilor de stat și societăților pe acțiuni aflate în administrarea

Ministerului Economiei, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.690 din 13.11.2009.

Pentru perioada auditată, traficul local (urban și rural) la un abonat se află într-o diminuare continuă - de la 882 minute (în anul 2008) până la 746 minute (în anul 2009) și până la 669 minute (în anul 2010), având ca urmare diminuarea în anul 2010 a veniturilor de la convorbirile locale cu 10,2 mil. lei, observându-se și o creștere a solicitărilor din partea persoanelor fizice pentru abonamentul "Economi".

Potrivit rapoartelor S.A. „Moldtelecom”, veniturile obținute din serviciile de telefonie locală acoperă doar 55% din costurile acestor servicii, cu toate că reglementar tarifele trebuie să fie stabilite în baza costurilor de furnizare.

N-a fost elaborat mecanismul de finanțare și compensare a serviciilor de acordare a înlesnirilor păturilor socialmente vulnerabile și de asigurare a apelurilor gratuite, prin intermediul fondului serviciului universal, format de toți operatorii comunicațiilor electronice din republică. Astfel, în perioada anilor 2009-2010, în aceste scopuri, Societatea a suportat pierderi de la acordarea acestor servicii în sumă de 61,0 mil. lei.

Concluzii

Constatările rezultate din rapoartele misiunilor de audit denotă indisciplină managerială și financiară, ce a cauzat nereguli și abateri semnificative la capitolele gestionarea patrimoniului public, achiziționarea de bunuri (lucrări și servicii), reglementarea tarifară, costuri/venituri, administrarea cheltuielilor și, mai cu seamă, a celor generate de practici de remunerare economic nefundamentată a angajaților și persoanelor cu funcții reprezentative etc.

Recomandări Parlamentului

Să solicite Guvernului:

- examinarea și evaluarea autorităților publice centrale de specialitate privind eficiența gestionării patrimoniului public transmis în gestiune, precum și reglementarea în termen a politicilor.

CAPITOLUL III

Audituri comune

III.1. Auditul paralel al Curții de Conturi a Republicii Moldova și al Curții de Conturi a Federației Ruse asupra utilizării mijloacelor publice alocate pentru realizarea în anii 2009-2011 a Programului de colaborare economică între Republica Moldova și Federația Rusă, inclusiv asupra livrării de produse alimentare în Federația Rusă din Republica Moldova

Rezumat:

Curtea de Conturi a Republicii Moldova, conducându-se de prevederile Acordului privind desfășurarea unor acțiuni de audit paralel de către Curtea de Conturi a Republicii Moldova și Curtea de Conturi a Federației Ruse, semnat la 11 octombrie 2011, a efectuat auditul paralel asupra utilizării mijloacelor publice alocate pentru realizarea în anii 2009-2011 a Programului de colaborare economică între Republica Moldova și Federația Rusă, inclusiv asupra livrării de produse alimentare în Federația Rusă din Republica Moldova.

Reieșind din obiectivul auditului paralel, prezent pentru prima dată în practica Curții de Conturi a Republicii Moldova, s-a efectuat un lucru important ce ține de evaluarea executării prevederilor Programului, a actelor legislative și normative ale Republicii Moldova din domeniul reglementării de stat a exportului de produse alimentare în Federația Rusă, evaluarea plenitudinii și eficacității activității organelor de control (supraveghere) fitosanitar, asigurării calității și inofensivității producției livrate, identificarea factorilor care afectează exporturile de produse alimentare în Federația Rusă.

În rezultatul auditului comun al CCRM și al CCFR au fost identificați factorii care au influențat asupra restricționării exportului de produse agricole în Federația Rusă, ulterior, de către instituțiile abilitate fiind inițiate procese de înlăturare. Ca rezultat, a crescut numărul potențialilor exportatori de produse alcoolice și de produse de origine animală, acreditați cu dreptul de export.

Constatări

Cooperarea comercial-economică între Republica Moldova și Federația Rusă în anii 2009-2011

Balanța comercială pentru Republica Moldova, în perioada auditată, a fost negativă – valoarea importurilor din Federația Rusă depășind valoarea exporturilor din Republica Moldova în Federația Rusă și a avut o tendință de creștere (2009 – 88,0 mil. dolari SUA; 2010 – 182,5 mil. dolari SUA; 2011 – 197,5 mil. dolari SUA).

În același timp, valoarea exporturilor a crescut de 2,2 ori (de la 286,5 mil. dolari SUA în anul 2009, până la 625,5 mil. dolari SUA – în anul 2011).

Valoarea exporturilor din Republica Moldova în Federația Rusă include și reexporturile de mărfuri din alte țări, care nu aduc plusvaloare sectorului real al economiei Republicii Moldova, acestea înregistrând o tendință bruscă de creștere de 4,1 ori (de la 91,4 mil. dolari SUA în anul 2009, până la 380,0 mil. dolari SUA – în anul 2011).

Pentru realizarea **Programului de cooperare economică între Republica Moldova și Federația Rusă pe perioada 2009-2020** n-a fost elaborat și aprobat un Plan de acțiuni ce ar stabili concretizarea și coordonarea direcțiilor, termenele de executare, controlul și responsabilitatea organelor de stat și a structurilor economice asupra realizării lui.

Exportul de produse alimentare în anii 2009-2011 din Republica Moldova în Federația Rusă a fost însoțit de probleme, și anume:

- Revederea ad-hoc de către autoritățile ruse a cerințelor privind calitatea și inofensivitatea producției exportate din Republica Moldova a condiționat diminuarea, iar în unele cazuri stoparea exporturilor de producție alimentară.

- Deși exportul de produse alimentare a înregistrat o creștere (de la 171,8 mil. dolari SUA în anul 2009 până la 234,1 mil. dolari SUA – în anul 2011), acesta n-a atins nivelul anului 2005 (278,3 mil. dolari SUA).

Procesul de export al producției alcoolice se confruntă cu dificultăți și imperfecțiuni ale cadrului regulator, acestea fiind cauzate de o monitorizare și o conlucrare ineficientă, în unele cazuri, a autorităților din Republica Moldova și din Federația Rusă, care se exprimă prin următoarele:

- Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, ca organ responsabil de realizarea politicii de stat în domeniul exportului de producție alcoolică, n-a asigurat, în anii 2009-2011, menținerea nivelului de export al acestei producții. Exportul producției alcoolice în Federația Rusă a constituit în anul 2011 suma de 47,9 mil. dolari SUA, ceea ce e cu 8,2% sub nivelul anului 2009 și cu 13% – sub nivelul anului 2010.

- N-a fost efectuată monitorizarea executării prevederilor de către instituțiile din subordinea MAIA și n-a fost executat Programul de control la cei 239 de producători ai producției vinicole, verificările fiind exercitate la 192 de agenți economici, ceea ce împiedică redresarea situației privind calitatea producției alcoolice livrate în Federația Rusă.

- Nu s-a realizat pe deplin perfecționarea cadrului normativ ce ține de reglementarea procedurilor de evaluare a conformității și parametrilor de inofensivitate (Legea viei și vinului și Legea cu privire la fabricarea și circulația

alcoolului etilic și a producției alcoolice). Actele normative în vigoare care prevăd procesul de certificare a produselor alcoolice prezintă incertitudini. Astfel, unele acte normative reglementează certificarea produselor alcoolice fabricate în serie pe perioade de timp (3 ani sau 5 ani). Totodată, există reglementarea certificării acestui tip de produse pentru fiecare lot.

➤ Ministerul Economiei a fost informat de MAIA despre **realizarea integrală a măsurilor de asigurare a calității și inofensivității produselor alcoolice**, reieșind din care, începînd cu luna octombrie 2010, se certifică obligatoriu fiecare lot de marfă exportat în Federația Rusă, ceea ce nu corespunde realității (din totalul vinului exportat, fiecare lot a fost certificat la nivel de 42%), drept urmare a incertitudinilor din legislație.

➤ MAIA, în comun cu partea rusă, n-a reușit să desemneze un laborator de arbitraj independent pentru eliminarea divergențelor privind rezultatele calității și inofensivității produselor alcoolice, astfel nefiind executate măsurile prevăzute.

➤ Din martie 2006 de către Serviciul Federal „Rospotrebnadzor” au fost introduse măsuri de supraveghere asupra producției alcoolice moldovenești; exportul acestora s-a diminuat de 4,9 ori – de la 233,6 mil. dolari SUA (în anul 2005) pînă la 47,9 mil. dolari SUA (în anul 2011).

➤ N-a fost acreditat Centrul Național de Verificare a Producției Alcoolice, deoarece acesta nu dispune de baza normativă a Federației Rusă, iar personalul nu a fost atestat conform cerințelor și criteriilor „Rospotrebnadzor”.

➤ N-au fost acreditate definitiv laboratoarele din cadrul Institutului Național de Standardizare și Metrologie și CSM Ceadr-Lunga. Acestea sînt acreditate doar la indici obligatorii și fac față cerințelor pentru stabilirea conformității produselor la importul mărfurilor în Federația Rusă.

➤ Serviciul Federal „Rospotrebnadzor” în anul 2007 a convenit cu autoritățile moldovenești că produsele urmează a fi testate sub aspectul a 15 indicatori reglementați în Federația Rusă. Ulterior, în anul 2010, „Rospotrebnadzor” a interzis importul în Federația Rusă a unor loturi de vin moldovenesc, pe motivul depistării unor indicatori de calitate care nu figurau în lista stabilită, exemplu fiind „dibutylfat”-ul, și fără ca autoritățile din Republica Moldova să fie informate oficial despre cerințele suplimentare. Astfel, MAIA n-a actualizat lista indicilor de calitate și inofensivitate, precum și metodele de determinare a acestora.

➤ Serviciul Vamal, contrar normelor legale, a vămuit produsele alcoolice returnate din Federația Rusă, pe cînd acesta trebuia să solicite de la MAIA verificarea calității de către specialiștii Centrului Național de Verificare a Calității Producției Alcoolice. În perioada anilor 2009-2011, au fost returnate produse alcoolice (vinuri) din Federația Rusă în valoare de 18,1 mil. lei, produse neverificate potrivit cerințelor reglementare.

➤ Autoritățile Republicii Moldova n-au realizat în măsură cuvenită Conceptul care prevede mecanismul de evidență și control al fabricării și circulației producției alcoolice și alcoolului etilic, care trebuia să fie instituit prin Sistemul Informațional Automatizat Registrul de Stat al Circulației Alcoolului Etilic și a Producției Alcoolice în scopul contracarării falsificării producției alcoolice și controlului calității producției puse în circulație. Inițial acest Registrul a fost deținut de către Agenția „Moldova-Vin”, care a fost dizolvată, iar funcțiile Inspectoratului Fiscal Principal de Stat s-au limitat la evidența mărcilor de acciz.

Potrivit rezultatelor auditului comun al Curții de Conturi a Republicii Moldova și Curții de Conturi a Federației Ruse, pe parcursul auditului, s-au realizat următoarele:

➤ „Rospotrebnadzor” a inițiat examinarea posibilității

simplificării regimului de livrare a producției agricole moldovenești în Federația Rusă, inclusiv recunoașterea certificatelor eliberate de Centrul Național de Verificare a Calității Producției Alcoolice din Republica Moldova.

➤ 11 întreprinderi din Republica Moldova, după inspectarea de către specialiștii „Rospotrebnadzor”, au primit dreptul de a obține permisiunea exportului de producție alcoolică pe piața Federației Ruse.

➤ Calitatea produselor alcoolice livrate din Republica Moldova s-a stabilizat, iar cantitatea produselor neconforme s-a micșorat.

În cadrul exportului de produse vegetale sînt constatate neregularități și incertitudini ce determină riscuri la realizarea produselor necalitative, și anume:

➤ Ministerul Sănătății și MAIA, pînă la finalizarea auditului, n-au elaborat în termenul stabilit (01.04.2011) metodele de încercări pentru determinarea reziduurilor de pesticide în produsele agroalimentare. De asemenea, MAIA n-a elaborat și n-a aprobat criteriile pentru desemnarea Laboratoarelor de încercări pentru testarea produselor pomilegumicole destinate exportului în Federația Rusă. Aceste nerealizări țin de neexecutarea unor prevederi din Planul de măsuri.

➤ Centrele de standardizare la momentul actual se află în subordinea diferitor autorități publice din diverse domenii (Ministerului Sănătății – 3, MAIA – 2, Ministerului Economiei – 1). Acest fapt complică procedurile de certificare a calității produselor de origine vegetală destinate exportului.

➤ MAIA, în comun cu Ministerul Sănătății și Ministerul Economiei, n-au asigurat crearea unui nou organism responsabil de siguranța alimentelor – Agenția pentru Siguranța Alimentelor, prevăzută de Hotărîrea Guvernului nr.747 din 03.10.2011 „Cu privire la aprobarea Strategiei în domeniul siguranței alimentelor pentru anii 2011-2015”.

➤ MAIA n-a întocmit regulamentar Registrul agenților economici exportatori de produse vegetale în Federația Rusă din Republica Moldova, cu indicarea tipurilor de produse, ce determină un risc sporit de includere neobiectivă a unor agenți economici exportatori de produse pomilegumicole în listele întocmite de MAIA și transmise Federației Ruse, precum și de neasigurare a condițiilor egale pentru o concurență loială.

➤ Pînă la 01.03.2012, MAIA nu dispunea de un Registrul unic oficial privind înregistrarea solicitanților de a exporta produse vegetale în Federația Rusă (numărul cererilor depuse de solicitanți, cele neacceptate, motivul neacceptării, criteriile de selectare etc.), prin ce n-au fost realizate unele prevederi ale Memorandumului referitor la asigurarea înregistrării agenților economici exportatori de produse vegetale în Federația Rusă, cu indicarea tipurilor de produse. Astfel, acesta nu-și conformează activitatea în domeniu la prevederile normelor reglementare, care stabilesc că totalitatea informațiilor documentate, ținute manual și/sau în sisteme informaționale automatizate, este organizată în registrul, potrivit cerințelor stabilite și legii.

➤ Grupul de lucru al MAIA a inclus în Lista întreprinderilor exportatoare din Republica Moldova a producției de origine vegetală 4 întreprinderi care nu întruneau cerințele necesare pentru potențialii exportatori, aceștia fiind transportatori de produse vegetale străine (Grecia, Italia, Turcia, Ungaria).

La certificarea produselor pomilegumicole există incertitudini, după cum urmează:

➤ Produsele vegetale autohtone exportate sînt însoțite de certificate fitosanitare și certificate de inofensivitate, pe cînd produsele vegetale de origine străină reexportate în Federația Rusă nu sînt însoțite de certificate de inofensivitate (în opinia Ministerului Sănătății, responsabil de emiterea acestora, certificarea inofensivității la reexportul produselor pomilegumicole nu este reglementată de

legislația națională, din ce reiese că nu este obligatorie). Această cerință este prevăzută în Memorandumul cu privire la inofensivitatea producției de origine vegetală exportată din Republica Moldova în Federația Rusă, ceea ce duce la denigrarea imaginii calității produselor autohtone.

➤ MAIA a fost atenționat de către partea rusă asupra nerespectării normelor reziduurilor de pesticide, nitrați și nitriți de către 13 agenți economici, fiind informat despre excluderea acestora din lista prezentată de MAIA. În același timp, 12 agenți economici din cei nominalizați, care au fost excluși de partea rusă pentru depășirea normelor de pesticide în produsele importate, s-au regăsit în Lista nouă a celor cu drept de export.

➤ MAIA și Ministerul Sănătății nu dețin informații oficiale depline privind cota-parte a producției de origine vegetală calificată de autoritățile ruse ca neconformă, a celei returnate Republicii Moldova, precum și referitor la utilizarea ei ulterioară. În acest context, se exemplifică stabilirea de către "Rosselkhoznadzor" a produselor vegetale necalitative la 20 de agenți economici (circa 3356,0 tone), pe când, potrivit datelor Serviciului Vamal, în perioada auditată, în Republica Moldova din Federația Rusă de către 16 agenți economici au fost returnate 535,0 tone de produse de origine vegetală, calificate ca neconforme calității.

Pe parcursul auditului a fost reluat exportul de produse ale regnului animal. Totodată, există și unele probleme:

➤ Măsurile întreprinse de către autoritățile Republicii Moldova la interdicțiile din partea Federației Ruse la exportul produselor de origine animală nu s-au soldat cu rezultate depline și eficiente, fiind inspectate și acreditate cu dreptul de export al cărnii de bovină, ovină și caprină doar 6 întreprinderi.

➤ Până la 01.04.2012, MAIA n-a instituit regulamentar 9 posturi de control sanitar-veterinar, ceea ce determină riscul neefectuării controlului asupra documentelor care însoțesc lotul respectiv de marfă, controlului identității, controlului fizic al mărfii ce se importă, inclusiv prelevarea probelor pentru examenul de laborator, și contravine sarcinilor prestabilite în Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1183 din 20.10.2008.

Pe parcursul auditului comun al Curții de Conturi a Republicii Moldova și Curții de Conturi a Federației Ruse a fost inițiată inspectarea a 16 întreprinderi din Republica Moldova. Ca rezultat, 10 agenți economici au obținut dreptul de export al produselor de origine animală.

Concluzii

În majoritate, Programul de colaborare economică între Republica Moldova și Federația Rusă a marcat rezultate pozitive, cu unele rezerve, care, în cazul implementării recomandărilor înaintate de Curtea de Conturi, va fi realizat.

Recomandări Parlamentului

Să solicite Guvernului:

- analizarea situației privind evoluția exportului de produse agricole din Republica Moldova în Federația Rusă, măsurile întreprinse în vederea ajustării cadrului regulator, excluderii problemelor/impedimentelor și a neregularităților;

- executarea recomandărilor Curții de Conturi, precum și evaluarea realizării recomandărilor înaintate de Curtea de Conturi autorităților centrale de specialitate, cu informarea Parlamentului.

CAPITOLUL IV

Auditul mediului

IV.1. Auditul mediului în domeniul aprovizionării cu apă și canalizarea localităților

„Situația privind aprovizionarea cu apă și canali-

zarea localităților din republică este alarmantă și în impas”

Mediul înconjurător devine o preocupare tot mai activă atât a societății, cât și a statului, cu atât mai mult că unul din cele trei obiective privind dezvoltarea durabilă îl reprezintă aspectul ecologic.

Curtea de Conturi a efectuat misiunea de audit al mediului, ca temă a auditului fiind selectat domeniul aprovizionării cu apă și canalizare, deoarece **apa reprezintă un factor esențial pentru existența vieții**. Asigurarea populației cu apă potabilă de bună calitate constituie unul din scopurile primordiale ale securității naționale a țării. O altă prioritate a activității vitale o constituie funcționarea stabilă a sistemelor de evacuare a apelor uzate, cu diminuarea impactului lor asupra mediului înconjurător.

Auditul s-a axat pe evaluarea realizării obiectivelor principale privind asigurarea etapizată cu apă potabilă a populației, reieșind din priorități, precum și privind canalizarea apelor uzate pentru protecția mediului și dezvoltarea durabilă a societății.

Misiunea de audit a cuprins activitatea specifică a 3 entități (MM, IES, Agenția „Apele Moldovei”). În procesul auditului a fost auditată executarea atribuțiilor de către instituțiile responsabile (Ministerul Mediului, Inspectoratul Ecologic de Stat), cu colectarea probelor la ministerele ce dețin atribuții în domeniu: Ministerul Sănătății și Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor. S-au remis chestionare în toate raioanele Republicii Moldova, precum și s-au organizat vizite în teritoriu (mun. Chișinău, r-nul Soroca, r-nul Anenii Noi, r-nul Strășeni, r-nul Cimișlia, r-nul Criuleni, r-nul Florești, r-nul Leova), pentru elucidarea problemelor locale și identificarea situației, fiind intervievați responsabilii și fotografiate unele obiective.

Obiectivul auditului

➤ Ministerul Mediului și alte organe cu competențe în domeniu (centrale și locale) dispun de instrumente suficiente și eficiente pentru realizarea obiectivelor stabilite ce țin de aprovizionarea cu apă și canalizarea localităților?

Constatări

1) Implementarea politicilor

La implementarea politicii de stat în domeniul gestionării resurselor de apă nu se asigură un management integrat.

➤ Atribuțiile de gestiune a resurselor de apă au fost dispersate între mai multe entități, iar unele suprapunându-se, legislația națională nu prevede exhaustiv atribuțiile organelor centrale de specialitate și ale autorităților administrației publice locale în domeniul alimentării cu apă potabilă, acestea fiind formulate la mod general, fără divizare pe niveluri.

➤ Ministerul Mediului, precum și Agenția „Apele Moldovei” nu și-au realizat atribuția de acumulare și analiză a informației privind starea ramurii.

➤ Lipsesc o metodologie unică de acumulare și de efectuare a analizei datelor, ceea ce duce la lipsa bazei de date asupra stării ramurii privind aprovizionarea cu apă și canalizarea localităților.

➤ N-au fost realizate sarcinile privind planificarea, proiectarea, construirea și exploatarea sistemelor de alimentare cu apă, precum și referitor la elaborarea planurilor de dezvoltare în perspectivă a gospodăriei apelor și schemele de utilizare complexă a resurselor de apă ale țării.

➤ AAPL nu sînt capabile să-și realizeze atribuțiile la nivel local, deoarece nu au elaborate planuri/programe locale adecvate pentru domeniul aprovizionării cu apă și canalizare. De asemenea, acestea nu dețin informații privind concepția generală de aprovizionare și managementul integrat.

➤ Ministerul Mediului, precum și Agenția „Apele

Moldovei", chiar dacă deţin funcţii privind întreprinderea măsurilor ce ţin de implementarea prevederilor Concepţiei şi Strategiei privind aprovizionarea cu apă şi canalizarea localităţilor, în realitate n-au monitorizat acest proces. Formalitatea monitorizării, precum şi lipsa raportării unificate privind realizarea Strategiei şi Programului nu permit informarea adecvată şi relevantă a Guvernului privind rezultatele obţinute în domeniu şi, respectiv, actualizarea politicilor de sector.

2) Finanţarea domeniului

Alocarea mijloacelor financiare se efectuează într-un mod fragmentat, fără o analiză şi o fundamentare în ce priveşte prioritatea obiectivelor şi corelarea disponibilităţii finanţărilor din diverse surse pentru asigurarea atingerii scopului final.

➤ Sectorul de aprovizionare cu apă şi canalizare este finanţat din diverse surse: bugetul de stat, bugete locale, donatori străini, Fondul Ecologic Naţional, Fondul de Dezvoltare Regională, alocaţiile financiare înregistrind un trend pozitiv de la 60,8 mil. lei în 2008 până la 267,5 mil. lei – în anul 2011.

➤ De asemenea, au fost identificate din diverse informaţii neoficiale (rapoarte, studii, presă) surse de mijloace financiare internaţionale, gestionate direct de AAPL şi care n-au fost coordonate cu Ministerul Mediului, ce ar putea deriva de la priorităţile naţionale.

➤ Ministerul Mediului nu dispune de informaţia privind proiectele finanţate şi rezultatele acestora, ceea ce invocă imposibilitatea de a cunoaşte situaţia actuală în ţară, precum şi creează riscul utilizării neeficace a mijloacelor financiare şi neconforme cu politicile în domeniu.

➤ Nu au fost efectuate studii şi stabilite criterii de finanţare pentru a determina priorităţile de finanţare şi planificarea eşalonată a alocării mijloacelor financiare pe viitor pentru asigurarea realizării obiectivelor.

➤ Ministerul Mediului nu deţine date sistematizate privind evaluarea şi justificarea obiectivelor înaintate spre finanţare, a celor prioritare sau a celor eşalonate/etapizate şi coordonate cu obiectivele naţionale.

➤ În unele cazuri este caracteristică aprobarea şi alocarea de mijloace în sume mai mici decât valoarea proiectului complex, fără asigurarea planificării finanţării ulterioare, ceea ce de fapt determină un risc sporit privind utilizarea neeficace a mijloacelor financiare – „bani îngropaţi în pământ” (39,5 mil. lei). Astfel de situaţii s-au constatat la: obiectivul „Evacuarea apelor reziduale din or. Criuleni la staţia de epurare din s. Oniţcani, raionul Criuleni”, iniţiat în anul 2005, cu valoarea totală a devizului de 43,3 mil. lei, până la finele anului 2011 nefiind alocate 13,8 mil. lei; obiectivul „Reparaţia capitală a reţelelor de canalizare şi reconstrucţia staţiei de purificare din or. Cimişlia”, valoarea totală a proiectului constituind 11,7 mil. lei, suma aprobată fiind de 3,5 mil. lei, valorificată fiind doar suma de 1,1 mil. lei.

➤ Iniţierea proiectelor din diverse surse şi de diferite entităţi în acelaşi timp sau pe etape nu permite ţinerea unei evidenţe privind obiectivele deja începute, care sînt în curs de execuţie şi monitorizarea derulării acestora, în schimb încep altele noi, nefiind duse la bun sfîrşit.

➤ Una din cauzele finanţării fragmentate este cuantumul limitat al resurselor financiare publice disponibile, care să acopere necesităţile integrale la finanţarea obiectivelor.

➤ Un alt motiv ce condiţionează finanţarea parţială a obiectivelor îl constituie factorul uman. Adică, mulţi din potenţialii beneficiari nu cunosc posibilităţile de accesare a resurselor financiare destinate domeniului. În acest sens, se constată nivelul redus de informare privind priorităţile politicilor în domeniu şi transparenţa disponibilităţii resurselor financiare.

3) Realizarea supravegherii

La realizarea atribuţiilor de supraveghere nu se asigură protecţia mediului şi a sănătăţii umane.

➤ Nu sînt stabilite procedura, precum şi metodologia de supraveghere a surselor de apă, precum şi a locurilor de deversare a apelor uzate.

➤ IES se limitează doar la procese de control şi constatare a încălcărilor depistate şi, după caz, nu înaintează AAPL propuneri concrete de soluţionare temporară a problemelor stabilite.

➤ De asemenea, IES nu deţine informaţii sub forma unei baze de date care să asigure monitorizarea adecvată a sectorului.

➤ Supravegherea de stat în domeniul alimentării cu apă potabilă se efectuează în lipsa regulilor şi normativelor sanitaro-epidemiologice privind supravegherea şi monitorizarea calităţii apei potabile, ce urmau a fi elaborate de Ministerul Sănătăţii.

➤ Totodată, n-au fost constatate acţiuni ale Centrului Naţional de Sănătate Publică privind monitorizarea indicatorilor relevanţi ai stării de sănătate a populaţiei în corelaţie cu factorul hidric (apa potabilă).

➤ Ministerul Sănătăţii, în special CNSP, nu dispune de studii şi informaţii oficiale privind specificul apelor pe teritoriul republicii, ţinînd cont de conţinutul chimic (fluor, hidrogen sulfurat), precum şi de soluţii propuse pentru aceste localităţi.

➤ Activităţile IES nu sînt coordonate cu cele ale CSP, cu toate că se referă la realizarea unui scop comun, privind protecţia mediului şi a sănătăţii, iar în realizarea atribuţiilor uneia din părţi ar putea fi depistate cazuri ce ţin de competenţa celeilalte.

Concluzii

Starea sectorului este caracterizată prin: accesul limitat al populaţiei la reţelele de alimentare cu apă şi de canalizare; decalajul semnificativ dintre localităţile urbane şi rurale privind accesul la sistemele de apă şi de canalizare; diminuarea ponderii staţiilor de canalizare în raport cu sistemele de alimentare cu apă.

Obiectivele principale de asigurare etapizată cu apă potabilă a populaţiei nu se realizează pe deplin şi în termenele stabilite.

Obiectivele stabilite în Program şi în Strategie nu au fost fundamentate şi conformate necesităţilor, iar din cauza nestabilităţii unor acţiuni concrete şi a surselor de finanţare potrivit destinaţiei, s-a tergiversat realizarea acestora, populaţia nefiind asigurată cu servicii de aprovizionare cu apă şi canalizare.

Deşi pentru aprovizionarea cu apă şi canalizare a localităţilor se alocă mijloace financiare, în unele localităţi, în urma valorificării mijloacelor financiare, se constată că calitatea apei distribuite către consumator nu corespunde parametrilor de calitate ai apei potabile, aceasta putînd fi utilizată doar în alte scopuri decît potabile.

În acelaşi timp, deşi 60 % din populaţia rurală se alimentează cu apă din fîntini, calitatea acesteia nu corespunde normativelor, în unele cazuri conţinînd substanţe dăunătoare.

Lipsa sistemelor de canalizare determină poluarea mediului, în special a apelor freactice şi a celor subterane. Deversarea apelor neepurate din sistemul comunal cauzează poluarea apelor de suprafaţă, deoarece acestea se deversează direct în riuri.

Cele relatate denotă că structura actuală privind gestionarea resurselor de apă nu asigură implementarea politicilor de sector. Ministerul Mediului nu dispune de instrumente suficiente şi eficace în scopul realizării obiectivelor stabilite. Cu atît mai mult, acesta nu şi-a realizat pe deplin atribuţiile statuate. De asemenea, nu deţine informaţiile relevante şi suficiente pentru a-şi realiza aceste atribuţii,

ceea ce condiționează tergiversarea realizării obiectivelor de asigurare etapizată cu apă potabilă a populației, precum și a protecției mediului, populația nedisponind de condiții minime pentru necesitățile fiziologice.

Lipsa disponibilității unor date veridice privind situația actuală a ramurii, precum și a unor studii recente efectuate în domeniu ar putea conduce și la tergiversarea noilor acțiuni stabilite în cadrul proiectelor implementate de Ministerul Mediului.

Incoerența documentelor de politici afectează și coordonarea principalelor surse de finanțare a sectorului. De asemenea, nu există un mecanism de monitorizare a realizărilor în domeniu.

Recomandări Parlamentului

Să solicite Guvernului:

- stabilirea priorităților în domeniu, ținând cont de necesitățile naționale;
- redimensionarea atribuțiilor autorităților responsabile și asigurarea realizării obiectivelor în termen.

CAPITOLUL V

Audituri ale performanței

Efectuarea de către Curtea de Conturi a auditului performanței este un pas important în dezvoltarea auditului public extern, acesta depășind practicile tradiționale de a verifica doar conturile, acuratețea documentelor financiar-contabile și legalitatea operațiunilor economice.

Pe de o parte, auditul performanței oferă celor care plătesc impozite și taxe o evaluare clară cu privire la modul în care sînt cheltuiți banii lor, iar pe de altă parte, ca o tehnică nouă de audit, acesta contribuie la îmbunătățirea gestiunii instituțiilor publice și la reducerea riscurilor de utilizare neeficace a resurselor publice.

Auditul performanței, potrivit Standardelor internaționale de audit INTOSAI, constituie o evaluare sau o examinare independentă și obiectivă a măsurii în care un program sau o activitate a unei instituții publice funcționează în condiții de eficiență și eficacitate, cu respectarea principiului economicității. Scopul auditului performanței este de a oferi informații relevante în ce privește maniera de implementare și consecințele activităților publice. În acest sens, realitățile economico-financiare din Republica Moldova au relevat faptul că nu este suficient ca banii publici să fie cheltuiți conform prevederilor legale, aceștia trebuie și utilizați în condiții de economicitate, eficiență și eficacitate.

Auditul performanței mai poate fi definit ca o evaluare sau examinare independentă și obiectivă a faptului dacă ministerele sau alte autorități administrative publice „fac lucrurile care trebuie făcute” și dacă îndeplinesc acest lucru „în mod corect”. Acesta analizează dacă „banii publici au fost bine cheltuiți”, examinîndu-se, în principal, măsurile întreprinse de către entitățile auditate privind respectarea principiilor cunoscute ca „3 E” (economicitate, eficiență, eficacitate).

Auditul performanței întrunește două tipuri de abordări:

- abordarea orientată pe rezultate, care se referă, în principal, la performanța realizată; rezultatele obținute; îndeplinirea obiectivelor și respectarea cerințelor;
- abordarea orientată pe probleme, care se concentrează pe identificarea, verificarea și analizarea problemei, fără a face referiri la criteriile de audit predefinite.

O sarcină majoră a acestui tip de audit o constituie verificarea existenței problemelor semnalate și analizarea din diferite perspective a cauzelor care le-au generat.

Avînd un mandat clar prevăzut de legea sa organică, Curtea de Conturi implementează, pe parcursul ultimilor 4 ani, cele mai moderne practici de auditare a performanței, utilizate pe plan internațional, venind în întîmpinarea necesităților societății moldovenești vizînd utilizarea optimă a mijloacelor publice, inclusiv a fondurilor provenite din

asistența financiară a Uniunii Europene și a altor organisme internaționale.

În perioada de raportare, Curtea de Conturi a realizat 4 audituri ale performanței la 46 de entități, finalizate cu rapoarte de audit, ale căror constatări, concluzii și recomandări au fost înaintate Parlamentului, Guvernului și autorităților publice centrale și locale implicate. Prin identificarea și analiza unor probleme ce țin de administrarea eficientă a mijloacelor financiare, gestionarea eficace a patrimoniului public și a sectorului de aprovizionare cu apă și canalizare, prin formularea unor recomandări, considerăm că vom acorda un suport real în remedierea situației și în adoptarea unor decizii manageriale corecte.

V.1. Performanța managementului finanțelor publice

„Realizări și deficiențe în implementarea reformelor în domeniul managementului finanțelor publice, oportunități de îmbunătățire”

Curtea de Conturi a inițiat auditul performanței managementului finanțelor publice, întru verificarea gradului de implementare a obiectivelor PMFP, sincronizat cu reformele din cadrul administrației publice centrale, pentru o mai bună cuantificare a rezultatelor atinse în scopul implementării unui sistem eficient și durabil de management financiar, bazat pe instrumente și mecanisme eficiente. Pentru a determina măsura în care implementarea acțiunilor a contribuit la dezvoltarea capacităților instituționale ale AAPC privind elaborarea politicilor sectoriale, modernizarea procesului de elaborare și executare a bugetului și, implicit, consolidarea și gestionarea eficientă a finanțelor publice, auditul s-a axat preponderent pe evaluarea realizărilor obținute în cadrul componentei 1 “Sistemul de planificare și executare a bugetului” și componentei 2 “Controlul și auditul intern” ale PMFP, precum și pe obiectivul ce vizează managementul finanțelor publice în cadrul reformei APC.

Auditul performanței s-a desfășurat la MF, entitatea care a implementat PMFP, și la 8 autorități ale administrației publice centrale: MAIA, MTS, AȘM, ARFC, MMPSF, MS, MED, MAI.

Obiectivele auditului

➤ Implementarea reformelor în domeniul managementului finanțelor publice a asigurat o dezvoltare a capacităților instituționale ale AAPC privind elaborarea politicilor sectoriale și modernizarea procesului bugetar și, ca urmare, consolidarea și gestionarea eficientă a finanțelor publice?

➤ Implementarea și dezvoltarea controlului financiar public intern au contribuit la o bună guvernare a entităților publice?

Constatări

1) Ce vizează implementarea managementului finanțelor publice în cadrul reformei APC

➤ Deși s-au întreprins măsuri pentru îmbunătățirea managementului finanțelor publice, acestea n-au fost suficiente pentru a dezvolta la nivelul corespunzător capacitățile instituționale de elaborare și de execuție a bugetelor pe programe și performanță, relevîndu-se carențe și iregularități în stabilirea scopurilor, obiectivelor și indicatorilor de performanță.

➤ Unele AAPC nu s-au restructurat suficient pentru a corespunde cerințelor reformei APC, rolul DAMEP, în unele cazuri, fiind neglijat de către top-managementul ministerelor. Obiectivele individuale ale angajaților unităților respective nu sînt în concordanță cu sarcinile de bază stabilite, aceștia fiind implicați în multiple activități, inclusiv secundare și care nu țin nemijlocit de atribuțiile subdiviziunii, fapt ce nu contribuie la eficientizarea activității AAPC.

2) Privind perfecționarea sistemelor de management financiar

➤ Deși a fost perfecționată metodologia de elaborate și executare a bugetului, o parte din aceasta nu este aprobată. Din cauza neimplementării SIMF, noua metodologie nu poate fi pusă în aplicare, iar echipamentul livrat și instalat în valoare de 1,6 mil. dolari SUA nu se utilizează potrivit destinației, fiind supus uzurii morale.

➤ Măsurile derulate în cadrul PMFP nu au redus riscul prognozelor/estimărilor bugetare incorecte, menținând prezența unor devieri dintre indicatorii aprobați, rectificați și realizați.

➤ Nerespectarea calendarului privind elaborarea cadrului de cheltuieli și atitudinea necorespunzătoare din partea grupurilor de lucru implicate au diminuat importanța, utilitatea și eforturile de instituționalizare a CBTM.

➤ Caracterul formalist al bugetelor pe programe și lipsa de instrumente eficiente pentru evaluarea performanțelor utilizării resurselor alocate stopează crearea unui sistem relevant de interacțiune a procesului de elaborare a politicilor sectoriale cu procesul bugetar și, respectiv, cu implementarea unui sistem bine definit de alocare a resurselor bugetare în funcție de rezultatele obținute.

3) Privind implementarea componentei SIMF din cadrul PMFP

➤ Una dintre componentele-cheie ale managementului finanțelor publice – Sistemul Informațional, care urma să asigure disponibilitatea unei informații exhaustive și credibile, la timp și consecvente privind execuția bugetară, se află încă la etapa dezvoltării modulelor sofft. Nu s-a reușit asigurarea unei colaborări eficiente și oportune între MF și integratorul SIMF în vederea urgentării activităților de elaborare a modulelor sofft. Dat fiind că Compania principală a consorțiului câștigător al licitației internaționale privind elaborarea, testarea și funcționarea SIMF este specializată în furnizarea de echipament „hardware”, partea cea mai importantă a contractului „software” este realizată de 3 subcontractanți ai Companiei principale. Confruntarea integratorului Sistemului Informațional (consorțiul „HP”) cu dificultăți semnificative în procesul implementării SIMF, tergiversările executării modificărilor solicitate de MF riscă să submineze rezultatele pozitive obținute și în cadrul altor componente ale Proiectului. Această situație de incertitudine în realizarea PMFP poate să se soldeze cu retragerea de către partenerii de dezvoltare a resurselor destinate, a căror valoare se estimează la 6,9 mil. dolari SUA, cu consecințele de rigoare.

4) Privind dezvoltarea și implementarea controlului financiar public intern

➤ Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei de dezvoltare a CFPI⁶ n-a definit bine nici modul de utilizare a surselor PMFP (s-au planificat cheltuieli doar pentru instruire), nici termenele de realizare.

➤ Consiliul pentru audit intern, instituit pe lângă MF, în calitate de organ consultativ în vederea definirii strategiei și îmbunătățirii activității de audit intern în sectorul public, practic nu a devenit un organism funcțional.

➤ S-au creat unități de audit intern în majoritatea entităților publice centrale, însă o parte din acestea nu funcționează în corespundere deplină cu standardele stabilite, sau funcționează inefficient, nefiind realizat scopul de bază al Legii nr.229-XVIII din 23.09.2010⁷ privind consolidarea răspunderii manageriale pentru gestionarea optimă a resurselor conform obiectivelor entității publice, pe baza principiilor buneii guvernări, prin implementarea sistemului

de management financiar și control și a activității de audit intern în sectorul public.

➤ Din 8 unități de audit intern testate, este funcțională și se conformează cerințelor stabilite de SNAI doar cea din cadrul MF, 4 unități sînt funcționale, se conformează parțial și realizează unele posibilități de îmbunătățire a managementului în entitățile din subordine (MS, MMPSF, MAI, ASM - mai puțin), iar 3 unități nu se conformează și nu realizează obiectivele stabilite (MTS, MAIA, ARFC).

➤ Activitatea unităților de audit intern, desfășurată pe parcursul perioadei analizate, nu a fost direcționată la diagnosticarea corectitudinii, eficienței și eficacității funcționării sistemului MFC, precum și la prevenirea neregulilor ce țin de sistemul de control intern – procese, proceduri, activități de control ex-anti și curente, implementate de managementul instituției.

➤ Misiunile de audit intern, practic, nu asigură plusvaloare, neelaborîndu-se planuri strategice ale activității de audit intern și neidentificîndu-se instrumentele de politici care urmau a fi utilizate în realizarea obiectivelor.

➤ La entitățile evaluate, sistemul MFC nu funcționează în modul corespunzător. Acesta n-a fost implementat integral în 3 AAPC preconizate în Programul de dezvoltare a CFPI (MF, MMPSF, CNAS). De asemenea, persistă riscul neimplementării integrale a acestuia în termenele stabilite (anii 2012-2013) și în celelalte AAPC și AAPL.

➤ În perioada anilor 2006-2008, nici SCFR⁸ și nici UCA nu au reușit să desemneze un grup de lucru care să monitorizeze activitățile privind implementarea în practică a componentei 2 a PMFP „Controlul și auditul intern”, iar activitatea grupurilor de lucru create în perioada anilor 2009-2011 nu este documentată.

➤ UCA nu și-a exercitat unele dintre funcțiile prevăzute de cadrul normativ, lipsind, totodată, interacțiunea între UCA și unitățile de audit intern independente, care ar fi sporit eficiența activităților acestora.

5) Privind indicatorii de rezultate

➤ La cele două componente ale PMFP supuse auditului – „Sistemul de planificare și executare a bugetului” și „Controlul și auditul intern”, au fost stabiliți 26 de indicatori, din care 17 sînt realizați integral, 5 – parțial, iar 4 – nerealizați.

➤ Deși, conform aranjamentelor de monitorizare a PMFP, se prevede că, în cazul în care se stabilesc devieri considerabile de la rezultatele așteptate, se analizează cauzele și urmează a fi elaborate măsuri corective, pentru subcomponenta SIMF astfel de măsuri au fost luate cu întârziere, doar în anul 2011, procesul respectiv fiind supus unei monitorizări stricte.

➤ Monitorizarea PMFP a fost afectată și de remanierele în conducerea MF, inactivitatea Comitetului de coordonare, ceea ce nu a permis, în toate cazurile, eficientizarea procesului decizional în vederea soluționării optime și în termene rezonabile a dificultăților apărute la implementarea PMFP.

Concluzii

• Realizarea obiectivelor stabilite în cadrul reformelor inițiate (RAPC și PMFP) a avut o importanță crucială în racordarea managementului finanțelor publice la standardele comunitare, iar nivelul reușitelor la momentul efectuării auditului nu este semnificativ. Pînă în prezent nu este implementat SIMF, care să integreze un set durabil de instrumente de gestiune financiară modernă. Preponderent din aceste considerente, nu este aplicată și metodologia nouă privind elaborarea și executarea bugetului, în conse-

⁶ Hotărîrea Guvernului nr.74 din 29.01.2008 „Cu privire la aprobarea Strategiei de dezvoltare a controlului financiar public intern” (cu modificările și completările ulterioare; în continuare – Hotărîrea Guvernului nr.74 din 29.01.2008, sau Strategia de dezvoltare a CFPI).

⁷ Legea privind controlul financiar public intern nr.229-XVIII din 23.09.2010

⁸ Conform Hotărîrii Guvernului nr.403 din 13.06.2012 „Cu privire la aprobarea modificărilor și completărilor ce se operează în unele hotărîri ale Guvernului”, sintagma „Serviciul Control Financiar și Revizie” se substituie cu sintagma „Inspekția financiară”.

cintă fiind consumat timp și resurse, fără a rezulta cu un produs integral, pus în exploatare operațională. Neconformarea unităților de audit intern rigorilor stabilite nu asigură promovarea unui nivel avansat de răspundere managerială la utilizarea fondurilor publice și nu contribuie la o bună guvernare a entităților publice.

- Întru excluderea riscurilor majore de eșuare a realizării PMFP și, respectiv, de neatingere a impactului reformelor inițiate, sînt necesare acțiuni prompte de urgentare a implementării sistemului informațional, măsuri de remediere a deficiențelor ce țin de consolidarea capacităților de planificare strategică a autorităților publice, precum și de orientarea unităților de audit spre un sistem modern de gestiune a finanțelor publice, bazat pe conceptul CFPI.

Recomandări Parlamentului

Să solicite Guvernului:

- întreprinderea măsurilor de rigoare întru promovarea reformelor managementului finanțelor publice în cadrul entităților publice, implementarea SIMF, precum și susținerea Guvernului prin adoptarea și/sau ajustarea cadrului legislativ ce vizează implementarea reformelor în domeniul MFP, menite să contribuie la sporirea transparenței bugetare și asumarea răspunderii manageriale pentru asigurarea principiilor buneii guvernări.

V.2. Performanța gestionării patrimoniului dat/luat în locațiune

„Există oportunități de îmbunătățire a mecanismului de gestionare a patrimoniului dat/luat în locațiune de către autoritățile publice și societățile comerciale cu capital integral sau majoritar public și de sporire a eficienței administrării acestuia”

Curtea de Conturi a decis auditarea gestionării patrimoniului public dat/luat în locațiune, întru determinarea faptului dacă modalitatea de dare/luare în locațiune a activelor neutilizate se implementează eficient și adecvat, potrivit cadrului juridic în vigoare, precum și dacă fondurile aferente închirierii unor bunuri de către entitățile publice sînt utilizate în condiții de economicitate și eficiență. Auditul a vizat îmbunătățirea procesului actual de dare/luare în locațiune a patrimoniului public, sporirea responsabilităților participanților la gestionarea și administrarea patrimoniului public, la impulsivarea unor pîrghii suplimentare care ar facilita și eficientiza acumularea și utilizarea banilor publici.

Misiunea de audit al performanței a cuprins activitatea specifică a 18 entități, dintre care 5 entități la nivel central (MF, ME, MJ, MDRC, MC), 12 entități din subordinea acestora, precum și DGACG.

Obiectivele auditului

- Mecanismul actual de dare/luare în locațiune a activelor neutilizate este eficient și contribuie la buna gestionare a acestora? Dacă nu, ce schimbări sînt necesare?

- Sînt monitorizate adecvat raporturile contractuale pentru a fi atinse obiectivele prestabilite?

Constatări

1) Referitor la modul de transmitere în locațiune

- Autoritățile publice nu au asigurat o supraveghere adecvată a bunurilor publice transmise în locațiune, n-au elaborat proceduri interne privind implementarea corespunzătoare a mecanismului de transmitere în locațiune a activelor neutilizate.

- Nu în toate cazurile de transmitere în locațiune a patrimoniului public s-au respectat întocmai prevederile legale, ca rezultat, fiind ratate venituri pasibile încasării în sumă de 1,1 mil. lei și suportate cheltuieli nejustificate

- de 1,1 mil. lei.

- Lipsa metodologiei tarifare la stabilirea de către DGACG a costului pentru serviciile comunale prestate chiriasilor a generat cheltuieli neargumentate pentru bugetul de stat și agenții economici privați de circa 8,3 mil. lei.

- La etapa aplicării coeficientului de amplasare a încăperilor (k1), s-au constatat interpretări contradictorii, ce au generat ratarea unor venituri pasibile din locațiune în sumă totală de 1,6 mil. lei.

2) Referitor la carențele de ordin legislativ

- Lipsa unui mecanism de reglementare distinctă a modalității de calculare a plății pentru arenda terenurilor aferente edificiilor statului, precum și a procesului de transmitere în locațiune a sălilor de concert diferitor intermediari generează incertitudini și imperfecțiuni la stabilirea prețului chiriei pentru serviciile respective.

- Delegarea de către APP autorităților publice centrale a unor drepturi privind administrarea proprietății publice, inclusiv a procesului de locațiune, implică a determinat inexistența la nivel național a unei autorități responsabile de generalizarea și gestionarea patrimoniului statului, prin ce s-au creat premise pentru tranzacții ilicite și defectuoase.

3) Referitor la privatizarea încăperilor nelocuibile proprietate publică date în locațiune

- Guvernul, prin adoptarea Hotărîrii nr.468 din 29.03.2008⁹, a oferit dreptul de privatizare a suprafețelor date în locațiune locatarilor în urma depunerii cererii de către aceștia la APP sau la autoritatea administrației publice locale, fără acceptul atît al locatorului, cît și al organului ierarhic care a transmis în gestiune locatorului bunurile statului, ceea ce permite deetimizarea bunurilor publice date în locațiune în lipsa transparenței, fără participarea la concursuri sau licitații.

- Adoptarea unor decizii iraționale de către Comisia de privatizare din cadrul APP („Banca de Finanțe și Comerț”, Î.M. „Noile Idei Televizate” S.R.L.) și privatizarea ilicită a unor obiective care fac parte din patrimoniul cultural național (Monumentul de arhitectură, de însemnătate națională, introdus în Registrul monumentelor de istorie și cultură ale mun. Chișinău, din str. București 62¹⁰), precum și înstrăinarea unor bunuri din proprietatea statului în proprietatea domeniului privat la prețuri simbolice de către alte organe responsabile în procesul deetimizării proprietății publice (A.O. „Cartierul Tărănesc Sfîntul Gheorghe”, Î.I. „M.Roibu&C”, AMG „Manegement Grup” S.R.L.) au avut efect negativ asupra veniturilor bugetului de stat, fiind ratate venituri pasibile din locațiune în sumă de minimum 13,1 mil. lei, precum și generarea generate SSC cheltuieli semnificative în valoare de 105,0 mil. lei pentru procurarea și luarea în locațiune a unor bunuri imobile privatizate, care au influențat costul serviciilor prestate de către acesta.

4) Referitor la modul de luare în locațiune

- În urma nestabilirii unui prag maxim accesibil al costului chiriei pentru 1 m² de suprafață preluat în locațiune de la sectorul privat de către entitățile publice, întreprinderile de stat, societățile comerciale cu capital integral sau majoritar public, relațiile de locațiune sînt negociate la discreția părților, la prețuri costisitoare, care, în rezultat, au impact asupra utilizării eficiente și raționale a mijloacelor financiare. Astfel, dacă prețul pentru transmiterea în locațiune a 1 m² de suprafață pentru diferite tipuri de încăperi ale S.A. „Banca de Economii” variază de la 8,29 lei pînă la 74,5 lei/lunar, atunci pentru unele încăperi luate în locațiune de către S.A. „Banca de Economii” plata pentru locațiune a atins cifra de 846,8 lei/lunar, sau de zeci de ori mai mult.

⁹ Hotărîrea Guvernului nr.468 din 25.03.2008 cu privire la privatizarea încăperilor nelocuibile date în locațiune (în continuare - Regulamentul cu privire la privatizarea încăperilor).

¹⁰ Hotărîrea Parlamentului nr.1531-XII din 22.06.1993 pentru punerea în aplicare a Legii privind ocrotirea monumentelor.

➤ În urma imobilizării din circuitul băncii a mijloacelor în sumă de 42,6 mil. lei, achitate în avans pentru locațiunea spațiilor (din str. Columna 104/1 și bd Ștefan cel Mare 130), banca a ratat venituri în sumă de 17,3 mil. lei, ca urmare a neutilizării mijloacelor respective în scopul creditării unităților economice din sectorul real al economiei naționale.

➤ S.A. „Banca de Economii”, în rezultatul încheierii contractului aferent luării în locațiune a imobilului din str. Columna 104/1, prin intermediul Filialei nr.1 Chișinău, a achitat în avans mijloace financiare în sumă de 24,2 mil. lei (costul chiriei 1 m² fiind negociat în mărime de 35 euro/lunar, cu plata în avans pentru primii 3 ani de locațiune). Totodată, fără acceptul în scris al ambelor părți, prevăzute în clauzele contractuale, aceasta a efectuat și cheltuieli pentru reparațiile capitale ale imobilului luat în locațiune din contul mijloacelor proprii în sumă de 6,7 mil. lei, precum și cheltuieli în mărime de 1,0 mil. lei pentru instalarea mobilierului, ceea ce a dus la majorarea plății pentru locațiune până la 46,0 euro/lunar pentru 1 m².

➤ În anul 2011, ¾ cote-părți din bunul imobil respectiv au fost comercializate, unei companii străine, la prețul de 225,0 mii euro (echivalentul a 3,7 mil. lei), ulterior S.A. „Banca de Economii” încheind un nou contract de locațiune cu compania respectivă, pe o perioadă de 3 ani, cu plata de 25,0 euro/lunar pentru 1 m² și achitarea trimestrială în avans a acesteia. Noul proprietar, contrar art. 163 alin. (7) din Codul fiscal¹¹, nu a solicitat obținerea codului fiscal, în consecință banca suportă și cheltuieli suplimentare legate de importul serviciilor de locațiune, costul chiriei constituind 30,0 euro/lunar pentru 1 m².

➤ Filiala nr.1 Chișinău a S.A. „Banca de Economii” a încheiat cu o persoană fizică un contract de sublocațiune pe o perioadă de 5 ani, pentru încăperile nelocuibile la nivelul subsolului (din bd Ștefan cel Mare 130), la prețul majorat de 847,0 lei pentru 1 m²/lunar (echivalentul a 50,0 euro), cu achitarea în avans a sumei integrale pentru toată perioada de locațiune, care a constituit 10,7 mil. lei, pe cînd locatarul a luat suprafețele respective în chirie de la o altă persoană fizică pentru o perioadă de 15 ani, cu costul chiriei în mărime de 50 euro pentru întreaga suprafață, ceea ce este de circa 200 ori mai puțin față de plata achitată de bancă. Astfel, venitul net din sublocațiune a locatarului a constituit 10,2 mil. lei.

5) Referitor la procesul de monitorizare a contractelor

➤ Nu toți locatarii efectuează plățile pentru chirie și serviciile comunale la scadențele stipulate în contractele de locațiune, fapt ce condiționează creșterea datoriilor acumulate, cu impact asupra activității economico-financiare a entităților publice.

➤ Unele raporturi contractuale încheiate de MC și instituțiile subordonate privind restaurarea și restabilirea unor edificii și monumente arhitecturale (str. M. Eminescu 52, str. M.Cebotari 7, str. M. Eminescu 52/1) n-au prevăzut clauze distincte pentru realizarea obiectivelor prestabilite, fapt ce a determinat neobținerea avantajelor scontate și deteriorarea patrimoniului cultural.

➤ În lipsa autorizației de construcție, au fost efectuate lucrările de restaurare și reconstrucție a Complexului muzeal „Conacul Balioz”, iar urmare tergiversării și întreruperii acestora timp de 3 ani, au fost scoase la iveală mai multe neajunsuri, inclusiv degradări la unele edificii.

➤ Terenul cu suprafața de 175,3 ha, repartizat MNEIN în scopul conservării și antrenării monumentelor de cultură națională, prin edificarea „Muzeului Satului”, a căpătat pe parcurs un alt aspect, fiind transformat într-o zonă de odihnă neautorizată, cu plată pentru populație, fără a fi identificat beneficiarul mijloacelor acumulate. Cu toate că MNEIN a

înaintat organelor de drept solicitări privind identificarea agentului economic care prestează serviciile respective, problema în cauză a rămas nesoluționată.

Concluzii

Mentținerea și în continuare a celorși norme în Regulamentul cu privire la privatizarea încăperilor va permite înstrăinarea și a altor bunuri proprietate publică, în dezavantajul principiilor de eficiență, legalitate și transparență, prevăzute în Legea nr.121-XVI din 04.05.2007¹². Dacă nu vor fi prevăzute pîrghii suplimentare în cadrul legal, care ar reglementa modalitatea de preluare în locațiune de către entitățile publice, întreprinderile de stat și societățile comerciale cu capital integral sau majoritar public a activelor neutilizate de la sectorul privat, în consecință, modalitatea practică se va implementa la discreția conducerii entităților, reieșind din condițiile negociate între părți.

Constatările și concluziile formulate în finalul auditului au stat la baza recomandărilor propuse pentru managementul entităților auditate, care vor viza, în mod prioritar, măsurile ce trebuie întreprinse întru stoparea tranzacțiilor ilicite și defectuoase și implementarea în continuare a modului de dare/luare în locațiune a patrimoniului public în condiții de legalitate, eficiență și conformitate.

Recomandări Parlamentului

Să solicite Guvernului:

- întru înlăturarea carențelor și neajunsurilor constatate, care au limitat buna guvernare a patrimoniului public, precum și gestionarea eficientă a mijloacelor publice, revizuirea actualului cadru juridic care reglementează domeniul transmiterii/ luării în locațiune a bunurilor neutilizate, precum și a Regulamentului cu privire la privatizarea spațiilor nelocuibile date în locațiune.

V.3. Performanța managementului financiar la implementarea proiectelor în domeniul reabilitării și construcției sistemelor de aprovizionare cu apă potabilă și canalizare

„Pentru ca beneficiile scontate privind reabilitarea și construcția sistemelor de aprovizionare cu apă potabilă și canalizare să fie atinse, sint necesare îmbunătățiri în gestionarea mijloacelor publice destinate realizării acestora, precum și a sistemului de management în cadrul autorităților publice responsabile de implementarea proiectelor în domeniul vizat”

Auditul a fost inițiat în scopul îmbunătățirii performanței de pregătire, evaluare și implementare a Proiectului național de aprovizionare cu apă și canalizare, precum și a altor proiecte investiționale în sectorul respectiv, în vederea sporirii eficienței utilizării mijloacelor din credite, granturi și din bugetul public național, direcționate spre realizarea obiectivelor sectoriale, cu identificarea cauzelor și neregulilor, formulînd recomandări menite să aducă plusvaloare în domeniul vizat. În vizorul auditului a fost implementarea a 6 proiecte investiționale în sectorul aprovizionării cu apă și canalizare cu valoarea totală a finanțării de 81,8 mil. dolari SUA, care urmează a fi implementate pînă la finele anului 2013.

În anii 2003-2008, BM a susținut sectorul respectiv prin intermediul Proiectului-pilot, acordînd asistență financiară pentru îmbunătățirea și reformarea sectorului de apă și canalizare în valoare de 12,0 mil. dolari SUA. Cel de-al doilea proiect finanțat de BM în sectorul vizat este Proiectul național, care a fost lansat în anul 2008, cu valoarea de 14,0 mil.dolari SUA și cu perioada de implementare pînă în iunie 2013. În stadiu de implementare este și Proiectul Dezvoltării Regionale și Protecției Sociale (partea D – stația de epurare din or.Orhei), susținut de CE cu un grant în valoare de 3,6 mil.dolari SUA.

¹¹ Legea nr.1163-XIII din 24.04.1997 „Codul fiscal”.

¹² Legea nr.121-XVI din 04.05.2007 privind administrarea și deținerea proprietății publice.

Se atestă că Proiectul de infrastructură a mediului (construcția Stației de epurare în or. Soroca), care urma a fi susținut de GEF printr-un grant cu valoarea de 4,6 mil. dolari SUA (perioada de implementare anii 2007-2011), și Proiectul de îmbunătățire a sistemelor de apă în 6 localități din Republica Moldova, finanțat din creditul acordat de Fondul Kuweitian în valoare de 6,5 mil. dolari SUA (perioada de implementare anii 2005-2012), nu sînt implementate, fiind debursate mijloace doar în sumă de 2,1 mil. dolari SUA, sau 18,9 %. BM, în anul 2010, a anulat grantul susținut de GEF, ținîndu-se cont de nereușitele înregistrate în cadrul realizării acestuia, iar de la intrarea în vigoare a creditului acordat de către Fondul Kuweitian (22.03.2005), cu excepția elaborării documentelor de proiect și deviz pentru 6 localități, n-a fost realizată pînă la capăt nicio activitate și, corespunzător, niciun obiectiv. Deși la implementarea proiectului nu s-au înregistrat progrese, au fost efectuate cheltuieli ineficiente în sumă de 4,1 mil. lei pentru achitarea lucrărilor necalitative sau nerealizate, iar din bugetul de stat s-au efectuat cheltuieli pentru achitarea dobînzilor în sumă de 0,1 mil. dolari SUA și rambursarea creditului în sumă de 0,5 mil. dolari SUA.

Auditul performanței a fost efectuat la MM, Agenția „Apele Moldovei”, Unitatea de implementare a proiectelor, 7 întreprinderi „Apă-Canal” și la 4 primării sătăști.

Obiectivul auditului

➤ Mijloacele investite în cadrul Proiectului național de aprovizionare cu apă și canalizare, precum și suportul financiar din contul altor surse contribuie la atingerea obiectivelor și la îmbunătățirea sistemelor de apă potabilă și canalizare?

Constatări

Problemele și deficiențele depistate:

1) La pregătirea, estimarea, evaluarea și direcționarea proiectelor

➤ La nivel central, nu se dispune de o informație exhaustivă privind proiectele ce derulează și/sau se află la etapa de pregătire pe întreg teritoriul țării. O atare situație afectează atât cantitatea, cît și calitatea măsurilor realizate în susținerea sectorului de aprovizionare cu apă și canalizare și, în final, condiționează utilizări excesive de timp și resurse publice pentru unele și aceleași activități (în special, la efectuarea studiilor de fezabilitate la unul și același obiectiv, în aceeași localitate, din contul diferitor surse etc.).

➤ Lipsește o schemă și un Program sectorial, aprobate și balansate, în baza cărora să fie apreciate investițiile prioritare și direcționate sursele, ca urmare fiind propuse spre finanțare unele proiecte care nu se soldează cu succese.

➤ Instituțiile guvernamentale investite în diferite perioade cu atribuții și drepturi în sectorul de aprovizionare cu apă și canalizare n-au demonstrat capacități pentru pregătirea, evaluarea, estimarea și implementarea proiectelor cu finanțare externă.

➤ Reorganizarea frecventă a instituțiilor guvernamentale responsabile de sector au creat dificultăți în implementarea proiectelor.

➤ Nedisponerea de către Agenția „Apele Moldovei” și MM a situației reale din sector pentru fiecare localitate din Republica Moldova a contribuit la stabilirea unor obiective și indicatori necorelați cu sursele financiare disponibile.

➤ În sector nu este desemnată o instituție cu responsabilități și capacități corespunzătoare de pregătire, evaluare, estimare, prioritizare a proiectelor investiționale, care ar facilita atragerea investițiilor și ar îmbunătăți direcționarea programată a tuturor surselor în sector.

2) La implementarea proiectelor

➤ Documentația normativă în construcții, utilizată la elaborarea proiectelor tehnice detaliate și realizarea lucrărilor în sector, este depășită și condiționează supradimensiunea sistemelor, utilizarea ineficientă a surselor financiare și, în final, majorarea tarifelor la serviciile prestate.

➤ Starea și gradul înalt de uzură a mijloacelor fixe, utilizarea echipamentelor și rețelelor depășite fizic și moral, cu un consum excesiv de energie, pierderile mari de apă în rețele au un impact negativ asupra situației economico-financiare a întreprinderilor prestatoare de servicii din sector și generează imposibilitatea acestora de a forma fonduri de dezvoltare destinate investițiilor în domeniu.

➤ Calitatea joasă a proiectelor tehnice detaliate elaborate implică impedimente la realizarea în termen și calitativă a lucrărilor.

➤ Întreprinderile „Apă-Canal” nu dispun de strategii și planuri de afaceri în care să fie prioritizate investițiile necesare.

➤ Bunurile materiale procurate în cadrul Proiectului-pilot în valoare de 16,8 mil. lei se află în stoc la 4 întreprinderi „Apă-Canal” și nu contribuie la îmbunătățirea eficienței și durabilității serviciilor de aprovizionare cu apă și canalizare, iar pentru suma creditului, care a fost utilizată la procurarea bunurilor aflate în stoc pe parcursul a mai mult de 5 ani, întreprinderile au achitat dobînzii și taxe de angajament în sumă de 1,2 mil. lei.

➤ Tergiversările în implementarea proiectelor generează nedebsarea în termenele stabilite a creditului contractat în cadrul Proiectului național de aprovizionare cu apă și canalizare. Astfel, în perioada anilor 2009-2012, au fost debursate 7,4 mil. dolari SUA, sau 52,1% din suma totală a creditului, fiind efectuate cheltuieli de 6,9 mil. dolari SUA.

➤ N-a fost realizat obiectivul privind reabilitarea Stației de tratare a apei din or. Cahul, care presupunea sporirea calității apei potabile livrate consumatorilor.

➤ N-a fost inițiată reconstrucția stației de pompare a apei, precum și construcția a 4 km de colector sub presiune din or. Soroca, astfel nefiind atins obiectivul general de îmbunătățire a calității apelor râului Nistru.

➤ Întîrzierile în realizarea activităților preconizate pentru construcția sistemului de epurare a apelor reziduale din or. Orhei mențin riscul sporit de nevalorificare în termen a grantului Comisiei UE în valoare de 2,8 mil. euro și, ca urmare, de eșuare a Proiectului în ansamblu.

➤ Lucrările de reabilitare în localitățile rurale s-au executat la un nivel scăzut, fiind valorificate doar 18,8% din suma creditului (4,0 mil. dolari SUA), destinată componentei respective.

Concluzii

Atît Proiectul-pilot, cît și Proiectul național, care este o continuitate a primului, precum și alte proiecte nominalizate prevedeau îmbunătățirea acoperirii, calității, eficienței și durabilității serviciilor de aprovizionare cu apă și canalizare în localitățile urbane și rurale selectate; fortificarea capacităților autorității publice centrale de a pregăti și a supraveghea programul său investițional, precum și de a acorda asistență tehnică întreprinderilor „Apă-Canal”. Cu toate acestea, eforturile în administrarea eficientă a resurselor nu în toate cazurile au îndreptățit așteptările, nefiind dezvoltate suficient nici capacitățile instituționale ale actorilor implicați în gestionarea proiectelor. O parte din mijloacele creditului destinat Proiectului-pilot au fost utilizate ineficient pentru procurarea unor bunuri materiale, care sînt depozitate perioade îndelungate și nu se utilizează, alte obiecte, fiind reabilitate în cadrul Proiectului-pilot, nu sînt gestionate eficient și nu și-au atins scopul. Pentru studiile de fezabilitate, în aceleași localități sînt direcționate surse atît din credit/donații, cît și din bugetul local, în consecință consumîndu-se ineficient timp și resurse, o parte din care sînt compromise, ceea ce demonstrează lipsa de coordonare a activităților date

în sectorul de aprovizionare cu apă și canalizare de către autoritățile responsabile.

Deși procesul de implementare a Proiectului național a cunoscut unele îmbunătățiri, n-a avansat la nivelul cerințelor și obiectivelor stabilite. Implementarea necorespunzătoare a acestuia a fost afectată de schimbările frecvente ale autorităților publice responsabile de coordonarea și monitorizarea activității în cadrul proiectului, ceea ce nu a permis în toate cazurile eficientizarea procesului decizional în vederea soluționării optime și în termene rezonabile a dificultăților apărute în procesul de implementare. Nu în toate cazurile acțiunile întreprinse în vederea implementării unor componente au fost concludente și eficiente. În consecință, obiectivele stabilite au fost atinse parțial. Astfel, în cadrul acestuia, obiectivele privind reabilitarea stației de tratare a apei potabile din or. Cahul, precum și construcția colectorului apelor uzate din or. Soroca, pentru care au fost utilizate mijloace creditate la efectuarea studiului de fezabilitate, au eșuat, persistând și un risc major de nerealizare a proiectului privind construcția unei stații de epurare ZUC în or. Orhei. N-au fost realizate în termenele stabilite nici obiectivele Componentelor 2-4 ale Proiectului național, ca rezultat, o parte din mijloacele investite n-au contribuit la îmbunătățirea sistemelor de apă și canalizare. Cele constatate sînt consecințele preocupărilor necorespunzătoare și, respectiv, ale unui management instituțional incoerent și nesistemic. Este necesară o optimizare în gestionarea mijloacelor publice destinate realizării Proiectului național și altor proiecte care au tangență cu acesta, precum și o îmbunătățire a sistemului de management în cadrul autorităților responsabile de implementarea lor.

Recomandări Parlamentului

Să solicite Guvernului:

- prezentarea unui Raport privind mersul implementării proiectelor în domeniul apei și canalizării, cu identificarea situațiilor reale create în sector și a factorilor ce creează impedimente în realizarea angajamentelor asumate față de partenerii externi care susțin reformarea sectorului de apă și canalizare;

- întreprinderea măsurilor de consolidare a capacităților instituționale în vederea atingerii obiectivelor proiectelor investiționale și a gestionării eficiente a surselor direcționate în sectorul de aprovizionare cu apă și canalizare.

V.4. Eficiența activității reprezentanților statului în societățile economice și salarizarea acestora

„Activitatea desfășurată de reprezentanții statului, membrii consiliilor societăților comerciale și administrației acestora este comensurabilă cu remunerarea lor?”

Curtea de Conturi, în calitatea sa de auditor extern, avînd la bază interesul sporit al societății civile, dar și al Guvernului și Parlamentului față de modul de gestionare a proprietății publice în societățile pe acțiuni în care statul deține cota majoritară, a decis realizarea auditului performanței în domeniul vizat. Tînta auditului a fost verificarea existenței problemelor în domeniul vizat, cu determinarea faptului dacă metodele de stimulare a reprezentanților statului și a AAPL, membrilor consiliilor societăților, precum și a managerilor acestora sînt juste și în concordanță cu performanțele realizate.

Misiunea de audit al performanței a fost efectuată la 5 societăți comerciale din cadrul autorităților publice centrale și la o societate comercială municipală la care statul/AAPL deține cota majoritară în pachetul de acțiuni. Concomitent, alte echipe ale Curții de Conturi au verificat situațiile respective în cadrul altor 4 societăți pe acțiuni, fiind solicitate informațiile aferente obiectivului auditului și de la alte 10 societăți comerciale.

Obiectivul auditului

➤ Activitatea remunerată a reprezentanților statului, administratorilor și membrilor consiliului în cadrul societăților pe acțiuni cu cota majoritară de stat contribuie la dezvoltarea activității economico-financiare a acestora?

Constatări

Factorii determinanți și problemele care au limitat activitatea eficientă a reprezentanților statului, municipiului și a membrilor consiliului societății și organelor centrale:

1) Neimplementarea la nivel național a unei baze de date referitor la delegarea și exercitarea funcțiilor de către persoanele împuternicite de a reprezenta interesele statului în societățile comerciale și întreprinderile de stat:

➤ Cadrul legal nu reglementează exhaustiv participarea concomitentă a unora și aceluiași persoane în calitate de membri ai consiliilor societăților pe acțiuni și în calitate de membri ai consiliilor de administrație ale întreprinderilor de stat. În context, se denotă că unii funcționari publici au avut calitatea de membru al consiliului concomitent în 12 întreprinderi de stat și societăți comerciale, urmînd să-și exercite și funcțiile atribuite la locul de muncă de bază. În același timp, cadrul legal nu prevede numărul de societăți în care poate să participe în calitate de cenzor unul și același funcționar public.

➤ În calitate de membri ai consiliului sînt aleși și șefii serviciilor de audit intern din cadrul unor autorități publice, care, conform atribuțiilor de funcție, pot exercita controlul asupra unor procese ale activității acestor societăți, iar conform art.73 din Legea privind societățile pe acțiuni, funcționarii menționați, în calitate de membri ai consiliului, sînt persoane cu funcții de răspundere ale societății. Totodată, alin.(5) lit.a) din același articol stipulează că persoanele cu funcții de răspundere ale societății nu pot fi funcționari publici care exercită controlul asupra activității acesteia.

2) Lipsa procedurilor de control intern în cadrul unor autorități publice centrale, ce vizează procesul desemnării, revocării și încetării împuternicirilor reprezentanților statului:

➤ În pofida faptului că, în anul 2010, reprezentatul statului la S.A. “Tutun-CTC” a fost numit în funcția de director executiv al unei instituții publice, iar conform cadrului normativ, împuternicirile acestuia urmau a fi suspendate de autoritatea abilitată odată cu încetarea raporturilor de muncă, MAIA n-a revocat reprezentantul său delegat, permițînd persoanei vizate să exercite și în continuare funcțiile delegate, aceasta beneficiînd de indemnizații lunare și recompense anuale în sumă de 1,2 mil. lei.

➤ Contrar normelor legale, care stipulează exhaustiv că membru al organului executiv al societății nu poate fi și membru al consiliului societății, în perioada anilor 2008-2010, în cadrul Consiliului S.A. “Franzețuța” a fost ales directorul general al acesteia, pentru ce a fost remunerat suplimentar cu mijloace în sumă de 92,5 mii lei. Corespunzător, președintele S.A. “Banca de Economii”, în anul 2008, a fost membru al consiliului băncii, beneficiînd de remunerări și recompense în sumă totală de 105,0 mii lei.

➤ N-a fost asigurată corespunzător exercitarea atribuțiilor de către unii reprezentanți ai statului. Astfel, rapoartele privind exercitarea funcțiilor de către aceștia au fost întocmite formal și nu conțin măsurile ce se impun pentru a proteja interesele statului, situațiile economico-financiare ale societății, cu enumerarea măsurilor luate de către persoanele împuternicite întru ameliorarea situației create, precum și altor date, ceea ce nu elucidează completamente activitatea desfășurată de către persoanele delegate în calitate de reprezentanți ai statului.

3) Includerea în contractele individuale și colective de muncă, cu acceptul consiliilor societăților, a clauzelor de achitare a compensațiilor unice unor manageri la eliberarea acestora din funcție înainte de termen:

➤ Consiliul S.A. "Tutun-CTC" a adoptat unele decizii ce țin de contractul de management încheiat între directorul general și președintele consiliului societății, care pot prejudicia considerabil interesele societății în cazul eliberării din funcție a actualului director. Astfel, în caz de reziliere a contractului de management, directorului general i se plătește o compensație în mărime de 5,0 mil. lei pentru încetarea înainte de termen a contractului de management.

➤ Potrivit contractului colectiv de muncă al S.A. "Moldtelecom", în cazul modificării statutului funcțional al membrilor echipei manageriale care ocupă funcțiile-cheie de conducere în cadrul societății (fie prin modificarea cuantumului retribuirii muncii, fie transferul în altă funcție, fie încetarea contractului individual de muncă), acestora li se prevede acordarea unei compensații unice, inclusiv directorului general – 18 salarii medii. Astfel, în baza cererii depuse de către directorul general, consiliul societății a acceptat demisionarea acestuia în anul 2009, cu desfacerea contractului individual de muncă și achitarea compensației în mărime de 771,3 mii lei.

4) Nestabilirea unui sistem de indicatori de performanță în baza cărora să fie apreciată activitatea reprezentanților statului, membrilor consiliilor societăților, structurilor executive și efectuată remunerarea acestora în funcție de rezultatele obținute:

➤ Urmare a unui management neperformant, dar și a altor factori obiectivi, la unele societăți, chiar dacă profitul obținut a înregistrat o diminuare substanțială, cuantumul recompenselor anuale aprobate de către adunarea generală a acționarilor în limitele prevăzute de cadrul normativ, raportate la mărimea profitului, a permis achitarea atât reprezentantului statului, cât și membrilor consiliului societății a unor sume impunătoare. Astfel, recompensa anuală achitată acestora a înregistrat un trend variabil în diferiți ani și a variat de la o societate la alta, constituind anual pentru un reprezentant de la 15,0 mii lei pînă la 985,0 mii lei.

➤ În timp ce la S.A. "Moldtelecom" a fost constatată o regresie a activității economico-financiare, normativele de repartizare a profitului net pentru plata recompenselor anuale ale membrilor consiliului societății, membrilor comisiei de cenzori și reprezentantului statului, aprobate de adunarea generală a acționarilor, au înregistrat o creștere, constituind de la 0,01% - în anul 2008, pînă la 0,2% - în anul 2010, și pînă la 0,3% - în anul 2011. Prin urmare, recompensele anuale achitate membrilor consiliului societății și reprezentantului statului pentru anii 2011-2010 s-a majorat, constituind, corespunzător, 533,8 mii lei și 678,8 mii lei, față de 425,0 mii lei achitate pentru anul 2008. Totodată, în anul 2008, venitul mediu lunar al conducătorului a constituit 49,5 mii lei, iar în anul 2010 - 59,5 mii lei, în timp ce cifra de afaceri a înregistrat o micșorare cu 0,2 mld. lei față de anul 2008, venitul mediu al unui angajat fiind de 6,4 mii lei, sau de 9,3 ori mai mic.

➤ La S.A. "Tutun-CTC", odată cu majorarea profitului, adunarea generală a acționarilor a majorat și normativele de repartizare a profitului net pentru plata recompenselor anuale ale membrilor consiliului societății, membrilor comisiei de cenzori și reprezentantului statului de la 1,5% pînă la 4,0% din profitul net. Astfel, pentru rezultatele obținute în anul 2008, recompensele anuale au însumat 0,2 mil. lei, iar pentru anii 2010-2011 - corespunzător, 0,6 mil. lei și 3,1 mil. lei, fiind în dependență doar de un singur indicator financiar al societății - profitul net. Conform

deciziei consiliului societății, directorul general a beneficiat de recompensă anuală pentru întreg anul 2011, care a constituit 1,3 mil. lei (170,0 mii lei lunar), cu toate că persoana vizată a activat în calitate de conducător numai 10 luni. În același timp, venitul mediu lunar al unui angajat al societății a constituit 7,3 mii lei, sau de circa 23 de ori mai mic față de venitul mediu lunar al directorului general.

➤ La S.A. "Apă-Canal Chișinău" s-a constatat că, deși societatea a înregistrat pierderi, sau profitul obținut nu are acoperire financiară, în perioada anilor 2009-2011, atât reprezentanții CMC, cât și alți membri ai acestuia au fost remunerați nejustificat cu compensații trimestriale în mărime de 1,4 mil. lei. Drept rezultat, în perioada de referință, remunerarea medie lunară a membrilor societății a variat de la 5,0 mii lei - în anul 2008, pînă la 7,5 mii lei - în anul 2011. Pe lângă aceasta, persoanelor respective le-au fost achitate și recompense anuale pentru rezultatele obținute în anul 2010 în mărime a cite 5,2 mii lei, în condițiile în care profitul net înregistrat nu avea acoperire financiară. Remunerarea medie lunară a directorului general a variat între 22,0 mii lei și 27,5 mii lei.

➤ La S.A. "Banca de Economii", deși situația economico-financiară în anul 2011 s-a înrăutățit, venitul mediu lunar al conducătorului a constituit 72,9 mii lei, iar în anii precedenți acesta a atins nivelul de 150,5 mii lei, pe cînd salariul mediu al unui angajat a înregistrat un trend de la 3,6 mii lei pînă la 3,8 mii lei, sau de pînă la 40 de ori mai mic.

Concluzii

Lipsa unor prevederi ale cadrului regulator care să specifice cerințe bine definite față de activitatea reprezentantului statului, membrilor consiliului societății și structurilor executive, în funcție de care să fie elaborat un sistem de recompensare diferențiat și echitabil, corelat cu rezultatele și reușitele obținute de către aceștia, nu asigură premisele necesare pentru mobilizarea și stimularea acestora. În condițiile nestabilirii unor cerințe specifice față de reprezentanții statului în corespundere cu performanțele așteptate, situația în sectorul dat nu se va îmbunătăți, deoarece numai înregistrarea profitului net (chiar și în cazurile diminuării acestuia față de anii precedenți) este suficientă pentru achitarea recompenselor, prin majorarea plafonului de repartizare a profitului net, în pofida faptului că unii dintre principalii indicatori economico-financiarci sînt în regres, inclusiv profitul obținut.

Recomandări Parlamentului**Să solicite Guvernului:**

- întru ameliorarea situației și asigurarea unei administrări corporative mai eficiente, să revizuiască actualului cadru juridic, care să stabilească suficient de bine relațiile ce țin de reprezentarea statului concomitent în societățile pe acțiuni și întreprinderile de stat, implementarea la nivel național a unei baze de date referitor la delegarea și exercitarea funcțiilor de către persoanele împuternicite de a reprezenta interesele statului în societățile comerciale și întreprinderile de stat, în vederea monitorizării activității acestora prin elaborarea unui sistem de indicatori de care să se țină cont la distribuirea recompenselor anuale.

CAPITOLUL VI**Audituri ale sistemelor informaționale**

TIC pătrund tot mai adînc în toate aspectele vieții, dependența de acestea devenind inevitabilă. Astfel, gestiunea calitativă și utilizarea eficientă a tehnologiilor moderne a devenit o prioritate pentru managementul de orice nivel. În contextul reformelor de amploare inițiate de Guvernul Republicii Moldova, care, în mod evident, sînt dependente și se bazează pe utilizarea tehnologiilor moderne, crearea de instrumente fiabile pentru reglementarea, gestionarea și evaluarea domeniului în cauză trebuie să devină o prioritate națională. Auditul TI intern și extern urmează să reprezinte

una din metodele de expertiză, utilizate paralel cu alte instrumente de management întru creșterea performanțelor și efectelor pozitive, obținute în urma investițiilor în TIC. Dependența directă de TIC a reformelor care se realizează în prezent, în condițiile ineficienței instrumentelor de control și gestiune a domeniului, poate rezulta în efecte drastice pentru domeniul vizat și în investiții neeficiente (de exemplu: *Reforma managementului finanțelor publice*).

Auditul TI trebuie să prezinte o opinie obiectivă și imparțială, prin obținerea și evaluarea probelor, pentru a determina dacă este asigurată:

1) siguranța, securitatea, fiabilitatea, disponibilitatea, continuitatea și operativitatea informației sau activelor gestionate;

2) utilizarea resurselor și atingerea obiectivelor în condiții de eficiență, eficacitate și economicitate.

Pentru gestionarea coerentă a TIC, este necesar un cadru complex de acte normative, standarde și regulamente. În domeniul auditului TI există numeroase standarde, ghiduri, regulamente și instrucțiuni. O mare parte sînt elaborate și aprobate în cadrul INTOSAI și, în particular, de către Comisia permanentă pentru Audit TI. Totodată, standardele INTOSAI nu au un caracter obligatoriu de aplicare, dar au tendința de a reflecta o genă a celor mai bune practici. Curtea de Conturi, bazîndu-se pe experiența partenerilor de peste hotare, utilizînd bunele practici și standardele internaționale, a elaborat și continuă să dezvolte cadrul metodologic și de reglementare necesar efectuării întregului spectru de audituri ale tehnologiilor informaționale, încît să poată reprezenta un organ modern de audit, capabil să evalueze toate aspectele de activitate ale instituțiilor publice.

VI.1. Rezultatele Strategiei "Moldova electronică". Evaluarea controalelor generale TI în cadrul Î.S. "CRIS "Registru""

Curtea de Conturi a inițiat auditul tehnologiilor informaționale cu elemente de performanță la MTIC și la unele instituții din subordine pentru: a evalua rezultatele realizării Strategiei „Moldova electronică” (anii 2005-2010), modul de implicare a instituțiilor responsabile, factorii și cauzele ce au condiționat insuccesul unor acțiuni; a evalua controalele generale din cadrul Î.S. „CRIS „Registru”” și cele ale aplicației din cadrul SIA „Registru de stat al populației”, în vederea determinării posibilității de asigurare la un nivel tolerant a integrității, exactității, securității, veridicității și disponibilității datelor. Suplimentar, misiunea de audit a auditat modul în care posesorul și deținătorul Registrelor de stat își îndeplinește atribuțiile legale. De asemenea, a fost auditat și motivul interoperabilității scăzute a sistemelor informaționale din cadrul organelor administrației publice.

Obiectivele auditului

➤ MTIC, în calitate de autoritate publică centrală de specialitate responsabilă de implementarea Strategiei „Moldova electronică”, a contribuit la realizarea obiectivelor acesteia și activităților aferente, în condiții de economicitate, eficiență și eficacitate, și ce beneficii a adus aceasta statului și societății?

➤ Asigură oare controalele generale în cadrul Î.S. „CRIS „Registru”” și controalele aplicației SIA „Registru de stat al populației” integritatea, exactitatea, securitatea, veridicitatea și disponibilitatea datelor?

Constatări

1) Privind etapa de elaborare a Strategiei „Moldova electronică”

➤ La etapa de elaborare a Strategiei n-a fost realizată una din condițiile-cheie – inventarierea resurselor și sistemelor informaționale existente în cadrul autorităților publice,

pentru identificarea necesităților reale ale acestora, cu privire la elaborarea sau modernizarea și dezvoltarea sistemelor informaționale existente și evaluarea capacităților și posibilităților de automatizare. Astfel, Guvernul n-a posedat date reale privind modul de realizare a Strategiei și necesitățile în resurse, precum și despre succesiunea logică a activităților.

➤ MTIC și Comisia Națională n-au evaluat punctele slabe și riscurile aferente realizării Strategiei „Moldova electronică” în funcție de circumstanțele schimbătoare, iar în combinație cu monitorizarea ineficientă și lipsa de acțiuni prompte, problemele și reținerile unor proiecte au influențat negativ sau au făcut imposibilă realizarea altora, dată fiind interdependența lor.

➤ Din cauza aprobării unui șir de acțiuni cu finalizare neclară, neunivoce precum și a unora ce nu țineau de edificarea societății informaționale (dovadă și urmare a lipsei fundamentării Strategiei), în condițiile implicării insuficiente a MTIC și altor factori de decizie în procesul de implementare a Strategiei, acțiunile nu au fost revizuite, unele din ele rămînînd nerealizate.

2) Privind alocarea și utilizarea mijloacelor financiare

➤ Deși de la bugetul de stat au fost alocate mijloace în sumă de 39,8 mil. lei, care aparent nu au putut acoperi integral realizarea activităților Strategiei, o parte din acestea nu au fost utilizate în condiții de economicitate și eficiență, iar MTIC, abilitat cu funcții de monitorizare și evaluare a implementării și impactului politicilor sectoriale, nu a contribuit la redresarea situației. În consecință, doar 44,1% din acțiunile propuse spre realizare au fost îndeplinite, iar 13 sisteme informaționale (54,2%) din numărul total de 24 propuse spre elaborare n-au fost date în exploatare industrială, astfel, mijloacele în sumă de 18,9 mil. lei au fost utilizate ineficient.

➤ Mijloacele financiare destinate MTIC în mărime de 6,6 mil. lei (din suma totală de 39,8 mil. lei) au vizat, în special, elaborarea și implementarea sistemelor informaționale și reglementărilor tehnice de importanță majoră și cu funcții-cheie în realizarea obiectivelor generale și specifice ale Strategiei per ansamblu. Deși mijloacele bugetare au fost valorificate integral, nici unul din sistemele informaționale vizate nu a fost dat în exploatare industrială și nu se utilizează, iar 2 reglementări tehnice din 4 preconizate nu au fost aprobate. În afară de aceasta, neatingerea obiectivelor stabilite pentru minister a constituit un factor negativ și determinant pentru succesul altor activități din Strategie, datorită dependenței directe a acestora și necesității interoperabilității soluțiilor finale.

➤ La valorificarea banilor publici din Fondul pentru realizarea Strategiei „Moldova electronică” n-au fost respectate principiile transparenței, economicității și eficienței. Astfel, 16 contracte din cele 50 încheiate de către beneficiarii de mijloace bugetare (pentru crearea a 12 sisteme informaționale, în valoare de 11,7 mil. lei, sau 27,6% din suma totală a alocațiilor) au fost atribuite prin procedura de achiziții „dintr-o singură sursă”, diminuînd posibilitatea realizării de economii prin metodele de achiziții transparente, bazate pe libera concurență. Totodată, 10 SI (în valoare de 11,2 mil. lei) din aceste 12 sisteme, nu sînt date în exploatare industrială, ceea ce denotă și utilizarea ineficientă a mijloacelor publice respective.

3) Privind factorii determinanți și acțiunile-cheie care au influențat realizarea Strategiei „Moldova electronică”

➤ Unul din factorii care au creat impedimente la gestionarea Fondului, în condiții de economicitate și eficacitate, la planificarea și repartizarea corectă a surselor financiare urma a fi înlăturat prin elaborarea și utilizarea

reglementărilor tehnice, inclusiv prin aprobarea Regulamentului „Evaluarea costurilor elaborării și implementării sistemelor informaționale automatizate, normative și estimări ale cheltuielilor de muncă pentru crearea sistemelor”. Deși acesta trebuia să servească drept temei pentru calculele de estimare și de repartizare, bazate pe priorități ale investițiilor, Regulamentul a fost publicat abia la 23.04.2010. Lipsa lui n-a permis exercitarea funcțiilor de control și gestionare conformă a mijloacelor bugetare în perioada anilor 2005-2009, creind premise pentru investiții ineficiente și, ca urmare, obiective ratate.

➤ Una din cauzele principale ale nivelului scăzut de realizare a Strategiei a fost monitorizarea ineficientă de către MTIC și neimplicarea factorilor de decizie ai instituțiilor publice în mersul realizării acțiunilor trase. Acțiunile de monitorizare întreprinse de MTIC în perioada anilor 2005-2011 s-au axat pe colectarea și raportarea informației statistice. Ca rezultat, fiind raportată Guvernului realizarea Strategiei „Moldova electronică”, acesta, la rândul său, nu și-a îndeplinit pe deplin rolul în crearea condițiilor necesare pentru apariția unei societăți informaționale naționale.

➤ În situația în care reglementarea domeniului TIC în cadrul autorităților publice a fost una din condițiile de bază pentru interoperabilitatea SI, nefiind aprobate reglementele tehnice în acest domeniu și nefiind realizată integral consolidarea cadrului legislativ-normativ, a devenit imposibilă crearea Centrelor sau Laboratoarelor de certificare a produselor-program și a serviciilor TIC, care urmau să devină un instrument în asigurarea compatibilității soluțiilor utilizate. Din cauza lipsei acestora și în condițiile inexistenței reglementelor tehnice în domeniu, SI achiziționate sau create în cadrul realizării Strategiei n-au putut fi implementate astfel încât să permită integrarea și interconectarea lor ulterioară, precum și consolidarea lor cu resursele informaționale de bază.

➤ În prezent, în Republica Moldova lipsește evidența centralizată a resurselor informaționale de stat existente și a sistemelor informaționale care formează și utilizează resursele respective. Aceasta este o consecință a procesului haotic de informatizare, când fiecare instituție creează independent, fără a coordona cu alte instituții, iar în unele cazuri și cu subdiviziunile sale, sisteme variate de diferite calibre, care exclud posibilitatea integrării lor ulterioare.

➤ Datorită disponibilității reduse a resurselor informaționale de stat de bază, necesare pentru integrarea cu alte SI de importanță statală sau ale organelor administrației publice, precum și flexibilității reduse a serviciilor acordate de către MTIC în domeniul TI (și anume la capitolul organizarea administrării procesului de constituire și utilizare a resurselor informaționale de stat), n-au fost realizate proiecte importante de implementare a serviciilor on-line: servicii de căutare a unui loc de muncă prin intermediul oficiilor de muncă, documente personale (pașaport și licențe pentru conducătorii auto), înmatricularea mașinilor, cereri pentru obținerea autorizațiilor de construcție, biblioteci publice, registre de stare civilă, înscriere la universități/facultăți, anunțarea schimbării de domiciliu, servicii legate de sănătate, înregistrarea unei noi companii, transmiterea de date către oficiile de statistică, achiziții publice etc.

➤ Actualmente se oferă doar 5 din 12 servicii on-line publice de bază pentru cetățeni, precum și 6 din 8 – pentru agenți economici. Totodată, n-a fost asigurată trecerea administrației publice și a societății spre infrastructura de e-Guvernare, cu utilizarea pe scară largă a tehnologiilor informaționale în diferite domenii, iar integrarea sectorului TIC în Societatea informațională europeană durează în timp.

4) Privind gestionarea Registrelor de stat

➤ MTIC, fiind desemnat posesor al patru Registre de stat, nu-și îndeplinește în modul stabilit atribuțiile legale. Ministerul nu posedă capacități și resurse suficiente pentru a-și onora

funcțiile menționate, pe când atribuțiile deținute au fost transmise Î.S. „CRIS „Registru””, fără documentarea procesului și stipularea cerințelor și a condițiilor de gestionare a resurselor respective. În condițiile create, MTIC nu efectuează controlul intern al registrelor, din cauza lipsei reglementelor necesare, chiar dacă aceasta este prevăzută în lege¹³.

➤ MTIC n-a înaintat cerințe și n-a elaborat regulamente privind gestionarea Registrelor de stat și a versiunilor electronice ale acestora și nici nu dispune de resurse pentru a efectua controale în acest sens. Astfel, aceasta este cauza principală a neajunsurilor în gestionarea resurselor informaționale de bază în cadrul Î.S. „CRIS „Registru””.

5) Privind controalele TI din cadrul Î.S. „CRIS „Registru””

➤ Î.S. „CRIS „Registru”” nu dispune de un Plan de dezvoltare strategică, ghidându-se doar de planurile anuale de activitate, ceea ce nu poate permite o abordare temeinică de dezvoltare și de perspectivă, în baza unor obiective înalte, bazate pe durabilitatea și continuitatea dezvoltării. Astfel, acțiunile și activitățile aferente dezvoltării și reformării instituției nu pot garanta continuitate și integrarea acestora în programele ramurale de nivel național.

➤ Cu toate că în cadrul Î.S. „CRIS „Registru”” gestionarea TIC este organizată la un nivel suficient, anumite aspecte-cheie pot diminua la maxim eficiența controalelor existente. Unul din aspectele importante este lipsa gestionării și evaluării riscurilor, precum și a clasificării și gestionării activelor, acestea stînd la baza gestionării conforme a TIC.

➤ Nu este reglementat domeniul ce ține de protecția împotriva virusilor și altor pericole, iar soluțiile de protecție existente sînt insuficiente. Deși există o soluție corporativă de protecție împotriva virusilor, întreprinderea necesită o reglementare complexă a domeniului.

➤ Nu există un Regulament de acces la datele cu caracter personal, iar unii utilizatori externi ai Sistemului informațional automatizat „Registrul de stat al populației” utilizează conturi generice de acces, astfel nu poate fi asociată informația accesată cu persoane concrete, ceea ce contravine legislației în vigoare.

➤ Lipsesc politicile și procedurile de management al incidentelor și, respectiv, nu este reglementată analiza lor și acțiunile rezultante ale acestora. Nu există regulamente privind modul de ținere și analiză a jurnalelor de activitate, fapt ce diminuează considerabil capacitatea de exploatare a unui instrument fundamental de gestiune a incidentelor și prevenire a situațiilor critice.

➤ Nu este aprobat un Plan de continuitate în afaceri și un Plan de recuperare în caz de dezastru, iar în aceste condiții nu poate fi asigurată și verificată capacitatea întreprinderii de a continua exercitarea funcțiilor de bază și de recuperare a capacităților în cazuri de dezastru.

➤ Pentru SIA „RSP” controalele aplicației sînt utilizate reușit, însă datorită nivelului scăzut de integrare cu alte sisteme informaționale și a existenței informației de balast, veridicitatea și disponibilitatea datelor nu poate fi asigurată.

Concluzii

Scopul Strategiei „privind asigurarea unei dezvoltări umane durabile, bazate pe dreptate socială și egalitate a șanselor, libertate, diversitate culturală, participare civică și progres științific prin implementarea tehnologiilor informaționale și de comunicații în toate domeniile vieții sociale”¹⁴ n-a fost atins.

În consecință, în prezent se oferă doar 5 din cele 12 servicii on-line publice de bază pentru cetățeni, precum și 6 din 8 – pentru agenți economici. Totodată, n-a fost asigurată trecerea administrației publice și a societății spre infrastructura de e-Guvernare, cu utilizarea pe scară largă a tehnologiilor informaționale în diferite domenii, iar integrarea sectorului TIC în Societatea informațională europeană durează în timp. Reieșind din lipsa unei analize a rezultatelor

¹³ Legea nr. 71-XVI din 22.03.2007 „Cu privire la registre”.

¹⁴ Hotărîrea Guvernului nr. 255 din 09.03.2005.

Strategiei „Moldova electronică” și a cauzelor eșecurilor din cadrul acesteia, putem concluziona că noile programe strategice ar trebui să excludă riscurile respective, întru neadmiterea unor astfel de cazuri pe viitor, cu preluarea realizărilor deja existente, pentru a fi asigurată continuitatea în dezvoltarea, valorificarea eforturilor și cheltuielilor din cadrul Strategiei.

Î.S. „CRIS „Registru”” posedă suficiente resurse și instrumente pentru asigurarea unui nivel înalt al integrității, exactității, securității, veridicității și disponibilității datelor, însă gestiunea TIC nu a fost bazată pe o abordare complexă și structurată, astfel, eficiența controalelor generale deseori este subminată de lipsa unor elemente fundamentale. Deși întreprinderea gestionează sisteme informaționale și date de importanță primară pentru stat și care trebuie să constituie surse primare de informație pentru alte sisteme informaționale, MTIC n-a documentat în modul convenit transmiterea atribuțiilor respective, precum și nu dispune de instrumente și personal calificat în domeniu pentru a asigura controlul intern. Lipsa documentelor oficiale ce ar stipula cerințele privind modul de gestiune a resurselor informaționale de bază de către minister și insuficiența de reglementări în domeniu pot fi considerate principalele motive ale existenței neregulilor în controalele generale și în cele ale aplicației.

Principalele neajunsuri sînt lipsa gestiunii riscurilor, activelor și incidentelor, care stau la baza formării și implementării celorlalte controale. De altfel, nu există BCP și DRP, deci, nu poate fi garantată continuitatea funcționării și recuperarea capacităților după posibile calamități și incidente majore. Conducerea întreprinderii, în vederea înlăturării deficiențelor în gestiunea TIC, a inițiat implementarea prevederilor standardelor internaționale în domeniul sistemului de management al calității și sistemului de management al securității informaționale, cu certificarea ulterioară. Deja este constituit un grup de auditori interni, care urmează a fi instruiți întru formarea capacităților necesare pentru auditarea sistemelor informaționale din gestiunea întreprinderii.

Recomandări Parlamentului

Să solicite Guvernului:

- o implicare mai activă în proiectele din domeniul TIC, prin monitorizarea coerentă a tuturor activităților și întreprinderea acțiunilor prompte corective pentru înlăturarea urmărilor, precum și pentru trasarea corectă a obiectivelor strategice în sector.
- să monitorizeze dezvoltarea sectorului întru excluderea dublărilor de responsabilitate și implicarea părților la realizarea acțiunilor din cadrul proiectelor din domeniul TIC.

VI.2. Probleme identificate și riscuri ce pot afecta realizarea agendei de e-Transformare a Guvernării

Curtea de Conturi, în calitate de instituție care realizează auditul public extern, fiind motivată de interesul sporit din partea societății, dar și al organismelor internaționale donatoare și partenerilor de peste hotare față de mersul implementării agendei de e-Transformare a Guvernării, a efectuat un audit al tehnologiilor informaționale cu elemente de performanță în domeniul respectiv. Auditul s-a axat, în măsură semnificativă, pe evaluarea rolului și contribuției Cămarilor de Stat, CGE și altor părți în realizarea obiectivelor de e-Transformare a Guvernării, factorilor ce influențează procesul, precum și a cauzelor unor neajunsuri constatate și posibilelor deficiențe în respectarea termenelor trasate. Ținându-se cont de faptul că reforma de e-Transformare a Guvernării se află la etapa incipientă de realizare, abordarea auditului a fost una orientată pe probleme, prin identificarea, evaluarea și analizarea riscurilor.

Obiectivul general al auditului

➤ Aprecierea respectării graficului de realizare a acțiunilor aferente agendei de e-Transformare a Guvernării, prin identificarea principalelor riscuri asociate acestui proces și determinarea căilor sau posibilităților de îmbunătățire a performanțelor.

Obiectivul specific al auditului

➤ De a răspunde la întrebarea: Au fost oare întreprinse toate măsurile necesare pentru a asigura atingerea obiectivelor și a exclude riscurile aferente realizării agendei de e-Transformare a Guvernării de către părțile implicate în proces?

Constatări

1) Privind unele activități importante, omise sau planificate cu întârziere

➤ Nu a fost efectuată o analiză complexă a rezultatelor, problemelor și constrîngerilor în realizarea Strategiei „Moldova electronică”.

➤ Nu a fost efectuată inventarierea resurselor și sistemelor informaționale existente, pentru a fi analizate datele și utilizate corespunzător.

➤ Nu a fost efectuată analiza capacității de asimilare a instituțiilor implicate în realizarea Programului strategic, inclusiv a furnizorilor și beneficiarilor principali de date.

2) Privind continuitatea activităților și interdependența de alte proiecte și programe

➤ Programul strategic, reprezentînd etapa a treia a Guvernării și Democrației Electronice din Strategia „Moldova electronică”, ar trebui să se materializeze în acțiuni de asigurare a continuității acțiunilor și fructificare a eforturilor depuse. Aici un factor important îl constituie conlucrarea productivă dintre părțile responsabile de etapele respective. Existența de acțiuni interferente (de exemplu: portalul guvernamental, circulația documentelor electronice) și lipsa de analize detaliate privind realizarea Strategiei „Moldova electronică” denotă nivelul redus al continuității acțiunilor, fapt ce nu a permis fructificarea deplină a realizărilor anterioare, continuarea logică a celor nefinalizate și excluderea erorilor similare.

➤ De altfel, Programul strategic reprezintă una din dimensiunile de reformare a administrației publice inițiate de Guvern, avînd activități și obiective conexe cu celelalte inițiative în domeniu. În aceste condiții, dependența directă de celelalte reforme și mersul strategiilor sectoriale sînt majore. Astfel, digitizarea serviciilor publice este posibilă și se admite numai în cazul proceselor deja supuse reingineriei. Fiind un proces complex, reingineria atinge toate aspectele activității instituției și presupune reformarea acesteia și documentarea tuturor etapelor business-proceselor, respectiv, necesită un cadru complex de reglementare, care este la etapa de elaborare/definitivare.

➤ Reieșind din nivelul redus de acoperire a domeniului TIC cu standarde, regulamente și acte normative, în realizarea multor acțiuni se întîmpină impedimente, nefiind posibilă asigurarea continuității abordării și verificarea controlului executării. Astfel, pentru unele domenii importante se utilizează standarde și bune practici, care nu au fost acceptate și adoptate pentru aplicare în modul stabilit de lege. În condițiile descentralizării responsabilităților, inclusiv prin crearea subdiviziunilor e-Transformare, existența unui cadru complex legal de standarde și de reglementare este o condiție obligatorie pentru buna realizare a activităților aferente Programului strategic.

3) Privind monitorizarea și gestionarea Programului strategic

➤ Deși o parte din riscurile aferente realizării PeTG au fost identificate și incluse în PAD, acestea vizează activitatea

Proiectului propriu-zis, nu reprezintă un proces ciclic de gestionare și nu acoperă dimensiunea Programului strategic și activitățile conexe. În acest context, este mandatorie implementarea proceselor de management al riscurilor, la toate nivelurile.

➤ La momentul actual există lacune considerabile în acoperirea cu acte normative și de reglementare a domeniilor ce vizează responsabilitățile consultanților CGE. În condițiile în care consultanții CGE sînt antrenați în numeroase activități și nu toate deciziile acestora sînt documentate suficient, nu poate fi asigurată continuitatea și consecvența decizională. În acest context, reieșind din faptul că CGE este o instituție publică în proces de formare, este necesară consolidarea cadrului instituțional al acestuia, prin elaborarea regulamentelor și normelor metodologice interne, care vor cuprinde tot spectrul de activități aferente realizării Programului strategic.

4) Privind evaluarea performanțelor și impactul așteptat

➤ Guvernul, prin aprobarea agendei de e-Transformare, care vine să complementeze procesele reformatorii din cadrul administrației publice, are stabilite obiective generale și specifice destul de îndrăznețe. Pentru a evalua impactul reformelor, a demonstra atingerea obiectivelor și pentru a putea interveni prompt în cadrul realizării acțiunilor Programului strategic, trebuie stabilit un cadru complex de indicatori de performanță și de progres, cu instrumente fiabile de colectare și analiză, care să fie corelați și conectați la indicatorii la nivel de ramură, domeniu, precum și la programele de parteneriat internaționale.

5) Privind respectarea graficului în realizarea acțiunilor Proiectului „e-Transformare a Guvernării”

➤ Datorită unui spectru larg de factori interni și externi, care au impact direct asupra respectării termenelor preconizate de realizare a acțiunilor, specificate în documentele de aprobare a PeTG, majoritatea activităților au fost deplasate considerabil în timp, reprezentînd, la rîndul lor, cauze pentru reținerea altor acțiuni. Dintre factorii majori menționăm: extinderea neplanificată a termenelor de obținere a notelor „fără obiecții” din partea BM, implicarea insuficientă a autorităților publice în procesul de reformare și conlucrarea cu CGE, unele domenii noi și puțin cunoscute (de exemplu: Cloud Computing), necesitatea consolidării instituționale a CGE etc. Aceste rețineri au fost materializate și pot fi observate din nivelul redus al debursărilor. Astfel, activitățile esențiale, stabilite de experții internaționali la etapele de conceptualizare și formare a Proiectului, s-au realizat cu întârziere sau sînt în proces de realizare în prezent.

➤ La momentul actual, obligațiunile contractuale pentru servicii de consultanță depășesc valoarea cheltuielilor planificate pentru funcționarea CGE în întregime. Reieșind din necesitatea trecerii graduale la finanțare a CGE din economiile generate de utilizarea platformei guvernamentale comune, reținerile în implementarea platformei M-Cloud și necesitatea elaborării metodologiei de calcul respective, combinată cu nivelul ridicat al cheltuielilor pentru servicii de consultanță, poate crea impedimente în asigurarea continuității funcționării CGE și a menținerii consultanților.

Concluzii

Programul strategic și Proiectul „e-Transformare a Guvernării” reprezintă un interes și o importanță sporită pentru promovarea reformelor calitative, bazate pe utilizarea eficientă a tehnologiilor informaționale în sectorul public. Reformarea serviciilor publice, care implică procese complexe și deseori necesită eforturi considerabile din partea entităților, trebuie să optimizeze modul de organizare și prestare a serviciilor prin reingineria și descrierea proceselor interne. Conexiunea și sincronizarea activităților de

reformare la toate nivelurile, de rînd cu cel tehnologic, trebuie să contribuie la crearea premiselor pentru o bună desfășurare a reformelor, precum și la ridicarea performanțelor acestora. Astfel, **indiferent de modul de derulare a agendei de e-Transformare a Guvernării și de impedimentele întîmpinate pe parcurs, suportul și contribuția tuturor instituțiilor de stat constituie un factor determinant și o condiție obligatorie pentru atingerea obiectivelor.** Planurile anuale de atingere a obiectivelor de e-Transformare ale autorităților publice trebuie integrate în programele strategice de reformare a instituțiilor și în cele ramurale.

Datorită unui număr considerabil de factori, care au influențat derularea PeTG, activitățile planificate în Documentele de aprobare a Proiectului au fost realizate cu întârziere sau încă se află în proces de realizare. Din etapele incipiente au fost omise activități importante, care urmau să impulsioneze și să sprijine procesul de modernizare tehnologică a guvernării. A fost decisă utilizarea unei platforme tehnologice inovatoare (Cloud Computing), care implică modificarea radicală a modului de gestiune a TIC și nu are o acoperire suficientă cu standarde și specialiști calificați. Nivelul de implicare a autorităților este redus, iar subdiviziunile e-Transformare sînt în proces de formare și pentru funcționarea normală este necesară aprobarea unui spectru larg de standarde, metodologii, acte normative și regulamente. Cheltuielile aferente funcționării CGE depășesc sumele planificate, astfel, reieșind din necesitatea trecerii la finanțare graduală din contul economiilor generate de utilizarea platformei „M-Cloud” (pe platforma tehnologică guvernamentală comună urmează a fi găzduite sistemele informatice ale autorităților publice, fapt ce le va scuti pe acestea de mai multe cheltuieli pentru echipament și mentenanță) și din reținerile în realizarea mai multor activități importante, va fi dificilă asigurarea continuității proceselor. **Soluționarea problemelor și gestionarea conformă a riscurilor identificate de misiunea de audit, aferente realizării agendei de e-Transformare a Guvernării, pot constitui factori determinanți în atingerea obiectivelor.**

Numai prin implicarea hotărîită a autorităților publice la fiecare etapă de e-Transformare a Guvernării, instituționalizarea subdiviziunilor e-Transformare și a CGE, sincronizarea cu celelalte reforme din cadrul autorităților publice, efectuarea de investiții inteligente și monitorizarea eficientă a procesului poate fi asigurată atingerea obiectivelor. În acest sens, trebuie fructificate toate rezultatele obținute și explorate oportunitățile, întru consolidarea eforturilor de asigurare a continuității și sustenabilității proceselor de reformare.

Recomandări Parlamentului

Să solicite Guvernului:

- să manifeste o implicare hotărîită, prin promovarea cadrului legal aferent proceselor de reformare a administrației publice și, în special, agendei de e-Transformare a Guvernării. Să se implice activ în monitorizarea reformelor menționate, precum și să prevadă mecanisme fiabile de stimulare a implicării instituțiilor de stat în proces;
- să promoveze și să stimuleze investițiile inteligente în domeniul TIC, inclusiv prin adoptarea cadrului legislativ necesar;
- să prevadă căi și metode fiabile pentru stimularea sectorului TIC în cadrul instituțiilor de stat, inclusiv prin stimularea și motivarea angajaților în domeniul TIC, pentru a asigura continuitatea și sustenabilitatea reformelor.

CAPITOLUL VII
Audituri tematice**VII.1. Gestionarea și utilizarea fondurilor publice pentru organizarea, funcționarea și dezvoltarea sistemului protecției civile și prevenirea situațiilor excepționale****„Auditul regularității gestionării și utilizării fondurilor publice pentru organizarea, funcționarea și dezvoltarea sistemului protecției civile și prevenirea situațiilor excepționale”**

Serviciul Protecției Civile și Situațiilor Excepționale constituie un sistem unic și centralizat, care efectuează conducerea nemijlocită a sistemului protecției civile, organizarea și executarea lucrărilor de salvare, a altor lucrări de urgență, în cazul declanșării situațiilor excepționale și a incendiilor, și lichidarea consecințelor lor. Pagubele materiale totale în urma situațiilor excepționale în anul 2011 au constituit 255,2 mil. lei, fiind în scădere cu 122,6 mil. lei (48,0%), față de anul 2010, și în creștere cu 82,1 mil. lei (47,0%), față de anul 2009.

Obiectivele auditului

➤ Aprecierea stării și funcționalității sistemului protecției civile în caz de eventuale situații excepționale, precum și aprecierea cadrului normativ-legislativ de reglementare a acestui domeniu.

Constatări**1) Referitor la organizarea, funcționarea și dezvoltarea sistemului protecției civile și prevenirea situațiilor excepționale**

Cadrul normativ-legislativ existent conține unele deficiențe, care influențează asupra funcționării eficiente a sistemului protecției civile, prevenirii și lichidării consecințelor situațiilor excepționale și implementării politicilor de stat în domeniu.

Nu este elaborat și aprobat un act normativ, care să reglementeze expres Sistemul unic de stat al protecției civile de prevenire și lichidare a consecințelor situațiilor excepționale; s-a stabilit necorelarea actelor normative cu cele legislative ce reglementează asigurarea cu personal în domeniul protecției civile la diferite niveluri.

Sistemul protecției civile în cadrul autorităților publice locale, fiind funcțional cu rezerve, nu face față cerințelor în cazul declanșării unor situații excepționale de proporții; în majoritatea cazurilor n-au fost create rezerve de mijloace tehnico-materiale, nu se menține în stare de pregătire permanentă fondul de construcții de protecție pentru adăpostirea persoanelor supuse pericolului și sistemele de înștiințare și comunicații; majoritatea autorităților administrative-teritoriale n-au decis constituirea fondului de rezervă în volum de 2% din cheltuielile bugetelor locale pentru utilizarea în cazul unor situații excepționale.

Starea protecției civile la capitolul apărarea împotriva incendiilor denotă dotarea SPCSE și instituțiilor din subordine sub limită cu tehnică și utilaj special de apărare împotriva incendiilor și altor situații excepționale, fapt care generează riscul de sosire întârziată la locul solicitat a salvatorilor și pompierilor, iar aceasta, ulterior, majorarea considerabilă a prejudiciilor materiale și pierderilor umane.

Conducătorii unităților economice în gestiunea cărora se află edificiile de protecție n-au asigurat pregătirea a 84,6% din Fondul edificiilor de protecție pentru adăpostirea persoanelor în cazul unor situații excepționale de proporții, iar numai 15,4% din edificiile de protecție corespund normelor tehnice, asigurând adăpostirea pentru cel mult 1% din populație.

Pînă în prezent, Ministerul Mediului și Agenția „Apele Moldovei” n-au elaborat Strategia națională de gestionare a resurselor acvatice și de protecție împotriva inundațiilor; n-au fost întocmite planurile armonizate de management al riscului la inundații; din cauza finanțării insuficiente în ultimii 10-15 ani nu s-au efectuat lucrări de reparație a digurilor conform Schemei de protecție a localităților din Republica Moldova împotriva inundațiilor; nu s-a efectuat investigația tehnică și n-au fost elaborate, pînă la 31.12.2011, pașapoartele tehnice ale digurilor de protecție antiiviură (19 pașapoarte), termenul-limită fiind extins.

Academia de Științe a Moldovei a utilizat 969,1 mii lei la elaborarea lucrărilor științifice pentru prevenirea situațiilor excepționale, însă nu s-a determinat de comun cu SPCSE asupra modului de aplicare a rezultatelor acestora în activitățile de prevenire a situațiilor excepționale.

N-a fost finanțat și executat Planul de înzestrare în anii 2007-2011 cu tehnică și utilaj modern de apărare împotriva incendiilor în valoare de 59,3 mil. lei, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 67 din 23.01.2007¹⁵, precum și n-a fost creat, conform Hotărîrii Guvernului nr. 1169 din 22.10.2004¹⁶, Sistemul informațional geografic al SPCSE, cu valoarea de deviz de 1,0 mil. lei, necesar în activitatea de prognozare a situațiilor excepționale și de lichidare a consecințelor acestora.

Rezerva de stat nu este completată în volumul necesar; numai 33,9% din alocațiile Agenției Rezerve Materiale constituie achiziționarea bunurilor în rezerva de stat, restul 66,1% au fost cheltuite pentru recepția și păstrarea rezervelor materiale de stat și de mobilizare; nu sînt recuperate datoriile debitoare pentru bunurile eliberate din rezerva de stat.

2) Referitor la gestionarea și utilizarea fondurilor publice de către SPCSE și unele instituții din subordine

Serviciul Protecției Civile și Situațiilor Excepționale, în calitate sa de executor de buget, în anul 2011, a executat majoritatea alocațiilor cu respectarea limitelor bugetare. Atît la SPCSE, cît și la instituțiile din subordine auditate se ține evidența mijloacelor financiare și a patrimoniului de stat. Totodată, s-au evidențiat unele deficiențe și neregularități ce țin de managementul economico-financiar, necesitatea perfecționării cadrului juridic în domeniu.

Schemele de încadrare a personalului SPCSE, inclusiv al aparatului central (73 de unități), prezentate MAI, n-au fost înregistrate în conformitate cu prevederile legale; entitatea dispune de 76 de unități de personal vacante, din care 44 de unități la Serviciul pompieri și salvatori; în anul 2011 gradul de fluctuație a efectivului a constituit 15,9%; la 128 de colaboratori studiile nu corespund funcției deținute (73 de colaboratori ai Serviciilor de apărare împotriva incendiilor și intervenție).

Cheltuielile de bază au fost efectuate în limita alocațiilor precizate pentru perioada de gestiune, cu excepția dezafectării mijloacelor bugetare (424,8 mii lei), formării datoriilor debitoare (206,9 mii lei) și creditoare (82,8 mii lei) cu termenul de prescripție expirat.

Veniturile mijloacelor speciale n-au fost executate cu 0,6 mil. lei, iar limitele de cheltuieli n-au fost valorificate în sumă de 1,4 mil. lei.

Managementul achizițiilor publice în cadrul SPCSE și la unele instituții din subordine a fost afectat de nereguli, care au impact negativ asupra efectuării unor procurări de bunuri în condiții de economicitate. Volumul de achiziții la care au fost stabilite nereguli constituie 19,8 mil. lei.

În rezultatul gestionării neconforme a patrimoniului public, SPCSE și unele instituții din subordine n-au asigurat

¹⁵ Hotărîrea Guvernului nr. 67 din 23.01.2007 „Cu privire la îmbunătățirea activității de apărare împotriva incendiilor” (cu modificările ulterioare).

¹⁶ Hotărîrea Guvernului nr. 1169 din 22.10.2004 „Cu privire la aprobarea Concepției Sistemului informațional geografic al Departamentului Situații Excepționale”.

delimitarea, evaluarea și înregistrarea regulamentară a terenurilor cu suprafața de 62,0 ha, a 104 imobile cu valoarea de 85,2 mil. lei, precum și a drepturilor asupra lor la organele cadastrale teritoriale și în evidența contabilă, nefiind raportate situațiile patrimoniale reale, ceea ce poate afecta asigurarea integrității patrimoniului.

Valoarea patrimoniului public aflat în administrare, față de cel reflectat în darea de seamă prezentată Agenției Proprietății Publice, înregistrează diferențe de 15,9 mil. lei, iar unele bunuri imobile înregistrate în evidența contabilă se află în proces de deteriorare (227,2 mii lei).

Concluzii

Sistemul actual al protecției civile, în aspectul prevenirii și lichidării consecințelor situațiilor excepționale, nu este finanțat și dotat tehnico-material conform normelor stabilite de Guvern, precum și nu este conceput/structurat potrivit standardelor, fapt ce nu asigură o funcționare și dezvoltare eficientă la implementarea politicilor de stat în domeniul respectiv, iar în cazul declanșării unor situații excepționale de proporții se relevă riscul că nu va face față cerințelor.

Recomandări Parlamentului

Să solicite Guvernului:

- examinarea situației privind finanțarea, funcționarea și dezvoltarea Sistemului protecției civile și prevenirea situațiilor excepționale, asigurând controlul asupra activității ministerelor, altor autorități ale administrației publice centrale și locale în domeniul protecției civile, asigurând dotarea tehnico-materială corespunzătoare;

- elaborarea, prin intermediul Ministerului Mediului și Agenției „Apele Moldovei”, a Strategiei naționale de gestionare a resurselor acvatice și de protecție împotriva inundațiilor, cu aprobarea în modul stabilit.

VII.2. Managementul financiar la achiziționarea rachetelor antigrindină

„Auditul evaluării sistemului de management financiar la achiziționarea rachetelor antigrindină de către Serviciul Special pentru Influențe Active asupra Proceselor Hidrometeorologice”

Curtea de Conturi a decis efectuarea auditului asupra evaluării sistemului de management financiar la achiziționarea rachetelor antigrindină de către SSIAPH, reieșind din preocupările care existau în societate privind căderile masive de grindină în unele regiuni ale țării, care au cauzat pagubele semnificative agriculturii.

Scopul auditului

➤ A identifica problemele cu care se confruntă SSIAPH în combaterea căderilor de grindină și a propune unele soluții de îmbunătățire a managementului financiar al entității.

Constatări

1) Privind problemele și deficiențele constatate

Constrângerile bugetare existente pe parcursul ultimilor ani au limitat posibilitatea alocării mijloacelor financiare SSIAPH în cuantumul prevăzut de politicile sectoriale. Nu s-au soldat cu rezultate nici măsurile întreprinse de Serviciu în vederea constituirii mijloacelor speciale provenite din efectuarea lucrărilor antigrindină contra plată. Prin urmare, SSIAPH nu a dispus de mijloace financiare suficiente pentru a-și asigura o bună funcționalitate.

Lipsa mijloacelor financiare a condiționat dotarea insuficientă a entității cu rachete antigrindină și, respectiv,

a compromis potențialul SSIAPH de influențe active contra căderilor de grindină. Alocările din bugtul de stat pentru SSSAPH în anul 2012 au fost suficiente pentru achiziționarea a 4,8 mii rachete, ceea ce prezintă 64% din necesarul tehnologic de rachete. Prin urmare, în majoritatea cazurilor când au avut loc căderi de grindină, la subdiviziunile SSIAPH, care nemijlocit au fost implicate în procesul de combatere a fenomenelor hidrometeorologice, stocurile de rachete antigrindină s-au epuizat integral, astfel, acestea fiind incapabile de a riposta căderilor de grindină.

Auditul relevă netransparența procedurii de achiziție a rachetelor antigrindină, care se efectuează dintr-o singură sursă. În pofida faptului că operatorul economic a fost abilitat cu dreptul exclusiv de asamblare și livrare a rachetelor SSIAPH, activitatea acestuia nu a fost supusă reglementărilor de stat. Concomitent, auditul menționează necesitatea ajustării cadrului normativ privind reglementarea activității operatorilor economici, care cad sub incidența monopolului de stat, inclusiv pentru cei împuterniciți cu drepturi exclusive în anumite domenii de activitate.

Sînt necesare îmbunătățiri și la componenta activității de control din cadrul SSIAPH, prin ajustarea politicilor și procedurilor existente, în vederea diminuării riscurilor și atingerii obiectivelor entității publice privind combaterea căderilor de grindină și diminuarea pagubelor cauzate culturilor agricole. În acest context, este imperios de a se revizui și aproba și indicatorii de performanță relevanți, care ar sta la baza evaluării activității SSIAPH.

Concluzii

Auditul relevă necesitatea asigurării durabilității activității SSIAPH, fapt menționat și în Propunerea de Politică Publică¹⁷, elaborată la solicitarea MAIA, care propune mecanisme de instituționalizare a Serviciului, precum și finanțarea acestuia, cu implicarea mai multor surse bugetare și actori, cum ar fi bugetul de stat, companiile de asigurări, agenții economici cointeresați. Nefinanțarea în cuantumul necesar a SSIAPH pentru procurarea rachetelor antigrindină are efecte nefaste în agricultură, cauzînd pierderi semnificative culturilor agricole. Prin urmare, se diminuează și eficiența mijloacelor bugetare alocate producătorilor agricoli din fondul de subvenționare, avînd în vedere faptul că ulterior culturile agricole sînt distruse ca urmare a căderilor de grindină.

Recomandări Parlamentului

Să solicite Guvernului:

- în procesul de elaborare și prognoză bugetară pe anul 2013, să se examineze oportunitatea finanțării SSIAPH potrivit politicilor sectoriale stipulate în CBTM, precum și să se examineze și să se aprobe Propunerea de Politică Publică, în scopul asigurării durabilității activității Serviciului;

- ajustarea cadrului juridic care reglementează monopolurile de stat, inclusiv activitatea agenților economici investiți cu drepturi exclusive de livrare a bunurilor pentru necesitățile statului.

CAPITOLUL VIII

Impactul activității Curții de Conturi asupra managementului financiar

VIII.1. Concluzii generale referitor la rezultatele auditurilor

¹⁷ Elaborată cu suportul Băncii Mondiale în cadrul Proiectului de Consolidare a Capacității de Management în Administrația Publică.

Pornind de la rolul instituției supreme de audit de a contribui la buna gestiune financiară a fondurilor publice și a patrimoniului public, de a furniza Parlamentului, Guvernului și, respectiv, autorităților publice auditate, rapoarte care conțin informații privind utilizarea și administrarea acestora, în conformitate cu principiile legalității, regularității, economicității, eficienței și eficacității, Curtea de Conturi continuă să accentueze atenția asupra celor mai frecvente și semnificative probleme și disfuncționalități identificate în procesul de audit. Misiunile de audit au remarcat caracterul persistent și similar al unor fenomene, ce denotă un nivel redus al responsabilității managementului instituțional și corporativ.

Întru redresarea situației economice la instituțiile publice, realizarea și implementarea cu succes a reformelor și politicilor de guvernare, precum și pentru creșterea economică a țării, este necesar de a consolida răspunderea managerială pentru gestionarea optimă a resurselor, pe baza principiilor bunei guvernări, prin implementarea sistemului de management financiar și control și a activității de audit intern în sectorul public, rolul principal revenindu-i managerului entității publice. Totuși, fără eforturile susținute ale tuturor factorilor de decizie, autorităților publice, Guvernului și Parlamentului, impactul nu va atinge efectul propus.

Curtea de Conturi, în perioada noiembrie 2011-septembrie 2012, a realizat 38 de misiuni de audit, inclusiv 3 misiuni – conform angajamentelor internaționale (2 – potrivit Matricelor de politici ale Guvernului) și 2 – la solicitarea fracțiunilor parlamentare.

Totodată, în perioada de referință, Curtea de Conturi a adoptat 38 de hotărâri privind aprobarea a 54 de Rapoarte de audit, din care: 46 – Rapoarte de audit al regularității (sau 85%), 6 – Rapoarte de audit al performanței (sau 11%), 2 – Rapoarte de audit TI (sau 4%), fiind verificate 420 de entități.

În urma realizării misiunilor de audit, auditorii au exprimat opinii asupra conformității situațiilor financiare și referitor la regularitatea gestionării mijloacelor publice și administrării patrimoniului public. Astfel, din totalul de opinii exprimate (45) ce țin de exactitatea și obiectivitatea rapoartelor financiare, s-au formulat 14 opinii cu rezerve și 31 de opinii fără rezerve. De asemenea, au fost formulate 46 de opinii privind regularitatea, din care 1 opinie contrară, 22 de opinii cu rezerve și 23 de opinii fără rezerve. Concomitent, în funcție de tematica și scopul auditului, au fost formulate 29 de concluzii.

Misiunile de audit efectuate au identificat nereguli și deficiențe în valoare totală de **9767,2 mil. lei**, aferente administrării veniturilor, datoriei de stat, investițiilor capitale, formării și executării bugetelor UAT de nivelul I și II, efectuării tranzacțiilor economico-financiare în procesul de formare și utilizare a bugetelor proprii de către entitățile auditate, precum și referitor la corectitudinea, plenitudinea și regularitatea reflectării situațiilor financiare și patrimoniale.

Tendința principalelor nereguli și deficiențe constatate este reflectată în Tabelul nr.1.

Tabelul nr.1 Principalele nereguli și deficiențe, mil. lei

Nr. d/o	Iregularități și abateri	2010	2011
1	Evidența contabilă și raportarea financiară	1037,	5424,7
2	Gestionarea patrimoniului public	811,2	2206,4
3	Nestabilirea și neincasarea unor venituri bugetare	689,0	459,4
4.	Utilizarea neregulamentară a mijloacelor publice (cheltuieli neintemperate/suplimentare și ineficiente/contrar destinației stabilite/dezafectate)	41,5	1288,2

5	Nevalorificarea mijloacelor bugetare	1226,8	357,7
6	Altele (prejudicii, depășirea limitei etc.)	37,1	30,8
	TOTAL	2615,5	9767,2

Sursă: date generalizate din Rapoartele de audit ale Curții de Conturi

Analiza comparativă a datelor relevă că, analogic perioadei precedente, neregulile depistate la organizarea contabilității și raportării financiare sînt cele mai semnificative și frecvente, constituind **5424,7 mil. lei**, sau **56%** din total și scot în evidență cazuri de necontabilizare și raportare eronată a patrimoniului gestionat, precum și înregistrarea neconformă sau nereflectarea în evidența contabilă a operațiunilor economice efectuate sau a unor elemente contabile. Totodată, neefectuarea inventarierii în strictă conformitate cu cerințele regulamentare a condiționat raportarea defectuoasă a elementelor patrimoniale, sporind probabilitatea neasigurării integrității acestora.

Astfel, circa 50%, sau 2691,0 mil. lei din abaterile ce țin de organizarea contabilității și raportării financiare vizează neidentificarea și necontabilizarea corespunzătoare a patrimoniului public local, totodată fiind constatate denaturări ale rapoartelor financiare privind patrimoniul gestionat în sumă totală de 959,1 mil. lei.

Problemele persistente denotă o preocupare insuficientă a factorilor de decizie în vederea îmbunătățirii managementului financiar contabil, care să ofere informații oportune, complete și corecte.

De asemenea, se atestă o gestionare și administrare necorespunzătoare a patrimoniului public de către cei abilitați, neregularitățile la această componentă constituind **2206,4 mil. lei**, sau **22,6%** din valoarea totală a iregularităților constatate, acestea fiind determinate de neînregistrarea patrimoniului public în Registrul bunurilor imobile și a drepturilor patrimoniale la organele cadastrale; înstrăinarea sau/și transmiterea neregulamentară în gestiune a patrimoniului; nerecuperarea în proprietate a patrimoniului. Aceste neregularități, în mare parte, au fost constatate în cadrul auditului bugetelor UAT, fiind cauzate de o atitudine formală a factorilor de decizie ai AAPL la gestionarea eficientă și conformă a patrimoniului public local.

Din an în an persistă nereguli și deficiențe la executarea și administrarea veniturilor BPN, care conduc la necalcularea și neincasarea unor venituri bugetare, precum și la producerea unor prejudicii. Astfel:

➤ neeliminarea fenomenului "firmele-fantomă" pe parcursul anului 2011 a prejudiciat bugetul cu circa 287,2 mil. lei (față de 261,3 mil. lei în anul 2010 și 140,4 mil. lei în anul 2009);

➤ tranzacțiile comerciale de import/export în anul 2011, efectuate de către rezidenți prin intermediul zonelor off-shore, care stimulează fenomenul de evaziune fiscală, au constituit 2,7 mlrd. lei, înregistrînd o creștere cu 0,8 mlrd. lei față de anul 2010;

➤ administrarea ineficientă a veniturilor publice determinată de lipsa unui cadru analitic de evaluare și planificare bugetară în aspectul tuturor tipurilor de venituri raportate la indicatori macroeconomici.

Ca și în anii precedenți executorii primari de buget nu au asigurat un management eficient privind stabilirea, evidențierea și încasarea veniturilor bugetare. Astfel, s-a constatat nestabilirea și neincasarea veniturilor proprii la bugetele UAT în sumă totală de 340,51 mil. lei.

În multe cazuri, entitățile verificate nu au implementat un sistem de management financiar și control adecvat, ceea

ce a determinat posibilitatea remunerării neîntemeiate a unor angajați, efectuării unor plăți nereglementare (149,4 mil. lei); efectuarea de cheltuieli suplimentare și ineficiente sau contrar destinației stabilite (126,9 mil. lei), iar în unele cazuri imobilizarea/dezafectarea mijloacelor bugetare (645,1 mil. lei).

De asemenea, se atestă o nevalorificare integrală a plafoanelor de alocații bugetare, doar 3 din 52 de executori de buget utilizând pe deplin limitele de alocații aprobate, fapt determinat, în unele cazuri, de estimarea incorectă a necesităților de resurse.

Domeniul de valorificare a mijloacelor bugetare pentru investiții și reparații capitale rămâne afectat de nereguli, cum ar fi:

- nestabilirea priorităților în domeniul construcțiilor, reconstrucțiilor și/sau reparațiilor, ca urmare fiind inițiate construcții ale obiectivelor noi, fără a fi finalizate cele începute anterior, ce generează utilizarea de mijloace financiare suplimentare pentru modificarea documentației de proiect, imobilizarea/dezafectarea mijloacelor în curs de execuție;

- executarea lucrărilor în lipsa documentației de proiect și a calculelor de deviz, elaborate și verificate în modul stabilit;

- efectuarea unor cheltuieli neîntemeiate, nereglementare și ineficiente pentru lucrările neexecutate sau alte lucrări suplimentare.

Analitic perioadei precedente, managementul **achizițiilor publice** este afectat de deficiențe și nereguli, cu impact negativ asupra utilizării eficiente a banilor publici. Cele mai frecvente și semnificative nereguli sînt identificate la organizarea și executarea lucrărilor de investiții și reparații capitale, precum și la procurarea bunurilor.

Astfel, planificarea contractelor de achiziții publice se efectuează fără determinarea exactă a necesităților de bunuri, lucrări și servicii, iar planurile anuale și trimestriale de achiziții nu sînt publicate pe pagina web.

De asemenea, persistă probleme în desfășurarea activității grupului de lucru pentru achiziții, care se exprimă prin:

- întocmirea și păstrarea neadecvată a documentelor aferente achizițiilor, lipsa declarațiilor de confidențialitate și imparțialitate și a unor informații relevante;

- desfășurarea achizițiilor și monitorizarea executării contractelor (neîntocmirea proceselor-verbale de deschidere a ofertelor; divizarea achizițiilor; încheierea acordurilor adiționale; efectuarea achizițiilor în lipsa documentației de proiect, însoțite de calcule de deviz);

- neasigurarea principiilor de transparență;

- admiterea achizițiilor și demararea lucrărilor de reparații fără surse de acoperire financiară a cheltuielilor și în lipsa documentației de proiect, însoțite de calcule de deviz, aprobate și expertizate în modul stabilit etc.

În acest context, întru remedierea situațiilor problematice, Curtea de Conturi vine cu soluții concrete, înaintînd cerințe și recomandări tuturor factorilor de decizie ai autorităților publice, Guvernului și Parlamentului.

VIII.2. Rezultatele activității de monitorizare a executării cerințelor și implementării recomandărilor Curții de Conturi

Curtea de Conturi, prin cerințele și recomandările înaintate în rezultatul auditurilor, urmărește să contribuie la îmbunătățirea managementului finanțelor publice, sporind eficiența gestionării mijloacelor financiare și patrimoniului public. În acest context, evaluarea impactului măsurilor întreprinse de entități reprezintă un element necesar în procesul de asumare și ridicare a responsabilității conducătorilor administrațiilor și instituțiilor publice.

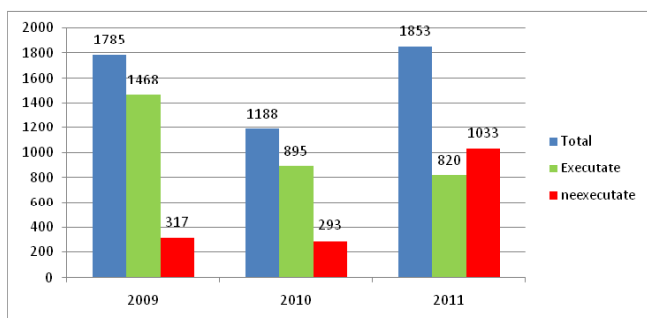
O bună parte din entitățile auditate au dat dovadă de o atitudine conștientă la executarea cerințelor și implementarea recomandărilor Curții, întreprinzînd măsurile de rigoare privind remedierea deficiențelor constatate de audit. Prin urmare, acestea au avut ca impact îmbunătățirea: politicilor bugetar-fiscale, prin sporirea veniturilor la BPN; utilizării eficiente a mijloacelor publice, modului de administrare a patrimoniului public, evidenței contabile etc. Pentru perioada raportată, suma resurselor restituite în BPN, ca rezultat al executării cerințelor și implementării recomandărilor Curții, este de 64,0 mil. lei, iar valoarea patrimoniului public restabilit în datele evidenței contabile reprezintă 329,3 mil. lei. Suma, urmare deficiențelor remediate, a depășit de 21 de ori bugetul Curții de Conturi pe anul 2011.

Concomitent, pe parcursul perioadei raportate, Curtea de Conturi s-a confruntat și cu unele probleme la capitolul executarea cerințelor și implementarea recomandărilor înaintate autorităților publice, altor entități verificate. În acest aspect, menționăm că, contrar prevederilor legale, la situația 01.10.2012, au rămas neexecutate 1033 de cerințe și recomandări, din numărul total de 1853 înaintate, ceea ce constituie 55,8% din numărul total. În aceste condiții, se reduce din efectul promovării bunelor practici de guvernare și îmbunătățire a managementului finanțelor publice, totodată diminuîndu-se rolul auditului public extern.

În mare parte, situația dată este determinată de voința scăzută a aparatului administrativ de a implementa bunele practici în gestionarea resurselor și patrimoniului public, dar și de implicarea insuficientă a Guvernului și Parlamentului în acest proces.

Potrivit competențelor prevăzute de legea de organizare și funcționare, Curtea de Conturi, prin auditurile efectuate, urmărește de a contribui la utilizarea regulamentară și eficientă a fondurilor publice, asigurarea unei gestionări riguroase a patrimoniului public, precum și de a fi un sprijin la cuantificarea impactului politicilor publice privind execuția BPN. În vederea realizării acestor deziderate, Curtea de Conturi, prin hotărârile și Rapoartele sale de audit, înaintează cerințe și recomandări autorităților publice, altor entități verificate, care urmează să aibă ca impact creșterea responsabilității manageriale și îmbunătățirea gestionării resurselor publice, pe baza principiilor bunei guvernări.

În contextul expus, pe parcursul anului 2011, urmau a fi implementate **1853** de cerințe și recomandări, înaintate în temeiul a 56 de hotărâri ale Curții (aprobat în perioada octombrie 2010- octombrie 2011), care conțin Raportul anual pe anul 2010. La situația din 01.10.2012, din numărul total de cerințe și recomandări înaintate, au fost executate 820, ceea ce constituie 44,2%, iar 1033 sînt monitorizate în continuare de către Curtea de Conturi. Nivelul respectiv de executare a recomandărilor este unul relativ scăzut, comparativ cu perioadele anterioare raportate. Grafic, situația privind executarea hotărârilor Curții de Conturi în ultimii trei ani (pentru exercițiul bugetar 2008-2010), se prezintă astfel:

Sursă: date generalizate de angajații Direcției generale metodologie, planificare și analiză

Analiza comparativă a datelor expuse denotă o creștere nesemnificativă în anul 2011 a numărului de cerințe și recomandări înaintate, totodată înregistrându-se o diminuare cu 38,2 puncte procentuale a nivelului de realizare a acestora, comparativ cu anul 2009. Potrivit bunelor practici în domeniu, nivelul de executare a cerințelor și de implementare a recomandărilor este de circa 80% (experiența țărilor CE).

În pofida nivelului relativ scăzut de executare a cerințelor și de implementare a recomandărilor, măsurile întreprinse de entitățile auditate au avut un impact benefic asupra consolidării cadrului legislativ-normativ în domeniul: bugetar-fiscal, administrării resurselor și patrimoniului public; îmbunătățirii calității serviciilor publice, precum și prestațiilor în sistemul public de asigurări sociale.

În context, menționăm că, în scopul implementării recomandărilor Curții de Conturi **ce țin de consolidarea politicilor bugetar-fiscale, inclusiv majorarea bazei fiscale de colectare a impozitelor și taxelor**, MF, în comun cu autoritățile publice cu atribuții în domeniul respectiv, au întreprins măsuri de ordin legislativ și administrativ, după cum urmează:

1) au fost efectuate completări și modificări în **Codul fiscal**:

a) s-a introdus noțiunea de Registrul general electronic al facturilor fiscale, precum și prevederi ce țin de implementarea acestuia (în aplicare din 01.07.2012 pentru subiecții impunerii cu TVA, deservici de IFPS, IFS mun. Chișinău, Bălți și UTA Găgăuzia);

b) s-au reglementat metodele indirecte de estimare a venitului impozabil al persoanelor fizice. În prezent se studiază practica internațională în vederea elaborării pîrghiilor de aplicare a acestor prevederi;

c) s-au reglementat procedurile privind schimbul de informații electronice între instituțiile financiare și SFS, precum și au fost operate modificări în cadrul regulator intern, ceea ce urmează să eficientizeze modul de încasare a mijloacelor de pe toate conturile bancare ale contribuabililor restanțieri;

2) s-a aprobat Formularul-tip și Modul de completare a Declarației persoanei fizice cu privire la disponibilul de mijloace bănești, ca măsuri comprehensive în vederea contracarării fenomenului de evaziune fiscală;

3) au fost operate modificări în Codul vamal, cu stabilirea modalității de stingere a obligației vamale cu termen de prescripție expirat;

4) a fost modificat și completat Codul contravențional, creîndu-se pîrghii de sancționare a agenților economici, care: nu respectă prevederile legislației în vigoare cu privire la raportarea și prezentarea Declarațiilor F-4BASS; desfășoară activitate fără înregistrarea corespunzătoare în

calitate de plătitor de contribuții; nu transferă sau transferă cu întârziere contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii, precum și admiterea datoriilor cu termen de prescripție expirat la bugetul de stat;

5) a fost aprobată Strategia "Managementul datoriei pe termen mediu pentru anii 2012-2014", în scopul eficientizării gestionării datoriei publice de către MF.

În vederea implementării recomandărilor Curții privind **perfecționarea cadrului legislativ-normativ în partea ce ține de îmbunătățirea calității serviciilor publice, precum și a prestațiilor în sistemul public de asigurări sociale, s-a asigurat**:

1) modificarea art.7 din Legea ocrotirii sănătății nr.411-III din 28.03.1995¹⁸, prin reglementarea mecanismului de elaborare și aprobare a Catalogului de tarife unice pentru serviciile medico-sanitare prestate de instituțiile medico-sanitare publice și private, acoperite din FAOM;

2) examinarea în prima lectură a Legii cu privire la dispozitivele medicale, care urmează să stabilească prioritățile achiziției dispozitivelor medicale, ceea ce va conduce și la îmbunătățirea calității serviciilor medicale;

3) modificarea Regulamentului aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.290 din 19.04.2010¹⁹, prin reglementarea unei proceduri transparente privind prestațiile în sistemul public de asigurări sociale pentru prevenirea îmbolnăvirilor și recuperarea capacității de muncă a asiguraților prin tratament balneosanatorial;

4) a fost completată Hotărîrea Guvernului nr.738 din 20.06.2008, cu modificarea metodologiei de calcul al tarifelor serviciilor prestate de Serviciul Stare Civilă.

Conform cerințelor Curții, au fost completate și modificate mai multe acte normative, care urmează să asigure **o mai bună gestiune a patrimoniului public**. Astfel, s-au operat:

1) modificări și completări la Hotărîrea Guvernului nr.568 din 06.05.2008 „Cu privire la organizarea evidenței proprietății publice și circulația acesteia”²⁰;

2) modificări în Anexa nr. 22/12 la Hotărîrea Guvernului nr.351 din 23.03.2005 „Cu privire la aprobarea listelor bunurilor imobile proprietate publică a statului și la transmiterea unor bunuri imobile”²¹;

3) modificări în Hotărîrea Guvernului nr.793 din 02.12.2005²², în vederea racordării la situația reală a numărului de instituții, întreprinderi de stat și societăți de acțiuni care se află în subordinea MAIA.

La insistența Curții de Conturi, CEC a înaintat **modificări la Codul electoral**, aprobate de către Parlament, prin care s-a prevăzut o nouă modalitate de calculare a recompensei funcționarilor electorali și care asigură economisirea mijloacelor de la bugetul de stat.

Urmare executării cerințelor și implementării recomandărilor Curții, în perioada 2011-01.10.2012, în BPN au fost încasate/restabilite mijloace financiare în sumă de 64,0 mil.lei, în evidență contabilă a entităților auditate a fost înregistrat patrimoniu în valoare de 329,3 mil lei. De asemenea, au fost înlăturate abaterile care influențează exactitatea și realitatea rapoartelor financiare întocmite de AAPC și AAPL, precum și de instituțiile publice. De menționat că valoarea mijloacelor financiare și patrimoniului restituit depășește de 21 de ori cheltuielile efectuate de Curtea de Conturi din contul mijloacelor bugetului de stat pe parcursul anului 2011, ceea ce denotă o eficiență a activității Curții în perioada raportată.

Concomitent, nivelul relativ redus de neexecutare a hotărîrilor Curții (55,8%) implică tergiversarea soluționării

¹⁸ Legea nr.114 din 08.07.2011.

¹⁹ Prin Hotărîrea Guvernului nr.241 din 19.04.2012.

²⁰ Aprobate prin Hotărîrea Guvernului nr.132 din 27.02.2012.

²¹ Aprobate prin Hotărîrea Guvernului nr.17 din 06.01.2012 „Cu privire la modificarea anexei nr.2212 la Hotărîrea Guvernului nr.351 din 23 martie 2005”.

²² Prin Hotărîrea Guvernului nr.608 din 11.08.2011.

deficiențelor depistate în urma auditurilor și, respectiv, afectează calitatea managementului finanțelor publice, pentru o mai bună guvernare în Republica Moldova. Neconformarea entităților la măsurile de înlăturare a lacunelor și neregulilor constatate de audit condiționează în continuare o gestionare defectuoasă a resurselor și a patrimoniului public, perpetuarea aceluiași încălcări, situație ce rezultă și din prezentul Raport.

Cele mai multe restante la capitolul cerințe și recomandări executate le au: MEd, în comun cu instituțiile de învățământ din subordine (243); MTID (43); MTIC (19); autoritățile publice locale (208); S.A. „Termocom” (24); Î.S. „CRIS „Registru”” (22) etc.

Analiza factorilor care influențează realizarea integrală a cerințelor și recomandărilor menționate denotă că acest fapt este condiționat, în principiu, de: **(i)** iresponsabilitatea unor factori de decizie din cadrul entităților verificate, precum și de lipsa pîrghiilor de responsabilizare a acestora; **(ii)** neimplicarea administrațiilor publice centrale și locale în cazurile cînd entitățile din subordine nu execută hotărârile Curții de Conturi; **(iii)** cadrul legal și reglementările existente care nu prevăd sancționarea conducerii sau a altui personal care nu se conformează cerințelor și recomandărilor Curții; **(iv)** procesul îndelungat de elaborare și, în special, de aprobare a actelor cu caracter normativ; **(v)** pregătirea profesională neadecvată a personalului din cadrul entităților pentru a oferi un răspuns corespunzător la recomandările Curții; **(vi)** implicarea insuficientă și tardivă a Guvernului în monitorizarea activității autorităților APC, care încălcă prevederile legale și nu asigură executarea cerințelor și implementarea recomandărilor Curții de Conturi.

Concomitent, se relevă că, potrivit art.3 din Hotărîrea Parlamentului nr.248 din 08.12.2011²³, comisiile parlamentare de profil, inclusiv Comisia economie, buget și finanțe a Parlamentului erau responsabile de examinarea recomandărilor stipulate în Raportul Curții de Conturi pe anul 2010 precum și de întreprinderea măsurilor întru asigurarea realizării lor. Cu toate acestea, Curtea de Conturi nu a fost informată despre întreprinderea acțiunilor respective. Cele menționate atestă neimplicarea Parlamentului în supervizarea activității atît a Guvernului, cit și a APC privind implementarea recomandărilor Curții.

Un alt factor care afectează procesul de identificare a unor soluții eficiente de remediere a deficiențelor și lacunelor constatate de audit este neprezența unor factori de decizie la ședințele publice ale Curții de Conturi, în cadrul cărora se examinează materialele de audit. Deseori, la ședințele Plenului, primele persoane au fost substituite de persoane care nu au atribuții în domeniul auditat sau care nu sînt documentate și inițiate în problemele puse în discuție.

În cadrul celor 38 de ședințe publice ale Curții de Conturi, convocate în perioada raportată, la care s-au examinat rezultatele auditurilor, fiind invitate primele persoane, s-au prezentat doar 54 din 140 de invitați. Prin urmare, la ședințele Curții de Conturi n-au fost prezente 86 de persoane cu funcții de răspundere, care au fost invitate regulamentar, din care: reprezentanți ai comisiilor parlamentare, miniștri, viceministri, președinți de raioane etc.

Situația constatată la executarea cerințelor și implementarea recomandărilor îngrijorează atît Curtea de Conturi, cit și societatea civilă, care s-a implicat în sprijinul acțiunilor de implementare a recomandărilor Curții, pentru a sensibiliza opinia publică și autoritățile statului cu privire la necesitatea unei abordări cu mult mai responsabile în utilizarea mijloacelor și patrimoniului public.

În această ordine de idei, se menționează și faptul că, potrivit pct.28 din Planul de acțiuni pe anii 2012-2013 pentru implementarea Strategiei naționale anticorupție²⁴, în luna octombrie 2012, Guvernul urmează să aprobe și să

prezinte, spre aprobare Parlamentului, proiectul de lege privind stabilirea sancțiunilor contravenționale și penale pentru iresponsabilitatea managerială în procesul de acumulare și utilizare a mijloacelor publice la exercitarea atribuțiilor funcționale de către persoanele cu funcții de răspundere, precum și pentru neexecutarea hotărârilor Curții de Conturi. Prin aprobarea și implementarea acestei legi, se preconizează sporirea eficienței activității de audit, care va avea ca impact îmbunătățirea managementului finanțelor publice. Întru executarea cerințelor expuse, Curtea a elaborat proiectul de lege nominalizat, înaintîndu-l, spre examinare și aprobare.

Recomandări Parlamentului:

- să solicite de la Guvern și APC rapoarte privind executarea hotărârilor Curții de Conturi, cu audierea în cadrul ședințelor comisiilor parlamentare de profil a factorilor responsabili care nu asigură executarea acestora;
- să examineze și să aprobe modificări în cadrul legislativ privind stabilirea sancțiunilor contravenționale și penale pentru iresponsabilitatea managerială în procesul de acumulare și utilizare a mijloacelor publice, la exercitarea atribuțiilor funcționale de către persoanele cu funcții de răspundere, precum și pentru neexecutarea hotărârilor Curții de Conturi.

Încheiere

Raportul public pe anul 2011 prezintă rezultatele acțiunilor de audit desfășurate de Curtea de Conturi a Republicii Moldova și reprezintă un prilej de a constata creșterea constantă a rolului instituției supreme de audit în domeniul gestionării resurselor financiare ale statului și ale sectorului public. Independența și imparțialitatea sînt petrele de temelie ale activității Curții de Conturi, menite să asigure protejarea intereselor fiecărui cetățean al statului.

Prin constatările și recomandările formulate, Curtea de Conturi contribuie la promovarea modului de utilizare corectă și performantă a resurselor financiare publice, spre beneficiul statului. Activitatea de an cu an a instituției supreme de audit creează o imagine complexă a unor probleme și disfuncționalități sistemice, care sînt depistate în permanență la entitățile verificate. Recomandările Curții de Conturi oferă Legislativului și Executivului premise tangibile pentru generarea de modificări și schimbări graduale și substanțiale în materie legislativă și normativă, pentru redresarea situației în domeniul regularității gestionării banului public.

Misiunile de audit din ultima perioadă au demonstrat elocvent creșterea gradului de conlucrare cu entitățile verificate, care acordă o atenție sporită constatărilor și recomandărilor Curții de Conturi, reușind să lichideze un sir de deficiențe și irregularități pe parcursul efectuării auditului. Astfel, se atestă o percepere mai largă și mai concretă a noului rol al Curții de Conturi, ale cărei verificări au menirea de a oferi suport entităților în procesul de îmbunătățire a gestionării resurselor financiare publice și administrării patrimoniului de stat.

Curtea de Conturi va continua procesul de consolidare instituțională și de sporire a impactului asupra societății, prin aplicarea standardelor internaționale în domeniul auditului și preluarea celor mai avansate practici ale instituțiilor internaționale similare. Modernizarea și dezvoltarea instituției este un scop primordial, care va duce nemijlocit la îmbunătățirea calității muncii de audit, generarea rapoartelor de o eficiență incontestabilă, identificarea și verificarea oportună a domeniilor de risc sporit și de interes public.

Crearea unui stat cu valori democratice este imposibilă fără existența unui management financiar public eficient, bazat pe principiile transparenței și responsabilității. Doar prin eforturile comune, susținute ale tuturor factorilor de decizie, instituției supreme de audit, autorităților publice, Parlamentului și Guvernului vom atinge acest scop.

²³ Hotărîrea Parlamentului nr.248 din 08.12.2011, „Privind Raportul Curții de Conturi asupra administrării și a întrebuințării resurselor publice și a patrimoniului public din exercițiul bugetar 2010”.

²⁴ Hotărîrea Parlamentului nr.12 din 17.02.2012 „Privind aprobarea Planului de acțiuni pe anii 2012-2013 pentru implementarea Strategiei naționale anticorupție pe anii 2011-2015”.

subordonate			
8.	Hotărârea nr.13 din 10 aprilie 2012 privind Raportul auditului bugetelor unităților administrativ-teritoriale și gestionării patrimoniului public din raionul Briceni pe anul 2011 și Raportul auditului legalității administrării mijloacelor financiare în cadrul unor entități din raionul Briceni în perioada anilor 2005-2011	2	Aparatul președintelui raionului Briceni; Direcția generală finanțe; Direcția generală învățământ, tineret și sport; Secția cultură; IFS pe raionul Briceni; IMSP Spitalul raional Briceni; Centrul Medicilor de Familie Briceni; Spitalul din Lipcani; or. Briceni; or. Lipcani; s. Criva; s. Drepcăuți; s. Șirăuți; s. Pererita; s. Tețcani; s. Corjeuți; s. Caracușeni Vechi; s. Tabani; s. Balasinești; s. Beleviți; com. Berlinți; s. Coteala; com. Medveja; com. Larga; s. Cotuieni; s. Grimăcăuți; s. Trebisăuți; com. Colicăuți; com. Mărcăuți; com. Halahora de Sus; s. Bulboacă
9.	Hotărârea nr.14 din 12 aprilie 2012 privind Raportul auditului performanței în domeniul medului – aprovizionarea cu apă și canalizarea localităților „Situția privind aprovizionarea cu apă și canalizarea localităților din republică este alarmantă și în impas”	1	Ministerul Medului; Agenția „Apele Moldovei”; Inspectoratul Ecologic de Stat; Ministerul Sănătății; Centrul Național de Sănătate Publică; Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor
10.	Hotărârea nr.16 din 3 mai 2012 privind rezultatele auditului regularității gestionării patrimoniului public de către autoritățile și entitățile din domeniul aviației civile pe perioada anilor 2010-2011	6	Administrația de Stat a Aviației Civile; Î.S. „Compania Aeriană „Air Moldova”; Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău”; Î.S. „MoldATSA”; S.A. „Aeroport Handling”; S.A. „Aeroport Catering”
11.	Hotărârea nr.17 din 7 mai 2012 cu privire la Raportul auditului regularității pe exercițiul bugetar 2011 la Ministerul Afacerilor Interne și unele instituții din subordine	1	Ministerul Afacerilor Interne; Academia de Poliție „Ștefan cel Mare”; Clubul sportiv central „Dinamo”; Departamentul trupelor de carabinieri
12.	Hotărârea nr.18 din 10 mai 2012 privind Raportul auditului regularității pe exercițiul bugetar 2011 la Ministerul Sănătății și unele instituții din subordine	3	Ministerul Sănătății; Agenția Medicamentului; Centrul de Plasament și Reabilitare pentru Copii de Vrstă Fragedă, mun. Chișinău; Centrul de Plasament Temporal și Reabilitare pentru Copii mun. Bălți; Centrului Republican de Reabilitare pentru Copii; Centrul Național de Transfuzie a Sîngelui; Centrul Regional de Transfuzie a Sîngelui Bălți
13.	Hotărârea nr.19 din 11 mai 2012 privind Raportul auditului bugetelor unităților administrativ-teritoriale și gestionării patrimoniului public din raionul Edineț pe anul 2011	1	Aparatul președintelui raionului Edineț; Direcția generală finanțe; Direcția generală învățământ, tineret și sport; Direcția agricultură și alimentație; Secția asistență socială și protecție a familiei; or. Edineț; or. Cupcini; com. Alexeevca; com. Bleșteni; com. Brătușeni; com. Brînzari; com. Bădrăgii Noi; com. Bădrăgii Vechi; com. Burlănești; com.

Anexa nr.1
la Raportul asupra administrării și
întrebuințării resurselor financiare
publice și patrimoniului public

Lista hotărârilor adoptate de către Curtea de Conturi în perioada noiembrie 2011-septembrie 2012 și a entităților supuse auditului

Nr. d/o	Denumirea Hotărârii	Nr. de Rapoarte de audit	Entitățile auditate
1.	Hotărârea nr.72 din 17 noiembrie 2011 privind Raportul auditului bugetului raional Criuleni pe anul 2010 și gestionării patrimoniului public	1	Aparatul președintelui raionului Criuleni; Direcția generală finanțe; Direcția asistență socială și protecție a familiei; Direcția cultură și turism; Direcția generală învățământ; 25 de primării; 3 instituții publice
2.	Hotărârea nr.73 din 17 noiembrie 2011 privind Raportul auditului bugetului raional Singerei pe anul 2010 și gestionării patrimoniului public	1	Aparatul președintelui raionului Singerei; Direcția generală finanțe; Direcția generală învățământ, tineret și sport; Secția cultură; primăria or. Singerei; primăria or. Biruința, primăria s. Rădoaia, primăria com. Singerei Noi
3.	Hotărârea nr.74 din 24 noiembrie 2011 privind Raportul auditului bugetului raional Fălești pe anul 2010 și gestionării patrimoniului public	1	Aparatul președintelui raionului Fălești; Direcția generală finanțe; Direcția generală învățământ, tineret și sport; Secției asistență socială și protecție a familiei; Secției cultură; primăria or. Fălești
4.	Hotărârea nr.75 din 24 noiembrie 2011 privind Raportul auditului bugetelor unităților administrativ-teritoriale din raionul Hîncești pe anul 2010 și gestionării patrimoniului public	1	Aparatul președintelui raionului Hîncești; primăriile or. Hîncești, comunelor/satelor Boghicieni; Bozieni; Bujor; Caracui; Carpheni; Cloara; Ciuculenii; Crasnoarmeisiciei; Cotul Morii; Dancu; Lăpușna; Mereșeni; Mingir; Nemțeni; Obileni; Onești; Sărata Galbenă
5.	Hotărârea nr.77 din 22 decembrie 2011 privind Raportul auditului la Societatea pe Acțiuni „Moldtelecom” pentru anii 2009-2010	1	Societatea pe Acțiuni „Moldtelecom”
6.	Hotărârea nr.5 din 14 februarie 2012 privind rezultatele auditului gestionării patrimoniului dat/luat în locațiune de către „Banca de Economii” S.A. pe perioada anilor 2008-2011	1	„Banca de Economii” S.A.
7.	Hotărârea nr.12 din 5 aprilie 2012 privind raportul auditului tehnologiilor informaționale cu elemente de performanță la Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor și la unele instituții	1	Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor; Î.S. „CRIS „Registru”

			Dusmani; s. Fundurii Noi; s. Fundurii Vechi; s. Hîjdieni; s. Limbenii Noi; s. Limbenii Vechi; s. Petrunca; s. Sturzevca; s. Ustia; com. Vișoara
	1		Comitetul Executiv al Găgăuziei; Direcția Generală Finanțe Găgăuzia; Direcția Generală Învățămînt Găgăuzia; I.S. „Sud-A-Con”; mun. Comrat; or. Ceadir-Lunga; or. Vulcănești; s. Avdarma; s. Beșalma; s. Bugeac; s. Dezghîngea; s. Chirsova; s. Cloc-Măidan; s. Baurci; s. Copceac; s. Tomai; s. Cișmichioi; s. Etulia; s. Ferapontevca; s. Cotovscoe; s. Svetlii; s. Chiriet-Lunga; s. Cazacia
	1		Ministerul Economiei; Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare; Ministerul Sănătății; Agenția Sanitar-Veterinară și pentru Siguranța Produselor de Origine Animală; Inspectoratul General de Supraveghere Fitosanitară și Control Semincer; Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Producției Alcoole; I.S. „Centrul Național de Verificare a Calității Producției Alcoole”; I.S. „Fiscservinform”; Serviciul Vamal
	1		Aparatul președintelui raionului Rîșcani; Direcția generală finanțe; Direcția generală învățămînt, tineret și sport; Secția cultură; or. Rîșcani; or. Costești; com. Alexăndrești; com. Aluniș; com. Boroșeni Noi; com. Branște; com. Corlăteni; com. Duruitoarea Nouă; com. Gălășeni; com. Grînduți; com. Hiliuți; com. Horodîște; com. Malinovscoe; com. Mîhăileni; com. Nihoreni; com. Petrușeni; com. Răcăria; com. Recea; com. Singureni; com. Sturzenen; com. Văratice; com. Zaicani
	1		Ministerul Finanțelor; Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare; Ministerul Tineretului și Sportului; Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei; Ministerul Sănătății; Ministerul Educației; Ministerul Afacerilor Interne; Academia de Științe a Moldovei; Agenția Relații Funciare și Cadastru
	1		Direcția generală pentru administrarea clădirilor Guvernului; Ministerul Economiei (inclusiv I.S. „Vibroprîzor”, I.S. „Moldelctrica”; I.S. „Fabrica de

			Cepeluți; com. Chetroșica Nouă; com. Corpaci; com. Cuconești Noi; com. Fetești; com. Gașpar; com. Goleni; com. Gordinești; com. Hancăuți; com. Hîncăuți; com. Hînaia; com. Lopatin; com. Parcovă; com. Rouda; com. Ruseni; com. Stolniceni; com. Sofrîncani; com. Terebna; com. Tîrnova; com. Trinca; com. Constantinovca; com. Vișoara; com. Zăbriceni
	1		Aparatul central al Ministerului Apărării; Brigada 2 Infanterie Motorizată; Departamentul Dotări; Batalionul de Gardă; Regimentul Rachete Antiaeriene; Academia Militară; Centrul de Comunicații și Informatică; Centrul Consultativ-Diagnostic; Spitalul Clinic Militar Central
	1		Aparatul președintelui raionului Ștefan Vodă; Direcția generală finanțe; Direcția generală învățămînt, tineret și sport; Secția construcții, gospodărie comunală și drumuri; Școala auxiliară-internat din s. Popeasca; Spitalul raional Ștefan Vodă; S.R.L. „Regal”; I.I. „Pădureț”; S.A. BTA – 7; or. Ștefan Vodă; s. Alava; s. Antoniești; s. Brezoaia; s. Carahasani; s. Caplani; s. Coburciu; s. Copceac; s. Crocmaz; s. Ermoclia; s. Feștelia; s. Marianca de Jos; s. Olănești; s. Palanca; s. Popeasca; s. Purcani; s. Răscăieți; s. Semionovca; s. Slobozia; s. Ștefănești; s. Talmaza; s. Tudora; s. Volintiri
	1		Aparatul președintelui raionului Strășeni; Direcția generală finanțe; Direcția generală politici educaționale, cultură, turism, tineret și sport; Secția asistență socială și protecție a familiei; I.M. „Apă-Canal Strășeni”; I.M. „Direcția de Producție pentru Gospodărie Comunală și de Locuințe Strășeni”; or. Strășeni; s. Căpriana; s. Cojușna; s. Dolna; com. Lozova; com. Micăuți; s. Negrești; s. Românești; s. Roșcani; s. Sireți; s. Vomiceni; s. Zăbrești; s. Onești
	1		Aparatul președintelui raionului Glodeni; Direcția generală finanțe; Direcția generală învățămînt, tineret și sport; Secția cultură; Secția asistență socială și protecție a familiei Glodeni; or. Glodeni; com. Balatina; s. Cajba; com. Camenca; s. Cobani; com. Cuhmești; com. Danu; s.

	autoritățile publice și societățile comerciale cu capital integral sau majoritar public și de sporire a eficienței administrării acestuia"		sticlă din Chișinău"); Ministerul Justiției (inclusiv Serviciul Stare Civilă); Ministerul Finanțelor (inclusiv „Banca de Economii” S.A.); Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor (inclusiv I.S. Institutul de Cercetări Științifice în Construcții „Incercom”, I.S. Sanatoriul Preventiv de Bază „Construcătorul”); Ministerul Culturii (inclusiv I.S. Organizația Concertistică și de Impresariat „Moldova-Concert”, I.S. Teatrul Republican „Lucaful””, I.S. „Teatrul Național de Operă și Balet”, I.S. „Agenția de Impresariat”; Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală); Oficiul cadastral teritorial Chișinău
23.	Hotărârea nr.30 din 12 iulie 2012 privind auditul regularității pe exercițiul bugetar 2011 la Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene și unele instituții din subordine	4	Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene; Ambasadele Republicii Moldova în Regatul Belgia; Republica Franceză; Republica Federală Germană; Ucraina; România; Republica Turcia; Republica Italia; Federația Rusă; Consulatele Republicii Moldova în or. Frankfurt pe Main (Republica Federală Germană); or. Odesa (Ucraina); or. Iași (România); or. Istanbul (Republica Turcia); or. Bologna (Republica Italia); Misiunea Republicii Moldova pe lângă Uniunea Europeană (Bruxelles); Reprezentanța Permanentă a Republicii Moldova pe lângă Consiliul Europei (Strasbourg); I.S. „Direcția Servicii pentru Corpul Diplomatic”
24.	Hotărârea nr.31 din 20 iulie 2012 privind Raportul auditului performanței „Pentru ca beneficiile scontate privind reabilitarea și construcția sistemelor de aprovizionare cu apă potabilă și canalizare să fie atinse sînt necesare îmbunătățiri în gestionarea mijloacelor publice destinate realizării acestora, precum și a sistemului de management în cadrul autorităților publice responsabile de implementarea proiectelor în domeniul vizat”	1	Ministerul Meditiului; Unitatea de implementare a proiectelor de aprovizionare cu apă și canalizare; Agenția „Apele Moldovei”; I.M. Regia „Apă-Canal” Bălți; I.M. Regia „Apă-Canal” Orhei; I.M. „Apă-Canal” Ungheni; I.M. „Apă-Canal” Cahul; I.M. „Apă-Canal” Căușeni; S.A. „Servicii Comunate Floresți”; I.M. „Direcția Apeductiv și Canalizare” Soroca; primăria Colibași, r-nul Cahul; primăria Văleni, r-nul Cahul; primăria Beșenac, r-nul Leova; primăria Sărata Nouă, r-nul Leova
25.	Hotărârea nr.33 din 23 iulie 2012 privind Raportul auditului Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2011	1	Casa Națională de Asigurări Sociale
26.	Hotărârea nr.34 din 25 iulie 2012 privind Raportul auditului Raportului Guvernului privind	1	Compania Națională de Asigurări în Medicină

33.	Hotărârea nr.41 din 9 august 2012 privind Raportul auditului administrării veniturilor publice de către Serviciul Fiscal de Stat în anul 2011	1	IFPS; IFS mun.Chișinău; IFS mun.Bălți; IFS Anenii Noi; IFS Basarabeasca; IFS Soroca; IFS Ocnița; IFS Florești; IFS Telenești
34.	Hotărârea nr.43 din 10 august 2012 privind Raportul auditului Raportului Guvernului privind executarea bugetului de stat pe anul 2011	1	Ministerul Finanțelor
35.	Hotărârea nr.44 din 10 august 2012 privind Raportul auditului datoriei publice, garanțiilor de stat și recreditării de stat pe anul 2011	1	Ministerul Finanțelor
36.	Hotărârea nr.45 din 13 septembrie 2012 cu privire la Raportul auditului performanței „Activitatea desfășurată de reprezentanții statului, membrii consiliilor societăților comerciale și administratorii acestora este comensurabilă cu remunerarea lor?”	1	„Banca de Economii” S.A.; S.A. „Franzeluța”; S.A. „Tutun-CTC”; Î.M. „Farmaco”; S.A. „Moldelecom”; S.A. „Apa-Canal” ș.a.
37.	Hotărârea nr.46 din 14 septembrie 2012 privind Raportul auditului tehnologiilor informaționale cu elemente de performanță cu tema „Problemele și riscurile identificate pot afecta agenda de e-Transformare a Guvernării?”	1	Cancelaria de Stat; Centrul de Guvernare Electronică; Î.S. „Centrul de telecomunicații speciale”
38.	Hotărârea nr.47 din 21 septembrie 2012 privind Raportul auditului regularității utilizării mijloacelor publice alocate pentru investiții și reparații capitale pe anul 2011 la Ministerul Finanțelor și la unele entități finanțate de la bugetul de stat	1	Ministerul Finanțelor (Biroul vamal Leușeni); Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei (Centrul Republican Experimental de Protezare, Ortopedie și Reabilitare; Internatul Psihoneurologic din Cocieri, raionul Dubasari; Azilul republican pentru invalizi și pensionari, municipiul Chișinău); Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor ; Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor (Î.S. „Portul Fluvial Ungheni”); Ministerul Educației (Academia de Studii Economice din Moldova)
TOTAL		54	420 de entități

Anexa nr.2
la Raportul asupra administrării și
întrebuințării resurselor financiare
publice și patrimoniului public

**Opiniile exprimate de auditorii Curții de Conturi în urma misiunilor de audit la entitățile auditate
în perioada noiembrie 2011 - octombrie 2012**

Nr. d/o	Entitățile auditate (conform Rapoartelor de audit)	Nr. Hotărârii, data aprobării	Concluzii	Opinie cu rezerve privind:		Opinie fără rezerve privind:		Opinie contrară privind:		Refuz de opinie privind:	
				regularitatea	situațiile financiare	regularitatea	situațiile financiare	regularitatea	situațiile financiare	regularitatea	situațiile financiare
1.	Aparatul președintelui raionului Criuleni; Direcția generală finanțe; Direcția asistență socială și protecție a familiei; Direcția cultură și turism; Direcția generală învățământ; 25 de primării; 3 instituții publice	nr.72 din 17 noiembrie 2011	1								
2.	Aparatul președintelui raionului Singerei; Direcția generală finanțe; Direcția generală învățământ, tineret și sport; Secția cultură; primăriile or. Singerei; or. Biruința; s. Rădoaia; com. Singerei Noi	nr.73 din 17 noiembrie 2011	1								
3.	Aparatul președintelui raionului Fălești; Direcția generală finanțe; Secția cultură; Direcția generală învățământ, tineret și sport; Secția asistență socială și protecție a	nr.74 din 24 noiembrie 2011	1								

Nr. d/o	Entitățile auditate (conform Rapoartelor de audit)	Nr. Hotărârii, data aprobării	Concluzii	Opinie cu rezerve privind:		Opinie fără rezerve privind:		Opinie contrară privind:		Refuz de opinie privind:	
				regularitatea	situațiile financiare	regularitatea	situațiile financiare	regularitatea	situațiile financiare	regularitatea	situațiile financiare
	familiei; Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Fălești și primăria or. Fălești										
4.	Aparatul președintelui raionului Hîncești; Direcția generală finanțe; Direcția generală învățământ, tineret și sport; Secția cultură; unele primării ale UAT din componența raionului Hîncești (18)	nr.75 din 24 noiembrie 2011	1								
5.	S.A. „Moldtelecom”	nr.77 din 22 decembrie 2011									
6.	S.A. „Banca de Economii”	nr. 5 din 14 februarie 2012									
7.	Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor; Î.S. „CRIS „Registru”	nr. 12 din 5 aprilie 2012									
8.	Aparatul președintelui raionului Briceni; Direcția generală finanțe; Direcția generală învățământ, tineret și sport; Secția cultură; IFS pe raionul Briceni; IMSP Spitalul raional Briceni; Centrul Medicilor de Familie Briceni; Spitalul din Lipcani; 23 de primării	nr. 13 din 10 aprilie 2012									
9.	Ministerul Mediului; Agenția „Apele Moldovei”; Inspectoratul Ecologic de Stat; Ministerul Sănătății; Centrul Național de Sănătate Publică; Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor	nr. 14 din 12 aprilie 2012	1								
10.	Administrația de Stat a Aviației Civile	nr. 16 din 3 mai 2012	1								
11.	Î.S. C.A. „Air Moldova”		1								
12.	Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău”		1								
13.	Î.S. „MoldATSA”		1								
14.	S.A. „Aeroport Handling”		1								
15.	S.A. „Aeroport Catering”		1								
16.	Aparatul central și subdiviziunile subordonate Ministerului Afacerilor Interne	nr.17 din 7 mai 2012		1			1				
17.	Departamentul trupelor de carabinieri			1	1						
18.	Academia „Ștefan cel Mare”			1	1						
19.	Clubul sportiv „Dinamo”			1	1						
20.	Aparatul central al Ministerului Sănătății	nr. 18 din 10 mai 2012				1	1				
21.	Centrul Republican de Reabilitare pentru Copii			1		1					
22.	Centrul de Plasament și Reabilitare pentru Copii de Vîrstă Fragedă, mun. Chișinău			1	1						
23.	Centrul de plasament temporar și reabilitare pentru copii, mun. Bălți			1			1				
24.	Centrul Național de Transfuzie a Sîngelui			1			1				
25.	Centrul Regional de Transfuzie a Sîngelui Bălți			1			1				
26.	Agenția Medicamentului			1	1						
27.	Aparatul președintelui raionului Edineț; Direcția generală finanțe; Direcția generală învățământ, tineret și sport; Direcția	nr. 19 din 11 mai 2012	1								

Nr. d/o	Entitățile auditate (conform Rapoartelor de audit)	Nr. Hotărârii, data aprobării	Concluzii	Opinie cu rezerve privind:		Opinie fără rezerve privind:		Opinie contrară privind:		Refuz de opinie privind:	
				regularitatea	situațiile financiare	regularitatea	situațiile financiare	regularitatea	situațiile financiare	regularitatea	situațiile financiare
	agricultură și alimentație; Secția asistență socială și protecție a familiei; 32 de primării										
28.	Aparatul central al Ministerului Apărării	nr. 20 din 11 mai 2012				1	1				
29.	Brigada 2 Infanterie Motorizată			1			1				
30.	Departamentul Dotări			1	1						
31.	Batalionul de Gardă				1	1					
32.	Regimentul Rachete Antiaeriene					1	1				
33.	Academia Militară			1	1						
34.	Centrul de Comunicații și Informatică					1	1				
35.	Centrul Consultativ-Diagnostic					1	1				
36.	Spitalul Clinic Militar Central					1	1				
37.	Aparatul președintelui raionului Ștefan Vodă; Direcția generală finanțe; Direcția generală învățământ, tineret și sport; Secția construcții, gospodărie comunală și drumuri; Școala auxiliară-internat din s. Popeasca; Spitalul raional Ștefan Vodă; 3 agenți economici; 23 de primării	nr. 21 din 18 mai 2012	1								
38.	Aparatul președintelui raionului Strășeni; Direcția generală finanțe; Direcția generală politici educaționale, cultură, turism, tineret și sport; Secția asistență socială și protecție a familiei; 2 întreprinderi municipale; 13 primării	nr. 22 din 24 mai 2012	1								
39.	Aparatul președintelui raionului Glodeni; Direcția generală finanțe; Direcția generală învățământ, tineret și sport Glodeni; Secția cultură Glodeni; Secția asistență socială și protecție a familiei Glodeni; 17 primării	nr. 23 din 29 mai 2012	1								
40.	Comitetul Executiv al Găgăuziei; Direcția Generală Finanțe Găgăuzia; Direcția Generală Învățământ Găgăuzia; Î.S. „Sud-A-Con”; 19 primării	nr. 24 din 29 mai 2012	1								
41.	Ministerul Economiei; Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare; Ministerul Sănătății; Agenția Sanitar-Veterinară și pentru Siguranța Produselor de Origine Animală; Inspectoratul General de Supraveghere Fitosanitară și Control Semincer; Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Producției Alcoolice; Î.S. „Centrul Național de Verificare a Calității Producției Alcoolice”; Î.S. „Fiscservinform”; Serviciul Vamal	nr. 25 din 7 iunie 2012									
42.	Aparatul președintelui raionului Rîșcani; Direcția generală finanțe; Direcția generală învățământ, tineret și sport; Secția cultură; 22 de primării	nr. 27 din 15 iunie 2012	1								
43.	Ministerul Finanțelor; Ministerul	nr. 28 din 3 iulie	1								

Nr. d/o	Entitățile auditate (conform Rapoartelor de audit)	Nr. Hotărârii, data aprobării	Concluzii	Opinie cu rezerve privind:		Opinie fără rezerve privind:		Opinie contrară privind:		Refuz de opinie privind:	
				regularitatea	situațiile financiare	regularitatea	situațiile financiare	regularitatea	situațiile financiare	regularitatea	situațiile financiare
	Agriculturii și Industriei Alimentare; Ministerul Tineretului și Sportului; Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei; Ministerul Sănătății; Ministerul Educației; Ministerul Afacerilor Interne; Academia de Științe a Moldovei; Agenția Relații Funciare și Cadastru	2012									
44.	Direcția generală pentru administrarea clădirilor Guvernului; Ministerul Economiei; Î.S. „Vibropribor”; Î.S. „Moldelectrica”; Î.S. „Fabrica de sticlă din Chișinău”; Ministerul Justiției; Serviciul Stare Civilă; Ministerul Finanțelor; „Banca de Economii” S.A.; Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor; Î.S. Institutul de Cercetări Științifice în Construcții „Incercom”; Î.S. Sanatoriul Preventoriu de Bază „Constructorul”; Ministerul Culturii; Î.S. Organizația Concertistică și de Impresariat „Moldova-Concert”; Î.S. Teatrul Republican „Luceafărul”; Î.S. „Teatrul Național de Operă și Balet”; Î.S. „Agenția de Impresariat”; Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală; Oficiul cadastral teritorial Chișinău	nr.29 din 6 iulie 2012	1								
45.	Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene	nr.30 din 12 iulie 2012				1	1				
46.	Ambasada Republicii Moldova în Republica Franceză			1	1						
47.	Ambasada Republicii Moldova în Regatul Belgia			1	1						
48.	Ambasada Republicii Moldova în Republica Federală Germană			1	1						
49.	Ambasada Republicii Moldova în Ucraina					1	1				
50.	Ambasada Republicii Moldova în România					1	1				
51.	Ambasada Republicii Moldova în Republica Turcia					1	1				
52.	Ambasada Republicii Moldova în Republica Italia					1	1				
53.	Consulatul General al Republicii Moldova în or. Bologna (Republica Italia)					1	1				
54.	Consulatul General al Republicii Moldova în or. Istanbul (Republica Turcia)					1	1				
55.	Consulatul Republicii Moldova în or. Frankfurt pe Main (Republica Federală Germană)					1	1				
56.	Consulatul General al Republicii Moldova în or. Iași (România)					1	1				
57.	Misiunea Republicii Moldova pe lângă Uniunea Europeană			1	1						
58.	Reprezentanța Permanentă a Republicii Moldova pe lângă Consiliul Europei (Strasbourg)					1	1				
59.	Consulatul Republicii Moldova cu					1	1				

Nr. d/o	Entitățile auditate (conform Rapoartelor de audit)	Nr. Hotărârii, data aprobării	Concluzii	Opinie cu rezerve privind:		Opinie fără rezerve privind:		Opinie contrară privind:		Refuz de opinie privind:	
				regularitatea	situațiile financiare	regularitatea	situațiile financiare	regularitatea	situațiile financiare	regularitatea	situațiile financiare
	sediu în or. Odesa (Ucraina)										
60.	Ambasada Republicii Moldova în Federația Rusă				1			1			
61.	I.S. „Direcția Serviciu pentru Corpul Diplomatic” pe lângă Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene					1	1				
62.	Ministerul Mediului, Ministerul Finanțelor, Fondul de Investiții Sociale; Unitatea de implementare a proiectelor de aprovizionare cu apă și canalizare; Agenția „Apele Moldovei”; I.M. Regia „Apă-Canal” Bălți; I.M. Regia „Apă-Canal” Orhei, I.M. „Apă-Canal” Ungheni, I.M. „Apă-Canal” Cahul, I.M. „Apă-Canal” Căușeni, S.A. „Servicii Comunale Florești”; I.M. „Direcția Apeducte și Canalizare” Soroca; primăria Colibași, r-nul Cahul, primăria Văleni, r-nul Cahul, primăria Beștemac, r-nul Leova; primăria Sărata Nouă, r-nul Leova	nr.31 din 20 iulie 2012	1								
63.	Casa Națională de Asigurări Sociale	nr.33 din 23.07.12		1			1				
64.	Compania Națională de Asigurări în Medicină	nr.34 din 25.07.12		1			1				
65.	IMSP Spitalul raional Cahul	nr.35 din 25 iulie 2012		1	1						
66.	IMSP IFP „Chiril Draganuic”			1			1				
67.	IMSP Dispensarul Republican de Narcologie			1			1				
68.	AMT Rîșcani					1	1				
69.	AMT Centru					1	1				
70.	AMT Ciocana					1	1				
71.	Serviciul Protecției Civile și Situațiilor Excepționale	nr.36 din 26 iulie 2012	1								
72.	Primăria mun.Chișinău	nr.37 din 31 iulie 2012	1								
73.	Serviciul Special pentru Influențe Active asupra Proceselor Hidrometeorologice	nr.38 din 3 august 2012	1								
74.	Agenția „Moldsilva”	nr.39 din 3 august 2012									
75.	Serviciul Vamal	nr.40 din 8 august 2012	1								
76.	Serviciul Fiscal de Stat	nr.41 din 9 august 2012	1								
77.	Ministerul Finanțelor	nr.43 din 10 august 2012	1				1				
78.	Ministerul Finanțelor	nr.44 din 10 august 2012	1								
79.	S.A. „Apă-Canal Chișinău”; S.A. „Banca de Economii”; S.A. „Franzeleu”; S.A. „Moldtelecom”; S.A. „Tutun-CTC”; I.M. „Farmaco” ș.a.	nr.45 din 13 septembrie 2012									
80.	Cancelaria de Stat; Centrul de Guvernare Electronică; I.S. „Centrul de telecomunicații speciale”	nr.46 din 14 septembrie 2012	1								
81.	Ministerul Finanțelor (Biroul vamal Leușeni); Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei (Centrul Republican Experimental de Protezare, Ortopedie și Reabilitare; Internatul Psihoneurologic din Cocieri, raionul Dubasari; Azilul republican pentru invalizi și pensionari, municipiul Chișinău); Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor; Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor (I.S. „Portul Fluvial Ungheni”); Ministerul Educației (Academia de Studii Economice din Moldova)	nr.47 din 21 septembrie 2012	1								
82.	Total		28	21	14	23	30	1			

Opinia cu rezerve privind rapoartele financiare se exprimă atunci cînd, cu excepția efectelor posibile ale aspectului descris în paragraful privind opinia cu rezerve, rapoartele financiare, sub toate aspectele semnificative, oferă o imagine reală și fidelă a situației patrimoniale și a celei financiare ale entității la data de 31.12.2011, în conformitate cu standardele de contabilitate.

Opinia cu rezerve privind regularitatea se exprimă atunci cînd, cu excepția efectelor posibile ale aspectului descris în paragraful privind opinia cu rezerve, gestionarea mijloacelor publice și administrarea patrimoniului public, sub toate aspectele semnificative, au fost efectuate legal și regulamentar.

Opinia fără rezerve privind rapoartele financiare se exprimă atunci cînd rapoartele financiare, sub toate aspectele semnificative, oferă o imagine reală și fidelă a situației patrimoniale și a celei financiare ale entității la data de 31.12.2011, în conformitate cu standardele de contabilitate.

Opinia fără rezerve privind regularitatea se exprimă atunci cînd gestionarea mijloacelor publice și administrarea patrimoniului public, sub toate aspectele semnificative, s-au efectuat legal și regulamentar.

Opinia contrară privind rapoartele financiare se exprimă atunci cînd rapoartele financiare nu oferă o imagine reală și fidelă a situației patrimoniale și a celei financiare ale entității la data de 31.12.2011, în conformitate cu standardele de contabilitate.

Opinia contrară privind regularitatea se exprimă atunci cînd gestionarea mijloacelor publice și administrarea patrimoniului public nu s-a efectuat legal și regulamentar.

Refuz de opinie atestă situația cînd auditorul nu este capabil să obțină probe de audit suficiente și adecvate pe care să-și fundamenteze opinia de audit și să concluzioneze că efectele posibile ale denaturărilor nedetectate asupra situațiilor financiare, acolo unde este cazul, ar putea fi atât semnificative, cit și permanente.

40**HOTĂRÎRE****privind Raportul auditului bugetelor unităților
administrativ-teritoriale și gestionării patrimoniului public
din raionul Dubăsari pe anul 2011**

Curtea de Conturi, în prezența președintelui raionului Dubăsari dl Gr.Policinski, șefului Direcției generale finanțe dna lu.Țimbalist, șefului Direcției generale învățământ, tineret și sport dna L.Braducean, comisarului raionului dl V.Grabovski, șefului Inspectoratului Fiscal de Stat Dubăsari dna M.Soltan, șefului Oficiului cadastral teritorial dl D.Bîrca, primarilor: com.Coșnița – dl A.Leșan; s.Pîrîta – dl lu.Soltan; com.Molovata Nouă – dl V.Sandul; s.Ustia – dna A.Uritu; s.Doroțcaia – dl A.Leașco; s.Holercani – dl T.Tanasev; s.Molovata – dl S.Bejenari; com.Cocieri – dl I.Mițul, precum și a altor persoane cu funcții de răspundere din cadrul autorităților administrației publice locale, călăuzindu-se de art.2 alin.(1) și art.4 alin.(1) lit.a) din Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008¹, a examinat Raportul auditului bugetelor unităților administrativ-teritoriale și gestionării patrimoniului public din raionul Dubăsari pe anul 2011.

Misiunea de audit s-a realizat în temeiul articolelor 28, 30 alin.(4), 31 din Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008 și în conformitate cu Programul activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2012, avînd drept scop verificarea respectării de către autoritățile administrației publice locale (în continuare – AAPL) a prevederilor regulamentare în procesul bugetar; corespunderii procedurilor de rigoare cadrului normativ în materie de evaluare și administrare a impozitelor/taxelor locale, precum și de planificare, executare și raportare a cheltuielilor bugetare; gestionării și integrității patrimoniului public.

Auditul s-a efectuat în conformitate cu Standardele de audit ale Curții de Conturi². Probele de audit au fost obținute prin examinarea rapoartelor privind exercițiul bugetar, rapoartelor financiare ale entităților auditate, registrelor contabile; verificarea documentelor primare, actelor de recepție a lucrărilor ce țin de valorificarea mijloacelor destinate investițiilor/reparațiilor capitale; analiza indicatorilor și a unor date semnificative; observații directe, precum și prin familiarizarea cu explicațiile persoanelor cu funcții de răspundere din cadrul entităților supuse auditului. De asemenea, au fost analizate deciziile organelor deliberative și executive ale unităților administrativ-teritoriale (în continuare – UAT).

Examinînd rezultatele auditului, audiînd rapoartele prezentate și explicațiile persoanelor cu funcții de răspundere prezente în ședință publică, Curtea de Conturi

a constatat:

În perioada auditată, AAPL din anstul nu au depus efortul necesar privind consolidarea managementului și disciplinei financiar-bugetare, conform rigorilor, întru asigurarea legalității și regularității în procesul bugetar și la gestionarea patrimoniului public, în contextul dezvoltării social-economice a teritoriului administrat. În consecință, s-au constatat abateri și irregularități admise de AAPL în procesul de administrare a bugetelor UAT și de gestiune a patrimoniului public în anul 2011, la originea cărora se atestă un management instituțional și financiar neperformant, Plenul Curții de Conturi relevînd, în special, următoarele.

- AAPL din raion nu au manifestat o preocupare pe măsură în materie de identificare, evaluare și monitorizare a potențialului economico-financiar, respectiv, nu au asigurat estimarea autentică a bazei de impozitare, inclusiv prin elaborarea unor indici fiscal-bugetari, care ar garanta sustenabilitatea financiară a bugetelor UAT.

Totodată, Direcția generală finanțe (în continuare – DGF) nu și-a exercitat exhaustiv atribuțiile privind implementarea unui cadru concludent de proceduri, neaplicînd reguli și instrumente ce țin de materia impozabilă, nu a conclucrat eficient, în acest sens, cu AAPL și organele fiscale, precum și cu agenții economici care contribuie semnificativ la formarea veniturilor bugetare, ca urmare fiind diminuată și responsabilitatea DGF conform atribuțiilor funcțional-instituționale. În consecință, autoritățile economice, financiare și fiscale din raion nu dispun de obiective clare și ample privind evaluarea și monitorizarea potențialului economico-financiar, nu aplică proceduri și instrumente de evaluare credibilă a bazei de impozitare aferente determinării veniturilor bugetare per ansamblu, inclusiv în bugetele gestionate de entitățile locale.

- S-a constatat că indicii fiscal-bugetari formați și stabiliți de AAPL sînt irelevanți și nu reflectă potențialul economic aferent generării resurselor financiare publice. Acest decalaj, în mod nejustificat, sporește fragilitatea și gradul de dependență financiară a raionului de sursele bugetului de stat. Respectiv, neidentificarea și neimobilizarea resurselor în teritoriu creează riscuri pentru bugetul nominalizat.

- Neconformîndu-se cadrului legal/normativ în vigoare, Ministerul Finanțelor a diminuat cheltuielile care urmează a fi luate ca bază pentru calcularea transferurilor cu veniturile bugetelor UAT din raionul Dubăsari din vînzarea bunurilor ce aparțin domeniului privat al UAT, care, potrivit Legii nr.397-XV din 16.10.2003 „Cu privire la finanțele publice locale”, nu constituie încasări directe ale acestuia, dar sînt surse de finanțare a deficitului bugetar și, deci, nu pot fi luate în calcul la stabilirea transferurilor, prin ce acestea au fost diminuate nejustificat cu 0,17 mil.lei.

- Incapacitatea existentă în subprocesul de prognoză și planificare bugetară; lipsa cadrului metodologic adecvat și a instrumentelor analitice de evaluare a indicilor fiscal-bugetari; iresponsabilitatea și lipsa de interes a AAPL privind dezvoltarea capacităților instituționale de realizare a veniturilor proprii, inclusiv prin eficientizarea activității serviciilor de colectare a impozitelor și taxelor locale, au determinat ratarea veniturilor în bugetele locale în sumă totală de 0,2 mil.lei.

- Administrarea cheltuielilor bugetare în cadrul UAT nu corespunde rigorilor și normelor legale, în consecință fiind admise un șir de abateri și nereguli de la cadrul regulator, care afectează eficiența utilizării mijloacelor publice. Astfel:

- ✓ La executarea cheltuielilor pentru retribuirea muncii nu au fost respectate prevederile legale, din bugetele UAT în anul 2011, în acest scop, fiind utilizate neregulamentar 1,2 mil.lei.

- ✓ Se menționează lipsa, la nivel de raion, a unei strategii de dezvoltare, bazată pe mijloace investiționale și capitale, ce ar prevedea modalitatea de selectare a obiectivelor, reieșind din prioritățile de dezvoltare social-economică, necesitățile de mijloace financiare și posibilele surse de finanțare a cheltuielilor capitale destinate implementării politicilor sectoriale. În aceste condiții, autoritățile publice locale nu au demonstrat consecvență și sustenabilitate în realizarea politicilor investiționale ale raionului. Managementul defectuos în valorificarea mijloacelor destinate investițiilor și reparațiilor capitale, precum și nerespectarea legislației în vigoare ce ține de acest domeniu au determinat folosirea neregulamentară a resurselor financiare și materiale în sumă totală de 1,2 mil.lei.

¹ M.O., 2008, nr.237-240, art.864.

² Hotărîrea Curții de Conturi nr.58 din 28.12.2009 „Despre aprobarea Standardelor generale de audit și Standardelor auditului regularității”.

✓ La executarea unor cheltuieli nu s-a ținut cont de competențele instituționale în efectuarea cheltuielilor publice, fiind finanțate unele cheltuieli ce nu se încadrează în limitele prevederilor regulamentare, precum și de modalitatea de delimitare a cheltuielilor, stabilită de legislație. Nu toate AAPL au respectat prevederile regulamentare ce țin de limitele de întreținere a unităților de transport și liniilor de telefonie fixă, de norma de consum a carburanților, de normativele-limite ale cheltuielilor de reprezentare/protocol. Nu s-au respectat normele legale la utilizarea mijloacelor financiare din fondul de rezervă, fiind necesară și eficientizarea managementului financiar al acestor mijloace. De asemenea, nu a fost respectată legalitatea în procesul achizițiilor publice etc. Ca urmare, aceste situații au condus la cheltuieli neregulate în sumă totală de 3,7 mil.lei.

• Activitatea iresponsabilă a factorilor de decizie ai AAPL (de nivelul I și nivelul II) din raion în vederea asigurării regularității și legalității administrării patrimoniului public, managementul defectuos în gestionarea acestuia, nerespectarea prevederilor legislației în vigoare, precum și lipsa la AAPL a unui cadru de reglementare a modului de gestionare a patrimoniului public local s-au soldat cu:

✓ neasigurarea înregistrării regulamentare în Registrul bunurilor imobile a drepturilor asupra bunurilor imobile în valoare de 61,3 mil. lei și asupra conductelor de gaz în valoare totală de 16,3 mil.lei;

✓ admiterea erorilor la raportarea valorii patrimoniului proprietate publică în valoare de circa 7,7 mil. lei;

✓ neasigurarea încheierii contractelor de comodat pentru patrimoniul transmis în gestiune IMSP de către Consiliul raional, în valoare totală de 13,5 mil. lei;

✓ gestionarea neregulamentară a sistemelor de aprovizionare cu apă potabilă și canalizare, inclusiv a sondelor arteziane, în valoare de 2,6 mil.lei;

✓ neasigurarea delimitării terenurilor proprietate publică (a statului, a UAT și privată), evidența defectuoasă și lipsa controlului asupra modului de utilizare a acestora, ceea ce menține un risc sporit de folosire neautorizată a terenurilor proprietate publică și de pierdere a dreptului de deținător asupra acestora.

• Managementul financiar-contabil imprudent și necorespunzător, exprimat prin deținerea de bunuri materiale, fără contabilizarea corespunzătoare a valorii acestora, neregulile în decontări au determinat raportarea eronată a situațiilor patrimoniale.

Starea de lucruri elucidată de misiunea de audit este o consecință a lipsei unui sistem de control intern relevant, ceea ce contravine prevederilor în vigoare.

Reieșind din cele expuse, în temeiul art.7 alin.(1) lit.a), art.15 alin.(2) și alin.(4), art.16 lit.c), art.34 alin.(3) din Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008, Curtea de Conturi

hotărăște:

1. Se aprobă Raportul auditului bugetelor unităților administrativ-teritoriale și gestionării patrimoniului public din raionul Dubăsari pe anul 2011, anexat la prezenta hotărâre.

2. Prezenta hotărâre și Raportul de audit se remit:

2.1. Consiliului raional Dubăsari, președintelui raionului, consiliilor locale și primarilor comunelor/satelor Coșnița, Pîrîta, Dorotcaia, Molovata Nouă, Holercani, Ustia, Molovata, Cocieri și se cere:

2.1.1. asigurarea implementării recomandărilor auditului, indicate în Raportul de audit, cu determinarea acțiunilor concrete în vederea înlăturării deficiențelor constatate și cu stabilirea termenelor și persoanelor responsabile de implementarea recomandărilor, precum și cu examinarea materialelor din Raportul de audit la ședința Consiliului raional/local;

2.1.2. în comun cu autoritățile economice, financiare, fiscale și cadastrale, să realizeze acțiuni complexe și

coordonate întru evaluarea potențialului economico-financiar aferent formării bazei de impozitare autentice în aspect teritorial și de categorie de impozit/taxă;

2.1.3. în interacțiune cu autoritățile centrale și locale cadastrale, să realizeze neîntârziat acțiuni complexe și ferme privind inventarierea și cadastrarea bunurilor imobiliare (inclusiv a terenurilor), dislocate pe teritoriul gestionat de AAPL de toate nivelurile; crearea unui registru unic exhaustiv al bunurilor imobile – proprietate publică locală în cadrul UAT;

2.2. Inspectoratului Fiscal de Stat Dubăsari și se cere asigurarea implementării recomandărilor auditului, indicate în Raport, precum și aplicarea pîrghiilor de rigoare față de contribuabilii-restaurantieri și față de cei care se eschivează de la onorarea obligațiilor fiscale;

2.3. Ministerului Finanțelor:

2.3.1. pentru informare și luare de atitudine privind: activitatea neconformă a autorităților financiare și fiscale din raionul Dubăsari în procesul de evaluare și monitorizare a bazei de impozitare aferente formării fondurilor publice generale și locale; generarea unor dezechilibre bugetare exagerate, compensate prin transferuri nefundamentate din contul bugetului de stat; necesitatea stabilirii unor reglementări exhaustive în materie de evidență contabilă a patrimoniului public, inclusiv a terenurilor;

2.3.2. și se cere să se conformeze prevederilor Legii privind finanțele publice locale referitor la calcularea transferurilor pentru susținerea financiară a teritoriilor;

2.4. Ministerului Economiei, pentru informare și luare de atitudine referitor la neasigurarea raportării corespunzătoare de către autoritățile administrației publice locale a situației privind patrimoniul public gestionat, precum și la faptul neînregistrării corespunzătoare a acestuia în Registrul patrimoniului public;

2.5. Ministerului Mediului, pentru informare și luare de atitudine privind folosirea neautorizată a apei;

2.6. Cămarilor de Stat și Oficiului teritorial Chișinău al Cămarilor de Stat și se cere asigurarea controlului administrativ al activității autorităților administrației publice locale (de nivelul I și nivelul II) în corespundere cu cadrul legal, în vederea neadmiterii încălcărilor și iregularităților constatate în Raport;

2.7. Guvernului, pentru informare, și se propune revizuirea cadrului regulator referitor la utilizarea de către autoritățile administrației publice a autoturismelor de serviciu și la cheltuielile ce țin de telecomunicații, în scopul asigurării condițiilor echitabile și cheltuielilor optime pentru toți funcționarii autorităților administrației publice;

2.8. Procuraturii Generale, pentru examinare după competență;

2.9. Președintelui Republicii Moldova și Președintelui Parlamentului, pentru informare;

2.10. Comisiilor permanente parlamentare: Economie, Buget și Finanțe; Administrație Publică și Dezvoltare Regională; Mediu și Schimbări Climatice, pentru informare.

3. Se ia act că:

3.1. Aparatul președintelui raionului a luat măsuri în vederea restabilirii în bugetul raional a cheltuielilor neregulate pentru lucrările neexecutate în sumă de 9,6 mii lei și a cheltuielilor de cazare în sumă de 6,8 mii lei;

3.2. Comisariatul de poliție al raionului Dubăsari a încasat mijloacele achitate neregulamentar pentru retribuirea muncii în sumă de 31,1 mii lei și a perfectat actele de înregistrare a două unități de transport.

4. Despre măsurile întreprinse pentru executarea subpct.2.1.-2.6. din prezenta hotărâre se va informa Curtea de Conturi în termen de 6 luni.

5. Prezenta hotărâre se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova în conformitate cu art.34 alin.(7) din Legea Curții de Conturi nr. 261-XVI din 05.12.2008.

PREȘEDINTELE CURȚII DE CONTURI

Serafim URECHEAN

Nr. 52. Chișinău, 21 noiembrie 2012.

Aprobat:
 prin Hotărârea Curții de Conturi
 nr. 52 din 21 noiembrie 2012

RAPORTUL
auditului bugetelor unităților administrativ-teritoriale
și gestionării patrimoniului public din raionul Dubăsari
pe anul 2011

Lista abrevierilor

Abrevierea	Termenul abreviat
AAPL	Autorități ale administrației publice locale
AAP	Agencia Achiziții Publice
AP	Achiziții publice
APP	Agencia Proprietății Publice
APR	Aparatul președintelui raionului
AO	Asociație obștească
BS	Bugetul de stat
BASS	Bugetul asigurărilor sociale de stat
BNS	Biroul Național de Statistică
BPN	Bugetul public național
BUAT	Bugetul unităților administrativ-teritoriale
CR	Consiliul raional
CRP	Comisariatul raional de poliție
CL	Consiliul local
CNAS	Casa Națională de Asigurări Sociale
CIS	Camera Înregistrării de Stat
DGF	Direcția generală finanțe
DGITS	Direcția generală învățământ, tineret și sport
DS	Direcția statistică
FAOAM	Fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală
FEN	Fondul Ecologic Național
FISM	Fondul de Investiții Sociale din Moldova
IFS	Inspectoratul Fiscal de Stat
IMSP CMF	Instituția medico-sanitară publică Centrul medicilor de familie
Î.I.	Întreprindere individuală
Î.M.	Întreprindere municipală
Î.M."COCT – Prietenia"	Întreprinderea municipală „Centrul de odihnă pentru copii și tineret – Prietenia”
Î.S.	Întreprindere de Stat
MF	Ministerul Finanțelor
OMF	Oficiul medicilor de familie
OCT	Oficiul cadastral teritorial
SC	Secția cultură
S.R.L.	Societate cu Răspundere Limitată
S.A.	Societate pe Acțiuni
SASPF	Secția asistență socială și protecție a familiei
UAT	Unitate administrativ-teritorială

SUMARUL REZULTATELOR

Curtea de Conturi, în temeiul art.28, art.30 și art.31 din Legea Curții de Conturi¹, a inițiat auditul bugetelor unităților administrativ-teritoriale și gestionării patrimoniului public din raionul Dubăsari pe anul 2011, având drept scop verificarea respectării de către autoritățile administrației publice locale din raionul Dubăsari a prevederilor regulamentare în exercițiul bugetar; relevanței cadrului normativ în materie de proceduri de evaluare, prognoză și colectare a impozitelor și taxelor locale, precum și de gestiune a cheltuielilor bugetare; administrării și integrității patrimoniului public.

Auditul în cauză a fost efectuat întru obținerea probelor suficiente și relevante, spre a furniza o bază rezonabilă pentru constatările și concluziile de rigoare.

Misiunea de audit a constatat practici de nerespectare a cadrului legal/regulator, fiind identificate nereguli și încălcări, care au afectat procesul bugetar în ansamblu, precum și buna gestiune a patrimoniului public local în perioada anului 2011, care se exprimă prin următoarele.

➤ **La elaborarea și executarea părții de venituri a bugetelor locale:**

- Subprocesul de analiză și prognoză fiscală în cadrul formării veniturilor bugetelor UAT nu a fost precedat de o evaluare analitică a potențialului economico-financiar și, implicit, a bazei de impozitare a UAT.

- În subprocesul de elaborare și stabilire a indicilor fiscali DGF și unele AAPL de nivelul I au subestimat veniturile (cu excepția celor din gestiunea patrimoniului) cu circa 0,86 mil. lei, unele categorii de venituri n-au fost planificate, ceea ce a condiționat subestimări și, respectiv, aprobarea indicilor în mărimi diminuate, în consecință, transferurile pentru susținerea financiară a teritoriului din contul bugetului de stat fiind supradimensionate.

- Deficiențele din activitatea AAPL și IFS Dubăsari privind determinarea obiectului impunerii și verificarea corectitudinii aplicării cotelor impozitelor și taxelor locale a dus la ratarea unor venituri în sumă de 0,04 mil.lei.

- Redistribuirea subiectivă de către AAPL de nivelul II a transferurilor alocate de la bugetul de stat pentru susținerea financiară a UAT de nivelul I.

➤ **La executarea cheltuielilor din contul mijloacelor bugetare:**

Managementul AAPL (de nivelul I și nivelul II) în materie de fundamentare și gestiune a cheltuielilor nu a fost marcat de tendințe de îmbunătățire, acesta generând abateri și nereguli semnificative de la normele legale. Totodată, necoresponderea cadrului legal/normativ și reglementărilor interne a provocat indisciplina financiară în gestionarea cheltuielilor din bugetele locale, exprimată prin:

- achitarea neregulamentară de către unele AAPL a plăților salariale în sumă totală de 1,2 mil.lei;

- executarea lucrărilor investiționale și de reparație în lipsa documentației de proiect și a calculelor de deviz (elaborate și expertizate regulamentar) în sumă de 1,2 mil.lei;

- supradimensionarea cheltuielilor pentru investiții/reparații capitale, precum și executarea altor lucrări, neprevăzute în documentația de proiect, în sumă totală

¹ Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008 (cu modificările ulterioare).

de 0,1 mil.lei;

- neasigurarea de către unele AAPL din raion a calității lucrărilor de reparații capitale executate în sumă totală de 0,4 mil.lei;

- cheltuieli pentru asigurarea funcționării AAPL în sumă totală de 1,5 mil.lei;

- achiziționarea de mărfuri, lucrări și servicii, cu nerespectarea prevederilor legale, în sumă totală de 1,7 mil.lei.

Urmare a celor menționate, misiunea de audit relevă că bugetele locale din raion au suportat, în mod neregulamentar, cheltuieli cifrate la 6,1 mil. lei.

➤ **La gestionarea patrimoniului public local:**

- Contrar prevederilor legale, AAPL din raion nu au asigurat înregistrarea în Registrul bunurilor imobile a drepturilor asupra bunurilor imobile în valoare de 61,3 mil. lei.

- Urmare a nerespectării prevederilor regulamentare, AAPL din raion nu au identificat și nu au contabilizat corespunzător patrimoniul proprietate publică, precum și au admis erori la raportarea valorii fondului locativ în valoare de circa 7,7 mil. lei.

- Nu a fost asigurată încheierea contractelor de comodat pentru patrimoniul transmis în gestiune IMSP de către CR, în valoare totală de 13,5 mil. lei, prin ce nu s-au respectat prevederile legale.

- La APP nu a fost raportată situația privind patrimoniul public gestionat de către AAPL din raion, la 01.01.2012, în suma de 229,9 mil. lei.

- AAPL nu au înregistrat regulamentar la organele cadastrale drepturile asupra conductelor de gaz. Totodată, 8 conducte de gaz în valoare totală de peste 16,3 mil.lei, edificate din surse bugetare, au fost transmise (în bază de contract) în gestiune unui agent economic din domeniul corespunzător, pentru deservirea tehnică, fără ca statul sau UAT să obțină vreun avantaj economic.

- AAPL au transmis neregulamentar unor asociații obștești/persoane fizice (în lipsa contractelor) proprietatea publică locală (sonde arteziene și rețele de aprovizionare cu apă și canalizare) în valoare de 2,6 mil.lei, fără ca UAT să obțină vreun avantaj economic, precum și au permis utilizarea resurselor naturale în lipsa autorizațiilor respective.

- Urmare a neasigurării delimitării terenurilor proprietate publică (a statului, a UAT și privată), evidenței defectuoase și lipsei controlului asupra modului de utilizare a acestora, persistă riscul de folosire neautorizată a terenurilor proprietate publică și de pierdere a dreptului de deținător asupra lor.

- Managementul defectuos și inefficient al fondului funciar și bunurilor imobile, lipsa supravegherii asupra patrimoniului public au dus la gestiunea neconformă a acestuia, ceea ce a lipsit UAT de venituri evaluate la cca 0,45 mil. lei.

În opinia echipei de audit, iregularitățile și încălcările depistate în domeniile supuse verificării, în mare măsură, sînt rezultanta:

- ✓ lipsei unor reguli și proceduri standardizate în materie de management financiar și de control intern privind procesul bugetar;

- ✓ absenței unui sistem instituțional de măsurare a eficienței și eficacității cheltuielilor publice în UAT, exprimate prin alocarea discreționară și neeconomicoasă a resurselor financiare;

- ✓ nestabilirii unor prevederi explicite pentru AAPL privind modalitatea evidenței conforme a patrimoniului public și raportării veridice a situațiilor patrimoniale; necunoașterii prevederilor legale în domeniul financiar-contabil sau inter-

pretării eronate a unor prevederi;

- ✓ managementului contabil defectuos, organizării neconcludente a inventarierii anuale a patrimoniului, datoriilor debitoare și creditoare;

- ✓ nivelului redus al responsabilității unor persoane cu funcții de răspundere la exercitarea atribuțiilor.

Raportul de audit conține o serie de recomandări referitor la îmbunătățirea modului de fundamentare și administrare a veniturilor și cheltuielilor bugetelor UAT (de nivelul I și nivelul II) din raion, administrarea prudentă a fondurilor publice, precum și asigurarea evidenței/raportării conforme a situațiilor patrimoniale.

I. INTRODUCERE

Raionul Dubăsari este situat în partea de centru a republicii, la 28 km de or. Chișinău, și ocupă o suprafață totală de 30,9 mii ha. Populația raionului constituie 35,0 mii de locuitori². Raionul Dubăsari include 15 sate organizate teritorial-administrativ în 11 primării. În urma conflictului armat (1992) din zona de Est, o parte din teritoriul raionului este administrată de autoritățile constituționale ale Republicii Moldova și cealaltă parte – de autoritățile neconstituționale din Tiraspol. În prezent, localitățile raionului sînt dislocate pe trei platouri: Coșnița (partea stîngă a Nistrului – Coșnița, Pohrebea, Pîrita, Doroțcaia), Cocieri (partea stîngă a Nistrului – Cocieri, Vasilevca, Molovata Nouă, Corjova, Mahala), Ustia (partea dreaptă a Nistrului – Ustia, Holercani, Marcăuți, Molovata, Oxentea).

Raionul este persoană juridică de drept public și dispune, în condițiile legii, de un patrimoniu distinct de cel al statului și al altor UAT. AAPL din raion beneficiază de autonomie financiară, au dreptul la inițiativă în ceea ce privește administrarea treburilor publice locale, își exercită autoritatea în limitele teritoriului administrat și în condițiile autonomiei locale. Pornind de la domeniile de activitate ale AAPL, stabilite prin Legea nr.435-XVI din 28.12.2006³, competențele și responsabilitățile AAPL sînt divizate în două niveluri: nivelul I – autoritățile publice care sînt constituite și activează pe teritoriul orașului, comunei sau satului, pentru promovarea intereselor și soluționarea problemelor colectivităților locale (consiliile locale – ca autorități deliberative și primării – ca autorități executive); nivelul II – autoritățile publice care sînt constituite și activează pe teritoriul raionului, pentru promovarea intereselor și soluționarea problemelor populației UAT (CR și președintele raionului).

Conform prevederilor Legii nr.397-XV din 16.10.2003⁴ (art.30), funcția de executor principal de buget este exercitată de președintele raionului și primării satelor/comunelor.

În anul 2011, în raion, în sectorul public erau încadrate 1512 unități de personal (din 1644 aprobate), fiind finanțati 99 de ordonatori terțieri de credite, inclusiv: 12 instituții preșcolare, 11 instituții școlare, 3 școli de muzică, 18 biblioteci, 2 muzee, 12 case de cultură, 1 școală sportivă, 1 centru de tineret etc.

Cadrul normativ și legislativ relevant: Activitatea consiliilor locale și primăriilor din raion și a subdiviziunilor subordonate ce țin de administrarea veniturilor și cheltuielilor bugetului și de gestionarea patrimoniului public este reglementată de acte legislative și normative, inclusiv de deciziile consiliilor locale și dispozițiile primarilor.

Bazele juridice, organizatorice și financiare de formare și administrare a bugetelor UAT sînt reglementate prin Legea nr.397-XV din 16.10.2003, Legea nr.847-XIII din 24.05.1996⁵, Legea nr.436-XVI din 28.12.2006⁶, precum și prin alte acte legislative și normative în materie de finanțe

² Date statistice privind „Principali indicatori social-economici ai raionului Dubăsari pentru perioada anilor 2008-2011”.

³ Legea nr.435-XVI din 28.12.2006 „Privind descentralizarea administrativă” (cu modificările și completările ulterioare).

⁴ Legea nr.397-XV din 16.10.2003 „Privind finanțele publice locale” (cu modificările și completările ulterioare; în continuare – Legea nr.397-XV din 16.10.2003).

⁵ Legea nr.847-XIII din 24.05.1996 „Privind sistemul bugetar și procesul bugetar” (cu modificările și completările ulterioare).

⁶ Legea nr.436-XVI din 28.12.2006 „Privind administrația publică locală” (cu modificările și completările ulterioare; în continuare – Legea nr.436-XVI din 28.12.2006).

și buget.

Evidența contabilă în AAPL auditate este reglementată de Legea nr.113-XVI din 27.04.2007⁷, Instrucțiunile aprobate prin Ordinele ministrului finanțelor nr.51 din 16.08.2004⁸, nr.93 din 19.07.2010⁹ și nr.94 din 19.07.2010¹⁰, precum și de alte acte cu caracter normativ.

Contextul general privind executarea bugetelor UAT din raionul Dubăsari

Executarea veniturilor și cheltuielilor bugetelor UAT de nivelul I și nivelul II din raionul Dubăsari pe anul 2011 este prezentată în Tabelul nr.1.

Tabelul nr. 1
(mii lei)

Tipul de buget	Venituri				Cheltuieli				Solul mijloacelor disponibile la 31.12.2011	Excedent (+) / Deficit (-)	Nivelul debitului față de încasare, %
	Aprobat	Rectificat	Executat	Nivelul executării, %	Aprobat	Rectificat	Executat	Nivelul executării, %			
Bugetele UAT, din care:	100406,3	103745,8	98879,4	95,6	100577,1	111808,1	101953,3	91,2	5525,5	-3073,9	103,1
Bugetul raional (nivelul II)	71045,3	70461,9	70670,7	100,3	71045,3	72792,6	71177,1	97,8	1897,3	-506,4	100,7
Bugetul local (nivelul I)	29361,0	33283,9	28208,7	84,8	29531,8	39015,5	30776,2	78,9	3628,2	-2567,5	109,1

Sursă: Dările de seamă pe anul 2011 ale DGF

II. SFERA ȘI ABORDAREA AUDITULUI

Auditul bugetelor UAT a fost realizat potrivit Standardelor de audit ale Curții de Conturi¹¹, bazându-se pe o abordare orientată spre evaluarea conformității execuției bugetare, cu aplicarea unor proceduri caracteristice atât auditului regularității, cât și auditului performanței.

Pentru a ghida activitatea de audit și a cuprinde aspectele ce țin de procesul bugetar, precum și aspectele ce țin de evidența și raportarea situațiilor patrimoniale din cadrul UAT, au fost elaborate următoarele obiective de audit:

✓ **Obiectivul I:** *Au evaluat, au prognozat și au administrat UAT veniturile bugetare în conformitate cu Legea privind finanțele publice locale și cu alte acte legislative/normative în vigoare?*

✓ **Obiectivul II:** *Au format și au realizat UAT partea de cheltuieli a bugetelor în conformitate cu cadrul legal/normativ în vigoare?*

✓ **Obiectivul III:** *Au raportat, au administrat și au gestionat în modul corespunzător UAT patrimoniul public?*

Reieșind din semnificația problemelor identificate și din riscurile determinate la etapa de planificare, au fost selectate pentru auditare: APR; DGF; DGITS; CRP și 9 primării din raion (Pirîta; Coșnița; Molovata; Dorotcaia; Holercani; Ustia, Molovata Nouă, Corjova și Cocieri).

Într-o realizarea obiectivelor auditului și colectarea probelor de audit, au fost aplicate următoarele proceduri de audit:

✓ au fost analizate deciziile organelor deliberative și executive, în vederea stabilirii nivelului de executare a acestora;

✓ s-a verificat dacă veniturile pasibile încasării în bugetele UAT au fost planificate și încasate regulamentar;

✓ au fost revizuite procesele și procedurile de achiziții publice pentru verificarea conformității acestora cu normele regulamentare;

✓ în baza eșantionării, s-a verificat dacă unele cheltuieli bugetare semnificative (pentru salarizare, reparații și investiții capitale, transferuri către populație etc.) sînt legale și

conforme;

✓ au fost verificate situațiile financiare semnificative din Raportul privind executarea bugetului raional, precum și situațiile patrimoniale din Bilanțul instituțiilor publice finanțate de la buget pe anul 2011, fiind confruntate cu documentele contabile și înregistrările financiare pe care acestea se bazează, în vederea confirmării veridicității lor;

✓ au fost efectuate ieșiri pe teren, pentru a confrunța existența faptică cu cea scriptică a unor fonduri fixe;

✓ au fost verificate situațiile patrimoniale raportate de către UAT, acestea fiind confruntate cu documentele contabile și înregistrările financiare respective;

✓ s-au realizat interviuri cu angajații unor instituții din cadrul AAPL (de nivelul I și nivelul II) din raion, pentru afirmarea concluziilor privind funcționarea controalelor interne asupra anumitor aspecte de activitate etc.

La efectuarea auditului, echipa de audit a obținut probe suficiente și relevante întru furnizarea unei baze rezonabile pentru constatările și concluziile determinate de obiectivele auditului.

III. CONSTATĂRI, CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Obiectivul I: *Au elaborat, au prognozat și au administrat UAT veniturile bugetare în conformitate cu Legea privind finanțele publice locale și cu alte acte legislative/normative în vigoare?*

Pornind de la faptul că elaborarea bugetului este etapa în care se determină interacțiunea dintre mobilizarea veniturilor și atingerea obiectivelor propuse spre realizare, AAPL urmează să efectueze o analiză amplă și complexă asupra potențialului economico-financiar aferent formării bazei impozabile și, respectiv, veniturilor bugetare – în general, inclusiv proprii – în particular. Prezența unor slăbiciuni instituționale, cum ar fi lipsa sau irelevanța unor obiective de evaluare credibilă a bazei de impozitare formată din activitățile din teritoriu, lipsa cadrului metodologic adecvat și a instrumentelor analitice de evaluare a prognozelor bugetare, aferente formării indicilor de rigoare, precum și exercitarea necorespunzătoare a atribuțiilor de către personalul angajat în acest proces au subminat capacitatea de formare a prognozelor și de fundamentare a veniturilor proprii în bugetele locale. Deficiențele respective au condus la neluarea în calcul la formarea părții de venituri a bugetelor locale a veniturilor în sumă totală de minimum 855 mii lei.

Deficiențele în procesul de planificare și execuție a veniturilor sporește dependența UAT din raion de transferurile din bugetul de stat pentru susținerea financiară a teritoriului, precum și constituie un impediment major în dezvoltarea instituțională a AAPL privind sporirea veniturilor proprii, reducând capacitatea lor de a finanța cheltuielile de interes public, întru dezvoltarea teritoriilor.

Astfel, sursa principală a veniturilor în bugetele UAT din raion sînt transferurile din bugetul de stat, a căror pondere în 2011 a constituit 85,7% (84,7 mil.lei). Pe parcursul ultimilor 4 ani, veniturile totale ale bugetelor UAT au avut o tendință de creștere de la 89,4 mil.lei (în 2008) pînă la 98,9 mil.lei (în 2011), veniturile proprii și transferurile au crescut de la 10,9 mil.lei (în 2008) pînă la 12,5 mil.lei (în 2011) și, respectiv, de la 78,5 mil.lei (în 2008) pînă la 84,7

⁷ Legea contabilității nr.113-XVI din 27.04.2007 (cu modificările și completările ulterioare; în continuare – Legea nr.113-XVI din 27.04.2007).

⁸ Instrucțiunea „Cu privire la evidența contabilă a executiei bugetului raional, municipal Bălți, municipal Chișinău și bugetului central al unității teritorial-autonome cu statut juridic special în direcțiile finanțe”, aprobată prin Ordinul ministrului finanțelor nr.51 din 16.08.2004 (cu modificările și completările ulterioare; în continuare – Instrucțiunea 51).

⁹ Instrucțiunea „Cu privire la evidența contabilă în instituțiile publice”, aprobată prin Ordinul ministrului finanțelor nr.93 din 19.07.2010 (cu modificările și completările ulterioare; în continuare – Instrucțiunea 93).

¹⁰ Instrucțiunea „Cu privire la evidența contabilă în contabilitățile centralizate din cadrul primăriilor satelor(comunelor) orașelor”, aprobată prin Ordinul ministrului finanțelor nr.94 din 19.07.2010 (cu modificările și completările ulterioare; în continuare – Instrucțiunea 94).

¹¹ Hotărîrea Curții de Conturi nr.58 din 28.12.2009 „Despre aprobarea Standardelor auditului regularității”.

mil. lei (în 2011).

Cele mai semnificative probleme, precum și aspecte generatoare de nereguli și riscuri la compartimentul respectiv sînt expuse în subcapitolele următoare.

• Subprocesul de prognoză și stabilire a veniturilor proprii este irelevant și necesită ajustări de fond.

Conform cadrului regulator existent, UAT dispun de autonomie financiară și, respectiv, își elaborează și își aprobă propriul buget anual, în limita resurselor disponibile. Cu toate acestea, UAT nu dispun de abilitățile necesare în materie de proces bugetar, astfel, corelarea dintre bugetul de stat, bugetul raional și bugetele locale efectuîndu-se în conformitate cu Notele metodologice elaborate de Ministerul Finanțelor, care stipulează reguli generale în elaborarea bugetelor locale. Potrivit Regulamentului de profil¹², DGF asigură baza de calcule, estimările și prognozele fundamentate ale veniturilor și cheltuielilor bugetare, inclusiv ale UAT de nivelul I. De asemenea, DGF este responsabilă de elaborarea proiectului bugetului raionalului, formînd relațiile interbugetare în raport cu bugetele UAT de nivelul I și prezentîndu-le consiliilor respective, spre examinare și aprobare.

Verificările la această componentă relevă că DGF nu și-a exercitat corespunzător atribuțiile respective, fiind constatate, în unele cazuri, estimarea neconcludentă a prognozei fiscal-bugetare a părții de venituri atît a bugetului raional, cît și a bugetelor UAT de nivelul I. Astfel, în subprocesul de analiză/prognoză fiscal-bugetară DGF n-a asigurat procedural: stabilirea unui calendar pentru elaborarea bugetului prin întocmirea unui plan organizatoric de măsuri în materie de evaluări/fundamentări economico-financiare și fiscal-bugetare, cu implicarea tuturor instituțiilor și autorităților responsabile; reglementări exhaustive privind realizarea etapelor procesului bugetar în cadrul UAT; elaborarea și implementarea unor proceduri de control intern la componentele respective, care ar responsabiliza părțile implicate în aceste procese. În procesul de planificare a veniturilor bugetare pentru anul 2011, veniturile au fost aprobate la un nivel mai mic față de posibilitățile reale de acumulare pe 24 de surse de venituri. Ca urmare, pe parcursul anului 2011, la aceste impozite/taxe au fost încasate mijloace cu 647,2 mii lei mai mult față de prevederile rectificate. Totodată, la 7 categorii de impozite/taxe nu au fost acumulate mijloace în sumă de 75,1 mii lei. Decalajul dintre cifrele stabilite și cele realizate relevă existența derapajelor în subprocesul de evaluare și prognozare a veniturilor, ce se exprimă prin lipsa unor date concludente și veridice privind baza de impozitare. În majoritatea cazurilor, în procesul de planificare a tipurilor de impozite menționate, DGF s-a limitat doar la calcule tehnice asupra executării veniturilor din anul precedent, folosind în acest sens datele prezentate de IFS Dubăsari.

Funcționalitatea subprocesului de prognozare a fost afectată și de lipsa: unor proceduri standardizate privind evaluarea și planificarea bugetară; activităților de relații publice între instituțiile implicate în subprocesul de analiză și planificare (DGF, primării, IFS Dubăsari, Oficiul cadastral teritorial și Oficiul teritorial de statistică); unui sistem integrat de date privind baza de impozitare, precum și de comunicare cu agenții economici care contribuie semnificativ la formarea bugetului UAT și, nu în ultimul rînd, de nerespectarea de către angajații administrațiilor locale a prevederilor legale.

Reieșind din atribuțiile care le revin potrivit prevederilor art.35 din Legea nr.397-XV din 16.10.2003, autoritățile executive ale UAT sînt responsabile de asigurarea colectării integrale și în termenele stabilite a veniturilor

proprii. Incapacitatea atestată în calitatea estimărilor de prognozare bugetară, iresponsabilitatea și lipsa de interes a AAPL privind extinderea veniturilor proprii, inclusiv prin eficientizarea activității serviciilor de colectare a impozitelor și taxelor locale, neconlucrarea AAPL cu autoritatea fiscală din teritoriu au denaturat baza impozabilă și, respectiv, au determinat ratarea veniturilor în bugetele locale în sumă totală (estimată de audit) de 207,9 mii lei.

În cadrul auditului subprocesului de evaluare/prognozare și procesului de administrare a veniturilor bugetelor UAT pe unele impozite/taxe s-au constatat următoarele.

• Modalitatea de estimare/prognozare a veniturilor bugetare din impozitul pe venit necesită îmbunătățiri esențiale.

✓ Din totalul veniturilor proprii planificate, ponderea de 50% revine veniturilor provenite din „Impozitul pe venitul din salariu”, fiind estimate în sumă de 5797,8 mii lei, aprobate în sumă de 6071,9 mii lei și realizate în sumă de 6492,7 mii lei, sau cu 420,8 mii lei mai mult. Estimarea veniturilor din acest impozit pentru anul 2011 s-a efectuat de către DGF reieșind din datele IFS Dubăsari¹³ privind calculele acestui impozit pe 2010 (9 luni) în sumă de 3999,8 mii lei și sporirea preconizată a salariilor în sectorul bugetar din raion. Astfel, evaluarea veniturilor provenite din acest impozit nu s-a bazat pe analiza și prognoza fondului de retribuire a muncii și a numărului de salariați. Mărimea veniturilor din acest impozit este influențată esențial de activitatea/inactivitatea de producție a unor agenți economici, în consecință, în cazul existenței activității de producție, se majorează veniturile, iar în caz de inactivitate – acestea se diminuează esențial.

✓ Prognozarea veniturilor bugetare provenite din sursele nominalizate, din considerente de insuficiență de date relevante privind planurile de afaceri ale agenților economici, se practică în funcție de evoluția încasărilor în perioadele precedente, cu anumite actualizări. Potrivit datelor IFS Dubăsari de către agenții economici au fost declarate, pentru 9 luni 2010, spre achitare impozite în sumă de 137,4 mii lei (anul 2010 – 191,4 mii lei), iar pentru anul 2011 – numai 100,9 mii lei. Auditul constată că aprobarea veniturilor din aceste impozite pentru anul 2011 s-a efectuat în mărime de 72,4 mii lei, fără a fi prezentate calculele și analizele de rigoare în argumentarea reducerii veniturilor prognozate comparativ cu datele prezentate de IFS Dubăsari.

• AAPL ale UAT și organele fiscale n-au demonstrat un interes pe măsură privind estimarea, calcularea și colectarea completă la buget a impozitelor pe proprietate (funciar și pe bunurile imobiliare). Totodată, nerespectarea cadrului legal/regulator, monitorizarea ineficientă a procesului de evaluare și colectare a veniturilor, precum și lipsa unor proceduri ale controlului intern au determinat nerealizarea conformă a veniturilor din impozitele menționate.

Impozitele pe proprietate (funciar și pe bunurile imobiliare) sînt impozite relativ stabile, mărimea acestora fiind condiționată de plenitudinea datelor de care dispun organele fiscale cu privire la baza de impozitare a impozitului respectiv.

Din cauza lipsei unui registru complet al deținătorilor de bunuri imobiliare existente într-o UAT, cu indicarea valorii evaluate sau neevaluate (costului acestora), persoanelor și bunurilor care sînt scutite de achitarea impozitului, precum și a suprafeței exacte a terenurilor care se află după traseul Ribnița-Tiraspol, la estimarea veniturilor provenite din impozitele funciare și pe bunurile imobiliare s-au întîmpinat dificultăți. AAPL din raion nu sînt preocupate de ținerea evidenței cantitativ-valorice și cadastrarea fondului imobiliar

¹² Regulamentul Direcției generale finanțe a Consiliului raional Dubăsari, aprobat prin Decizia Consiliului raional Dubăsari nr.02-12 din 24.03.2005.

¹³ Informația privind sumele calculate, achitate și restanțele la plăți de bază pe 9 luni 2010.

în scopuri fiscale. De asemenea, AAPL ale UAT nu dețin informații privind terenurile evaluate și cele neevaluate aferente impozitării. Această situație denotă din start că, din cauza folosirii unor date incomplete sau denaturate, estimarea corectă a veniturilor atît de către primării, cît și de către DGF era reproabilă.

Încasările din impozitele funciar și pe bunurile imobiliare în BUAT au fost estimate pentru anul 2011 în sumă de 1672,7 mii lei, aprobate în sumă de 1661,8 mii lei, precizate – în sumă de 1680,7 mii lei și încasate în sumă de 1731,1 mii lei. La prognozarea acestor venituri pentru anul 2011 nu a fost evaluată materia/baza de impozitare privind impozitul pe bunurile imobiliare achitat de către persoanele fizice din valoarea estimată. Ulterior, aceste venituri au fost precizate în sumă de 117,8 mii lei și încasate în sumă de 124,8 mii lei. O altă sursă de majorare a acestor venituri a constituit diminuarea în anul 2011 a restanțelor din aceste impozite cu 60,7 mii lei (de la 158,4 mii lei pînă la 97,7 mii lei).

Auditul a constatat că planificarea încasărilor impozitului pe proprietate s-a efectuat fără a se ține cont de baza de impozitare (suprafața terenurilor și/sau a imobilelor, precum și pe valoarea estimată a acestora). Astfel, în urma analizei datelor privind suprafața terenurilor folosite de UAT la evaluarea veniturilor din impozitele funciare pe anul 2011, s-a constatat că unele AAPL au indicat suprafața unor categorii de terenuri în mărimi mai mici decît cele existente de fapt, ca rezultat micșorînd valoarea estimată a veniturilor cu 25,3 mii lei (primăria com. Molovata Nouă – cu 8,4 mii lei, primăria s. Pîrîta – cu 16,9 mii lei). Totodată, AAPL din s. Pîrîta au aprobat în buget venituri din impozitul pe bunurile imobiliare ale persoanelor fizice în sumă de 42,4 mii lei, încasînd, de fapt, 147,0 mii lei, sau cu 104,6 mii lei mai mult, în lipsa calculelor privind estimarea veniturilor.

La aprobarea bugetelor UAT, stabilirea mărimii veniturilor nu s-a bazat pe estimările efectuate de primării, ceea ce duce la depășirea sau neîndeplinirea veniturilor bugetare aprobate. Astfel, CL ale com. Coșnița și s. Pîrîta au aprobat venituri din impozitul funciar cu 52,2 mii lei mai mult și, respectiv, cu 64,5 mii lei mai puțin decît mărimea veniturilor estimate.

IFS Dubăsari și AAPL nu verifică corectitudinea calculării și încasării impozitelor și taxelor, neasigurînd bugetul local cu venituri stabile. Astfel, Î.M. „COCT – Prietenia” în calculul impozitului funciar a aplicat o cotă mai mică decît cea stabilită de CL al com. Coșnița, prin ce au fost diminuate veniturile bugetare cu 5,2 mii lei, inclusiv 1,3 mii lei în anul 2011. Iar primăria com. Molovata Nouă a admis transferarea veniturilor de către unii agenți economici în bugetul altei localități în sumă de 12,4 mii lei, inclusiv în anul 2011 în sumă de 6,2 mii lei.

Iresponsabilitatea angajaților primăriei s. Pîrîta și OCT Dubăsari privind stabilirea obiectului impunerii a dus la neimpozitarea de către IFS Dubăsari a 64 de loturi pomicole și a 11 unități comerciale din întovărășirile pomicole aflate pe teritoriul s. Pîrîta, prin ce au fost ratate venituri în sumă de circa 25,9 mii lei.

• *AAPL n-au dat dovadă de o preocupare suficientă la gestionarea veniturilor provenite din taxele pentru resursele naturale și nu au dispus de informații privind baza de impozitare a acestora.*

În 2011, încasările în BUAT din taxele pentru resursele naturale au constituit 298,3 mii lei, din care ponderea de bază (71,4%) îi revine taxei pentru apă. Astfel, DGF a estimat veniturile din taxa pentru apă pe 2011 în lipsa informației privind obiectul impozabil – volumul de apă extras, fiind aprobată suma de 65,0 mii lei, pe cînd încasările efective în perioada auditată au constituit 212,9 mii lei. DGF a estimat taxa respectivă în baza realizărilor efective ale anilor precedenți (anul 2010 – 30,8 mii lei), fără a ține cont că în

această perioadă gospodăriile agricole au fost scutite de plata taxei pentru apă, iar în anul 2011 această înlesnire a fost anulată.

De menționat că AAPL nu sînt preocupate de extinderea bazei de impozitare a taxei pentru apă. Auditul a constatat cazuri de exploatare a fîntînilor arteziene în lipsa autorizațiilor de funcționare și fără a fi înregistrate ca obiect impozabil.

• *În perioada auditată, AAPL ale UAT au demonstrat un management necorespunzător al veniturilor din taxele locale.*

Auditul a relevat că prognozarea veniturilor din taxele locale s-a efectuat în lipsa calculelor și fără a deține informații privind baza de impozitare a acestora:

- veniturile din taxa pentru amplasarea publicității au fost planificate în lipsa informației despre suprafețele de publicitate exterioară;

- veniturile din taxa pentru amenajarea teritoriului – în absența numărului mediu scriptic trimestrial al salariișilor și/sau fondatorilor întreprinderilor;

- veniturile din taxa pentru unitățile comerciale și/sau de prestări servicii de deservire socială – în lipsa de informații consolidate privind suprafața ocupată de unitățile de comerț și/sau de prestări servicii, amplasarea lor, tipul mărfurilor realizate și serviciilor prestate.

✓ În 2011, veniturile provenite din taxa pentru unitățile comerciale și/sau prestări servicii de deservire socială au fost aprobate în bugetele UAT în sumă de 265,2 mii lei, efectiv fiind încasate 426,8 mii lei. AAPL eliberează autorizații de funcționare a obiectivelor comerciale, fără a verifica achitarea taxei respective în bugetul local și fără a asigura monitorizarea agenților economici care desfășoară activitate comercială. Probele acumulate la primăriile com. Coșnița și s. Pîrîta au stabilit cazuri de activitate a obiectelor comerciale în lipsa autorizației respective, ca rezultat, în anul 2011, bugetele au ratat venituri din această taxă în sumă de 1,2 mii lei și, respectiv, de 6,2 mii lei.

• **AAPL ale UAT din componența raionului n-au asigurat o administrare conformă a procesului de vînzare și privatizare a bunurilor proprietate publică, ca urmare nefiind asigurată identificarea și administrarea corespunzătoare a veniturilor pasibile din sursa respectivă. Nerespectarea legislației funciare, precum și lipsa unor proceduri de control intern au determinat faptul utilizării ineficiente a terenurilor proprietate publică a UAT. Ca rezultat, potrivit estimărilor auditului, suma veniturilor nerealizate constituie circa 125,3 mii lei.**

Pentru anul 2011, conform datelor DGF, au fost estimate venituri din vînzarea și privatizarea proprietății publice în sumă totală de 170,8 mii lei. În realitate, încasările în BUAT la acest compartiment au constituit în total 1776,0 mii lei (inclusiv din vînzarea bunurilor proprietate publică – 486,0 mii lei; privatizarea terenurilor proprietate publică – 1229,8 mii lei etc.), ceea ce denotă nedispunerea de către AAPL a unor date veridice privind bunurile publice preconizate spre vînzare sau privatizare, precum și lipsa unei evidențe concludente a decontărilor privind vînzarea și arenda bunurilor imobile și a terenurilor.

✓ Neasigurarea oficializării relațiilor de arendă/locățiune, respectării prevederilor legale la încheierea contractelor respective cu agenți economici, precum și lipsa în cadrul UAT a unor politici de reglementare a modului de gestionare a patrimoniului public (inclusiv a terenurilor) au lipsit bugetele UAT de venituri evaluate de audit în sumă de 445,9 mii lei, reflectate mai detaliat la Obiectivul III al prezentului Raport de audit.

• *N-a fost asigurată o monitorizare și o administrare conformă a veniturilor prevăzute din mijloacele speciale.*

Executarea veniturilor din mijloace speciale ce țin de taxa pentru instruirea copiilor în școala de muzică s-a efectuat de către AAPL din com. Coșnița cu 48,0 mii lei mai puțin decât veniturile ce urmau a fi asigurate reieșind din prevederile cadrului normativ existent¹⁴ (20% din cheltuielile anului precedent), ceea ce determină riscul că taxele pentru instruire au fost calculate și aprobate neregulamentar de către CL.

Primăria s. Holercani a planificat venituri de la prestarea serviciilor de alimentare cu apă potabilă în sumă de 40,1 mii lei, în lipsa taxelor stabilite de CL, precum și a informației privind potențialii beneficiari, ca rezultat fiind încasate venituri în sumă de 11,2 mii lei.

• Cadrul normativ și metodologic irelevant privind determinarea transferurilor de la bugetele ierarhic superioare (de stat sau nivelul II) la bugetele inferioare (nivelul I și II) pentru uniformizarea asigurării financiare a acestora, precum și necoresponderea mecanismului de stabilire a normativelor de cheltuieli cu situația reală au generat supraevaluări și/sau subevaluări de resurse financiare cu destinații respective.

Prin legea bugetară anuală, în 2011, de la bugetul de stat pentru bugetul raional Dubăsari (nivelul II) au fost stabilite transferuri în sumă de 88,1 mil.lei, inclusiv pentru uniformizarea gradului de asigurare cu resurse bugetare pentru UAT (art.9 din Legea nr.397-XV din 16.10.2003) – 66,8 mil. lei și transferuri cu destinație specială – 21,3 mil.lei.

DGF nu a asigurat elaborarea unor metodologii privind estimarea cheltuielilor pentru compensarea diferenței de tarife la energia electrică și la gazele naturale utilizate de locuitorii unor localități din raion. În aceste scopuri, din bugetul de stat au fost aprobate transferuri în sumă de 18,96 mil.lei, iar lipsa reglementării modului de planificare a compensațiilor respective a condiționat utilizarea acestor transferuri în mărime de 13,7 mil.lei, sau cu 5,3 mil.lei mai puțin.

Conform art.9 din Legea nr.397-XV din 16.10.2003, pentru uniformizarea gradului de asigurare cu resurse bugetare a UAT, prin legea bugetară anuală, de la bugetul de stat pentru bugetele UAT de nivelul II se stabilesc transferuri din contul fondului de susținere financiară a UAT.

✓ Potrivit art.5 din Legea nr.397-XV din 16.10.2003, veniturile bugetului raional din vânzarea bunurilor ce aparțin domeniului privat nu constituie încasări directe și integrale ale acestuia, dar sînt surse de finanțare a deficitului bugetar și, deci, nu pot fi luate în calcul la stabilirea transferurilor. Totodată, contrar cadrului legal existent, în mărimea acestor venituri Ministerul Finanțelor a diminuat cheltuielile care urmează a fi luate ca bază pentru calcularea transferurilor, astfel în mod nejustificat reducându-se cu 171,0 mii lei.

Ca rezultat al evaluărilor nefundamentate ale veniturilor BUAT, acestea au fost executate în 2011 în sumă de 10,2 mil.lei, sau cu 0,5 mil.lei mai mult decât estimările MF, ceea ce a dus la alocarea neîntemeiată în 2011 a transferurilor din bugetul de stat pentru susținerea teritoriilor în sumă de 0,33 mil.lei.

Urmare a analizei executării părții de venituri a UAT de nivelul I în 2011, s-a constatat că 7 UAT au subestimat veniturile planificate, față de cele efectiv realizate, iar 4 UAT au supraestimat veniturile cu cite 0,3 mil.lei fiecare.

✓ Conform Notelor metodologice, aprobate de Ministerul Finanțelor, pentru stabilirea raporturilor între bugetul de stat și bugetele UAT de nivelul II, în 2011, la compartimentul cheltuieli pentru diferite domenii a fost aprobat costul mediu (normativul) de întreținere. De menționat că aceste Note metodologice nu stabilesc componența cheltui-

ielilor ce stau la baza acestor normative. DGF a comunicat AAPL de nivelul I doar o parte din aspectele specifice de calculare a transferurilor de la bugetul raional la bugetele UAT de nivelul I, ceea ce contravine prevederilor art.19 din Legea nr.397-XV din 16.10.2003 și, implicit, determină riscul de calculare neuniformă a transferurilor pentru diferite UAT.

Reieșind din veniturile realizate de facto în 2011 și din cheltuielile determinate reieșind din normativele stabilite de MF, DGF a stabilit pentru 5 UAT transferuri majorate în sumă totală de 1,87 mil.lei, iar pentru 6 UAT – transferuri micșorate în sumă totală de 7,3 mil.lei (din care 3,6 mil.lei la primăria com.Corjova, ca urmare a lipsei unor instituții subordonate autorităților constituționale, fapt care nu a fost luat în calcul de către MF la stabilirea transferurilor către bugetul raional Dubăsari). Astfel, transferurile în sumă de 5,4 mil.lei au rămas nedistribuite, fiind utilizate de către CR Dubăsari în alte scopuri.

De menționat că în cadrul legal existent lipsesc norme privind majorarea sau micșorarea transferurilor pe parcursul anului bugetar în cazul de subestimare sau de supraestimare a veniturilor bugetelor UAT.

Recomandări:

1. președintele raionului Dubăsari, DGF, IFS Dubăsari, OCT Dubăsari, primarii UAT auditate să asigure elaborarea unui cadru regulator în materie de evaluări și prognozări fiscale pe fiecare categorie de impozit/taxă în parte, cu întreprinderea măsurilor de extindere a bazei de venituri bugetare din contul gestiunii eficiente a proprietății publice, precum și din contul identificării/(re) evaluării materiei/bazei de impozitare/taxare și contribuabililor pe teritoriul administrat și pe fiecare categorie de impozit/taxă.

2. DGF, IFS Dubăsari, OCT Dubăsari, primarii UAT auditate, în interacțiune cu alte autorități de profil, să asigure implementarea unui sistem analitic-informațional exhaustiv și fundamentat privind materia/baza de impozitare pe fiecare UAT și categorii de plăți, cu evaluările și monitorizările de rigoare.

3. primarii UAT auditate să asigure o evidență exhaustivă, în scopuri fiscale și de gestionare, a bunurilor imobile (inclusiv a terenurilor), precum și a celor transmise în arendă/locățiune/folosință/gestiune economică, cu identificarea subiectului și obiectului impunerii, precum și a bazei de impozitare, cu organizarea unui monitoring permanent al corectitudinii informațiilor înregistrate în cadastrul fiscal, desemnînd, în acest scop, persoanele responsabile.

4. primarul s.Holercani să instituie proceduri ale sistemului de control intern la fundamentarea veniturilor provenite din mijloace speciale.

5. IFS Dubăsari să asigure verificarea obligațiilor fiscale ale Î.M. „Centrul de odihnă pentru copii și tineret – Prietenia” la care s-au constatat divergențe în calculul pe impozitul funciar și ale altor contribuabili menționați în prezentul Raport.

6. CR Dubăsari, președintele raionului și DGF să elaboreze și să înainteze, spre aprobare CR, cadrul normativ-metodologic privind determinarea transferurilor de la bugetul de nivelul II la bugetul de nivelul I pentru uniformizarea susținerii financiare a acestora conform cadrului legal în vigoare, metodologic fundamentate în baza unor norme cantitativ-valorice, relevante și transparente.

7. DGF, președintele raionului să elaboreze și să aprobe metodologia de estimare a compensațiilor privind diferența de tarife la energia electrică și la gazele naturale utilizate de locuitorii unor localități din raionul Dubăsari.

¹⁴ Regulamentul privind modul de încasare a taxei pentru instruire în școlile de muzică, artă și artă plastică, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.76 din 02.02.1999. Abrogat, la 01.09.2011, prin Hotărîrea Guvernului nr.450 din 16.06.2011.

OBIECTIVUL II: *Au format și au realizat UAT partea de cheltuieli a bugetelor în conformitate cu cadrul legal/normativ în vigoare?*

• **Preocuparea irelevantă a managementului AAPL față de formarea/planificarea conformă a cheltuielilor determină o gestiune contraperformantă a acestora, ceea ce nu realizează obiective de cost-eficiență și servicii de calitate.**

Urmare a evaluării managementului financiar al executării cheltuielilor din bugetele UAT (de nivelul I și nivelul II) pentru perioada auditată, prin prisma prevederilor cadrului legal/regulator, s-a constatat că acesta a fost afectat/insoțit de abateri și nereguli, neînregistrând tendințe de îmbunătățire. Administrarea ineficientă și lipsa unui control intern aferent în cadrul AAPL (de nivelul I și nivelul II) din raion, precum și nerespectarea actelor legislative/normative în vigoare au generat încălcări semnificative ale disciplinei financiare la cheltuirea banilor publici, care se exprimă prin:

- ✓ irosiri de mijloace financiare pentru retribuirea muncii – 1,2 mil.lei;
- ✓ cheltuieli (1,5 mil.lei) pentru asigurarea funcționării AAPL;
- ✓ achiziționarea de mărfuri (lucrări și servicii) în lipsa surselor de finanțare – 1,7 mil.lei;
- ✓ cheltuieli (1,7 mil.lei) pentru finanțarea investițiilor capitale;
- ✓ cheltuieli din contul fondului de rezervă (67,6 mii lei).

În susținerea celor menționate, se exemplifică următoarele:

• **Unele cheltuieli pentru retribuirea muncii nu intrunesc rigorile legale, ceea ce a condiționat, în perioada auditată, cheltuieli neregulamentare și ineficiente în sumă totală de 1,2 mil.lei.**

În anul 2011, cheltuielile pentru retribuirea muncii au reprezentat partea preponderentă în bugetele UAT din raion, constituind 43,4% din cheltuielile totale.

✓ În conformitate cu pct.20, pct.24 și pct.27 din Metodologia aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.201 din 11.03.2009¹⁵ (Anexa nr.5): statul de personal al autorității publice se completează și se avizează anterior elaborării și aprobării schemelor de încadrare; se aprobă de către conducătorul autorității publice; se semnează de către conducătorul Cămarilor de Stat, cu aplicarea stampilei și înregistrarea într-un registru special (statul de personal fiind valabil după avizarea și, respectiv, înregistrarea la Cancelaria de Stat); schemele de încadrare se înregistrează de către Ministerul Finanțelor doar după prezentarea copiei statului de personal valabil al autorității publice respective. Însă, în pofida celor menționate, AAPL verificate nu au prezentat auditului schemele de încadrare pentru anul 2011, cu înregistrarea conformă a acestora la MF, precum și statele de personal avizate și înregistrate corespunzător la Cancelaria de Stat, ceea ce determină riscul efectuării unor cheltuieli neregulamentare la salarizarea funcționarilor publici. Neînregistrarea statelor de personal la MF contravine și prevederilor pct.10 din Anexa 2 la Ordinul MF nr.109 din 21.12.2007¹⁶.

✓ Organigrama și statele de personal ale APR, DGF și DGITS din subordinea CR Dubăsari¹⁷, primăriilor s.Pîrîta, com.Coșnița, s.Doroțcaia, s.Holercani, s.Ustia și s.Molovata au fost aprobate de către CL cu derogări de la prevederile Hotărârii Guvernului nr.689 din 10.06.2003¹⁸. Astfel, în condi-

țiile unui buget de austeritate și lipsei unei fundamentări exhaustive, au fost majorate statele de personal cu 69,75 unități, din care au fost suplinite 49,25 unități, pentru întreținerea cărora în 2011 au fost suportate cheltuieli în sumă de 1115,7 mii lei (instituții din cadrul CR Dubăsari – 37 un. (835,0 mii lei), s.Pîrîta – 2,5 un. (73,8 mii lei); com.Coșnița – 1,5 un. (33,0 mii lei); s.Doroțcaia – 1,5 un. (29,2 mii lei); s.Holercani – 1,5 un. (16,9 mii lei); s.Ustia – 2 un. (56,3 mii lei); s.Molovata – 3,25 un. (71,5 mii lei)).

De exemplu, conform Regulamentului aprobat prin Ordinul ministrului culturii nr.281 din 03.10.2006¹⁹, reieșind din faptul conferirii titlului de formație artistică „model” orchestrei raionale „Gheorghe Murga”, din buget urmau a fi salarizate 2 unități de personal. De menționat că, în anii 2010-2011, orchestra nu a înregistrat venituri din activitate. Ca urmare, pentru activitatea orchestrei, în lipsa unor surse financiare înregistrate din activitatea acesteia, au fost suportate cheltuieli neregulamentare în sumă totală de circa 171,0 mii lei, fiind retribuite suplimentar 9,2 unități pe lingă cele 2 unități prevăzute regulamentar.

De asemenea, contrar prevederilor Hotărârii Guvernului nr.689 din 10.06.2003, unul din cei doi vicepreședinți ai raionului, nu a suplinit și funcția de șef al Direcției agricultură și alimentație. Cheltuielile suportate neregulamentar pentru întreținerea funcției de șef al Direcției au constituit 70,0 mii lei.

✓ AAPL de nivelul I și nivelul II au admis și alte derogări de la cadrul legal ce țin de retribuirea muncii. Astfel, de către DGITS au fost admise 2 cazuri de remunerare a angajaților, în lipsa contractului individual de muncă, în sumă totală de 34,1 mii lei. Aceștia, deși își exercitau funcțiile doar la competiții, erau înregistrați zilnic în tabelul de evidență a timpului de muncă cu cite 8 ore.

Deși, conform fișei postului, pentru funcția de consultant-jurist sînt prevăzute obligațiuni de reprezentare și apărare a intereselor CR Dubăsari în instanțele de judecată, pentru serviciile analogice, președintele raionului, la 02.10.2011, a încheiat un contract de asistență juridică cu o persoană fizică pentru serviciile acordate în perioada 2009-2011 (anterioară încheierii contractului), suportînd în anul 2011 cheltuieli ineficiente în sumă de 15,9 mii lei.

De către auditul intern al MAI s-a stabilit (în mai 2012) că CRP a calculat și a achitat neregulamentar diferite sporuri și indemnizații (pentru factorul uman, participarea la sesiune, pentru incapacitate temporară de muncă, concediu de odihnă etc.) în sumă totală de 44,7 mii lei, din care, pînă la finalizarea auditului, nu au fost restituite 31,1 mii lei.

Recomandări:

8. CR Dubăsari, președintele raionului, consiliile locale și primarii s.Pîrîta, com.Coșnița, s.Doroțcaia, s.Holercani, s.Ustia și s.Molovata:

8.1. să revizuiască organigrama/structura aparatului președintelui raionului, primăriilor și autorităților/entităților din subordine, cu scopul optimizării funcțiilor și statelor de personal;

8.2. să fundamenteze, să avizeze și să înregistreze statele de personal conform cadrului legal și în corespundere cu sarcinile stabilite și volumul efectiv de lucru.

9. CRP, DGITS să asigure, conform cadrului legal în vigoare, restituirea în buget a cheltuielilor de salarizare efectuate neregulamentar.

• **Cadrul regulator ce ține de efectuarea cheltu-**

¹⁵ Metodologia cu privire la completarea și avizarea statului de personal aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.201 din 11.03.2009 „Privind punerea în aplicare a prevederilor Legii nr.158-XVI din 4 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public”.

¹⁶ Ordinul ministrului finanțelor nr.109 din 21.12.2007 „Cu privire la aprobarea formularului-tip al schemelor de încadrare”. Abrogat, la 08.06.2012, prin Ordinul ministrului finanțelor nr.55 din 11.05.2012.

¹⁷ Decizia CR Dubăsari din 10.12.2010.

¹⁸ Hotărârea Guvernului nr.689 din 10.06.2003 „Cu privire la organigrama și statele de personal ale aparatului președintelui raionului, direcțiilor, secțiilor, altor subdiviziuni din subordinea Consiliului raional”.

¹⁹ Regulamentul de activitate a formației artistice de amatori, aprobat prin Ordinul ministrului culturii nr.281 din 03.10.2006. Abrogat, la 06.07.2012, prin Ordinul ministrului culturii nr.136 din 15.06.2012.

ielilor pentru asigurarea funcționării AAPL din raion n-a fost respectat, ceea ce a condiționat efectuarea în 2011 a unor cheltuieli neregulamentare în sumă totală de 1,5 mil. lei.

✓ Unele AAPL²⁰, ignorând prevederile pct.2, pct.5.8 și pct.6.1 din Instrucțiunea aprobată prin Ordinul nr.108 din 17.10.1998²¹ și art.19 din Legea nr.113-XVI din 27.04.2007, la întocmirea foilor de parcurs ale automobilelor au admis nereguli, exprimate prin neindicarea: cantității de combustibil eliberat, stocului de combustibil la plecare și la sosire, parcursului potrivit datelor spidometrului, adresei concrete de deplasare (scopului), precum și prin corectări neconforme, ceea ce determină riscul suportării unor cheltuieli neîntemeiate în sumă de 130,1 mii lei (inclusiv: APR – 113,5 mii lei, DGITS – 16,6 mii lei).

Nerespectând prevederile Hotărârii Guvernului nr.1404 din 30.12.2005²², APR și DGITS au depășit parcursul-limită anual cu 103,5 mii km, ca urmare fiind utilizat combustibil peste normă în sumă totală de 170,3 mii lei.

✓ În perioada 2011, conducerea APR și DGITS, ignorând prevederile punctelor 9, 10 și 11 din normativele aprobate de Hotărârea Guvernului nr.1362 din 22.12.2005²³, n-au asigurat respectarea normativelor-limită privind numărul de telefoane mobile și faxuri, depășindu-le cu 4 unități, prin ce neregulamentar au fost suportate cheltuieli în sumă de 19,8 mii lei și, respectiv, de 2,5 mii lei.

✓ Cheltuielile de deplasare în sumă de 27,6 mii lei sînt supuse unui anumit risc de conformitate și eficiență, dat fiind că deplasarea funcționarilor publici din cadrul APR și DGITS s-a efectuat în lipsa unei sarcini stabilite și dării de seamă privind rezultatele deplasării, ceea ce contravine prevederilor pct.11 din Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.836 din 24.06.2002²⁴.

Detasarea unor angajați ai APR în străinătate s-a efectuat în lipsa acordului CR Dubăsari (doar în baza dispoziției președintelui), fiindu-le achitate neregulamentar diurne în sumă de 5,0 mii lei, deși în invitație era stipulat că cheltuielile pentru instruire, cazare, masă și transport vor fi asigurate din bugetul gazdei, prin ce au fost încălcate prevederile pct.9 și pct.26 din Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.836 din 24.06.2002.

Contrar prevederilor pct.19 din Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.836 din 24.06.2002, în lipsa documentelor justificative, de către APR neîntemeiat au fost recuperate cheltuieli pentru cazare în sumă de 6,8 mii lei, care pe parcursul auditului au fost restituite în bugetul raional.

✓ Cu derogare de la prevederile art.19 din Legea nr.113-XVI din 27.04.2007 și Deciziei CR nr.03-05 din 05.05.2011, APR, în lipsa documentelor justificative, a înregistrat la cheltuieli costul foilor de odihnă în sumă 499,6 mii lei, care au fost repartizate primăriilor din raion, prin intermediul DGITS, fără actele de primire-predare și documentelor justificative privind acordarea acestor foi de odihnă conform destinației – copiilor din familii social-vulnerabile.

✓ AAPL n-au asigurat utilizarea rațională și economicoasă a mijloacelor financiare utilizate pentru măsurile

de reprezentare/protocol. Astfel, contrar prevederilor Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.550 din 13.06.1997²⁵, în lipsa devizului de cheltuieli detaliat, listei participanților la recepții, la primirea și deservirea delegațiilor oficiale și organizarea diferitor manifestări au fost suportate cheltuieli neregulamentare în sumă de 594,9 mii lei (inclusiv: APR – 494,6 mii lei, DGITS – 90,3 mii lei și primăria com.Cosnița – 10,0 mii lei).

Recomandări:

10. APR, DGITS, primarul com.Cosnița:

10.1. să instituie un sistem de control intern care ar asigura respectarea cadrului normativ la utilizarea autoturismelor de serviciu, decontarea combustibilului, suportarea cheltuielilor pentru servicii de telecomunicație și de deplasare;

10.2. să asigure justificarea documentară a cheltuielilor efectuate, utilizarea eficientă a mijloacelor bugetare alocate pentru măsurile de reprezentare/protocol; să recupereze, în conformitate cu cadrul legal existent, de la persoanele responsabile care au admis aceste încălcări cheltuielile achitate neregulamentar.

• Managementul investițiilor și reparațiilor capitale rămîne a fi unul dintre domeniile afectate de neregularități și deficiențe.

Auditul reparațiilor capitale efectuate la 8 obiecte²⁶ a constatat deficiențe în sumă totală de 1,7 mil. lei, ceea ce denotă că disciplina financiară la componenta respectivă n-a avut o tendință de îmbunătățire, fiind afectată de prezența iregularităților la monitorizarea executării contractelor de antrepriză, precum și de nerespectarea legislației în vigoare ce ține de acest domeniu.

La AAPL lipsesc strategii, politici și proceduri reglementate/standardizate în materie de investiții publice și, respectiv, nu sînt stabilite priorități în domeniul construcțiilor, reconstrucțiilor sau reparațiilor. Astfel, modul de determinare/stabilire a obiectelor finanțate din bugetele UAT este netransparent și defectuos, ceea ce generează dezechilibre și imobilizări de mijloace bugetare pe mai mulți ani, fără impact asupra dezvoltării economico-sociale a raionului.

Astfel, în perioada supusă auditului, din contul bugetului raionului au fost valorificate mijloace bugetare pentru investiții și reparații capitale în sumă de 8360,3 mii lei (inclusiv din contul: bugetului de stat – 1169,5 mii lei, bugetului raional – 3130,2 mii lei, bugetelor locale – 4060,6 mii lei).

Unele AAPL (de nivelul I și nivelul II) din raion au admis achiziționarea și executarea lucrărilor de reconstrucție și reparație capitală în lipsa documentației de proiect, elaborată și expertizată în modul stabilit, ceea ce contravine prevederilor art.13 din Legea nr.721-XIII din 02.02.1996²⁷, pct.7 lit.c) și pct.49 din Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.834 din 13.09.2010²⁸. Astfel, în anul 2011, APR, CRP și primăria s.Doroțcaia au admis achiziționarea și executarea lucrărilor de reparație capitală, respectiv, în sumă de 537,5 mii lei, 221,1 mii lei și de 397,7 mii lei, în lipsa documentației de proiect (clădirile I.M. "COCT – Prietenia", clădirile primăriilor s.Ustia și s.Doroțcaia).

Contrar prevederilor contractuale și prevederilor art.69

²⁰ Primăriile s.Pirita, com.Cosnița, CRP.

²¹ Instrucțiuni privind completarea și prelucrarea foilor de parcurs pentru autoturisme, aprobate prin Ordinul Departamentului Analize Statistice și Sociologice al Republicii Moldova nr.108 din 17.12.1998.

²² Hotărârea Guvernului nr.1404 din 30.12.2005 „Privind reglementarea utilizării autoturismelor de serviciu de către autoritățile administrației publice” (cu modificările și completările ulterioare).

²³ Hotărârea Guvernului nr.1362 din 22.12.2005 „Cu privire la aprobarea Normativelor vizind numărul abonamentelor de telefoane de serviciu, faxuri, telefoane mobile pentru colaboratorii autorităților administrației publice (cu excepția legăturii telefonice guvernamentale)”.

²⁴ Regulamentul cu privire la delegarea salariilor întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor din Republica Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.836 din 24.06.2002 (cu modificările ulterioare). Abrogat, la 13.01.2012, prin Hotărârea Guvernului nr.10 din 05.01.2012.

²⁵ Hotărârea Guvernului nr.550 din 13.06.1997 „Privind cheltuirea mijloacelor pentru primirea și deservirea delegațiilor străine și a anumitor persoane”.

²⁶ Grădinița de copii din com.Cosnița; gimnaziul din s.Pohrebea; primăria din s.Doroțcaia; primăria din s.Ustia, școala sportivă din s.Pirita, I.M. „COCT – Prietenia”, monumentul din s.Cocieri, primăria din s.Corjova.

²⁷ Legea nr.721-XIII din 02.02.1996 „Privind calitatea în construcții” (cu modificările și completările ulterioare; în continuare – Legea nr.721-XIII din 02.02.1996).

²⁸ Regulamentul privind achizițiile publice de lucrări, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.834 din 13.09.2010 (în continuare – Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.834 din 13.09.2010).

alin.(3) din Legea nr.96-XVI din 13.04.2007²⁹, APR și unele AAPL au recepționat lucrări de reparație în sumă totală de 15,7 mii lei necontractate (volume de lucrări majorate, precum și substituite cu altele), inclusiv: APR – 8,5 mii lei (reparația blocului sanitar la Î.M. "COCT – Prietenia"); DGITS – 7,2 mii lei (reparația școlii sportive).

De asemenea, s-a constatat că CRP și unele primării, pentru efectuarea lucrărilor de reparație în sumă de 374,9 mii lei³⁰, au contractat persoane fizice neautorizate și nelicentiate, ceea ce contravine cadrului legal existent.

APR, primăriile com.Cosnița și com.Corjova nu au valorificat în termenele stabilite și integral mijloacele financiare în sumă de 390,0 mii lei și, respectiv, de 250,0 mii lei, alocate, la 02.12.2011, conform rectificărilor la Legea bugetului de stat pe anul 2011 nr.52 din 31.03.2011 în baza Programului de activitate de reintegrare a țării, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.662 din 10.09.2011³¹. Ca urmare, la 01.01.2012, nu au fost valorificate mijloace în sumă de 244,9 mii lei și, respectiv, în sumă de 130,1 mii lei³².

Contrar prevederilor art.7 alin.(3) din Legea nr.397-XV din 16.10.2003, primăria s.Cocieri a contractat lucrări în lipsa alocărilor bugetare pe anii 2010-2011, formind, la 01.01.2012, datorii față de S.R.L. „Crist-Con” în sumă de 96,0 mii lei.

Primăria s.Doroțcaia a admis majorarea neîntemeiată a costului lucrărilor de reparație a clădirii primăriei de către S.R.L. „Consandrex” cu suma de 33,5 mii lei (din totalul de 397,7 mii lei), urmare a aplicării neîntemeiate a coeficientului de efectuare a lucrărilor în condiții ce diferă de cele normale (1,2) și a adaosului în mărime de 1,5% pentru cheltuieli limitate, ceea ce contravine și prevederilor anexei la Ordinul nr.117 din 03.09.2007³³.

Recomandări:

11. CR Dubăsari, președintele raionului, CRP, DGITS, primarii com.Cocieri, com.Cosnița, s.Doroțcaia, com.Molovata Nouă și com.Corjova:

11.1. să implementeze componentele sistemului de management financiar și control intern în procesul de achiziționare și gestiune a mijloacelor pentru investiții și reparații capitale;

11.2. să elaboreze un mecanism de administrare și monitorizare bine definit, cu distribuirea responsabilităților manageriale la diferite niveluri, în scopul utilizării legale și eficiente a mijloacelor financiare destinate investițiilor și reparațiilor capitale;

11.3. să întreprindă măsuri, în conformitate cu prevederile legislației în vigoare, privind excluderea cazurilor de contractare a lucrărilor de construcție și reparație capitală în lipsa surselor corespunzătoare de finanțare și a documentației de proiect, elaborată și verificată regulamentar;

11.4. să asigure efectuarea expertizei lucrărilor executate în lipsa documentației de proiect și deviz, pentru confirmarea volumelor și calității acestora;

11.5. să întreprindă măsuri de monitorizare a executării clauzelor stipulate în contractele cu clienții, de recuperare a datoriilor debitoare, să achite datoriile creditoare și să nu admită majorarea lor.

• Achiziția de mărfuri, lucrări și servicii în cadrul entităților auditate nu întotdeauna a întrunit aspectul legal. Controlul asupra respectării procedurilor de

achiziții publice necesită îmbunătățire, deoarece domeniul achizițiilor publice este unul dintre cele mai afectate de nereguli.

Legea nr.96-XVI din 13.04.2007, precum și alte acte normative ce țin de domeniul achizițiilor publice prevăd că autoritățile contractante au obligația să asigure legalitatea și eficiența achizițiilor publice, însă lipsa unui control intern bine determinat din partea unor persoane cu funcții de răspundere din cadrul AAPL (de nivelul I și nivelul II) din raion referitor la monitorizarea procesului de achiziții publice a cauzat încălcarea prevederilor actelor normative în vigoare, care au compromis buna gestiune a mijloacelor publice locale.

Autoritățile contractante nu au asigurat planificarea efectuării procedurilor de achiziții publice în scopul contractării mărfurilor, lucrărilor și serviciilor necesare funcționării eficiente a AAPL. Astfel, contrar prevederilor Legii nr.96-XVI din 13.04.2007, APR, CRP, DGITS și cele 9 primării auditate³⁴ nu au elaborat planuri anuale și trimestriale de achiziție pentru perioada auditată.

Unele subdiviziuni ale CR Dubăsari, precum și AAPL, eludând prevederile pct.6 din Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.9 din 17.01.2008³⁵, nu au asigurat întocmirea și păstrarea tuturor dosarelor achiziției publice, fapt ce determină riscul sustragerii, pierderii, schimbării unor anumite documente, precum și imposibilitatea urmăririi conformității procedurilor de achiziții publice cu prevederile legale.

În urma examinării dosarelor de AP, echipa de audit a stabilit că, contrar prevederilor pct.9 din Regulamentul cu privire la activitatea grupului de lucru pentru achiziții³⁶, unii membri ai grupului de lucru din cadrul primăriilor s.Pîrîta, s.Ustia, s.Doroțcaia nu întocmesc și nu semnează declarațiile de confidențialitate și imparțialitate pentru o parte din procedurile de AP, ceea ce duce la neasigurarea imparțialității și obiectivității grupului de lucru.

Contrar prevederilor pct.119 din Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.834 din 13.09.2010³⁷, în cadrul procedurii de achiziție a lucrărilor de renovare a blocurilor sanitare și a cazangeriei la blocul nr.2 al Î.M. „COCT – Prietenia” în sumă de 421,6 mii lei și, respectiv, de 115,9 mii lei, grupul de lucru pentru achiziții din cadrul APR a adjudecat oferta S.R.L. „Aldos Grup” care nu dispunea de licență pentru a putea executa lucrările date, deși urma să respingă ofertele operatorilor economici care nu au întrunit condițiile de calificare prevăzute în documentele de licitație.

În cazul achiziției unei unități de transport de către grupul de lucru pentru achiziție al primăriei com.Cosnița, la 27.09.2011 a fost desemnată câștigătoare oferta operatorului economic – S.R.L. „Plato Plus” în sumă de 167 mii lei, căreia, conform datelor din certificatul de înmatriculare, nu-i aparținea unitatea de transport, ceea ce contravine prevederilor art.16 și art.45 din Legea nr.96-XVI din 13.04.2007. Totodată, unitatea de transport a fost livrată în baza facturii de expediție, dar în care s-a indicat că în prețul acesteia se include TVA în sumă de 27,8 mii lei, ceea ce determină riscul de eschivare a agentului economic de la achitarea taxelor în buget și de majorare neargumentată a valorii automobilului cu suma menționată.

²⁹ Legea privind achizițiile publice nr.96-XVI din 13.04.2007 (în continuare – Legea nr.96-XVI din 13.04.2007).

³⁰ CRP – 221,1 mii lei (reparația acoperișului), primăriile: com. Cosnița – 143,4 mii lei (reparația grădinitei), s. Pohrebea – 10,4 mii lei (reparația gimnaziului).

³¹ Programul activităților de reintegrare a țării pe anul 2011, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.662 din 10.09.2011.

³² Utilaj pentru grădina de copii nr.1 din s.Cosnița, reparația sediului primăriei com.Corjova.

³³ Ordinul Agenției Construcții și Dezvoltare a Teritoriului nr.117 din 03.09.2007 „Cu privire la aprobarea coeficienților la normele de manoperă și funcționare a utilajelor de construcție respective pentru condiții, ce diferă de cele normale”.

³⁴ S.Pîrîta, com.Cosnița, s.Doroțcaia, s.Holercani, s.Ustia, s.Molovata Nouă, s.Cocieri, s.Corjova și s.Molovata.

³⁵ Hotărârea Guvernului nr.9 din 17.01.2008 „Pentru aprobarea Regulamentului cu privire la întocmirea și păstrarea dosarului achiziției publice” (cu modificările ulterioare; în continuare – Hotărârea Guvernului nr.9 din 17.01.2008).

³⁶ Regulamentul cu privire la activitatea grupului de lucru pentru achiziții, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1380 din 10.12.2007.

³⁷ Hotărârea Guvernului nr.834 din 13.09.2010 „Pentru aprobarea Regulamentului privind achizițiile publice de lucrări”.

În conformitate cu prevederile art.69 alin.(1) din Legea nr.96-XVI din 13.04.2007 și ale pct.8 din Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.834 din 13.09.2010, autoritatea contractantă nu are dreptul să divizeze achiziția prin încheierea de contracte separate în scopul aplicării unei alte proceduri de achiziție decât procedura care ar fi fost utilizată în conformitate cu prevederile regulamentare, în cazul în care achiziția nu ar fi fost divizată. Însă, contrar reglementărilor menționate, unele subdiviziuni din cadrul CR Dubăsari și trei AAPL de nivelul I au admis divizarea achiziției de bunuri și lucrări în sumă totală de 0,9 mil. lei. Astfel, primăria com.Cosnița, la achiziționarea materialelor de construcție pentru reparația grădiniței de copii, a încheiat 6 contracte separate în sumă totală de 143,4 mii lei, CRP a încheiat 5 contracte în sumă de 221,1 mii lei pentru reparația sediului, primăria com.Molovata Nouă a încheiat 3 contracte în sumă de 200,0 mii lei pentru proiectarea rețelelor de aprovizionare cu apă potabilă (inclusiv două contracte cu unul și același operator economic – Î.S. "IPROCOM"), primăria com.Corjova a încheiat două contracte cu unul și același operator economic (S.R.L. „Contavo-Com”) pentru executarea lucrărilor de reparație a sediului primăriei în sumă de 239,8 mii lei. DGITS a încheiet 2 contracte în sumă totală de 84,3 mii lei la procurarea inventarului sportiv, precum și două contracte în sumă totală de 15,6 mii lei la contractarea serviciilor de montaj electric.

DGITS și primăria s.Pîrîta, în lipsa procedurilor de achiziție și contractelor încheiate, au procurat produse alimentare și mărfuri de birotică în sumă de 22,0 mii lei și, respectiv, de 40,2 mii lei.

Recomandări:

12. CR Dubăsari, DGITS, CRP și primarii UAT auditate să implementeze proceduri de control intern relevant, menite să asigure respectarea legislației în domeniul achizițiilor publice, în special privind elaborarea și aprobarea planurilor anuale și trimestriale de achiziții, depunerea de către membrii grupului de lucru a declarațiilor de confidențialitate și imparțialitate etc.

• **Prevederile Regulamentelor privind constituirea și utilizarea mijloacelor fondurilor de rezervă ale AAPL de nivelul I din raion (aprobat prin deciziile consiliilor locale) nu corespund în totalitate cu cele ale Regulamentului-tip aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1427 din 22.12.2004³⁸** care stabilește situații concrete de utilizare a fondului de rezervă. Ca urmare, primăriile s.Pîrîta și s.Molovata au decis utilizarea mijloacelor fondului de rezervă pentru cheltuieli care nu pot fi atribuite la cele cu caracter excepțional și imprevizibil în sumă de 32,0 mii lei și, respectiv, de 35,6 mii lei. Astfel, în anul 2011, mijloacele au fost utilizate pentru acordarea ajutoarelor materiale, care nu se asimilează unor cheltuieli cu caracter imprevizibil.

Acordarea mijloacelor financiare pentru ameliorarea situației materiale și satisfacerea necesităților în tratament s-a efectuat fără a lua în considerație nivelul venitului lunar minim garantat, după cum prevăd art.5, art.6 și art.7 din Legea nr.133-XVI din 13.06.2008³⁹. Totodată, aceste cheltuieli, potrivit prevederilor Legii nr.827-XIV din 18.02.2000⁴⁰, sînt pasibile achitării din fondurile locale de susținere socială a populației. Astfel, la acordarea ajutoarelor materiale pentru tratament lipsesc concluziile comisiilor specializate în domeniu. Analogic, la acordarea

ajutoarelor materiale lipsesc actele de evaluare a situației financiare a beneficiarilor și documentele care ar confirma venitul lunar al lor, ceea ce determină riscul utilizării acestora contrar destinației.

Recomandări:

13. președintele raionului și primarii UAT auditate să elaboreze și să prezinte, spre aprobare, Consiliului raional și, respectiv, consiliilor locale un proiect de Regulament privind modul de formare și utilizare a mijloacelor fondului de rezervă, cu definirea clară a cheltuielilor care urmează a fi suportate din contul acestuia, precum și a unor criterii de determinare a cheltuielilor „cu caracter excepțional și imprevizibil”.

• **AAPL din raionul Dubăsari nu au asigurat achitarea regulamentară a diferitor compensații populației și nu au asigurat confirmarea documentară a acestor plăți.**

✓ AAPL, pe parcursul anului auditat, au eliberat scrisori de garanție pentru rambursarea creditelor preferențiale la 48 de beneficiari (din care 12 au obținut refuz de la instituții financiare din cauza imposibilității de executare a cerințelor solicitate), în baza cărora au fost obținute credite preferențiale în sumă de 2730,4 mii lei. În urma verificării selective a 36 de dosare, s-a stabilit că beneficiarii nu au prezentat setul complet de documente prevăzut regulamentar⁴¹, evidența cererilor și altor documente nu corespunde prevederilor pct.15 din Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1146 din 15.10.2004, ceea ce denotă neîndeplinirea atribuțiilor de serviciu de către secretarul comisiei, iar componența comisiei speciale nu a corespuns prevederilor pct.10 din Regulamentul menționat.

✓ În scopul realizării prevederilor art.12 din Legea nr.1225-XII din 08.12.1992⁴², potrivit prescripțiilor Hotărârii Guvernului nr.305 din 28.04.2011⁴³, AAPL, pentru restituirea către victimele reabilitate ale represiunilor politice a valorii bunurilor confiscate, le-au fost alocate 224,6 mii lei.

Potrivit deciziilor Comisiei speciale pentru problemele victimelor represiunilor politice, compensarea valorii bunurilor confiscate de la 6 beneficiari în mărime totală de 794,9 mii lei urma a fi efectuată în rate (3-5 ani). APR nu a înregistrat la cheltuieli efective această sumă și nu a reflectat, la 01.01.2012, ca datorii creditare suma de 493,8 mii lei, ceea ce contravine prevederilor art.17 din Legea nr.113-XVI din 27.04.2007.

AAPL, nerespectînd prevederile Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.627 din 05.06.2007⁴⁴, în 3 cazuri a decis restituirea valorii bunurilor confiscate în lipsa actelor ce confirmă confiscarea bunurilor, ceea ce a condiționat efectuarea cheltuielilor neregulate în suma totală de 230,0 mii lei, din care pentru anul 2011 în suma de 76,6 mii lei.

✓ Potrivit prevederilor art.41 din Legea nr.821-XII din 24.12.1991⁴⁵, invalizilor de gradul I și II, copiilor invalizi și persoanelor care însoțesc un invalid de gradul I sau un copil invalid li se acordă, la locul de reședință, de către autoritățile administrației publice locale compensații de la bugetele respective pentru călătorii în transportul în comun urban, suburban și interurban (cu excepția taximetrelor).

AAPL nu au asigurat reglementarea modului și cuantumului de achitare, modalității de confirmare a dreptului la compensație, ca urmare, dosarele beneficiarilor nu sînt

³⁸ Hotărârea Guvernului nr.1427 din 22.12.2004.

³⁹ Legea nr.133-XVI din 13.06.2008.

⁴⁰ Legea nr.827-XIV din 18.02.2000.

⁴¹ Regulamentul cu privire la creditele preferențiale unor categorii de populație, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1146 din 15.10.2004 (cu modificările și completările ulterioare). Abrogat, la 17.09.2010, prin Hotărârea Guvernului nr.836 din 13.09.2010.

⁴² Legea privind reabilitarea victimelor represiunilor politice nr.1225-XII din 08.12.1992.

⁴³ Hotărârea Guvernului nr.305 din 28.04.2011, „Cu privire la alocarea mijloacelor financiare”.

⁴⁴ Regulamentul privind restituirea valorii bunurilor prin achitarea de compensații persoanelor supuse represiunilor politice, precum și achitarea compensației în cazul decesului ca urmare a represiunilor politice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.627 din 05.06.2007.

⁴⁵ Legea nr.821-XII din 24.12.1991 „Privind protecția socială a invalizilor” (cu completările și modificările ulterioare).

completate cu toate documentele justificative necesare, iar cele existente nu sînt autentificate. De asemenea, listele beneficiarilor nu sînt confirmate de către CTAS Dubăsari. Astfel, SASPF Dubăsari a stabilit  i a achitat în anul 2011 la 1703 beneficiari (din care 340 de persoane  nso itoare) compensații în sumă totală de 442,4 mii lei, în lipsa documentelor confirmative privind încadrarea în categoria de populație care are acest drept, ceea ce determină riscul nefolosirii conform destina iei a acestor compensații.

Recomandări:

14. CR Dubăsari  i președintele raionului să întreprindă măsurile de rigoare privind reglementarea exhaustivă a modului, cuantumului  i a modalita ii de confirmare a dreptului la compensa ie pentru călătorii în transportul în comun.

OBIECTIVUL III: *Au raportat, au administrat  i au gestionat în modul corespunzător UAT patrimoniul public?*

- AAPL de nivelul II  i nivelul I nu au asigurat o eviden  veridică a patrimoniului public gestionat, inclusiv a celui transmis în gestiune economică întreprinderilor municipale pe care acestea le-au fondat,  i nu au prezentat APP darea de seamă privind patrimoniul gestionat.

AAPL de nivelul II (APR Dubăsari)  i AAPL de nivelul I⁴⁶ nu au prezentat APP (subordonată Ministerului Economiei) darea de seamă privind patrimoniul public gestionat, la situația din 01.01.2011, 01.01.2012, în scopul includerii în Registrul patrimoniului public, în conformitate cu prevederile pct.2 din Regulamentul aprobat prin Hot r rea Guvernului nr.675 din 06.06.2008⁴⁷, ceea ce determină neautenticitatea datelor din Registrul patrimoniului public  i poate genera pierderea acestuia.

- Pornind de la faptul că, potrivit art.9 alin.(2) lit.i)  i lit.j) din Legea nr.121-XVI din 04.05.2007, de competen  AAPL este  inerea evidenței patrimoniului UAT  i exercitarea controlului asupra integrit ii  i folosirii eficiente a acestuia, auditul denotă că procesul de gestionare a patrimoniului AAPL din raionul Dubăsari a fost afectat de un  ir de deficiențe  i lacune, ce se exprimă prin: lipsa unei eviden e conforme a patrimoniului public; neasigurarea înregistrării integrale a dreptului asupra patrimoniului  i a modalita ii de raportare a utilizării acestuia. De i bunurile ce apar in UAT auditate au fost supuse inventarierii anuale, rezultatele acestea nu au fost prezentate CL, după cum prevede art.77 din Legea nr.436-XVI din 28.12.2006.

Conform Raportului privind circulația mijloacelor fixe, valoarea mijloacelor fixe aflate în gestiunea AAPL de nivelul II (APR)  i AAPL de nivelul I a constituit, la 01.01.2011, suma de 180984,4 mii lei  i, la 01.01.2012, suma de 204480,5 mii lei. Astfel, pe parcursul anului 2011 au avut loc intrări de mijloace fixe în sumă totală de 29862,1 mii lei (cu titlu gratuit – 20092,2 mii lei, procurate – 1730,3 mii lei, investiții și reparații capitale – 8039,5 mii lei)  i ie iri în sumă de 6366,0 mii lei (din demolare  i uzură – 1239,4 mii lei, realizarea bunurilor – 374,1 mii lei, transmise cu titlu gratuit – 4752,5 mii lei).

- ✓ Cu nerespectarea cerințelor cadrului regulator⁴⁸, AAPL din s.Holercani  i com.Coșnița nu au organizat  i nu au efectuat inventarierea generală a clădirilor – proprietate publică, aflate pe teritoriul UAT, la situația din 01.01.2004, ceea ce a condiționat înregistrarea drepturilor asupra

unor edificii cu suprafața de circa 112 m²  i, respectiv, de 255,8 m², precum  i înregistrarea acestora în evidența contabilă.

- ✓ Unele AAPL de nivelul I nu au asigurat casarea mijloacelor fixe în corespundere cu prevederile Regulamentului aprobat prin Hot r rea Guvernului nr.500 din 12.05.1998⁴⁹. Astfel, AAPL din s.Ustia, com.Coșnița,  i s.Doroțcaia nu au evaluat  i nu au luat la evidența materialele ob inute de la casarea/demontarea mijloacelor fixe în sumă totală de 433,2 mii lei⁵⁰.

- ✓ Primăria com.Coșnița nu a asigurat în termenele stabilite în pct.33  i pct.36 lit.a) din Regulamentul aprobat prin Hot r rea Guvernului nr.136 din 10.02.2009⁵¹ întocmirea contractelor de v nzare-cumpărare a bunurilor adjudecate la licitație. Mai mult dec t at t, AAPL din com.Coșnița, contrar prevederilor pct.12 din Regulamentul aprobat prin Hot r rea Guvernului nr.136 din 10.02.2009, au realizat bunuri, în lipsa raportului de evaluare, la prețuri simbolice (cazangerie – 12,5 mii lei, tractor – 3,9 mii lei; cazangeria băii – 9,6 mii lei; automobilul "Ford tranzit" – 20,5 mii lei). Ca urmare, auditul denotă existența riscului de ratare a veniturilor în bugetul local.

- ✓ DGITS nu a asigurat o gestionare eficientă a tehnicii de calcul, astfel, un calculator în sumă de 9,7 mii lei din anul 2011 p n  în prezent nu este folosit  i este depozitat, calcul ndu-se, totodată, uzura, iar fiecare angajat (12 persoane) este dotat cu c te o imprimantă, de i, de regulă, o imprimantă revine la 5-6 angajați. De asemenea, DGITS nu a întreprins măsuri pentru decontarea regulamentară a tehnicii învechite în sumă de 48,9 mii lei.

- AAPL de nivelul II, în calitate de proprietari ai patrimoniului public local, nu au asigurat evidența, integritatea  i monitorizarea bunurilor transmise în gestiunea întreprinderilor municipale fondate. Totodată, managementul întreprinderilor municipale nu a prezentat fondatorului rapoartele anuale privind activitatea economico-fianciar   i planurile de afaceri ale acestor întreprinderi pe anii următori.

Conform Bilan ului executării bugetelor autoritaților/instituțiilor publice, valoarea patrimoniului transmis în p r i nelegate, înregistrate la APR Dubăsari, la 01.01.2011, constituia 27147,5 mii lei, iar la 01.01.2012 – 25404,2 mii lei. Astfel, CR Dubăsari este fondator al IMSP CMF Dubăsari – 18386,2 mii lei,  .M. „Centrul de odihnă pentru copii  i tineret – Prietenia” – 6697,5 mii lei, S.A. “Minerul” (69,7% din capitalul statutar) – 320,5 mii lei.

APR nu a respectat prevederile Instruc iunii 93 privind evidența investițiilor pe termen lung în p r i legate, care urmau a fi înregistrate la contul contabil 136, dar s-a ținut evidența la contul 135.

Contrar prevederilor pct.10 din Hot r rea Guvernului nr.387 din 06.06.1994⁵², la statutele  .M. “COCT – Prietenia”  i IMSP CMF Dubăsari, fondate de către CR Dubăsari, nu sînt anexate lista bunurilor transmise în gestiunea acestora, iar pentru bunurile imobile nu s-au indicat adresa po tal , suprafața  i numărul cadastral, precum  i nu s-a anexat planul terenului. Astfel, în statutul  .M. “COCT – Prietenia” fondul statutar a fost indicat în mărime de 0,5 mii lei, dar conform actului de predare-primire, la situația din 01.06.2007, valoarea activelor și pasivelor transmise constituia 2825,5 mii lei.

 n anul 2011, cu derogare de la prevederile pct.46 din

⁴⁶ Coșnița, Cocieri, Corjova, Doroțcaia, Holercani, Molovata, Molovata Nouă, P r ta, Ustia, Oxentea, Marcăuți.

⁴⁷ Regulamentul cu privire la Registrul patrimoniului public, aprobat prin Hot r rea Guvernului nr.675 din 06.06.2008 (cu modificările  i completările ulterioare).

⁴⁸ Hot r rea Guvernului nr.162 din 19.02.2004 „Despre unele măsuri privind inventarierea bunurilor imobile proprietate a unit ilor administrativ-teritoriale  i a statului”.

⁴⁹ Hot r rea Guvernului nr.500 din 12.05.1998 „Despre aprobarea Regulamentului privind casarea bunurilor uzate, raportate la mijloacele fixe” (cu modificările ulterioare).

⁵⁰ Primăria com.Coșnița – 114,3 mii lei, primăria s.Ustia – 227,6 mii lei, primăria s.Doroțcaia – 91,3 mii lei.

⁵¹ Regulamentul privind licita iile cu strigare  i cu reducere, aprobat prin Hot r rea Guvernului nr.136 din 10.02.2009.

⁵² Hot r rea Guvernului nr.387 din 06.06.1994 „Cu privire la aprobarea Regulamentului-model al întreprinderii municipale” (cu modificările ulterioare; în continuare – Regulamentul-model aprobat prin Hot r rea Guvernului nr.387 din 06.06.1994).

Instrucțiunea 93, APR Dubăsari, la transmiterea volumelor lucrărilor de investiții capitale executate în sumă de 668,0 mii lei la bunurile transmise în gestiunea Î.M., nu a majorat concomitant cu suma dată cota de participare în capitalul statutar al acestor întreprinderi (Î.M. "COCT – Prietenia" – 525,0 mii lei, IMSP CMF Dubăsari – 143,0 mii lei).

Nerespectând prevederile art.4 din Legea nr.845-XII din 03.01.1992⁵³, pct.17 din Hotărîrea Guvernului nr.387 din 06.06.1994, precum și prevederile din statutul întreprinderilor, CR Dubăsari nu a încheiat contracte de reglementare a relațiilor dintre fondator/CR Dubăsari și administratorii întreprinderilor cu privire la modul și condițiile de remunerare a acestora și nu a întocmit cu aceștia acte de predare-primire a patrimoniului aflat în gestiunea Î.M.

AAPL de nivelul II nu au întreprins măsuri pentru a asigura un control și o administrare eficientă a activității S.A."Minerul". Ca urmare, la finele anului 2011, aceasta a înregistrat pierderi din activitatea economico-financiară, acumulate pe parcursul ultimilor ani în sumă de 169,4 mii lei, inclusiv pentru a.2011 – 42,8 mii lei.

APR, contrar prevederilor Instrucțiunii 93, a majorat neregulamentar în evidența contabilă valoarea clădirii transmise în comodat IMSP cu suma de 4882,3 mii lei, ceea ce denotă o inventariere formală a bunurilor imobile.

• *Lipsa unei evidențe conforme a fondului locativ la APR Dubăsari, AAPL din com.Coșnița, s.Doroțcaia, s.Cocieri determină riscul pierderii patrimoniului public și neîncasarea veniturilor în bugetul local.*

Nerespectarea prevederilor din Instrucțiunea 93 și Instrucțiunea 94 referitor la evidența patrimoniului public, precum și a prevederilor art.17 din Legea nr.113-XVI din 27.04.2007 și art.14 alin.(1) din Legea nr.1324-XII din 10.03.1993⁵⁴ privind micșorarea valorii fondului locativ cu valoarea fondului locativ privatizat a cauzat denaturarea informațiilor din rapoartele financiare ale APR, primăriilor com.Coșnița, s.Doroțcaia, com.Cocieri cu privire la valoarea fondului locativ existent. Astfel, la APR valoarea fondului locativ existent în sumă de 11297,9 mii lei nu a fost diminuată cu valoarea fondului locativ privatizat în sumă de circa 1749,0 mii lei.

De asemenea, nerespectînd cadrul normativ, primăria com.Coșnița, în lipsa deciziilor CL, a decontat din evidența contabilă 4 clădiri din fondul locativ cu valoarea de bilanț de 404,5 mii lei, deși doar o parte din apartamente au fost privatizate. De menționat că APR (comisia de privatizare a spațiului locativ) nu a prezentat pentru auditare documentele care confirmă că persoanele care au privatizat spațiul locativ întrunesc cerințele stabilite în art.5(3) și art.17 din Legea nr.1324 din 10.03.1993, ceea ce determină riscul fraudei la privatizarea acestui spațiu locativ.

Ca urmare a nestabilirii de către CR Dubăsari a mărimii plății pentru chiria a 12 apartamente repartizate specialiștilor din cadrul subdiviziunilor subordonate CR (servicii prevăzute în Regulamentul aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.191 din 19.02.2002), reieșind din prevederile anexelor la Legile bugetului de stat anuale, în perioada anilor 2009-2011, bugetul raional a ratat venituri în sumă de circa 145,8 mii lei (inclusiv în anul 2011 – 48,6 mii lei). De asemenea, nici AAPL din com.Coșnița nu au stabilit plăți pentru chiria apartamentelor neprivatizate.

• *AAPL de nivelul I și nivelul II nu au întreprins măsuri suficiente în vederea înregistrării în Registrul bunurilor imobile a drepturilor asupra bunurilor imobile (clădiri și construcții speciale) în valoare de peste 77,6 mil. lei (inclusiv gaze ducte – 16,3 mil lei), ceea ce contravine prevederilor*

art.5 din Legea nr.1543-XIII din 25.02.1998⁵⁵.

✓ Astfel, contrar prevederilor art.5 din Legea nr.1543-XIII din 25.02.1998, nu au fost înregistrate în Registrul bunurilor imobile drepturile asupra bunurilor imobile aflate la balanța AAPL în valoare de peste 61,3 mil.lei (APR – 25,3 mil.lei, primăria s.Molovata – 10,4 mil.lei, primăria s.Doroțcaia – 12,7 mil.lei, primăria s.Holercani – 12,5 mil.lei, primăria com.Molovata Nouă – 0,4 mil.lei, CRP Dubăsari – 0,007 mil.lei), din care în stare deplorabilă sînt imobilele din s.Doroțcaia – 477,5 mii lei, s.Holercani – 17,0 mii lei, Casa de deservire socială și Casa de cultură din s.Pîrîta – 2956,0 mii lei.

Casa de deservire socială din s. Pîrîta

✓ Unele AAPL, contrar prevederilor art.859 și 876 din Codul civil⁵⁶ și art.43 pct.1 din Legea nr.1543-XIII din 25.02.1998, nu au asigurat înregistrarea drepturilor de folosință sau de arendă asupra bunurilor imobile proprietate publică pe un termen mai mare de 3 ani. Astfel, DGITS n-a înregistrat în Registrul bunurilor imobile dreptul de folosință, pe un termen de 20 de ani, asupra sălii sportive și galeriei din incinta Casei de cultură din s.Pîrîta cu suprafața de 626,73 m² primită în folosință de la AAPL din s.Pîrîta. De asemenea, ca urmare a neperfectării contractului respectiv, nu sînt înregistrate drepturile de folosință ale IMSP CMF Dubăsari asupra clădirii în valoare de 13,5 mil.lei primite în comodat de la CR Dubăsari.

✓ CRP Dubăsari nu a asigurat perfectarea regulamentară a actelor de înregistrare a drepturilor de proprietate asupra a 2 automobile înregistrate în evidența contabilă în valoare de 256,3 mii lei. De exemplu, microbuzul "Mercedes 508 D" în valoare de 187,0 mii lei, deși a fost procurat la 17.07.2006, era înregistrat pe numele unei persoane fizice. De menționat că, potrivit unui raport de evaluare, parvenit pe parcursul auditului, valoarea de piață a acestui microbuz, la momentul procurării, nu putea depăși suma de 126,4 mii lei, ca urmare CRP Dubăsari irațional a suportat cheltuieli în sumă de 60,6 mii lei. De asemenea, AAPL din s.Pîrîta gestionează un tractor și o remorcă în lipsa certificatelor de înmatriculare.

Recomandări:

15. primarii UAT auditate și președintele raionului:

15.1. să asigure inventarierea și raportarea exhaustivă a patrimoniului public (inclusiv a fondului funciar), cu înregistrarea regulamentară a acestuia în evidența contabilă;

15.2. să întreprindă măsuri în vederea înregistrării la organele cadastrale a patrimoniului proprietate publică (inclusiv a fondului funciar) în conformitate cu prevederile legislației în vigoare;

15.3. să asigure încheierea contractelor de comodat privind transmiterea în gestiunea operatorilor economici fondați a patrimoniului public, cu înregistrarea conformă a acestuia în Registrul bunurilor imobile;

15.4. să întreprindă măsuri întru eliminarea deficiențelor indicate în prezentul Raport de audit la gestionarea și evidența patrimoniului public (inclusiv a terenurilor).

⁵³ Legea cu privire la antreprenoriat și întreprinderi nr.845-XII din 03.01.1992 (cu modificările și completările ulterioare).

⁵⁴ Legea privatizării fondului de locuințe nr.1324-XII din 10.03.1993 (cu modificările și completările ulterioare).

⁵⁵ Legea cadastrului bunurilor imobile nr.1543-XIII din 25.02.1998 (cu modificările și completările ulterioare).

⁵⁶ Codul civil, aprobat prin Legea nr.1107-XV din 06.06.2002 (cu modificările și completările ulterioare).

• AAPL nu au asigurat monitorizarea și administrarea conformă a procesului de dare în locațiune a bunurilor – proprietate publică, ca urmare fiind ratate venituri în bugetele locale.

Potrivit prevederilor Legii nr.121-XVI din 04.05.2007⁵⁷ (art.9), Legii nr.436-XVI din 28.12.2006 (art.14), în competența AAPL intră ținerea evidenței patrimoniului local, a contractelor de locațiune/arendă, concesiune și de administrare fiduciară, precum și exercitarea controlului asupra integrității și folosirii eficiente a patrimoniului UAT.

AAPL de nivelul II și de nivelul I, la darea în locațiune a activelor, nu au ținut cont de prevederile Legii bugetului de stat pe anul 2011⁵⁸, Legii nr.121-XVI din 04.05.2007 și ale Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.483 din 29.03.2008⁵⁹. Misiunea de audit a identificat unele venituri din darea în arendă a unor încăperi, necalculate și neîncasate. În acest sens, se exemplifică următoarele.

Potrivit datelor Raportului privind executarea bugetelor UAT la venituri pe toate componentele pe anul 2011, la art.121 alin.33 „Plata pentru arenda pentru terenurile cu altă destinație decât cea agricolă” și art.121 alin.35 „Chiria bunurilor proprietate publică” în bugetul raional Dubăsari au fost încasate venituri în sumă de 31,2 mii lei și, respectiv, 20,0 mii lei, achitate de către S.R.L. „Casa pescarului”. Auditul a constatat că tarifele aplicate pentru arenda terenurilor și bunurilor nu au fost ajustate la modificările cadrului legal (Legile bugetului de stat pe anul 2010 și pe anul 2011⁶⁰ și Legea nr.1308-XIII din 25.07.1997⁶¹) privind majorarea plății de arendă, ceea ce a condiționat diminuarea veniturilor bugetului raional pentru anii 2009-2011 cu 60,0 mii lei, din care pentru a. 2011 – cu 26,1 mii lei.

Primăria s.Ustia nu a oficializat relațiile de arendă a bunurilor imobile nelocuibile cu suprafața de 398,0 m², inclusiv cu Judecătoria Dubăsari (338 m²) și Procuratura Dubăsari (60 m²), anual fiind ratate venituri din arendă în sumă de peste 10,0 mii lei. Aceleași deficiențe au fost constatate și la primăria com.Coșnița (2,5 mii lei) și primăria s.Pîrîta (4,4 mii lei).

Potrivit deciziei CR nr.2/1 din 11.02.2005, de la balanța primăriei com.Coșnița la balanța CR a fost transmisă în proprietatea publică a raionului o casa de locuit cu 5 nivele. APR, în lipsa deciziei CR și actului de transmitere-predare întocmit regulamentar, a dat spre folosință Forțelor de menținere a păcii încăperi (subsolul, etajele I și II) din imobilul respectiv cu suprafața de 2120,4 m² pe o perioadă de 6 ani (11.02.2005 – 01.01.2011), fără a stabili caracterul transmiterii (gratuit sau contra plată).

Situațiile menționate au fost cauzate de neasigurarea oficializării relațiilor de arendă/chirie, respectării prevederilor legale la încheierea contractelor de locațiune cu agenți economici, precum și de lipsa în cadrul UAT a unor politici de reglementare a modului de gestionare a patrimoniului public, fapt care, în consecință, lipsește bugetul local de venituri pasibile încasării.

IMSP CMF Dubăsari, fără acordul CR, a transmis în subarendă unor persoane juridice și fizice o parte din spațiile din clădirea primită în comodat, încasînd anual plăți din arendă în sumă de circa 8,0 mii lei.

Recomandări:

16. președintele raionului și primarul s.Ustia să

institui proceduri ale sistemului de control intern care să asigure respectarea prevederilor regulamentare ce țin de domeniul acordării în locațiune a bunurilor imobile (inclusiv a terenurilor) proprietate publică, cu încasarea conformă a plăților pentru locațiune.

• AAPL auditate nu au întreprins măsuri corespunzătoare privind asigurarea gestionării regulamentare a sistemelor de aprovizionare cu apă potabilă și canalizare, inclusiv a sondelor arteziene, precum și de supraveghere a volumului de apă captată din aceste sonde.

Potrivit prevederilor art.29 alin.(1) lit.g) din Legea nr.436-XVI din 28.12.2006, primarul este responsabil de inventarierea și administrarea bunurilor domeniului public, în limitele competenței, iar conform art.75 alin.(2) din aceeași lege obiectele acvatice fac parte din bunurile domeniului public de interes local.

AAPL din com.Coșnița, s.Pîrîta, s.Cocieri, s.Dorotcaia nu au ținut cont de prevederile art.11 alin.(3) din Legea nr.837-XIII din 17.05.1996⁶², care stabilesc că AAPL nu pot fi fondatori/membri ai asociațiilor obștești, și au decis transmiterea proprietății publice locale (sondelor arteziene, rețelilor de aprovizionare cu apă și canalizare) în gestiunea asociațiilor obștești locale, iar AAPL din s.Molovata au transmis aceste rețele și sonde în gestiunea unui grup de persoane fizice.

Totodată, transmiterea patrimoniului public în valoare totală de 2606,7 mii lei (com.Cocieri – 876,8 mii lei, s.Dorotcaia – 294,3 mii lei, s.Pîrîta – 997,1 mii lei, com.Coșnița – 217,5 mii lei, s.Molovata – 221,0 mii lei) a fost efectuată cu abateri de la prevederile Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.688 din 09.10.1995⁶³, în lipsa actelor de transmitere-predare, întocmite regulamentar, și deciziei CL privind stabilirea caracterului transmiterii (gratuit sau contra plată). De menționat că, potrivit cadrului legal, asociațiile obștești sînt organizații necomerciale, iar prestarea serviciilor de alimentare cu apă a populației reprezintă de fapt o activitate comercială/de antreprenariat. Astfel, AAPL menționate s-au eschivat de la gestionarea patrimoniului public local, ceea ce determină riscul pierderii acestuia și ratarea unor venituri, suportînd, totodată, cheltuieli ineficiente pentru întreținerea acestor rețele (primăria com.Coșnița – 41,3 mii lei).

Contrar prevederilor art.27 alin.(1) și art.37 lit.f) din Codul apelor, de către primăria s.Holercani, com.Coșnița, s.Pîrîta captarea și utilizarea apelor subterane s-au efectuat în lipsa autorizațiilor de folosire specială a apei, în unele cazuri, aceasta fiind o consecință a lipsei pașaportului tehnic al sondelor, ceea ce duce la riscul poluării apelor subterane, precum și la neachitarea taxelor în buget.

Fără a ține cont de prevederile pct.6 din Hotărârea Guvernului nr.1406 din 30.12.2005⁶⁴, AAPL din com.Coșnița, s.Pîrîta, s.Cocieri, s.Dorotcaia, s.Molovata și s.Holercani nu au înființat în localitate o structură specializată pentru gestionarea și exploatarea serviciilor de alimentare cu apă și canalizare, ceea ce determină folosirea patrimoniului public în scopuri private.

• Factorii de decizie ai UAT de nivelul I n-au asigurat gestionarea adecvată a rețelilor de gazoduct.

La situația din 31.12.2011, rețelele de gazoduct din 8

⁵⁷ Legea privind administrarea și deținutarea proprietății publice nr.121-XVI din 04.05.2007 (cu modificările și completările ulterioare; în continuare – Legea nr.121-XVI din 04.05.2007).

⁵⁸ Legea bugetului de stat pe anul 2011 nr.52 din 31.03.2011.

⁵⁹ Hotărârea Guvernului nr.483 din 29.03.2008 „Privind aprobarea Regulamentului cu privire la modul de dare în locațiune a activelor neutilizate”.

⁶⁰ Legea bugetului de stat pe anul 2010 nr.133-XVIII din 23.12.2009.

⁶¹ Legea nr.1308-XIII din 25.07.1997 „Privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pămîntului”.

⁶² Legea cu privire la asociațiile obștești nr.837-XIII din 17.05.1996.

⁶³ Regulamentul cu privire la modul de transmitere a întreprinderilor de stat, organizațiilor, instituțiilor, a subdiviziunilor lor, clădirilor, construcțiilor, mijloacelor fixe și altor active, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.688 din 09.10.1995 (cu modificările și completările ulterioare).

⁶⁴ Hotărârea Guvernului „Cu privire la aprobarea Programului de alimentare cu apă și de canalizare a localităților din Republica Moldova pînă în anul 2015” nr.1406 din 30.12.2005.

primăriei⁶⁵ în valoare de peste 16,3 mil. lei, în conformitate cu prevederile pct.3 din Hotărârea Guvernului nr.683 din 18.06.2004⁶⁶, au fost transmise S.A. „Moldovagaz” la deservire tehnică, însă drepturile AAPL asupra lor n-au fost înregistrate la organul cadastral, ceea ce contravine aceluiași prevederi din cadrul normativ. De menționat că rețelele de gaze, care au fost construite din contul mijloacelor bugetului de stat și bugetelor UAT, sînt folosite gratuit de către S.A. „Moldovagaz”, deși, urmare a majorării numărului consumatorilor de gaze, obțin venituri suplimentare.

De asemenea, primăria com.Cosnița, contrar cadrului legal, n-a reflectat în evidența contabilă, la contul „Mijloace fixe”, rețelele de gazoduct cu lungimea de 5 km. Totodată, primăriile com.Corjova, com.Cocieri și com.Molovata Nouă nu au înregistrat în evidența contabilă rețelele de gaze, acestea fiind deservite de către agentul economic „Dubăsari-Gaz” din regiunea transnistreană.

Recomandări:

17. primarii și consiliile locale ale UAT:

17.1. să întreprindă măsuri exhaustive și ferme în vederea înregistrării la organele cadastrale a patrimoniului proprietate publică (gazoducte);

17.2. să examineze posibilitatea înființării întreprinderilor municipale de prestare a serviciilor publice de aprovizionare cu apă, cu transmiterea în gestiunea acestora a sistemelor de aprovizionare cu apă.

➤ **Gestionarea fondului funciar (terenurilor) este una degradantă și necesită, în mod neîntârziat, o abordare critică pentru redresarea necondiționată a stării lucrurilor.**

• *Pînă în prezent în raion n-au fost finalizate lucrările de delimitare a terenurilor proprietate publică a statului și a UAT, prin ce nu s-au respectat prevederile Legii nr.91-XVI din 05.04.2007 și ale Hotărîrii Guvernului nr.1528 din 29.12.2007⁶⁷.*

✓ AAPL nu dețin o informație exhaustivă privind fondul funciar aflat în proprietatea UAT, modul de utilizare și beneficiarii acestuia, ceea ce contravine prevederilor art.9 alin.(2) lit. i) și lit. j) din Legea nr.121-XVI din 04.05.2007. Unul din factorii care influențează asupra situației date este neasigurarea executării prevederilor art.11 din Legea nr.91-XVI din 5.04.2007, care stabilesc că Guvernul și AAPL pînă în anul 2008 urmau să asigure efectuarea lucrărilor de identificare și aprobare a terenurilor proprietate publică și pînă în anul 2009 să asigure înregistrarea acestora în Registrul bunurilor imobile.

De asemenea, nu au fost înregistrate în cadastrul bunurilor imobile nici terenurile aferente clădirilor proprietate a CR Dubăsari. O cauză a acestei situații sînt divergențele existente cu unele AAPL de nivelul I privind hotarele terenurilor respective, însă CR și autoritatea executivă nu au întreprins măsurile legale, conform competențelor, pentru soluționarea acestor probleme. De exemplu, pînă în prezent nu este determinat proprietarul și gestionarul terenului aferent Î.M. „COCM – Prietenia” cu suprafața de 5,35 ha (CR Dubăsari sau CL Cosnița).

• Primăriile com.Molovata Nouă, s.Ustia, com.Cosnița, s.Pîrîta nu dispun de registre exhaustive privind deținătorii, suprafața și tipul terenurilor, prin ce nu au asigurat ținerrea cadastrului în teritoriu, ceea ce contravine prevederilor art.10 din Codul funciar nr.828-XII din 25.12.1991 și determină riscul întocmirii incorecte a dării de seamă funciare și, respectiv, a gestionării ineficiente a fondului funciar. De exemplu, primăria com.Cosnița nu a indicat în

darea de seamă funciară terenurile Î.M. „COCM – Prietenia” cu suprafața de 5,36 ha, iar primăria com.Molovata Nouă nu poate identifica terenurile cu destinația construcției și curți cu suprafața de 20 ha indicate în darea de seamă funciară.

Totodată, auditul a stabilit că AAPL din com. Cocieri nu au identificat și nu au format terenuri proprietate publică a UAT cu suprafața totală de peste 6,7 ha, prin ce nu au fost respectate prevederile art.3 alin (2) din Legea nr.91-XVI din 05.04.2007, ceea ce nu permite intrarea în circuitul civil a acestor terenuri și duce la ratarea unor venituri posibile din gestiunea lor în sumă de la 5,5 mii lei pînă la 865,0 mii lei anual.

• *AAPL de nivelul I nu au asigurat o evidență concludentă și credibilă a plăților funciare. Astfel, nu sînt numite persoanele responsabile de evidența plăților funciare, în consecință, nu este asigurată întocmirea și păstrarea dosarelor privind vânzarea/arenda terenurilor proprietate publică a UAT, iar înregistrările din evidența plăților funciare prezintă un risc înalt de autenticitate.*

• În perioada 2011, urmare a vânzării-cumpărării terenurilor proprietate publică, în bugetele UAT au fost încasate venituri în sumă de 1229,8 mii lei. Deși potrivit prevederilor art.4 alin.(12) din Legea nr.1308-XIII din 25.07.1997 mijloacele bănești rezultate din vânzarea terenurilor proprietate publică a UAT se varsă la bugetul respectiv și urmează să fie utilizate la cheltuieli capitale și la realizarea măsurilor de valorificare a terenurilor noi și de sporire a fertilității solurilor, aceste venituri rămîn neutilizate la sfîrșitul anului, fiind utilizate în anul următor, ca surse din soldul disponibil, în alte scopuri decît cele legal stabilite.

Primăriile s.Molovata, s.Ustia și s.Dorotcaia, com. Cosnița, contrar prevederilor art.4 alin.(5) lit.c) din Legea nr.1308-XIII din 25.07.1997, au acordat cumpărătorilor dreptul de eșalonare a plăților în sumă de circa 85,0 mii lei⁶⁸ pe o perioadă de la 2 la 10 ani, deși aceste plăți urmau a fi achitate timp de o lună.

AAPL din com.Cosnița nu s-au folosit de drepturile prevăzute de pct. 34 din Regulamentul aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.136 din 10.02.2009 și nu au anulat rezultatele licitațiilor privind realizarea terenurilor, pentru care nu s-a achitat prețul bunului adjudecat la licitație în termenele prevăzute de art.33 și art.36 din același Regulament, ratînd astfel veniturile din acontul nerestituibil în sumă de 37,4 mii lei. De menționat că prețul terenurilor stabilit la licitație a fost majorat doar cu un pas (10%), ceea ce determină riscul netransparenței licitațiilor respective și de ratare a veniturilor în bugetul local.

• Veniturile bugetelor UAT din arenda terenurilor în anul 2011 au constituit 456,7 mii lei. Ca rezultat al nerespectării prevederilor art.17 alin.(3), art.24 și art.27 din Legea nr.113-XVI din 27.04.2007, unele primării din raion nu au asigurat o evidență conformă a angajamentelor deținătorilor de terenuri, denaturînd astfel datele soldurilor datoritorilor. De exemplu, primăria com.Cosnița nu ține evidența decontărilor privind plățile funciare, iar primăria s.Ustia, doar pentru anul 2011, în baza contractelor de arendă existente, nu a reflectat, la 01.01.2012, restanțe în sumă de 24,1 mii lei.

Primăria s.Ustia a ratat venituri în sumă de 77,5 mii lei anual, ca urmare a acordării, la 05.04.2009, S.R.L. „Enidalex Construct Service” în arendă fără plată a terenului cu suprafața de 3,0 ha, pentru efectuarea recultivării terenului adiacent de 1,34 ha acordat în arendă pentru extragerea zăcămintelor minerale. Deși potrivit Deciziei CL nr.2/03 din 04.03.2011 s-a aprobat rezilierea contractului menționat, pînă în prezent în baza de date a OCT nu au fost operate

⁶⁵ Primăriile satelor/comunelor: Cosnița, Dorotcaia, Holercani, Marcăuți, Molovata, Oxentea, Pîrîta, Ustia.

⁶⁶ Hotărîrea Guvernului nr.683 din 18.06.2004 „Despre aprobarea Regulamentului privind modul de transmitere a rețelelor de gaze întreprinderilor de gaze ale Societății pe Acțiuni „Moldovagaz” la deservire tehnică” (cu modificările ulterioare).

⁶⁷ Hotărîrea Guvernului nr.1528 din 29.12.2007.

⁶⁸ Primăria s.Molovata – 25,9 mii lei, primăria s.Ustia – 12,5 mii lei, primăria s.Dorotcaia – 10,7 mii lei.

modificările de rigoare.

Primăria s.Ustia și primăria s.Pîrîta au ratat venituri în sumă de 15,7 mii lei și, respectiv, de 5,4 mii lei ca urmare a neajustării plăților funciare reieșind din modificarea⁶⁹ tarifelor stabilite în Legea nr.1308-XIII din 25.07.1997 pentru arenda terenurilor cu suprafața de 5,19 ha și, respectiv, de 24,97 ha.

AAPL din com.Cocieri, com.Molovata Nouă s-au eschivat de la aplicarea sancțiunilor față de beneficiarii arende funciare care au acumulat restante la achitarea plăților. Astfel, primarii com.Cocieri, com.Molovata Nouă și s.Holercani nu au asigurat ca în contractele de arendă funciară să fie prevăzută clauza privind calcularea penalității pentru nerespectarea termenului de achitare, ca urmare, veniturile ratate de către aceste primării numai în anul 2011, în funcție de modalitatea de calculare a majorărilor de întârziere (art.619 din Codul civil sau art. 4 alin.(4) din Legea 1308-XIII din 25.07.1997), a constituit circa 11,0 mii lei. De asemenea, primăria com.Coșnița n-a inclus clauze privind aplicarea sancțiunilor financiare în contractele de vânzare-cumpărare a terenurilor, ratînd venituri în sumă de 10,8 mii lei.

Primăria com.Cocieri, contrar prevederilor art.10¹ din Legea 1308-XIII din 25.07.1997, nu a asigurat calcularea și încasarea plății pentru folosința/arenda terenurilor cu suprafața de 1,08 ha și de 0,84 ha, ratînd anual venituri în sumă de la 1,5 mii lei pînă la 258,0 mii lei. Aceeași situație a fost stabilită și la primăria s.Molovata pentru terenul aferent construcției private a S.R.L. "Agrolida" cu suprafața de 0,09 ha. De asemenea, primăria s.Molovata și primăria com.Coșnița nu au calculat plata pentru arenda terenului cu suprafața de 3,75 ha și, respectiv, 1,75 ha, ratînd venituri în anul 2011 în sumă de 3,4 mii lei și, respectiv, de 2,8 mii lei.

Primăria s.Molovata, la 05.09.2006, a dat în arendă S.R.L. "Paragon" 2 terenuri cu suprafața totală de 8,3 ha, cu destinația "neproductiv", pe un termen de 49 de ani, dar a calculat plata de arendă reieșind din prețul normativ al pămîntului pentru terenurile agricole, ceea ce determină riscul ratării anuale a unor venituri în mărime de 204,3 mii lei.

AAPL din s.Ustia nu au monitorizat îndeplinirea condițiilor contractuale de către S.R.L. „Plăsmuire”, căreia la 05.04.2006 i-au fost acordate, pe un termen de 99 de ani, în suprafață 3 terenuri din fondul forestier cu suprafața totală de 8,883 ha, cu plata anuală de folosință în mărime de 42,4 mii lei și cu condiția efectuării în termen de 5 ani a investițiilor în sumă de circa 45 mii dolari SUA în construcția unei baze de odihnă de vară pentru copii. Astfel, deși pînă în prezent agentul economic nu a efectuat investițiile prevăzute, AAPL din s.Ustia nu au întreprins măsuri pentru rezilierea contractului.

Terenurile destinate efectuării construcțiilor cu suprafața de 0,232 ha și de 0,006 ha de către AAPL din s.Molovata și, respectiv, din com.Coșnița au fost transmise în arendă și nu vîndute la licitație. Această situație nu este justificată, deoarece la expirarea contractului de arendă proprietarul terenurilor nu va mai putea utiliza ulterior aceste terenuri în alt scop, pe ele deja fiind amplasate construcții proprietate privată, astfel fiind imposibilă darea în arendă altor persoane decît proprietarilor construcțiilor, ceea ce duce la o gestiune ineficientă a terenurilor respective. Totodată, în viziunea auditului, cea mai corectă metodă de obținere a unui teren pentru construcție este vânzarea-cumpărarea acestuia. Însă, darea în arendă a terenurilor, cu comercializarea ulterioară a acestora, reprezintă o metodă de diminuare a prețului, fără a comite o derogare de la normă. Prin urmare, acest

model de comercializare a terenurilor nu numai reduce veniturile bugetare, dar poate fi calificat drept risc de fraudă. Astfel, un teren din com.Coșnița, după darea în exploatare a construcțiilor, a fost privatizat, aplicîndu-se coeficienți de diminuare a prețurilor pentru terenurile aferente, ceea ce duce la ratarea veniturilor în bugetul local.

Recomandări:

18. primarii UAT auditate și președintele raionului:

18.1. să implementeze un sistem de control intern eficient în domeniul administrării și gestionării fondului funciar, inclusiv privind utilizarea mijloacelor bănești rezultate din vânzarea terenurilor proprietate publică a UAT în scopurile prevăzute de legislația în vigoare;

18.2. să asigure urgentarea delimitării și înregistrării terenurilor proprietate publică;

18.3. să coreleze plățile funciare privind arenda și vânzarea-cumpărarea terenurilor la nivelul celor de piață și la prevederile cadrului legal existent;

18.4. să asigure evidența plăților funciare, conform prevederilor cadrului legal existent, în baza documentelor confirmative, cu stabilirea exhaustivă a persoanelor responsabile de evidența plăților respective și încasarea acestora (inclusiv a penalităților);

18.5. să elaboreze și să aprobe reglementări privind modul de atribuire a terenurilor pentru construcții, cu scopul asigurării majorării încasărilor funciare.

• AAPL nu au asigurat ținerea unei evidențe contabile conforme, ceea ce a generat denaturări la raportarea situațiilor financiare.

Evidența tranzacțiilor privind vânzarea-cumpărarea terenurilor și plăților pentru arenda terenurilor nu este integrată în evidența contabilă a UAT, iar datoriile nu sînt reflectate în bilanțul contabil.

Contrar prevederilor pct.74 alin.5) din Instrucțiunea 94, primăria com.Molovata Nouă nu a asigurat o evidență conformă a documentației de proiect privind reconstrucția rețelelor de aprovizionare cu apă potabilă în sumă de 200,0 mii lei, înregistrînd direct la cheltuieli mijloacele utilizate, deși aceasta urma a fi înregistrată la contul mijloacelor fixe, prin ce a denaturat datele din raportul financiar pe anul 2011.

CPR Dubăsari, contrar prevederilor art.19 alin.(2) din Legea nr.113-XVI din 27.04.2007, în anul 2011, neregulamentar a decontat mijloacele fixe în sumă de 280,9 mii lei transmise cu titlul gratuit primăriei s.Ustia în anul 2012, ceea ce a condiționat denaturarea datelor din dărea de seamă pe anul 2011.

Cu nerespectarea prevederilor pct.50 din Instrucțiunea 93, APR a reflectat la valoarea blocului locativ nr.1 (13742,6 mii lei) valoarea stației de epurare, cazangeriei și gazoductului în sumă de 2444,7 mii lei, care urmau a fi ținute în evidență separat.

APR și primăriile s.Ustia, com.Cocieri, s.Pîrîta și s.Molovata, contrar prevederilor art.17 alin.(4) din Legea nr.113-XVI din 27.04.2007, pct.69 din Instrucțiunea 94 și pct.40 din Instrucțiunea 93, nu au înregistrat în evidența contabilă, la subcontul 014 – „Terenuri”, terenurile proprietate a UAT, inclusiv terenurile aferente construcțiilor proprietate publică locală, aflate în gestiunea instituțiilor publice.

Recomandări:

19. primarii UAT auditate și președintele raionului:

19.1. să asigure organizarea ținerii evidenței contabile și raportării situațiilor financiare în conformitate cu prevederile legislației în vigoare, cu înlăturarea tuturor deficiențelor constatate de audit;

19.2. în comun cu DGF, să asigure desfășurarea instru-

⁶⁹ Legea nr.108-XVI din 17.12.2009, în vigoare de la 01.01.2010.

irilor în domeniul financiar-contabil pentru personalul din contabilitățile AAPL din raion.

• *Auditul a constatat că AAPL nu au asigurat evidența și integritatea bunurilor materiale gestionate, iar lipsa de monitorizare și control asupra acestora a dus la folosirea gratuită a lor în scopuri private în dauna interesului public.*

Conform datelor evidenței contabile a APR, la 31.12.2011, în stoc se aflau 10,4 tone de motorină, în sumă de 127,5 mii lei. Inventarierea stocului de motorină de 15,34 tone în valoare de 201,8 mii lei, efectuată de către audit, reieșind din datele evidenței contabile la situația din 01.10.2012, a stabilit lipsa a 11,15 tone de motorină în valoare de circa 150,0 mii lei, aflate la depozitare la S.R.L. "Nistrea Grup" – 2,6 tone, CAP "Doroțcaia Agro" – 8,05 tone, S.R.L. "Agro Dor Prod" – 0,5 tone.

Decontarea a 3,0 tone de motorină în sumă de 7,0 lei, în lipsa documentelor justificative, a condus la majorarea prețului motorinei la APR de la 14,7 lei la 19,27 lei pentru 1 litru, ceea ce contravine prevederilor Instrucțiunii 93 (fiind denaturată valoare cu circa 17,2 mii lei).

Deficiențele stabilite determină riscul fraudării bugetului raional Dubăsari în sumă de circa 167,2 mii lei, prin folosirea neautorizată a patrimoniului public local de către agenții economici fără a achita dobinzi pentru creditarea acestora.

Recomandări:

20. președintele raionului să asigure returnarea în proprietatea publică a 14,15 tone de motorină.

IV. Evaluarea conformării și executării/ implementării cerințelor/recomandărilor anterioare ale Curții de Conturi

În rezultatul verificărilor efectuate la compartimentul respectiv, auditul a constatat că AAPL n-au întreprins măsurile necesare în vederea remedierii iregularităților constatate anterior de către Curtea de Conturi, astfel contribuind la perpetuarea unui management financiar/operațional contraperformant, atestat în precedentul Raport de audit.

Deși conducerea raionului a aprobat un plan de măsuri privind implementarea recomandărilor auditului precedent

conform Raportului auditului regularității administrării și întrebuințării resurselor financiare publice pentru investițiile și reparațiile capitale la Aparatul președintelui raionului Dubăsari pe anul 2009 și utilizării acestora pe perioada anilor 2004-2008, aprobat prin Hotărârea Curții de Conturi nr.55 din 06.07.2010, în cadrul actualului audit s-a stabilit că din cele 6 recomandări expuse 4 recomandări nu au fost executate, iar 2 recomandări au fost executate parțial.

În cadrul prezentei misiuni de audit au fost constatate deficiențe analogice, iar recomandările anterioare neimplementate de către AAPL au fost actualizate și reiterate în prezentul Raport de audit.

V. Concluzii generale

Misiunea de audit a constatat cazuri de nerespectare a reglementărilor legale, fiind identificate iregularități și încălcări, care au subminat procesul bugetar și buna gestiune a patrimoniului public.

N-a fost asigurată realizarea unor proceduri și instrumente eficiente în vederea identificării și colectării integrale a veniturilor proprii, inclusiv provenite din: folosirea terenurilor și patrimoniului proprietate publică; realizarea terenurilor publice; plata taxei pentru unitățile comerciale și/sau de prestări servicii.

Urmare a managementului financiar necorespunzător, s-au constatat abateri semnificative în materie de disciplină financiară la efectuarea cheltuielilor din bugetul raionului, care au generat: efectuarea de cheltuieli neregulate; denaturarea datelor din registrele contabile și dările de seamă; încălcarea procedurilor la achiziții de mărfuri și servicii; efectuarea de cheltuieli neregulate pentru reparații capitale.

Managementul și controlul intern imprudențial în procesul de gestionare a patrimoniului public au generat deficiențe și lacune, ce se exprimă prin: lipsa unei evidențe conforme a patrimoniului public și a raportării veridice a situațiilor patrimoniale; neasigurarea înregistrării integrale a dreptului de proprietate la organul cadastral; neîncheierea contractelor de comodat privind transmiterea patrimoniului în gestiune.

**Șeful echipei de audit,
controlor de stat principal, auditor public**

**Membrii echipei de audit:
controlor de stat superior, auditor public
controlori de stat, auditori publici:**

Responsabil de întocmirea Raportului de audit:

**Șeful Direcției Centru a Direcției generale nr. III (auditul
autorităților publice locale)**

C.Furculiță

**S.Josan
M.Goncear
N.Ciubaci**

S.Știrbu

Anexa nr.2

Analiza exercițiului bugetar la venituri, în dinamică, pe anii 2008-2011

Denumirea	Coduri	2008	2009	2010	2011
Venituri, total		89397,1	83759,3	94975,2	98879,4
Venituri curente	100.00	10852,3	11855,6	11355,6	12488,6
Venituri fiscale	110.00	7748,6	7538,9	8231,7	9249,8
Impozit pe venit	111.00	5755,7	5824,6	6044,6	6861,6
Impozitul pe venit din salariu	111.01	4694,2	5326,2	5543,9	6492,7
Impozitul pe venit aferent operațiunilor de predate în posesie și/sau folosință a proprietății imobiliare	111.05		0,4	0,8	0,1
Alte impozite pe venit	111.09	173,5	250,8	286,2	260,3
Impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător reținut la sursa de plată	111.20	139,3	136	67,1	85,6
Impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător reținut la sursa de plată	111.21	721,8	67,2	115,6	15,7
Impozitul pe venit reținut din suma dividendelor achitate	111.22	26,8	43,9	31	7,1
Impozite pe proprietate	114.00	1340,3	1401,9	1587,1	1731,1
Impozit funciar pe terenurile cu destinație agricolă, cu excepția impozitului de la gospodăriile țărănești (de fermier)	114.01	552,9	615,4	671,9	673
Impozit funciar pe terenurile cu altă destinație decât cea agricolă	114.02	99,7	122,3	121,3	129,2
Impozit funciar încasat de la persoanele fizice	114.03	261,2	261,7	256,4	262,1
Impozit funciar pe pășuni și fânețe	114.06	3,9	5,6	9,6	6,2
Impozit funciar pe terenurile cu destinație agricolă de la gospodăriile țărănești (de fermier)	114.07	221,2	164,3	170,6	181,2
Impozit pe bunurile imobiliare ale persoanelor juridice	114.10	84,8	99,9	67,6	64,4
Impozit pe bunurile imobiliare ale persoanelor fizice	114.11	116,4	132,8	140,9	153,5
Impozit pe bunurile imobiliare cu destinație comercială și industrială	114.12			124,8	136,6
Impozit pe bunurile imobiliare achitate de către persoanele fizice – cetățeni din valoarea estimată (de piață) a bunurilor imobiliare	114.14			23,9	124,8
Impozite interne pe mărfuri și servicii	115.00	652,7	312,4	600,1	657,1
Impozitul privat	115.04	116,2	-1,7	22,7	14,2
Taxa pentru prestarea serviciilor de transport auto pe teritoriul municipiilor, orașelor și satelor (comunelor)	115.39				
Taxa de amplasare a publicității	115.41	0,1	1,3	2,2	1,7
Taxa balneară	115.42	100	105,2	81,8	104,9
Taxa pentru apă	115.51	87	-0,1	30,8	212,9
Taxa de licență pentru anumite genuri de activitate	115.54	118,9	57,5	95,9	85,4
Taxa de licență pentru activități de urbanism și autorizările de construire sau desființare	115.57	45,2	29,7	44,5	13,6
Taxa de organizare a licitațiilor și loierilor pe teritoriul unității administrative-teritoriale	115.56	14,9	5,7	-0,5	
Taxa de înregistrare a asociațiilor obștești și a mijloacelor mass-media	115.60		0,1	0,1	
Încasări nefiscale	120.00	1057,8	1053,7	1821,2	1828,1
Alte venituri din activitatea de întreprinzător și din proprietate	121.00	612,4	457,1	763,3	623,9
Dobânzile aferente soldurilor mijloacelor bugetare la conturile bancare	121.12	251,4	133,2	111,4	67,7
Arenda pentru resursele naturale	121.31	2,7	2,7		2,7
Plata pentru arenda terenurilor cu destinație agricolă	121.32	142,2	102,8	110,9	107,8
Plata pentru arenda pentru terenurile cu o altă destinație decât cea agricolă	121.33	76,2	127,2	412,9	348,9
Chiria bunurilor proprietate publică	121.35	66,5	57,9	88,8	56,5

Anexa nr.1

Analiza exercițiului bugetar la venituri pe anul 2011

Codul	Denumirea veniturilor	Aprobat	Rectificat	Executat	Pondere, %	Execuții, %
111.01	Impozitul pe venit din salariu	6071,9	6087,9	6492,7	6,6	106,6
111.05	Impozitul pe venit aferent operațiunilor de predate în posesie	-	-	0,1	0,1	
111.09	Alte impozite pe venit	296,0	247,6	260,3	0,3	105,1
111.20	Impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător reținut la sursa de plată	70,0	66,9	85,6	0,1	128,0
111.21	Impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător reținut la sursa de plată	-	15,3	15,7		100,0
111.22	Impozitul pe venit reținut din dividendele achitate	2,4	2,4	7,1		295,8
114.01	Impozit funciar pe terenurile cu destinație agricolă, cu excepția impozitului de la gospodăriile țărănești (de fermier)	697,7	650,8	673,0	0,7	91,5
114.02	Impozit funciar pe terenurile cu altă destinație decât cea agricolă	159,7	131,2	129,2	0,1	103,4
114.03	Impozit funciar încasat de la persoanele fizice	268,7	256,9	262,1	0,3	102,0
114.06	Impozit funciar pe pășuni și fânețe	11,9	6,8	6,2		91,2
114.07	Impozit funciar pe terenurile cu destinație agricolă de la gospodăriile țărănești (de fermier)	225,7	174,3	181,2	0,2	104,0
114.10	Impozit pe bunurile imobiliare ale persoanelor juridice	31,2	61,9	64,4		104,0
114.11	Impozit pe bunurile imobiliare ale persoanelor fizice	142,7	144,9	153,5	0,1	105,9
114.12	Impozit pe bunurile imobiliare cu destinație comercială și industrială	105,8	136,2	136,6	0,1	100,3
114.14	Impozit pe bunurile imobiliare achitate de către persoanele fizice – cetățeni din valoarea estimată (de piață) a bunurilor imobiliare	18,4	117,8	124,8	0,1	105,9
115.04	Impozitul privat	2,0	13,0	14,2		109,2
115.39	Taxa pentru prestarea serviciilor de transport auto pe teritoriul municipiilor, orașelor și satelor (comunelor)					
115.41	Taxa de amplasare a publicității	1,0	1,0	1,7		170,0
115.42	Taxa balneară	70,0	81,8	104,9	0,1	129,8
115.54	Taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova	325,0	219,0	224,4	0,2	102,5
115.51	Taxa pentru apă	65,0	212,9	212,9	0,2	100,0
115.54	Taxa pentru extragerea minerelelor utile	98,0	90,0	85,4	0,1	94,9
115.57	Plata pentru certificatele de urbanism și autorizările de construire sau desființare	26,7	15,2	13,6		89,5
121.12	Dobânzile aferente soldurilor mijloacelor bugetare la conturile bancare	80,9	62,4	67,7		108,5
121.31	Arenda pentru resursele naturale	2,0	2,0	2,7		135,0
121.32	Plata pentru arenda terenurilor cu destinație agricolă	135,9	129,4	107,8	0,1	83,3
121.33	Plata pentru arenda pentru terenurile cu o altă destinație decât cea agricolă	197,7	381,2	348,9	0,3	91,5
121.35	Chiria bunurilor proprietate publică	47,5	68,9	56,5		82,0
121.36	Alte venituri din proprietate			0,2		0,2
121.37	Taxa pentru patenta de întreprinzător	30,5	34,6	40,0		115,6
122.27	Taxa de piață	3,5	2,9	2,9		100,0
122.28	Taxa pentru amenajarea teritoriului	286,2	243,0	257,4	2,6	105,9
122.29	Taxa pentru cazare	32,5	38,0	38,5		100,0
122.30	Taxa pentru unitățile comerciale și/sau de prestări servicii de servicii sociale	265,2	371,6	426,8	0,3	114,9
122.40	Alte încasări	13,1	18,6	29,9		160,8
123.01	Amenzi și sancțiuni administrative	31,5	86,1	109,0	0,1	126,6
123.02	Amenzi aplicate de poliția miteră	400,0	333,0	339,7	0,3	102,0
123.11	Încasări de la vizitarea averii și valori confisicate					
151.01	Mijloace speciale	2022,4	1486,9	1392,0	1,4	93,6
161.01	Venituri fondurilor speciale (cu excepția celor încasate de organul vanal)	18,0	18,0	18,8		104,4
300 Transferuri		88149,6	9083,3	84738,5	85,7	94,1
310	Transferuri pentru cheltuielile curente primite de la bugetele de alt nivel	66810,0	66810,0	66810,0	67,6	100,0
330	Mijloace încasate prin decontări reciproce de la bugetele de alt nivel	20491,9	22101,3	16756,5	16,9	75,8
360	Transferuri între componentele bugetului	847,7	1172,0	1172,0	1,2	100,0
400	Granturi	-	1652,2	1652,2	1,7	100,0
Venituri, total:		100406,3	103475,8	98879,4	100,0	95,6
Inclusiv, venituri proprii		12256,7	13663,6	14140,8	14,3	103,5

Sursă: Raportul privind executarea bugetului raionului Dubăsari, la venituri, pe anul 2011

Anexa nr. 3

Analiza exercițiului bugetar la cheltuieli pe anul 2011,
conform clasificărilor economice

(mii lei)

Nr. d/o	Specificație	Articol de cheltuieli	Aprobat	Rectificat	Executat	Pondere, în total executat (%)	Raport executat către rectificat	Diferență executat către rectificat (+); (-)
1	2	3	4	5	6	7	8 (col.6/5)	9 (col.6-5)
	Cheltuieli totale, din care:		100577.1	111808.1	101953.3	100	91.2	-9854.8
1	Retriebuirea muncii	111.00	46238.7	45091.0	44220.8	43.4	98.1	-870.2
2	Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii	112.00	8101.7	8012.5	7780.2	7.6	97.1	-232.3
3	Plata marfurilor și serviciilor	113.00	20070.5	21221.6	19411.5	19.0	91.5	-1810.1
4	Deplasări în interes de serviciu	114.00	237.1	206.0	155.1	0.2	75.3	-50.9
5	Prime de asigurare obligatorii de asistență medicală	116.00	1232.9	1221.6	1175.7	1.1	96.2	-45.9
6	Plata dobinzilor	120.00						
7	Transferuri curente, inclusiv:	130.00	22014.8	24173.2	18507.7	18.2	76.6	-5665.5
7.1	Transferuri pentru produse și servicii	131.00	733.2	939.1	808.1	0.8	86.1	-131.0
7.2	Transferuri în scopuri de producție	132.00	325.0	275.0	221.0	0.2	80.4	-54.0
7.3	Transferuri curente către bugetele de alt nivel și între componentele bugetului	133.00		7.8	7.7		98.7	-0.1
7.4	Transferuri către instituțiile financiare și alte organizații	134.00		263.8	263.8	0.3	100	
7.5	Transferuri către populație	135.00	20956.6	22687.5	17207.2	16.9	75.8	-5480.3
8	Alte cheltuieli curente	181.00						
9	Cheltuieli capitale, inclusiv:	200.00	2681.4	11882.1	10702.4	10.5	90.1	-1179.7
9.1	Investiții capitale	241.00	400.0	1444.4	1383.0	1.4	95.7	-61.4
9.2	Procurarea mijloacelor fixe	242.00	739.7	2183.1	1525.1	1.5	69.9	-658.0
9.3	Reparații capitale	243.00	1441.7	7379.6	6977.3	6.8	94.5	-402.3
9.4	Transferuri capitale	270.00	100.0	875.0	817.0	0.8	93.4	-58.0
9.5	Alte cheltuieli capitale	280.00						
10	Creditarea netă	600.00						

Alte venituri din proprietate	121.36	30.8	0.4	5.2	0.2
Taxa pentru patenta de întreprinzător	121.37	42.6	32.8	34.1	40
Taxe și plăți administrative	122.07	421.6	403.2	535.9	755.5
Taxa de piață	122.27	4.3	5.7	2.8	2.9
Taxa pentru amenajarea teritoriului	122.28	151.7	147.8	210.8	257.4
Taxa pentru unitățile comerciale și/sau de prestări servicii de deservire socială	122.30	152.6	180.8	261.8	426.8
Alte încasări	122.40	70.7	26.9	36	29.9
Taxa pentru folosirea spațiilor subterane în scopul construcțiilor obiectelor subterane, altele decât cele destinate extracției mineralelor utile	122.48				
Taxa pentru exploatarea construcțiilor subterane în scopul desfășurării activității de întreprinzător, altele decât cele destinate extracției mineralelor utile	122.49				
Amenzi și sancțiuni administrative	123.00	23.7	193.3	522	448.7
Amenzi și sancțiuni administrative	123.01	20.6	30.6	107.3	109
Amenzi aplicate de poliția rutieră	123.02	0.1	150.2	413.8	339.7
Încasări de la vânzarea averii și valori confiscate	123.11	3.1	12.5	0.9	
Mijloace speciale ale instituțiilor publice	151.00	2032.8	3248.1	1286.7	1392
Mijloace speciale	151.01	2032.8	3248.1	1286.7	1392
Veniturile fondurilor speciale	161.00	13.1	15.1	16	18.8
Veniturile fondurilor speciale (cu excepția celor încasate de organul vamal)	161.01	13.1	15.1	16	18.8
Transferuri	300.00	78544.8	71903.5	81286	84738.5
Transferuri pentru cheltuielile curente primite de la bugete de alt nivel	310.00	47116.8	49889.8	61985.1	66810
Transferuri curente de la bugetele municipale	313.00				
Mijloace încasate prin decontări reciproce de la bugetele de alt nivel	330.00	28674.8	19329.1	16896.5	16756.5
Mijloace încasate prin decontări reciproce pentru cheltuielile curente	331.00	11124.3	12298.8	16321.6	15078.3
Mijloace încasate de la bugetul de stat prin decontări reciproce pentru cheltuielile curente, conform legii bugetului de stat	331.01	11124.3	12298.8	16321.6	15078.3
Mijloace încasate prin decontări reciproce pentru cheltuielile capitale	332.00	17550.5	7030.2	575	1678.2
Mijloace încasate de la bugetul de stat prin decontări reciproce pentru cheltuielile capitale conform legii bugetului de stat	332.01	17550.5	7030.2	575	1678.2
Transferuri între componentele bugetului de stat, bugetul asigurărilor sociale de stat și componentele bugetelor unităților administrative-teritoriale	360.00	2753.3	2684.7	2404.4	1172
Transferuri între componentele bugetului de stat și componenta fonduri speciale	362.00	2753.3	2684.7	2404.4	1172
Transferuri între componenta fonduri speciale ale bugetelor de nivel I și II	362.31	1372.4	1845.7	362.5	
Transferuri între componenta fonduri speciale ale bugetului de stat și componenta fonduri speciale ale bugetelor de nivel II	362.32	797.3	594.9	795.9	972.2
Transferurile între componenta proiecte finanțate din surse externe ale bugetului de stat și componenta proiecte finanțate din surse externe ale bugetelor de nivel I și II	362.33	583.6	244.1	1246	199.8
Granturi	400.00			2333.5	1652.2
Granturi	410.00			2333.5	1652.2
Granturi interne	411.00			74.4	15.7
Granturi externe	412.00			2259.1	1636.5
Granturi externe pentru instituțiile publice	412.03			2259.1	1636.5

Anexa nr. 4

Analiza exercițiului bugetar la cheltuieli pe anul 2011, conform clasificăției funcționale

(mii lei)

Grupa	Specificație	Executat, anul 2010	Pondere (%), în total, anul 2010	Precizat, anul 2011	Cheltuieli efective, anul 2011	Pondere (%), în total, anul 2011	% executării, 2011/2010	% executării efectiv/precizat
1	2	3	4	5	6	7	8 (col.6/3)	9 (col.6/5)
	Cheltuieli, în total, din care:	97407.9	100	111808.1	102680.5	100	105.4	91.8
01	Serviciile de stat cu destinație generală	6617.7	6.8	9510.0	8767.3	8.5	132.5	92.2
03	Apărarea națională	46.6	0.1	79.8	68.9	0.1	147.8	86.3
05	Menținerea ordinii publice și securitatea națională	10213.7	10.5	9826.8	9941.9	9.7	97.3	101.2
	Cheltuielile domeniului social-cultural, în total, din care:	72140.6	74.0	84361.2	77144.2	75.1	106.9	91.4
06	Învățământul	46452.1	47.7	52728.1	51517.9	50.2	110.9	97.7
08	Cultura, arta, sportul și activitățile pentru tineret	6664.8	6.8	7827.7	7342.4	7.1	110.2	93.8
09	Ocrotirea sănătății	387.3	0.4	160.0	159.6	0.2	41.2	99.8
10	Asigurarea și asistența socială	18636.4	19.1	23645.4	18124.3	17.6	97.2	76.6
	Cheltuielile domeniului economic, în total, din care:	8389.5	8.6	8030.3	6758.2	6.6	80.5	84.2
11	Agricultura, gospodăria silvică, gospodăria piscicolă și gospodăria apelor	392.8	0.4	606.1	520.0	0.5	132.4	85.8
12	Protecția mediului și hidrometeorologia			8.5	8.5			100
13	Industria și construcțiile	211.3	0.2	277.1	217.7	0.2	103.0	78.6
14	Transporturile, gospodăria drumurilor, comunicațiile și informatica	501.8	0.5	225.0	171.0	0.2	84.7	76.0
15	Gospodăria comunală și gospodăria de exploatare a fondului de locuințe	4912.4	5.1	3470.8	2771.4	2.7	56.4	79.8
16	Complexul pentru combustibil și energie	91.0	0.1					
19	Alte servicii legate de activitatea economică	38.6						
20	Activitățile și serviciile neatribuite la alte grupe principale	2244.7	2.3	3442.8	3069.6	3.0	136.7	89.2
23	Creditarea netă	-3.1						

41 HOTĂRÎRE

privind aprobarea Programului activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2013

În conformitate cu prevederile art.7, art.15, art.16 și art.30 din Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008, Curtea de Conturi

hotărâște:

1. Se aprobă Programul activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2013 (se anexează).

2. Șefii Direcțiilor generale de audit vor asigura:

a) formarea echipelor de audit în funcție de complexitatea fiecărui audit, volumul, specificul domeniului și al entității auditate;

b) executarea, în termenele stabilite, a Programului activității de audit pe anul 2013 de către toate persoanele responsabile de realizarea acțiunilor de audit.

3. Prezenta hotărîre și Programul activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2013 se aduc la cunoștință angajaților Curții de Conturi.

4. Controlul asupra executării prezentei hotărîri și a Programului activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2013 se pune în sarcina vicepreședintelui Curții de Conturi.

PREȘEDINTELE CURȚII DE CONTURI

Serafim URECHEAN

Nr. 54. Chișinău, 4 decembrie 2012.

Anexă
la Hotărîrea Curții de Conturi
nr. 54 din 04.12.2012

PROGRAMUL activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2013

I. Introducere

În activitatea Curții de Conturi planificarea activității de audit are un rol important. Prin acest proces Curtea se asigură că resursele financiare și umane disponibile vor

fi utilizate cu maximă eficiență pentru a promova principiile buneii guvernări în gestionarea fondurilor publice, standardele înalte de management financiar, în vederea atingerii impactului dorit în activitatea de audit public extern.

De asemenea, planificarea anuală a activității de audit contribuie la realizarea obiectivelor statuate prin Legea Curții de Conturi și în Planul de Dezvoltare Strategică pe anii 2011-2015.

În temeiul art.30 din Legea Curții de Conturi, Curtea **decide în mod autonom** asupra Programului său de activitate anual și multianual. Principiile cu caracter general luate în considerație la elaborarea Programului activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2013 sînt: independența, imparțialitatea și obiectivitatea formulării propunerilor, potrivit cărora selectarea activităților de audit și a entităților nu a depins de interese externe, sau de orice alt tip de interese de grup, efectuîndu-se în mod imparțial.

Scopul elaborării Programului constă în eficientizarea activității de audit a Curții de Conturi prin managementul adecvat al resurselor umane, inclusiv creșterea eficienței prin valorificarea optimă a resurselor; stabilirea subiectelor și obiectelor auditurilor, perioadei de executare a acestora, întru asigurarea activității de audit extern pe principii cost-eficientă, efectuarea de audituri independente, credibile și transparente asupra formării și utilizării resurselor financiare ale bugetului public național și gestionării patrimoniului public.

II. Obiectivele Programului

Prin realizarea Programului activității de audit pe anul 2013 se urmărește:

- contribuirea la promovarea reformei managementului finanțelor publice;
- îmbunătățirea și dezvoltarea cadrului legislativ, politicilor ce țin de gestiunea fondurilor publice;
- evaluarea implementării politicilor fiscal-bugetare, orientate spre creșterea economică durabilă;
- evaluarea politicilor sectoriale, menite să asigure îmbunătățirea calității serviciilor publice;
- identificarea slăbiciunilor instituționale, precum și a disfuncționalităților sistemelor de administrare și control propriu, care afectează colectarea eficientă a veniturilor la bugetul public național;
- detectarea neregulilor care periclitează asigurarea disciplinei financiare, echității și transparenței în gestionarea fondurilor publice;
- identificarea și evaluarea conformității procedurilor de achiziții de mărfuri, lucrări și servicii în condiții de economicitate, eficiență și eficacitate, în scopul optimizării cheltuielilor;
- contribuirea la perfecționarea procesului bugetar prin aplicarea noilor metode de management financiar, bazat pe programe și performanță, cu stabilirea unor indicatori de măsurare a acesteia, prin corelarea mai precisă a cheltuielilor bugetare anuale cu cheltuielile prevăzute în CBTM;
- eficientizarea managementului datoriei publice prin asigurarea completitudinii, plenitudinii, corectitudinii ținerii evidenței și raportării acesteia, precum și prin securizarea informației computerizate;
- sporirea implementării și consolidării sistemului de control și audit intern în organele administrației publice abilitate cu gestionarea patrimoniului public;
- îmbunătățirea managementului financiar și control în domeniul investițiilor capitale, prin eficientizarea utilizării mijloacelor la componenta dată;
- îmbunătățirea managementului financiar-contabil.

III. Procesul de elaborare a Programului

Programul a fost elaborat în temeiul Regulamentului cu privire la elaborarea, modificarea și urmărirea realizării Programului activității de audit a Curții de Conturi, Ghidului cu privire la procesul de planificare strategică a auditurilor performanței, precum și prevederilor Programului multianual al activității de audit a Curții de Conturi.

La planificarea activităților de audit prevăzute în Program s-a ținut cont de următoarele criterii prioritare:

✓ **Criteriul legalității.** Programul anual al activității de audit se bazează pe mandatul legal al Curții de Conturi și include auditurile obligatorii prevăzute de Legea Curții de Conturi.

✓ **Criteriul semnificației și contextului.** Selectarea și includerea în Programul anual a auditurilor asupra unor domenii prioritare ale vieții social-economice, sensibile la riscuri, precum și care au rezonanță în societate și mass-media etc. De asemenea, la planificarea auditurilor s-a ținut cont de frecvența și gravitatea neregulilor și abaterilor constatate de Curtea de Conturi în cadrul auditurilor anterioare.

✓ **Criteriul auditării periodice.** Reiesind din faptul că Curtea de Conturi nu dispune de personal suficient pentru auditarea tuturor autorităților publice centrale și locale, în Program au fost incluse autoritățile neverificate în ultimii 2-3 ani.

✓ **Criteriul de consolidare instituțională.** În contextul consolidării capacităților de audit public extern și conformării la standardele internaționale și cele mai bune practici europene, în cadrul **Proiectului de Înfățișare (Twinning)**, s-a planificat inițierea unor audituri ale performanței, care urmează a fi realizate cu suportul și instruirea din partea consultanților externi.

✓ **Criteriul respectării angajamentelor internaționale.** Reiesind din angajamentele asumate față de organismele internaționale donatoare și din interesul sporit față de domeniile în care Guvernul promovează reforme susținute de Comisia Uniunii Europene și alți parteneri, Curtea de Conturi își propune auditarea unor proiecte și programe în domeniile asistenței sociale, drumurilor, mediului, precum și dezvoltării regionale.

✓ **Criteriul oportunității.** La stabilirea perioadelor de efectuare a misiunilor de audit prevăzute în Program, s-a ținut cont, în mod obligatoriu, de prevederile art. 8 alin. (1) din Legea Curții de Conturi, conform cărora Curtea prezintă anual Parlamentului, în termenele stabilite, Raportul asupra administrării și întrebuințării resurselor financiare publice și patrimoniului public.

✓ **Criteriul continuității.** Programul activității de audit include atît misiunile de audit care au fost inițiate în anul precedent, inclusiv acțiuni noi ce urmează a fi realizate și raportate pe parcursul anului de referință, cît și acțiunile inițiate în anul de referință, dar care vor fi finalizate și raportate în anul următor.

Selectarea temelor și a entităților pasibile auditării s-a bazat pe studiarea informațiilor privind:

- politicile, obiectivele și prioritățile guvernamentale prevăzute în Programul de activitate a Guvernului pe anii 2011-2014 „Integrare Europeană: Libertate, Democrație, Bunăstare”;
- principalii indicatori privind evoluția social-economică a Republicii Moldova;
- rezultatele monitoringului situației economico-financiare a întreprinderilor de stat și a societăților pe acțiuni cu cota majoritară a statului în capitalul social;
- veniturile, cheltuielile, programele care sînt părți componente ale bugetului de stat pe anul 2012;
- repartizarea alocațiilor pentru finanțarea investițiilor capitale pe beneficiari și obiective;
- cadrul bugetar pe termen mediu (2011-2013);
- rezultatele activității de analiză și monitorizare a executării hotărîrilor Curții de Conturi.

IV. Activitățile de audit selectate spre realizare

În contextul criteriilor menționate anterior, precum și al propunerilor parvenite de la conducătorii subdiviziunilor de

audit, în anul 2013, Curtea de Conturi urmează să-și exercite atribuțiile și competențele legale de audit prin realizarea:

- auditurilor Rapoartelor Guvernului privind executarea în exercitiul bugetar expirat a: bugetului de stat; bugetului asigurărilor sociale de stat; fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală;
- auditului datoriei publice;
- auditurilor la AAPC și alte autorități ale statului;
- auditului formării și utilizării bugetelor unităților administrativ-teritoriale și gestionării patrimoniului public;
- auditurilor ce rezultă din Matricele de politici ale Guvernului și Acordul cu Banca Mondială;
- auditurilor la solicitarea fracțiunilor parlamentare;
- auditului administrării și gestionării patrimoniului public;
- auditurilor performanței;
- auditurilor TI;
- auditurilor tematice;
- auditurilor-pilot în cadrul proiectului Twinning.

Activitățile detaliate de implementare a Programului pe parcursul anului 2013 se reflectă în Anexa la prezentul Program.

V. Problemele-cheie supuse auditului

Problemele-cheie din cadrul fiecărui audit vor fi abordate conform prevederilor Standardelor de audit ale Curții de Conturi, manualelor de audit, precum și altor regulamente și metodologii aprobate de Curtea de Conturi, conforme celor mai bune practici în domeniu.

Ținându-se cont de practica de audit din ultimii ani, precum și reieșind din obligativitatea implementării controlului financiar public, activitatea de audit urmează a fi direcționată la:

- evaluarea implementării sistemului de management financiar și control în cadrul entităților auditate;
- problemele și abaterile de sistem constatate anterior de către Curtea de Conturi, inclusiv la:
 - planificarea și administrarea veniturilor publice;
 - planificarea și executarea cheltuielilor;
 - evidența contabilă și raportarea financiară eronată;
 - gestionarea patrimoniului public;
 - efectuarea achizițiilor publice;
 - alocarea și valorificarea mijloacelor destinate investițiilor și reparațiilor capitale;
 - valorificarea fondurilor externe destinate unor proiecte de asistență tehnică, programe, strategii etc.

Auditurile anterioare au identificat probleme în administrarea și asigurarea integrității patrimoniului public atât la AAPC, AAPL, cit și la entitățile cu capital majoritar de stat/municipal din subordinea acestora, determinate de imperfecțiunea sistemului managerial. În acest sens, aportul auditului ar consta în stabilirea factorilor care influențează buna gestionare a patrimoniului public, cu identificarea rezervelor de îmbunătățire a managementului acestuia. O altă țintă a auditului ar fi evaluarea politicilor ce țin de stabilirea tarifelor pentru serviciile prestate.

În cadrul auditurilor tematice, TI și ale performanței este necesar ca echipele de audit să se concentreze asupra evaluării implementării de către AAPC a strategiilor, politicilor sectoriale în domeniul auditat, precum și problemelor semnificative existente.

VI. Modalitatea de implementare a Programului

Activitatea de audit reprezintă activitatea de bază a Curții de Conturi și este realizată de către auditori, care constituie factorul principal la implementarea Programului. În acest context, vor fi dezvoltate capacitățile personalului Curții, cu aplicarea procedurilor privind managementul resurselor umane. Concomitent, angajații vor participa la diferite activități de instruire, ateliere de lucru, seminare. În cadrul auditurilor-pilot, Curtea de Conturi va beneficia de consultanța și instruirea din partea experților străini.

Curtea de Conturi intenționează să implementeze Programul în modul următor:

- întru asigurarea transparenței în procesul decizional al Curții de Conturi, Programul, aprobat și publicat în

modul stabilit de legislație, va fi plasat pe pagina web a instituției;

- entitățile supuse auditării vor primi din timp o notificare referitor la tema, scopul și perioada eventualului audit;
- pentru fiecare audit, Curtea de Conturi va desemna o echipă de audit, care își va desfășura activitățile la entitate în baza dispoziției-informație;
- după caz, Curtea de Conturi va apela, în modul stabilit, la asistența experților din alte instituții;
- în procesul auditării, echipele de audit vor aplica procedurile de efectuare a auditurilor stabilite de Curtea de Conturi prin actele normative interne;
- auditurile vor fi susținute de asistența juridică și metodologică (la solicitare);
- rezultatele auditurilor vor fi examinate în ședințele Plenului Curții de Conturi, cu publicarea lor în modul stabilit de legislație.

VII. Riscuri și modalități de gestionare

Pentru realizarea cu succes a misiunilor de audit planificate, Curtea de Conturi, la etapa de planificare, a identificat riscurile, care pot pune în pericol executarea deplină și oportună a Programului. Administrarea eficientă a riscurilor va duce la atenuarea acestora.

Tabelul ce urmează reprezintă riscurile identificate, precum și acțiunile propuse pentru minimalizarea și gestionarea lor.

Riscurile identificate	Acțiunile de atenuare /minimalizare
Fluctuația personalului instruit	Motivarea angajaților, inclusiv prin promovarea acestora în rezultatul evaluărilor
Angajarea personalului fără experiență	Instruiri și suport din partea șefilor de direcție, de echipă; instruirii desfășurate în cadrul CC cu noi angajați; includerea noilor angajați în componența echipelor cu experiență
Apariția în cadrul auditurilor a problemelor dificile sau contradictorii	Suport din partea persoanelor responsabile de efectuarea revizuirilor la fierbințe, inclusiv oferirea asistenței juridice și metodologice (la solicitare)
Solicitarea unor acțiuni de audit suplimentare de către Parlament și fracțiunile parlamentare	Reevaluarea capacităților de resurse umane implicate în activitatea de audit și, în caz de necesitate, redistribuirea acestora. Curtea de Conturi, după caz, va opera modificări în Programul vizat
Depășirea termenului stabilit pentru desfășurarea auditurilor	Planificarea, monitorizarea și raportarea permanentă de către șefii subdiviziunilor către conducerea Curții de Conturi privind situația creată și identificarea soluțiilor de depășire a acesteia
Cunoașterea insuficientă a procesului utilizării TI în cadrul activității de audit	Planificarea și desfășurarea unor instruirii la componenta dată
Rezultatele auditurilor din punctul de vedere al calității nu vor fi la nivelul scontat	Curtea de Conturi va optimiza procesul de selectare a echipelor de audit, prin includerea în acestea a personalului cu experiență și a tinerilor specialiști. Calitatea auditurilor va fi supervizată de către șefii de direcție la toate etapele de audit. Implementarea Cadrului calității activității de audit a Curții de Conturi

VIII. Monitorizare și raportare

Monitorizarea implementării Programului va fi realizată în mod permanent de către Direcția generală metodologie, planificare și analiză, care va întocmi semestrial o informație privind mersul realizării activităților de audit și o va prezenta Plenului Curții de Conturi.

Șefii Direcțiilor generale de audit vor raporta lunar despre mersul executării Programului în cadrul ședințelor de lucru, organizate de către Președintele Curții de Conturi.

Modificările în Program vor fi operate în conformitate cu procedura stabilită în Regulamentul cu privire la elaborarea, modificarea și urmărirea realizării Programului activității de audit a Curții de Conturi.

PARTEA II
Hotărîri ale Guvernului Republicii Moldova**1061 H O T Ă R Î R E**
cu privire la aprobarea proiectului de lege
pentru modificarea și completarea unor acte legislative

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare

proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

PRIM-MINISTRU**Vladimir FILAT****Contrasemnează:****Ministrul finanțelor****Veaceslav Negruța****Ministrul muncii, protecției****Valentina Buliga****sociale și familiei****Ministrul justiției****Oleg Efrim****Nr. 943. Chișinău, 19 decembrie 2012.****1062 H O T Ă R Î R E**
cu privire la aprobarea componenței nominale
a delegației moldovenești în legătură cu vizita
de lucru a dlui Vladimir FILAT, Prim-ministru,
la instituțiile Uniunii Europene (Bruxelles,
Regatul Belgiei, 12-13 decembrie 2012)

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă, conform anexei, componența nominală a delegației moldovenești în legătură cu vizita de lucru a dlui Vladimir FILAT, Prim-ministru, la instituțiile Uniunii Europene

(Bruxelles, Regatul Belgiei, 12-13 decembrie 2012).

2. Cheltuielile de deplasare (transport, diurnă, cazare) pentru membrii delegației vor fi suportate de instituțiile delegat.

PRIM-MINISTRU**Vladimir FILAT****Contrasemnează:****Viceprim-ministru,****ministrul afacerilor externe****și integrării europene****Iurie Leancă****Nr. 984. Chișinău, 24 decembrie 2012.**Anexă
la Hotărîrea Guvernului nr. 984
din 24 decembrie 2012**COMPONENȚA NOMINALĂ**
a delegației moldovenești în legătură cu vizita de lucru
a dlui Vladimir FILAT, Prim-ministru, la instituțiile Uniunii Europene
(Bruxelles, Regatul Belgiei, 12-13 decembrie 2012)FILAT Vladimir
LEANCĂ Iurie- Prim-ministru
- viceprim-ministru, ministru
al afacerilor externe și integrării
europene

JURAVSCHI Nicolae

- președinte al Comitetului Național
Olimpic

BELEAVSCHI Ala

- director al Direcției generale
cooperare bilaterală, Ministerul
Afacerilor Externe și Integrării
Europene

GHERMAN Natalia

- viceministru al afacerilor externe
și integrării europene

GUREZ Lilia

- șef al Biroul comunicare și relații
cu presa, Cancelaria de Stat

SANDU Maia

RĂDUCAN Marcel

- ministru al educației
- ministru al dezvoltării regionale
și construcțiilor

STUCALICI Eduard

- consultant principal în Biroul
comunicare și relații cu presa,
Cancelaria de Stat

PĂDURARU Ion

- secretar general al Aparatului
Președintelui Republicii Moldova

POPA Vasile

- ofițer de pază

GHILAȘ Anatol

- director general al Agenției Relații
Funciare și Cadastru

1063 H O T Ă R Î R E

**cu privire la aprobarea componenței nominale
a delegației moldovenești în legătură cu vizita oficială
a dlui Vladimir FILAT, Prim-ministru, în Statul Qatar
(10-12 decembrie 2012)**

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă, conform anexei, componența nominală a delegației moldovenești în legătură cu vizita oficială a dlui Vladimir FILAT, Prim-ministru, în Statul Qatar (10-12 decembrie 2012).

2. Cheltuielile de transport pentru membrii delegației marcați cu asterisc, precum și de cazare și diurnă pentru toți membrii delegației vor fi suportate de instituțiile delegatate.

PRIM-MINISTRU**Vladimir FILAT**

Contrasemnează:
Viceprim-ministru,
ministrul afacerilor externe
și integrării europene

Iurie Leancă**Nr. 985. Chișinău, 24 decembrie 2012.**

Anexă

la Hotărîrea Guvernului nr. 985
din 24 decembrie 2012

COMPONENȚA NOMINALĂ
a delegației moldovenești în legătură cu vizita oficială
a dlui Vladimir FILAT, Prim-ministru, în Statul Qatar
(10-12 decembrie 2012)

FILAT Vladimir	- Prim-ministru	BOBEICĂ Corneliu *	- șef al Direcției afaceri juridice,
LEANCĂ Iurie	- viceprim-ministru, ministru al afacerilor externe și integrării europene		Direcția generală drept internațional, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene
SANDU Maia	- ministru al educației	ULIANOVSCI Tudor *	- consilier în Direcția America, Asia și Africa, Direcția generală cooperare bilaterală, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene
RĂDUCAN Marcel	- ministru al dezvoltării regionale și construcțiilor		
PĂDURARU Ion	- secretar general al Aparatului Președintelui Republicii Moldova	GUREZ Lilia	- șef al Biroului comunicare și relații cu presa, Cancelaria de Stat
BOLBOCEANU Igor	- Ambasador Extraordinar și Plenipotențiar al Republicii Moldova în Republica Turcia	STUCALICI Eduard	- consultant principal în Biroul comunicare și relații cu presa, Cancelaria de Stat
GHILAȘ Anatol	- director general al Agenției Relații Funciare și Cadastru	POPA Vasile	- ofițer de pază
JURAVSCHI Nicolae	- președinte al Comitetului Național Olimpic		
BELEAVSCHI Ala	- director al Direcției generale cooperare bilaterală, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene		

Notă: Pentru membrii delegației marcați cu asterisc, perioada de deplasare va constitui 8-13 decembrie 2012.

1064 H O T Ă R Î R E

cu privire la structura și efectivul-limită ale
Inspectoratului General al Poliției al Ministerului
Afacerilor Interne

În conformitate cu art.30 din Legea nr.64-XII din 31 mai 1990 cu privire la Guvern (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.131-133, art.1018), cu modificările și completările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă:

structura Inspectoratului General al Poliției, conform anexei nr.1;

lista subdiviziunilor subordonate Inspectoratului General al Poliției, conform anexei nr.2.

2. Se stabilește efectivul-limită al Inspectoratului General

al Poliției și al subdiviziunilor subordonate acestuia în număr de 9116 unități (dintre care 183 unități – personal auxiliar), inclusiv:

efectivul-limită al organului central în număr de 90 unități;

efectivul-limită al subdiviziunilor specializate în număr de 2725 unități;

efectivul-limită al subdiviziunilor teritoriale în număr de 6301 unități.

3. Prezenta hotărîre intră în vigoare la 5 martie 2013.

PRIM-MINISTRU**Vladimir FILAT**

Contrasemnează:
Ministrul afacerilor interne
Ministrul finanțelor

Dorin Recean
Veaceslav Negruța

Nr. 986. Chișinău, 24 decembrie 2012.

Anexa nr. 1
la Hotărîrea Guvernului nr. 986
din 24 decembrie 2012

STRUCTURA **Inspectoratului General al Poliției**

Conducerea
Direcția finanțe
Direcția audit intern
Direcția cooperare polițienească internațională
Direcția management operațional

Direcția juridică
Direcția resurse umane
Secția relații internaționale
Secția relații publice
Secția secretariat

Anexa nr. 2
la Hotărîrea Guvernului nr. 986
din 24 decembrie 2012

LISTA **subdiviziunilor subordonate Inspectoratului General al Poliției**

Inspectoratul național de investigații*
Inspectoratul național de patrulare*
Brigada de poliție cu destinație specială „Fulger”**
Centrul tehnico-criminalistic și expertize judiciare*
Centrul chinologic*
Serviciul poliției judecătorești**

Serviciul achiziții și logistică**
Direcția de poliție a municipiului Chișinău*
Direcția de poliție a UTA Gagauz-Yeri*
Inspectoratele de poliție

*Serviciu public cu statut de direcție generală.

**Serviciu public cu statut de direcție.

1065 H O T Ă R Î R E **pentru aprobarea Regulamentului** **cu privire la titlul de călătorie**

În temeiul art.1 alin. (1') al Legii nr. 269-XIII din 9 noiembrie 1994 cu privire la ieșirea și intrarea în Republica Moldova (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr.6, art.54), cu modificările și completările ulterioare, precum și în scopul reglementării procedurilor privind eliberarea titlului de călătorie cetățenilor Republicii Moldova și străinilor care au drept de ședere pe teritoriul Republicii Moldova, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Regulamentul cu privire la titlul de călătorie (se anexează).

PRIM-MINISTRU

Contrasemnează:
Viceprim-ministru,
ministrul afacerilor externe
și integrării europene
Ministrul tehnologiei
informației și comunicațiilor
Ministrul afacerilor interne

Nr. 987. Chișinău, 24 decembrie 2012.

Vladimir FILAT

Iurie Leancă

Pavel Filip
Dorin Recean

Aprobat
prin Hotărîrea Guvernului
nr. 987 din 24 decembrie 2012

REGULAMENT **cu privire la titlul de călătorie**

Capitolul I **Dispoziții generale**

1. Regulamentul cu privire la titlul de călătorie (în continuare – Regulament) stabilește modelul titlului de călătorie, modul de depunere și de examinare a cererilor, categoriile de persoane care beneficiază de titlu de călătorie, procedurile și condițiile de eliberare a titlurilor de călătorie, termenul de valabilitate.

2. Titlul de călătorie este documentul de călătorie provizoriu eliberat pentru o singură călătorie spre Republica Moldova cetățenilor Republicii Moldova, apatrizilor cu drept de ședere permanentă sau provizorie în Republica

2. Se stabilește că titlurile de călătorie eliberate anterior punerii în aplicare a prezentei hotărîri sînt valabile în limitele termenului indicat în acestea.

3. Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene va informa autoritățile competente ale statelor străine despre implementarea titlului de călătorie de model nou.

4. Controlul asupra executării prezentei hotărîri se pune în sarcina Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene.

5. Prezenta hotărîre intră în vigoare la 1 martie 2013.

Moldova, precum și cetățenilor străini cu drept de ședere permanentă sau provizorie în Republica Moldova care, din motive obiective, nu pot obține un asemenea document la misiunile diplomatice sau la consulatele statului ai cărui cetățeni sînt, în cazul în care aceste categorii de persoane se află în străinătate și nu sînt în posesia unui document de călătorie valabil pentru revenirea în Republica Moldova.

3. Forma și conținutul titlului de călătorie sînt prezentate în anexa nr. 1 la prezentul Regulament.

4. Misiunile diplomatice și oficiile consulare ale Republicii Moldova în străinătate examinează cererile de eliberare a titlului de călătorie și decid cu privire la acestea.

5. Titlul de călătorie se eliberează următoarelor categorii de persoane:

1) cetățenilor Republicii Moldova care se află în străinătate și nu sînt în posesia unui document de călătorie valabil pentru revenirea în Republica Moldova;

2) apatrizilor cu drept de ședere permanentă sau provizorie în Republica Moldova care se află în străinătate și nu sînt în posesia unui document de călătorie valabil pentru revenirea în Republica Moldova;

3) cetățenilor străini cu drept de ședere permanentă sau provizorie în Republica Moldova care, din motive obiective, nu pot obține un titlu de călătorie la misiunile diplomatice sau la consulatele statului ai cărui cetățeni sînt, în cazul în care aceste categorii de persoane se află în străinătate și nu sînt în posesia unui document de călătorie valabil pentru revenirea în Republica Moldova.

Capitolul II

Procedurile și condițiile de eliberare a titlului de călătorie

Secțiunea 1. Competența consulară teritorială și modalitățile practice de depunere a unei cereri de eliberare a titlului de călătorie

6. Cererile de eliberare a titlului de călătorie pot fi depuse la orice misiune diplomatică sau oficiul consular al Republicii Moldova în străinătate.

7. Cererile de eliberare a titlului de călătorie pot fi depuse la misiunile diplomatice și oficiile consulare de către solicitant în mod personal, prin intermediul unei persoane împuternicite sau pot fi transmise prin poștă conform prevederilor prezentului Regulament.

8. Titlul de călătorie poate fi eliberat și la solicitarea scrisă a autorităților Republicii Moldova, autorităților statului de reședință sau al celui acreditat, precum și a organizațiilor internaționale și neguvernamentale, în următoarele cazuri:

1) revenirea în Republica Moldova dintr-o instituție medicală;

2) revenirea în Republica Moldova dintr-o instituție penitenciară;

3) revenirea în Republica Moldova în legătură cu o cerere de extrădare;

4) revenirea în Republica Moldova în legătură cu o decizie de expulzare;

5) revenirea în Republica Moldova a copiilor minori aflați fără supraveghere părintească pe teritoriul altui stat;

6) revenirea în Republica Moldova a victimelor traficului de ființe umane sau a migranților aflați în dificultate;

7) revenirea în Republica Moldova în legătură cu situația dificilă în care se află solicitantul titlului de călătorie;

8) revenirea în Republica Moldova în baza unei cereri de readmisie.

9. Pentru depunerea cererilor de eliberare a titlului de călătorie în mod personal sau prin intermediul unei persoane împuternicite, misiunile diplomatice sau oficiile consulare au dreptul de a cere solicitanților să obțină o programare. Misiunile diplomatice și oficiile consulare ale Republicii Moldova vor organiza programarea persoanelor în funcție de specificul activității și volumul de lucru al misiunii.

10. În cazuri de urgență justificată, misiunea diplomatică sau oficiul consular poate permite solicitanților să depună cererile de eliberare a titlului de călătorie fără programare prealabilă sau cu acordarea unei programări pe loc.

În sensul prezentului punct, cazurile de urgență justificate sînt considerate următoarele:

1) decesul sau îmbolnăvirea unei rude de gradul I și II;

2) posesia unui bilet de călătorie imediată în Republica Moldova;

3) situații excepționale sub formă de calamități sau dezastre naturale;

4) necesitatea de a părăsi țara impusă de autoritățile statului de reședință;

5) îngrijirea copilului minor sau a altor persoane cu necesități medicale speciale.

11. În cazul transmiterii cererii de eliberare a titlului de călătorie prin poștă, cheltuielile poștale vor fi acoperite de către solicitant în mod direct sau prin achitarea cheltuielilor aferente conform prevederilor Legii nr. 242 din 24 septembrie 2010 cu privire la taxele consulare. Misiunea diplomatică sau oficiul consular nu poartă răspundere pentru pierderea sau deteriorarea actelor remise din vina prestatorului serviciilor de poștă, inclusiv de divulgarea datelor cu caracter personal conținute în/pe plic/colet poștal.

12. Misiunea diplomatică sau oficiul consular va notifica solicitantului de titlu de călătorie recepționarea și admisibilitatea cererii de eliberare a titlului, telefonic sau prin canale electronice, în timp de maximum 24 de ore.

Secțiunea 2. Regulele pentru depunerea cererii de eliberare a titlului de călătorie

13. La depunerea cererii de eliberare a titlului de călătorie, solicitantul:

1) înaintază un formular de cerere conform anexei nr. 2 la prezentul Regulament;

2) prezintă două fotografii 35mm x 45mm;

3) prezintă dovada cetățeniei Republicii Moldova sau dovada dreptului de ședere permanentă sau provizorie în Republica Moldova, în cazul apatrizilor și cetățenilor străini;

4) face dovada lipsei unui document de călătorie valabil;

5) motivează imposibilitatea obținerii, din motive obiective, a unui titlu de călătorie la misiunile diplomatice sau la consulatele statului ai cărui cetățeni sînt, în cazul cetățenilor străini;

6) prezintă documentele care atestă schimbul de nume sau prenume, în cazul în care solicitantul posedă un alt nume sau prenume decît cel menționat în documentul de călătorie;

7) achită taxa consulară în conformitate cu prevederile Legii nr. 242 din 24 septembrie 2010 cu privire la taxele consulare, precum și plățile pentru acoperirea cheltuielilor aferente, în cazul în care cererea a fost expediată prin poștă.

În caz de necesitate, misiunile diplomatice și oficiile consulare ale Republicii Moldova pot solicita, cu justificarea corespunzătoare, și alte documente care contribuie la identificarea persoanei și stabilirea datelor cu caracter personal.

În cazul în care cererea de eliberare a titlului de călătorie este transmisă prin intermediul unei persoane împuternicite sau este transmisă prin poștă, la cerere se va anexa actul notarial de certificare a identității solicitantului de titlu cu persoana înfățișată în fotografie. În aceste cazuri, prevederile punctului 18 al prezentului Regulament nu se aplică cu privire la actul notarial de certificare a identității persoanei cu persoana înfățișată în fotografie.

În cazurile prevăzute la punctul 8 al prezentului Regulament, autoritățile Republicii Moldova, autoritățile statului de reședință sau al celui acreditat, precum și organizațiile internaționale și neguvernamentale prezintă formularul de cerere conform anexei nr. 2 la prezentul Regulament. În cazul în care persoana pe numele căreia se solicită eliberarea titlului de călătorie refuză sau nu poate semna cererea de eliberare a titlului de călătorie, autoritățile Republicii Moldova, autoritățile statului de reședință sau al celui acreditat, precum și organizațiile internaționale și neguvernamentale vor menționa despre acest fapt în cererea de eliberare a titlului de călătorie.

14. În sensul subpunctului 3) al punctului 13 din prezentul Regulament, drept dovadă a cetățeniei Republicii Moldova servește unul dintre următoarele acte:

- 1) buletinul de identitate;
- 2) pașaportul;
- 3) certificatul de naștere, în cazul minorilor;
- 4) certificatul eliberat de organele competente ale Republicii Moldova care confirmă apartenența la cetățenia Republicii Moldova.

În cazul în care solicitantul nu poate prezenta dovada cetățeniei Republicii Moldova menționată la prezentul punct, însă din declarațiile acestuia poate fi dedusă apartenența acestuia la cetățenia moldovenească, funcționarul consular efectuează, în mod obligatoriu, acțiuni suplimentare de verificare prin accesarea informației din Registrul de Stat al Populației sau prin consultarea cu autoritățile competente de stat.

15. În sensul subpunctului 3) al punctului 13 din prezentul Regulament, drept dovadă a dreptului de ședere permanentă sau provizorie în Republica Moldova a apatrizilor și cetățenilor străini servesc următoarele acte valabile:

- 1) permisul de ședere provizorie sau permanentă;
- 2) buletinul de identitate pentru apatrizi;
- 3) buletinul de identitate pentru refugiați;
- 4) buletinul de identitate pentru beneficiarii de protecție umanitară;
- 5) documentul de călătorie pentru persoanele cărora li s-a acordat statutul de refugiat sau de protecție umanitară;
- 6) documentul de călătorie pentru apatrizi;
- 7) certificatul eliberat de organele competente ale Republicii Moldova care confirmă dreptul de ședere permanentă sau provizorie în Republica Moldova.

În cazul în care solicitantul nu poate prezenta dovada dreptului de ședere permanentă sau provizorie în Republica Moldova menționată la prezentul punct, însă din declarațiile acestuia poate fi dedus dreptul de ședere permanentă sau provizorie în Republica Moldova, funcționarul consular efectuează, în mod obligatoriu, acțiuni suplimentare de verificare prin accesarea informației din Registrul de Stat al Populației și prin consultarea cu autoritatea competentă pentru străini.

16. În sensul subpunctului 4) al punctului 13 din prezentul Regulament, dovadă a lipsei unui document de călătorie valabil se consideră:

- 1) documentul de călătorie cu termenul de valabilitate expirat;
- 2) documentul de călătorie deteriorat;
- 3) documentul de călătorie care conține date incorecte sau neactualizate ale solicitantului;
- 4) documentul de călătorie al părinților în care au fost incluse numele și prenumele minorilor;
- 5) documentul de călătorie de model ieșit din uz;
- 6) declarația de pierdere sau furt al documentului de călătorie, conform anexei nr. 3 la prezentul Regulament, în cazul în care documentul a fost pierdut sau furat;
- 7) declarația privind neperfectarea anterioară a documentului de călătorie, conform anexei nr. 4 la prezentul Regulament.

17. În sensul subpunctului 5) al punctului 13 din prezentul Regulament, dovada imposibilității obținerii, din motive obiective, a unui titlu de călătorie la misiunile diplomatice sau la consulatele statului al cărui cetățeni sunt, în cazul cetățenilor străini, servesc următoarele:

- 1) lipsa misiunii diplomatice sau a oficiului consular în statul aflării solicitantului;
- 2) nefuncționarea misiunii diplomatice sau a oficiului consular al statului al cărui cetățean este solicitantul;
- 3) imposibilitatea obținerii unei programări în timp util

la misiunea diplomatică sau la oficiul consular al statului al cărui cetățean este solicitantul;

4) neîntreținerea condițiilor necesare pentru obținerea unui titlu de călătorie la misiunile diplomatice sau la oficiile consulare ale statului al cărui cetățean este solicitantul.

18. Actele aferente cererii de titlu de călătorie eliberate de către autoritățile/instituțiile unui stat străin vor fi recepționate de către misiunile diplomatice și oficiile consulare cu aplicarea procedurii de supralegalizare consulară sau conform prevederilor Convenției de la Haga din 5 octombrie 1961 privind suprimarea cerinței supralegalizării actelor oficiale străine sau în condițiile stabilite de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

19. Misiunile diplomatice și oficiile consulare pun gratuit la dispoziția solicitanților formularul de cerere de titlu de călătorie, formularul declarației de pierdere/furt al documentului de călătorie, formularul declarației privind neperfectarea anterioară a documentului de călătorie, precum și orice altă informație care este considerată de interes public.

20. Formularul cererii pentru solicitarea titlului de călătorie este eliberat și completat în limba de stat a Republicii Moldova și, după caz, în limba rusă.

21. În cazul în care solicitantul prezintă declarația de pierdere sau de furt a documentului de călătorie conform anexei nr. 3 la prezentul Regulament, drept dovadă a lipsei unui document de călătorie valabil, misiunea diplomatică sau oficiul consular expediază, în termen de 3 zile lucrătoare, declarația către Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor, care va anula în Registrul de Stat al Populației documentul declarat pierdut sau furat.

22. Cuantumul taxei pentru eliberarea titlului de călătorie și plățile pentru cheltuielile aferente, cazurile de scutire de taxa de eliberare a titlului de călătorie și a cheltuielilor aferente, modul de încasare a acestora sunt reglementate de Legea nr. 242 din 24 septembrie 2010 cu privire la taxele consulare și de Hotărârea Guvernului nr. 1036 din 17 septembrie 2007 „Pentru aprobarea unor regulamente privind modul de încasare, utilizare și evidență a taxelor consulare și a mijloacelor speciale provenite de la serviciile prestate contra plată”.

Secțiunea 3. Admisibilitatea

23. Misiunea diplomatică sau oficiul consular verifică dacă:

- 1) solicitantul a respectat cerințele menționate la punctul 13 al prezentului Regulament;
- 2) solicitantul deține cetățenia Republicii Moldova, este apatriz sau cetățean străin cu drept de ședere permanentă sau provizorie în Republica Moldova;
- 3) solicitantul nu este în posesia unui document de călătorie valabil pentru revenirea în Republica Moldova;
- 4) solicitantul, cetățean străin, din motive obiective, nu poate obține un document de călătorie la misiunea diplomatică sau la oficiul consular al statului al cărui cetățean este;
- 5) a fost achitată taxa consulară în conformitate cu prevederile Legii nr. 242 din 24 septembrie 2010 cu privire la taxele consulare și plățile pentru cheltuielile aferente, în cazul cererilor transmise prin poștă.

24. Atunci când misiunea diplomatică sau oficiul consular consideră că au fost îndeplinite condițiile prevăzute la punctul 23 al prezentului Regulament, cererea este admisibilă, iar misiunea diplomatică sau oficiul consular continuă examinarea cererii și solicită imediat de la solicitant, cu excepția cazurilor când cererea a fost transmisă prin poștă, achitarea taxei consulare pentru eliberarea titlului de călătorie și plata pentru cheltuielile aferente, cu prezentarea confirmării efectuării plăților respective.

25. Atunci când misiunea diplomatică sau oficiul consular

consideră că nu au fost îndeplinite condițiile prevăzute la punctul 23 al prezentului Regulament, cererea este considerată ca fiind inadmisibilă, iar misiunea diplomatică sau oficiul consular returnează formularul de cerere și orice documente prezentate de solicitant cu respectarea cerințelor de securitate și confidențialitate a datelor cu caracter personal conținute în pachetul de documente.

Secțiunea 4. Verificarea identității solicitantului și a valabilității documentelor

26. Atunci când analizează dacă solicitantul îndeplinește condițiile de eliberare a titlului de călătorie, misiunea diplomatică sau oficiul consular verifică:

1) dacă datele cu caracter personal comunicate de către solicitant coincid cu datele din Registrul de Stat al Populației;

2) dacă documentele prezentate drept dovadă a apartenenței la cetățenia Republicii Moldova sau dovadă a dreptului de ședere permanentă sau provizorie în Republica Moldova sînt valabile și coincid cu informația din Registrul de Stat al Populației;

3) dacă fotografiile prezentate sînt ale solicitantului de viză și coincid cu imaginea acestuia din Registrul de Stat al Populației;

4) dacă majorul care a solicitat eliberarea titlului de călătorie pe numele unui minor este reprezentantul legal al acestuia;

5) dacă solicitantul are intenția reală de a reveni în Republica Moldova;

6) dacă documentele eliberate de către autoritățile unui stat străin au fost supuse procedurii de supralegalizare consulară sau supralegalizare conform prevederilor Convenției de la Haga din 5 octombrie 1961 privind suprimarea cerinței supralegalizării actelor oficiale străine, sau condițiilor stabilite de către tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte

27. Examinarea cererii se bazează în special pe autenticitatea și pe fiabilitatea documentelor înaintate, precum și pe veridicitatea și fiabilitatea declarațiilor solicitantului.

28. În timpul examinării unei cereri de eliberare a titlului de călătorie, misiunile diplomatice sau oficiile consulare îl pot convoca pe solicitant pentru un interviu suplimentar, în cazuri justificate.

29. Un refuz anterior de eliberare a unui titlu de călătorie nu conduce la refuzul automat al unei noi cereri. O nouă cerere este evaluată pe baza tuturor informațiilor disponibile.

Secțiunea 5. Consultarea prealabilă a autorităților centrale

30. Misiunea diplomatică sau oficiul consular poate consulta autoritățile naționale în cursul examinării cererilor de eliberare a titlurilor de călătorie. În scopul examinării operative a cererilor, consultarea se face prin telefon, fax, poștă electronică. În cazul în care consultarea se efectuează prin telefon, funcționarul consular va fixa mențiunile despre consultare în dosarul persoanei respective.

31. Misiunea diplomatică sau oficiul consular consultă autoritățile competente de stat cu privire la:

1) apartenența solicitantului la cetățenia Republicii Moldova;

2) dreptul de ședere permanentă sau provizorie în Republica Moldova a solicitantului;

3) valabilitatea documentelor prezentate;

4) veridicitatea datelor prezentate de solicitant;

5) alte fapte sau informații care contribuie la luarea deciziei de eliberare a titlului de călătorie.

Secțiunea 6. Decizia privind cererea de eliberare a titlului de călătorie

32. Misiunea diplomatică sau oficiul consular decide cu privire la cereri în termen de pînă la 3 zile lucrătoare de

la data depunerii unei cereri admisibile în conformitate cu secțiunea 3 a capitolului II.

33. Această perioadă poate fi prelungită pînă la cel mult 5 zile lucrătoare în cazuri particulare, și anume atunci cînd este necesară examinarea mai aprofundată a cererii de eliberare a titlului de călătorie sau în cazul în care autoritățile naționale sînt consultate.

34. Cu excepția cazului în care cererea de eliberarea titlului de călătorie a fost retrasă, se ia decizia:

1) de a elibera titlul de călătorie;

2) de a refuza eliberarea titlului de călătorie;

35. Solicitantul titlului de călătorie va fi informat despre decizia luată de către misiunea diplomatică sau oficiul consular cu privire la cererea sa în termen de o zi lucrătoare.

36. În cazul în care solicitantul depune cererea aflîndu-se în tranzit prin statul de reședință, prezentînd documente confirmative și întrunește condițiile de eliberare a titlului de călătorie prevăzute la punctul 13 din prezentul Regulament, misiunea diplomatică sau oficiul consular poate elibera titlul de călătorie în termen de pînă la 24 de ore de la data depunerii cererii, în caz contrar, va informa solicitantul despre imposibilitatea eliberării titlului de călătorie cu prezentarea argumentelor de rigoare.

Secțiunea 7. Termenul de valabilitate al titlului de călătorie

37. Titlul de călătorie se eliberează pentru un termen de 30 de zile. Termenul de valabilitate al titlului de călătorie începe de la data aprobării eliberării titlului de călătorie de către misiunea diplomatică sau de oficiul consular al Republicii Moldova în străinătate.

38. În cazuri motivate, titlul de călătorie poate fi eliberat pe un termen de pînă la 90 zile. Cazuri motivate sînt considerate:

1) revenirea persoanei dintr-un stat sau localitate unde au loc acțiuni militare sau există acest pericol;

2) revenirea persoanei dintr-un stat sau localitate afectată de calamități naturale;

3) revenirea persoanei în cazurile menționate la punctul 8 al prezentului Regulament.

Secțiunea 8. Măsuri logistice în cadrul secțiilor consulare

39. Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene și șefii misiunilor diplomatice sau ai oficiilor consulare sînt responsabili de organizarea spațiilor de recepționare a cererilor de eliberare a titlurilor de călătorie din cadrul misiunilor diplomatice sau a oficiilor consulare.

Accesul la arhiva consulară privind titlurile de călătorie, la sistemele informaționale, precum și la alte informații cu caracter confidențial, se restrînge asupra unui număr limitat de membri ai personalului, autorizați în mod corespunzător. Pentru prevenirea accesului neautorizat la baze de date se iau măsuri adecvate, dar, în orice caz, nivelul de securitate a datelor cu caracter personal nu va fi mai jos decît cel minim statuat de prevederile Legii nr. 133 din 8 iulie 2011 privind protecția datelor cu caracter personal și ale Cerințelor față de asigurarea securității datelor cu caracter personal la prelucrarea acestora în cadrul sistemelor informaționale de date cu caracter personal cu referință la categoriile de date cu caracter personal prelucrate.

40. Păstrarea și utilizarea blanchetelor titlurilor de călătorie sînt supuse unor măsuri adecvate de siguranță, pentru a se evita fraudele sau pierderea acestora. Fiecare misiune diplomatică și oficiul consular păstrează un inventar al stocului de blanchete de titluri de călătorie și înregistrează informații referitoare la modul în care a fost utilizat fiecare blanchetă de titlu de călătorie.

41. Misiunile diplomatice și oficiile consulare arhivează cererile. Fiecare dosar în parte cuprinde: formularul de

cerere în original, semnat de solicitant; copii ale documentelor confirmative și de plată relevante; o evidență a verificărilor efectuate; copia titlului de călătorie perfectat și alte documente colectate în procesul de examinare a cererii, astfel încât personalul să poată reconstitui, la nevoie, contextul în care a fost luată decizia cu privire la cerere. Copiile documentelor menționate la prezentul punct pot fi deținute pe suport de hirtie sau în format digital.

Dosarele în care sînt stocate cererile individuale se arhivează în Subsistemul „Titlu de călătorie” din cadrul Sistemului Informațional „Consul” și în încăperi prevăzute pentru acest scop și se păstrează în bibliorafuri cu asigurarea regimului de confidențialitate și securitate a datelor cu caracter personal.

Secțiunea 9. Completarea blanchetei titlului de călătorie

42. Toate mențiunile de pe blancheta titlului de călătorie se vor imprima. Nu se admit nici un fel de modificări manuale pe o blanchetă a titlului de călătorie imprimată.

43. Blanchetele titlului de călătorie pot fi completate manual în caz de forță majoră de natură tehnică. Pe blancheta completată manual nu se fac modificări.

44. În cazul eliberării titlului de călătorie în afara sediului misiunii diplomatice, se permite completarea blanchetei titlului manual.

45. Dacă solicitantul solicită perfectarea titlului de călătorie și pentru copii minori, funcționarul consular va perfecta cîte un titlu de călătorie pentru fiecare persoană separat.

46. La eliberarea unui titlu de călătorie, sigiliul misiunii diplomatice sau al oficiului consular emitent se va aplica parțial pe document și parțial pe fotografia titularului.

Secțiunea 10. Anularea titlului de călătorie și informarea solicitanților despre drepturile care decurg din eliberarea titlului de călătorie

47. Dacă pe un titlu de călătorie care nu a fost încă înmînat solicitantului se identifică o eroare, titlul de călătorie se anulează.

48. Dacă se constată o eroare după ce titlul de călătorie a fost înmînat solicitantului, titlul se anulează, fiind barbat cu o cruce cu cerneală roșie și se eliberează un alt titlu de călătorie, într-un termen de pînă la o zi lucrătoare.

49. Misiunile diplomatice și oficiile consulare vor întocmi un act de anulare a titlului de călătorie, conform modelului stabilit în anexa nr. 5 la prezentul Regulament.

50. Misiunile diplomatice și oficiile consulare vor duce evidența titlurilor de călătorie anulate într-un registru separat în care se va indica numărul blanchetei titlului, numele solicitantului, data și motivul anulării.

51. Misiunile diplomatice și oficiile consulare vor informa solicitanții despre:

1) condițiile de traversare a statelor terțe și necesitatea posesiei unei vize, în cazul în care la revenirea în Republica Moldova se tranzitează teritoriul altor state;

2) modalitatea de transcriere în Republica Moldova a actelor de stare civilă eliberate de autoritățile altor state;

3) modalitatea de obținere a unui document de călătorie valabil.

Secțiunea 11. Refuzul de eliberare a titlului de călătorie

52. Misiunea diplomatică sau oficiul consular refuză eliberarea titlului de călătorie în următoarele cazuri:

1) cînd solicitantul nu a prezentat documentele menționate la punctul 13 al prezentului Regulament și acțiunile funcționarului consular de a obține informații privind solicitantul nu s-au soldat cu succes;

2) cînd solicitantul nu este cetățean al Republicii Moldova, apatrid sau cetățean străin cu dreptul de ședere permanentă sau provizorie în Republica Moldova sau a

cărui statut de apatrid nu a fost recunoscut de Republica Moldova;

3) cînd solicitantul nu a achitat taxa consulară și plata pentru acoperirea cheltuielilor aferente, cu excepția cazurilor cînd solicitanții titlurilor de călătorie sînt scutiți de achitarea taxei consulare;

4) cînd solicitantul nu a supus documentele eliberate de către autoritățile unui stat străin procedurii de supralegalizare, consulară sau supralegalizare conform prevederilor Convenției de la Haga din 5 octombrie 1961 privind suprimarea cerinței supralegalizării actelor oficiale străine sau altor proceduri stabilite de către tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte;

5) cînd imaginea din fotografiile prezentate nu corespunde imaginii solicitantului titlului de călătorie;

6) cînd solicitantul a prezentat date eronate;

7) cînd solicitantul a prezentat documente false;

8) cînd solicitantul nu a prezentat dovada că este reprezentantul legal al minorului pentru care s-a solicitat eliberarea titlului de călătorie.

53. Decizia de refuz și motivele pe care se întemeiază se comunică solicitantului în decurs de o zi lucrătoare cu ajutorul formularului tipizat prezent în anexa nr. 6 la prezentul Regulament.

Capitolul III. Eliberarea titlurilor de călătorie copiilor minori

54. Cererile de eliberare a titlurilor de călătorie pentru copilul minor vor fi completate de către reprezentantul legal al acestuia. La depunerea cererii se vor prezenta următoarele documente confirmative:

1) actul de identitate al reprezentantului legal;

2) actele de stare civilă care demonstrează legătura de rudenie dintre solicitant și copilul minor;

3) documentele care confirmă calitatea de reprezentant legal al copilului minor pentru care se solicită titlul de călătorie.

55. În cazul în care solicitarea de eliberare a titlului de călătorie pentru copilul minor va fi prezentată de o persoană terță, expediată prin intermediari comerciali sau prin poștă, la solicitarea de eliberare a titlului de călătorie se va anexa declarația autenticată notarial a unuia dintre părinți sau a altui reprezentant legal.

Capitolul IV. Prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal ce țin de eliberarea titlurilor de călătorie

56. La punerea în aplicare a procedurilor ce țin de depunerea și examinarea cererilor, a procedurilor și condițiilor de eliberare a titlurilor de călătorie, se vor întreprinde toate măsurile necesare pentru a asigura protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal, în special a dreptului la inviolabilitatea vieții intime, familiale și private, în conformitate cu prevederile Legii nr. 133 din 8 iulie 2011 privind protecția datelor cu caracter personal.

În acest sens, datele cu caracter personal trebuie să fie colectate în scopuri determinate, explicate și legitime, iar ulterior să nu fie prelucrate într-un mod incompatibil cu aceste scopuri. Datele cu caracter personal trebuie să fie adecvate, pertinente și neexcesive în ceea ce privește scopul pentru care sînt colectate și/sau prelucrate ulterior.

57. Date cu caracter personal stocate în Subsistemul „Titlu de călătorie” din cadrul Sistemului Informațional „Consul” sînt considerate:

a) datele referitoare la titularul titlului de călătorie:

– IDNP, în baza căruia persoana este înregistrată în Subsistemul „Titlu de călătorie” din cadrul Sistemului Informațional „Consul”;

– numele, prenumele, data și locul nașterii, sexul;

– fotografia;

- domiciliul/adresa în statul de reședință;
- starea civilă;
- datele despre actele prezentate;
- numărul de telefon, adresa e-mail;
- semnătura;

b) datele cu privire la titlul de călătorie:

- data și locul eliberării;
- numărul titlului de călătorie;
- autoritatea emitentă;
- data expirării;

c) datele referitoare la copiii minori:

- numele, prenumele, data și locul nașterii;
- fotografia;

d) datele ce vizează funcționarul misiunii diplomatice sau al oficiului consular (numele, prenumele, funcția, semnătura) care a eliberat titlul de călătorie.

58. Titularii titlurilor de călătorie, în calitatea lor de subiecți de date cu caracter personal, își vor exercita drepturile în conformitate cu prevederile Legii privind protecția datelor cu caracter personal.

59. Perioada de conservare a datelor cu caracter personal în Subsistemul „Titlu de călătorie” din cadrul Sistemului Informațional „Consul” este de 2 ani.

60. Accesul la datele cu caracter personal stocate în Subsistemul „Titlu de călătorie” din cadrul Sistemului Informațional „Consul”, gestionarea, monitorizarea modului de acces și utilizarea Subsistemului se vor realiza în conformitate cu prevederile capitolului V al prezentului Regulament.

61. Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene va oferi funcționarilor din cadrul misiunilor diplomatice sau oficiilor consulare, responsabili de prelucrarea datelor cu caracter personal la eliberarea titlurilor de călătorie, informații corecte referitoare la obligațiile ce le revin, conform prevederilor legislației privind protecția datelor cu caracter personal.

Capitolul V. Gestionarea tehnologică a procesului de examinare a cererilor de titluri de călătorie

62. Procesul de examinare a cererilor de eliberare a titlurilor de călătorie de către misiunile diplomatice și oficiile consulare este gestionat și monitorizat prin intermediul Subsistemului „Titlu de călătorie” din cadrul Sistemului Informațional Automatizat „Consul”.

63. Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene este posesorul Subsistemului „Titlu de călătorie” din cadrul Sistemului Informațional Automatizat „Consul”, iar Ministerul Afacerilor Interne și Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor sint utilizatori ai acestuia.

64. Ministerul Afacerilor Interne are acces la Subsistemul „Titlu de călătorie” din cadrul Sistemului Informațional Automatizat „Consul” în următoarele scopuri:

1) verificarea valabilității titlurilor de călătorie în procesul de traversare a frontierei de stat;

2) verificarea informației despre solicitanții de titluri de călătorie, cetățeni străini și apatrizi, refugiați și beneficiari de protecție umanitară, în procesul de examinare a cererilor de eliberare a actelor de identitate din sistemul național de pașapoarte.

Accesul la Subsistem permite doar consultarea și utilizarea în scopuri de serviciu a datelor cu caracter personal și este unul doar de vizualizare a datelor din cererile de eliberare a titlurilor de călătorie fără posibilitatea modificării

informațiilor deja existente în Subsistem sau efectuării altor operațiuni de prelucrare a acestora.

65. Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor are acces la Subsistemul „Titlu de călătorie” din cadrul Sistemului Informațional Automatizat „Consul” în scopul verificării informațiilor despre solicitanții de titluri de călătorie în procesul de examinare a cererilor de eliberare a actelor de identitate din sistemul național de pașapoarte.

Accesul la Subsistem permite doar consultarea și utilizarea în scopuri de serviciu a datelor cu caracter personal și este unul doar de vizualizare a datelor din cererile de eliberare a titlurilor de călătorie, fără posibilitatea modificării informațiilor deja existente în Subsistem.

66. Modul de acces și de utilizare a Subsistemului „Titlu de călătorie” din cadrul Sistemului Informațional Automatizat „Consul” este reglementat prin ordinul Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene.

67. Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene organizează generarea înregistrărilor de audit a securității în Subsistemul „Titlu de călătorie” din cadrul Sistemului Informațional Automatizat „Consul”, în conformitate cu Cerințele față de asigurarea securității datelor cu caracter personal la prelucrarea acestora în cadrul sistemelor informaționale de date cu caracter personal, aprobate de Guvern.

68. Subsistemul „Titlu de călătorie” din cadrul Sistemului Informațional Automatizat „Consul” interacționează cu sistemele informaționale ale Ministerului Afacerilor Interne și ale Ministerului Tehnologiei Informației și Comunicațiilor.

69. Autoritățile publice pot integra și alte sisteme informaționale pe care le au în gestiune cu Subsistemul „Titlu de călătorie” din cadrul Sistemului Informațional Automatizat „Consul” în cazul în care informația conținută de acestea este necesară a fi utilizată în procesul de examinare a cererilor de vize.

70. Schimbul de informații prin intermediul sistemelor informaționale automatizate, menționate în prezentul capitol, are loc doar în baza unor acorduri încheiate în acest scop între autoritățile publice, care conțin garanții suficiente pentru asigurarea unui nivel adecvat de protecție a datelor cu caracter personal și exercitarea drepturilor subiecților acestor date.

71. La depunerea primei cereri de eliberare a titlului de călătorie, solicitantului i se atribuie un număr personal de identificare în baza căruia acesta este înregistrat în Subsistemul „Titlu de călătorie” din cadrul Sistemului Informațional Automatizat „Consul”. Solicitățile ulterioare de titluri de călătorie vor fi atribuite la număr personal de identificare atribuit la depunerea primei cereri de eliberare a titlului de călătorie.

72. Autoritățile naționale implicate în procesul de eliberare a titlurilor de călătorie vor întreprinde toate măsurile tehnice și organizatorice necesare pentru protecția datelor cu caracter personal obținute în conformitate cu legislația națională privind protecția datelor cu caracter personal.

73. În cazul nefuncționării Subsistemului „Titlu de călătorie” din cadrul Sistemului Informațional Automatizat „Consul”, gestionarea cererilor de eliberare a titlurilor de călătorie se va efectua pe suport de hârtie în conformitate cu cadrul juridic cu privire la registre și lucrările de secretariat și arhivă.

Anexa nr. 1 la Regulamentul cu privire la titlul de călătorie
REPUBLICA MOLDOVA REPUBLIC OF MOLDOVA RÉPUBLIQUE DE MOLDOVA

TITLU DE CĂLĂTORIE
EMERGENCY TRAVEL DOCUMENT
TITRE DE VOYAGE PROVISoire

MD 0000000

REPUBLICA MOLDOVA REPUBLIC OF MOLDOVA RÉPUBLIQUE DE MOLDOVA

TITLU DE CĂLĂTORIE EMERGENCY TRAVEL DOCUMENT TITRE DE VOYAGE PROVISoire	XXXXXXXXXXXX Numele/Surname/Nom XXXXXXXXXXXX Prenumele/Given Name(s)/Prénom(s) XX XX XXXX Data nașterii/Date of birth/Date de naissance XXXXXXXXXXXX Local nașterii/Place of birth/Lieu de naissance X XXXXXXXXXXXX Sex/Scz/Seve Cetățenia/Citizenship/Citoyenneté XX XX XXXX Data eliberării/Date of issue/Date de délivrance XX XX XXXX Data expirării/Date of expiry/Date d'expiration XXXXXXXXXXXX Autoritatea/Authority/Autorité
--	---

Ștampila autorității/
Seal of the issuing authority/Scelu de l'autorité

Semnătura funcționarului competent/
Signature of the issuing officer/Signature du fonctionnaire habilité

Prezentul titlu de călătorie este valabil doar pentru o singură călătorie în Republica Moldova. Autoritățile competente ale statelor străine sînt rugate să permită titularului titlului de călătorie reîntoarcerea liberă în Republica Moldova, iar în caz de necesitate să acorde asistență și protecție.

This emergency travel document is valid only for a single travel to the Republic of Moldova. The competent authorities of third countries are being asked to allow free passage to the Republic of Moldova to the bearer of the emergency travel document, and to provide assistance and protection if need be.

Ce titre de voyage est valable puor un seul voyage en République de Moldova. Les autorités compétentes des Etats étrangères sont pries de permettre, pour le détenteur de ce titre de voyage, le libre retour dans la République de Moldova et si nécessaire de fournir assistance et protection.

MENTIUNI/REMARKS/REMARQUES

MOLDOVA

VIZE/VISAS/VISAS

MOLDOVA

VIZE/VISAS/VISAS

MOLDOVA

Anexa nr.2
la Regulamentul cu privire
la titlul de călătorie

Anexa nr.3
la Regulamentul cu privire
la titlul de călătorie

CERERE de eliberare a titlului de călătorie prezentul formular de cerere este gratuit		
 Ambasada/Consulatul Republicii Moldova la _____		
1. Categorie de solicitant ☐ Cetățean al Republicii Moldova ☐ Persoană fără cetățenie ☐ Cetățean străin (a se indica cetățenia) _____		
2. Numele		3. Prenumele
4. Data nașterii (ziua, luna, anul)		5. Sex ☐ Masculin ☐ Feminin
6. Locul nașterii Țara nașterii _____		7. Adresa în statul de reședință
8. Stare Civilă ☐ Necăsătorit(ă) ☐ Căsătorit(ă) ☐ Divorțat(ă) ☐ Văduv(ă) ☐ Alta (specificați) _____		9. Telefon de contact
		10. E-mail
11. Motivul solicitării titlului de călătorie: ☐ Document de călătorie cu termen de valabilitate expirat ☐ Document de călătorie deteriorat ☐ Document de călătorie care conține date incorecte sau neactualizate ☐ Document de călătorie de model ieșit din uz ☐ Document de călătorie pierdut sau furat ☐ Neperfectarea anterioară a unui document de călătorie ☐ Alte (a se indica motivul) _____		
12. Data preconizată revenirii în Republica Moldova		
13. Persoanele care însoțesc copii minori la revenirea în Republica Moldova (în cazul eliberării titlului de călătorie copiilor minori) Nume: _____ Prenume: _____ Data nașterii: _____ Nume: _____ Prenume: _____ Data nașterii: _____		
Am luat la cunoștință de faptul că taxa pentru titlul de călătorie nu se returnează în cazul refuzului eliberării titlului. Am luat la cunoștință și sunt de acord cu următoarele: colectarea datelor cu caracter personal solicitate de prezentul formular de cerere și fotografierea mea sunt obligatorii pentru examinarea cererii de eliberare a titlului de călătorie și toate datele personale care figurează în formularul de cerere, precum și fotografia vor fi puse la dispoziția autorităților competente ale Republicii Moldova și procesate de aceste autorități pentru a se putea lua o hotărâre în cazul cererii mele de eliberare a titlului de călătorie. Declar, în deplină cunoștință de cauză, că toate informațiile furnizate de mine sunt corecte și complete. Am fost informat că orice declarație falsă din partea mea va atrage refuzul cererii de eliberare a titlului de călătorie sau anularea acestuia, dacă a fost deja eliberat. Data _____ Semnătura (pentru minori: semnătura părintelui, tutorelui, curatorului sau a altui reprezentant legal): _____		
Parte rezervată funcționarului consular Data recepționării cererii: ____/____/____ Cerere depusă: ☐ personal ☐ prin poștă ☐ persoană terță ☐ instituție Cererea primită de: Documente justificative: ☐ Dovada cetățeniei RM ☐ Dovada dreptului de ședere ☐ Dovada lipsei posesiei unui document de călătorie valabil ☐ Acte de stare civilă ☐ Altele: _____ Verificarea identității: ☐ Acte prezentate ☐ Consultare MTIC ☐ Consultare MAI ☐ Registrul de Stat ☐ Alte: _____ Taxa consulară: ☐ Activat ☐ Orată Decizie privind titlul: ☐ Refuzat ☐ Aprobat Numărul titlului: Valabilitatea titlului: De la ____ Pînă la ____ Aprobat de: Semnătura:		

**DECLARAȚIA
de pierdere/furt al documentului de călătorie**

Subsemnatul (a), _____
numele, prenumele, data nașterii

declar pe proprie răspundere că următorul document de călătorie (a se indica tipul documentului) _____ a fost

☐ pierdut ☐ furat

în următoarele circumstanțe:

se indică cine și unde a fost pierdut pașaportul

Declar, în deplină cunoștință de cauză, că toate informațiile furnizate de mine sunt corecte și complete. Am fost informat că orice declarație falsă din partea mea va atrage refuzul cererii de eliberare a titlului de călătorie sau anularea acestuia, dacă a fost deja eliberat.

Am fost informat că prezenta declarație va fi expediată autorităților competente ale Republicii Moldova în vederea radierii documentului de călătorie declarat pierdut sau furat.

Data _____

Semnătura (pentru minori: semnătura părintelui, tutorelui, curatorului sau a altui reprezentant legal): _____

Parte rezervată funcționarului consular

Datele declarate sînt verificate prin
☐ Consultare MTIC ☐ Consultare MAI ☐ Registrul de Stat al Populației

☐ Alte _____

Funcționarul care a recepționat cererea de pierdere e obligat să verifice datele declarate în cerere cu datele din baza de date a Registrului de Stat al Populației prin intermediul SIC „Web ACCES”

Datele solicitantului corespund.

**Funcționarul
misiunii diplomatice sau al oficiului consular** _____
semnătura și numele în clar

Anexa nr.4
la Regulamentul cu privire
la titlul de călătorie

**DECLARAȚIA
privind neperfectarea anterioară a documentului de călătorie**

Subsemnatul (a), _____
numele, prenumele, data nașterii

declar pe proprie răspundere că anterior nu am perfectat nici un document de călătorie.

Călătoria în străinătate a fost efectuată în baza următoarelor documente:

Data „_____” _____

Semnătura (pentru minori: semnătura părintelui, tutorelui, curatorului sau a altui reprezentant legal): _____

Anexa nr.5
la Regulamentul cu privire
la titlul de călătorieAnexa nr.6
la Regulamentul cu privire
la titlul de călătorie**ACT****de anulare a titlului de călătorie**

Prin prezentul act, se constată anularea următoarelor titluri de călătorie:

1. nr _____

Motivul anulării _____

2. nr _____

Motivul anulării _____

3. nr _____

Motivul anulării _____

4. nr _____

Motivul anulării _____

Data _____

Semnătura funcționarului consular _____

Semnătura contabilului _____

DECIZIE

În conformitate cu prevederile Regulamentului cu privire la titlul de călătorie, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. _____ din _____, Ambasada/Consulatul Republicii Moldova la _____

DECIDE:De a refuza eliberarea titlului de călătorie _____
(numele, prenumele solicitantului)

din următoarele motive:

- solicitantul nu a prezentat documentele menționate la secțiunea 3 a capitolului II al Regulamentului și acțiunile funcționarului consular de a obține informații privind solicitantul nu s-au soldat cu succes;
- solicitantul nu este cetățean al Republicii Moldova, apatrid sau cetățean străin cu dreptul de ședere permanentă sau provizorie în Republica Moldova;
- solicitantul nu a achitat taxa consulară și plata pentru acoperirea cheltuielilor aferente, cu excepția cazurilor când solicitanții titlurilor de călătorie sînt scutiți de achitarea taxei consulare ;
- solicitantul nu a supus documentele eliberate de către autoritățile unui stat străin procedurii legalizării consulare sau supralegalizării conform prevederilor Convenției de la Haga din 5 octombrie 1961 privind suprimarea cerinței supralegalizării actelor oficiale străine sau conform altor proceduri stabilite de către tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte;
- imaginea din fotografiile prezentate nu corespund imaginii solicitantului titlului de călătorie;
- solicitantul a prezentat date eronate;
- solicitantul a prezentat documente false;
- solicitantul nu a prezentat dovada că este părintele, tutorele, curatorul sau alt reprezentant legal al minorului pentru care s-a solicitat eliberarea titlului de călătorie.

Prezenta decizie se comunică solicitantului de titlu de călătorie la data

de _____, fapt confirmat prin semnătura solicitantului _____.

Funcționarul**misiunii diplomatice sau al oficiului consular** _____

semnătura și numele în clar

1066 HOTĂRÎRE
cu privire la Unitatea de implementare a Proiectului
de construcție a locuințelor pentru păturile socialmente
vulnerabile II

În temeiul art.2 al Legii nr. 182 din 11 iulie 2012 pentru ratificarea Acordului-cadru de împrumut dintre Republica Moldova și Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei întru realizarea Proiectului de construcție a locuințelor pentru păturile socialmente vulnerabile II (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr.165, art.559), Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se instituie pe lângă Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, numit prin Acordul-cadru în calitate de Agenție de implementare a Proiectului, Unitatea de implementare a Proiectului de construcție a locuințelor pentru păturile socialmente vulnerabile II, cu un personal în număr de 5 unități, care va fi finanțată din contul creditului oferit de Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei.

2. Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor va organiza, în termen de o lună, concursul pentru angajarea managerului de proiect și lansarea activității Unității de implementare a Proiectului.

PRIM-MINISTRU**Contrasemnează:**
Viceprim-ministru,
ministru economiei
Ministrul dezvoltării regionale
și construcțiilor
Ministrul finanțelor**Nr. 988 Chișinău, 24 decembrie 2012.**

3. Se aprobă:

Regulamentul de activitate al Unității de implementare a Proiectului de construcție a locuințelor pentru păturile socialmente vulnerabile II, conform anexei nr.1;

Componenta Comitetului de supraveghere al Unității de implementare a Proiectului de construcție a locuințelor pentru păturile socialmente vulnerabile II, conform anexei nr.2.

4. Se abrogă:

punctul 7 din Hotărârea Guvernului nr.6 din 16 ianuarie 2008 „Cu privire la dizolvarea Serviciului Național Locuință” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.11-12, art.70);

alineatele doi și trei ale punctului 1, precum și anexele nr.2 și nr.3 la Hotărârea Guvernului nr. 326 din 19 martie 2008 „Cu privire la organizarea activității Serviciului Național Locuință în procesul de dizolvare” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 61-62, art. 394).

Vladimir FILAT**Valeriu Lazăr****Marcel Răducan**
Veaceslav Negruța

Anexa nr.1
la Hotărîrea Guvernului nr. 988
din 24 decembrie 2012

REGULAMENT
de activitate al Unității de implementare a Proiectului de construcție
a locuințelor pentru păturile socialmente vulnerabile II

Regulamentul de activitate al Unității de implementare a Proiectului de construcție a locuințelor pentru păturile socialmente vulnerabile II (în continuare – Regulament) stabilește cadrul juridic, obiectivele, drepturile și atribuțiile, precum și modul de administrare a Unității.

I. DISPOZIȚII GENERALE

1. Unitatea de implementare a Proiectului de construcție a locuințelor pentru păturile socialmente vulnerabile II (în continuare – Unitate) este instituție publică, cu personalitate juridică, aflată în subordinea Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor (în continuare – Minister) și funcționează în baza prezentului Regulament.

2. Adresa juridică a Unității este: Republica Moldova, mun. Chișinău, str. Cosmonauților, nr.9, bir.705, MD-2005.

3. Unitatea își desfășoară activitatea pe principii de autonomie administrativă și financiară, dispune de conturi de decontare, inclusiv în valută străină, de ștampilă și formulare cu Stema de Stat.

4. Scopul Unității constă în asigurarea îndeplinirii eficiente a obligațiilor Republicii Moldova asumate în temeiul Acordului-cadru de împrumut dintre Guvernul Republicii Moldova și Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei întru realizarea Proiectului de construcție a locuințelor pentru păturile socialmente vulnerabile II, ratificat prin Legea nr. 182 din 11 iulie 2012, prin dirijarea, monitorizarea și coordonarea lucrărilor de implementare a Proiectului în cauză, până la finalizarea lui, în conformitate cu exigențele Băncii de Dezvoltare a Consiliului Europei (în continuare – Bancă).

5. Întreținerea Unității se efectuează din mijloacele financiare acordate din contul creditului prevăzute pentru aceste scopuri, în baza unui deviz aprobat de Minister și coordonat cu Ministerul Finanțelor.

II. SARCINILE UNITĂȚII

6. Sarcinile principale ale Unității sînt următoarele:

a) implementarea Proiectului susținut de Bancă în domeniul construcției locuințelor pentru păturile socialmente vulnerabile din localitățile Republicii Moldova;

b) gestionarea economică, financiară, tehnică a Proiectului și răspunderea deplină privind supravegherea acestuia;

c) monitorizarea implementării Proiectului, prezentarea rapoartelor Ministerului, Ministerului Finanțelor, Băncii și Comitetului de supraveghere al Unității;

d) prezentarea raportului final, care va conține o evaluare a efectelor economice, financiare, sociale și de mediu ale Proiectului;

e) ținerea evidenței contabile și prezentarea rapoartelor lunare și trimestriale privind utilizarea fondurilor destinate Proiectului, în conformitate cu legislația națională și recomandările Băncii;

f) asigurarea îndeplinirii tuturor angajamentelor stipulate în Acordul-cadru, monitorizarea și evaluarea performanțelor;

g) acordarea asistenței necesare misiunilor de supraveghere ale Băncii și îndeplinirea recomandărilor stipulate în rapoartele de supraveghere;

h) efectuarea activităților pentru realizarea proiectului anterior;

i) desfășurarea altor tipuri de activități necesare pentru implementarea, în condiții optime, a Proiectului.

III. ATRIBUȚIILE UNITĂȚII

7. Unitatea are atribuții de beneficiar în procesul realizării Proiectului:

1) *operaționale*: monitorizarea și coordonarea tuturor activităților în cadrul Proiectului până la finalizarea lui;

2) *de raporturi*:

a) colaborarea, în procesul de construcție, cu Ministerul, cu autoritățile administrației publice ale localităților

participante în Proiect, cu respectarea prevederilor Legii nr.436-XVI din 28 decembrie 2006 privind administrația publică locală;

b) încheierea contractelor cu autoritățile administrației publice locale în vederea construcției blocurilor locative pentru păturile socialmente vulnerabile în cadrul Proiectului, coordonate cu Ministerul, în care se va reglementa prezentarea de către autoritățile administrației publice locale către Unitate a documentației permissive și a celei de proiect expertizată și verificată, transmiterea în folosință, pe durata construcției, a terenurilor sau blocurilor nefinalizate, asigurarea supravegherii tehnice a procesului de construcție;

c) stabilirea și menținerea relațiilor permanente cu Banca și autoritățile administrației publice locale respective;

d) monitorizarea nivelului de implementare a Proiectului, întocmirea rapoartelor lunare și trimestriale cu privire la mersul lucrărilor, prezentându-le Ministerului, Ministerului Finanțelor, autorităților administrației publice locale respective și Băncii pe toată durata Proiectului;

3) *de achiziționare*: organizarea licitațiilor pentru selecția antreprenorilor generali la construcția blocurilor locative din cadrul Proiectului, în condițiile stipulate în Acordul-cadru;

4) *financiare*:

a) asigurarea plasării tuturor împrumuturilor din împrumutul Băncii pe un cont trezorerial deschis la Trezoreria Teritorială Chișinău – bugetul de stat;

b) gestionarea contului trezorerial, administrarea cheltuielilor în cadrul Proiectului și efectuarea plăților contractuale;

c) autorizarea, înregistrarea și raportarea tuturor tranzacțiilor;

d) prezentarea către Ministerul Finanțelor a setului de documente în scopul completării contului Proiectului;

e) efectuarea în termen a plăților directe către antreprenorii generali, cu respectarea graficului lucrărilor de construcție;

f) gestionarea financiară și administrarea contractuală în cadrul Proiectului;

g) păstrarea rapoartelor financiare ale cheltuielilor și plăților în cadrul Proiectului în conformitate cu practicile contabile acceptate la nivel național și aliniate cu cerințele Băncii, stipulate în Acord;

h) păstrarea tuturor rapoartelor și înregistrarea tuturor tranzacțiilor în conformitate cu legislația Republicii Moldova și cu recomandările Băncii;

i) verificarea lucrărilor finalizate și prezentate spre plată de către antreprenorii generali, cu confirmarea cererilor respective de plată;

j) organizarea recepției finale a blocurilor locative, cu predarea lor autorităților administrației publice locale respective.

IV. DREPTURILE UNITĂȚII

8. În realizarea sarcinilor și funcțiilor sale, Unitatea are dreptul:

a) să posede, să utilizeze și să administreze bunurile și mijloacele bănești destinate asigurării activității sale;

b) să dispună de patrimoniu, inclusiv bunuri procurate și mijloace financiare alocate de Bancă, alte instituții;

c) să apară în calitate de reclamant și reclamat în instanțele de judecată și arbitraj;

d) să administreze mijloacele financiare de pe conturile Unității.

V. ADMINISTRAREA UNITĂȚII

9. Conducerea Unității este efectuată de către Comitetul de supraveghere și manager.

10. Organul suprem de conducere al Unității este Comitetul de supraveghere, componența căruia se aprobă de Guvern. Comitetul de supraveghere este împuternicit să

adopte decizii în toate problemele de activitate a Unității, care nu intră în atribuțiile managerului.

11. De competența exclusivă a Comitetului de supraveghere sînt:

- a) direcționarea generală a implementării Proiectului;
- b) apărarea intereselor beneficiarilor de Proiect;
- c) asumarea rolului conducător în soluționarea problemelor majore de politică ale Proiectului;
- d) asigurarea transparenței în utilizarea fondurilor;
- e) coordonarea deciziilor de politici și activităților, conform Proiectului.

12. Ședințele Comitetului de supraveghere se convoacă cel puțin o dată în trimestru sau ori de cîte ori este nevoie, la propunerea a cel puțin trei membri ai Comitetului sau a managerului Unității. Ședințele Comitetului de supraveghere sînt deliberative dacă la ele sînt prezente 2/3 din membri. Votarea la ședințele Comitetului de supraveghere are loc după principiul: un membru – un vot. Deciziile Comitetului de supraveghere se adoptă prin simpla majoritate de voturi ale membrilor prezenți.

13. La ședințele Comitetului de supraveghere se întocmește lista membrilor prezenți, în care se indică numele și prenumele fiecărui membru sau al reprezentantului acestuia. Această listă se anexează la procesul-verbal al ședinței.

14. Lucrările de secretariat ale Comitetului sînt asigurate de Unitate.

15. Executarea deciziilor Comitetului de supraveghere, precum și conducerea operativă a activității Unității revin managerului acesteia.

16. Managerul Proiectului este angajat prin concurs, coordonat cu Banca, pe bază de contract semnat cu Ministerul, pe o perioadă determinată, care nu poate depăși

perioada de implementare a Proiectului, în conformitate cu termenele stabilite în Acordul-cadru.

17. Managerul are următoarele atribuții:

- a) poartă răspundere personală pentru îndeplinirea atribuțiilor Unității;
- b) organizează activitatea personalului Unității;
- c) reprezintă Unitatea în relațiile cu organele de stat, autoritățile administrației publice locale beneficiare de Proiect;
- d) încheie contracte individuale de muncă, numește și concediază salariații Unității.

18. Efectivul-limită al Unității constituie 5 unități salariale, inclusiv: manager de proiect, 2 ingineri-constructori, contabil și specialist în problema achizițiilor. Colaboratorii Unității sînt angajați prin concurs, coordonați cu Banca, pe bază de contract semnat cu managerul Proiectului, pe o perioadă determinată, care nu poate depăși perioada de implementare a Proiectului, în conformitate cu termenele stabilite în Acordul-cadru.

Angajații Unității de implementare a Proiectului nu au statut de funcționar public.

VI. EVIDENȚA ȘI DĂRILE DE SEAMĂ

19. Unitatea va prezenta Băncii și Ministerului Finanțelor rapoarte periodice, coordonate cu Ministerul, Comitetul de supraveghere al Unității, inclusiv rapoarte financiare, de activitate și altă informație adițională solicitată.

VII. ÎNCETAREA ACTIVITĂȚII UNITĂȚII

20. Activitatea Unității încetează pe baza unei hotărîri de Guvern, prin reorganizarea sau lichidarea ei, în conformitate cu legislația.

21. În cazul lichidării Unității, bunurile materiale rămase vor trece în posesia Ministerului.

Anexa nr.2
la Hotărîrea Guvernului nr. 988
din 24 decembrie 2012

COMPONENȚA

Comitetului de supraveghere al Unității de implementare a Proiectului de construcție a locuințelor pentru pături socialmente vulnerabile II

Ministrul dezvoltării regionale și construcțiilor, președinte al Comitetului

Viceministrul finanțelor, care patronează subdiviziunile structurale de competență cărora ține monitorizarea proiectelor finanțate din surse externe

Viceministrul economiei, responsabil de relațiile

economice externe

Consultant principal în Direcția generală coordonarea politicilor, asistenței externe și reforma administrației publice centrale, Cancelaria de Stat

Președinții de raioane sau primarii orașelor, beneficiari ai proiectului (în funcție de finanțator)

1067 HOTĂRÎRE cu privire la modificarea și completarea unor hotărîri ale Guvernului

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Hotărîrea Guvernului nr. 778 din 27 noiembrie 2009 „Cu privire la aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Ministerului Afacerilor Interne, structurii și efectivului-limită ale aparatului central al acestuia” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr.173, art.856), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1) la punctul 1, cuvintele „lista categoriilor de funcții ale Ministerului Afacerilor Interne subrogate de generali, conform anexei nr.4” se exclud;

2) punctul 2 va avea următorul cuprins:

„2. Se stabilește efectivul-limită al Ministerului Afacerilor Interne, al autorităților administrative și instituțiilor din subordinea acestuia în număr de 17374 unități (dintre care 168 unități întreținute din contul mijloacelor speciale și 759 unități – personal auxiliar), inclusiv:

efectivul-limită al aparatului central al Ministerului Afacerilor Interne în număr de 158 unități;

efectivul-limită al autorităților administrative și instituțiilor din subordinea Ministerului Afacerilor Interne în număr de 17216 unități (dintre care 148 unități întreținute din contul

mijloacelor speciale și 759 unități – personal auxiliar), cu excepția militarilor în termen ai Trupelor de Carabinieri, inclusiv:

efectivul-limită al Serviciului Protecției Civile și Situațiilor Excepționale în număr de 2477 unități (dintre care 20 unități întreținute din contul mijloacelor speciale și 87 unități – personal auxiliar);

efectivul-limită al Departamentului Poliției de Frontieră în număr de 3500 unități (dintre care 240 unități – personal auxiliar).”;

3) în anexa nr. 1:

la punctul 6, după cuvîntul „incendiilor,” se introduc cuvintele „privind managementul integrat al frontierei de stat, autorizării trecerii frontierei de stat a Republicii Moldova, combaterea criminalității transfrontaliere și migrației ilegale.”;

punctul 7:

subpunctul 4) se completează în final cu cuvintele: „, precum și coordonarea procesului de integrare a străinilor pe teritoriul Republicii Moldova”;

se completează cu un nou subpunct cu următorul conținut:

„9) asigurarea securității statului pe segmentul realizării și menținerii regimului frontierei de stat și al zonei de

frontieră.”;

punctul 8:

la subpunctul 4), cuvintele „și azilului” se substituie cu cuvintele „, azilului și integrării străinilor”;

subpunctul 18) se completează în final cu cuvintele: „coordonează procesul de integrare a străinilor pe teritoriul Republicii Moldova”;

se completează cu subpunctele 34)-37) cu următorul cuprins:

„34) asigură securitatea frontierei de stat a Republicii Moldova și a inviolabilității teritoriului Republicii Moldova și a apelor teritoriale;

35) reprezintă interesele Republicii Moldova la frontiera de stat;

36) favorizează traficul internațional de mărfuri și colaborează transfrontalieră;

37) asigură respectarea drepturilor și libertăților persoanelor la frontiera de stat a Republicii Moldova.”;

4) anexa nr.2:

pozițiile „Direcția juridică”, „Direcția informare și relații cu publicul”, „Direcția cooperare internațională și integrare europeană” și „Secretariat (cu statut de direcție)” se substituie, respectiv, cu pozițiile „Direcția generală juridică”, „Direcția relații publice”, „Direcția generală relații internaționale și integrare europeană” și „Direcția secretariat”;

poziția „Direcția investigații și securitate internă” se exclude;

se completează cu pozițiile „Direcția administrare și politici de dezvoltare”, „Secția protecție a datelor cu caracter personal” și „Serviciul e-Transformare”;

5) anexa nr. 3 va avea următorul cuprins:

**„LISTA
autorităților administrative și instituțiilor
din subordinea Ministerului Afacerilor Interne**

Inspectoratul General al Poliției*

Departamentul Poliției de Frontieră

Serviciul Protecției Civile și Situațiilor Excepționale*

Departamentul trupelor de carabinieri

Biroul migrație și azil*

Serviciul tehnologii informaționale*

Serviciul securitate internă și combatere a corupției*

Academia „Ștefan cel Mare”

Serviciul medical al Ministerului Afacerilor Interne**

Clubul sportiv central „Dinamo”***;

* Serviciul public cu statut de departament pe lângă minister.

** Serviciul public cu statut de direcție pe lângă minister.”;

6) anexa nr. 4 se exclude.

2. Hotărârea Guvernului nr.735 din 16 iunie 2003 „Cu privire la structura și efectivul-limită ale serviciilor publice desconcentrate ale ministerelor, departamentelor și altor autorități administrative centrale” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr. 123-125, art. 770), cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1) în anexa nr. 1, poziția „Ministerul Afacerilor Interne” va avea următorul cuprins:

„Ministerul Afacerilor Interne	Inspectoratul General al Poliției	Direcții și inspectorate de poliție
	Serviciul Protecției Civile și Situațiilor Excepționale	Direcții, detașamente și secții teritoriale.”;

2) în anexa nr.2, coloana „Ministerul Afacerilor Interne” va avea următorul cuprins (se indică în corelare cu coloana

„Denumirea unității administrativ-teritoriale”):

Denumirea unității administrativ-teritoriale	„Ministerul Afacerilor Interne	
	Serviciul Protecției Civile și Situațiilor Excepționale	Inspectoratul General al Poliției
1. Anenii Noi		138
2. Basarabeasca		84
3. Briceni		134
4. Cahul	187	182
5. Cantemir		117
6. Călărași		134
7. Căușeni***	89	232
8. Cimișlia		104
9. Criuleni		118
10. Dondușeni		98
11. Drochia		152
12. Dubăsari		87
13. Edineț	130	150
14. Fălești		143
15. Florești		151
16. Glodeni		105
17. Hincești	117	182
18. Ialoveni		152
19. Leova		102
20. Nisporeni		131
21. Ocnița		104
22. Orhei	152	184
23. Rezina		102
24. Rîșcani		130
25. Singerei		151
26. Soroca	122	168
27. Strășeni		143
28. Sîrdanesti		96
29. Ștefan-Vodă		132
30. Taraclia		95
31. Telenești		124
32. Ungheni	119	181
UTA Găgăuzia (Gagauz-Yeri)	111	312
mun. Chișinău****	1183	1460
mun. Bălți	194	223
Total pe serviciul constituit în teritoriu	2404	6301
Organul central al serviciului (anexa nr.1)	73	90
Total pe republică	2477	6391”.

3. Prezenta hotărâre intră în vigoare la 5 martie 2013.

Vladimir FILAT

**Dorin Recean
Veaceslav Negruța**

PRIM-MINISTRU

**Contrasemnează:
Ministrul afacerilor interne
Ministrul finanțelor**

Nr. 990. Chișinău, 26 decembrie 2012.

1068 HOTĂRÎRE
cu privire la numirea în funcție
a domnului Ion BODRUG

În temeiul articolului 20 punctul 2¹) din Legea nr. 64-XII din 31 mai 1990 cu privire la Guvern, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

PRIM-MINISTRU

Nr. 991. Chișinău, 26 decembrie 2012.

Se numește domnul Ion BODRUG din funcția de viceministru al afacerilor interne.

Vladimir FILAT

1069 HOTĂRÎRE **cu privire la modificarea și completarea** **Hotărîrii Guvernului nr. 20 din 20 ianuarie 2009**

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Hotărîrea Guvernului nr. 20 din 20 ianuarie 2009 „Cu privire la eliberarea unor bunuri materiale din rezervele materiale de stat” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 12-15, art. 49), cu modificările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1) la punctul 1, cuvintele „, Achiziții Publice și Ajutoare Umanitare” se exclud;

2) punctul 3 va avea următorul cuprins:

„3. Întreprinderile de generare a energiei electrice și energiei termice vor restitui păcura împrumutată conform contractelor încheiate cu Agenția Rezerve Materiale, potrivit următorului grafic:

Societatea pe Acțiuni „Centrala Electrică de Termoficare nr. 2, municipiul Chișinău”:

2200 tone - pînă la 31 decembrie 2013;

2200 tone - pînă la 31 decembrie 2014;

2002 tone - pînă la 31 decembrie 2015;

Societatea pe Acțiuni „Centrala Electrică de Termoficare Nord, municipiul Bălți”:

110 tone - pînă la 31 decembrie 2013;

110 tone - pînă la 31 decembrie 2014;

110 tone - pînă la 31 decembrie 2015;

110 tone - pînă la 31 decembrie 2016;

129, 364 tone - pînă la 31 decembrie 2017.”;

3) se introduce punctul 3¹ cu următorul cuprins:

„3¹. Se stabilește, începînd cu 1 ianuarie 2013, scutirea Agenției Rezerve Materiale de plata cheltuielilor pentru păstrarea păcurii din rezervele materiale de stat de către întreprinderile de generare a energiei electrice și a energiei termice (Societatea pe Acțiuni „Centrala Electrică de Termoficare nr.1, municipiul Chișinău”, Societatea pe Acțiuni „Centrala Electrică de Termoficare nr.2, municipiul Chișinău” și Societatea pe Acțiuni „Centrala Electrică de Termoficare Nord, municipiul Bălți”), conform prevederilor art.10 alin.(4) din Legea nr.589-XIII din 22 septembrie 1995 privind rezervele materiale de stat și de mobilizare (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1996, nr.11-12, art.114), cu modificările și completările ulterioare”.

PRIM-MINISTRU

Contrasemnează:

Viceprim-ministru,
ministru economiei
Ministrul finanțelor

Nr. 993. Chișinău, 26 decembrie 2012.

Vladimir FILAT

Valeriu Lazăr
Veaceslav Negruța

1070 HOTĂRÎRE **cu privire la acordarea Bursei de excelență a Guvernului** **și Bursei nominale (pe domenii) pentru doctoranzi** **pe anul 2013**

În vederea realizării prevederilor Hotărîrii Guvernului nr. 161 din 15 februarie 2008 „Cu privire la Bursa de excelență a Guvernului și Bursa nominală (pe domenii) pentru doctoranzi” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.37-39, art.222), cu modificările și completările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se acordă:

Bursa de excelență a Guvernului pentru doctoranzi pe anul 2013, conform anexei nr.1;

Bursa nominală (pe domenii) pentru doctoranzi pe anul 2013, conform anexei nr.2.

2. Academia de Științe a Moldovei și ministerele de resort vor asigura în anul 2013 finanțarea instituțiilor cu activitate de doctorat din subordine ai căror doctoranzi au obținut Bursa de excelență a Guvernului și Bursa nominală pe (domenii).

3. Pentru doctoranzii anului III achitarea burselor se va sista odată cu finalizarea studiilor de doctorat.

PRIM-MINISTRU

Contrasemnează:

Ministrul finanțelor
Ministrul educației

Nr. 994. Chișinău, 26 decembrie 2012.

Vladimir FILAT

Veaceslav Negruța
Maia Sandu

Anexa nr.1
la Hotărîrea Guvernului nr. 994
din 26 decembrie 2012

Bursa **de excelență a Guvernului pentru doctoranzi pe anul 2013**

CALARĂȘ Maxim - specialitatea 14.00.01 – Obstetrică și ginecologie, anul II, Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „N.Testemițanu”, Ministerul Sănătății
CARTĂȘEV Anatoli - specialitatea 03.00.23 – Biotehnologie, anul II, Institutul de Microbiologie și Biotehnologie, Academia

CIOBANU Cristina de Științe a Moldovei
- specialitatea 03.00.16 – Ecologie, anul II, Institutul de Ecologie și Geografie, Academia de Științe a Moldovei
COCEMASOV Alexandr - specialitatea 01.04.02 – Fizică teoretică și matematică, anul III, Universitatea de Stat din Moldova,

GÎNCU Dorin	Ministerul Educației - specialitatea 13.00.04 – Teoria și metodologia educației fizice, antrenamentului sportiv și a culturii fizice de recuperare, anul III, Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport, Ministerul Educației	RUSU Mariana	de Stat „Ion Creangă”, Ministerul Educației - specialitatea 01.05.04 – Modelare matematică, metode matematice, produse program, anul III, Universitatea Tehnică a Moldovei, Ministerul Educației
IVANCIC Albert	- specialitatea 05.17.10 – Tehnologia produselor speciale (cu specificarea produselor), anul III, Universitatea de Stat din Moldova, Ministerul Educației	SAJEN Octavian	- specialitatea 14.00.30 – Epidemiologie, anul II, Centrul Național de Sănătate Publică, Ministerul Sănătății
JENAC Ana	- specialitatea 05.18.01 – Tehnologia produselor alimentare (cu specificarea produselor și procedurilor), anul III, Institutul Științifico-Practic de Horticultură și Tehnologii Alimentare, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	SAVAN Veaceslav	- specialitatea 14.00.37 – Anestezie și reanimatologie, anul II, Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „N. Testemițanu”, Ministerul Sănătății
LUTENCO Lina	- specialitatea 13.00.01 – Pedagogie generală, anul III, Universitatea de Stat din Tiraspol, Ministerul Educației	STAMATI Mihail	- specialitatea 17.00.04 – Arte vizuale (arte plastice, decorative aplicative), anul III, Universitatea Tehnică a Moldovei, Ministerul Educației
MAIMESCU Diana	- specialitatea 16.00.01 – Terapie veterinară, anul III, Universitatea Agrară de Stat din Moldova, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	STÎNGACI Ion	- specialitatea 05.02.08 – Tehnologia construcției de mașini, anul II, Universitatea Tehnică a Moldovei, Ministerul Educației
MARTEA Rodica	- specialitatea 03.00.15 – Genetică, anul II, Institutul de Genetică și Fiziologie a Plantelor, Academia de Științe a Moldovei	ȘESTACOVA Tatiana	- specialitatea 03.00.12 – Fiziologie vegetală, anul III, Institutul de Genetică și Fiziologie a Plantelor, Academia de Științe a Moldovei
MOTELICA Maria	- specialitatea 03.00.27 – Pedologie, anul III, Universitatea de Stat din Moldova, Ministerul Educației	ȚIMBALIUC Natalia	- specialitatea 08.00.05 – Economie și management (în ramură), anul III, Academia de Studii Economice din Moldova, Ministerul Educației
PLETNIOV Olesea	- specialitatea 19.00.07 – Psihologie pedagogică, psihologia dezvoltării, psihologia personalității, anul III, Universitatea Pedagogică	VODĂ Irina	- specialitatea 02.00.01 – Chimie anorganică, anul III, Institutul de Chimie, Academia de Științe a Moldovei

Anexa nr.2
la Hotărârea Guvernului nr. 994
din 26 decembrie 2012

Bursa
nominală (pe domenii) pentru doctoranzi pe anul 2013

Bursa „Dimitrie Cantemir”		Bursa „Petru Ungureanu”	
CUJBĂ Vadim	- specialitatea 11.00.02 – Geografie economică, socială și politică, anul II, Academia de Studii Economice din Moldova, Ministerul Educației	STOLEICOVA Svetlana	- specialitatea 05.18.07 – Tehnologia băuturilor alcoolice și nealcoolice, anul II, Institutul Științifico-Practic de Horticultură și Tehnologii Alimentare, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare
Bursa „Sergiu Rădăuțanu”		Bursa „Nicolae Anestiadi”	
MOCREAC Olga	- specialitatea 01.04.10 – Fizica și ingineria semiconductorilor, anul III, Universitatea Tehnică a Moldovei, Ministerul Educației	ȘALARU Virginia	- specialitatea 14.00.06 – Cardiologie și reumatologie, anul II, Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „N. Testemițanu”, Ministerul Sănătății
Bursa „Valentin Belousov”		Bursa „Boris Matienco”	
LOZAN Victoria	- specialitatea 01.01.09 – Cibernetică matematică și cercetări operaționale, anul III, Universitatea de Stat din Moldova, Ministerul Educației	TUMANOVA Daria	- specialitatea 03.00.18 – Hidrobiologie, ihtiologie, anul III, Institutul de Zoologie, Academia de Științe a Moldovei
Bursa „Anton Ablov”			
SÎRBU Dumitru	- specialitatea 02.00.01 – Chimie anorganică, anul III, Institutul de Chimie, Academia de Științe a Moldovei		

ERATĂ

În legătură cu faptul că Hotărârea Guvernului nr. 206 din 11 aprilie 2012 a fost publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 72-75 din 13 aprilie 2012 și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 76-80 din 20 aprilie 2012, iar Hotărârea Guvernului nr. 260 din 25 aprilie 2012 a fost publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 82-84 din 27 aprilie 2012 și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 88-91 din 11 mai 2012, a considera ca dată a intrării în vigoare a actelor normative nominalizate data primei publicări în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PARTEA III**Acte ale ministerelor, departamentelor și ale Băncii Naționale a Moldovei****Acte ale Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova****1628 O R D I N**
privind modificarea și completarea
Clasificației bugetare

În temeiul articolului 7 alineatul (5) al Legii privind sistemul bugetar și procesul bugetar nr.847-XIII din 24 mai 1996 și în scopul reglementării și perfecționării modului de reflectare a unor indicatori bugetari,

ORDON:

În Ordinul ministrului finanțelor nr.91 din 20 octombrie 2008 „Privind Clasificația bugetară”, se operează următoarele modificări și completări.

1. În anexa nr.1 „Clasificația veniturilor bugetare”:

1.1. Capitolul 361 „Transferuri între componentele bugetului de stat” se completează cu paragraful 29, în următoarea redacție:

361.29 „Transferuri între componenta mijloace speciale și componenta proiecte finanțate din surse externe ale bugetului de stat”.

2. În anexa nr.3 „Clasificația economică a cheltuielilor bugetare”:

2.1. Articolul 273.00 „Transferuri capitale către bugetele de alt nivel și între componentele bugetului” se completează cu alineatul 29 și se expune în următoarea redacție:

273.29 „Transferuri capitale între componenta mijloace speciale și componenta proiecte finanțate din surse externe ale bugetului de stat”.

3. În Anexa nr.5 „Clasificația organizațională a cheltuielilor bugetare”,

„B. Tipuri de instituții, organizații și măsuri finanțate din buget” :

3.1. Se introduc trei tipuri noi cu următoarea denumire:

489 „Activități pentru Siguranța Alimentelor”;

778 Proiectul „Modernizarea serviciilor publice locale”;

779 Proiectul „Sisteme de încălzire cu biomasă în comunitățile rurale din Republica Moldova”.

3.2. Denumirea tipului 773 Proiectul “Reabilitarea rețelelor de transport electric” se modifică și se expune în următoarea redacție Proiectul „Reabilitarea rețelelor electrice”.

4. În anexa nr.9 „Indicații metodice privind aplicarea clasificației economice a cheltuielilor bugetare”:

4.1. După descrierea articolului 273.28 „Transferuri capitale între componenta fonduri speciale și componenta proiecte finanțate din surse externe ale bugetului de stat”, se completează cu articolul 273.29 „Transferuri capitale între componenta mijloace speciale și componenta proiecte finanțate din surse externe ale bugetului de stat” în următoarea redacție:

„La 273.29 „Transferuri capitale între componenta mijloace speciale și componenta proiecte finanțate din surse externe ale bugetului de stat” se referă mijloacele transferate între componenta mijloace speciale și componenta proiecte finanțate din surse externe ale bugetului de stat pentru cheltuieli capitale”.

5. Prezentul ordin intră în vigoare din data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

MINISTRUL FINANTELOR**Veaceslav NEGRUȚA**

Nr. 164. Chișinău, 17 decembrie 2012.

1629 O R D I N
cu privire la modul de achitare și evidență a plăților la
bugetul public național prin sistemul trezorerial
al Ministerului Finanțelor în anul 2013

Întru executarea prevederilor Legii bugetului de stat, Legii bugetului asigurărilor sociale de stat, Legii fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală și deciziilor consiliilor locale privind aprobarea bugetelor unităților administrativ-teritoriale, pe anul 2013,

ORDON:

1. Se aprobă Modul de achitare și evidență a plăților la bugetul public național prin sistemul trezorerial al Ministe-

rii Finanțelor în anul 2013.

2. Se abrogă Ordinul ministrului finanțelor nr.1 din 3 ianuarie 2012 cu privire la modul de achitare și evidență a plăților la bugetul public național prin sistemul trezorerial al Ministerului Finanțelor în anul 2012, cu modificările ulterioare.

3. Prezentul ordin intră în vigoare de la 1 ianuarie 2013.

MINISTRUL FINANTELOR**Veaceslav NEGRUȚA**

Nr. 165. Chișinău, 19 decembrie 2012.

MODUL
de achitare și evidență a plăților la bugetul public național prin sistemul trezorerial al Ministerului Finanțelor în anul 2013
I. Dispoziții generale

1. Bugetul public național reprezintă un sistem unitar de bugete și fonduri, ce cuprinde încasările: bugetului de stat, bugetelor unităților administrativ-teritoriale, bugetului asigurărilor sociale de stat și fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală.

- **Încasările bugetului de stat** includ: încasările la componenta de bază, granturile pentru proiectele finanțate din surse externe, veniturile fondurilor speciale și mijloacele speciale ale instituțiilor publice finanțate din bugetul de stat, alte plăți.

- **Încasările bugetelor unităților administrativ-teritoriale** includ: încasările la componenta de bază, granturile pentru proiectele finanțate din surse externe, veniturile fondurilor speciale și mijloacele speciale ale instituțiilor publice finanțate de la bugetele unităților administrativ-teritoriale, alte plăți.

- **Încasările bugetului asigurărilor sociale de stat** (în continuare BASS) includ: contribuții de asigurări sociale și alte plăți la BASS în conformitate cu actele legislative și normative în vigoare.

- **Încasările fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală** (în continuare FAOM) includ: mijloacele obținute din primele de asigurare obligatorie de asistență medicală și alte plăți la FAOM în conformitate cu actele legislative și normative în vigoare.

2. Pentru asigurarea evidenței încasărilor bugetului public național, Ministerul Finanțelor - Trezoreria de Stat și trezoreriile teritoriale utilizează **Registrul conturilor trezoreriale de încasări**, elaborat în conformitate cu actele legislative și normative în vigoare.

3. Registrul conturilor trezoreriale de încasări conține conturile trezoreriale de încasări ale bugetului de stat, bugetelor unităților administrativ-teritoriale, bugetului asigurărilor sociale de stat, fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală. În cazul modificării actelor legislative și normative, Ministerul Finanțelor actualizează Registrul conturilor trezoreriale de încasări.

4. Registrul conturilor trezoreriale de încasări se transmite de către Ministerul Finanțelor: Băncii Naționale a Moldovei și băncilor comerciale, Inspectoratului Fiscal Principal de Stat, Serviciului Vamal, Casei Naționale de Asigurări Sociale și Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, care ulterior urmează a fi transmis organelor subordonate pentru călăuză în activitate.

5. Conform prevederilor art.5 punctul (29) și art.7 alin. (5) din Titlul I al Codului fiscal, întreprinderile, instituțiile și organizațiile, care au subdiviziuni în afara unității administrativ-teritoriale, în care se află sediul central, plătesc impozite și taxe (cu excepția taxei pe valoarea adăugată, accizele și a taxelor destinate transferării în fondul rutier) la bugetele unităților administrativ-teritoriale de la sediul subdiviziunilor. Astfel, la întocmirea ordinelor de plată în rubrica „codul fiscal al plătitorului” se va indica: codul fiscal al plătitorului/ contribuabilului, urmat prin bară „/” de codul subdiviziunii pentru care se efectuează plata.

6. La achitarea obligațiilor fiscale, inclusiv a restanțelor la plăți de bază și/sau majorări de întârziere (penalități), la bugetul de stat, fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală și bugetele unităților administrativ-teritoriale, la perfectarea ordinului de plată destinat transferului bugetar, contribuabilul în rubrica „destinația plății” urmează să indice după caz sintagma „inclusiv penalitate” sau „penalitate”, indicând suma care urmează a fi stinsă.

7. Responsabili de corectitudinea întocmirii documentelor de plată și virarea plăților la bugetul public național sînt plătitorii/contribuabilii.

8. Responsabili de corectitudinea transmiterii documentelor de plată în formă electronică sînt băncile deservente

ale plătitorilor.

9. Sumele achitate incorect și înregistrate în conturile bancare ale Ministerului Finanțelor - Trezoreria de Stat și trezoreriile teritoriale, se reflectă la clasificatia veniturilor bugetare „Încasări neidentificate”, care ulterior se restituie la conturile bancare ale plătitorilor.

II. Principalele modificări în administrarea veniturilor bugetului de stat în anul 2013

Începînd cu 1 ianuarie 2013:

10. Se exclude din clasificatia de venituri bugetare:

- cap.115 §10 „Accize la materialul vinicol”, obligațiile fiscale neonorate pînă la 31 decembrie 2012 se vor vira la cap.115 §12 „Accize la vinurile din struguri și vinurile efervescente”, conform datelor menționate în punctul 11;
- cap.122 §22 „Taxa pentru eliberarea pașapoartelor”;
- cap.123 §08 „Amenzi aplicate de organele Serviciului de Informații și Securitate” și cap.123 §09 „Amenzi aplicate de Curtea de Conturi”, obligațiile fiscale se vor vira la cap.123 §01 „Amenzi și sancțiuni administrative”, conform datelor menționate în punctul 11.

III. Încasările la bugetul de stat (componenta de bază)

11. Plățile ce constituie **încasări la componenta de bază a bugetului de stat** specificate în Anexa nr.1, se vor vira conform următoarelor date bancare:

Beneficiar: Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat;

Codul fiscal: 1006601000037;

Contul bancar: 33114001;

Banca beneficiară: Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat;

Codul băncii: TREZMD2X;

Contul trezorerial de încasări: XXX XX XX XXXX.

XXX XX XX XXXX
I II III

I parte (5 semne) – codul capitolului și paragrafului clasificatiei de venituri bugetare (Anexa nr.1);

II parte (2 semne) – codul beneficiarului conturilor trezoreriale de încasări (Anexa nr.3);

III parte (4 semne) – codul statistic al localității contribuabilului conform clasificatorului unităților administrativ-teritoriale (CUATM).

12. Contribuabilii înregistrați în inspectoratele fiscale de stat ale municipiului Chișinău și Bălți, vor achita la bugetul de stat **impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător reținut la sursa de plată** (cap.111 §20), **impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător** (cap.111 §21), **impozitul pe venit reținut din suma dividendelor achitate** (cap.111 §22) și **impozitul pe venit din activitatea operațională** (cap.111 §23). În cazul achitării obligațiilor fiscale pe subdiviziuni, contribuabilul urmează a se conduce de prevederile punctului 5.

13. Persoanele fizice vor vira **accizele la bijuterii** (inclusiv bijuterii cu briliante) (cap.115 §15), procurate pe teritoriul Republicii Moldova la contul trezorerial de încasări **11515 01 0100**.

14. Taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova (cap.115 §44) se va vira după locul reședinței de bază a persoanei juridice sau după domiciliul persoanei fizice – posesoare de autovehicule înmatriculate în Republica Moldova.

15. Taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele a căror masă totală, sarcină masică pe osie sau ale căror gabarite depășesc limitele admise (cap.115 §45) calculate conform art.352 din Codul Fiscal vor fi transferate de către contribuabili conform prevederilor punctului 11 (cu excepția prevederilor p.31 lit.c).

16. Taxa de eliberare a autorizațiilor pentru transporturi rutiere internaționale (cap.115 §46) gestionată

de Agenția Națională Transporturi Auto se va vira de toți contribuabilii cu indicarea conturilor trezoreriale de încasări conform prevederilor punctului 11, iar transportatorii străini nerezidenți ai Republicii Moldova, vor achita taxa nominalizată la contul trezorerial de încasări **11546 00 0100** (cu excepția prevederilor p. 31 lit.d).

17. Taxa pentru comercializarea gazelor naturale destinate utilizării în calitate de carburant pentru unitățile de transport auto (cap.115 §48) calculată conform art.7.2 al Legii nr.720-XIII din 2 februarie 1996 privind fondul rutier va fi transferată de către agenții economici conform prevederilor punctului 11.

18. Taxa de licență pentru anumite genuri de activitate (cap.115 §55), achitată pentru licențele eliberate conform art.8 al Legii nr.451-XV din 30 iulie 2001 privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător, se va vira în dependență de localitatea posesorului de licență, cu excepția licențelor eliberate de administrația UTA Găgăuzia.

19. Plata pentru arenda terenurilor cu o altă destinație decât cea agricolă (cap.121 §33) se va vira în funcție de localitatea amplasării terenului.

20. Taxa de stat pentru cauzele examinate de judecătoria se va vira în funcție de localitatea dislocării organului care percepe taxa în cauză, iar **taxa de stat stabilită de alte organe de resort** (cap.122 §11) se va vira după locul reședinței de bază a persoanei juridice sau după domiciliul persoanei fizice.

21. Mijloacele încasate în legătură cu excluderea terenurilor din circuitul agricol (cap.122 §50) se vor vira de către contribuabili în funcție de localitatea unde este amplasat terenul.

22. Plățile în Fondul republican de susținere socială a populației se vor vira după cum urmează: **plățile persoanelor juridice care prestează servicii de telefonie mobilă** vor fi transferate la cap.122 §58, iar **plata suplimentară obligatorie de la perfectarea și eliberarea certificatului de eliberare al automobilului** va fi transferată de către ÎS Centrul Resurselor Informaționale de Stat "Registru" la cap.122§59.

23. Conform art.29 alin. (2) al Legii nr. 419-XVI din 22 decembrie 2006 cu privire la datoria publică, garanțiile de stat și recreditarea de stat, **plata în fondul de risc** (cap.122 §62) se va transfera la contul trezorerial de încasări **12262 00 0100**.

24. Conform Legii nr.190 din 30 septembrie 2011 privind unele măsuri suplimentare de asigurare a stabilității financiare **Taxa specială pentru asigurarea stabilității financiare** (cap.122 §63) va fi transferată de către bănci la contul trezorerial de încasări **12263 00 0100** până la 31 ianuarie 2013, iar **Veniturile de la valorificarea activelor BC "Investprivatbank" SA în proces de lichidare** (cap.122§64) se vor transfera de către lichidatorul BC „Investprivatbank” SA la contul trezorerial de încasări **12264 00 0100**.

25. Amenzile aplicate de poliția rutieră și amenzile aplicate cu ajutorul mijloacelor audio-video (cap.123 §02, cap.123 §23), se vor vira la conturile trezoreriale de încasări conform Anexei nr.5. Persoanele străine nerezidente ale Republicii Moldova vor achita amenzile la contul trezorerial de încasări **12302 00 0100** și respectiv **12323 00 0100**.

26. Amenzile pentru nerespectarea regulilor transportului de călători, deteriorarea drumurilor auto, a construcțiilor și utilajelor rutiere, a plantațiilor aferente drumurilor (cap.123 §06) aplicate de poliția rutieră se vor vira la contul trezorerial de încasări, format în conformitate cu prevederile punctului 11.

27. Amenzile aplicate de Agenția pentru Protecția Consumatorilor (cap.123 §22) se vor vira de către toți contribuabilii la contul trezorerial de încasări **12322 00 0100**.

28. Mijloacele din vânzarea și privatizarea bunurilor proprietate publică și mijloacele din vânzarea pache-

telor de acțiuni și/sau părților sociale (cap.211 §01, 211 §03, 211 §05) se vor vira în funcție de localitatea unde este amplasat bunul supus privatizării sau vânzării.

29. Mijloacele bănești de la privatizarea terenurilor proprietate publică a statului (cap.212 §01) se vor vira în funcție de localitatea unde este amplasat terenul.

IV. Achitarea drepturilor de import-export

și a altor plăți administrate de organele vamale

30. Persoanele juridice și persoanele fizice, participanți la activitatea economică externă achită obligațiile vamale în avans (taxa pe valoarea adăugată, accize, taxe vamale, taxa pentru efectuarea procedurilor vamale și a amenzilor aplicate pentru contravențiile vamale) conform datelor bancare menționate în punctul 11, cu indicarea contului trezorerial de încasări **11615 20 0130 „Drepturile de import - export achitate în avans”**. Termenele și modul de achitare a drepturilor de import - export sînt prevăzute în art.124 și 125 al Codului vamal al Republicii Moldova.

31. Prin derogare de la prevederile punctului 30, se vor vira la alte conturi trezoreriale de încasări următoarele taxe:

a) plata – garanție de la drepturile de import-export (cap.116 §10), contul trezorerial de încasări - **11610 20 0130;**

b) taxa pentru folosirea drumurilor Republicii Moldova de către autovehiculele neînmatriculate în Republica Moldova (cap.115 §43), percepute de către organele vamale la punctele de trecere a frontierei de stat, cont trezorerial de încasări - **11543 20 0130;**

c) taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele a căror masă totală, sarcină masică pe osie sau ale căror gabarite depășesc limitele admise (cap.115 §45), percepute de către organele vamale la punctele de trecere a frontierei de stat, cont trezorerial de încasări - **11545 20 0130;**

d) taxa de eliberare a autorizațiilor pentru transporturi rutiere internaționale (cap.115 §46), percepute de către organele vamale la punctele de trecere a frontierei de stat, cont trezorerial de încasări - **11546 20 0130;**

e) vinieta (cap.115 §58), percepute de către organele vamale la punctele de trecere a frontierei de stat, cont trezorerial de încasări - **11558 20 0130;**

f) amenzi și sancțiuni administrative (cap.123 §01), cont trezorerial de încasări - **12301 20 0130.**

32. Plata în Fondul Ecologic Național pentru importul mărfurilor care în procesul utilizării acestora cauzează poluarea mediului, percepută în conformitate cu prevederile Legii 1540-XIII din 25 februarie 1998 privind plata pentru poluarea mediului, se va vira în conformitate cu prevederile punctului 33, cu excepția contului trezorerial de încasări, care în cazul dat va fi - **4501 16103 0284 01.**

V. Veniturile fondurilor speciale, mijloacelor speciale, proiectelor finanțate din surse externe și mijloacele intrate temporar în posesia instituțiilor publice finanțate de la bugetul de stat

33. Plățile în fondurile speciale, plățile aferente mijloacelor speciale, proiectele finanțate din surse externe și mijloacele intrate temporar în posesia instituțiilor publice finanțate de la bugetul de stat, se vor vira la următoarele date bancare:

Beneficiar: MF – Trezoreria de Stat Denumirea instituției publice beneficiare;

Codul fiscal: codul fiscal al instituției publice;

Contul bancar: **3359502;**

Banca beneficiară: Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat;

Codul băncii: TREZMD2X;

Contul trezorerial: XXXX XXX XX XXXX XX.

XXXX	XXX XX	XXXX	XX
I	II	III	IV

I parte (4 semne) – codul contului de bilanț al Planului de conturi al evidenței contabile privind executarea de casă a bugetului public național prin Trezoreria de Stat a Ministerului Finanțelor.

II parte (5 semne)* – capitolul și paragraful clasificăției de venituri bugetare;

III parte (4 semne) – codul titularului fondului special/ codul instituției publice de mijloace speciale sau granturi;

IV parte (2 semne) – codul, care conține informația referitor la clasificăția bugetară (funcțională, organizațională B), codul fondului special/ tipului de mijloace speciale, codul donatorului extern.

* Pentru transferul mijloacelor intrate temporar în posesia instituțiilor publice finanțate de la bugetul de stat în a II parte (5 semne) se va indica 000 00.

VI. Încasările bugetelor unităților administrativ-teritoriale

34. Plățile ce constituie încasări la componenta de bază a bugetelor unităților administrativ-teritoriale specificate în Anexa nr.2, se vor vira conform următoarelor date bancare:

Beneficiar: Denumirea trezoreriei teritoriale a Ministerului Finanțelor (Anexa nr.4)

Codul fiscal: 1006601000037;

Contul bancar: conform Anexei nr.4;

Banca beneficiară: Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat;

Codul băncii: TREZMD2X;

Contul trezorerial de încasări: XXX XX XX XXXX.

XXX XX XX XXXX

I II III

I parte (5 semne) – codul capitolului și paragrafului clasificăției de venituri bugetare (Anexa nr.2);

II parte (2 semne) – codul beneficiarului conturilor trezoreriale de încasări (Anexa nr.3);

III parte (4 semne) – codul statistic al localității contribuabilului conform CUATM.

35. Impozitul funciar, impozitul pe bunurile imobiliare, taxele locale și alte plăți, conform Titlului VI „Impozitul pe bunurile imobiliare”, Titlului VII “Taxele locale” și Titlului VIII „Taxele pentru resursele naturale” al Codului fiscal, Legii nr.397-XV din 16 octombrie 2003 privind finanțele publice locale și altor acte legislative și normative, se vor vira integral la bugetele unităților administrativ-teritoriale respective.

36. Contribuabilii, cu excepția celor înregistrați în inspectoratele fiscale de stat pe municipiul Chișinău și Bălți, vor vira la BUAT impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător reținut la sursa de plată (cap.111 §20), impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător (cap.111 §21), impozitul pe venit reținut din suma dividendelor achitate (cap.111 §22) și impozitul pe venit din activitatea operațională (cap.111 §23). În cazul achitării obligațiilor fiscale pe subdiviziuni, contribuabilul urmează a se conduce de prevederile punctului 5.

37. Taxa pe valoarea adăugată la mărfurile produse și serviciile prestate pe teritoriul UTA Găgăuzia (cap.115 §01) și accizele la mărfurile supuse accizelor (cap.115 §11 - §17), se vor vira de contribuabilii înregistrați în Inspectoratul Fiscal UTA Găgăuzia integral la bugetul central al UTA Găgăuzia (contul bancar al Trezoreriei Teritoriale Comrat este specificat în Anexa nr.4).

38. Taxa de licență pentru anumite genuri de activitate (cap.115 §55) achitată pentru licențele eliberate de administrația UTA Găgăuzia, se va vira în funcție de localitatea posesorului de licență, la bugetul central al UTA Găgăuzia (contul bancar al MF-TT Comrat este specificat în Anexa nr.4).

39. Plata pentru certificatele de urbanism și autorizările de construire sau desființare (cap.115 §57) se va vira în funcție de localitatea dislocării obiectului pentru care a fost eliberat certificatul sau adeverința.

40. Plata pentru arenda terenurilor cu o altă desti-

nație decât cea agricolă (cap.121 §33) se va vira în funcție de localitatea amplasării terenului.

41. Amenziile (sanctiunile contravenționale potrivit legislației) aplicate de către subdiviziunile teritoriale ale poliției rutiere (cap.123 §02), se vor vira respectiv la contul bugetelor raionale, bugetul municipal Chișinău, bugetul municipal Bălți și bugetul central al UTA Găgăuzia, conform Anexelor nr.4 și nr.5.

42. Mijloacele din privatizarea și vânzarea bunurilor proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale și mijloace din vânzarea încăperilor nelocuibile (cap.211 §01, 211 §02, 211 §03, 211 §05 și 211 §06), se vor vira respectiv la contul bugetelor raionale, bugetul municipal Chișinău, bugetul municipal Bălți și bugetul central al UTA Găgăuzia sau bugetelor locale, în funcție de localitatea unde este amplasat bunul supus privatizării sau vânzării.

43. Mijloacele bănești de la privatizarea terenurilor proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale (cap.212 §02) se vor vira în funcție de localitatea unde este amplasat terenul.

44. Plățile în fondurile speciale, plățile aferente mijloacelor speciale, proiectelor finanțate din surse externe și mijloacele intrate temporar în posesia instituțiilor publice finanțate de la bugetele unităților administrativ-teritoriale se vor vira la conturile bancare ale Ministerului Finanțelor – Trezorerii Teritoriale conform următoarelor date bancare:

Beneficiar: MF – Trezoreria teritorială Denumirea instituției publice beneficiare;

Codul fiscal: codul fiscal al instituției publice;

Contul bancar: conform Anexei nr.4;

Banca beneficiară: Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat;

Codul băncii: TREZMD2X;

Contul trezorerial: XXXX XXX XX XXXX XX.

XXXX XXX XX XXXX XX

I II III IV

I parte (4 semne) – codul contului de bilanț al Planului de conturi al evidenței contabile privind executarea de casă a bugetului public național prin Trezoreria de Stat a Ministerului Finanțelor.

II parte (5 semne)* – capitolul și paragraful clasificăției de venituri bugetare;

III parte (4 semne) – codul titularului fondului special/ codul instituției publice de mijloace speciale sau granturi;

IV parte (2 semne) – codul, care conține informația referitor la clasificăția bugetară (funcțională, organizațională B), codul fondului special/ tipului de mijloace speciale, codul donatorului extern.

VII. Încasările la bugetul asigurărilor sociale de stat

45. Plățile ce constituie încasări ale bugetului asigurărilor sociale de stat gestionate de Casa Națională de Asigurări Sociale (în continuare CNAS), specificate în Anexa nr.6, se vor vira de contribuabilii la următoarele date bancare:

Beneficiar: Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat;

Codul fiscal: 1006601000037;

Contul bancar: 331701;

Banca beneficiară: Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat;

Codul băncii: TREZMD2X;

Contul trezorerial de încasări: XXX XX 85 XXXX.

46. Contul trezorerial de încasări pentru achitarea plăților la bugetul asigurărilor sociale de stat este format din trei părți (11 semne), precum urmează:

XXX XX 85 XXXX

I II III

I parte (5 semne) – codul capitolului și paragrafului clasificăției de venituri bugetare (Anexa nr.6);

II parte (2 semne) – codul beneficiarului conturilor trezoreriale de încasări (Anexa nr.3, CNAS);

III parte (4 semne) – codul statistic al localității contribuabilului conform CUATM.

VIII. Încasările la fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală

47. Plățile ce constituie **încasări ale fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală**, gestionate de Compania Națională de Asigurări în Medicină (în continuare CNAM), specificate în Anexa nr.7, se vor vira de contribuabili la următoarele date bancare:

Beneficiar: Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat;

Codul fiscal: 1006601000037;

Contul bancar: 331891;

Banca beneficiară: Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat;

Codul băncii: TREZMD2X;

Contul trezoreriei de încasări: XXX XX 25 XXXX.

48. Contul trezoreriei de încasări pentru achitarea plăților la fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală este format din trei părți (11 semne), precum urmează:

XXX XX 25 XXXX

I II III

I parte (5 semne) – codul capitolului și paragrafului clasificției de venituri bugetare (Anexa nr.7);

II parte (2 semne) – codul beneficiarului conturilor trezoreriale de încasări (Anexa nr.3, CNAM);

III parte (4 semne) – codul statistic al localității contribuabilului conform CUATM.

IX. Stingerea obligațiilor bugetului public național prin compensare, trecerea plăților de la un tip de plată la altul și restituirea plăților la conturile curente ale contribuabililor

49. Pentru stingerea obligațiilor aferente bugetului public național prin compensare, precum și restituirea mijloacelor la conturile curente ale contribuabililor, demersurile privind corectarea sau restituirea plăților vor fi îndreptate nemijlocit beneficiarilor conturilor trezoreriale de încasări (Anexa nr.3), respectiv organelor fiscale teritoriale, Serviciului Vamal, caselor teritoriale de asigurări sociale, Companiei Naționale de Asigurări în Medicină și instituțiilor publice.

50. Controlul și responsabilitatea pentru corectitudinea de stingere a obligației fiscale/vamale prin compensare, precum și restituirea mijloacelor la contul contribuabilului, se atribuie: Serviciului Fiscal de Stat, Serviciului Vamal, CNAS, CNAM și instituțiilor publice.

51. Documentele privind stingerea obligațiilor aferente bugetului public național prin compensare, trecerea plăților de la un tip de plată la altul și restituirea plăților la conturile contribuabililor se vor prezenta de către beneficiarii conturilor trezoreriale de încasări Ministerului Finanțelor - Trezoreriei de Stat și trezoreriilor teritoriale, până la data de 25 decembrie a anului curent.

Plățile administrate de către Serviciul Fiscal de Stat

52. Stingerea obligațiilor fiscale prin compensare, precum și restituirea mijloacelor la conturile contribuabililor a plăților administrate de către organele Serviciului Fiscal de Stat se vor efectua în conformitate cu prevederile art. 175 al Codului fiscal.

Plățile administrate de către Serviciul Vamal

53. Stingerea obligațiilor vamale prin compensare, precum și restituirea mijloacelor la conturile contribuabililor a plăților administrate de către Serviciul Vamal, se vor efectua în baza cererilor contribuabililor depuse la Serviciul Vamal.

Plățile administrate de către Casa Națională de Asigurări Sociale

54. La stingerea obligațiilor fiscale prin compensare,

precum și restituirea mijloacelor la conturile contribuabililor în partea ce ține de contribuțiile la bugetul asigurărilor sociale de stat, se vor aplica suplimentar și prevederile Legii nr.489 –XIV din 8 iulie 1999 privind sistemul public de asigurări sociale.

55. Plățile administrate de CNAS achitate incorect sau în plus se vor trece de la un tip de plată la altul sau se vor restitui la conturile plătitorilor, în baza cererilor contribuabililor depuse la casele teritoriale de asigurări sociale respective.

56. În cazul stingerii de către contribuabili a datoriei istorice față de bugetul asigurărilor sociale de stat, în documentele de plată, în mod obligatoriu, se indică perioada pentru care se achită plata respectivă.

Plățile administrate de către Compania Națională de Asigurări în Medicină

57. Plățile administrate de CNAM (cu excepția cap.113 §01, 123 §01, 123 §07, și 123 §20 care se administrează de către SFS), achitate incorect sau în plus se vor trece de la un tip de plată la altul sau se vor restitui la conturile plătitorilor, în baza cererilor contribuabililor depuse la CNAM.

Plățile fondurilor speciale, mijloacelor speciale și a mijloacelor intrate temporar în posesia instituțiilor publice

58. Sumele aferente fondurilor speciale, mijloacelor speciale și a mijloacelor intrate temporar în posesia instituțiilor publice achitate în plus sau incorect, se restituie în baza solicitărilor ce se depun de către plătitori nemijlocit la instituțiile publice, cu anexarea documentelor justificative.

X. Reglementări privind transferul de credit și efectuarea plăților în numerar

59. Contribuabilii vor onora obligațiile față de bugetele respective, utilizând documentele de plată, perfectate conform cerințelor și prevederilor:

a. Regulamentului cu privire la modul de completare a ordinului de plată utilizat la efectuarea transferului bugetar în lei moldovenești, aprobat prin Ordinul ministrului finanțelor nr.126 din 23 septembrie 2010 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 182-189/647 din 28.09.2010);

b. Regulamentului cu privire la operațiunile cu numerar în băncile din Republica Moldova, aprobat prin hotărârea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr.200 din 27 iulie 2006 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.120-123/441 din 04.08.2006).

60. Pentru a asigura corectitudinea încasării plăților la bugetul public național, băncile comerciale vor asigura controlul corectitudinii întocmirii documentelor de plată în conformitate cu actele normative ale Băncii Naționale a Moldovei și legislația în vigoare.

61. Băncile comerciale vor asigura controlul corespunderii conturilor trezoreriale de încasări, indicate în documentele de plată - cu **Registrul conturilor trezoreriale de încasări** (vezi punctul 4), iar a codurilor fiscale și denumirilor plătitorilor - cu datele despre contribuabil, plasate pe pagina www.fisc.md la rubrica „Informații publice”.

62. În cazurile când la primirea documentelor de plată se vor depista greșeli în datele bancare (contul bancar, codul fiscal, codul subdiviziunii, denumirea plătitorului, contul trezoreriei de încasări, destinația plății), băncile comerciale sînt obligate să remită plătitorului documentele de plată fără executare.

XI. Dispoziții finale

63. Prevederile prezentului ordin se aduc la cunoștința tuturor contribuabililor, prin intermediul organelor abilitate cu dreptul de colectare și administrare a veniturilor bugetului public național.

Anexa nr.1 Clasificatorul conturilor trezoreriale de încasări ale bugetului de stat

Beneficiar: Ministerul Finanțelor - Trezoreria de Stat;
Codul fiscal: 1006601000037;
Banca beneficiară: Ministerul Finanțelor - Trezoreria de Stat;
Codul băndii: TREZMD2X;
Contul bancar: 33114001;
Contul trezorerial de încasări: XXX XX XX XXXX, unde:
 XXX XX - codul capitolului și paragraful clasificăției de venituri bugetare;
 XX - codul beneficiarului conturilor trezoreriale de încasări (Anexa nr.3);
 XXXX - codul statistic al localității contribuabilului conform CU/ATM

Codul capitolului clasificăției de venituri bugetare	Codul paragrafului clasificăției de venituri bugetare	Denumirea
1	2	3
111	20 ¹	Impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător reținut la sursa de plată
111	21 ¹	Impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător
111	22 ¹	Impozitul pe venit reținut din suma dividendelor achitate
111	23 ¹	Impozitul pe venit din activitatea operațională
115	01 ²	Taxa pe valoarea adăugată la mărfurile produse și serviciile prestate pe teritoriul Republicii Moldova
115	04	Impozitul privat
115	11 ²	Accize la rachiu, lichioruri, divinerii și alte băuturi spirituoase
115	12 ²	Accize la vinurile din struguri și vinurile eferescente
115	13 ²	Accize la bere
115	14 ²	Accize la produsele din tutun
115	15 ²	Accize la bijuterii (inclusiv bijuterii cu briliante)
115	16 ²	Accize la benzină și motorină
115	17 ²	Accize la alte mărfuri
115	43 ⁴	Taxa pentru folosirea drumurilor Republicii Moldova de către autovehiculele neînmatriculate în Republica Moldova
115	44	Taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova
115	45	Taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele a căror masă totală, sarcină masică pe osie sau ale căror gabarite depășesc limitele admise
115	46	Taxa de eliberare a autorizațiilor pentru transporturi rutiere internaționale
115	47	Taxa pentru folosirea zonei de protecție a drumurilor din afara perimetrului localităților pentru efectuarea lucrărilor de construcție și montaj
115	48	Taxa pentru comercializarea gazelor naturale destinate utilizării în calitate de carburanți pentru unitățile de transport auto
115	49	Taxa pentru folosirea zonei de protecție a drumurilor din afara perimetrului localităților pentru amplasarea publicității exterioare.
115	50	Taxa pentru folosirea zonei de protecție a drumurilor din afara perimetrului localităților pentru amplasarea obiectivelor de prestare a serviciilor rutiere.

Codul capitolului clasificăției de venituri bugetare	Codul paragrafului clasificăției de venituri bugetare	Denumirea
1	2	3
115	55 ⁵	Taxa de licență pentru anumite genuri de activitate
115	58 ⁴	Vineta
115	60	Taxa de înregistrare a asociațiilor obștești și a mijloacelor mas-media
115	63	Taxa pentru efectuarea expertizei ecologice
116	10 ⁴	Plata - garanție de la drepturile de export-import
116	11	Taxa consulară
116	15 ³	Drepturi de import-export achitate în avans
121	02	Dividende aferente cotei de participare a statului în societăți pe acțiuni
121	03	Defalcări din profitul net al întreprinderilor de stat (municipale)
121	10	Soldul profitului net al Băncii Naționale a Moldovei
121	11	Dobânzi la creditele acordate de la bugetul de stat
121	12	Dobânzi aferente soldurilor mijloacelor bugetare la conturile bancare
121	15	Dobânzi de la depunerea mijloacelor bugetare la conturile depozitare
121	16	Dobânzi aferente soldurilor mijloacelor bugetare la conturile depozitare finanțate din surse externe
121	31	Arrenda pentru resursele naturale
121	33	Plata pentru arrenda terenurilor cu o altă destinație decât cea agricolă
121	35	Chiria bunurilor proprietate publică
121	36	Alte venituri din proprietate
122	11	Taxa de stat pentru cauzele examinate de judecătoria și alte organe de resort
122	12	Taxa de stat pentru actele notariale îndeplinite de notari și de alte persoane abilitate prin lege
122	26	Taxe percepute de poliția rutieră
122	33	Taxa pentru eliberarea autorizațiilor de deschidere și prelungire a termenului de activitate a reprezentanților, firmelor, băncilor și organizațiilor străine
122	39	Venituri de la includerea în tariful la gazele naturale a mijloacelor destinate recuperării mijloacelor utilizate pentru răscumpărarea cambilor
122	40	Alte încasări
122	50	Mijloace încasate în legătură cu excluderea terenurilor din circuitul agricol
122	56	Încasări de la investitori sau proprietarii construcțiilor pentru elaborarea documentelor normative în construcție
122	57	Încasări din salariul net al executantului serviciului civil
122	58	Plata persoanelor juridice care prestează servicii de telefonie mobilă
122	59	Plata suplimentară obligatorie de la perfectarea și eliberarea certificatului de eliberare al automobilului
122	60	Plata suplimentară obligatorie de la cumpărarea valutei străine în casele de schimb valutar
122	61	Taxa pentru dezvoltarea culturilor nucifere
122	62	Plata în fondul de risc
122	63	Taxa specială pentru asigurarea stabilității financiare
122	64	Venituri de la valorificarea activelor BC "Investprivatbank" SA în proces de lichidare
123	01	Amenzi și sancțiuni administrative
123	02 ⁶	Amenzi aplicate de poliția rutieră
123	04	Amenzi aplicate de Inspekția financiară
123	05	Amenzi aplicate de Inspekția de Stat în Construcții

Anexa nr.2

Clasificatorul conturilor trezoreriale de încasări ale bugetelor raionale, bugetelor municipale Chișinău și Bălți, bugetului central al UTA Găgăuzia și bugetelor locale

Beneficiar: Denumirea trezoreriei teritoriale a Ministerului Finanțelor (Anexa nr.4);
Codul fiscal: 1006601000037;
Banca beneficiară: Ministerul Finanțelor - Trezoreria de Stat;
Codul băncii: TRE/ZMD2X;
Contul bancar: conform Anexei nr.4;
Contul trezoreriei de încasări: XXX XX XX XXXX, unde:
XXX XX - codul capitolului și paragrafului clasificăției de venituri bugetare;
XX - codul beneficiarului conturilor trezoreriale de încasări (Anexa nr.3);
XXXX - codul statistic al localității contribuabilului conform CUATM

Codul capitolului clasificăției de venituri bugetare	Codul paragrafului clasificăției de venituri bugetare	Denumirea
1	2	3
111	01	Impozitul pe venit din salariu
111	05	Impozitul pe venit aferent operațiunilor de predare în posesie și/sau folosință a proprietății imobiliare
111	09	Alte impozite pe venit
111	20 ¹	Impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător reținut la sursa de plată
111	21 ¹	Impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător
111	22 ¹	Impozitul pe venit reținut din suma dividendelor achitate
111	23 ¹	Impozitul pe venit din activitatea operațională
114	01	Impozit funciar pe terenurile cu destinație agricolă, cu excepția impozitului de la gospodăriile țărănești (de fermier)
114	02	Impozit funciar pe terenurile cu altă destinație decât cea agricolă
114	03	Impozit funciar încasat de la persoanele fizice
114	06	Impozit funciar pe pășuni și fânețe
114	07	Impozit funciar pe terenurile cu destinație agricolă de la gospodăriile țărănești (de fermier)
114	10	Impozit pe bunurile imobiliare a persoanelor juridice
114	11	Impozit pe bunurile imobiliare ale persoanelor fizice
114	12	Impozit pe bunurile imobiliare achitat de către persoanele juridice și fizice înregistrate în calitate de întreprinzător din valoarea estimată (de piață) a bunurilor imobiliare
114	14	Impozit pe bunurile imobiliare achitat de către persoanele fizice – cetățeni din valoarea estimată (de piață) a bunurilor imobiliare
115	01 ²	Taxa pe valoarea adăugată la mărfurile produse și serviciile prestate pe teritoriul Republicii Moldova
115	04	Impozitul privat
115	11 ²	Accize la rachiu, lichioruri, divinuri și alte băuturi spirtoase
115	12 ²	Accize la vinurile din struguri și vinurile efervescente
115	13 ²	Accize la bere
115	14 ²	Accize la produsele din tutun

Codul capitolului clasificăției de venituri bugetare	Codul paragrafului clasificăției de venituri bugetare	Denumirea
1	2	3
123	06	Amenzi pentru nerespectarea regulilor transportului de călători, deteriorarea drumurilor auto, a construcțiilor și utilităților rutiere, a plantațiilor aferente drumurilor
123	07	Amenzi aplicate de organele Serviciului Fiscal de Stat
123	11	Încasări de la vânzarea averii și valutei confiscate
123	12	Amenzi pentru nerepatrierea la termen a încasărilor valutare
123	14	Amenzi aplicate de instanțele judecătorești în cauze administrative și penale
123	15	Alte amenzi și sancțiuni pecuniare
123	17	Amenzi aplicate de centrele de medicină preventivă
123	20	Amenzile contravenționale aplicate de organele Serviciului Fiscal de Stat
123	21	Amenzile contravenționale pentru încălcarea termenelor de repatriere a mijloacelor materiale și a mijloacelor bănești aplicate de organele Serviciului Fiscal de Stat
123	22	Amenzi aplicate de Agenția pentru Protecția Consumatorilor
123	23 ⁶	Amenzi aplicate de poliția rutieră cu ajutorul mijloacelor audio-video
211	01	Amenzi aplicate pentru utilizarea muncii nedecarate
211	03	Mijloace din vânzarea bunurilor proprietate publică
211	05	Mijloace din vânzarea pachetelor de acțiuni și/sau părților sociale
211	09	Mijloace din privatizare conform proiectelor individuale
212	01	Mijloace bănești de la privatizarea terenurilor proprietate publică a statului
411	00	Granturi interne
412	01	Granturi externe pentru susținerea bugetului

Note:

- 1 - 111 \$20 - \$23 - pentru contribuabilii înregistrați în mun. Chișinău și Bălți;
2 - 115 \$01; 115 \$11 - \$17 - cu excepția contribuabililor înregistrați în UTA Găgăuzia, vezi punctul 37;
3 - 116 \$15 - vezi punctul 30;
4 - 116 \$10; 115 \$43,59 - pentru plățile administrate de organele vamale, vezi punctul 31;
5 - 115 \$55 - cu excepția taxelor pentru licențele eliberate de administrația UTA Găgăuzia, vezi punctul 38;
6 - 123 \$02 și 123 \$23 - vezi Anexa nr.5;

Codul capitolului clasificării de venituri bugetare	Codul paragrafului clasificării de venituri bugetare	Denumirea
1	2	3
122	65	Taxa de la posesorii unităților de transport
122	66	Taxa pentru parcaj
122	67	Taxa pentru unitățile stradale de comerț și/sau de prestare a serviciilor
122	68	Taxa pentru evacuarea deșeurilor
122	69	Taxa pentru dispozitivele publicitare
123	01	Amenzi și sancțiuni administrative
123	02	Amenzi aplicate de poliția rutieră
123	04	Amenzi aplicate de Inspekția financiară
123	11	Încasări de la vânzarea averii și valutei confiscate
123	15	Alte amenzi și sancțiuni pecuniare
211	01	Mijloace din privatizarea bunurilor proprietate publică
211	02	Mijloace din vânzarea apartamentelor către cetățeni
211	03	Mijloace din vânzarea bunurilor proprietate publică
211	05	Mijloace din vânzarea pachetelor de acțiuni și/sau părților sociale
211	06	Mijloace din vânzarea încăperilor nelocuite
212	02	Mijloace bănești de la privatizarea terenurilor proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale
411	00	Granturi interne
412	01	Granturi externe pentru susținerea bugetului

Note :

- 1 111 \$20 - \$23 - Pentru toți contribuabilii, cu excepția contribuabililor înregistrați în mun.Chîșinău și Bălți;
 2 115 \$01; 115 \$11 - 115 \$17 - Numai pentru contribuabilii înregistrați în UTA Găgăuzi;
 3 115 \$55 - Numai pentru licențele eliberate de administrația UTA Găgăuzi.

Codul capitolului clasificării de venituri bugetare	Codul paragrafului clasificării de venituri bugetare	Denumirea
1	2	3
115	15 ²	Accize la bijuterii (inclusiv bijuterii cu briliante)
115	16 ²	Accize la benzină și motorină
115	17 ²	Accize la alte mărfuri
115	39	Taxa pentru prestarea serviciilor de transport auto pe teritoriul municipiilor, orașelor și satelor (comunelor)
115	41	Taxa de amplasare a publicității
115	42	Taxa balneară
115	51	Taxa pentru apă
115	53	Taxa pentru lemnul eliberat pe picior
115	54	Taxa pentru extragerea minerelelor utile
115	55 ³	Taxa de licență pentru anumite genuri de activitate
115	56	Taxa de organizare a licitațiilor și loterilor pe teritoriul unității administrativ-teritoriale
115	57	Plăți pentru certificatele de urbanism și autorizările de construire sau desființare
115	60	Taxa de înregistrare a asociațiilor obștești și a mijloacelor mas-media
121	02	Dividende aferente cotei de participare a statului în societăți pe acțiuni
121	03	Defalcări din profitul net al întreprinderilor de stat (municipale)
121	12	Dobânzi aferente soldurilor mijloacelor bugetare la conturile depozitare
121	15	Dobânzi de la depunerea mijloacelor bugetare la conturile depozitare
121	16	Dobânzi aferente soldurilor mijloacelor bănești la conturile bancare ale proiectelor finanțate din surse externe
121	22	Dobânzi aferente creditelor acordate de la bugetele unităților administrativ-teritoriale de nivelul doi și bugetul municipal Bălți la bugetele de nivel unu
121	31	Arenda pentru resursele naturale
121	32	Plata pentru arenda terenurilor cu destinație agricolă
121	33	Plata pentru arenda terenurilor cu o altă destinație decât cea agricolă
121	35	Chiria bunurilor proprietate publică
121	36	Alte venituri din proprietate
121	37	Taxa pentru patenta de întreprinzător
122	24	Încasările plăților de la persoanele internate în punctele medicale de dezaolcoizare
122	27	Taxa de piață
122	28	Taxa pentru amenajarea teritoriului
122	29	Taxa pentru cazare
122	30	Taxa pentru unitățile comerciale și/sau de prestări servicii de deservire socială
122	32	Taxa de aplicare a simbolicii locale
122	34	Taxa pentru parcare
122	40	Alte încasări
122	41	Taxa de la posesorii de cîini
122	46	Taxa pentru efectuarea prospecțiunilor geologice
122	47	Taxa pentru efectuarea explorărilor geologice
122	48	Taxa pentru folosirea spațiilor subterane în scopul construcțiilor obiectivelor subterane, altele decât cele destinate extracției minerelelor utile
122	49	Taxa pentru exploatarea construcțiilor subterane în scopul desfășurării activității de întreprinzător, altele decât cele destinate extracției minerelelor utile

Anexa nr.4

**Conturile bancare ale Ministerului
Finanțelor - Trezorerii Teritoriale pentru
încasarea plăților la bugetele unităților
administrativ-teritoriale**

Denumirea trezoreriei teritoriale a Ministerului Finanțelor	1	Contul bancar al bugetului UAT	2
MF-TT Anenii-Noi			226633
MF-TT Basarabasca			226650
MF-TT Bălți			226602
MF-TT Briceni			226635
MF-TT Cahul			226610
MF-TT Călărași			226646
MF-TT Cantemir			226625
MF-TT Căușeni			226608
MF-TT Chișinău - bugetul municipiului			226614
MF-TT Ciadîr-Lunga			226628
MF-TT Cimișlia			226637
MF-TT Coșnița			226653
MF-TT Comrat			226609
MF-TT Criuleni			226629
MF-TT Dondușeni			226634
MF-TT Drochia			226642
MF-TT Edineț			226604
MF-TT Fălești			226621
MF-TT Florești			226643
MF-TT Glodeni			226622
MF-TT Hîncești			226607
MF-TT Ialoveni			226631
MF-TT Leova			226638
MF-TT Nisporeni			226647
MF-TT Ocnîța			226636
MF-TT Orhei			226605
MF-TT Rezina			226639
MF-TT Rîșcani			226623
MF-TT Sîngerei			226624
MF-TT Soroca			226611
MF-TT Strășeni			226632
MF-TT Șoldanești			226640
MF-TT Ștefan-Vodă			226645
MF-TT Taraclia			226612
MF-TT Telenești			226641
MF-TT Ungheni			226606
MF-TT Vulcanesti			226627

Anexa nr.3

Codurile beneficiarilor conturilor trezoreriale de încasări

Codul	Denumirea
1	2
00	Ministerul Finanțelor (Inspectoratul Fiscal Principal de Stat*)
20	Serviciul Vamal
25	Compania Națională de Asigurări în Medicină
85	Casa Națională de Asigurări Sociale
Organele fiscale	
01	Inspectoratul Fiscal de Stat pe mun. Chișinău
12	Inspectoratul Fiscal de Stat pe mun. Bălți
30	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Anenii-Noi
31	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Basarabasca
32	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Briceni
34	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Cahul
36	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Cantemir
38	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Călărași
40	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Căușeni
43	Inspectoratul Fiscal de Stat pe U.T.A. Găgăuzia
44	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Cimișlia
48	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Criuleni
50	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Dondușeni
52	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Drochia
53	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Dubăsari
55	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Edineț
57	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Fălești
59	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Florești
61	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Glodeni
65	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Hîncești
67	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Ialoveni
69	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Leova
71	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Nisporeni
72	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Ocnîța
74	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Orhei
76	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Rezina
79	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Rîșcani
81	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Sîngerei
84	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Soroca
86	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Strășeni
88	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Șoldanești
89	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Ștefan-Vodă
91	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Taraclia
93	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Telenești
95	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Ungheni

* In cazul restituirii plăților responsabil este Inspectoratul Fiscal Principal de Stat

Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Taraclia	12302918701	12323918701
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Telenesti	12302938901	12323938901
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Ungheni	12302959201	12323959201

Anexa nr.6

Clasificatorul conturilor trezoreriale de încasări ale bugetului asigurărilor sociale de stat

Beneficiar: Ministerul Finanțelor - Trezoreria de Stat;
Codul fiscal: 1006601000037;
Banca beneficiară: Ministerul Finanțelor - Trezoreria de Stat;
Codul băncii: TREZMD2X;
Contul bancar: 331701;
Contul trezoreriei de încasări: XXXXX 85 XXXX, unde:
XXXX XX - codul capitolului și paragraful clasificăției de venituri bugetare;
85 - codul administratorului de venituri (CNAS);
XXXX - codul statistic al localității contribuabilului conform CUATM

Codul capitolului clasificăției de venituri bugetare	Codul paragrafului clasificăției de venituri bugetare	Denumirea
1	2	3
112	01	Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii virate de angajatori
112	02 ¹	Contribuții individuale de asigurări sociale de stat obligatorii
112	03	Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii individuale, virate de persoanele fizice, proprietari de terenuri agricole
112	05	Contribuții de asigurări sociale de stat individuale virate de persoanele care au încheiat contract individual
112	06	Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii, virate de titularii de patentă de întreprinzător
112	11	Majorarea de întârziere (penalitatea) calculată pentru neachitarea în termen de către angajatori a contribuțiilor sociale de stat obligatorii
112	12	Majorarea de întârziere (penalitatea) calculată pentru neachitarea în termen a contribuțiilor individuale de asigurări sociale de stat obligatorii
121	19	Dobânzi aferente soldurilor mijloacelor bănești ale bugetului asigurărilor sociale de stat la conturile bancare
121	20	Dobânzi de la plasarea mijloacelor excedentului bugetului asigurărilor sociale de stat la conturile de depozitare bancare
121	21	Dobânzi de la valorile mobiliare de stat procurate din contul mijloacelor excedentului bugetului asigurărilor sociale de stat
122	40	Alte încasări
123	01	Anenzi și sancțiuni administrative
123	19	Anenzi aferente plăților la bugetul asigurărilor sociale de stat

1 Contribuții individuale de asigurări sociale de stat obligatorii datorate de salariați asigurați, de către persoane fizice, ce desfășoară activitate pe cont propriu, virate de asociați privați, noatri publici, executori judecătorești și medieri.

Notă:

Anexa nr.5

Conturile trezoreriale de încasări pentru virarea amenzilor aplicate de poliția rutieră

Denumirea organelor fiscale	Comun trezoreria pentru vînzarea amenzilor aplicate de poliția rutieră cu ajutorul mijloacelor audio-video		Comun trezoreria pentru vînzarea amenzilor aplicate de poliția rutieră
	1	2	
Inspectoratul Fiscal de Stat pe mun.Chișinău	12302010100	12323010100	3
Inspectoratul Fiscal de Stat pe mun.Bălți	12302120300	12323120300	
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Anenii Noi	12302301001	12323301001	
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Basarabeasca	12302311201	12323311201	
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Briceni	12302321401	12323321401	
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Cahul	12302341701	12323341701	
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Cantemir	12302362101	12323362101	
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Călărași	12302382501	12323382501	
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Căușeni	12302402701	12323402701	
Inspectoratul Fiscal de Stat pe U.T.A. Găgăuzia	12302439601	12323439601	
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Cimișlia	12302442901	12323442901	
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Criuleni	12302483101	12323483101	
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Dondușeni	12302503401	12323503401	
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Drochia	12302523601	12323523601	
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Dubăsari	12302533810	12323533810	
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Edineț	12302554101	12323554101	
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Fălești	12302574301	12323574301	
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Florești	12302594501	12323594501	
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Glodeni	12302614801	12323614801	
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Hîncești	12302655301	12323655301	
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Ialoveni	12302675501	12323675501	
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Leova	12302695701	12323695701	
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Nisporeni	12302716001	12323716001	
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Ocnița	12302726201	12323726201	
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Orhei	12302746401	12323746401	
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Rezina	12302766701	12323766701	
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Rîșeni	12302797101	12323797101	
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Singerei	12302817401	12323817401	
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Soroca	12302847801	12323847801	
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Strășeni	12302868001	12323868001	
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Sîndenești	12302888301	12323888301	
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Ștefan-Vodă	12302898501	12323898501	

Anexa nr.7

Clasificatorul conturilor trezoreriale de încasări ale fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală**Beneficiar:** Ministerul Finanțelor - Trezoreria de Stat;**Codul fiscal:** 1006601000037;**Banca beneficiară:** Ministerul Finanțelor - Trezoreria de Stat;**Codul băncii:** TREZMD2X;**Contul bancar:** 331891;**Contul trezorerial de încasări:** XXX XX 25 XXXX, unde:

XXX XX - codul capitolului și paragrafului clasificăției de venituri bugetare;

25 - codul beneficiarului conturilor trezoreriale de încasări (CNAM);

XXXX - codul statistic al localității contribuabilului conform CUATM

Codul capitolului clasificăției de venituri bugetare	Codul paragrafului clasificăției de venituri bugetare	Denumirea
1	2	3
113	01	Prime de asigurare obligatorie de asistență medicală, sub formă de contribuție procentuală din salariu și din alte recompense, achitate de angajatori și de angajați
113	02	Prime de asigurare obligatorie de asistență medicală, în sumă fixă, achitate de persoane fizice cu reședința sau domiciliul în Republica Moldova
121	23	Dobânzi aferente soldurilor mijloacelor bănești ale fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală la conturile bancare
121	24	Dobânzi de la depunerea mijloacelor bănești ale fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală la conturile de depozitare
122	40	Alte încasări
123	01	Amenzi și sancțiuni administrative
123	07	Amenzi aplicate de organele Serviciului Fiscal de Stat
123	20	Amenzile contravenționale aplicate de organele Serviciului Fiscal de Stat

1630 O R D I N
privind modificarea și completarea
Clasificației bugetare

În temeiul articolului 7 alineatul (5) al Legii privind sistemul bugetar și procesul bugetar nr.847-XIII din 24 mai 1996 și în scopul reglementării și perfecționării modului de reflectare a unor indicatori bugetari,

ORDON:

În Ordinul ministrului finanțelor nr.91 din 20 octombrie 2008 „Privind Clasificația bugetară” se operează următoarele modificări și completări.

1. În Clasificația economică a cheltuielilor bugetare:

1.1. După articolul 135 alineatul 33 “Indemnizații pentru incapacitatea temporară de muncă achitate din mijloacele financiare ale angajatorului” se introduce alineatul 34 cu denumirea:

135.34. „Indemnizații și ajutoarele materiale pentru studenții orfani din instituțiile de învățământ superior de stat cu autonomie financiară”.

2. În Clasificația organizațională a cheltuielilor bugetare „B.Tipurile de instituții, organizații și măsuri finanțate din buget”, se introduc tipurile 490 - 498 cu următoarele denumiri:

490 „Fondul de garantare a afacerilor în sectorul rural”

491 „Crearea business incubatoarelor”

492 „Programul de atragere a remitențelor în economie”

493 „Granturi pentru susținerea întreprinderilor mici și mijlocii”

494 „Protecția și măsuri de ameliorare a resurselor piscicole”

495 „Dezvoltarea sistemului național de metrologie și standardizare”

496 „Activități de acreditare și de evaluare a conformității”

497 „Serviciul de mediator comunitar”

498 „Biroul comun de informații și servicii”.

3. În Indicațiile metodice privind aplicarea clasificăției economice a cheltuielilor bugetare:

3.1. După descrierea articolului 135.33. “Indemnizații pentru incapacitatea temporară de muncă achitate din mijloacele financiare ale angajatorului” se introduce articolul 135.34 „Indemnizații și ajutoarele materiale pentru studenții orfani din instituțiile de învățământ superior de stat cu autonomie financiară” în următoarea redacție:

La articolul 135.34. „Indemnizații și ajutoarele materiale pentru studenții orfani din instituțiile de învățământ superior de stat cu autonomie financiară” se atribuie indemnizații și ajutorul material pentru îmbrăcăminte, încălțăminte și inventar moale la începutul anului de studii, ajutor material la sfârșitul anului de studii, acordate studenților orfani din instituțiile de învățământ superior de stat cu autonomie financiară, în baza actelor normative ale Guvernului.

4. Prezentul ordin intră în vigoare din data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

MINISTRUL FINANTELOR**Veaceslav NEGRUȚA****Nr. 167. Chișinău, 22 decembrie 2012.**

**Acte ale Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare
al Republicii Moldova****1631 O R D I N****pentru aprobarea Normei sanitare veterinare
privind modelul de formulare de prescripție medicală,
pentru eliberarea produselor medicinale veterinare și a
normelor metodologice referitoare la utilizarea acestora**

În conformitate cu art. 5 alin (2) și art. 25 din Legea cu privire la medicamente nr. 1409-XIII din 17.12.1997 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1998, nr. 52-53, art. 368), art. 29 din Legea cu privire la activitatea farmaceutică nr. 1456-XII din 25.05.1993 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1993, nr. 28-29, art. 210), Legea nr. 221-XVI din 03.02.2007 privind activitatea sanitar-veterinară (Monitorul Oficial al Republicii Moldova 2008, nr. 51-54, art. 153), Legea nr. 382-XIV din 06.05.1999 cu privire la circulația substanțelor narcotice și psihotrope și a precursorilor, (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1999, nr. 73-77, art. 339), precum și în conformitate cu pct. 15 și 17 din anexa 2 la Hotărârea Guvernului nr. 93 din 15.02.2012 cu privire la aprobarea Regulilor de bună practică de producere a medicamentelor de uz veterinar, (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr. 38-41, art. 122),

**MINISTRUL AGRICULTURII
ȘI INDUSTRIEI ALIMENTARE****Nr. 176. Chișinău, 6 noiembrie 2012.****ORDON:**

1. Se aproba Norma sanitară veterinară privind modelul de formulare de prescripție medicală, pentru eliberarea produselor medicinale veterinare și a normelor metodologice referitoare la utilizarea acestora, conform anexei.

2. Agenția Sanitar-Veterinară și Pentru Siguranța Produselor de Origine Animală, direcțiile raionale/municipale sanitare veterinare și pentru siguranța produselor de origine animală asigură executarea prevederilor prezentului ordin.

3. Prezentul ordin intră în vigoare la trei luni de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

4. Controlul asupra executării prezentului ordin îl exercită Agenția Sanitar-Veterinară și Pentru Siguranța Produselor de Origine Animală.

Vasile BUMACOV

Anexă

**NORMA SANITARĂ VETERINARĂ
privind modelul de formulare de prescripție medicală pentru eliberarea produselor medicinale
veterinare și normele metodologice referitoare la utilizarea acestora**

1. Modelul unic, ca imprimat cu regim special, al formularului de prescripție medicală necesar pentru eliberarea produselor medicinale veterinare de către unitățile farmaceutice, este prevăzut în anexa nr. 1, la prezenta norma sanitară veterinară.

2. Modelul unic, ca imprimat cu regim special, al formularului de prescripție medicală cu **timbru sec**, necesar pentru eliberarea produselor și substanțelor stupefiante, de către unitățile farmaceutice, este prevăzut în anexa nr. 2, la prezenta Normă sanitară veterinară.

3. Agenția Sanitară Veterinară și Pentru Siguranța Produselor de Origine Animală va organiza tipărirea, distribuția, inserierea și numerotarea formularelor de prescripție medicală pentru eliberarea produselor medicinale veterinare și a formularelor de prescripție medicală cu timbru sec, pentru eliberarea produselor și substanțelor stupefiante de

către unitățile farmaceutice veterinare.

4. Normele metodologice referitoare la utilizarea formularului de prescripție medicală pentru eliberarea produselor medicinale veterinare, precum și a formularului cu timbru sec, pentru eliberarea produselor și substanțelor stupefiante de către unitățile farmaceutice veterinare, sînt prevăzute în anexa nr. 3 la prezenta normă.

5. Lista substanțelor toxice, stupefiante, psihotrope și precursori - **Venena**, partea A, și substanțelor farmaceutice, altele decît substanțe toxice, stupefiante, psihotrope și precursorii acestora — **Separanda**, partea B, sînt prevăzute în anexa nr. 4.

6. Aplicarea prevederilor prezentei norme este obligatorie.

7. Anexele nr. 1-4 fac parte integrantă din prezenta Normă sanitară veterinară.

Data

Anexa nr. 3

la Norma sanitară veterinară privind modelul de formulare de prescripție medicală și normele metodologice referitoare la utilizarea acestora

NORME METODOLOGICE

referitoare la utilizarea formularului de prescripție medicală pentru eliberarea produselor medicinale veterinare, precum și a formularului cu timbru sec pentru eliberarea produselor și substanțelor stupefiante de către unitățile farmaceutice veterinare

1. Unitățile farmaceutice veterinare eliberează pe bază de prescripție medicală numai acele produse medicinale veterinare, care sînt înregistrate în Republica Moldova.

2. Produsele medicinale veterinare pot fi eliberate de orice unitate farmaceutică veterinară autorizată, conform actelor normative în vigoare.

3. Prescrierea produselor medicinale veterinare se face pe formulare cu regim special, care sînt prevăzute în anexele nr. 1 și 2 la Norma sanitară veterinară.

4. Utilizarea altor formulare decît cele prevăzute în anexele nr. 1 și 2 la Norma sanitară veterinară pentru prescrierea produselor medicinale veterinare, precum și eliberarea fără prescripție medicală a produselor medicinale veterinare, pentru care este obligatorie prescripția medicală, atrag răspunderea conform legislației în vigoare.

5. Medicii veterinari sînt obligați să păstreze exemplarul de culoare roz al prescripțiilor medicale emise o perioadă de 1 an de la data emiterii lor.

6. Este obligatorie prescrierea de către medicul veterinar competent pe formularele cu regim special a următoarelor produse medicinale:

1) produsele medicinale veterinare care se administrează animalelor destinate producției de alimente;

2) produsele medicinale veterinare pentru care medicul veterinar trebuie să ia măsuri speciale în scopul evitării oricărui risc inutil față de:

(a) speciile-țintă;

(b) persoana care administrează produsul medicinal veterinar;

(c) mediul înconjurător;

3) produsele destinate tratamentului stărilor patologice care presupun un diagnostic corect sau pentru o utilizare ce poate provoca efecte care împiedică sau influențează măsurile terapeutice sau de tratament ulterioare.

7. Produsele medicinale care se administrează animalelor destinate producției de alimente trebuie prescrise numai după examinarea clinică a animalului de către medicul veterinar de liberă practică.

8. În cazul produselor medicinale veterinare care se administrează animalelor destinate producției de alimente, medicul veterinar este obligat să înscrie în prescripția medicală timpul de așteptare ce trebuie respectat pînă la obținerea produselor alimentare de la animalele supuse tratamentului, în conformitate cu prospectul produsului medicinal veterinar prescris și utilizat.

9. Medicii veterinari care își desfășoară activitatea în cadrul unităților farmaceutice veterinare nu pot emite prescripții medicale veterinare.

10. În cazul produselor medicinale eliberate numai pe baza de prescripție, medicul veterinar este obligat să prescrie cantitatea necesară pentru efectuarea completă a tratamentului în cauză.

11. Formularele cu regim special pentru prescripțiile medicale care nu se rețin în unitățile farmaceutice veterinare vor fi înregistrate în registre speciale destinate acestui scop, specificîndu-se data eliberării, produsul medicinal

veterinar eliberat, cantitatea, numele medicului veterinar care a emis prescripția și numele persoanei care a ridicat produsul. Unitățile farmaceutice veterinare vor păstra aceste registre și le vor pune la dispoziție autorităților competente, la cererea acestora.

12. Prescrierea de către medicii veterinari a produselor substanțelor și preparatelor stupefiante și psihotrope se face exclusiv pe formularele cu timbru sec, care se rețin în unitățile farmaceutice veterinare, cu respectarea prevederilor Legii nr. 382-XIV din 06.05.1999 cu privire la circulația substanțelor narcotice și psihotrope și a precursorilor.

13. Produsele medicinale veterinare din grupele: antibiotice, chimioterapice, sulfamide, antihelmintice, antiparazitare externe pentru speciile de interes economic, desensibilizante, antidiareice, cu excepția celor care nu conțin substanțe pentru care au fost stabilite limite maxime de reziduuri, analeptice cardiorespiratorii și hormoni, se eliberează pe bază de prescripție medicală, al cărei model este prevăzut în anexa nr. 1 la prezenta Normă. Produsele biologice din depozitele farmaceutice veterinare vor fi eliberate direct medicilor veterinari de liberă practică pentru utilizarea conform schemelor aprobate, iar controlul respectării prezentei prevederi va fi efectuat de către Agenția Sanitar-Veterinară și Pentru Siguranța Produselor de Origine Animală, prin intermediul direcțiilor raionale/municipale sanitare-vetrinare și pentru siguranța produselor de origine animală.

14. Formularele cu regim special pentru prescripțiile medicale vor fi tipărite pe hîrtie autocopiativă în două culori, vernil și roz. Exemplarul de culoare vernil, original, va fi păstrat de farmacia veterinară, iar exemplarul de culoare roz va fi păstrat de medicul veterinar care a emis prescripția. În cazul eliberării parțiale a cantității prescrise, prescripțiile nu se rețin la farmacie și vor fi anulate parțial prin înscrierea mențiunii "ANULAT PARȚIAL" însoțită de ștampila farmaciei. Numărul și seria prescripției eliberate parțial vor fi consemnate, după eliberarea produsului medicinal veterinar, în registrul de evidența a prescripțiilor.

15. Formularele cu regim special pentru prescripțiile medicale se tipăresc potrivit modelului din anexele nr. 1 și 2 și se prezintă doar în carnete de cîte 50 de file bicolore (total 100 de file).

16. Carnetele inseriate și numerotate se distribuie medicilor veterinari, la cerere, de către fiecare direcție raională/municipală sanitar-veterinară și pentru siguranța produselor de origine animală.

17. Formularele cu regim special pentru prescripțiile medicale cu timbru sec privind eliberarea de către farmacia veterinară a produselor și substanțelor stupefiante se completează conform prezentelor Norme metodologice, cu respectarea prevederilor Legii nr. 382-XIV din 06.05.1999 cu privire la circulația substanțelor narcotice și psihotrope și a precursorilor.

18. Încălcarea prevederilor prezentei Norme atrage răspundere contravențională.

Anexa nr. 4
la Norma sanitară veterinară privind formularele
de prescripție medicală și normele metodologice
referitoare la utilizarea acestora

Clasificarea substanțelor

Partea A - VENENA
Substanțe toxice, stupefiante, psihotrope și precursori

Substanțe puternic active	Substanțe stupefiante și preparatele farmaceutice care le conțin
1. Acenocoumarolum	Cocaini hydrochloridum
2. Amfetamini sulfas**)	Codeini hydrochloridum*)
3. Atropini sulfas	Codeini phosphas*)
4. Bromocriptini mesylas	Codeinum*)
5. Clonidinum	Ethylmorphini hydrochloridum*)
6. Colchicinum	Hydromorphonei hydrochloridum
7. Deslanosidum	Methadoni hydrochloridum
8. Digoxinum	Morphini hydrochloridum
9. Digoxinum	Opium
10. Dihydroergotamini mesylas	Opium pulveratum
11. Epinephrinum	Pethidini hydrochloridum
12. Ergometrini hydrogenomaleas	Pulvis Opii et Ipecacuanhae
13. Ergotamini tartas	Tinctura anticholierina*)
14. Histamini dihydrochloridum	Tinctura Opii
15. Lanatosidum C	
16. Methylergometrini hydrogenomaleas	
17. Neostigmini bromidum	

18.	Norepinephrini hydrogentartras	
19.	Physostigmini salicylas	
20.	Pilocarpini hydrochloridum	
21.	Pilocarpini nitras	
22.	Reserpinum	
23.	Scopolamini hydrobromidum	

*) Preparatele farmaceutice care conțin aceste substanțe se păstrează la Separanda, cu excepția celor care se eliberează fără prescripție medicală (OTC) și a preparatelor magistrale, care se păstrează în condiții normale.
**) Preparatele farmaceutice care conțin această substanță se păstrează la Venena.

Partea B – Separanda
Alte substanțe decât cele toxice, stupefiante, psihotrope și precursorii acestora

Substanțe active	Substanțe active și preparatele farmaceutice care le conțin
1. Acetazolamidum	
2. Acidum aceticum	Cyclobarbitalum
3. Acidum hydrochloricum	Cyclobarbitalum calcicum
4. Acidum iopanoicum	Diazepamum
5. Acidum lacticum	Glutethimidum
6. Acidum nicotinicum	Imipramini hydrochloridum
7. Acidum phosphoricum	Levomepromazini hydrogenomaleas
8. Aconiti tuber	Lithii carbonas
9. Aminoglutethimidum	Maprotilini hydrochloridum
10. Aminophyllinum	Meprobamatum
11. Amitriptylini hydrochloridum	Nitrazepamum
12. Amobarbitalum natricum	Phenobarbitalum
13. Argenti nitras	Phenobarbitalum natricum
14. Barbitalum	

42.	Ethacridini lactas	
43.	Ethinylestradiolum	
44.	Ethionamidum	
45.	Extractum Belladonnae siccum	
46.	Furosemidum	
47.	Glycerili trinitratis solutio concentrata	
48.	Guanethidint sulfas	
49.	Hydrargyri oxydum flavum	
50.	Hydrochlorothiazidum	
51.	Hydrocortisoni acetat	
52.	Hydrocortisoni hemisuccinas	
53.	Hydrocortisonum	
54.	Hydroxyprogesteroni acetat	
55.	Hydroxyprogesteroni caproas	
56.	Indometacinum	
57.	Iodum	
58.	Ipecacuanhae radix	
59.	Isoniazidum	
60.	Isoprenalini hydrochloridum	
61.	Lidocaini hydrochloridum	
62.	Mepacriini hydrochloridum	
63.	Metamizolum natrium	
64.	Methotrexatum	
65.	Methyltestosteronum	
66.	Naphazolini hydrochloridum	
67.	Natrii fluoridum	
68.	Natrii iodidum	

15.	Barbitalum natrium	
16.	Belladonnae folium	
17.	Benzocainum	
18.	Bromisovalum	
19.	Butylscopolammonii bromidum	
20.	Chimidini sulfas	
21.	Chimini hydrochloridum	
22.	Chimini sulfas	
23.	Chlor diazepoxidum	
24.	Chloropyramini hydrochloridum	
25.	Clomipramini hydrochloridum	
26.	Coffeinum	
27.	Coffeinum et acidum citricum	
28.	Coffeinum et natrii benzoas	
29.	Colecalciferolum	
30.	Cortisoni acetat	
31.	Cyclophosphamidum	
32.	Dequalinii chloridum	
33.	Desoxycortoni acetat	
34.	Dexamethasonum	
35.	Digitalis purpureae folium	
36.	Digitalis purpureae pulvis titrat	
37.	Dihydralazini sulfas	
38.	Disulfiramum	
39.	Ephedriini hydrochloridum	
40.	4'-Epidoxorubicini hydrochloridum	
41.	Ergocalciferolum	

96.	Testosteroni pbenylpropionas	
97.	Testosteroni propionas	
98.	Theobrominum	
99.	Theophyllinum	
100.	Tinctura Aconiti	
101.	Tinctura Belladonnae	
102.	Tolbutamidum	
103.	Triamcinoloni acetonidum	
104.	Trifluoperazini dihydrochloridum	
105.	Trihexyphenidyl hydrochloridum	
106.	Trimethoprimum	
107.	Xantinoli nicotinas	
108.	Zinci chloridum	
109.	Zinci sulfas	

*) Preparatele farmaceutice care conțin aceste substanțe se păstrează la Separanda, cu excepția celor care se eliberează fără prescripție medicală (OTC) și a preparatelor magistrale, care se păstrează în condiții normale.

69.	Natrii nitris	
70.	Nifedipinum	
71.	Nitrofurantoinum	
72.	Nortriptylini hydrochloridum	
73.	Noscapini hydrochloridum	
74.	Papaverini hydrochloridum	
75.	Paracetamolum	
76.	Pentacetrithryli tetranitras dilutum	
77.	Phenylhydrargyri boras	
78.	Phenytouinum	
79.	Podophylli resina	
80.	Prednisoloni aceta	
81.	Prednisolonum Prednisolonum	
82.	Prednisoni acetas	
83.	Prednisonum	
84.	Primidonum	
85.	Procaini hydrochloridum	
86.	Prochlorperazini hydrogenomaleas	
87.	Progesteronum	
88.	Promethazini hydrogenomaleas	
89.	Propranololi hydrochloridum	
90.	Pyrazinamidum	
91.	Resorcinolum	
92.	Retinoli acetatis solutio oleosa	
93.	Solutio hydrogenii peroxydi concentrata	
94.	Sparteini sulfas	
95.	Tamoxifeni citras	

Acte ale Ministerului Sănătății al Republicii Moldova**1632 O R D I N****privind aprobarea Normelor metodologice
de aplicare în anul 2013 a Programului unic
al asigurării obligatorii de asistență medicală**

Ministerul Sănătății, în temeiul pct.9 al Regulamentului privind organizarea și funcționarea Ministerului Sănătății, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 397 din 31 mai 2011 și Compania Națională de Asigurări în Medicină, în temeiul pct.29 lit.e) din Statut, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.156 din 11 februarie 2002 și în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 1387 din 10 decembrie 2007 „Cu privire la aprobarea Programului Unic al asigurării obligatorii de asistență medicală”, cu modificările și completările ulterioare,

O R D O N Ă:

1. Se aprobă Normele metodologice de aplicare în anul 2013 a Programului unic al asigurării obligatorii de asistență medicală (în continuare - Norme metodologice) conform anexei.

2. Conducătorii instituțiilor medico-sanitare, directorul Direcției sănătății Consiliului municipal Chișinău, directorul Direcției sănătății și protecției sociale UTA Găgăuzia, șeful Secției sănătate a Primăriei mun. Bălți, directorii Agențiilor teritoriale ale Companiei Naționale de Asigurări în Medicină

MINISTRUL SĂNĂTĂȚII**Director general****Nr. 1239/253-A. Chișinău, 10 decembrie 2012.**

vor asigura respectarea Normelor metodologice aprobate în cadrul prestării serviciilor medicale.

3. Conducătorii instituțiilor medico-sanitare care prestează asistență medicală în cadrul asigurării obligatorii de asistență medicală au obligația să afișeze în locuri accesibile pentru pacienți și vizitatori informația privind numărul contractului și data când acesta a fost încheiat cu Compania Națională de Asigurări în Medicină, spectrul și tipul serviciilor contractate în baza acestuia, conform prevederilor Normelor metodologice și lista serviciilor la care au dreptul persoanele asigurate și neasigurate în instituția respectivă.

4. Șeful Direcției asistență medicală primară, șeful Direcției asistență medicală spitalicească și urgentă, șeful Direcție buget, finanțe și asigurări vor acorda suportul consultativ-metodic necesar în vederea realizării prevederilor Normelor metodologice aprobate prin prezentul ordin.

5. Prezentul ordin intră în vigoare la 1 ianuarie 2013.

6. Controlul asupra executării prezentului ordin ni-
asumăm.

Andrei USATÎI**Mircea Buga**

Anexă

la Ordinul comun al MS și CNAM
nr.1239/253-A din 10.12.2012**NORMELE****metodologice de aplicare în anul 2013 a Programului unic al asigurării obligatorii de asistență medicală****Capitolul I. Dispoziții generale**

1. Normele metodologice de aplicare în anul 2013 a Programului unic al asigurării obligatorii de asistență medicală (în continuare - Norme metodologice) sînt elaborate în conformitate cu prevederile Legii ocrotirii sănătății nr.411-XIII din 28 martie 1995, Legii cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală nr.1585-XIII din 27 februarie 1998, Legii fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2013 nr.251 din 08.11.2012 și Programului unic al asigurării obligatorii de asistență medicală (în continuare - *Program unic*), aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1387 din 10 decembrie 2007, toate cu ulterioarele modificări și completări.

2. Normele metodologice determină principiile de bază de organizare a serviciilor medicale și de plată a acestora pe tipurile prevăzute de Programul unic, acordate în cadrul sistemului asigurării obligatorii de asistență medicală de către instituțiile medico-sanitare, contractate de Compania Națională de Asigurări în Medicină.

3. Normele metodologice stabilesc condițiile acordării asistenței medicale pentru fiecare nivel și tip, modalitatea de plată și criteriile privind contractarea prestatorilor eligibili în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală în funcție de parametrii financiari legiferati prin Legea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pentru anul respectiv.

4. Reglementarea condițiilor acordării asistenței medicale pentru fiecare tip de asistență și servicii prestate în cadrul asigurării obligatorii de asistență medicală are ca scop asigurarea accesului echitabil la asistență medicală de

toate nivelurile, cu respectarea continuității și oportunității de acordare a acesteia, în volumul stabilit de Programul unic pentru toate persoanele aflate pe teritoriul Republicii Moldova în condițiile legii.

5. Pentru persoanele neasigurate, volumul și condițiile acordării serviciilor medicale la nivel de asistență medicală urgentă prespitalicească și asistență medicală primară, precum și asistența medicală specializată de ambulator și spitalicească, în cazul maladiilor social-condiționate cu impact major asupra sănătății publice, acoperite din contul mijloacelor fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală conform legislației, sînt stabilite de Programul unic și prezentele Norme metodologice.

Lista maladiilor social-condiționate cu impact major asupra sănătății publice tratate în cadrul asistenței specializate de ambulator include infecția HIV/SIDA și tuberculoza, iar în condiții de staționar:

- a) tuberculoza;
- b) psihozele și alte tulburări mentale și de comportament în forme acute;
- c) alcoolismul și narcomania, în caz de urgență medicală;
- d) afecțiunile oncologice și hematologice maligne confirmate;
- e) HIV/SIDA și sifilisul;
- f) hepatita virală acută A, botulismul, meningitele și meningoencefalitele virale, bacteriene și parazitare, gripa pandemică, varicela, rujeola, leptospiroza, malarie, febra tifoidă și paratifoidă, tifos exantematic, holera, tetanosul, antraxul, bruceloza, febrele hemoragice, febra Q, parotidita

epidemică, rabia, trihineloză, pesta, iersinioză, tularemia, difteria.

6. Reglementarea modalităților de plată și de contractare a prestatorilor de servicii medicale are ca scop asigurarea echității și proporționalității în procesul de achitare pentru serviciile medicale acordate pe diferite tipuri de asistență medicală în funcție de volumul mijloacelor acumulate în fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală și eficienței prestatorilor în baza criteriilor de contractare ai acestora de către Compania Națională de Asigurări în Medicină.

7. Normele metodologice se aplică și sînt obligatorii pentru toți subiecții asigurării obligatorii de asistență medicală stabiliți prin Legea nr.1585-XVIII din 27 februarie 1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, alte acte normative și legislative în vigoare, inclusiv pentru toți prestatorii de servicii medicale contractați de Compania Națională de Asigurări în Medicină.

Capitolul II. Condițiile acordării asistenței medicale pentru fiecare tip de asistență medicală și servicii medicale prestate în cadrul asigurării obligatorii de asistență medicală

8. Organizarea asistenței medicale în cadrul asigurării obligatorii de asistență medicală se efectuează conform următoarelor condiții generale:

a) atît în caz de boală cît și în caz de vizită profilactică, persoana se prezintă inițial, cu actul de identitate (buletinul) și polița de asigurare obligatorie de asistență medicală la medicul de familie, care organizează asistența medicală necesară în volumul stabilit de Programul unic și prezentele Norme metodologice;

b) în toate cazurile în care neacordarea la timp a asistenței medicale pune în pericol viața pacientului și/sau a celor ce-l înconjoară sau prezintă urmări grave pentru starea sănătății pacientului sau a sănătății publice, asistența medicală urgentă se acordă de orice medic, din orice instituție medico-sanitară indiferent de forma juridică de organizare ce a încheiat contract cu Compania Națională de Asigurări în Medicină, în regim continuu, pînă la stabilizarea stării sănătății pacientului și/sau transmiterea pentru tratament în altă instituție medicală;

c) asistența medicală urgentă prespitalicească și asistența medicală primară se acordă tuturor persoanelor, inclusiv celor ce nu au statut de persoană asigurată, cetățeni ai Republicii Moldova, în volumul stabilit de Programul unic și prezentele Norme metodologice, inclusiv prescrierea medicamentelor compensate în volumul stabilit de actele normative în vigoare, fără a fi condiționată plata pentru prestarea acestor servicii;

d) în toate cazurile, cînd este necesară acordarea asistenței medicale urgente, informația privind statutul persoanei, inclusiv prezența poliței de asigurare obligatorie de asistență medicală, se solicită doar la finalul acordării asistenței medicale urgente;

e) în cazul urgențelor medico-chirurgicale, cînd persoana necesită asistență medicală specializată de ambulator și/sau spitalicească consultul/internarea se efectuează la trimiterea medicului de familie, serviciului de asistență medicală urgentă prespitalicească, medicului specialist de profil și la adresarea persoanei fără bilet de trimitere – în mod de urgență;

f) asistența medicală programată (specializată de ambulator și spitalicească) se acordă în instituțiile raionale și municipale, conform principiului teritorial, în baza biletului de trimitere (formular 027/e) emis de medicul de familie în cazurile în care pacientul necesită asistență medicală, însa lipsesc stările menționate la lit. b) a prezentului punct.

9. Cheltuielile pentru serviciile medicale prestate persoanelor asigurate în cadrul asistenței medicale specializate

de ambulator și spitalicească, în cazurile expuse la p.8 lit. e) și f), sînt acoperite din mijloacele fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală.

10. Cheltuielile pentru serviciile medicale prestate persoanelor asigurate în cadrul asistenței medicale specializate de ambulator și spitalicească, în cazurile nerespectării prevederilor p.8 lit. f), sînt achitate de pacient în casa instituției medico-sanitare, după informarea acestuia despre posibilitatea și modul de a beneficia de servicii medicale gratuite, cu consemnarea acordului privind prestarea serviciilor medicale contra plată în documentația medicală.

11. Cheltuielile pentru serviciile medicale prestate persoanelor neasigurate în cadrul asistenței medicale specializate de ambulator și spitalicească sînt achitate de către pacient în corespundere cu costurile prevăzute în Catalogul unificat de tarife pentru serviciile prestate de către instituțiile medico-sanitare publice republicane, municipale și raionale, cu excepția maladiilor social-conđionate cu impact major asupra sănătății publice, conform listei stabilite la pct. 5 din prezentele Norme metodologice.

12. Cheltuielile pentru serviciile medicale prestate în cadrul asistenței medicale primare persoanelor neînregistrate pe lista medicului de familie respectiv, cu excepția situațiilor de urgență, sînt achitate de pacient în casa instituției medico-sanitare, după informarea acestuia despre posibilitatea și modul de a beneficia de servicii medicale primare gratuite (înregistrarea conform cererii), cu consemnarea acordului privind prestarea serviciilor medicale contra plată în documentația medicală.

Asistența medicală urgentă prespitalicească

13. Instituțiile de asistență medicală urgentă prespitalicească asigură acordarea asistenței medicale respective populației (maturi și copii), indiferent de prezența poliței de asigurare obligatorie de asistență medicală, pe întreg teritoriul deservit în regim nonstop, organizînd la necesitate, pentru operativitate, deplasarea echipei și în afara teritoriului de deservire a subdiviziunilor subordonate de asistență medicală urgentă.

14. Asistență medicală urgentă prespitalicească se efectuează la apelul pacientului, altor persoane din numele pacientului sau la solicitarea lucrătorilor medicali și se asigură în regim continuu, începînd de la locul accidentului sau îmbolnăvirii, în timpul transportării și pînă la transmiterea pacientului instituției medico-sanitare. La solicitare, pînă la sosirea echipei de asistență medicală urgentă, asistența respectivă se acordă de orice instituție medicală aflată în apropierea locului accidentului sau îmbolnăvirii.

15. Instituțiile de asistență medicală urgentă prespitalicească asigură operativitatea reacționării și deservirii urgențelor medico-chirurgicale, tinînd cont de gradul urgenței și principiile de prioritizare stabilite de actele normative în vigoare.

16. Persoanelor cu urgențe medico-chirurgicale, deservite de instituțiile ce prestează servicii de asistență medicală urgentă prespitalicească, care necesita consultație și tratament la etapa spitalicească sau specializată de ambulator, la indicații medicale li se asigură transport medical asistat în regim continuu de la locul accidentului sau îmbolnăvirii pînă la transmiterea acestora instituției medico-sanitare respective.

17. În cazul urgențelor medico-chirurgicale majore care pun în pericol viața pacientului, cînd optimizarea timpului cheltuit pentru deplasare este vital necesar și serviciul de asistență medicală urgentă prespitalicească dispune de capacitățile necesare, acesta asigură transportarea medicală asistată în spitalele republicane sau municipale de profil, la solicitarea instituțiilor medico-sanitare raionale/municipale. În cazurile menționate instituția solicitantă oferă specialiștii necesari pentru asistarea pacientului.

18. Transferarea urgențelor obstetricale și neonatale, referite de la nivelul I la nivelul II și de la nivelul I sau II la nivelul III, în cazurile și în modul menționat la punctul 17, se efectuează prin intermediul stațiilor teritoriale de asistență medicală urgentă.

19. Transportarea medicală asistată prin intermediul Serviciului republican „AVIASAN” se efectuează la solicitarea instituțiilor medico-sanitare, care, pînă la sosirea echipei respective, asigură supravegherea pacientului, efectuarea investigațiilor de laborator și instrumentale, tratamentul intensiv necesar în conformitate cu actele normative în vigoare.

20. Alte servicii medicale, decît cele prevăzute în Programul unic (transportarea pacienților pentru consultații, investigații în alte instituții medicale, transportarea personalului de urgență de la/la domiciliu etc.), sînt prestate de către instituțiile de asistență medicală urgentă în temeiul contractelor de prestare a serviciilor medicale, încheiate bilateral între instituții sau contra plată, efectuată conform tarifelor aprobate, dar fără a periclita activitatea lor de bază.

21. Transportarea medicală asistată a bolnavilor cu probleme psihiatrice și narcologice, precum și a bolnavilor cu tuberculoză, pentru tratament spitalicesc în spitalele de profil de nivel terțiar, se efectuează de către spitalele raionale, după coordonarea de către ei a internării cu spitalele de profil respective.

Asistența medicală primară

22. Medicul de familie este specialistul de prim contact la care apelează persoana și care are obligația de a organiza acordarea asistenței medicale primare și după caz, accesul la celelalte tipuri de asistență și servicii medicale prevăzute de Programul unic.

23. Pentru a beneficia de asistență medicală primară, este obligatorie înregistrarea pe lista medicului de familie, în conformitate cu prevederile Ordinului comun al MS și CNAM nr. 627/163-A din 9 septembrie 2010, fiind respectat principiul deservirii teritoriale a populației cu acordarea îngrijirilor medicale persoanelor în contextul familiei și familiilor în cadrul comunității, fără a produce discriminări.

Instituția medicală, indiferent de forma juridică de organizare, oferă posibilități familiei de a alege medicul de familie în cadrul instituției care deservește teritoriul unde își are loc de trai persoana respectivă.

24. În situațiile de urgență asistența medicală primară se acordă persoanelor, indiferent pe lista cărui medic de familie sînt acestea înscrise.

25. Instituțiile medicale primare asigură toate persoanele înregistrate pe lista medicului de familie cu documentație medicală primară necesară, de model aprobat de către Ministerul Sănătății, și sînt responsabile de completarea acestora cu date și informații relevante privind dinamica stării de sănătate și serviciile medicale prestate, garantînd păstrarea lor și confidențialitatea informației în modul stabilit de legislație și alte acte normative în vigoare.

26. Pentru realizarea volumului de asistență medicală primară prevăzut în Programul unic și prezentele Norme metodologice, conducătorul instituției medico-sanitare respective asigură în toate instituțiile medicale subordonate condițiile necesare prin:

- a) asigurarea instituției cu cadre medicale;
- b) procurarea echipamentului medical necesar;
- c) asigurarea cu medicamente de urgență și consumabile;
- d) procurarea preparatelor destinate dezinfectiei curente/finale, dezinsecției, utilajului și accesoriilor pentru instituțiile medico-sanitare în vederea asigurării activității instituției în regim sanitar-epidemiologic corespunzător standardelor în vigoare;

e) organizarea accesului la medicamente compensate din fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală;

f) efectuarea examenelor medicale profilactice și determinarea grupurilor de risc;

g) organizarea supravegherii, inclusiv la domiciliu, a persoanelor cu maladii cronice;

h) supravegherea și monitorizarea de către medicul de familie a evoluției sarcinii femeilor gravide conform planului de supraveghere a gravidelor;

i) organizarea accesului populației din localitățile rurale fără medic de familie la asistență medicală primară;

j) organizarea deplasărilor medicilor specialiști de profil în localitățile rurale pentru examinarea copiilor, inclusiv a elevilor, gravidelor și persoanelor ce nu se pot deplasa fără ajutor etc.;

k) colectarea și transportarea prin serviciul de curier din localitățile rurale către laborator a singelui și altor probe/produse biologice, prelevate în scop diagnostic;

l) stabilirea relațiilor de colaborare și schimbul de informații necesare cu lucrătorii medicali din instituțiile preșcolare și preuniversitare;

m) organizarea rezolvării maxime a problemelor de sănătate la nivelul asistenței medicale primare și trimerii în termen optim și oportun a pacienților pentru consultații specializate de ambulator și internare în instituția medico-sanitară teritorială de tip spitalicesc.

27. Pentru eficientizarea acordării asistenței medicale primare vizitele la medicul de familie se programează telefonic, prin internet sau la prezentarea directă a pacientului sau rudelor acestuia.

28. Programul de lucru al instituției medicale primare se elaborează în funcție de specificul localității (rural/urban), anotimp (vară/iarnă), numărul medicilor de familie/asistenților medicali, asigurînd accesul populației la asistență medicală primară conform cererii, în interval optimal de timp.

29. Examenele medicale profilactice prevăzute de actele normative în vigoare la persoanele din grupurile țintă (vîrstă, grupuri de risc, contingent pereclitant) se realizează de către medicul de familie și echipa sa, avînd ca suport cabinetele de triaj, centrul de servicii prietenoase tinerilor, cabinetul de sănătate a reproducerii.

30. Efectuarea investigațiilor paraclinice și de diagnosticare în cadrul examenelor medicale profilactice anuale, inclusiv în cadrul examenelor medicale în comisie efectuate la nivel de asistență medicală primară (antropometria, aprecierea IMC, tonometria oculară, măsurarea tensiunii arteriale, examenul ginecologic profilactic cu prelevarea citologiei după caz, microradiofotografia) se efectuează la prezentare directă în cabinetul de triaj, cabinetul de sănătate a reproducerii/centrul de servicii prietenoase tinerilor/cabinetul ginecologic profilactic/asistentul medical în perinatologie, cabinetul microradiofotografie. Datele despre realizarea acestora se consemnează în documentația de evidență medicală primară, medicul de familie și echipa sa asigurînd evidența realizării acestora de către toate persoanele înregistrate pe listă.

31. Cheltuielile pentru investigațiile prevăzute de actele normative în vigoare la prestarea serviciilor medicale profilactice, inclusiv: examenele medicale anuale, examinarea grupurilor de risc, examenele medicale în comisie a elevilor instituțiilor preșcolare și de învățămînt, examenele medicale ale abiturienților pentru admitere, examenele medicale profilactice pentru angajații instituțiilor medico-sanitare publice, de învățămînt și întremare (bugetare), se asigură de către instituția medicală primară. În aceste cazuri instituția medicală primară asigură cu transport deplasarea în teritoriu a medicilor specialiști de profil.

32. Examinările profilactice, inclusiv de depistare

precoce a patologiei colului uterin și glandei mamare (examen clinic, frotiu pentru examinare citologică, colposcopia) se efectuează la adresare directă în cabinetul de sănătate a reproducerii/centrul de servicii prietenoase tinerilor/Centrul de Sănătate a Femeii. Medicul de planificare a familiei/obstetrician-ginecolog asigură efectuarea manoperelor medicale specifice specialității, cu efectuarea examenelor medicale prevăzute de actele normative ale Ministerului Sănătății. Instituțiile medico-sanitare primare asigură procurarea dispozitivelor medicale și contraceptivelor cu efect prolongat pentru persoanele din grupurile vulnerabile și grupurile de risc medical și social.

33. Asigurarea materialelor sanitare și dispozitivelor medicale de unică utilizare, inclusiv și a medicamentelor în cazuri de urgență și prim ajutor, se asigură de către instituția medicală primară.

34. Efectuarea investigațiilor paraclinice și de diagnosticare în cadrul serviciilor curative prestate, inclusiv pentru situații de urgență, stabilite în compartimentele I și III din anexa nr. 4 a Programului Unic și prezentele Norme metodologice se asigură de către instituția medicală primară la solicitarea (prescrierea) medicului de familie pentru toate persoanele, indiferent dacă acestea au sau nu au statut de persoană asigurată.

35. Trimiterea, în cazurile prevăzute la p.34, se efectuează pe formulare de model aprobat, completate conform cerințelor acestora și confirmate prin semnătura și parafa medicului de familie. Pentru asigurarea accesului și oportunității efectuării investigațiilor paraclinice și de diagnosticare la nivelul medicinii primare, instituția medicală primară procură teste-expres, inclusiv pentru determinarea glicemiei în condiții de domiciliu, în limita surselor financiare planificate în acest scop.

36. În cazul, când instituția medico-sanitară de asistență medicală primară nu dispune de capacitățile necesare pentru efectuarea investigațiilor paraclinice, de diagnostic și tratament prevăzute pentru asistența medicală primară în compartimentele I și III din anexa nr. 4 a Programului Unic și în prezentele Norme metodologice, efectuarea acestora se va realiza în cadrul altor instituții medicale, în baza contractelor de prestare a serviciilor medicale încheiate bilateral.

37. Activitățile, la realizarea cărora participă atât medicii de familie, cât și medicii specialiști de profil, se organizează în conformitate cu ordinul comun al instituțiilor medico-sanitare respective cu respectarea condițiilor stabilite de prezentele Norme metodologice.

38. Certificatele (formularele) eliberate în cadrul realizării activităților de suport, se asigură de către instituția medico-sanitară responsabilă, în conformitate cu prevederile actelor normative în vigoare, inclusiv la solicitarea pacientului sau reprezentantului legal, autorităților publice locale și centrale, organelor de drept.

39. Conducătorul instituției medico-sanitare primare asigură procurarea în volumul necesar a formularelor de evidență medicală primară, conform modelului aprobat de Ministerul Sănătății.

40. În cazurile, când starea pacientului sau stabilirea/precizarea diagnosticului și aprecierea tacticii de tratament în continuare a maladiei depășește competența medicului de familie, sau conform protocoalelor clinice și standardelor medicale în vigoare supravegherea maladiei date se face de către sau de comun acord cu medicul specialist de profil, medicul de familie organizează trimiterea pacientului respectiv la consultație în baza înscrierii în documentația medicală primară sau biletului de trimitere (formular 027/e) după caz. În aceste cazuri consultația persoanei asigurate se efectuează de către medicul specialist de profil din contul mijloacelor fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală.

41. Consultația persoanei neasigurate de către medicul specialist de profil se efectuează contra plată (cu excepția cazurilor stabilite la p.5), în modul stabilit, în corespundere cu Catalogul unificat de tarife pentru serviciile prestate de către instituțiile medico-sanitare publice republicane, municipale și raionale.

42. Consultația de către medicul specialist de profil din instituția medico-sanitară respectivă, aflată în același teritoriu (raion, municipiu), se acordă doar în baza documentației medicale primare (formulare: 025/e; 111/e; 112/e; 113/e etc.), în care este indicată consultația specialistului necesar. La trimiterea pentru consultație programată, medicul de familie asigură efectuarea investigațiilor de laborator și instrumentale, în volumul stabilit de actele normative în vigoare, în limita competenței profesionale.

43. La prezentarea directă la medicul specialist de profil în cazurile prevăzute de anexa nr.2 la Programul unic, medicul specialist de profil efectuează înscrieri în documentația medicală primară, sau completează extras (formular 027/e) în cazul când pacientul este din alt teritoriu.

44. După efectuarea consultației respective, medicul de familie asigură supravegherea în dinamică a pacientului în conformitate cu recomandările medicului specialist de profil.

45. Trimiterea pentru internare programată în spital se efectuează de către medicul de familie în cazurile justificate din punct de vedere medical și epidemiologic în situațiile, care au la bază criteriile stabilite în Programul unic.

46. Programarea internărilor în cadrul instituțiilor medico-sanitare raionale/municipale se efectuează prin coordonare, cu conducătorul sau persoanele responsabile din instituțiile abilitate, după caz prin telefon, înregistrând data respectivă în documentația medicală primară.

47. Internarea se efectuează în temeiul biletului de trimitere (formular 027/e), completat conform cerințelor formularului, cu indicarea diagnosticului, datelor despre evoluția bolii, rezultatele investigațiilor efectuate, inclusiv în dinamică, după caz, tratamentul efectuat în condiții de ambulator. Biletul de trimitere cu antetul instituției medico-sanitare primare se autentifică doar prin aplicarea parafei medicului de familie.

Pe biletul de trimitere se indică „Se trimite pentru internare programată în secția...”, sau „Se trimite pentru internare urgentă în secția...”.

48. În cazul depistării/suspectării unei maladii, care prezintă pericol endemo-epidemic, medicul de familie va întreprinde măsuri de izolare și raportare, și va organiza măsuri pentru preîntâmpinarea sau restrângerea epidemiei/ endemiei, organizând consultul medicului specialist de profil, inclusiv la domiciliu, care va organiza asistența medicală ulterioară conform indicațiilor medicale și sanitaro-epidemiologice. În aceste cazuri, medicul de familie asigură, de comun cu specialiștii de profil și din sănătatea publică, examinarea și supravegherea contactilor din focar, organizarea măsurilor de rigoare în vederea excluderii răspândirii maladiilor în cauză, în modul stabilit de actele normative în vigoare.

49. La externarea din spital, medicul de familie asigură supravegherea tratamentului de susținere a pacientului în condiții de ambulator, cu efectuarea, conform indicațiilor medicale și recomandărilor incluse de către medicul curant în extrasul din fișa medicală de staționar (formular 027/e), a investigațiilor paraclinice și de diagnostic, în volumul stabilit de actele normative în vigoare pentru asistența medicală primară.

50. Medicul de familie coordonează, organizează și prestează, după caz, acordarea îngrijirilor medicale comunitare, inclusiv paliative, la domiciliu în conformitate cu actele normative în vigoare, conlucrind cu administrația

publică locală și prestatorii, după caz, în vederea asigurării prestării serviciilor de îngrijiri medicale și paliative la domiciliu în funcție de necesitățile beneficiarului, asigurând supravegherea îngrijirilor prestate pe toată perioada necesară, conform indicațiilor medicale.

Asistența medicală specializată de ambulator

51. Asistența medicală specializată de ambulator, în cazul maladiilor și stărilor menționate în Programul unic, se acordă persoanelor asigurate de către medicul specialist de profil împreună cu personalul mediu încadrat în realizarea actului medical, inclusiv și persoanelor neasigurate în cazul infecției HIV/SIDA și tuberculoza.

52. Pentru realizarea tuturor activităților prevăzute în Programul unic, inclusiv organizator-metodice, ce țin de competența specialistului și a personalului respectiv și sint prevăzute în actele normative ale Ministerului Sănătății, conducătorul instituției medico-sanitare respective asigură condițiile necesare prin:

- a) asigurarea cu cadre medicale;
- b) dotarea corespunzătoare cu echipament, medicamente și consumabile necesare, dispozitivelor medicale și contraceptivelor cu efect prolongat pentru persoanele din grupurile vulnerabile și grupurile de risc medical și social;
- c) procurarea preparatelor destinate dezinfectiei curente/finale, dezinsecției, utilajului și accesoriilor pentru instituțiile medico-sanitare în vederea asigurării activității instituției în regim sanitar-epidemiologic corespunzător standardelor în vigoare;
- d) planificarea corectă a timpului de muncă, ținând cont de specificul specialității în vederea asigurării accesului populației la serviciile respective;
- e) programarea vizitelor persoanelor asigurate în mod prioritar;
- f) organizarea procesului de programare la medicul specialist de profil conform înscrierii efectuate telefonic sau nemijlocit de către pacient la acesta sau persoana numită responsabilă, în baza biletului de trimitere al medicului de familie;
- g) asigurarea evidenței și supravegherii medicale a pacienților cu maladii care permit prezentarea directă la medicul specialist de profil;
- h) supravegherea și monitorizarea de către medicul obstetrician-ginecolog a evoluției sarcinii femeilor gravide conform planului de conduită cu asigurarea asistenței medicale și antrenarea, la necesitate, a altor medici-specialiști;
- i) organizarea deplasărilor medicilor specialiști de profil în localitățile rurale pentru examinarea copiilor, inclusiv a elevilor, gravidelor și persoanelor ce nu se pot deplasa fără ajutor etc.;
- j) coordonarea și acordarea suportului consultativ-metodic instituțiilor de asistență medicală primară în conduita maladiilor cu impact asupra sănătății publice;
- k) monitorizarea situației în teritoriu privind morbiditatea și măsurile întreprinse, inclusiv la nivel de administrație publică locală, pentru maladiile cu impact asupra sănătății publice;
- l) organizarea și participarea la realizarea activităților necesare în focarele de boli infecțioase;
- m) organizarea deplasărilor medicilor specialiști de profil pentru supravegherea pacienților cu maladiile prevăzute în Programul unic, care necesită supraveghere de comun cu medicul de familie și permit prezentarea directă a pacientului la medicul specialist de profil. În aceste cazuri instituția medicală, care prestează servicii de asistență medicală specializată de ambulator, asigură cu transport deplasarea în teritoriu a medicilor specialiști de profil;
- n) organizează, la necesitate, prescrierea de către medicii specialiști de profil (psihiatri și neurologi) a medica-

mentelor compensate din fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală în conformitate cu actele normative în vigoare, în limita surselor financiare planificate în acest scop, monitorizând permanent situația la capitolul dat și cu realizarea măsurilor de intervenție oportune.

53. Consultația medicului specialist de profil din teritoriu se acordă persoanelor asigurate în baza biletului de trimitere eliberat de către:

- a) medicul de familie;
- b) medicul specialist de profil, pentru care persoana asigurată a avut biletul de trimitere inițial eliberat de medicul de familie.

În cazul efectuării consultației respective de către medicul specialist din alt teritoriu/localitate, acesta remite în mod obligatoriu medicului/instituției, care a trimis pacientul la consultație formularul 027/e, completat cu informația referitor la diagnosticul, rezultatele investigațiilor efectuate, recomandările de tratament și supraveghere etc.

54. Specialiștii de profil acordă asistență medicală specializată de ambulator (consultație medicală/de control) și la domiciliu în cazul în care medicul de familie a solicitat și a argumentat necesitatea acordării acesteia în condiții de domiciliu, efectuând înscrierea respectivă în documentația medicală primară, cu informarea specialistului de profil respectiv și șefului secției. În aceste cazuri, la necesitate, instituția medicală primară asigură cu transport deplasarea la domiciliu a medicului specialist de profil.

55. Prezentarea repetată a pacientului pentru următoarele consultații în vederea stabilirii diagnosticului și/sau tratamentului, se face direct, fără un nou bilet de trimitere și se organizează de medicul specialist respectiv, conform programării în modul stabilit.

56. Prezentarea directă la medicul specialist de profil fără bilet de trimitere pentru afecțiunile stabilite în anexa nr.2 la Programul unic se efectuează cu respectarea următoarelor condiții:

- a) dacă bolnavul nu trebuie monitorizat de către medicul de familie;
- b) pentru bolnavii a căror schemă terapeutică trebuie modificată în funcție de evoluția bolii. În aceste cazuri medicul specialist de profil informează medicul de familie dacă au intervenit schimbări în evoluția bolii și în conduita terapeutică, prin efectuarea înscrierilor respective în documentația medicală primară (formulare: 025/e; 111/e; 112/e etc.) sau în biletul de trimitere/extras (formular 027/e).

57. În cadrul consultațiilor medicului specialist este asigurat întreg volumul de servicii și manopere medicale prevăzute în Programul unic, conform diagnosticului stabilit și specificului specialității, din contul surselor financiare ale asistenței medicale specializate de ambulator.

În cazul cînd persoana, trimisă la consultație necesită pentru diagnosticul respectiv alte investigații, decît cele efectuate de către medicul de familie, acestea se efectuează în baza biletului de trimitere al medicului specialist de profil din contul surselor financiare ale asistenței medicale specializate de ambulator.

58. Trimiterea la investigații se efectuează în baza biletului de trimitere, completat în modul stabilit de prezentele Norme metodologice cu aplicarea semnăturii și parafei medicului. Pentru efectuarea investigațiilor respective este interzisă solicitarea semnăturilor suplimentare sau a parafelor nereglementate.

59. Investigațiile paraclinice și de diagnosticare, necesare în cadrul organizării examenelor medicale în Comisii: examinarea medicală a candidaților și conducătorilor de vehicul; examinarea medicală periodică a angajaților în condiții nocive de muncă, se efectuează contra plată, achitată în modul stabilit nemijlocit de persoană și respectiv

de către angajator conform contractului de prestare servicii. Examinarea medicală, investigațiile paraclinice și de diagnosticare a premilitarilor, recruților și rezerviștilor se efectuează în volumul prevăzut de actele normative în vigoare, inclusiv grupa sîngelui și Rh factor, microradiografia etc., conform indicațiilor medicale, în baza trimiterii medicului specialist de profil, din contul surselor financiare ale asistentei medicale specializate de ambulator și surselor financiare ale administrației publice locale pentru persoanele neasigurate.

60. În cazul cînd instituțiile medico-sanitare de nivel teritorial nu dispun de capacitățile necesare pentru efectuarea asistenței medicale specializate de ambulator, prevăzută de Programul unic, aceasta se va realiza în cadrul altei instituții medico-sanitare publice atît de nivel teritorial, cît și național, în baza contractelor de prestare a serviciilor medicale, încheiate bilateral. Costurile la serviciile medicale prestate sînt negociabile și nu pot depăși mărimea stabilită în Catalogul unificat de tarife pentru serviciile prestate de către instituțiile medico-sanitare publice republicane, municipale și raionale.

61. În cadrul consultației persoanei asigurate, trimise de către medicul de familie sau care s-a prezentat direct la medicul specialist de profil, ultimul înregistrează datele despre rezultatele examenului clinic, diagnosticul și recomandările de tratament în documentația medicală primară de ambulator.

62. La prezentarea directă a persoanei asigurate la medicul specialist de profil, în cazul maladiilor indicate în anexa nr. 2 la Programul unic, inclusiv la adresările persoanei asigurate în cazurile de urgență, inclusiv traumatisme, investigațiile de laborator și instrumentale prevăzute în compartimentul II și III din anexa nr. 4 a Programului unic se efectuează la trimiterea medicului specialist de profil din contul mijloacelor asistentei medicale specializate de ambulator.

63. La prezentarea directă a persoanei asigurate la medicul specialist de profil, cu excepția cazurilor prevăzute în pct. 62, cheltuielile pentru serviciile medicale prestate sînt achitate de pacient, după informarea acestuia despre posibilitatea și modul de a beneficia de servicii medicale gratuite, cu consemnarea acordului privind prestarea serviciilor medicale contra plată în documentația medicală.

64. Vizitele efectuate la medicul specialist de profil pe parcursul unui episod de boală se efectuează în baza biletului de trimitere (formular 027/e) eliberat primar de medicul de familie, gratuit din contul mijloacelor asigurării obligatorii de asistență medicală.

65. La necesitate, medicul specialist de profil asigură trimiterea persoanei asigurate pentru consultație medicală la un alt medic specialist de profil din aceeași instituție în cadrul aceluiași caz de boală, în baza înscrierii respective în documentația medicală primară, organizînd la necesitate programarea pentru consultația necesară.

66. În cazul cînd stabilirea diagnosticului, tratamentul sau examinarea persoanei asigurate depășește competența instituției medico-sanitare teritoriale, medicul specialist de profil trimite pacientul la consultație medicală, investigații de înaltă performanță și internare în cadrul instituțiilor medico-sanitare contractate de către Compania Națională de Asigurări în Medicină pentru prestarea acestor servicii.

Biletul de trimitere se completează conform cerințelor stabilite în punctul 47, cu mențiunea „Se trimite pentru internare programată în secția...,” sau „Se trimite pentru consultație/investigație de înaltă performanță în...”.

În cazul trimiterii persoanei asigurate la servicii de înaltă performanță în propria instituție, trimiterea se asigură în baza înscrierii în documentația medicală primară (formulare 025/e; 111/e; 112/e etc.).

Instituțiile medico-sanitare asigură evidența trimerilor la servicii de înaltă performanță în vederea gestionării corecte a fluxului de pacienți și respectării cotei părți stabilite pentru fiecare teritoriu/instituție.

67. Specialistul de profil din instituția medico-sanitară publică republicană consultă pacientul în baza biletului de trimitere a medicului specialist de profil din instituția medico-sanitară teritorială (raională, municipală).

68. La constatarea necesității efectuării consultațiilor altor specialiști de profil și/sau investigațiilor de înaltă performanță, inclusiv și din alte instituții medico-sanitare publice de nivel național (republicane) pentru cazul respectiv de boală, specialistul de profil din instituția medico-sanitară publică republicană asigură consultația și/sau investigația necesară în baza înscrierii respective în documentația medicală primară sau biletului de trimitere (formular 027/e), organizînd la necesitate programarea pentru consultația și/sau investigația necesară.

69. În cazul cînd, pacientul fiind trimis din teritoriu la consultația medicului specialist de profil din instituția medico-sanitară republicană, se constată necesitatea spitalizării în instituție de nivel republican, acesta asigură spitalizarea sau, după caz, programarea internării, în baza înscrierii respective în documentația medicală primară sau biletului de trimitere (formular 027/e).

70. Efectuarea investigațiilor de laborator și instrumentale (serviciile medicale paraclinice) și manoperelor medicale specifice, inclusiv serviciilor medicale de înaltă performanță, se efectuează în baza biletului de trimitere, emis de către specialistul de profil, conform indicațiilor medicale.

71. Instituțiile medico-sanitare publice de nivel național duc evidența serviciilor medicale prestate la trimiterea instituțiilor medico-sanitare teritoriale/republicane și informează instituția medico-sanitară teritorială despre rezultatele examinărilor efectuate, completînd extrasul (formular 027/e) cu indicarea detaliată a tuturor datelor despre rezultatele consultațiilor și investigațiilor, efectuate la nivel național, despre diagnosticul stabilit și recomandările de tratament în continuare.

72. Organizarea consultului persoanelor asigurate de către colaboratorii catedrelor clinice ale Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, care activează în cadrul secțiilor consultative/policlinicilor și instituțiilor medico-sanitare, se realizează în conformitate cu mecanismul expus la capitolul dat.

73. Se interzice solicitarea și/sau aplicarea pe biletul de trimitere la consultații, investigații, internare programată în cadrul instituțiilor medico-sanitare publice naționale a altor semnături și parafe decît cele indicate pe formular, respectiv: parafa cu antetul instituției medico-sanitare, semnătura și parafa personală a medicului și a instituției medico-sanitare.

Asistența medicală stomatologică

74. Asistența medicală stomatologică în volumul prevăzut de Programul unic al asigurării obligatorii de asistență medicală se efectuează la adresarea contingentului nominalizat în policlinicile, secțiile și cabinetele stomatologice, contractate de CNAM. Pentru realizarea volumului de asistență medicală stomatologică, conducătorul instituției medico-sanitare publice respective asigură condițiile necesare prin:

- a) asigurarea cu cadre medicale;
- b) dotarea corespunzătoare cu echipament, medicamente și consumabilele necesare;
- c) organizarea examenelor medicale a copiilor din grădinite, instituțiile de învățămînt secundar general și profesional;
- d) monitorizarea situației privind prestarea serviciilor de

asistență medicală stomatologică și întreprinderea măsurilor ce se impun pentru realizare.

Asistența medicală spitalicească

75. Asistența medicală spitalicească se acordă persoanelor asigurate în cazul maladiilor și stărilor menționate în Programul unic de către instituțiile medico-sanitare spitalicești, contractate de către Compania Națională de Asigurări în Medicină.

76. Conducătorul instituției medico-sanitare de asistență medicală spitalicească asigură acordarea asistenței respective în volumul stabilit de Programul unic prin:

a) asigurarea cu cadre medicale și echipamentul respectiv;

b) dotarea corespunzătoare a instituției cu medicamente și consumabile necesare, incluse în formularul farmacoterapeutic al instituției medico-sanitare în cauză;

c) condiții necesare pentru supravegherea pacienților în secția de internare;

d) asigurarea condițiilor hoteliere în corespundere cu normele sanitare în vigoare;

e) asigurarea alimentației, conform normativelor stabilite pentru afecțiunea respectivă;

f) organizarea efectuării oportune și în volum deplin a manoperelor medicale specifice, investigațiilor instrumentale și de laborator, consultațiilor specialiștilor, conform indicațiilor medicale prescrise de medicul curant, medicii consultanți și/sau Consiliul Medical pentru boala de bază, precum și pentru bolile concomitente stabilite și care influențează rezolvarea cazului.

77. Trimiterea pentru internare în instituțiile medico-sanitare de toate nivelurile a persoanelor ce necesită asistență spitalicească se efectuează în funcție de starea sănătății pacientului și/sau influența bolii asupra sănătății publice a populației.

78. Cazul tratat este un serviciu medical spitalicesc, exprimat prin cazul rezolvat, care cuprinde: spitalizarea pacientului conform criteriilor stabilite în Programul unic, asigurarea condițiilor hoteliere și alimentația adecvată, stabilirea diagnosticului și aplicarea tratamentului conform standardelor medicale de diagnostic și tratament, protocoalele clinice instituționale sau naționale și finalizat cu externare (cu excepția decesului) sau transfer în altă instituție de un nivel mai înalt după argumentarea prin dovezi clinice, paraclinice (după caz) a stabilizării, ameliorării stării cu prescrierea recomandărilor concrete pentru etapa următoare.

79. Internarea de urgență sau necondiționată în spital se efectuează independent de prezența poliței de asigurare:

a) cu bilet de trimitere eliberat de medicul de familie;

b) cu bilet de trimitere eliberat de medicul specialist de profil;

c) la trimiterea serviciului prespitalicesc de asistență medicală urgentă, inclusiv spitalizarea, prin intermediul serviciului „AVIASAN”, a pacienților cu urgențe medico-chirurgicale în instituțiile medico-sanitare republicane/municipale, la solicitarea instituțiilor spitalicești raionale și municipale, în cazurile când volumul și gradul de complexitate a asistenței medicale depășește posibilitățile instituției medico-sanitare respective;

d) fără bilet de trimitere, la prezentarea directă a pacientului în cazuri urgente, confirmate și documentate de către personalul medical al secției de internare.

80. Internarea gravidelor cu urgențe obstetricale (sarcina extrauterină, avort spontan, naștere) se efectuează necondiționat (indiferent de prezența poliței de asigurare obligatorie de asistență medicală).

81. În cazurile de naștere, dacă femeia gravidă nu dispune de polița de asigurare, instituția medicală spitalicească eliberează un certificat care atestă stările menți-

onate pentru a fi prezentat instituțiilor medicale primare cu scop de evidență și prezentare ulterioară agenților/reprezentanților teritoriale ale CNAM în vederea eliberării acesteia a poliței de asigurare. În certificat se va indica obligatoriu momentul survenirii nașterii, care a condiționat internarea de urgență și se va specifica termenul pentru care urmează a fi eliberată polița de asigurare (perioada sarcinii, patrumurii și lăuziei, după caz).

82. Spitalizarea prin serviciul AVIASAN a persoanelor asigurate cu urgențe medico-chirurgicale în instituțiile medico-sanitare publice republicane se face la cererea instituțiilor medico-sanitare raionale/municipale, în cazul indicațiilor medicale pentru asistență medicală la nivelul respectiv sau când instituția medico-sanitară raională/municipală nu dispune de echipamentul și tehnologiile medicale necesare.

83. Internarea programată se efectuează după cum urmează:

a) în spitalele de nivel secundar (raionale/municipale) - în baza biletului de trimitere, eliberat de medicul de familie la care este înregistrat pacientul respectiv;

b) în spitalele de nivel terțiar (republicane) - în baza biletului de trimitere eliberat de medicul specialist de profil, coordonată cu spitalul respectiv;

c) în cazul maladiilor oncologice primar depistate, inclusiv spitalizarea repetată pentru prelungirea tratamentului complex - în baza biletului de trimitere eliberat de medicul de familie/medicul specialist de profil sau programării de către spitalul de nivel terțiar (în acest caz nu este necesar biletul de trimitere de la medicul de familie/specialistul de profil), conform schemelor de tratament;

d) în instituțiile spitalicești specializate pacienții cu tuberculoză se internează în baza biletului de trimitere eliberat de medicul de familie/medicul specialist de profil;

e) pacienții tematici se internează în spitalele de nivel terțiar (republicane) și de nivel secundar (municipale) în limita cotei stabilite de actele normative în vigoare.

84. Femeile gravide sunt referite la naștere în instituțiile medico-sanitare, cu respectarea strictă a principiilor de regionalizare și triere a gravidelor în acordarea asistenței medicale perinatale.

85. La adresarea directă pentru internare în instituțiile medicale spitalicești fără programare, în cazurile nerespectării prevederilor pct.83, cheltuielile sunt achitate de către pacient, după informarea acestuia despre posibilitatea și modul de a beneficia de servicii medicale gratuite, cu consemnarea acordului privind prestarea serviciilor medicale contra plată în documentația medicală.

86. La indicații medicale și sociale, stabilite de Comisia Medical Consultativă (Ordinul nr.647 din 21.09.2010), femeilor gravide li se asigură internarea pentru întreruperea sarcinii indiferent de prezența poliței de asigurare obligatorie de asistență medicală, cu respectarea mecanismului stabilit la p.81.

87. Mamele (îngrijitorii) sunt spitalizate pentru îngrijirea copilului cu vîrsta sub 5 ani și/sau în cazurile justificate din punct de vedere medical. Cheltuielile hoteliere și de alimentare pentru mamă sunt suportate de instituția medico-sanitară respectivă din costul cazului tratat.

88. Pacienții afectați de infecția HIV/SIDA și tuberculoză sunt spitalizați atât la trimiterea medicului de familie sau a medicului specialist de profil, cît și în cazul adresării directe a pacientului.

89. În cazul când persoana asigurată, trimisă în modul stabilit la consultație la medicul specialist de profil în instituția medico-sanitară de nivel republican, necesită internare în secțiile spitalicești ale instituției respective, la prezența locurilor vacante la zi, pacientul se internează în aceeași zi, cu bilet de trimitere (formular 027/e) eliberat de medicul

specialist de profil responsabil de pacienții din ambulator, coordonat cu șeful subdiviziunii respective.

90. Dacă medicul specialist de profil al instituției medico-sanitare publice republicane, în urma examinării persoanei asigurate trimisă pentru consultație/investigație în modul stabilit, constată stare de urgență la persoana asigurată, aceasta este internată în instituția medico-sanitară publică republicană conform indicațiilor pentru cazurile de urgență.

91. Instituțiile medico-sanitare publice efectuează internarea programată a persoanelor asigurate ca pacienți tematici, la cererea catedrelor clinice ale Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” din cota locurilor disponibile pentru internări programate pentru fiecare unitate administrativ-teritorială, în baza biletului de trimitere eliberat în modul stabilit.

Planificarea numărului și profilului pacienților tematici se face din timp, de comun acord cu administrația instituțiilor medico-sanitare publice, fără a perturba procesul diagnostico-curativ și principiul proporționalității, stabilit pentru fiecare unitate administrativ-teritorială.

92. Instituțiile medico-sanitare publice spitalicești duc evidența serviciilor medicale prestate pacienților (persoanelor asigurate și neasigurate separat) trimiși de instituțiile medico-sanitare teritoriale și informează instituția medico-sanitară teritorială prin extras din fișa medicală de staționar (formular 027/e) completat conform cerințelor formularului.

93. Efectuarea investigațiilor de laborator și instrumentale (serviciile medicale paraclinice) și a manoperelor medicale specifice, se efectuează pacienților internați, în volum deplin, conform protocoalelor clinice și standardelor medicale în vigoare.

94. În cazul când instituția medico-sanitară spitalicească nu dispune de capacități de efectuare a investigațiilor de laborator și instrumentale (serviciile medicale paraclinice) în volum deplin, efectuarea lor se asigură în temeiul contractelor bilaterale cu alte instituții medico-sanitare, inclusiv cu Centrele de Sănătate Publică.

95. În perioada de noapte, secțiile de internare ale spitalelor asigură pînă în dimineața zilei următoare supravegherea persoanelor (pacienților) transportate de ambulanță sau care s-au adresat direct în orele tîrzii ale serii după ajutor medical, dar care, conform indicațiilor medicale, nu necesită spitalizare și urmează a fi tratate în condiții de ambulator. Cheltuielile respective vor fi acoperite din contul mijloacelor alocate secțiilor de internare, conform prevederilor din Capitolul IV al prezentei Norme metodologice.

96. În cazul când bolnavii internați necesită transferare programată pentru continuarea tratamentului spitalicesc în spitalele de profil, inclusiv pentru pacienții cu maladii psihiatrice, narcologice și tuberculoză, instituția organizează transportarea medicală asistată a acestora cu transportul sanitar propriu, după coordonarea prealabilă de către ei a internării cu spitalele de profil respective. Se interzice externarea la domiciliu a pacienților cu tuberculoză ce necesită transfer în instituția medico-sanitară de profil.

Servicii medicale de înaltă performanță

97. Serviciile medicale de înaltă performanță în volumul și pe tipurile, specificate în anexa nr.5 al Programului unic se acordă persoanelor asigurate de către instituțiile medico-sanitare contractate pentru prestarea acestui tip de servicii de către Compania Națională de Asigurări în Medicină.

98. Instituțiile medico-sanitare respective, informează instituțiile medico-sanitare de nivel teritorial și național, inclusiv Ministerul Sănătății și Compania Națională de Asigurări în Medicină, despre numărul investigațiilor garantate fiecărui teritoriu sau instituții de nivel național, ținînd cont de numărul populației, indicatorii înregistrați ai

morbidității, solicitarea instituției etc.

99. Investigațiile (serviciile medicale) de înaltă performanță solicitate sînt prestate în baza biletului de trimitere, completat în modul stabilit de medicul specialist de profil, în limita cotelor stabilite pentru teritoriul sau instituția dată.

100. În cazul cînd în rezultatul investigației efectuate apar indicații pentru efectuarea unei altei investigații, aceasta poate fi indicată de către medicul specialist care a efectuat prima investigație prin argumentarea necesității acesteia în Registrul persoanelor asigurate care au beneficiat de servicii medicale de înaltă performanță (formular nr.1-19/r), aprobat prin Ordinul comun al MS și CNAM nr.448/111-A din 23.06.2010, în compartimentul „Diagnosticul la trimitere”.

101. Instituțiile medico-sanitare, contractate de către Compania Națională de Asigurări în Medicină pentru prestarea serviciilor medicale de înaltă performanță, duc evidența serviciilor respective efectuate pentru fiecare teritoriu în parte și în cazul cînd unele instituții teritoriale nu solicită numărul programat de investigații, asigură redistribuirea proporțională a serviciilor programate, care au rămas în surplus.

102. Serviciile medicale de înaltă performanță, necesare pentru rezolvarea, conform protocoalelor clinice și standardelor medicale în vigoare, a cazurilor de boală la pacienții internați în secțiile spitalicești, se acordă de către instituțiile medico-sanitare, prestatoare de servicii medicale de înaltă performanță, în bază de contract încheiat între acestea și instituția spitalicească respectivă.

Îngrijiri comunitare și la domiciliu

103. Serviciile de îngrijiri medicale la domiciliu, la care au dreptul persoanele asigurate, sînt acordate de către prestatorii autorizați în conformitate cu prevederile legale în vigoare, care sînt contractați de Compania Națională de Asigurări în Medicină, în condițiile prevăzute de prezentele Norme metodologice.

104. Pentru pacienți se efectuează următoarele manopere medicale, ce țin de domeniul îngrijirilor medicale la domiciliu, în conformitate cu actele normative, aprobate de Ministerul Sănătății:

a) monitorizarea temperaturii, tensiunii arteriale, respirației, pulsului, diurezei, scaunului - la pacienții cu accidente cerebrovasculare, insuficiență cardio-circulatorie cronică și patologia tubului digestiv, a ficatului și pancreasului în perioada decompensată;

b) îngrijirea plăgilor, escarelor, ulcerelor trofice etc.;

c) îngrijirea stomelor (traheostomă, gastrostomă ș.a.) și îngrijirea pacienților cu anus contra naturii;

d) spălături: oculară, auriculară, vaginală și gastrică;

e) clisme cu scop evacuator și cu scop terapeutic;

f) sondaj gastric cu scop evacuator și cu scop de alimentare a pacientului;

g) îngrijiri paliative în condiții de domiciliu;

h) controlul simptomelor (îngrijirea în caz de vomă, greață, constipații, diaree, incontinență de urină, candidomicoză și altele) și a durerii (evaluarea nivelului durerii, ameliorarea durerii și urmărirea efectului medicamentos);

i) prevenirea escarelor de decubit etc.

105. Prestatorul efectuează îngrijiri medicale persoanelor asigurate, cu maladii cronice în stadiu avansat (consecințe ale ictusului cerebral, maladii în fază terminală, fracturi de col femural etc.) și/sau după intervenții chirurgicale mari, conform recomandării medicului de familie (bilet de trimitere), inclusiv și în cazurile cînd îngrijirile medicale la domiciliu sînt recomandate de către medicii specialiști de profil.

106. Asigurarea cu medicamente, materiale sanitare (consumabile), necesare pentru efectuarea îngrijirilor medicale, se realizează de către prestatorii autorizați, contractați de Compania Națională de Asigurări în Medicină,

din contul mijloacelor fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală.

Reglementări comune de caracter special

107. Pentru localitățile rurale, cu acces geografic limitat la instituțiile medico-sanitare publice specializate de ambulator și spitalicești din teritoriul său de deservire, asistența medicală urgentă prespitalicească, asistența medicală specializată de ambulator și spitalicească poate fi organizată în cadrul unei instituții medico-sanitare publice din alt teritoriu, situată mai favorabil din punct de vedere geografic și contractată de către Compania Națională de Asigurări în Medicină pentru prestarea serviciilor respective populației din localitățile date.

108. Organizarea asistenței medicale în cadrul instituției medico-sanitare publice din alt teritoriu, în astfel de cazuri se efectuează prin coordonare bilaterală cu instituțiile medico-sanitare din teritoriile respective.

109. Pentru asigurarea prestării serviciilor de asistență medicală urgentă prespitalicească, specializată de ambulator și spitalicească populației din localitățile limitrofe unui alt teritoriu, Compania Națională de Asigurări în Medicină va efectua modificarea contractului de prestare a serviciilor medicale la compartimentul dat ținând cont de numărul populației înregistrate în localitățile respective.

110. De asemenea, prestarea serviciilor de asistență medicală urgentă prespitalicească, specializată de ambulator și spitalicească populației din localitățile limitrofe unui alt teritoriu poate fi efectuată de instituția amplasată geografic mai accesibil în baza contractului bilateral, încheiat între instituții.

111. Populația din localitățile limitrofe, pentru care în temeiul și cu respectarea condițiilor prevăzute în punctele 109 și 110 a fost încheiat un contract de prestare a serviciilor de asistență medicală specializată de ambulator și spitalicească cu Compania Națională de Asigurări în Medicină sau un contract bilateral între instituții, beneficiază de servicii medicale respective în volumul stabilit de Programul unic. În toate aceste cazuri, trimiterea la consultații sau internare în instituția altui teritoriu se va efectua de către medicul de familie, care deservește localitatea dată, în baza biletului de trimitere (formular 027/e), completat conform cerințelor stabilite la punctul 47 al prezentelor Norme metodologice.

112. În toate cazurile menționate, asistența medicală primară se va acorda populației din localitățile date în cadrul instituției medicale primare, care deservește populația dată, în volum stabilit pentru nivelul Centrului de Sănătate respectiv. Concomitent, instituțiile medico-sanitare publice de asistență medicală spitalicească și asistență medicală primară de nivel teritorial (raion sau municipiu) vor asigura prestarea serviciilor medicale (investigații de laborator și instrumentale) pentru instituția medico-sanitară publică primară, care nu dispune de serviciile respective, în temeiul contractului bilateral încheiat.

113. Serviciile medicale regionalizate vor fi prestate de către instituțiile medico-sanitare spitalicești prestatoare a serviciilor respective persoanelor asigurate din teritoriile arondate către acestea, Compania Națională de Asigurări în Medicină asigurând contractarea serviciilor respective în modul stabilit.

114. Deficiențele înregistrate în organizarea trimiterii persoanelor asigurate la instituțiile medico-sanitare publice de nivel teritorial sau național cit și privind volumul investigațiilor efectuate la nivelul (etapa) precedent(ă), se semnalează de către instituția respectivă cu atenționarea instituției medico-sanitare care a îndreptat pacientul și informarea Ministerului Sănătății și Companiei Naționale de Asigurări în Medicină pentru întreprinderea măsurilor ce se impun.

115. La constatarea permanentă a deficiențelor respective, documentate cu dovezi argumentate privind cheltuielile suplimentare, suportate de către instituțiile medico-sanitare publice de nivel teritorial sau național din cauza prestării sub nivelul necesar și volumul stabilit a serviciilor medicale acordate pacienților trimiși de către instituțiile medico-sanitare de la etapa precedentă, se va lua decizia de restituire a cheltuielilor respective în baza facturilor prezentate, în temeiul acordului semnat de ambele instituții, iar în caz de conflict, după coordonare cu Ministerul Sănătății și Compania Națională de Asigurări în Medicină.

Capitolul III. Investigațiile paraclinice

116. Investigațiile paraclinice, de care beneficiază populația în cadrul asigurării obligatorii de asistență medicală se specifică conform nivelului la care se prestează după cum urmează:

a) Investigațiile paraclinice efectuate la trimiterea medicului de familie;

b) Investigațiile paraclinice efectuate la trimiterea medicului specialist de profil;

c) Serviciile de fizioterapie și reabilitare medicală cu metode fizice;

d) Serviciile medicale de înaltă performanță.

117. Serviciile medicale paraclinice la trimiterea medicului de familie se acordă conform indicațiilor medicale, indiferent de statutul persoanei (atât persoanelor asigurate, cit și celor neasigurate) și sint specificate în compartimentul I al anexei nr. 4 a Programului unic.

118. Serviciile medicale paraclinice la trimiterea medicului specialist de profil specificate în compartimentul II al anexei nr. 4 a Programului unic se efectuează persoanelor asigurate (iar persoanelor neasigurate – doar în caz de HIV/SIDA și tuberculoză), în cazul cînd pacientul se prezintă la acesta pentru asistență medicală în conformitate cu prezentele Norme metodologice.

119. În cazul investigațiilor de radiodiagnostic, numărul de incidente, volumul necesar al investigației și investigațiile necesare pentru stabilirea diagnosticului imagistic se stabilesc în final de medicul imagist radiolog.

120. Serviciile de fizioterapie și reabilitare medicală cu metode fizice de care beneficiază populația în cadrul asigurării obligatorii de asistență medicală la trimiterea medicului de familie și medicului specialist de profil, specificate în compartimentul III din anexa nr. 4 a Programului Unic, se acordă respectiv:

a) în Centrele de sănătate din localitățile rurale la prescrierea medicului de familie;

b) în IMSP raionale și municipale la prescrierea specialistului în fizioterapie și kinetoterapie sau medicului specialist de profil și medicului de familie.

Capitolul IV. Modalitatea de plată și criteriile privind contractarea prestatorilor de servicii medicale

A. Particularitățile contractării pe tipuri de asistență medicală

121. Pentru anul 2013 este prevăzută contractarea următoarelor tipuri de asistență medicală:

- a) asistența medicală urgentă prespitalicească;
- b) asistența medicală primară;
- c) asistența medicală specializată de ambulator;
- d) asistența medicală spitalicească;
- e) servicii medicale de înaltă performanță;
- f) îngrijiri medicale comunitare și la domiciliu.

122. Pentru contractarea serviciilor medicale vor fi utilizate următoarele metode de plată a prestatorilor de servicii medicale:

- per capita;
- per serviciu;
- per caz tratat;

- per zi-pat;
- per vizită;
- buget global;
- plata retrospectivă per serviciu în limitele bugetului contractat;

- bonificația pentru indicatori de performanță.

123. În cadrul procesului de contractare se va ține cont de fluxul real format al pacienților asigurați și de realizarea treptată a echității în distribuirea resurselor financiare.

124. Plafoanele de cheltuieli pentru fiecare tip de asistență medicală sint stabilite în Legea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2013, după cum urmează:

a) asistența medicală urgentă prespitalicească – 333 663,0 mii lei;

b) asistența medicală primară – 1 167 159,5 mii lei, inclusiv medicamente compensate – 167 341,3 mii lei;

c) asistența medicală specializată de ambulator – 288 757,5 mii lei;

d) asistența medicală spitalicească – 1 960 541,6 mii lei;

e) servicii medicale de înaltă performanță – 134 635,2 mii lei;

f) îngrijiri medicale comunitare și la domiciliu – 5 775,1 mii lei.

125. În cazul depășirii sumei semestriale planificate pe țară pentru compensarea medicamentelor, această depășire va fi reținută proportional din contul instituțiilor medico-sanitare, care au depășit suma limită pentru prescrierea medicamentelor compensate, inclusiv a instituțiilor medico-sanitare spitalicești la depășirea sumei planificate pentru medicamentele psihotrope și anticonvulsivante.

Asistența medicală urgentă prespitalicească

126. Metodele de plată în asistența medicală urgentă prespitalicească sint:

a) plata „per capita”;

b) bonificația pentru indicatori de performanță.

127. La planificarea volumului de finanțare a serviciilor medicale va fi luat în calcul numărul de persoane identice celor înregistrate în instituțiile medico-sanitare ce prestează asistență medicală primară situate în teritoriul de deservire a instituției de asistență medicală urgentă prespitalicească la 1 noiembrie 2012.

128. Ca temei pentru achitarea bonificației se stabilește îndeplinirea următorilor indicatori de performanță:

a) **Indicatorul 1:** *Lipsa divergențelor între diagnosticul serviciului asistență medicală urgentă prespitalicească și diagnosticul clinic stabilit.*

Criteriul de îndeplinire – rata coincidenței diagnosticului serviciului asistență medicală urgentă prespitalicească și diagnosticul clinic stabilit nu mai mică de 85% cu condiția prezentării a cel puțin 90% cotoare a foilor de însoțire a pacienților transportați la spital (formular 144/e) care au solicitat asistență medicală de urgență (pentru persoanele care nu au fost spitalizate servește diagnosticul din secția de internare).

b) **Indicatorul 2:** *Asigurarea stației zonale cu medici.*

Criteriul de îndeplinire – asigurarea stației zonale cu medici (2,5 unități ocupate la 10 000 populație totală a teritoriului deservit).

129. Raportarea îndeplinirii indicatorilor de performanță se face trimestrial. Evidența indicatorilor nu este cumulativă.

130. Tariful „per capita” stabilit în asistența medicală urgentă prespitalicească este de 92,41 lei. Suma anuală constituie 316 973,4 mii lei.

131. Suma anuală pentru îndeplinirea indicatorilor de performanță este de 16 689,6 mii lei, inclusiv pentru:

- indicatorul 1 – 13 405,6 mii lei

- indicatorul 2 – 3 284,0 mii lei.

Asistența medicală primară

132. Instituțiile medico-sanitare ce prestează asistență medicală primară în cadrul sistemului de asigurare obligatorie de asistență medicală vor fi contractate de către Compania Națională de Asigurări în Medicină în baza criteriilor stipulate în prezentele Norme metodologice.

133. Filialele instituțiilor medico-sanitare ce prestează asistență medicală primară în cadrul sistemului de asigurare obligatorie de asistență medicală vor avea cod propriu (cu includerea acestora în nomenclator) și poziții contractuale separate.

134. Metodele de plată în asistența medicală primară sint:

a) plata „per capita”;

b) bonificație pentru indicatori de performanță;

c) plata prin buget global (pentru Centrele de Sănătate Prietenoase Tinerilor).

135. La planificarea volumului de finanțare a serviciilor medicale va fi luat în calcul numărul total de persoane (asigurate și neasigurate) înregistrate în „Registru persoanelor luate la evidență în instituțiile medico-sanitare ce prestează asistență medicală primară în cadrul sistemului de asigurare obligatorie de asistență medicală” la data de 1 noiembrie 2012, ajustat la risc de vîrstă conform următoarelor grupuri :

- de la 0 pînă la 4 ani 11 luni 29 zile

- de la 5 pînă la 49 ani 11 luni 29 zile

- de la 50 ani și peste.

136. Ca temei pentru achitarea bonificației se stabilește îndeplinirea următorilor indicatori de performanță:

a) **Indicatorul 1:** *Internarea programată*

Criteriul de îndeplinire:

1.1. numărul internărilor efectuate programat (în instituțiile spitalicești cu raportare electronică către CNAM pe bază de DRG) la trimiterea medicului de familie în luna de raportare. Valoarea realizării indicatorului constituie 20 puncte pentru fiecare internare programată efectuată a pacientului.

b) **Indicatorul 2:** *Depistarea și supravegherea maladiilor nontransmisibile*

Criterii de îndeplinire:

2.1. numărul persoanelor cu vîrstă peste 18 ani cărora li s-a măsurat tensiunea arterială în luna de raportare. Valoarea realizării indicatorului constituie 1 punct pentru fiecare persoană cu vîrstă peste 18 ani careia i s-a măsurat tensiunea arterială prima dată în anul de gestiune;

2.2. numărul persoanelor cu hipertensiune arterială care se află la evidență și primesc tratament antihipertensiv conform protocolului clinic național sub supravegherea medicului de familie în luna de raportare. Valoarea realizării indicatorului constituie 3,5 puncte (lunar) pentru fiecare persoană cu hipertensiune arterială care se află la evidență și primește tratament antihipertensiv (nu mai mult de 1 vizită în trimestru);

2.3. numărul persoanelor cu hipertensiune arterială instruite conform programului „Școala pacientului hipertensiv” în luna de raportare. Valoarea realizării indicatorului constituie 4 puncte pentru fiecare persoană cu hipertensiune arterială instruită conform programului „Școala pacientului hipertensiv”;

2.4. numărul persoanelor cărora li s-a apreciat indicele SCORE în luna de raportare. Valoarea realizării indicatorului constituie 10 puncte pentru fiecare persoană careia i s-a apreciat indicele SCORE conform metodologiei aprobate (nu mai mult de o dată pe an pentru persoană);

2.5. numărul persoanelor peste 45 de ani și din grupul de risc investigate la glicemie în luna de raportare. Valoarea

realizării indicatorului constituie 4 de puncte pentru fiecare persoană peste 45 de ani și din grupul de risc investigate la glicemie prima dată în anul de gestiune;

2.6. numărul persoanelor cu diabet zaharat care se află la evidență și primesc tratament conform protocolului clinic național sub supravegherea medicului de familie în luna de raportare. Valoarea realizării indicatorului constituie 3,5 puncte (lunar) pentru fiecare persoană cu diabet zaharat care se află la evidență și primește tratament (nu mai mult de 1 vizită în trimestru);

2.7. numărul persoanelor cu diabet zaharat instruite conform programului „Școala pacientului cu diabet zaharat” în luna de raportare. Valoarea realizării indicatorului constituie 4 puncte pentru fiecare persoană cu diabet zaharat instruită conform programului „Școala pacientului cu diabet zaharat”;

2.8. numărul examenelor ginecologice profilactice cu prelevarea citologiei în luna de raportare. Valoarea realizării indicatorului constituie 5 puncte pentru fiecare caz de examinare ginecologică profilactică cu prelevarea citologiei efectuată conform cerințelor protocolului clinic național (o dată la 2 ani la femeii cu vârsta de la 25 ani, inclusiv la grupurile de risc);

2.9. numărul persoanelor luate la evidență primar cu tumori maligne în luna de raportare: forme vizuale - st.I, formele nevizuale - st.I-II. Valoarea realizării indicatorului constituie 10 puncte pentru fiecare persoană luată la evidență primar cu tumori maligne confirmate: forme vizuale - st.I, formele nevizuale - st.I-II.

c) Indicatorul 3: Supravegherea gravidei și copilului
Criteriul de îndeplinire

3.1. numărul gravidelor luate la evidență în termen de gestație pînă la 12 săptămîni în luna de raportare. Valoarea realizării indicatorului pentru fiecare gravidă raportată constituie 30 puncte;

3.2. numărul gravidelor cărora li s-a indicat administrarea acidului folic în primul trimestru al sarcinii în luna de raportare. Valoarea realizării indicatorului constituie 3 puncte pentru fiecare gravidă căreia i s-a indicat administrarea acidului folic în primul trimestru al sarcinii;

3.3. numărul gravidelor cărora li s-a indicat administrarea preparatelor de fier în primul trimestru al sarcinii în luna de raportare. Valoarea realizării indicatorului constituie 3 puncte pentru fiecare gravidă căreia i s-a indicat administrarea preparatelor de fier în primul trimestru al sarcinii;

3.4. numărul gravidelor investigate prin examen ultrasonor în termenele stabilite în luna de raportare. Valoarea realizării indicatorului la fiecare termen raportat constituie 5 puncte pentru fiecare gravidă căreia i s-a efectuat examen ultrasonor în termenele stabilite de standardele în vigoare;

3.5. numărul gravidelor, care au efectuat vizitele la medicul obstetrician-ginecolog în termenele stabilite în luna de raportare. Valoarea realizării indicatorului la fiecare termen raportat constituie 5 puncte pentru fiecare gravidă care a fost consultată de către medicul obstetrician - ginecolog în termenele stabilite de standardele în vigoare;

3.6. numărul gravidelor care au efectuat vizitele la medicul de familie în termenele stabilite în luna de raportare. Valoarea realizării indicatorului la fiecare termen raportat constituie 5 puncte pentru fiecare gravidă care a fost consultată de către medicul de familie în termenele stabilite de standardele în vigoare;

3.7. numărul copiilor supravegheați conform standardelor în vigoare și care au împlinit 3 luni în luna de raportare. Valoarea realizării indicatorului constituie 20 puncte cînd copilul cu vârsta de 3 luni, inclusiv cel născut în anul 2012, a fost supravegheat conform standardului în vigoare în

primele 3 luni de viață;

3.8. numărul copiilor supravegheați conform standardelor în vigoare și care au împlinit 6 luni în luna de raportare. Valoarea realizării indicatorului constituie 20 puncte cînd copilul cu vârsta de 6 luni, inclusiv cel născut în anul 2012, a fost supravegheat conform standardului în vigoare în perioada de la 3 la 6 luni;

3.9. numărul copiilor supravegheați conform standardelor în vigoare și care au împlinit 12 luni în luna de raportare. Valoarea realizării indicatorului constituie 20 puncte cînd copilul cu vârsta de 12 luni, inclusiv cel născut în anul 2012, a fost supravegheat conform standardului în vigoare în perioada de la 6 la 12 luni.

d) Indicatorul 4: Depistarea și supravegherea tratamentului pacienților cu tuberculoză în condiții de ambulator
Criteriul de îndeplinire

4.1. numărul persoanelor din grupul de risc investigate la tuberculoză în luna de raportare. Valoarea realizării indicatorului constituie 4 puncte pentru fiecare persoană din grupul de risc investigată la tuberculoză;

4.2. numărul persoanelor luate la evidență primar cu tuberculoză în luna de raportare. Valoarea realizării indicatorului constituie 10 puncte pentru fiecare persoană luată la evidență primar cu tuberculoză;

4.3. numărul de cazuri finalizate de tratament a pacienților cu tuberculoză în condiții de ambulator conform standardelor DOTS. Valoarea realizării indicatorului constituie 80 puncte pentru fiecare caz de tratament supravegheat, inclusiv cazul inițiat în anul 2012, finalizat în luna de raportare.

137. Sumele contractuale destinate pentru asistența medicală primară se formează din:

a) suma alocată *per capita* în funcție de următoarele categorii de vîrstă:

- de la 0 pînă la 4 ani 11 luni 29 zile – 356,76 lei
- de la 5 pînă la 49 ani 11 luni 29 zile – 209,88 lei
- de la 50 ani și peste – 314,80 lei.

Suma totală destinată finanțării *per capita* constituie 844 243,7 mii lei.

b) suma estimativă pentru îndeplinirea indicatorilor de performanță în cuantum anual de 148 933,0 mii lei;

c) suma de 167 341,3 mii lei, alocată pentru compensarea costului medicamentelor prescrise persoanelor (asigurate și neasigurate) de către instituțiile medico-sanitare în limitele stabilite la p.141;

d) suma de 5 201,8 mii lei alocată prin buget global pentru Centrele de sănătate prietenoase tinerilor;

e) suma de 1 439,7 mii lei alocată pentru IMSP, indicate la pct.12 lit.i) din Hotărîrea Guvernului nr.1593 din 29.12.2003.

138. Raportarea către CNAM a îndeplinirii indicatorilor de performanță în asistența medicală primară se efectuează lunar, inclusiv în formă electronică.

139. Volumul bonificației se estimează lunar în funcție de numărul de puncte acumulate de instituția medico-sanitară și valoarea calculată a unui punct.

140. Valoarea unui punct se calculează lunar prin raportarea $\frac{1}{12}$ parte a cuantumului anual pentru îndeplinirea indicatorilor de performanță (p.137 b)) la numărul total de puncte acumulate și raportate de prestatorii de AMP pentru luna respectivă.

141. Suma-limită pentru prescrierea medicamentelor compensate se calculează în modul următor:

a) pentru instituțiile medico-sanitare primare - în conformitate cu punctele acumulate în funcție de numărul populației asigurate, cu ajustare la numărul de bolnavi asigurați cu HTA. Suma totală constituie 153 964,3 mii lei. Valoarea unui punct constituie 37,8 lei.

Instituția va acumula:

- pentru fiecare persoană asigurată înregistrată în „Registrul persoanelor luate la evidență în instituțiile medico-sanitare ce prestează asistență medicală primară în cadrul sistemului de asigurare obligatorie de asistență medicală” - 1 punct;

- pentru o persoană asigurată cu HTA (conform datelor Centrului Național de Management în Sănătate) - 4,7 puncte;

b) pentru instituțiile medico-sanitare ce prescriu medicamente compensate psihotrope și anticonvulsivante, în conformitate cu numărul de persoane (asigurate și neasigurate) cu schizofrenie și epilepsie conform datelor Centrului Național de Management în Sănătate. Suma totală constituie 13 377,0 mii lei.

Asistența medicală specializată de ambulator

142. Asistența medicală specializată de ambulator include:

a) asistența medicilor specialiști de profil;

b) asistența medicală stomatologică.

143. Asistența medicală stomatologică se împarte în:

- asistență stomatologică prestată în instituțiile medico-sanitare din mun. Chișinău;

- asistență stomatologică prestată în instituțiile medico-sanitare din mun. Bălți, IMS raionale și din UTA Găgăuzia.

144. Metodele de plată a asistenței medicale specializate de ambulator sînt:

1) Pentru asistența medicilor specialiști de profil:

- „per capita”;

- „per caz tratat”;

- „buget global”;

- „plata retrospectivă per serviciu în limitele bugetului contractat”.

2) Pentru asistența medicală stomatologică prestată în instituțiile medico-sanitare din mun. Chișinău:

- „per capita”;

- „buget global”.

3) Pentru asistența medicală stomatologică prestată în instituțiile medico-sanitare din mun. Bălți, IMS raionale și din UTA Găgăuzia:

- „per capita”.

145. La estimarea volumului contractual de servicii medicale în cadrul asistenței medicale specializate de ambulator va fi luat în calcul numărul de persoane asigurate identic celor înregistrate în instituțiile medico-sanitare ce prestează asistență medicală primară situate în teritoriul de deservire a instituției de asistență medicală specializată de ambulator la 1 noiembrie 2012.

146. Pentru prestatorii care oferă servicii specializate de ambulator după principiul teritorial, finanțarea asistenței medicale acordate persoanelor asigurate de către medicii specialiști de profil se stabilesc în baza tarifului „per capita”, achitat în limita sumei anuale de 193 619,6 mii lei în mărime de:

- 81,88 lei pentru instituțiile medico-sanitare din mun. Chișinău (suma alocată nu prevede acoperirea volumelor de asistență medicală prestată de instituțiile medico-sanitare finanțate pe buget global);

- 90,01 lei pentru instituțiile medico-sanitare din mun. Bălți;

- 82,43 lei pentru instituțiile medico-sanitare raionale și din UTA Găgăuzia.

147. Finanțarea prestatorilor care nu oferă servicii specializate de ambulator după principiul teritorial este stabilită în limita sumei anuale de 56 621,7 mii lei prin următoarele metode:

a) plata prin „buget global” - instituțiile medico-sanitare republicane, punctele traumatologice din mun. Chișinău, Policlinica Asociației Curativ-Sanatoriale și de Recuperare a Căminării de Stat a Republicii Moldova,

Dispensarul Dermatovenerologic Municipal Chișinău, Centrele comunitare de sănătate mintală, laboratorul național de referință a Institutului de ftiziopneumologie „Chiril Draganuc”, laboratorul de referință al Spitalului Clinic Municipal Bălți, laboratorul diagnostic și confirmare HIV/SIDA, secția consultativă a Spitalului Clinic Municipal nr.1, pentru acoperirea cheltuielilor de tratament a persoanelor neasigurate afectate de infecția HIV/SIDA și tuberculoză în conformitate cu prevederile legislației.

b) plata per „caz tratat” - pentru asistența medicilor specialiști de profil prestată de centrele de reabilitare a bolnavilor de narcomanie;

c) plata „retrospectivă per serviciu” în limitele bugetului contractat - pentru acoperirea cheltuielilor pentru alimentație și transport public de la/la domiciliu pentru tratamentul în condiții de ambulator a bolnavilor cu tuberculoză, caz nou și readmis.

148. Suma alocată pentru asistența stomatologică constituie 38 516,2 mii lei, inclusiv:

a) finanțarea prin „buget global” (pentru prestatorii care nu oferă servicii după principiul teritorial). Suma pe an constituie 8 883,2 mii lei.

b) finanțarea „per capita” pentru asistența stomatologică prestată în instituțiile medico-sanitare din mun. Chișinău la tariful de 7,60 lei. Suma pe an constituie 4 854,8 mii lei.

Notă: Ținînd cont de specificul structurii asistenței medicale stomatologice din mun. Chișinău, suma alocată „per capita” nu prevede acoperirea volumelor de asistență medicală prestată de instituțiile medico-sanitare finanțate pe buget global.

c) finanțarea „per capita” pentru asistența stomatologică prestată în instituțiile medico-sanitare din mun. Bălți, IMS raionale și din UTA Găgăuzia la tariful „per capita” - 14,44 lei. Suma pe an constituie 24 742, 8 mii lei.

d) suma de 35,4 mii lei alocată pentru IMSP, indicate la pct.12 lit.i) din Hotărîrea Guvernului nr.1593 din 29.12.2003.

Asistența medicală spitalicească

149. Metodele de plată pentru asistența medicală spitalicească sînt:

a) plata pe „caz tratat” în cadrul sistemului DRG (Case-Mix) - pentru volumul de activitate spitalicească de scurtă durată prestat persoanelor asigurate și neasigurate cu maladii social-condiționate cu impact major asupra sănătății publice spitalizate în instituțiile specializate în limitele prevederilor Programului Unic.

b) plata pe „zi-pat”:

- pentru asistența medicală pe profilul „ftiziatrie”;

- pentru îngrijirile medicale paliative prestate în condiții de hospice;

c) plata pe „buget global”:

- pentru volumul de asistență spitalicească prestat pacienților asigurați în secția de internare care ulterior nu au fost spitalizați;

- pentru serviciile prestate în Departamentele Medicină de Urgență ale IMSP CNȘPMU, Spitalul Clinic Municipal de Copii „V.Ignatenco”, Spitalul Clinic Municipal Bălți; ICȘDOSMȘic;

- pentru secțiile dializă;

- pentru asistența medicală pe profilurile psihiatrie, inclusiv pentru tratamentul prin constrîngere (după precizarea diagnosticului), narcologie și psihiatrie concomitent cu ftiziatrie;

- serviciul „Aviasan”;

- pentru medicamente costisitoare.

d) plata „retrospectivă per serviciu în limitele bugetului contractat” pentru cheltuielile de transport public de la/la domiciliu în vederea efectuării dializei;

150. Pentru spitalele rambursate în funcție de comple-

xitatea cazurilor (DRG și CASE-MIX) în anul 2012 în regim-pilot în contract se specifică:

- numărul de cazuri tratate contractate;
- ICM realizat de spital retrospectiv în anul precedent;
- tarif propriu;
- suma contractuală.

151. Pentru spitalele care în anul 2012 nu au fost rambursate în funcție de DRG în contract se specifică:

- numărul de cazuri tratate contractate;
- ICM estimat pentru spital/realizat în baza raportării retrospective pe 6 luni;
- tarif propriu, calculat pentru respectarea bugetului neutru;
- suma contractuală.

152. Pentru respectarea bugetului neutru, tariful propriu se va stabili în cadrul negocierilor cu instituțiile medico-sanitare în funcție de numărul convenit de cazuri tratate care urmează a fi prestate în anul 2013 și ICM realizat/estimat pentru instituție în anul 2012, fără a depăși pentru tarif limita superioară de 4000 lei și cea inferioară de 2500 lei, în scopul unificării graduale a tarifului național.

153. Procedeele de colectare, raportare a datelor la nivel de pacient și rambursare în funcție de complexitatea cazurilor se stipulează în Regulamentul cu privire la modalitatea de codificare, raportare și validare a datelor la nivel de pacient în cadrul finanțării spitalelor în bază de DRG (CASE-MIX), aprobat de MS și CNAM.

154. Contractarea asistenței medicale spitalicești pe profilurile de lungă durată (*psihiatrie, narcologie, psihiatrie concomitent cu fizioterapie*) se realizează în cadrul instituțiilor medico-sanitare publice, stabilite în actele normative ale Ministerului Sănătății.

155. Serviciile prestate în secțiile de internare ale prestatorilor de servicii medicale spitalicești persoanelor asigurate, care ulterior nu au fost spitalizate (cu excepția Departamentelor Medicină de Urgență ale IMSP CNȘPMU, Spitalul Clinic Municipal de Copii „V. Ignatenco”, Spitalul Clinic Municipal Bălți, ICȘDOSMȘiC) se contractează separat, la nivelul sumei anului 2012.

156. Suma totală destinată serviciului dializă constituie 45 000,0 mii lei. Estimarea bugetelor globale pe prestatori pentru serviciile de dializă va fi efectuată în funcție de suma totală destinată serviciului de dializă și numărul de ședințe de dializă prestate pe parcursul anului 2012.

Bugetul global cuprinde toate cheltuielile necesare prestării serviciilor de dializă, inclusiv cheltuielile pentru materiale de consum, achiziționarea pieselor de schimb, eritropoetină, alimentația pacientului.

157. În cadrul nevalidării cazurilor tratate, echivalentul bănesc al acestor cazuri urmează a fi exclus din suma achitată instituțiilor medico-sanitare pentru volumul de asistență medicală prestat în conformitate cu prevederile contractului de acordare a asistenței medicale (de prestare a serviciilor medicale) în cadrul asigurării obligatorii de asistență medicală.

158. Criteriile generale de nevalidare a cazurilor tratate în staționar prezentate spre achitare:

- 1) cazul tratat a persoanei neasigurate, dar prezentată ca asigurată;
- 2) cazul prezentat spre achitare (prezentat în factură), dar care nu a fost efectuat;
- 3) cazul prezentat spre achitare, dar care a fost achitat integral sau parțial de pacient sau de altă persoană fizică sau juridică;
- 4) cazul de spitalizare neîntemeiată:
 - caz programat - fără bilet de trimitere eliberat în conformitate cu prevederile Normelor metodologice;
 - caz urgent - conform diagnosticului stabilit de secția de internare și după asistența efectuată (sau necesita a

fi efectuată), conform datelor justificative din punct de vedere medical și social, în această secție putea fi tratat în continuare în condiții de ambulator;

5) caz nerezolvat:

a) pentru cazurile programate și urgente:

- monitorizarea insuficientă și tratamentul neadecvat, cauzat de nerespectarea cerințelor standardului de tratament, protocolului clinic instituțional;

- externare neîntemeiată: neconfirmarea prin dovezi clinice, paraclinice (după caz) a ameliorării și lipsei concluziei despre posibilitatea continuării tratamentului sau îngrijirii în condiții de ambulator sau la domiciliu cu recomandări concrete pentru etapa de asistență medicală următoare;

b) pentru cazurile programate:

- cazul de spitalizare programată pentru tratament prin intervenție chirurgicală (invazivă), însă intervenția nu a fost efectuată;

6) cazurile de transfer în altă instituție:

- în cazurile programate - când transferul este efectuat cu aceeași patologie, care era posibil de tratat în instituția dată.

Servicii medicale de înaltă performanță

159. Metoda de plată pentru serviciile medicale de înaltă performanță este - „per serviciu”.

160. Prestatorii de servicii medicale de înaltă performanță planifică în limita contractată, volumul și spectrul de servicii, asigurând accesul echitabil pentru pacienții instituțiilor medico-sanitare, încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală cu informarea acestora, a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină și a Ministerului Sănătății.

Îngrijiri medicale comunitare și la domiciliu

161. Îngrijirile medicale comunitare și la domiciliu se vor contracta în temeiul actelor normative ale Ministerului Sănătății.

162. Metoda de plată pentru îngrijirile medicale și pentru îngrijirile medicale paliative prestate la domiciliu de echipa mobilă este „per vizită”.

B. Modalitatea de achitare a serviciilor medicale acordate

163. Achitarea serviciilor medicale în cadrul *asistenței medicale urgente prespitalicească* se va face:

a) lunar, în limita mijloacelor financiare disponibile, pînă la data de 15 a lunii respective, plăți în avans, în mărime de pînă la 80% din $\frac{1}{12}$ parte din suma contractuală anuală, cu excepția sumei destinate bonificației pentru indicatorii de performanță.

b) trimestrial, după prezentarea facturilor de plată:

- integral $\frac{1}{4}$ din suma contractuală anuală, cu excepția sumei destinate bonificației pentru indicatorii de performanță și cu excluderea sumelor achitate anterior;
- suma bonificației pentru indicatorii de performanță, calculată în baza dărilor de seamă prezentate de către prestator.

164. Achitarea serviciilor medicale în cadrul *asistenței medicale primare* se va face:

a) lunar, în limita mijloacelor financiare disponibile:

- pînă la data de 15 a lunii respective, plăți în avans, în mărime de pînă la 80% din $\frac{1}{12}$ parte din suma contractuală anuală (inclusiv suma estimativă pentru indicatori de performanță);

- în baza facturilor prezentate de instituțiile farmaceutice contractate, la valoarea integrală a lor.

b) trimestrial, după prezentarea facturilor de plată:

- integral $\frac{1}{4}$ din suma contractuală anuală (cu excepția sumei estimative pentru indicatorii de performanță), cu excluderea sumelor achitate anterior și a eventualelor depășiri peste suma-limită de prescriere a medicamentelor

compensate;

- suma bonificației pentru indicatorii de performanță, calculată în baza dărilor de seamă prezentate de către prestator, cu excluderea sumelor achitate anterior.

165. Achitarea serviciilor medicale în cadrul *asistenței medicale specializate de ambulator* se va face:

- a) lunar, în limita mijloacelor financiare disponibile, până la data de 15 a lunii respective, plăți în avans, în mărime de până la 80% din $\frac{1}{12}$ parte din suma contractuală anuală.

- b) trimestrial, după prezentarea facturilor de plată:

- integral $\frac{1}{4}$ din suma contractuală anuală, cu excepția sumei destinate tratamentului bolnavilor de tuberculoză, caz nou și readmis, în condiții de ambulator și cu excluderea sumelor achitate anterior și a eventualelor depășiri peste suma-limită de prescriere a medicamentelor compensate;

- suma pentru tratamentul bolnavilor de tuberculoză, caz nou și readmis, în condiții de ambulator, calculată în baza dărilor de seamă prezentate de către prestator.

166. Achitarea serviciilor medicale în cadrul *asistenței medicale spitalicești* se va face:

- a) lunar, în limita mijloacelor financiare disponibile, până la data de 15 a lunii respective, plăți în avans, în mărime de până la 80% din $\frac{1}{12}$ parte din suma contractuală anuală.

- b) trimestrial, după prezentarea facturilor de plată:

- integral suma pentru îndeplinirea cazurilor tratate, în limita $\frac{1}{4}$ din sumele contractate, cumulativ de la începutul anului;

- integral $\frac{1}{4}$ din suma contractuală anuală destinată îndeplinirii serviciilor contractate după metoda de plată „*buget global*”, cu excluderea sumelor achitate anterior.

- suma pentru cheltuielile de transport public de la/ la domiciliu în vederea efectuării dializei, calculată în baza dărilor de seamă prezentate de către prestator.

167. Achitarea *serviciilor medicale de înaltă performanță* se va face:

- a) lunar, în limita mijloacelor financiare disponibile, până la data de 15 a lunii respective, plăți în avans, în mărime de până la 80% din $\frac{1}{12}$ parte din suma contractuală anuală.

- b) trimestrial, după prezentarea facturilor de plată, integral suma pentru îndeplinirea serviciilor medicale, în limita $\frac{1}{4}$ sumei contractate, cumulativ de la începutul anului, cu excluderea sumelor achitate anterior.

168. Achitarea *îngrijirilor medicale comunitare și la domiciliu* se va face:

- a) lunar, în limita mijloacelor financiare disponibile, până la data de 15 a lunii respective, plăți în avans, în mărime de până la 80% din $\frac{1}{12}$ parte din suma contractuală anuală.

- b) trimestrial, după prezentarea facturilor de plată, integral suma pentru îndeplinirea serviciilor medicale, în limita $\frac{1}{4}$ sumei contractate, cumulativ de la începutul anului, cu excluderea sumelor achitate anterior.

169. Lunar, în limita mijloacelor financiare disponibile, Compania Națională de Asigurări în Medicină, poate achita integral, conform dărilor de seamă prezentate de prestator, serviciile acordate pentru luna precedentă în limita $\frac{1}{12}$ din suma contractuală anuală.

C. Procedura de negociere și de soluționare a litigiilor

170. Contractarea serviciilor medicale în cadrul asigurării obligatorii de asistență medicală se va face prin negocieri dintre administrația prestatorului de servicii medicale și reprezentanții împuterniciți ai Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, cu participarea, după caz, a reprezentantului Ministerului Sănătății sau a administrației publice locale în calitate de fondatori.

171. Litigiile care nu pot fi soluționate în cadrul negocierilor sînt examinate în ședințele comisiei de mediere constituite pe bază de paritate din reprezentanții Companiei Naționale de Asigurări în Medicină și Ministerul Sănătății. Deciziile sînt definitive și obligatorii pentru părțile contractante.

D. Dispoziții finale

172. Prestatorii de servicii medicale pe parcursul a 10 zile lucrătoare, din momentul semnării contractelor, vor prezenta pentru coordonare fondatorului și Companiei Naționale de Asigurări în Medicină (Agenției teritoriale) devizul de venituri și cheltuieli (business-plan) pentru mijloacele provenite din fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală pentru anul 2013, conform formularului aprobat. La devizul menționat vor fi anexate calculele argumentate și statele de personal pe fiecare tip de asistență medicală contractată.

173. Mijloacele financiare obținute de către prestator în urma îndeplinirii indicatorilor de performanță vor fi utilizate în conformitate cu prevederile actelor normative aprobate de Ministerul Sănătății și Compania Națională de Asigurări în Medicină, inclusiv pentru stimularea lucrătorilor medicali care nemijlocit au contribuit la îndeplinirea acestora.

Acte ale Ministerului Tineretului și Sportului al Republicii Moldova
1633 O R D I N
cu privire la aprobarea statelor-tip de funcții ale școlilor sportive

În temeiul art. 20 alin (5) din Legea nr. 330-XIV din 25.03.1999 „Cu privire la cultura fizică și sport”; pct. 23 alin. 2 din Hotărârea Guvernului nr. 463 din 28 aprilie 2006 „Cu privire la aprobarea Regulamentului școlilor sportive”, Regulamentului privind organizarea și funcționarea Ministerului Tineretului și Sportului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.766 din 26.11.2009, în urma coordonării cu Ministerul Educației, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, emit următorul

ORDIN:

1. Se aprobă statele-tip de funcții ale școlilor sportive, conform anexei, parte componentă a prezentului ordin și se pun în aplicare, începând cu 1 ianuarie 2013.

**MINISTRUL TINERETULUI
ȘI SPORTULUI**

Nr. 653. Chișinău, 15 noiembrie 2012.

2. Conducătorii școlilor sportive:

vor elabora și aproba statele de funcții ale școlilor, în limita alocațiilor financiare prevăzute în planurile anuale de finanțare;

vor stabili controlul asupra aplicării statelor de funcții aprobate și respectarea acestora.

3. Direcția instituției sportive și sportul pentru toți (dl T. Dănilă) va monitoriza implementarea prevederilor prezentului Ordin.

4. Responsabil pentru executarea prevederilor prezentului ordin se desemnează dl Octavian Bodișteanu, viceministrul tineretului și sportului.

Ion CEBANU

Anexă
la Ordinul nr. 653
din 15.11.2012

Statele-tip de funcții ale școlilor sportive

Nr. d/o	Denumirea funcției	Școli sportive specializate	Categoriile școlilor sportive /numărul minim al funcțiilor de profesori-antrenori		
			I/20	II/14	III/8
1.	Director	1	1	1	1
2.	Director adjunct pentru activitatea instructiv-educativă	1	1	1	0,5
3.	Director adjunct pentru gospodărie	1	1	1	1
4.	Instructor-metodist, metodist	1	1	1	0,5
5.	Contabil-sef	1	1	1	1
6.	Contabil	1	1	1	1
7.	Medic	1	1	1	0,5
8.	Masor	2	1	1	0,5
9.	Soră medicală	1	1	1	1
10.	Secretar-dactilograf	1	1	1	0,5

Note:

1. Numărul de profesori-antrenori se determină în funcție de numărul de grupe din școlile sportive, conform Hotărârii Guvernului nr. 381 din 13 aprilie 2006 „Cu privire la condițiile de salarizare a personalului din unitățile bugetare, cu modificările și completările ulterioare (Tabelul nr. 5 la anexa nr. 5);

2. Școlile sportive, care nu și-au reconfirmat statutul “Școală sportivă specializată” trec respectiv la categoriile de salarizare în conformitate cu Tabelul 1¹ și 2 din Anexa nr. 5 a Hotărârii Guvernului nr. 381 din 13 aprilie 2006, cu modificările și completările ulterioare (Hotărârea nr. 807 din 07.12.2009).

3. Numărul unităților de personal în școală se stabilește și se aprobă de către fondator.

4. În cazul în care școala sportivă dispune de bază tehnico-materială proprie (blocuri administrative, stadioane, terenuri, săli sportive, bazine, tir, echipament, inventar și utilaj sportiv, depozite, cămine, tabere de odihnă, cazangerii, băi, încăperi special amenajate, terenuri agricole,

mijloace de transport și tehnice etc.), se instituie posturile de:

- 4.1 șef bază sportivă/șef gospodărie;
- 4.2 șef bazin;
- 4.3 șef tir;
- 4.4 șef stadion;
- 4.5 inspector resurse umane (0,5 - până la 20 de angajați, o unitate – mai mult de 20 angajați);
- 4.6 acompaniator (pentru însoțire muzicală la aerobică, gimnastică, acrobatică, chaping etc.);
- 4.7 casier (în cazul în care instituția nu asigură salarizarea prin intermediul cardului bancar);
- 4.8 șofer pentru instituțiile care dispun de mijloace de transport;
- 4.9 muncitor pentru deservirea clădirilor;
- 4.10 șef depozit/magaziner;
- 4.11 dereticătoare (o unitate la 400m²);
- 4.12 măturător (o unitate la 1000m²);
- 4.13 garderobier pentru instituțiile care dispun de vestiare și se utilizează pe perioada desfășurării procesului instructiv-educativ și a competițiilor sportive;
- 4.14 paznic (portar) unde nu este posibilitate de a transmite la serviciul centralizat de pază;
- 4.15 lenjereasă pentru cămin/hotel;
- 4.16 spălătoreasă (în cazul în care nu este posibilitate de a utiliza serviciile spălătorilor din comunitate);
- 4.17 lemnar;
- 4.18 lăcătuș;
- 4.19 reparator terenuri sport, echipament și inventar sportiv (încălțăminte, mingi, biciclete, bărci, arme etc.);
- 4.20 muncitor la deservirea băii (în școlile care dețin autorizația sanitară respectivă);
- 4.21 fochist-operator pentru perioada rece a anului în centrale termice/ cazangerii/puncte termice/elevatoare;
- 4.22 operatori la cazane cu gaz pentru centrale termice autonome;

4.23 electrician pentru deservirea rețelelor și aparatelor electrice;

4.24 sudor;

4.25 tehnician sanitar;

4.26 controlor-registrator;

4.27 salvamar (pentru sporturi nautice);

4.28 dezinfectiionist la bazine de înot;

4.29 operator la automatică, aparate de măsură și control (în școlile care dispun de tehnica respectivă);

4.30 agronom-brigadier;

4.31 șef secție de producere;

4.32 zootehnician;

4.33 inginer mecanic;

4.34 medic-veterinar;

4.35 feldcer-veterinar;

4.36 muncitor la trening de cai (o unitate la 3 cai);

4.37 muncitor la îngrijirea cailor (o unitate la 6 cai);

4.38 fierar;

4.39 căruțaș;

4.40 grăjdar;

4.41 tractorist-mașinist pentru școlile sportive cu terenuri agricole, mijloace tehnice și inventar specializat;

5. La necesitate, cu acordul fondatorului și în limita alocațiilor bugetare, conducătorii instituțiilor sportive pot efectua unele modificări în statele de personal.

Acte ale Ministerului Culturii al Republicii Moldova și ale Sindicatului Lucrătorilor din Cultură din Republica Moldova

1634 A C O R D A D I Ţ I O N A L **cu privire la modificările și completările** **la Convenția colectivă (nivel de ramură)** **pe anii 2011-2013, încheiată între Ministerul Culturii** **al RM și Sindicatul Lucrătorilor din Cultură din RM**

Ministerul Culturii și Sindicatul Lucrătorilor din Cultură, în temeiul art. 37 al Codului muncii al RM, au convenit asupra modificărilor și completărilor la Convenția colectivă (nivel de ramură) pe anii 2011-2013, după cum urmează:

• La p. 41 din prima propoziție de omis cuvintele „la nivel local, raional și republican”. Ultima propoziție de exclus.

• În anexa nr. 3, la coloana „funcția ocupată - 7 zile” de

completat cu „*artist dramă, administrator*”;

la coloana „funcția ocupată - 6 zile” de completat cu „*arbitru sport*”.

la coloana „funcția ocupată - 3 zile” de completat cu „*butafor, recuzitor, montator scenă, croitor*”.

Prezentele modificări și completări intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

MINISTRUL CULTURII

**PREȘEDINTELE SINDICATULUI
LUCRĂTORILOR DIN CULTURĂ
DIN REPUBLICA MOLDOVA**

Nr. 116. Chișinău, 20 decembrie 2012.

Boris FOCȘA

Nicolae GARAZ

**Acte ale Serviciului de Informații și Securitate
al Republicii Moldova****1635 O R D I N****privind modificarea și completarea Ordinului
directorului Serviciului de Informații și Securitate
al Republicii Moldova nr. 68 din 15 noiembrie 2011**

În temeiul articolului 14 alineatul (4) din Legea nr. 190-XVI din 26 iulie 2007 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 141-145, art. 597),

ORDON:

1. Ordinul directorului Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova nr. 68 din 15 noiembrie 2011 „Privind listele persoanelor, grupurilor și entităților implicate în activități teroriste” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr. 203-205, art. 1789), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1) În anexa nr. 1:

a) la compartimentul „A. Persoane fizice asociate cu „Taliban””:

pozițiile 9, 61, 77, 113, 119 se exclud;

pozițiile 2, 3, 5, 7, 14, 23, 32, 35, 53, 68, 76, 81, 86, 87, 88, 106, 114, 122, 125 vor avea următorul cuprins:

„2. ABDUL BAQI, BASIR AWAL SHAH

3. ABDUL QADEER, BASIR ABDUL BASEER

5. ABDUL MANAN, MOHAMMAD ISHAK

7. ABDUL WAHAB, ABDUL GHAFAR

14. MOHAMMAD SHAFIQ, AHMADI FATIH KHAN

23. UBAIDULLAH, AKHUND YAR MOHAMMAD

AKHUND

32. SAYED ESMATULLAH, ABDUL QUDDUS

35. ABDUL GHANI, BARADAR ABDUL AHMAD TURK

53. NASIRUDDIN, HAQQANI

68. JAN MOHAMMAD, MADANI IKRAM

76. NAZIR MOHAMMAD, ABDUL BASIR

81. MOHAMMAD WALI, MOHAMMAD EWAZ

86. NAJIBULLAH, MUHAMMAD JUMA

87. MOHAMMAD, NAIM BARICH

88. NIK MOHAMMAD, DOST MOHAMMAD

106. EHSANULLAH, SARFIDA HESAMUDDIN
AKHUNDZADA

114. SHAMS, UR-RAHMAN ABDUL ZAHIR

122. ZIRULLAH, HANAFI WALIULLAH

125. SANGEEN, ZADRAN SHER MOHAMMAD”;

se completează cu pozițiile 132-138 cu următorul

cuprins:

„132. ABDUL SAMAD, ACHEKZAI

133. BAKHT, GUL

134. ABDUL SATAR, ABDUL MANAN

135. KHAIRULLAH, BARAKZAI KHUDAI NAZAR

136. MOHAMMAD, NAIM BARICH KHUDAIDAD

137. ABDUL RAUF, ZAKIR

138. MOHAMMED QASIM, SADOZAI KHUDAI RAHIM”.

b) la compartimentul „B. Entități, alte grupuri și întreprinderi asociate cu „Taliban””:

se introduc pozițiile 1-4 cu următorul cuprins:

„1. HAJI KHAIRULLAH HAJI SATTAR MONEY
EXCHANGE

2. ROSHAN MONEY EXCHANGE

3. HAQQANI NETWORK (HQN)

4. RAHAT LTD.”

2) În anexa nr. 2:

a) la compartimentul „A. Persoane fizice asociate cu „Al-Qaida””:

pozițiile 44, 49, 51, 72, 81, 84, 95, 118, 124, 138, 139, 141, 148, 159, 167, 174, 191, 196, 205, 209, 223, 235, 240, 248 se exclud;

poziția 149 va avea următorul cuprins:

„149. SALAH EDDINE, GASMI”;

se completează cu pozițiile 264-265 cu următorul cuprins:

„264. AYYUB, BASHIR

265. AAMIR, ALI CHAUDHRY”.

b) la compartimentul „B. Entități, alte grupuri și întreprinderi asociate cu „Al-Qaida””:

pozițiile 15, 52, 53, 61, 77, 80, 84 se exclud;

se completează cu poziția 93 cu următorul cuprins:

„93. Mouvement pour l'Unification et le Jihad en Afrique de l'Ouest (MUJAO)”.

2. Controlul executării prezentului ordin se atribuie șefului Centrului Antiterorist al Serviciului de Informații și Securitate.

3. Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

**DIRECTORUL SERVICIULUI
DE INFORMAȚII ȘI SECURITATE****Nr. 94. Chișinău, 17 decembrie 2012.****Mihai BALAN**

Acte ale Serviciului Vamal al Republicii Moldova

1636 O R D I N

cu privire la completarea și modificarea Normelor tehnice privind imprimarea, utilizarea și completarea declarației vamale în detaliu, aprobate prin Ordinul Serviciului Vamal nr.346-O din 24.12.2009

În scopul aplicării uniforme a legislației fiscale și vamale în vigoare, în temeiul prevederilor art.12 din Codul vamal al Republicii Moldova, precum și în temeiul prevederilor pct.8 al Regulamentului Serviciului Vamal, aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.4 din 02.01.2007 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 3-5, art.15),

ORDON:

1. De a introduce în Normele tehnice privind imprimarea, utilizarea și completarea declarației vamale în detaliu, aprobate prin Ordinul Serviciului Vamal nr.346-O din 24.12.2009 completări și modificări după cum urmează:

La capitolul III secțiunea "A. Indicații privind completarea declarației vamale în detaliu în cazul procedurilor vamale de export definitiv, export temporar, reexport, tranzit" și secțiunea "C. Indicații privind completarea declarației vamale în detaliu în cazul procedurilor de import definitiv,

**DIRECTORUL GENERAL
AL SERVICIULUI VAMAL**

Nr. 487-O. Chișinău, 22 noiembrie 2012.

introducere cu titlu temporar, reimport, antrepozit vamal sau zona liberă, transformare sub control vamal sau alte proceduri vamale" la descrierea **Rubricii 20** – cifra "2000" se înlocuiește cu cifra "2010".

2. De a expune în redacție nouă Anexa nr.3 la Normele tehnice privind imprimarea, utilizarea și completarea declarației vamale în detaliu (se anexează).

3. Î.S."Vamservinform" va introduce în Sistemul Informațional "Asycuda World" completările și modificările necesare executării prezentului ordin.

4. Executarea prezentului ordin se atribuie șefilor birourilor vamale și Î.S. "Vamservinform".

5. Controlul asupra executării prezentului ordin se pune în sarcina Departamentului venituri și control vamal.

6. Prezentul ordin intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Tudor BALIȚCHI

Anexa nr.3
la Normele tehnice
privind imprimarea,
utilizarea și completarea
declarației vamale în detaliu

LISTA

**codurilor și datelor ce trebuie înscrise în rubrica 20,
potrivit regulilor INCOTERMS**

Tipul de transport	Rubrica nr.20 Prima casetă	Semnificația	Rubrica nr.20 A doua casetă
	Codificarea INCOTERMS	INCOTERMS – ICC/ECE	LOCUL PREVĂZUT
Orice modalitate de transport	EXW	Franco uzină	... loc numit
	FCA	Franco transportator	... loc numit
	CPT	Transport plătit până la	... loc de destinație numit
	CIP	Transport și asigurare plătite până la	... loc de destinație numit
	DAT*	Livrare la terminal	...terminal de destinație numit
	DAP*	Livrare la un loc numit	...loc numit
	DAF**	Franco la frontieră	... loc numit
	DDU**	Franco destinație nevăduit	... loc de destinație numit
	DES**	Franco navă nedescărcat	... port de destinație numit
	DEQ**	Franco pe chei	... port de destinație numit
	DDP	Franco destinație văduit	... loc de destinație numit

Transport maritim și terestru	FAS	Franco de-a lungul navei	... port de expediere numit
	FOB	Franco la bord	... port de expediere numit
	CFR	Cost și navlu	... port de destinație numit
	CIF	Costuri asigurare și navlu	... port de destinație numit

Notă: Conform noilor reglementări INCOTERMS 2010, valabile din 1 ianuarie 2011, termenul de livrare DEQ a fost înlocuit cu DAT iar termenii de livrare DAF, DES și DDU au fost înlocuiți cu DAP.

- * - termen introdus.
- ** - termen înlocuit.

ÎNREGISTRAT:
Ministerul Justiției
al Republicii Moldova
Oleg Efrim
nr. 904 din 21. 12. 2012

1637 O R D I N **cu privire la aprobarea Regulamentului privind** **procedurile simplificate de vămuire**

În scopul facilitării comerțului și transportului internațional de mărfuri pe baza principiului selectivității controlului vamal, precum și în temeiul prevederilor articolelor 131, 184 și 192 din Codul vamal al Republicii Moldova nr.1149-XIV din 20 iulie 2000 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediție specială din 1 ianuarie 2007) cu modificările și completările ulterioare,

ORDON:

1. Se aprobă Regulamentul privind procedurile simplificate de vămuire, conform anexei.

**DIRECTORUL GENERAL
AL SERVICIULUI VAMAL**

Nr. 521-O. Chișinău, 10 decembrie 2012.

Tudor BALIȚCHI

Anexă
la Ordinul Serviciului Vamal
nr. 521-O din 10.12.2012

REGULAMENTUL **privind procedurile simplificate de vămuire**

I. DISPOZIȚII GENERALE

1. Prezentul Regulament este elaborat în scopul facilitării traficului internațional de mărfuri conform principiului selectivității și stipulează condițiile și modul de acordare a simplificărilor vamale la trecerea mărfurilor și mijloacelor de transport peste frontiera vamală.

2. În sensul prezentului Regulament noțiunea titularul procedurii simplificate de vămuire (în continuare titularul procedurii) semnifică persoana juridică înregistrată în conformitate cu legislația Republicii Moldova, care întrunește condițiile și beneficiază de simplificările vamale, prevăzute de prezentul Regulament.

II. SIMPLIFICĂRILE VAMALE

3. Conform prezentului Regulament, titularului procedurii i se acordă statut de:

1) *agent economic cu risc scăzut* – dacă îndeplinește cumulativ condițiile stipulate în pct.6 subpunctele 1)-5) și solicită să beneficieze de simplificările stipulate în pct.4 lit.a)-h) din prezentul Regulament;

2) *agent economic cu vămuire la domiciliu* – dacă îndeplinește cumulativ condițiile stipulate în pct.6 subpunctele 1)-8) și solicită să beneficieze de simplificările stipulate în pct.4 lit.a)-m) din prezentul Regulament. Metodologia procedurii de vămuire la domiciliu se stabilește conform anexei nr.1 la prezentul Regulament;

3) *agent economic credibil* – dacă îndeplinește cumulativ condițiile stipulate în pct.6 subpunctele 1)-7), 9) și solicită să beneficieze de simplificările stipulate în pct.4 lit.a)-o) din prezentul Regulament;

4) *transportator de încredere* – dacă îndeplinește cumulativ condițiile stipulate în pct.6 subpunctele 1), 4)-5), 8), 10) și solicită să beneficieze de simplificările stipulate în pct.4 lit.g)-i), p)-q) din prezentul Regulament.

4. Titularul procedurii, în conformitate cu pct.3 din prezentul Regulament, poate solicita să beneficieze de următoarele simplificări vamale:

a) aplicarea parametrilor de selectivitate preferențiali în sistemul de analiză a riscurilor al Serviciului Vamal din Sistemul Informațional "Asycuda World";

2. Prezentul ordin intră în vigoare la 1 ianuarie 2013.

3. Serviciul Vamal va întreprinde măsurile necesare punerii în aplicare a prezentului ordin și va aduce în concordanță actele sale normative cu prevederile acestuia.

4. La data intrării în vigoare a prezentului ordin se abrogă Ordinul Serviciului Vamal nr.214-O din 1 august 2011 "Cu privire la aprobarea Regulamentului privind procedura de vămuire la domiciliu" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr.131-133, art.1123).

b) reducerea numărului de controale fizice;
c) reducerea numărului de acte prezentate la vămuirea mărfurilor;

d) efectuarea vămuirii în mod prioritar;
e) efectuarea, la cererea titularului procedurii controlului vamal în alte locuri, acceptate de organul vamal, decît cele de amplasare a organului vamal respectiv;

f) posibilitatea vămuirii mărfurilor, la solicitarea titularului procedurii, în zilele de odihnă și în afara orelor de program, conform orarului coordonat preventiv cu organele vamale;

g) traversarea frontierei vamale în regim prioritar, pe un sens de intrare/ieșire separat, dacă infrastructura postului vamal permite acest lucru;

h) acordarea asistenței (informație, consultații) necesare derulării procedurii simplificate de vămuire de către colaboratorii vamali desemnați în acest scop;

i) posibilitatea vămuirii mărfurilor la orice post vamal solicitat cu înștiințare prealabilă a organului vamal;

j) vămuirea la sediul titularului procedurii simplificate, în locurile de încărcare sau de descărcare a mărfurilor, pe baza unei declarații vamale electronice cu semnătură digitală;

k) exonerarea de la controlul vamal nedistructiv;

l) eliberarea certificatului de origine în mod prioritar;

m) aplicarea sigiliilor proprii, care corespund cerințelor stabilite de Serviciul Vamal și asigurarea evidenței acestora în forma stabilită de Serviciul Vamal;

n) posibilitatea vămuirii mărfurilor la orice post vamal, fără înștiințarea prealabilă a organului vamal;

o) posibilitatea depunerii declarației vamale incomplete, simplificate, periodice conform legislației;

p) exceptarea de la obligația de cîntărire a mijlocului de transport cu/sau fără marfă;

q) eliberarea certificatului de agreare timp de o zi lucrătoare.

5. La acordarea simplificărilor vamale stipulate în pct.4 din prezentul Regulament, Serviciul Vamal aplică măsurile de control necesare asigurării securității și siguranței trafi-

cului internațional de mărfuri, conform art.192 din Codul vamal și exercitării atribuțiilor stipulate în legislație.

III. CONDIȚIILE DE ACORDARE A STATUTULUI DE TITULAR AL PROCEDURII

6. Condițiile pentru acordarea statutului de titular al procedurii sînt următoarele:

1) lipsa datoriilor față de bugetul de stat;

2) desfășurarea activității în domeniul comerțului extern de cel puțin 2 ani, din data perfectării primei declarații vamale;

3) perfectarea în decursul ultimilor 2 ani, anterior prezentării cererii de solicitare a statutului de titular al procedurii, a cel puțin 100 de declarații vamale;

4) dispunerea de active cu un grad înalt de solvabilitate, confirmate prin înregistrări contabile și informații disponibile. Condiția este considerată ca fiind îndeplinită în cazul în care la momentul efectuării controlului această solvabilitate poate fi constatată;

5) lipsa încălcărilor legislației vamale, constatate conform procedurii legale, pe perioada ultimilor 2 ani, anterior prezentării cererii. Condiția este considerată ca fiind îndeplinită în cazul în care, în cursul celor doi ani anteriori prezentării cererii, atât solicitantul, cât și persoanele responsabile din întreprinderea acestuia sau care exercită controlul asupra gestiunii întreprinderii, dacă este cazul, reprezentantul solicitantului, nu au comis o încălcare a legislației vamale. Ca excepție, Serviciul Vamal poate determina, în baza informațiilor și datelor disponibile, că aceste încălcări au o importanță redusă în raport cu numărul sau amploarea operațiunilor de comerț exterior, precum și nu creează suspiciuni cu privire la bună-credința solicitantului;

6) dispunerea de un sistem satisfăcător de gestiune a evidenței operațiunilor comerciale și dacă este cazul, a documentelor de transport, care să permită realizarea adecvată a controalelor vamale;

Condiția este considerată realizată dacă solicitantul îndeplinește următoarele cerințe:

a) utilizează un sistem contabil care să fie compatibil cu reglementările contabile generale și care va facilita controalele vamale prin audit;

b) permite accesul fizic sau electronic al organului vamal la registrele de evidență gestionate și, dacă este cazul, la registrele sale de transport;

c) dispune de un sistem logistic, care să asigure condiții de gestionare separată a mărfurilor străine de cele autohtone;

d) dispune de o organizare administrativă care să corespundă tipului și amplitudinii operațiunilor de comerț exterior și care să fie adaptată la gestionarea fluxului de mărfuri, precum și de un sistem de control intern, care să asigure identificarea tranzacțiilor ilegale sau cu iregularități;

e) desfășoară proceduri corespunzătoare de arhivare a documentelor și informațiilor care asigură protecția datelor;

f) informează angajații responsabili cu privire la necesitatea de a informa organele vamale în cazul apariției unor dificultăți în îndeplinirea cerințelor stabilite de prezentul Regulament, și desemnează persoanele de contact cu informarea Serviciului Vamal;

g) întreprinde măsuri adecvate de securitate a tehnologiilor informaționale pentru a proteja sistemul informatic și documentația solicitantului împotriva oricăror imixțiuni.

7) Dispune de amplasamente, echipamente și personal necesare manipulării mărfurilor.

Condiția este considerată realizată în cazul în care sînt îndeplinite următoarele cerințe:

a) clădirile utilizate în cadrul procedurilor simplificate de vămire sunt construite din materiale care rezistă la

tentativele de acces ilegal și oferă o protecție împotriva imixtiunilor;

b) există măsuri de control adecvate pentru a împiedica accesul neautorizat în zonele de manipulare a mărfurilor;

c) măsurile privind manipularea mărfurilor să excludă introducerea, substituirea sau pierderea neautorizată a mărfurilor și defectarea unor unități de încărcare;

d) există, dacă este cazul, proceduri care permit asigurarea gestionării licențelor de import și/sau de export legate de interdicții sau de restricții și distingerea acestor mărfuri de alte mărfuri;

e) solicitantul efectuează verificări anuale privind antecedentele penale ale personalului, care ocupă posturi sensibile sub aspectul securității (persoanele responsabile pentru primirea-predarea, depozitarea mărfurilor, perfectarea documentelor aferente acestor operațiuni, precum și personalul de securitate);

f) solicitantul se asigură că angajații săi responsabili participă la programe de sensibilizare cu privire la asigurarea securității;

8) solicitantul s-a înregistrat în calitate de principal obligat în operațiunile de tranzit, în conformitate cu prevederile Normelor metodologice privind aplicarea sistemului de tranzit pe teritoriul Republicii Moldova, aprobate prin Ordinul Serviciului Vamal nr.288-O din 20 decembrie 2005 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr.28-30, art.72);

9) solicitantul are ca partener de afaceri în lanțul logistic de livrare internațională transportatorul de încredere;

10) dispune de echipamente și personal necesar pentru realizarea operațiunilor de transportare a mărfurilor.

Condiția este considerată respectată în cazul în care sînt îndeplinite următoarele cerințe:

a) solicitantul deține în proprietate cel puțin 5 unități de transport agreeate pentru transportarea internațională de mărfuri și numai prin intermediul lor se va efectua transportarea mărfurilor;

b) lipsa divergențelor între greutatea unității de transport (inclusiv a remorcii) înscrisă în certificatul de înmatriculare și greutatea de facto a acesteia;

c) solicitantul efectuează verificări anuale privind antecedentele penale, încălcările legislației vamale a personalului, care ocupă posturi sensibile sub aspectul securității;

d) se asigură că angajații săi responsabili participă la programe de instruire cu privire la transportarea mărfurilor sub supraveghere vamală.

7. Deținerea statutului de titular al procedurii se supune supravegherii permanente de către Serviciul Vamal, care aplică toate formele de control vamal necesare pentru a verifica respectarea cerințelor legate de deținerea statutului, prevăzute de prezentul Regulament, Codul vamal și alte acte normative aferente.

8. Rezultatele controlului efectuat de către Serviciul Vamal pot servi drept temei pentru suspendarea sau retragerea statutului, conform capitolului IV din prezentul Regulament.

9. În cazul modificării prevederilor prezentului capitol, Serviciul Vamal va revizui statutul tuturor titularilor procedurilor, acordat pînă la intrarea în vigoare a modificărilor corespunzătoare.

IV. PROCEDURA DE ACORDARE A STATUTULUI DE TITULAR AL PROCEDURII

10. Statutul titularului procedurii se acordă pe baza unei cereri scrise, întocmită de către solicitant conform anexei nr.2 la prezentul Regulament (în continuare – *cerere*), care se depune la aparatul central al Serviciului Vamal, fiind însoțită de documente care atestă îndeplinirea condițiilor prevăzute la pct.6 din prezentul Regulament și Chestionarul de autoevaluare, prevăzut în anexa nr.3 la prezentul

Regulament. Solicitantul este obligat să furnizeze Serviciului Vamal toate informațiile care confirmă respectarea condițiilor de acordare a statutului titularului procedurii.

11. Prin semnarea cererii solicitantul își asumă răspunderea pentru îndeplinirea următoarelor obligațiuni:

a) să respecte condițiile privind beneficierea de simplificările vamale;

b) să se conformeze condițiilor de acordare a statutului titularului procedurii, conform pct.3 din prezentul Regulament;

c) în cazul modificării datelor care au fost indicate în cerere, conform pct.10 din prezentul Regulament, să informeze Serviciul Vamal, în termen de cel mult 10 zile lucrătoare, din momentul survenirii modificărilor;

d) să informeze Serviciul Vamal, în termen de cel mult 10 zile lucrătoare, despre modificarea oricăror date care ar putea condiționa suspendarea sau retragerea statutului titularului procedurii conform capitolului IV din prezentul Regulament;

e) să prezinte, la solicitarea organului vamal, date suplimentare necesare vămuirii și controlului vamal, inclusiv auditului postvămuire conform prevederilor Secțiunii a 29^a din Codul vamal.

12. Examinarea cererii de către Serviciul Vamal cuprinde verificarea, în special, a următoarelor:

a) complexitatea informațiilor cuprinse în cerere și în documentele anexate la aceasta;

b) volumul și complexitatea operațiunilor de comerț exterior derulate de solicitant, ținând cont de caracteristicile specifice ale agentului economic;

c) modul de organizare a evidenței și îndeplinirii condițiilor necesare desfășurării în condiții optime a supravegherii vamale și exercitării auditului postvămuire.

13. Serviciul Vamal efectuează controlul solicitantului pentru a verifica respectarea tuturor condițiilor stipulate în prezentul Regulament.

14. În cazul în care titularul procedurii care deține un statut, conform pct.3 din prezentul Regulament, solicită acordarea unui alt statut, Serviciul Vamal nu reexaminează condițiile care au fost deja examinate cu ocazia acordării statutului titularului procedurii.

15. Serviciul Vamal examinează cererea și documentele anexate în termen de până la 30 de zile calendaristice din data recepționării acestora. Termenul dat poate fi prelungit cu cel mult 30 de zile calendaristice, în cazuri temeinic justificate, cu informarea în scris a solicitantului. Acest termen nu include timpul necesar recepționării informației de la alte organe de control, menționate în pct.16 din prezentul Regulament.

16. La examinarea cererii Serviciul Vamal solicită de la alte organe de control competente (Ministerul Afacerilor Interne, Inspectoratul Fiscal Principal de Stat) prezentarea informației despre respectarea de către solicitant a legislației în domeniul corespunzător, iar în cazul cererii de acordare a statutului de transportator de încredere și informație privind activitatea solicitantului în domeniul transportului internațional, prezentată de Asociația Internațională a Transportatorilor Auto din Moldova (AITA).

17. Procesul de examinare a cererii și rezultatele verificărilor sînt documentate de către subdiviziunile Serviciului Vamal desemnate cu acest scop.

18. Serviciul Vamal refuză acordarea statutului titularului procedurii în următoarele cazuri:

a) cererea sau documentele care confirmă respectarea condițiilor de acordare a statutului titularului procedurii nu corespund cerințelor stipulate în pct.10 din prezentul Regulament;

b) solicitantul nu corespunde condițiilor de acordare a statutului solicitat, conform pct.6 din prezentul Regulament;

c) cererea este depusă pînă la expirarea unui an de la data retragerii statutului titularului procedurii, deținut anterior.

19. Decizia de refuz a Serviciului Vamal se aduce la cunoștință solicitantului în scris cu expunerea motivelor acesteia și poate fi atacată conform prevederilor capitolului XI din Codul vamal.

20. Statutul titularului procedurii se acordă prin emiterea Ordinului Serviciului Vamal, care se aduce la cunoștință solicitantului și produce efecte începînd cu a treia zi lucrătoare din data emiterii.

21. Statutul titularului procedurii se acordă pe o perioadă nelimitată.

22. Serviciul Vamal gestionează baza de date a titularilor procedurilor, în format electronic și asigură actualizarea acesteia. Informația din baza de date poate fi prezentată, la solicitare altor organe de control și autorităților publice competente. Lista titularilor procedurii poate fi făcută publică prin publicare pe pagina web oficială a Serviciului Vamal cu acordul prealabil al titularilor respectivi.

IV. SUSPENDAREA ȘI RETRAGEREA STATUTULUI DE TITULAR AL PROCEDURII

23. Serviciul Vamal suspendă statutul titularului procedurii în următoarele cazuri:

a) se constată nerespectarea unor condiții de acordare a statutului, stipulate în pct.6 din prezentul Regulament;

b) se constată nerespectarea obligațiunilor, stipulate în pct.10 din prezentul Regulament;

c) există motive suficiente de a considera că titularul procedurii a comis o încălcare a legislației vamale. Ca excepție, Serviciul Vamal poate să decidă altfel, dacă determină, în baza informațiilor și datelor disponibile, că aceste încălcări au o importanță redusă în raport cu numărul sau amploarea operațiunilor vamale precum și nu creează suspiciuni cu privire la bună-credința titularului.

24. În cazurile stipulate în pct.23 lit.c) statutul titularului procedurii se suspendă pe întreaga durată a procesului contravențional, în conformitate cu prevederile Codului vamal și Codului contravențional sau pe întreaga durată a procesului penal, conform Codului de procedură penală.

25. Înainte de a adopta o decizie privind suspendarea statutului titularului procedurii, în temeiul pct.23 lit.a) sau b) din prezentul Regulament, Serviciul Vamal preavizează titularul procedurii, care este în drept să-și remedieze situația și/sau să prezinte argumentele în termen de 30 de zile calendaristice de la data comunicării. Ca excepție, suspendarea produce efecte imediat dacă tipul sau nivelul riscului de încălcare a legislației vamale necesită acest lucru.

26. În cazul în care titularul procedurii preavizat nu a întreprins măsurile necesare pentru a se conforma cerințelor în termenul stipulat în pct.25 din prezentul Regulament, Serviciul Vamal suspendă statutul pentru 90 de zile calendaristice, cu informarea titularului procedurii despre aceasta.

27. În cazul în care titularul procedurii a întreprins măsurile pentru a se conforma cerințelor în termenul stabilit în pct.26 din prezentul Regulament, Serviciul Vamal anulează suspendarea cu informarea titularului procedurii despre aceasta. Suspendarea poate fi anulată înainte de expirarea termenului de suspendare.

28. În cazul în care titularul procedurii se află temporar în incapacitate de a respecta una din condițiile de acordare a statutului, prevăzute în pct.6 din prezentul Regulament, acesta poate cere suspendarea statutului, informînd Serviciul Vamal și precizînd data la care se va conforma condițiilor respective, dar care nu poate depăși termenul de 90 de zile. În cazul în care titularul procedurii nu a întreprins măsurile necesare pentru a se conforma cerințelor în

perioada de suspendare, Serviciul Vamal retrage statutul.

29. Serviciul Vamal retrage statutul titularului procedurii în următoarele cazuri:

a) titularul procedurii cu statut suspendat nu a întreprins măsurile necesare pentru a se conforma cerințelor, pînă la expirarea termenului de suspendare;

b) în cazurile stipulate în pct.27 din prezentul Regulament;

c) titularul procedurii a comis o încălcare a legislației vamale, constatată conform procedurii legale. Ca excepție,

Serviciul Vamal poate să decidă altfel, dacă determină, în baza informațiilor și datelor disponibile, că aceste încălcări au o importanță redusă în raport cu numărul sau amploarea operațiunilor vamale precum și nu creează suspiciuni cu privire la bună-credința titularului;

d) la solicitarea titularului procedurii.

30. Decizia privind suspendarea sau retragerea statutului titularului procedurii se aprobă prin emiterea Ordinului Serviciului Vamal, care se aduce la cunoștința titularului procedurii și poate fi atacat conform capitolului XI din Codul vamal.

Anexa nr.1
la Regulamentul privind procedurile
simplificate de vămuire

METODOLOGIA

procedurii de vămuire la domiciliu

I. Dispoziții generale

1. În sensul prezentei metodologii, următoarele noțiuni semnifică:

a) *Titularul procedurii de vămuire la domiciliu* – agent economic cu vămuire la domiciliu, conform pct.3 lit. b) din prezentul Regulament;

b) *Locul de destinație* – sediul titularului procedurii de vămuire la domiciliu, locurile de încărcare sau de descărcare a mărfurilor;

c) *Semnătură digitală* – procedeu, prevăzut de legislație, obținut în urma transformării criptografice a acestuia cu utilizarea cheii private, destinat să confirme autenticitatea documentului electronic în SI "Asycuda World";

d) *Declarația electronică* – declarația vamală în detaliu, confirmată prin semnătura digitală a reprezentantului titularului PVD sau brokerului vamal utilizînd SI "Asycuda World";

e) *Colaboratorul vamal împuternicit* – colaboratorul vamal desemnat de șeful biroului vamal, responsabil de efectuarea controlului vamal al titularului PVD.

2. Procedura de vămuire la domiciliu (*în continuare - PVD*) se acordă pentru plasarea mărfurilor sub următoarele destinații vamale:

a) 40xx – Import

b) 10xx – Export

c) 51xx - Perfecționarea activă

d) 3151- Reexportul mărfurilor plasate în regim de perfecționare activă cu suspendare sau a produselor compensatoare rezultate din acestea.

3. PVD poate fi acordată pentru vămuirea mărfurilor, cu excepția celor:

a) care cad sub incidența Legii nr.1163-XIV din 26 iulie 2000 cu privire la controlul exportului, reexportului, importului și tranzitului de mărfuri strategice (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr.137-138, art.970);

b) care cad sub incidența Legii nr.111-XVI din 11 mai 2006 privind desfășurarea în siguranță a activităților nucleare și radiologice (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr.98-101, art.451);

c) supuse accizelor, cu excepția poziției tarifare 8703 - autoturisme și alte autovehicule, în principal concepute pentru transportul persoanelor (altele decît cele de la poziția 8702), inclusiv mașinile de tipul "break" și mașinile de curse, cu termenul de exploatare de pînă la 1 an;

d) pentru vămuirea cărora de către organele vamale sau alte autorități sînt prelevate probe sau mostre pentru efectuare de cercetări (expertiză);

e) transportate prin intermediul transmițitorilor poștale internaționale;

f) care beneficiază de tratament tarifar preferențial și favorabil;

g) care au mai mulți destinatari/expeditori;

h) autohtone vămuite la export, care sînt depozitate în antrepozit pînă la scoaterea de pe teritoriul vamal, în cazul

regimului vamal de export.

II. Metodologia pentru regimul vamal de import și perfecționare activă

4. Procedura de vămuire la domiciliu în cazul regimului de import cuprinde următoarele etape:

1) Prezentarea mijloacelor de transport cu mărfuri la locul de destinație și încheierea operațiunii de tranzit:

a) Mărfurile destinate plasării sub regimul vamal de import sînt orientate de postul vamal de frontieră către postul vamal de destinație, în raza de activitate a căruia se află titularul PVD, conform procedurii de tranzit sub acoperirea Carnetului TIR (conform prevederilor Hotărîrii Guvernului nr.1086 din 25 noiembrie 1997) sau a Declarației de tranzit T1 (conform prevederilor Ordinului Serviciului Vamal cu privire la aprobarea Normelor Metodologice privind aplicarea sistemului de tranzit pe teritoriul Republicii Moldova nr.288-o din 20 decembrie 2005), cu perfectarea acestora pe suport de hîrtie și în formă electronică,

b) Încheierea procedurii de tranzit se efectuează în format electronic în SI "Asycuda World" de către colaboratorul vamal împuternicit după depunerea de către titularul PVD a declarației electronice de import. În cazul procedurii de tranzit sub acoperirea Carnet TIR în declarația electronică de import se va introduce obligatoriu numărul Carnetului TIR.

Titularul va elibera transportatorului declarația electronică de import pe suport de hîrtie cu ștampila umedă a titularului.

c) În cazul în care încheierea operațiunii de tranzit s-a efectuat cu încălcări procedurale, titularul PVD consimțenează acest fapt în modul stabilit în SI "Asycuda World" și anunță imediat organul vamal de destinație.

2) Achitarea drepturilor de import, conform legislației;

3) Completarea, stocarea și înregistrarea pe serverul organului vamal a declarației electronice de import:

a) Declarația electronică de import se depune în orele de program ale organului vamal.

b) Declararea mărfurilor se efectuează prin completarea, confirmarea prin semnătură digitală a reprezentantului titularului PVD sau brokerului vamal, stocarea informatică pe serverul organului vamal și înregistrarea declarației electronice, în conformitate cu cerințele SI "Asycuda World". Prevederile Codului vamal și altor acte normative privind completarea, rectificarea sau retragerea declarațiilor vamale în detaliu se aplică în mod corespunzător declarației electronice, în condițiile prezentului Regulament.

c) În cazul cînd din motive tehnice sau din alte motive întemeiate, nu este posibilă înregistrarea pe serverul organului vamal a declarației electronice, titularul PVD imprimă declarație pe suport de hîrtie și o depune, cît mai curînd posibil, colaboratorului vamal împuternicit care face mențiune pe declarația vamală privind data și ora primirii

declarației.

4) Decontarea drepturilor de import conform procedurii stabilite în S.I. "Economist".

5) Controlul declarației electronice:

a) Controlul vamal al declarației electronice se efectuează în termen maxim de 3 ore din momentul înregistrării acesteia pe serverul organului vamal. Termenul menționat se calculează începând cu momentul înregistrării declarației electronice în SI "Asycuda World" sau, din data și ora primirii declarației stabilită conform subpunctului 3) lit.c) al prezentului punct.

b) În cazul în care în termenul stipulat în subpunctul 5 lit.a), organul vamal decide efectuarea controlului vamal documentar și/sau fizic al mărfurilor, acesta se efectuează de către colaboratori vamali desemnați prin ordin intern a șefului biroului vamal (echipele de control) la locul de destinație, în termen de până la 3 ore din momentul înștiințării titularului despre decizia organului vamal.

6) Descărcarea mărfurilor:

Dacă organul vamal nu intervine în termenul menționat la subpunctul 5 lit.a), titularul PVD este în drept să înlăture sigiliile de pe compartimentul marfar a mijlocului de transport și să descarce mărfurile.

7) Prezentarea organului vamal a documentelor pentru finalizarea PVD:

a) În termen de cel mult 30 de zile calendaristice de la validarea declarației electronice, titularul PVD este obligat să prezinte organului vamal în raza căruia s-a efectuat vămuirea, declarația vamală respectivă pe suport de hîrtie, cu aplicarea ștampilei de către titularul PVD în modul stabilit.

b) Perfectarea documentelor pe suport de hîrtie asupra încheierii operațiunii de tranzit se efectuează după prezentarea acestora de către titularul PVD organului vamal de destinație, dar nu mai tîrziu de 15 zile calendaristice după încheierea tranzitului în format electronic. Prin aplicarea de către titularul PVD a semnăturii și ștampilei pe documentul de transport, în rubrica cu mențiunea datei și orei recepționării mărfurilor, se confirmă încheierea procedurii de tranzit și asumarea responsabilității pentru vămuirea mărfurilor de către titularul PVD.

c) La solicitarea titularului PVD, organul vamal aplică ștampila pe copia declarației electronice pe suport de hîrtie, restituind titularului PVD exemplarele corespunzătoare.

d) Mențiunile respective în carnetul TIR pe suport de hîrtie, referitor la încheierea procedurii de tranzit, se vor efectua de către colaboratorii vamali desemnați ai postului vamal intern sau (la doleanța transportatorului):

- în cazul în care carnetul TIR a fost eliberat de către asociația garantă AITA, de către colaboratorul vamal desemnat în acest scop;

- în cazul în care carnetul TIR a fost eliberat de către o asociație garantă a altui stat, de către colaboratorul vamal

din cadrul posturilor vamale de frontieră.

III. Metodologia pentru regimul vamal de export și reexport

5. Intenția de a exporta mărfurile se anunță de către titularul PVD prin completarea și înregistrarea în SI "Asycuda World" a declarației electronice de export, pînă la încărcarea efectivă a mărfurilor în mijlocul de transport.

6. Din momentul depunerii declarației electronice de export, titularul PVD trebuie să asigure identificarea și separarea mărfurilor de export de alte mărfuri.

7. Operațiunea de tranzit pentru mărfurile destinate exportului se inițiază la biroul vamal de plecare numai în format electronic în SI "Asycuda World" (în cazul perfectării declarației vamale T1). Titularul PVD va elibera transportatorului declarația vamală electronică printată pe suport de hîrtie cu ștampila umedă a titularului PVD și cu numerele sigiliilor aplicate la compartimentul marfar.

În cazul exportului cu utilizarea operațiunii de tranzit sub acoperirea carnetului TIR, acesta se va perfecta în format electronic în SI "Asycuda World" de către colaboratorul vamal desemnat al biroului vamal de plecare. La biroul vamal de destinație, după încheierea operațiunii de tranzit în format electronic, se vor completa și toate rubricile destinate organelor vamale ale foilor detașabile nr.1 și nr.2 și ale cotoarelor nr.1 și nr.2 ale completului din carnetul TIR pe suport de hîrtie, inclusiv cele destinate biroului vamal de plecare (în conformitate cu conținutul în format electronic al carnetului TIR cu numărul respectiv). Completul de foi detașabile nr.1 și nr.2 pe suport de hîrtie se vor remite în adresa biroului vamal de plecare pentru a confirma finisarea operațiunii de tranzit. De asemenea, biroul vamal de destinație va aplica sigiliile vamale la compartimentul marfar al mijlocului de transport. În acest caz ar putea fi păstrate și sigiliile proprii ale titularului PVD.

8. După validarea declarației electronice de export, în cazul perfectării declarației vamale T1, titularul PVD este în drept să aplice sigilii proprii la mijloacele de transport încărcate cu mărfuri pentru export, cu respectarea procedurii de aplicare, păstrare și evidență a acestora.

După încheierea operațiunii de tranzit în format electronic, în condiții generale ale procedurii de vămuire, colaboratorul vamal al organului vamal de destinație va perfecta documentele de tranzit prezentate pe suport de hîrtie, conform procedurii stabilite la perfectarea declarației vamale de tranzit T1.

9. Operațiunea de tranzit pentru mărfurile destinate reexportului se inițiază la biroul vamal din raza căruia se află expeditorul numai format electronic în SI "Asycuda World" (în cazul perfectării declarației vamale T1). În cazul operațiunii de tranzit sub acoperirea carnetului TIR, aceasta se va perfecta de către organul vamal intern și pe suport de hîrtie, cu aplicarea sigiliilor vamale la compartimentul marfar al mijlocului de transport.

Anexa nr.2

la Regulamentul privind procedurile simplificate de vămire

Către Serviciul Vamal al Republicii Moldova

CERERE**de solicitare a statutului de titular al procedurii simplificate de vămire**
în temeiul Regulamentului privind procedurile simplificate de vămire, aprobat prin
Ordinul Serviciului Vamal nr. ____ din ____Solicitantul _____
denumirea completă, codul fiscal

Data constituirii _____

Sediu _____

Adrese ale locurilor de activitate _____
locul unde se desfășoară activitatea principală, filiale, reprezentanțePersoana de contact _____
numele, prenumele, funcția, telefonul, faxul, emailul persoanei desemnate de solicitant

pentru prezentarea informațiilor necesare examinării cererii

Solicităm acordarea statutului de:

- ☐ agent economic cu risc scăzut
☐ agent economic cu vămire la domiciliu
☐ agent economic credibil
☐ transportator de încredere

(se marchează tipul coreșpunător)

Condiții de acordare a statutului

(se indică date care confirmă respectarea condițiilor de acordare a statutului solicitat, conform pct.3 din Regulament)

Prin semnarea prezentei cereri ne asumăm răspunderea pentru îndeplinirea obligațiilor stipulate în pct. 11
Regulamentului privind procedurile simplificate de vămireNotă*: La cerere se anexează acte ce confirmă informația specificată în cerere și îndeplinirea condițiilor pentru acordarea statutului solicitat. Se
indică numărul total de file.

(Semnătura)

(Data)

L.Ș.

Anexa nr.3

la Regulamentul privind procedurile simplificate de vămire

CHESTIONAR DE AUTOEVALUARE**A SOLICITANTULUI STATUTULUI DE TITULAR AL PROCEDURII**
în temeiul Regulamentului privind procedurile simplificate de vămire, aprobat prin
Ordinul Serviciului Vamal nr. ____ din ____

1. Solicitantul _____	denumirea completă
2. Capitalul statutar _____	
3. Genul de activitate _____	
4. Anul începerii activității economice externe/transport internațional _____	
5. Reprezentantul _____	denumirea, date de contact ale reprezentanților (brokerului)
6. Numărul de angajați și informații privind instruirea acestora în ceea ce privește derularea procedurilor simplificate de vămire _____	
7. Numărul de declarații vamale, cu indicarea destinațiilor vamale utilizate, care au fost perfectate în ultimii 2 ani* _____	
8. Valoarea tranzacțiilor economice externe efectuate în ultimii 2 ani* _____	Import _____ mii lei Export _____ mii lei
9. Suma drepturilor de import/export achitate (în MDL) pe ultimii doi ani* _____	2010 - _____ 2011 - _____
10. Volumul (cantitatea) și valoarea tranzacțiilor comerciale externe estimate pentru următorii 2 ani și categoria mărfurilor respective* _____	
11. Țările în care sunt stabiliți partenerii cu care derulați operațiuni de comerț exterior* _____	
12. Date de contact privind parteneri externi de la care cumpărați sau cărora le vindeți mărfurile* _____	
13. Date de contact privind companiile de transport și tipul contractului de prestare a serviciilor cu acestea* _____	
14. Informații despre spațiile de depozitare utilizate, în cadrul activității _____	
15. Tipul de sisteme informatice, aplicațiile software de contabilitate și logistică pe care le utilizați în activitatea comercială _____	
16. Activitatea dvs. a făcut vreodată obiectul auditului postvămire? _____	
17. Vă aflați în stare de reorganizare, insolabilitate sau lichidare? _____	
18. V-ați documentat asupra procedurilor de verificare a corectitudinii modului în care sunt întocmite declarațiile vamale, inclusiv cele depuse în numele dvs. de reprezentantul dvs. (broker, transportator) și cum le aplicați _____	
19. Subsemnatul (_____), confirm pe propria răspundere, că datele din prezentul chestionar sunt veridice. _____	
(Semnătura)	(Data) L.Ș.

Notă:

* nu sunt obligatorii în cazul solicitării statutului transportator de încredere

- Răspunsurile la întrebări trebuie să fie corelate cu statutul solicitat, să fie complete și exacte, în caz contrar Serviciul Vamal poate restitui chestionarul în vederea completării sau modificării, în mod corespunzător. Completarea chestionarului nu presupune anexarea de documente suplimentare.

Acte ale Agenției Naționale pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației

1638 H O T Ă R Î R E

**cu privire la modificarea și completarea Hotărârii
Consiliului de Administrație al Agenției Naționale pentru
Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia
Informației nr. 33 din 17 noiembrie 2011**

În temeiul prevederilor art.10 alin.(1) lit.e), lit.f) ale art.11 alin.(9) și ale art.20 alin.(2) lit.g) din Legea comunicațiilor electronice nr.241-XVI din 15 noiembrie 2007 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.51-54, art.155),

în conformitate cu pct.14 și pct.15 lit.b) din Regulamentul Agenției Naționale pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației (ANRCETI), aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.905 din 28 iulie 2008 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.143-144, art.917),

având în vedere prevederile pct. 29 subpct.7) din Regulamentul privind regimul de autorizare generală și eliberare a licențelor de utilizare a resurselor limitate pentru furnizarea rețelelor și serviciilor publice de comunicații electronice, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRCETI nr. 57 din 21 decembrie 2010 (Monitorul Oficial

al Republicii Moldova, 2011, nr. 22-24, art. 127), Consiliul de Administrație

HOTĂRĂȘTE:

1. Anexele 2, 3, 4 și 6 la Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRCETI nr.33 din 17 noiembrie 2011 de modifică și se completează conform anexei, care face parte integrantă din prezenta hotărâre.

2. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data de 01.01.2013 și se publică pe pagina web a ANRCETI. Date statistice conform modificărilor stipulate se vor prezenta începând cu trimestrul 1 anul 2013.

3. Controlul executării prezentei hotărâri se pune în sarcina Direcției Reglementare Economică și Analiză.

4. Partea dispozitivă a prezentei hotărâri se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

**PREȘEDINTELE CONSILIULUI
AGENȚIEI NAȚIONALE PENTRU
REGLEMENTARE ÎN COMUNICAȚII
ELECTRONICE ȘI TEHNOLOGIA
INFORMAȚIEI****Membrii Consiliului****Sergiu SÎTNIC****Ion Pochin
Iurie Ursu****Nr. 70. Chișinău, 20 decembrie 2012.**

Acte ale Comisiei Naționale a Pieței Financiare**1639 HOTĂRÎRE**

cu privire la coordonarea modificărilor și completărilor la Procedura privind aplicarea comisioanelor, taxelor și altor plăți, încasate pentru serviciile prestate de Bursa de Valori a Moldovei

Examinînd cererea și materialele prezentate de S.A. "Bursa de Valori a Moldovei", în temeiul art.8 lit.b) din Legea nr.192-XIV din 12.11.1998 "Privind Comisia Națională a Pieței Financiare" și art.47 alin.(3) din Legea nr.199-XIV din 18.11.1998 "Cu privire la piața valorilor mobiliare",

**COMISIA NAȚIONALĂ A PIEȚEI FINANCIARE
HOTĂRĂȘTE:**

1. Se consideră coordonate modificările și completările la Procedura privind aplicarea comisioanelor, taxelor și altor plăți, încasate pentru serviciile prestate de Bursa de Valori a Moldovei, coordonată prin Hotărîrea Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 40/8 din 13.07.2006, după cum urmează:

1) La secțiunea 1, punctul (1.2.) cifra "900" se substituie cu cifra "2500";

2) După punctul (1.6.) se completează cu un punct nou (1.7.) cu următorul conținut: "(1.7.) La înscrierea acțiunilor din emisiunea suplimentară pentru tranzacționare se va percepe o taxă de 5000 lei – pentru emitentii înscrși la Cota Bursei, nivelul I de Cotare și o taxă de 1600 lei pentru emitentii înscrși la Cota Bursei, nivelul II de Cotare";

3) La secțiunea 2:

a) la punctul (2.1.) cifra "180" se substituie cu cifra "800";

b) la punctul (2.2.) cifra "20" se substituie cu cifra "160";

4) La secțiunea 3:

a) la punctul (3.4.) cuvintele "obligațiilor corporative" se substituie cu cuvîntul "obligațiunilor";

c) punctul (3.6.) va avea următorul conținut: " (3.6.) Pentru înregistrarea Membrilor Bursei și acreditarea Agenților de Bursă se percep următoarele taxe:

3.6.1. Pentru înregistrarea Membrilor Bursei – 1000 lei.

3.6.2. Pentru atestarea specialiștilor și acreditarea Agenților de Bursă – 300 lei.

3.6.3. Pentru eliberarea Certificatului de Agent de Bursă – 160 lei.";

5) La secțiunea 4, punctul (4.2.), subpunctul 4.2.1. după cuvintele "într-un exemplar - 50 lei" se completează cu cuvintele "în variantă electronică, 90 lei – pe suport de hîrtie";

6) La secțiunea 5, punctul (5.1.) sintagma "CNVM" se substituie cu sintagma "C.N.P.F.".

**VICEPREȘEDINTELE COMISIEI
NAȚIONALE A PIEȚEI FINANCIARE**

Victor CAPTARI

Nr. 54/2. Chișinău, 22 decembrie 2012.

1640 HOTĂRÎRE

cu privire la autorizarea reorganizării unor societăți pe acțiuni

Examinînd cererile și materialele prezentate, în temeiul art.93 și art.94 din Legea nr.1134-XIII din 02.04.1997 „Privind societățile pe acțiuni” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.1-4, art.1), art.69 și art.73 din Codul civil al Republicii Moldova (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr. 82-86, art. 661), art.25 alin. (2) din Legea nr.192-XIV din 12.11.1998 "Privind Comisia Națională a Pieței Financiare" (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.117-126 BIS),

**COMISIA NAȚIONALĂ A PIEȚEI FINANCIARE
HOTĂRĂȘTE:**

1. Se autorizează reorganizarea:

- Companiei Moldo-Greacă "MICHAILIDES TOBACCO MOLDOVA" S.A. (IDNO 1003600041993, mun. Chișinău,

str. Valea Dicescu, 100) prin fuziune (absorbție) a Societății pe acțiuni "FERMENTTUTUN" (IDNO 1003607011900, or. Drochia, str. Industrială, 6);

- Societății pe acțiuni "FERMENTTUTUN" prin fuziune (absorbție) la Compania Moldo-Greacă "MICHAILIDES TOBACCO MOLDOVA" S.A.;

- Societății pe acțiuni "FLORENI" (IDNO 1002601002055, r-nul Anenii Noi, s. Floreni) prin fuziune (absorbție) a S.C. „DALAMARIS” S.R.L. (IDNO 1004600051278), F.P.C. „ELISAR” S.R.L. (IDNO 1004600066414), S.C. „SOLCOTRA” S.R.L. (IDNO 1007600023845) și Î.C.S. „PRODAGENDA” S.R.L. (IDNO 1008600059504).

2. Prezenta hotărîre intră în vigoare din data publicării.

**VICEPREȘEDINTELE COMISIEI
NAȚIONALE A PIEȚEI FINANCIARE**

Victor CAPTARI

Nr. 54/3. Chișinău, 22 decembrie 2012.

1641 HOTĂRÎRE

cu privire la înregistrări în Registrul de stat al valorilor mobiliare

În temeiul Legii nr. 199-XIV din 18.11.1998 „Cu privire la piața valorilor mobiliare” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.183-185, art.655), Legii nr.1134-XIII din 02.04.1997 „Privind societățile pe acțiuni” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.1-4, art.1), art.8 lit.m) și lit.o), art.25 alin.(2) din

Legea nr.192-XIV din 12.11.1998 „Privind Comisia Națională a Pieței Financiare” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.117-126 BIS),

**COMISIA NAȚIONALĂ A PIEȚEI FINANCIARE
HOTĂRĂȘTE:**

1. Se înregistrează în Registrul de stat al valorilor mobiliare:

1.1 Valorile mobiliare plasate conform dărilor de seamă privind rezultatele emisiunilor suplimentare de acțiuni ale societăților pe acțiuni enumerate în anexa la prezenta hotărâre.

1.2 Majorarea capitalului social al Societății pe acțiuni „PARCUL DE AUTOBUZE DIN BĂLȚI” (IDNO 1002602003705; mun. Bălți, str. Dragomir, 4) cu 459677 lei din contul capitalului propriu cu utilizarea la procurarea autocarului Mercedes Benz de tip O345, prin majorarea valorii nominale a unei acțiuni ordinare nominative (numărul înregistrării de stat MD14PAUT1001) de la 10 lei la 11 lei. Capitalul social al societății după majorare va constitui 5056447 lei divizat în 459677 acțiuni ordinare nominative de clasa I cu valoarea nominală 11 lei.

1.3 Reducerea capitalului social al:

- Societății pe acțiuni „AGROVIN BULBOACA” (IDNO 1003600063966; r-nul Anenii Noi, s. Bulboaca) cu 637040 lei prin anularea a 159260 acțiuni de tezaur. Capitalul

social al societății după reducere va constitui 20620988 lei divizat în 5155247 acțiuni ordinare nominative cu valoarea nominală de 4 lei;

- Societății pe acțiuni „SCOP” (IDNO 1004611003600; UTA Găgăuzia, or. Ceadir-Lunga, str. Lenin, 156) cu 273250 lei prin micșorarea valorii nominale a unei acțiuni ordinare nominative de la 10 lei la 5 lei. Capitalul social al societății după reducere va constitui 273250 lei divizat în 54650 acțiuni ordinare nominative cu valoarea nominală de 5 lei.

1.4 Excluderea din Registrul de stat al valorilor mobiliare și anularea valorilor mobiliare emise anterior de Unitatea Medico-Sanitară nr.8 „MAGNIFIC” S.A. (IDNO 1005600007179; mun. Chișinău, bd. Mircea cel Bătrîn, 16) în număr de 10702535 acțiuni ordinare nominative cu numărul înregistrării de stat MD14MANF1009 ca rezultat al reorganizării prin transformare.

2. Prezenta hotărâre intră în vigoare din data publicării.

**VICEPREȘEDINTELE COMISIEI
NAȚIONALE A PIEȚEI FINANCIARE**

Victor CAPTARI

Nr. 54/4. Chișinău, 22 decembrie 2012.

Anexă
la Hotărârea C.N.P.F. nr. 54/4
din 22 decembrie 2012

Acțiunile plasate în emisiuni suplimentare							
Nr.	Denumirea emitentului	Adresa juridică și nr. identificării de stat al emitentului	Numărul acțiunilor (un.)	Valoarea nominală (lei)	Suma emisei (lei)	Sursa majorării capitalului social	Numărul înregis- trării de stat a acțiunilor
1.	C.A. „GARANȚIE” S.A.	mun. Chișinău, str. Alexandr Puskin, 47/1 nr.1003600087070 din 19.06.2001	4500	1000	4500000	Mijloace bănești	MD14GANE1008
2.	Compania Moldo-Greacă „MICHA- LIDES TOBACCO MOLDOVA” S.A.	mun. Chișinău, str. Valea Dicescu, 100 nr.1003600041993 din 27.03.1997	3316	100	331600	Aporturi nebănești	MD14TOBA1005
3.	S.A. „FLORENI”	r-nul Anenii Noi, s. Floreni nr.1002601002055 din 21.07.1995	520767	10	5207670	Aporturi nebănești	MD14FLON1004

1642 H O T Ă R Î R E

**cu privire la retragerea licenței Asociației
de Economii și Împrumut „FINCREDSOR”**

Ca urmare a examinării cererii Asociației de Economii și Împrumut „FINCREDSOR” (r-nul Soroca, s. Cremenciug, IDNO 1003607010567) privind retragerea licenței, în temeiul prevederilor art. 8 lit. c), art. 25 alin. (2) din Legea nr.192-XIV din 12.11.1998 „Privind Comisia Națională a Pieței Financiare” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 117-126 BIS), art. 32 alin. (1) și alin. (2) lit. b) din Legea asociațiilor de economii și împrumut nr.139-XVI din 21.06.2007 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 112-116, art. 506), art. 21 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 451-XV din 30.07.2001 „Privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005,

nr. 26-28, art. 95),

**COMISIA NAȚIONALĂ A PIEȚEI FINANCIARE
HOTĂRĂȘTE:**

1. Se retrage licența de categoria A pentru dreptul de a desfășura activitate în domeniul asociațiilor de economii și împrumut de către Asociația de Economii și Împrumut „FINCREDSOR”, seria CNPF nr. 000492, eliberată la 16 iulie 2010.

2. Controlul asupra executării prezentei hotărâri se pune în sarcina Direcției generale plasamente colective și microfinanțare.

3. Prezenta hotărâre intră în vigoare din data publicării.

**VICEPREȘEDINTELE COMISIEI
NAȚIONALE A PIEȚEI FINANCIARE**

Victor CAPTARI

Nr. 54/9. Chișinău, 22 decembrie 2012.

1643 H O T Ă R Î R E

**cu privire la reperfectarea licenței
Companiei „KLASSIKA ASIGURĂRI” S.A.**

Urmare a examinării cererii de reperfectare a licenței Companiei de Asigurări „KLASSIKA ASIGURĂRI” S.A. (mun. Chișinău, str. Tighina, 12, IDNO 1003600129440) privind includerea unor noi adrese de subdiviziuni în anexa la licență, în temeiul prevederilor art.8 lit.c) și art.25 alin.

(2) din Legea nr.192-XIV din 12.11.1998 „Privind Comisia Națională a Pieței Financiare” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.117-126 BIS), art.14 alin.(6), art.15, art.18 alin.(6) și alin.(8) din Legea nr.451-XV din 30.07.2001 „Privind reglementarea prin licențiere a

activității de întreprinzător” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr.26-28, art.95),

**COMISIA NAȚIONALĂ A PIETEI FINANCIARE
HOTĂRĂȘTE:**

1. Se reperfectează licența Companiei de Asigurări “KLASSIKA ASIGURĂRI” S.A. seria CNPF nr.000619, eliberată la 2 august 2010 pe termen nelimitat pentru dreptul de a desfășura activitate în domeniul asigurărilor generale, prin substituirea anexei la licență cu includerea următoarelor adrese de desfășurare a activității licențiate:

- or. Briceni, str. Prieteniei, 2;
- or. Ocnîța, str. Sindicatelor, 4;
- or. Dondușeni, str. Feroviarilor, 4.

2. Taxa pentru reperfectarea licenței în mărime de 585 lei și taxa pentru eliberarea a trei copii de pe licență în mărime de 1755 lei se varsă la bugetul autorității de supraveghere.

3. Controlul asupra executării prezentei hotărâri se pune în sarcina Direcției generale supraveghere asigurări.

4. Prezenta hotărâre intră în vigoare din data publicării.

**VICEPREȘEDINTELE COMISIEI
NAȚIONALE A PIETEI FINANCIARE**

Victor CAPTARI

Nr. 54/11. Chișinău, 22 decembrie 2012.

1644 H O T Ă R Î R E

cu privire la acordarea licenței Brokerului de Asigurare-Reasigurare “SHARING GROUP” S.R.L.

Urmare a examinării declarației pentru eliberarea licenței Brokerului de Asigurare-Reasigurare “SHARING GROUP” S.R.L. (mun. Chișinău, str. Miron Costin, 13/1, ap.(of.) 95, IDNO 1012600036968), în temeiul prevederilor art. 8 lit. c), art.25 alin.(2) din Legea nr. 192-XIV din 12.11.1998 „Privind Comisia Națională a Pieței Financiare” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 117-126 BIS), art. 8 alin. (1) lit. c) pct. 34), art. 10 alin. (1) și alin. (2), art. 18 alin.(5) și alin. (8) din Legea nr. 451-XV din 30.07.2001 „Privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr. 26-28, art. 95), art. 49, art. 50 din Legea nr. 407-XVI din 21.12.2006 “Cu privire la

asigurări” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 47-49, art. 213),

**COMISIA NAȚIONALĂ A PIETEI FINANCIARE
HOTĂRĂȘTE:**

1. Se acordă Brokerului de Asigurare-Reasigurare “SHARING GROUP” S.R.L. licență pentru dreptul de a desfășura activitate de intermediere în asigurări și/sau reasigurări a brokerului pe termen nelimitat.

2. Taxa pentru eliberarea licenței în mărime de 3250 lei se varsă la bugetul autorității de supraveghere.

3. Controlul asupra executării prezentei hotărâri se pune în sarcina Direcției generale supraveghere asigurări.

4. Prezenta hotărâre intră în vigoare din data publicării.

**VICEPREȘEDINTELE COMISIEI
NAȚIONALE A PIETEI FINANCIARE**

Victor CAPTARI

Nr. 54/12. Chișinău, 22 decembrie 2012.

1645 H O T Ă R Î R E

**cu privire la reperfectarea licenței
Companiei Internaționale de Asigurări „ASITO” S.A.**

Urmare a examinării cererii de reperfectare a licenței Companiei Internaționale de Asigurări “ASITO” S.A. (mun. Chișinău, str. M. Bănulescu-Bodoni, 57/1, IDNO 1002600007123) privind includerea unei noi adrese de subdiviziune în anexa la licență, în temeiul prevederilor art.8 lit.c) și art.25 alin.(2) din Legea nr.192-XIV din 12.11.1998 „Privind Comisia Națională a Pieței Financiare” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.117-126 BIS), art.14 alin.(6), art.15, art.18 alin.(6) și alin.(8) din Legea nr.451-XV din 30.07.2001 „Privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr.26-28, art.95),

**COMISIA NAȚIONALĂ A PIETEI FINANCIARE
HOTĂRĂȘTE:**

1. Se reperfectează licența Companiei Internaționale de Asigurări “ASITO” S.A. seria CNPF nr.000656, eliberată la 28 martie 2011 pe termen nelimitat pentru dreptul de a desfășura activitate în domeniul asigurărilor generale, prin substituirea anexei la licență cu includerea următoarei adrese de desfășurare a activității licențiate: or. Cimișlia, str. Barbu Lăutaru, 5.

2. Taxa pentru reperfectarea licenței în mărime de 585 lei și taxa pentru eliberarea unei copii de pe licență în mărime de 585 lei se varsă la bugetul autorității de supraveghere.

3. Controlul asupra executării prezentei hotărâri se pune în sarcina Direcției generale supraveghere asigurări.

4. Prezenta hotărâre intră în vigoare din data publicării.

**VICEPREȘEDINTELE COMISIEI
NAȚIONALE A PIETEI FINANCIARE**

Victor CAPTARI

Nr. 54/13. Chișinău, 22 decembrie 2012.

1646 H O T Ă R Î R E

**cu privire la reperfectarea licențelor
Întreprinderii Mixte Compania de Asigurări
“GRAWE CARAT ASIGURĂRI” S.A.**

Urmare a examinării cererii de reperfectare a licențelor Întreprinderii Mixte Compania de Asigurări “GRAWE CARAT ASIGURĂRI” S.A. (mun. Chișinău, str. Alexandru cel

Bun, 51, IDNO 1004601000125) privind includerea unor adrese noi de desfășurare a activității licențiate în anexele la licențe, în temeiul prevederilor art.8 lit.c), art.25 alin.(2)

din Legea nr.192-XIV din 12.11.1998 „Privind Comisia Națională a Pieței Financiare (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.117-126 BIS), art.14 alin. (6), art.15, art.18 alin.(6) și alin.(8) din Legea nr.451-XV din 30.07.2001 „Privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr.26-28, art.9,

**COMISIA NAȚIONALĂ A PIEȚEI FINANCIARE
HOTĂRĂȘTE:**

1. Se reperfectează licențele Întreprinderii Mixte Compania de Asigurări “GRAWE CARAT ASIGURĂRI” S.A. seria CNPF nr.000097, eliberată la 9 decembrie 2008 pentru dreptul de a desfășura activitate în domeniul asigurări de viață și seria CNPF nr.000668, eliberată la 30 august 2011

**VICEPREȘEDINTELE COMISIEI
NAȚIONALE A PIEȚEI FINANCIARE**

Nr. 54/14. Chișinău, 22 decembrie 2012.

1647 ORDONANȚĂ
cu privire la anularea suspendării
operațiunilor bancare la conturile curente
ale Societății pe acțiuni „ULMU-VIN”
și ale Societății pe acțiuni „TRANSSERVICE”

Societatea pe acțiuni „ULMU-VIN” și Societatea pe acțiuni „TRANSSERVICE” și-au conformat activitatea cerințelor art.54 din Legea nr.199-XIV din 18.11.1998 “Cu privire la piața valorilor mobiliare” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.183-185, art.655) prin prezentarea la Comisia Națională a Pieței Financiare a dărilor de seamă asupra valorilor mobiliare și a dărilor de seamă privind activitatea financiar-economică pentru anii de gestiune 2010 și 2011 și, respectiv, pentru anul de gestiune 2011.

În temeiul prevederilor art.9 alin.(1) lit.c) și art.25 alin. (2) din Legea nr.192-XIV din 12.11.1998 “Privind Comisia Națională a Pieței Financiare” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.117-126 BIS),

**VICEPREȘEDINTELE COMISIEI
NAȚIONALE A PIEȚEI FINANCIARE**

Nr. 54/5-O. Chișinău, 22 decembrie 2012.

pentru dreptul de a desfășura activitate în domeniul asigurări generale, prin substituirea anexelor la licențe cu includerea următoarelor adrese de desfășurare a activității licențiate:

- or. Strășeni, Șoseaua Chișinăului, 8A;
- r-nul Briceni, s. Caracușeni Vechi;
- mun. Chișinău, str. Armenească, 25-11.

2. Taxa pentru reperfectarea licențelor în mărime de 1170 lei și taxa pentru eliberarea a cîte trei copii de pe fiecare licență în mărime de 3510 lei se varsă la bugetul autorității de supraveghere.

3. Controlul asupra executării prezentei hotărîri se pune în sarcina Direcției generale supraveghere asigurări.

4. Prezenta hotărîre intră în vigoare din data publicării.

Victor CAPTARI

**COMISIA NAȚIONALĂ A PIEȚEI FINANCIARE
DECIDE:**

1. Se anulează suspendarea operațiunilor bancare la conturile curente ale Societății pe acțiuni „ULMU-VIN” (IDNO 1003600089616, r-nul Ialoveni, s. Ulmu) și ale Societății pe acțiuni „TRANSSERVICE” (IDNO 1003600093279, mun. Chișinău, str. A. Botezatu, 5) .

2. Se informează Inspectoratul Fiscal Principal de Stat și băncile comerciale cu privire la anularea suspendării operațiunilor bancare la conturile curente ale Societății pe acțiuni „ULMU-VIN” și ale Societății pe acțiuni „TRANSSERVICE”.

3. Controlul asupra executării prezentei ordonanțe se pune în sarcina Direcției monitorizare emitenți.

4. Prezenta ordonanță intră în vigoare la data adoptării.

Victor CAPTARI

Acte ale Comisiei Electorale Centrale**1648 HOTĂRÎRE**

cu privire la modificarea hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 1525 din 27 noiembrie 2012 „Cu privire la delegarea președintelui Comisiei Electorale Centrale Iurie Ciocan la Sankt-Petersburg, Federația Rusă”

În conformitate cu art. 18 din Codul electoral nr. 1381-XIII din 21 noiembrie 1997, Regulamentul cu privire la delegarea salariaților entităților din Republica Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 10 din 5 ianuarie 2012, Comisia Electorală Centrală **hotărăște:**

1. Se modifică hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1525 din 27 noiembrie 2012 „Cu privire la delegarea președintelui Comisiei Electorale Centrale Iurie Ciocan la Sankt-Petersburg, Federația Rusă”, după cum urmează:

- în titlul hotărârii, cuvintele „președintelui Comisiei

Electorale Centrale Iurie Ciocan” se substituie prin cuvintele „vicepreședintelui Comisiei Electorale Centrale Ștefan Urîtu”;

- la pct. 1, cuvintele „Iurie Ciocan, președintele” se substituie prin cuvintele „Ștefan Urîtu, vicepreședintele”;

- la pct. 2, cuvintele „Iurie Ciocan” se substituie prin cuvintele „Ștefan Urîtu”.

2. Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării, se publică pe site-ul oficial al Comisiei Electorale Centrale și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

**PREȘEDINTELE COMISIEI
ELECTORALE CENTRALE**

Secretar

Nr. 1560. Chișinău, 4 decembrie 2012.

Iurie CIOCAN

Andrei Volentir

1649 HOTĂRÎRE

cu privire la atribuirea unui mandat de consilier în Consiliul sătesc Andrușul de Jos, raionul Cahul

Consiliul sătesc Andrușul de Jos, prin decizia nr. 11/1 din 12 octombrie 2012, a ridicat, în legătură cu incompatibilitatea funcției, mandatul consilierului Pralea Ilie, ales pe lista Partidului Democrat din Moldova. Astfel, a devenit vacant un mandat de consilier atribuit formațiunii nominalizate.

În conformitate cu documentele electorale pe care le deține Comisia Electorală Centrală, mandatul de consilier în Consiliul sătesc Andrușul de Jos îi revine candidatului supleant Moga Petru de pe lista Partidului Democrat din Moldova, confirmată prin hotărârea Judecătoriei Cahul din 27 iunie 2011. La atribuirea mandatului s-a ținut cont de declarațiile candidaților supleanți Voicu Natalia, Pralea Ștefan, Tverдохлебов Petru și Raru Florea de pe lista

Partidului Democrat din Moldova, prin care aceștia refuză mandatul de consilier.

În temeiul art. 18 alin. (2) și 133 alin. (12) din Codul electoral nr. 1381-XIII din 21 noiembrie 1997, Comisia Electorală Centrală **hotărăște:**

1. Se ia act de vacanța unui mandat de consilier în Consiliul sătesc Andrușul de Jos.

2. Se atribuie mandatul de consilier în Consiliul sătesc Andrușul de Jos, raionul Cahul, candidatului supleant Moga Petru de pe lista Partidului Democrat din Moldova.

3. Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării, se publică pe site-ul oficial al Comisiei Electorale Centrale și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

**PREȘEDINTELE COMISIEI
ELECTORALE CENTRALE**

Secretar

Nr. 1561. Chișinău, 4 decembrie 2012.

Iurie CIOCAN

Andrei Volentir

1650 HOTĂRÎRE

cu privire la atribuirea unui mandat de consilier în Consiliul sătesc Lucești, raionul Cahul

Consiliul sătesc Lucești, prin decizia nr. 07/5 din 31 octombrie 2012, a ridicat, în legătură cu incompatibilitatea funcției, mandatul consilierului Marin Nicolae, ales pe lista Partidului Comuniștilor din Republica Moldova. Astfel, a devenit vacant un mandat de consilier atribuit formațiunii nominalizate.

În conformitate cu documentele electorale pe care le deține Comisia Electorală Centrală, mandatul de consilier în Consiliul sătesc Lucești îi revine candidatului supleant Tarasova Rimma de pe lista Partidului Comuniștilor din Republica Moldova, confirmată prin hotărârea Judecătoriei Cahul din 22 iunie 2011. La atribuirea mandatului s-a ținut cont de declarația candidatului supleant Munteanu Andrei

de pe lista Partidului Comuniștilor din Republica Moldova, prin care acesta refuză mandatul de consilier.

În temeiul art. 18 alin. (2) și 133 alin. (12) din Codul electoral nr. 1381-XIII din 21 noiembrie 1997, Comisia Electorală Centrală **hotărăște:**

1. Se ia act de vacanța unui mandat de consilier în Consiliul sătesc Lucești.

2. Se atribuie mandatul de consilier în Consiliul sătesc Lucești, raionul Cahul, candidatului supleant Tarasova Rimma de pe lista Partidului Comuniștilor din Republica Moldova.

3. Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării, se publică pe site-ul oficial al Comisiei Electorale Centrale și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

**PREȘEDINTELE COMISIEI
ELECTORALE CENTRALE**

Secretar

Nr. 1562. Chișinău, 4 decembrie 2012.

Iurie CIOCAN

Andrei Volentir

1651 HOTĂRÎRE
cu privire la atribuirea unui mandat de consilier
în Consiliul sătesc Iujnoe, raionul Cahul

Consiliul sătesc Iujnoe, prin decizia nr. 08/3 din 31 octombrie 2012, a ridicat, în legătură cu incompatibilitatea funcției, mandatul consilierului Paladi Vasile, ales pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova. Astfel, a devenit vacant un mandat de consilier atribuit formațiunii nominalizate.

În conformitate cu documentele electorale pe care le deține Comisia Electorală Centrală, mandatul de consilier în Consiliul sătesc Iujnoe îi revine candidatului supleant Cioban Ion de pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova, confirmată prin hotărîrea Judecătoriei Cahul din 22 iunie 2011. La atribuirea mandatului s-a ținut cont de declarația candidatului supleant Gruncovschi Irina de pe lista Partidului

Liberal Democrat din Moldova, prin care aceasta refuză mandatul de consilier

În temeiul art. 18 alin. (2) și 133 alin. (12) din Codul electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997, Comisia Electorală Centrală **hotărăște:**

1. Se ia act de vacanța unui mandat de consilier în Consiliul sătesc Iujnoe.

2. Se atribuie mandatul de consilier în Consiliul sătesc Iujnoe, raionul Cahul, candidatului supleant Cioban Ion de pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova.

3. Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării, se publică pe site-ul oficial al Comisiei Electorale Centrale și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE COMISIEI
ELECTORALE CENTRALE

Secretar

Nr. 1563. Chișinău, 4 decembrie 2012.

Iurie CIOCAN

Andrei Volentir

1652 HOTĂRÎRE
cu privire la atribuirea unor mandate de consilier
în Consiliul sătesc Meleșeni, raionul Călărași

Consiliul sătesc Meleșeni, prin deciziile nr. 04/04-01, 04/04-02, 04/04-03, 04/04-04 și 04/04-05 din 16 octombrie 2012, a ridicat, în legătură cu incompatibilitatea funcției, mandatele consilierilor Țurcanu Anatolie, Brinză Mihail, Motricalo Larisa, Nastas Vera, aleși pe lista Partidului Democrat din Moldova, și Moraru Tatiana, aleasă pe lista Partidului Liberal. Astfel, au devenit vacante cinci mandate de consilier atribuite formațiunilor nominalizate.

În conformitate cu documentele electorale pe care le deține Comisia Electorală Centrală, mandatele de consilier în Consiliul sătesc Meleșeni le revin candidaților supleanți Nastas Galina, Zubco Vasile, Motricala Vera, Vladco Pavel de pe lista Partidului Democrat din Moldova și Țurcanu Vitalie de pe lista Partidului Liberal. Listele candidaților supleanți au fost confirmate prin hotărîrea Judecătoriei Călărași din

16 iunie 2011.

În temeiul art. 18 alin. (2) și 133 alin. (12) din Codul electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997, Comisia Electorală Centrală **hotărăște:**

1. Se ia act de vacanța a cinci mandate de consilier în Consiliul sătesc Meleșeni.

2. Se atribuie mandatele de consilier în Consiliul sătesc Meleșeni, raionul Călărași, candidaților supleanți Nastas Galina, Zubco Vasile, Motricala Vera, Vladco Pavel de pe lista Partidului Democrat din Moldova și Țurcanu Vitalie de pe lista Partidului Liberal.

3. Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării, se publică pe site-ul oficial al Comisiei Electorale Centrale și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE COMISIEI
ELECTORALE CENTRALE

Secretar

Nr. 1564. Chișinău, 4 decembrie 2012.

Iurie CIOCAN

Andrei Volentir

1653 HOTĂRÎRE
cu privire la atribuirea unui mandat de consilier
în Consiliul sătesc Opaci, raionul Căușeni

Consiliul sătesc Opaci, prin decizia nr. 7/8 din 30 octombrie 2012, a ridicat, la cerere, mandatul consilierului Garaba Dumitru, ales pe lista Partidului Comuniștilor din Republica Moldova. Astfel, a devenit vacant un mandat de consilier atribuit formațiunii nominalizate.

În conformitate cu documentele electorale pe care le deține Comisia Electorală Centrală, mandatul de consilier în Consiliul sătesc Opaci îi revine candidatului supleant Gavrilas Maria de pe lista Partidului Comuniștilor din Republica Moldova, confirmată prin hotărîrea Judecătoriei Căușeni din 22 iunie 2011.

În temeiul art. 18 alin. (2) și 133 alin. (12) din Codul electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997, Comisia Electorală Centrală **hotărăște:**

1. Se ia act de vacanța unui mandat de consilier în Consiliul sătesc Opaci.

2. Se atribuie mandatul de consilier în Consiliul sătesc Opaci, raionul Căușeni candidatului supleant Gavrilas Maria de pe lista Partidului Comuniștilor din Republica Moldova.

3. Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării, se publică pe site-ul oficial al Comisiei Electorale Centrale și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE COMISIEI
ELECTORALE CENTRALE

Secretar

Nr. 1565. Chișinău, 4 decembrie 2012.

Iurie CIOCAN

Andrei Volentir

1654 HOTĂRÎRE**cu privire la atribuirea unor mandate de consilier
în Consiliul comunal Hîrtop, raionul Cimișlia**

Consiliul comunal Hîrtop, prin decizia nr. 1 din 31 octombrie 2012, a ridicat, în legătură cu incompatibilitatea funcției, mandatele consilierilor Crăciun Tatiana, Lucarevscaia Mariana și Cernei Maria, alese pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova. Astfel, au devenit vacante trei mandate de consilier atribuite formațiunii nominalizate.

În conformitate cu documentele electorale pe care le deține Comisia Electorală Centrală, mandatele de consilier în Consiliul comunal Hîrtop le revin candidaților supleanți Juratu Lidia, Cociug Teodor și Corlăteanu Teodor de pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova, confirmată prin hotărîrea Judecătoriei Cimișlia din 16 iunie 2011.

**PREȘEDINTELE COMISIEI
ELECTORALE CENTRALE**

Secretar

Nr. 1566. Chișinău, 4 decembrie 2012.

În temeiul art. 18 alin. (2) și 133 alin. (12) din Codul electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997, Comisia Electorală Centrală **hotărăște:**

1. Se ia act de vacanța a trei mandate de consilier în Consiliul comunal Hîrtop.

2. Se atribuie mandatele de consilier în Consiliul comunal Hîrtop, raionul Cimișlia, candidaților supleanți Juratu Lidia, Cociug Teodor și Corlăteanu Teodor de pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova.

3. Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării, se publică pe site-ul oficial al Comisiei Electorale Centrale și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Iurie CIOCAN

Andrei Volentir

1655 HOTĂRÎRE**cu privire la atribuirea unui mandat de consilier
în Consiliul sătesc Batîr, raionul Cimișlia**

Consiliul sătesc Batîr, prin decizia nr. 11/3 din 31 octombrie 2012, a ridicat, în legătură cu incompatibilitatea funcției, mandatul consilierului Spînu Galina, aleasă pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova. Astfel, a devenit vacant un mandat de consilier atribuit formațiunii nominalizate.

În conformitate cu documentele electorale pe care le deține Comisia Electorală Centrală, mandatul de consilier în Consiliul sătesc Batîr îi revine candidatului supleant Danilov Ion de pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova, confirmată prin hotărîrea Judecătoriei Cimișlia din 16 iunie 2011. La atribuirea mandatului s-a ținut cont de declarația candidatului supleant Motroi Nadejda de pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova, prin care aceasta refuză

**PREȘEDINTELE COMISIEI
ELECTORALE CENTRALE**

Secretar

Nr. 1567. Chișinău, 4 decembrie 2012.

mandatul de consilier.

În temeiul art. 18 alin. (2) și 133 alin. (12) din Codul electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997, Comisia Electorală Centrală **hotărăște:**

1. Se ia act de vacanța unui mandat de consilier în Consiliul sătesc Batîr.

2. Se atribuie mandatul de consilier în Consiliul sătesc Batîr, raionul Cimișlia, candidatului supleant Danilov Ion de pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova.

3. Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării, se publică pe site-ul oficial al Comisiei Electorale Centrale și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Iurie CIOCAN

Andrei Volentir

1656 HOTĂRÎRE**cu privire la atribuirea unui mandat de consilier
în Consiliul raional Orhei**

Consiliul raional Orhei, prin decizia nr. 5/20 din 15 noiembrie 2012, a ridicat, în legătură cu incompatibilitatea funcției, mandatul consilierului Golub Tudor, ales pe lista Partidului Democrat din Moldova. Astfel, a devenit vacant un mandat de consilier atribuit formațiunii nominalizate.

În conformitate cu documentele electorale pe care le deține Comisia Electorală Centrală, mandatul de consilier în Consiliul raional Orhei îi revine candidatului supleant Dulgher Andrei de pe lista Partidului Democrat din Moldova, confirmată prin hotărîrea Judecătoriei Orhei din 20 iunie 2011.

**PREȘEDINTELE COMISIEI
ELECTORALE CENTRALE**

Secretar

Nr. 1568. Chișinău, 4 decembrie 2012.

În temeiul art.18 alin. (2) și art. 133 alin. (12) din Codul electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997, Comisia Electorală Centrală **hotărăște:**

1. Se ia act de vacanța unui mandat de consilier în Consiliul raional Orhei.

2. Se atribuie mandatul de consilier în Consiliul raional Orhei candidatului supleant Dulgher Andrei de pe lista Partidului Democrat din Moldova.

3. Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării, se publică pe site-ul oficial al Comisiei Electorale Centrale și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Iurie CIOCAN

Andrei Volentir

1657 HOTĂRÎRE
cu privire la atribuirea unui mandat de consilier
în Consiliul sătesc Gordinești, raionul Rezina

Consiliul sătesc Gordinești, prin decizia nr. 6/1 din 15 noiembrie 2012, a ridicat, în legătură cu incompatibilitatea funcției, mandatul consilierului Boldișor Aurelia, aleasă pe lista Partidului Comuniștilor din Republica Moldova. Astfel, a devenit vacant un mandat de consilier atribuit formațiunii nominalizate.

În conformitate cu documentele electorale pe care le deține Comisia Electorală Centrală, mandatul de consilier în Consiliul sătesc Gordinești îi revine candidatului supleant Panfilii Agafia de pe lista Partidului Comuniștilor din Republica Moldova, confirmată prin hotărârea Judecătoriei Rezina din 14 iunie 2011. La atribuirea mandatului s-a ținut cont de declarația candidatului supleant Panfilii Ana de pe

lista Partidului Comuniștilor din Republica Moldova, prin care aceasta refuză mandatul de consilier.

În temeiul art.18 alin. (2) și 133 alin. (12) din Codul electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997, Comisia Electorală Centrală **hotărăște:**

1. Se ia act de vacanța unui mandat de consilier în Consiliul sătesc Gordinești.

2. Se atribuie mandatul de consilier în Consiliul sătesc Gordinești, raionul Rezina, candidatului supleant Panfilii Agafia de pe lista Partidului Comuniștilor din Republica Moldova.

3. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data adoptării, se publică pe site-ul oficial al Comisiei Electorale Centrale și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE COMISIEI
ELECTORALE CENTRALE

Secretar

Nr. 1569. Chișinău, 4 decembrie 2012.

Iurie CIOCAN

Andrei Volentir

1658 HOTĂRÎRE
cu privire la atribuirea unui mandat de consilier
în Consiliul sătesc Trifești, raionul Rezina

Consiliul sătesc Trifești, prin decizia nr. 5/3 din 15 noiembrie 2012, a ridicat, în legătură cu incompatibilitatea funcției, mandatul consilierului Frunza Maxim, ales pe lista Partidului Democrat din Moldova. Astfel, a devenit vacant un mandat de consilier atribuit formațiunii nominalizate.

În conformitate cu documentele electorale pe care le deține Comisia Electorală Centrală, mandatul de consilier în Consiliul sătesc Trifești îi revine candidatului supleant Dogoter Svetlana de pe lista Partidului Democrat din Moldova, confirmată prin hotărârea Judecătoriei Rezina din 14 iunie 2011.

În temeiul art.18 alin. (2) și 133 alin. (12) din Codul electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997, Comisia Electorală Centrală **hotărăște:**

1. Se ia act de vacanța unui mandat de consilier în Consiliul sătesc Trifești.

2. Se atribuie mandatul de consilier în Consiliul sătesc Trifești, raionul Rezina, candidatului supleant Dogoter Svetlana de pe lista Partidului Democrat din Moldova.

3. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data adoptării, se publică pe site-ul oficial al Comisiei Electorale Centrale și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE COMISIEI
ELECTORALE CENTRALE

Secretar

Nr. 1570. Chișinău, 4 decembrie 2012.

Iurie CIOCAN

Andrei Volentir

1659 HOTĂRÎRE
cu privire la atribuirea unui mandat de consilier
în Consiliul orășenesc Sîngerei, raionul Sîngerei

Consiliul orășenesc Sîngerei, prin decizia nr. 6/1 din 16 noiembrie 2012, a ridicat, în legătură cu incompatibilitatea funcției, mandatul consilierului Crigan Ivan, ales pe lista Partidului Democrat din Moldova. Astfel, a devenit vacant un mandat de consilier atribuit formațiunii nominalizate.

În conformitate cu documentele electorale pe care le deține Comisia Electorală Centrală, mandatul de consilier în Consiliul orășenesc Sîngerei îi revine candidatului supleant Secrieru Igor de pe lista Partidului Democrat din Moldova, confirmată prin hotărârea Judecătoriei Sîngerei din 14 iunie 2011. La atribuirea mandatului s-a ținut cont de declarația candidatului supleant Bejenaru Vasile de pe lista Partidului

Democrat din Moldova, prin care acesta refuză mandatul de consilier.

În temeiul art. 18 alin.(2) și 133 alin. (12) din Codul electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997, Comisia Electorală Centrală **hotărăște:**

1. Se ia act de vacanța unui mandat de consilier în Consiliul orășenesc Sîngerei.

2. Se atribuie mandatul de consilier în Consiliul orășenesc Sîngerei, raionul Sîngerei, candidatului supleant Secrieru Igor de pe lista Partidului Democrat din Moldova.

3. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data adoptării, se publică pe site-ul oficial al Comisiei Electorale Centrale și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE COMISIEI
ELECTORALE CENTRALE

Secretar

Nr. 1571. Chișinău, 4 decembrie 2012.

Iurie CIOCAN

Andrei Volentir

1660 HOTĂRÎRE**cu privire la atribuirea unui mandat de consilier
în Consiliul comunal Găleşti, raionul Strășeni**

Consiliul comunal Găleşti, prin decizia nr. 6/7 din 24 octombrie 2012, a ridicat, la cerere, mandatul consilierului Budu Grigore, ales pe lista Partidului Liberal. Astfel, a devenit vacant un mandat de consilier atribuit formațiunii nominalizate.

În conformitate cu documentele electorale pe care le deține Comisia Electorală Centrală, mandatul de consilier în Consiliul comunal Găleşti îi revine candidatului supleant Albu Eugenia de pe lista Partidului Liberal, confirmată prin hotărârea Judecătoriei Strășeni din 28 iunie 2011.

În temeiul art. 18 alin. (2) și 133 alin. (12) din Codul

electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997, Comisia Electorală Centrală **hotărăște:**

1. Se ia act de vacanța unui mandat de consilier în Consiliul comunal Găleşti.

2. Se atribuie mandatul de consilier în Consiliul comunal Găleşti, raionul Strășeni, candidatului supleant Albu Eugenia de pe lista Partidului Liberal.

3. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data adoptării, se publică pe site-ul oficial al Comisiei Electorale Centrale și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

**PREȘEDINTELE COMISIEI
ELECTORALE CENTRALE**

Secretar

Nr. 1572. Chișinău, 4 decembrie 2012.

Iurie CIOCAN

Andrei Volentir

1661 HOTĂRÎRE**cu privire la atribuirea unui mandat de consilier
în Consiliul raional Ungheni**

Consiliul raional Ungheni, prin decizia nr. 4/25 din 25 octombrie 2012, a ridicat, în legătură cu incompatibilitatea funcției, mandatul consilierului Scurtu Lilia, aleasă pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova. Astfel, a devenit vacant un mandat de consilier atribuit formațiunii nominalizate.

În conformitate cu documentele electorale pe care le deține Comisia Electorală Centrală, mandatul de consilier în Consiliul raional Ungheni îi revine candidatului supleant Strungaru Mihail de pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova, confirmată prin hotărârea Judecătoriei Ungheni din 17 iunie 2011. La atribuirea mandatului s-a ținut cont de declarațiile candidaților supleanți Rădeanu Tudor și Burlacu

Mihail de pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova, prin care aceștia refuză mandatul de consilier.

În temeiul art. 18 alin. (2) și 133 alin. (12) din Codul electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997, Comisia Electorală Centrală **hotărăște:**

1. Se ia act de vacanța unui mandat de consilier în Consiliul raional Ungheni.

2. Se atribuie mandatul de consilier în Consiliul raional Ungheni candidatului supleant Strungaru Mihail de pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova.

3. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data adoptării, se publică pe site-ul oficial al Comisiei Electorale Centrale și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

**PREȘEDINTELE COMISIEI
ELECTORALE CENTRALE**

Secretar

Nr. 1573. Chișinău, 4 decembrie 2012.

Iurie CIOCAN

Andrei Volentir

1662 HOTĂRÎRE**cu privire la atribuirea unor mandate de consilier
în Consiliul comunal Negurenii Vechi, raionul Ungheni**

Consiliul comunal Negurenii Vechi, prin decizia nr. 11/09 din 1 noiembrie 2012, a ridicat, în legătură cu incompatibilitatea funcției, mandatele consilierilor Carauș Zinaida, aleasă pe lista Partidului Liberal, și Manole Liliana, aleasă pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova. Astfel, au devenit vacante două mandate de consilier atribuite formațiunilor nominalizate.

În conformitate cu documentele electorale pe care le deține Comisia Electorală Centrală, mandatele de consilier în Consiliul comunal Negurenii Vechi le revin următorilor candidați supleanți: Zaharciuc Tamara de pe lista Partidului Liberal și Ilchiu Silva de pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova. Listele candidaților supleanți au fost confirmate prin hotărârea Judecătoriei Ungheni din

13 iunie 2011.

În temeiul art.18 alin. (2) și 133 alin. (12) din Codul electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997, Comisia Electorală Centrală **hotărăște:**

1. Se ia act de vacanța a două mandate de consilier în Consiliul comunal Negurenii Vechi.

2. Se atribuie mandatele de consilier în Consiliul comunal Negurenii Vechi, raionul Ungheni, următorilor candidați supleanți: Zaharciuc Tamara de pe lista Partidului Liberal și Ilchiu Silva de pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova.

3. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data adoptării, se publică pe site-ul oficial al Comisiei Electorale Centrale și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

**PREȘEDINTELE COMISIEI
ELECTORALE CENTRALE**

Secretar

Nr. 1574. Chișinău, 4 decembrie 2012.

Iurie CIOCAN

Andrei Volentir

1663 HOTĂRÎRE
cu privire la atribuirea unui mandat de consilier
în Consiliul comunal Zagarancea, raionul Ungheni

Consiliul comunal Zagarancea, prin decizia nr. 7/12 din 14 noiembrie 2012, a ridicat, în legătură cu incompatibilitatea funcției, mandatul consilierului Boz Valentina, aleasă pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova. Astfel, a devenit vacant un mandat de consilier atribuit formațiunii nominalizate.

În conformitate cu documentele electorale pe care le deține Comisia Electorală Centrală, mandatul de consilier în Consiliul comunal Zagarancea îi revine candidatului supleant Bogdan Vitalie de pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova, confirmată prin hotărîrea Judecătoriei Ungheni din 13 iunie 2011.

În temeiul art. 18 alin. (2) și 133 alin. (12) din Codul electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997, Comisia Electorală Centrală **hotărăște:**

1. Se ia act de vacanța unui mandat de consilier în Consiliul comunal Zagarancea.

2. Se atribuie mandatul de consilier în Consiliul comunal Zagarancea, raionul Ungheni, candidatului supleant Bogdan Vitalie de pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova.

3. Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării, se publică pe site-ul oficial al Comisiei Electorale Centrale și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE COMISIEI
ELECTORALE CENTRALE

Secretar

Nr. 1575. Chișinău, 4 decembrie 2012.

Iurie CIOCAN

Andrei Volentir

1664 HOTĂRÎRE
cu privire la atribuirea unor mandate de consilier
în Consiliul sătesc Mîndic, raionul Drochia

Consiliul sătesc Mîndic, prin deciziile nr. 4/9 și 4/10 din 19 octombrie 2012, a ridicat, în legătură cu incompatibilitatea funcției, mandatele consilierilor Cucos Olga și Panteleev Vera, alese pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova. Astfel, au devenit vacante două mandate de consilier atribuite formațiunii nominalizate.

În conformitate cu documentele electorale pe care le deține Comisia Electorală Centrală, mandatele de consilier în Consiliul sătesc Mîndic le revin candidaților supleanți Golban Aurica și Șotropa Sveatoslav de pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova, confirmată prin hotărîrea Judecătoriei Drochia din 14 iunie 2011 și încheierea Judecătoriei Drochia din 13 noiembrie 2012. La atribuirea mandatelor s-a ținut cont de declarația candidatului supleant

Lupașcu Nicolae de pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova, prin care acesta refuză mandatul de consilier.

În temeiul art. 18 alin. (2) și 133 alin. (12) din Codul electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997, Comisia Electorală Centrală **hotărăște:**

1. Se ia act de vacanța unor mandate de consilier în Consiliul sătesc Mîndic.

2. Se atribuie mandatele de consilier în Consiliul sătesc Mîndic candidaților supleanți Golban Aurica și Șotropa Sveatoslav de pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova.

3. Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării, se publică pe site-ul oficial al Comisiei Electorale Centrale și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE COMISIEI
ELECTORALE CENTRALE

Secretar

Nr. 1576. Chișinău, 11 decembrie 2012.

Iurie CIOCAN

Andrei Volentir

1665 HOTĂRÎRE
cu privire la atribuirea unor mandate de consilier
în Consiliul orășenesc Șoldănești, raionul Șoldănești

Consiliul orășenesc Șoldănești, prin decizia nr. 18/1 din 1 noiembrie 2012, a ridicat, în legătură cu incompatibilitatea funcției, mandatele consilierilor Tinică Aliona și Morar Valentina, alese pe lista Partidului Liberal. Astfel, au devenit vacante două mandate de consilier atribuite formațiunii nominalizate.

În conformitate cu documentele electorale pe care le deține Comisia Electorală Centrală, mandatele de consilier în Consiliul orășenesc Șoldănești le revin candidaților supleanți Polișciuc Aliona și Melnic Rita de pe lista Partidului Liberal, confirmată prin hotărîrea Judecătoriei Șoldănești din 13 iunie 2011. La atribuirea mandatelor s-a ținut cont de declarațiile candidaților supleanți Sîrbu Raisa, Ciorici Ion, Focșa Serafima și Bodiu Constantin de pe lista Partidului

Liberal, prin care aceștia refuză mandatul de consilier.

În temeiul art. 18 alin. (2), 133 alin. (12) din Codul electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997, Comisia Electorală Centrală **hotărăște:**

1. Se ia act de vacanța a două mandate de consilier în Consiliul orășenesc Șoldănești.

2. Se atribuie mandatele de consilier în Consiliul orășenesc Șoldănești, raionul Șoldănești, candidaților supleanți Polișciuc Aliona și Melnic Rita de pe lista Partidului Liberal.

3. Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării, se publică pe site-ul oficial al Comisiei Electorale Centrale și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE COMISIEI
ELECTORALE CENTRALE

Secretar

Nr. 1577. Chișinău, 11 decembrie 2012.

Iurie CIOCAN

Andrei Volentir

1666 HOTĂRÎRE

**cu privire la dizolvarea consiliilor electorale
de circumscripție și a birourilor electorale ale secțiilor
de votare**

Prin hotărârile Comisiei Electorale Centrale nr. 1254 din 26 aprilie, nr. 1255 din 8 mai, nr. 1374 din 24 iulie, nr. 1390 din 21 august și nr. 1408 din 4 septembrie curent s-a stabilit pentru data de 11 noiembrie 2012 desfășurarea alegerilor locale noi pentru alegerea primarilor satelor Cîrpești din raionul Cantemir, Hristici din raionul Soroca și comunelor Albina din raionul Cimișlia, Danu din raionul Glodeni și Morenii Noi din raionul Ungheni.

În vederea organizării și desfășurării alegerilor locale noi în localitățile sus-menționate au fost constituite 5 consilii electorale de circumscripție de nivelul întâi și 10 birouri electorale ale secțiilor de votare.

În baza proceselor-verbale privind rezultatele numărării voturilor la alegerile locale noi din 11 și 25 noiembrie 2012, întocmite de birourile electorale ale secțiilor de votare, și a proceselor-verbale privind totalizarea rezultatelor votării, întocmite de consiliile electorale de circumscripție, Comisia

Electorală Centrală a totalizat și a adus la cunoștință publică rezultatele finale.

Instanțele de judecată au confirmat legalitatea alegerilor locale noi din 11 și 25 noiembrie curent și au validat mandatele primarilor aleși.

În temeiul art. 18, 26, 34 și 135 alin. (2) din Codul electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997, Comisia Electorală Centrală **hotărăște:**

1. Consiliile electorale de circumscripție de nivelul întâi, constituite în vederea organizării și desfășurării alegerilor locale noi, vor dizolva birourile electorale ale secțiilor de votare.

2. După dizolvarea birourilor electorale ale secțiilor de votare, consiliile electorale își încetează activitatea și se consideră dizolvate.

3. Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării, se publică pe site-ul oficial al Comisiei Electorale Centrale și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

**PREȘEDINTELE COMISIEI
ELECTORALE CENTRALE**

Secretar

Nr. 1578. Chișinău, 11 decembrie 2012.

Iurie CIOCAN

Andrei Volentir

1667 HOTĂRÎRE

**cu privire la atribuirea unui mandat de consilier
în Consiliul comunal Cucoara, raionul Cahul**

Consiliul comunal Cucoara, prin decizia nr. 07/01 din 25 octombrie 2012, a ridicat, în legătură cu incompatibilitatea funcției, mandatul consilierului Onuță Gheorghe, ales pe lista Partidului Popular Creștin Democrat. Astfel, a devenit vacant un mandat de consilier atribuit formațiunii nominalizate.

În conformitate cu documentele electorale pe care le deține Comisia Electorală Centrală, mandatul de consilier în Consiliul comunal Cucoara îi revine candidatului supleant Savenco Ion de pe lista Partidului Popular Creștin Democrat, confirmată prin hotărîrea suplimentară a Judecătoriei Cahul din 26 noiembrie 2012. La atribuirea mandatului s-a ținut cont de declarația candidatului supleant Tecuceanu

Gheorghe de pe lista Partidului Popular Creștin Democrat, prin care acesta refuză mandatul de consilier

În temeiul art. 18 alin. (2) și 133 alin. (12) din Codul electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997, Comisia Electorală Centrală **hotărăște:**

1. Se ia act de vacanța unui mandat de consilier în Consiliul comunal Cucoara.

2. Se atribuie mandatul de consilier în Consiliul comunal Cucoara, raionul Cahul, candidatului supleant Savenco Ion de pe lista Partidului Popular Creștin Democrat.

3. Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării, se publică pe site-ul oficial al Comisiei Electorale Centrale și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

**PREȘEDINTELE COMISIEI
ELECTORALE CENTRALE**

Secretar

Nr. 1579. Chișinău, 11 decembrie 2012.

Iurie CIOCAN

Andrei Volentir

1668 HOTĂRÎRE

**cu privire la atribuirea unui mandat de consilier
în Consiliul comunal Ciobalaccia, raionul Cantemir**

Consiliul comunal Ciobalaccia, prin decizia nr. 07/03-XXV din 13 noiembrie 2012, a ridicat, în legătură cu incompatibilitatea funcției, mandatul consilierului Popa Adela, aleasă pe lista Partidului Democrat din Moldova. Astfel, a devenit vacant un mandat de consilier atribuit formațiunii nominalizate.

În conformitate cu documentele electorale pe care le deține Comisia Electorală Centrală, mandatul de consilier în Consiliul comunal Ciobalaccia îi revine candidatului supleant Papanaga Viorica de pe lista Partidului Democrat din Moldova, confirmată prin hotărîrea Judecătoriei Cantemir din 20 iunie 2011.

În temeiul art. 18 alin. (2) și 133 alin. (12) din Codul electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997, Comisia Electorală Centrală **hotărăște:**

1. Se ia act de vacanța unui mandat de consilier în Consiliul comunal Ciobalaccia.

2. Se atribuie mandatul de consilier în Consiliul comunal Ciobalaccia, raionul Cantemir, candidatului supleant Papanaga Viorica de pe lista Partidului Democrat din Moldova.

3. Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării, se publică pe site-ul oficial al Comisiei Electorale Centrale și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

**PREȘEDINTELE COMISIEI
ELECTORALE CENTRALE**

Secretar

Nr. 1580. Chișinău, 11 decembrie 2012.

Iurie CIOCAN

Andrei Volentir

1669 HOTĂRÎRE
cu privire la atribuirea unor mandate de consilier
în Consiliul comunal Cișla, raionul Cantemir

Consiliul comunal Cișla, prin deciziile nr. 06/8 și 06/9 din 15 noiembrie 2012, a ridicat, în legătură cu incompatibilitatea funcției, mandatele consilierilor Artimenco Veaceslav, ales pe lista Partidului Comuniștilor din Republica Moldova, și Crîlova Maria, aleasă pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova. Astfel, au devenit vacante două mandate de consilier atribuite formațiunilor nominalizate.

În conformitate cu documentele electorale pe care le deține Comisia Electorală Centrală, mandatele de consilier în Consiliul comunal Cișla le revin candidaților supleanți Hariton Svetlana de pe lista Partidului Comuniștilor din Republica Moldova și Vîhodeț Valentina de pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova. Listele candidaților supleanți au fost confirmate prin hotărîrea Judecătoriei Cantemir din

20 iunie 2011.

În temeiul art. 18 alin. (2) și 133 alin. (12) din Codul electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997, Comisia Electorală Centrală **hotărăște:**

1. Se ia act de vacanța a două mandate de consilier în Consiliul comunal Cișla.

2. Se atribuie mandatele de consilier în Consiliul comunal Cișla, raionul Cantemir, candidaților supleanți Hariton Svetlana de pe lista Partidului Comuniștilor din Republica Moldova și Vîhodeț Valentina de pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova.

3. Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării, se publică pe site-ul oficial al Comisiei Electorale Centrale și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE COMISIEI
ELECTORALE CENTRALE

Secretar

Nr. 1581. Chișinău, 11 decembrie 2012.

Iurie CIOCAN

Andrei Volentir

1670 HOTĂRÎRE
cu privire la atribuirea unor mandate de consilier
în Consiliul sătesc Coștangalia, raionul Cantemir

Consiliul sătesc Coștangalia, prin deciziile nr. 05/8 și 05/9 din 13 noiembrie 2012, a ridicat, în legătură cu incompatibilitatea funcției, mandatele consilierilor Raileanu Gheorghe, ales pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova, și Culicovschi Raisa, aleasă pe lista Partidului Liberal. Astfel, au devenit vacante două mandate de consilier atribuite formațiunilor nominalizate.

În conformitate cu documentele electorale pe care le deține Comisia Electorală Centrală, mandatele de consilier în Consiliul sătesc Coștangalia le revin candidaților supleanți Hariton Ștefan de pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova și Moroianu Vasile de pe lista Partidului Liberal. Listele candidaților supleanți au fost confirmate prin hotărîrea Judecătoriei Cantemir din 20 iunie 2011. La atribuirea mandatelor de consilier s-a ținut cont de

declarația candidatului supleant Munteanu Pavel de pe lista Partidului Liberal, prin care acesta refuză mandatul de consilier.

În temeiul art. 18 alin. (2) și 133 alin. (12) din Codul electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997, Comisia Electorală Centrală **hotărăște:**

1. Se ia act de vacanța a două mandate de consilier în Consiliul sătesc Coștangalia.

2. Se atribuie mandatele de consilier în Consiliul sătesc Coștangalia, raionul Cantemir, candidaților supleanți Hariton Ștefan de pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova și Moroianu Vasile de pe lista Partidului Liberal.

3. Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării, se publică pe site-ul oficial al Comisiei Electorale Centrale și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE COMISIEI
ELECTORALE CENTRALE

Secretar

Nr. 1582. Chișinău, 11 decembrie 2012.

Iurie CIOCAN

Andrei Volentir

1671 HOTĂRÎRE
cu privire la atribuirea unui mandat de consilier
în Consiliul comunal Enichioi, raionul Cantemir

Consiliul comunal Enichioi, prin decizia nr. 07/02 (13)-XXV din 7 noiembrie 2012, a ridicat, la cerere, mandatul consilierului Stoianov Eugenia, aleasă pe lista Partidului Liberal. Astfel, a devenit vacant un mandat de consilier atribuit formațiunii nominalizate.

În conformitate cu documentele electorale pe care le deține Comisia Electorală Centrală, mandatul de consilier în Consiliul comunal Enichioi îi revine candidatului supleant Zanet Tamara de pe lista Partidului Liberal, confirmată prin hotărîrea Judecătoriei Cantemir din 20 iunie 2011.

În temeiul art. 18 alin. (2) și 133 alin. (12) din Codul

electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997, Comisia Electorală Centrală **hotărăște:**

1. Se ia act de vacanța unui mandat de consilier în Consiliul comunal Enichioi.

2. Se atribuie mandatul de consilier în Consiliul comunal Enichioi, raionul Cantemir, candidatului supleant Zanet Tamara de pe lista Partidului Liberal.

3. Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării, se publică pe site-ul oficial al Comisiei Electorale Centrale și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE COMISIEI
ELECTORALE CENTRALE

Secretar

Nr. 1583. Chișinău, 11 decembrie 2012.

Iurie CIOCAN

Andrei Volentir

1672 HOTĂRÎRE**cu privire la atribuirea unor mandate de consilier
în Consiliul comunal Buda, raionul Călărași**

Consiliul comunal Buda, prin decizia nr. 10/03 din 5 noiembrie 2012, a ridicat, la cerere, mandatele consilierilor Vasiliu Valeriu, ales pe lista Partidului Comuniștilor din Republica Moldova, și Echim Emilia, aleasă pe lista Partidului Liberal. Astfel, au devenit vacante două mandate de consilier atribuite formațiunilor nominalizate.

În conformitate cu documentele electorale pe care le deține Comisia Electorală Centrală, mandatele de consilier în Consiliul comunal Buda le revin candidaților supleanți Timoftei Mihail de pe lista Partidului Comuniștilor din Republica Moldova și Fetcu Mihail de pe lista Partidului Liberal. Listele candidaților supleanți au fost confirmate prin hotărârea Judecătoriei Călărași din 16 iunie 2011.

În temeiul art. 18 alin. (2) și 133 alin. (12) din Codul electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997, Comisia Electorală Centrală **hotărăște:**

1. Se ia act de vacanța a două mandate de consilier în Consiliul comunal Buda.

2. Se atribuie mandatele de consilier în Consiliul comunal Buda, raionul Călărași, candidaților supleanți Timoftei Mihail de pe lista Partidului Comuniștilor din Republica Moldova și Fetcu Mihail de pe lista Partidului Liberal.

3. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data adoptării, se publică pe site-ul oficial al Comisiei Electorale Centrale și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

**PREȘEDINTELE COMISIEI
ELECTORALE CENTRALE****Secretar****Nr. 1584. Chișinău, 11 decembrie 2012.****Iurie CIOCAN****Andrei Volentir****1673 HOTĂRÎRE****cu privire la atribuirea unui mandat de consilier
în Consiliul sătesc Ursoaia, raionul Căușeni**

Consiliul sătesc Ursoaia, prin decizia nr. 5/5 din 9 noiembrie 2012, a ridicat, la cerere, mandatul consilierului Ciobanu Pavel, ales pe lista Partidului Democrat din Moldova. Astfel, a devenit vacant un mandat de consilier atribuit formațiunii nominalizate.

În conformitate cu documentele electorale pe care le deține Comisia Electorală Centrală, mandatul de consilier în Consiliul sătesc Ursoaia îi revine candidatului supleant Tataroi Alexei de pe lista Partidului Democrat din Moldova, confirmată prin hotărârea Judecătoriei Căușeni din 22 iunie 2011.

În temeiul art. 18 alin. (2) și 133 alin. (12) din Codul electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997, Comisia Electorală Centrală **hotărăște:**

1. Se ia act de vacanța unui mandat de consilier în Consiliul sătesc Ursoaia.

2. Se atribuie mandatul de consilier în Consiliul sătesc Ursoaia, raionul Căușeni, candidatului supleant Tataroi Alexei de pe lista Partidului Democrat din Moldova.

3. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data adoptării, se publică pe site-ul oficial al Comisiei Electorale Centrale și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

**PREȘEDINTELE COMISIEI
ELECTORALE CENTRALE****Secretar****Nr. 1585. Chișinău, 11 decembrie 2012.****Iurie CIOCAN****Andrei Volentir****1674 HOTĂRÎRE****cu privire la atribuirea unui mandat de consilier
în Consiliul comunal Gradiște, raionul Cimișlia**

Consiliul comunal Gradiște, prin decizia nr. 9/10 din 19 noiembrie 2012, a ridicat, în legătură cu incompatibilitatea funcției, mandatul consilierului Bulătel Valentina, aleasă pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova. Astfel, a devenit vacant un mandat de consilier atribuit formațiunii nominalizate.

În conformitate cu documentele electorale pe care le deține Comisia Electorală Centrală, mandatul de consilier în Consiliul comunal Gradiște îi revine candidatului supleant Ciubotaru Nicolae de pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova, confirmată prin hotărârea Judecătoriei Cimișlia din 16 iunie 2011. La atribuirea mandatului s-a ținut cont de declarația candidatului supleant Țepordei Erosinia de pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova, prin care

aceasta refuză mandatul de consilier

În temeiul art. 18 alin. (2) și 133 alin. (12) din Codul electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997, Comisia Electorală Centrală **hotărăște:**

1. Se ia act de vacanța unui mandat de consilier în Consiliul comunal Gradiște.

2. Se atribuie mandatul de consilier în Consiliul comunal Gradiște, raionul Cimișlia, candidatului supleant Ciubotaru Nicolae de pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova.

3. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data adoptării, se publică pe site-ul oficial al Comisiei Electorale Centrale și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

**PREȘEDINTELE COMISIEI
ELECTORALE CENTRALE****Secretar****Nr. 1586. Chișinău, 11 decembrie 2012.****Iurie CIOCAN****Andrei Volentir**

1675 HOTĂRÎRE**cu privire la atribuirea unui mandat de consilier
în Consiliul comunal Ialpujeni, raionul Cimișlia**

Consiliul comunal Ialpujeni, prin decizia nr. 6/5 din 1 noiembrie 2012, a ridicat, la cerere, mandatul consilierului Dronic Iurie, ales pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova. Astfel, a devenit vacant un mandat de consilier atribuit formațiunii nominalizate.

În conformitate cu documentele electorale pe care le deține Comisia Electorală Centrală, mandatul de consilier în Consiliul comunal Ialpujeni îi revine candidatului supleant Moldoveanu Mihail de pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova, confirmată prin hotărârea Judecătoriei Cimișlia din 7 iunie 2011. La atribuirea mandatului s-a ținut cont de declarația candidatului supleant Marin Galina de pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova, prin care aceasta

refuză mandatul de consilier

În temeiul art. 18 alin. (2) și 133 alin. (12) din Codul electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997, Comisia Electorală Centrală **hotărăște:**

1. Se ia act de vacanța unui mandat de consilier în Consiliul comunal Ialpujeni.

2. Se atribuie mandatul de consilier în Consiliul comunal Ialpujeni, raionul Cimișlia, candidatului supleant Moldoveanu Mihail de pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova.

3. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data adoptării, se publică pe site-ul oficial al Comisiei Electorale Centrale și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

**PREȘEDINTELE COMISIEI
ELECTORALE CENTRALE**

Secretar

Nr. 1587. Chișinău, 11 decembrie 2012.

Iurie CIOCAN

Andrei Volentir

1676 HOTĂRÎRE**cu privire la atribuirea unor mandate de consilier
în Consiliul comunal Hiliuți, raionul Fălești**

Consiliul comunal Hiliuți, prin decizia nr. 07/5 din 7 noiembrie 2012, a ridicat, în legătură cu incompatibilitatea funcției, mandatele consilierilor Besarab Ion, ales pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova, și Hodobină Pavel, ales pe lista Partidului Comuniștilor din Republica Moldova. Astfel, au devenit vacante două mandate de consilier atribuite formațiunilor nominalizate.

În conformitate cu documentele electorale pe care le deține Comisia Electorală Centrală, mandatele de consilier în Consiliul comunal Hiliuți le revin candidaților supleanți Ungureanu Lilia de pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova și Iacobeț Alexandru de pe lista Partidului Comuniștilor din Republica Moldova. Listele candidaților supleanți au fost confirmate prin hotărârea Judecătoriei Fălești din 15 iunie 2011. La atribuirea mandatelor s-a ținut cont de declarațiile candidaților supleanți Zaharia Ana și Scorpan

Galina de pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova, prin care acestea refuză mandatul de consilier.

În temeiul art. 18 alin. (2), 133 alin. (12) din Codul electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997, Comisia Electorală Centrală **hotărăște:**

1. Se ia act de vacanța a două mandate de consilier în Consiliul comunal Hiliuți.

2. Se atribuie mandatele de consilier în Consiliul comunal Hiliuți, raionul Fălești, candidaților supleanți Ungureanu Lilia de pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova și Iacobeț Alexandru de pe lista Partidului Comuniștilor din Republica Moldova.

3. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data adoptării, se publică pe site-ul oficial al Comisiei Electorale Centrale și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

**PREȘEDINTELE COMISIEI
ELECTORALE CENTRALE**

Secretar

Nr. 1588. Chișinău, 11 decembrie 2012.

Iurie CIOCAN

Andrei Volentir

1677 HOTĂRÎRE**cu privire la atribuirea unui mandat de consilier
în Consiliul comunal Sărata Veche, raionul Fălești**

Consiliul comunal Sărata Veche, prin decizia nr. 7/1 din 16 noiembrie 2012, a declarat vacant mandatul consilierului Railean Anatolie, în legătură cu decesul acestuia, ales pe lista Partidului Comuniștilor din Republica Moldova. Astfel, a devenit vacant un mandat de consilier atribuit formațiunii nominalizate.

În conformitate cu documentele electorale pe care le deține Comisia Electorală Centrală, mandatul de consilier în Consiliul comunal Sărata Veche îi revine candidatului supleant Iacubenco Elena de pe lista Partidului Comuniștilor din Republica Moldova, confirmată prin hotărârea Judecătoriei Fălești din 15 iunie 2011.

**PREȘEDINTELE COMISIEI
ELECTORALE CENTRALE**

Secretar

Nr. 1589. Chișinău, 11 decembrie 2012.

În temeiul art. 18 alin. (2) și 133 alin. (12) din Codul electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997, Comisia Electorală Centrală **hotărăște:**

1. Se ia act de vacanța unui mandat de consilier în Consiliul comunal Sărata Veche.

2. Se atribuie mandatul de consilier în Consiliul comunal Sărata Veche, raionul Fălești, candidatului supleant Iacubenco Elena de pe lista Partidului Comuniștilor din Republica Moldova.

3. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data adoptării, se publică pe site-ul oficial al Comisiei Electorale Centrale și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Iurie CIOCAN

Andrei Volentir

1678 HOTĂRÎRE**cu privire la atribuirea unor mandate de consilier
în Consiliul sătesc Buțeni, raionul Hincești**

Consiliul sătesc Buțeni, prin decizia nr. 6/15 din 30 octombrie 2012, a ridicat, în legătură cu incompatibilitatea funcției, mandatele consilierilor Postolachi Anatolie și Gîrleanu Pantelimon, aleși pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova. Astfel, au devenit vacante două mandate de consilier atribuite formațiunii nominalizate.

În conformitate cu documentele electorale pe care le deține Comisia Electorală Centrală, mandatele de consilier în Consiliul sătesc Buțeni le revin candidaților supleanți Groiță Mihail și Hariton Victor de pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova, confirmată prin hotărîrea Judecătorei Hincești din 13 iunie 2011. La atribuirea mandatelor s-a ținut cont de declarația candidatului supleant Scurcan

Zinovia de pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova, prin care aceasta refuză mandatul de consilier.

În temeiul art. 18 alin. (2), 133 alin. (12) din Codul electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997, Comisia Electorală Centrală **hotărăște:**

1. Se ia act de vacanța a două mandate de consilier în Consiliul sătesc Buțeni.

2. Se atribuie mandatele de consilier în Consiliul sătesc Buțeni, raionul Hincești, candidaților supleanți Groiță Mihail și Hariton Victor de pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova.

3. Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării, se publică pe site-ul oficial al Comisiei Electorale Centrale și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

**PREȘEDINTELE COMISIEI
ELECTORALE CENTRALE****Secretar****Nr. 1590. Chișinău, 11 decembrie 2012.****Iurie CIOCAN****Andrei Volentir****1679 HOTĂRÎRE****cu privire la atribuirea unui mandat de consilier
în Consiliul sătesc Caracui, raionul Hincești**

Consiliul sătesc Caracui, prin decizia nr. 8/4 din 16 noiembrie 2012, a ridicat, în legătură cu incompatibilitatea funcției, mandatul consilierului Crișmariuc Maria, aleasă pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova. Astfel, a devenit vacant un mandat de consilier atribuit formațiunii nominalizate.

Lista candidaților supleanți ai Partidului Liberal Democrat din Moldova s-a epuizat. După restabilirea șirului descrescător, cel mai mare număr de voturi acordate îl are Partidul Democrat din Moldova și, ca urmare, mandatul de consilier se atribuie partidului respectiv.

În conformitate cu documentele electorale pe care le deține Comisia Electorală Centrală, mandatul de consilier în Consiliul sătesc Caracui îi revine candidatului supleant Breabin Grigore

de pe lista Partidului Democrat din Moldova, confirmată prin hotărîrea Judecătorei Hincești din 13 iunie 2011.

În temeiul art. 18 alin. (2) și 133 alin. (9), (12) din Codul electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997, Comisia Electorală Centrală **hotărăște:**

1. Se ia act de vacanța unui mandat de consilier în Consiliul sătesc Caracui.

2. Se atribuie mandatul de consilier în Consiliul sătesc Caracui, raionul Hincești, candidatului supleant Breabin Grigore de pe lista Partidului Democrat din Moldova.

3. Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării, se publică pe site-ul oficial al Comisiei Electorale Centrale și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

**PREȘEDINTELE COMISIEI
ELECTORALE CENTRALE****Secretar****Nr. 1591. Chișinău, 11 decembrie 2012.****Iurie CIOCAN****Andrei Volentir****1680 HOTĂRÎRE****cu privire la atribuirea unui mandat de consilier
în Consiliul comunal Calarașovca, raionul Ocnîța**

Consiliul comunal Calarașovca, prin decizia nr. 6/1 din 5 iulie 2012, a declarat vacant mandatul consilierului Cubleac Raisa, aleasă pe lista Partidului Comuniștilor din Republica Moldova, în legătură cu decesul acesteia.

În conformitate cu documentele electorale pe care le deține Comisia Electorală Centrală, mandatul de consilier în Consiliul comunal Calarașovca îi revine candidatului supleant Ghinda Victor de pe lista Partidului Comuniștilor din Republica Moldova, confirmată prin hotărîrea Judecătorei Ocnîța din 27 iunie 2011. La atribuirea mandatului s-a ținut cont de declarația candidatului supleant Mazur Maia de pe lista Partidului Comuniștilor din Republica Moldova, prin care aceasta refuză mandatul de consilier.

Totodată, s-a constatat că, deși decizia consiliului local a fost adoptată la data de 5 iulie 2012, materialele au parvenit la Comisia Electorală Centrală abia la 16 noiembrie 2012,

fiind depășit termenul prevăzut de legislație.

În temeiul art. 18 alin.(2) și 133 alin. (12) din Codul electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997, Comisia Electorală Centrală **hotărăște:**

1. Se ia act de vacanța unui mandat de consilier în Consiliul comunal Calarașovca.

2. Se atribuie mandatul de consilier în Consiliul comunal Calarașovca, raionul Ocnîța, candidatului supleant Ghinda Victor de pe lista Partidului Comuniștilor din Republica Moldova.

3. Se atenționează secretarul Consiliului comunal Calarașovca asupra necesității respectării termenelor stabilite de legislația în vigoare privind ținerea lucrărilor de secretariat.

4. Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării, se publică pe site-ul oficial al Comisiei Electorale Centrale și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

**PREȘEDINTELE COMISIEI
ELECTORALE CENTRALE****Secretar****Nr. 1592. Chișinău, 11 decembrie 2012.****Iurie CIOCAN****Andrei Volentir**

1681 HOTĂRÎRE
cu privire la atribuirea unui mandat de consilier
în Consiliul comunal Ghiduleni, raionul Rezina

Consiliul comunal Ghiduleni, prin decizia nr. 4.5 din 19 noiembrie 2012, a ridicat, la cerere, mandatul consilierului Arama Victoria, aleasă pe lista Partidului Liberal. Astfel, a devenit vacant un mandat de consilier atribuit formațiunii nominalizate.

În conformitate cu documentele electorale pe care le deține Comisia Electorală Centrală, mandatul de consilier în Consiliul comunal Ghiduleni îi revine candidatului supleant Bolfun Serghei de pe lista Partidului Liberal, confirmată prin hotărârea Judecătoriei Rezina din 14 iunie 2011.

În temeiul art.18 alin. (2) și 133 alin. (12) din Codul

electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997, Comisia Electorală Centrală **hotărăște:**

1. Se ia act de vacanța unui mandat de consilier în Consiliul comunal Ghiduleni.

2. Se atribuie mandatul de consilier în Consiliul comunal Ghiduleni, raionul Rezina, candidatului supleant Bolfun Serghei de pe lista Partidului Liberal.

3. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data adoptării, se publică pe site-ul oficial al Comisiei Electorale Centrale și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE COMISIEI
ELECTORALE CENTRALE

Secretar

Nr. 1593. Chișinău, 11 decembrie 2012.

Iurie CIOCAN

Andrei Volentir

1682 HOTĂRÎRE
cu privire la atribuirea unor mandate de consilier
în Consiliul comunal Pereni, raionul Rezina

Consiliul comunal Pereni, prin decizia nr. 6/1 din 16 noiembrie 2012, a ridicat, în legătură cu incompatibilitatea funcției, mandatele consilierilor Baleca Maria și Budurin Ala, alese pe lista Partidului Comuniștilor din Republica Moldova, și Seremet Ion, ales pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova. Astfel, au devenit vacante trei mandate de consilier atribuite formațiunilor nominalizate.

În conformitate cu documentele electorale pe care le deține Comisia Electorală Centrală, mandatele de consilier în Consiliul comunal Pereni le revin candidaților supleanți Baleca Serghei și Chirtoca Aliona de pe lista Partidului Comuniștilor din Republica Moldova și Țurcan Gheorghe de pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova. Listele candidaților supleanți au fost confirmate prin hotărârea Judecătoriei Rîbnița din 14 iunie 2011. La atribuirea mandatelor s-a ținut cont de declarațiile candidaților supleanți

Loghina Elena și Seremet Zinaida de pe lista Partidului Comuniștilor din Republica Moldova, prin care acestea refuză mandatul de consilier.

În temeiul art.18 alin. (2) și 133 alin. (12) din Codul electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997, Comisia Electorală Centrală **hotărăște:**

1. Se ia act de vacanța a trei mandate de consilier în Consiliul comunal Pereni.

2. Se atribuie mandatele de consilier în Consiliul comunal Pereni, raionul Rezina, candidaților supleanți Baleca Serghei și Chirtoca Aliona de pe lista Partidului Comuniștilor din Republica Moldova și Țurcan Gheorghe de pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova.

3. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data adoptării, se publică pe site-ul oficial al Comisiei Electorale Centrale și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE COMISIEI
ELECTORALE CENTRALE

Secretar

Nr. 1594. Chișinău, 11 decembrie 2012.

Iurie CIOCAN

Andrei Volentir

1683 HOTĂRÎRE
cu privire la atribuirea unui mandat de consilier
în Consiliul sătesc Dolna, raionul Strășeni

Consiliul sătesc Dolna, prin decizia nr. 8/9 din 15 noiembrie 2012, a ridicat, în legătură cu incompatibilitatea funcției, mandatul consilierului Mutu Valentina, aleasă pe lista Partidului Comuniștilor din Republica Moldova. Astfel, a devenit vacant un mandat de consilier atribuit formațiunii nominalizate.

În conformitate cu documentele electorale pe care le deține Comisia Electorală Centrală, mandatul de consilier în Consiliul sătesc Dolna îi revine candidatului supleant Lungu Grigore de pe lista Partidului Comuniștilor din Republica Moldova, confirmată prin hotărârea Judecătoriei Strășeni din 17 iunie 2011. La atribuirea mandatului de consilier s-a ținut cont de declarația candidatului supleant Rusu Dumitru

de pe lista Partidului Comuniștilor din Republica Moldova, prin care acesta refuză mandatul de consilier.

În temeiul art. 18 alin. (2) și 133 alin. (12) din Codul electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997, Comisia Electorală Centrală **hotărăște:**

1. Se ia act de vacanța unui mandat de consilier în Consiliul sătesc Dolna.

2. Se atribuie mandatul de consilier în Consiliul sătesc Dolna, raionul Strășeni, candidatului supleant Lungu Grigore de pe lista Partidului Comuniștilor din Republica Moldova.

3. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data adoptării, se publică pe site-ul oficial al Comisiei Electorale Centrale și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE COMISIEI
ELECTORALE CENTRALE

Secretar

Nr. 1595. Chișinău, 11 decembrie 2012.

Iurie CIOCAN

Andrei Volentir

1684 HOTĂRÎRE**cu privire la atribuirea unui mandat de consilier
în Consiliul sătesc Recea, raionul Strășeni**

Consiliul sătesc Recea, prin decizia nr. 06/01 din 2 noiembrie 2012, a ridicat, în legătură cu incompatibilitatea funcției, mandatul consilierului Magariu Alexandra, aleasă pe lista Partidului Democrat din Moldova. Astfel, a devenit vacant un mandat de consilier atribuit formațiunii nominalizate.

În conformitate cu documentele electorale pe care le deține Comisia Electorală Centrală, mandatul de consilier în Consiliul sătesc Recea îi revine candidatului supleant Liza Vasile de pe lista Partidului Democrat din Moldova, confirmată prin hotărârea Judecătoriei Strășeni din 24 iunie 2011. La atribuirea mandatului de consilier s-a ținut cont de declarația candidatului supleant Malcoci Constantin de pe lista Partidului Democrat din Moldova, prin care acesta

refuză mandatul de consilier.

În temeiul art. 18 alin. (2) și 133 alin. (12) din Codul electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997, Comisia Electorală Centrală **hotărăște:**

1. Se ia act de vacanța unui mandat de consilier în Consiliul sătesc Recea.

2. Se atribuie mandatul de consilier în Consiliul sătesc Recea, raionul Strășeni, candidatului supleant Liza Vasile de pe lista Partidului Democrat din Moldova.

3. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data adoptării, se publică pe site-ul oficial al Comisiei Electorale Centrale și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

**PREȘEDINTELE COMISIEI
ELECTORALE CENTRALE**

Secretar

Nr. 1596. Chișinău, 11 decembrie 2012.

Iurie CIOCAN

Andrei Volentir

1685 HOTĂRÎRE**cu privire la atribuirea unor mandate de consilier
în Consiliul comunal Brînzenii Noi, raionul Telenеști**

Consiliul comunal Brînzenii Noi, prin deciziile nr. 6/1 și 6/2 din 16 noiembrie 2012, a ridicat, în legătură cu incompatibilitatea funcției, mandatele consilierilor Comerzan Spiridon, ales pe lista Partidului Liberal, și Cușnir Sofia, aleasă pe lista Partidului Democrat din Moldova. Astfel, au devenit vacante două mandate de consilier atribuite formațiunilor nominalizate.

În conformitate cu documentele electorale pe care le deține Comisia Electorală Centrală, mandatele de consilier în Consiliul comunal Brînzenii Noi le revin candidaților supleanți Comerzan Larisa de pe lista Partidului Liberal și Sirbu Liuba de pe lista Partidului Democrat din Moldova. Listele candidaților supleanți au fost confirmate prin

hotărârea Judecătoriei Telenеști din 16 iunie 2011.

În temeiul art.18 alin. (2) și 133 alin. (12) din Codul electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997, Comisia Electorală Centrală **hotărăște:**

1. Se ia act de vacanța a două mandate de consilier în Consiliul comunal Brînzenii Noi.

2. Se atribuie mandatele de consilier în Consiliul comunal Brînzenii Noi, raionul Telenеști, candidaților supleanți Comerzan Larisa de pe lista Partidului Liberal și Sirbu Liuba de pe lista Partidului Democrat din Moldova.

3. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data adoptării, se publică pe site-ul oficial al Comisiei Electorale Centrale și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

**PREȘEDINTELE COMISIEI
ELECTORALE CENTRALE**

Secretar

Nr. 1597. Chișinău, 11 decembrie 2012.

Iurie CIOCAN

Andrei Volentir

1686 HOTĂRÎRE**cu privire la atribuirea unui mandat de consilier
în Consiliul sătesc Bumbăta, raionul Ungheni**

Consiliul sătesc Bumbăta, prin decizia nr. 4/2 din 26 octombrie 2012, a ridicat, la cerere, mandatul consilierului Chiruța Victor, ales pe lista Partidului Comuniștilor din Republica Moldova. Astfel, a devenit vacant un mandat de consilier atribuit formațiunii nominalizate.

În conformitate cu documentele electorale pe care le deține Comisia Electorală Centrală, mandatul de consilier în Consiliul sătesc Bumbăta îi revine candidatului supleant Sirbu Iurie de pe lista Partidului Comuniștilor din Republica Moldova, confirmată prin hotărârea Judecătoriei Ungheni din 30 iunie 2011.

În temeiul art. 18 alin.(2) și 133 alin. (12) din Codul electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997, Comisia Electorală Centrală **hotărăște:**

1. Se ia act de vacanța unui mandat de consilier în Consiliul sătesc Bumbăta.

2. Se atribuie mandatul de consilier în Consiliul sătesc Bumbăta, raionul Ungheni, candidatului supleant Sirbu Iurie de pe lista Partidului Comuniștilor din Republica Moldova.

3. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data adoptării, se publică pe site-ul oficial al Comisiei Electorale Centrale și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

**PREȘEDINTELE COMISIEI
ELECTORALE CENTRALE**

Secretar

Nr. 1598. Chișinău, 11 decembrie 2012.

Iurie CIOCAN

Andrei Volentir

1687 HOTĂRÎRE
cu privire la atribuirea unor mandate de consilier
în Consiliul orășenesc Ceadîr-Lunga, UTA Găgăuzia

Consiliul orășenesc Ceadîr-Lunga, prin deciziile nr. XXV/1 din 6 noiembrie 2012 și nr. XXVI/18 din 27 noiembrie 2012, a ridicat, în legătură cu incompatibilitatea funcției, mandatul consilierului Caică Oleg și, la cerere, mandatul consilierului Ormanji Anna, aleși pe lista Partidului Comuniștilor din Republica Moldova. Astfel, au devenit vacante două mandate de consilier atribuite formațiunii nominalizate.

În conformitate cu documentele electorale pe care le deține Comisia Electorală Centrală, mandatele de consilier în Consiliul orășenesc Ceadîr-Lunga le revin candidaților supleanți Ciolac Ruslan și Culev Mihail de pe lista Partidului Comuniștilor din Republica Moldova, confirmată prin hotărîrea Judecătoriei Ceadîr-Lunga din 13 iunie 2011. La atribuirea mandatelor de consilier s-a ținut cont de declarația candidatului supleant Panceva Parascovia de pe lista

Partidului Comuniștilor din Republica Moldova, prin care aceasta refuză mandatul de consilier.

În temeiul art. 18 alin. (2) și 133 alin. (12) din Codul electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997, Comisia Electorală Centrală **hotărăște:**

1. Se ia act de vacanța a două mandate de consilier în Consiliul orășenesc Ceadîr-Lunga.

2. Se atribuie mandatele de consilier în Consiliul orășenesc Ceadîr-Lunga, UTA Găgăuzia, candidaților supleanți Ciolac Ruslan și Culev Mihail de pe lista Partidului Comuniștilor din Republica Moldova.

3. Prezentă hotărîre intră în vigoare la data adoptării, se publică pe site-ul oficial al Comisiei Electorale Centrale și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE COMISIEI
ELECTORALE CENTRALE

Secretar

Nr. 1599. Chișinău, 11 decembrie 2012.

Iurie CIOCAN

Andrei Volentir

1688 HOTĂRÎRE
cu privire la atribuirea unui mandat de consilier
în Consiliul orășenesc Vulcănești, UTA Găgăuzia

Consiliul orășenesc Vulcănești, prin decizia nr. 12 din 31 octombrie 2012, a ridicat, în legătură cu incompatibilitatea funcției, mandatul consilierului Tiutin Roman, ales pe lista Partidului Comuniștilor din Republica Moldova. Astfel, a devenit vacant un mandat de consilier atribuit formațiunii nominalizate.

În conformitate cu documentele electorale pe care le deține Comisia Electorală Centrală, mandatul de consilier în Consiliul orășenesc Vulcănești îi revine candidatului supleant Șinic Vadim de pe lista Partidului Comuniștilor din Republica Moldova, confirmată prin hotărîrea Judecătoriei Vulcănești din 8 iunie 2011.

În temeiul art.18 alin. (2) și 133 alin. (12) din Codul electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997, Comisia Electorală Centrală **hotărăște:**

1. Se ia act de vacanța unui mandat de consilier în Consiliul orășenesc Vulcănești.

2. Se atribuie mandatul de consilier în Consiliul orășenesc Vulcănești, UTA Găgăuzia, candidatului supleant Șinic Vadim de pe lista Partidului Comuniștilor din Republica Moldova.

3. Prezentă hotărîre intră în vigoare la data adoptării, se publică pe site-ul oficial al Comisiei Electorale Centrale și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE COMISIEI
ELECTORALE CENTRALE

Secretar

Nr. 1600. Chișinău, 11 decembrie 2012.

Iurie CIOCAN

Andrei Volentir

1689 HOTĂRÎRE
cu privire la atribuirea unor mandate de consilier
în Consiliul raional Strășeni

Consiliul raional Strășeni, prin decizia nr. 5/31 din 30 noiembrie 2012, a ridicat, în legătură cu incompatibilitatea funcției, mandatele consilierilor Lozovanu Constantin, ales pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova, și Glavan Petru, ales pe lista Partidului Democrat din Moldova. Astfel, au devenit vacante două mandate de consilier atribuite formațiunilor nominalizate.

În conformitate cu documentele electorale pe care le deține Comisia Electorală Centrală, mandatele de consilier în Consiliul raional Strășeni le revin candidaților supleanți Bujoreanu Valeriu de pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova și Stamati Vsevolod de pe lista Partidului Democrat din Moldova. Listele candidaților supleanți au fost confirmate

prin hotărîrea Judecătoriei Strășeni din 24 iunie 2011.

În temeiul art. 18 alin. (2) și 133 alin. (12) din Codul electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997, Comisia Electorală Centrală **hotărăște:**

1. Se ia act de vacanța a două mandate de consilier în Consiliul raional Strășeni.

2. Se atribuie mandatele de consilier în Consiliul raional Strășeni candidaților supleanți Bujoreanu Valeriu de pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova, și Stamati Vsevolod de pe lista Partidului Democrat din Moldova.

3. Prezentă hotărîre intră în vigoare la data adoptării, se publică pe site-ul oficial al Comisiei Electorale Centrale și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE COMISIEI
ELECTORALE CENTRALE

Secretar

Nr. 1601. Chișinău, 11 decembrie 2012.

Iurie CIOCAN

Andrei Volentir

1690 H O T Ă R Î R E
cu privire la atribuirea unui mandat de consilier
în Consiliul raional Briceni

Consiliul raional Briceni, prin decizia nr. 9/04 din 6 decembrie 2012, a ridicat, în legătură cu incompatibilitatea funcției, mandatul consilierului Veltman Claudia, aleasă pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova. Astfel, a devenit vacant un mandat de consilier atribuit formațiunii nominalizate.

În conformitate cu documentele electorale pe care le deține Comisia Electorală Centrală, mandatul de consilier în Consiliul raional Briceni îi revine candidatului supleant Cioclea Viorel de pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova, confirmată prin hotărîrea Judecătoriei Briceni din 16 iunie 2011. La atribuirea mandatului s-a ținut cont de confirmarea de deces al candidatului supleant Filipciuc

Veaceslav de pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova.

În temeiul art.18 alin. (2) și art. 133 alin. (12) din Codul electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997, Comisia Electorală Centrală **h o t ă r ă ș t e:**

1. Se ia act de vacanța unui mandat de consilier în Consiliul raional Briceni.

2. Se atribuie mandatul de consilier în Consiliul raional Briceni candidatului supleant Cioclea Viorel de pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova.

3. Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării, se publică pe site-ul oficial al Comisiei Electorale Centrale și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE COMISIEI
ELECTORALE CENTRALE

Secretar

Nr. 1602. Chișinău, 11 decembrie 2012.

Iurie CIOCAN

Andrei Volentir

Acte ale Consiliului Coordonator al Audiovizualului din Republica Moldova**1691 D E C I Z I E****cu privire la executarea deciziei Curții Supreme de Justiție**

La 20 iunie 2012, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție a emis o decizie prin care:

- Se anulează art. 1, art. 3 și art. 5 din Decizia Consiliului Coordonator al Audiovizualului nr. 124 din 02.09.2011 (prin care sesizările nr. 92 din 15.07.2011, nr. 94 din 19.07.2011, nr. 96 din 19.07.2011, nr. 100 din 25.07.2011, nr. 101 din 25.07.2011, nr. 104 din 15.08.2011, nr. 124 din 22.08.2011 ale AO „Asociația pentru Dezvoltarea Culturii și Protecției Drepturilor de Autor și Conexe „APOLLO” au fost expediate organelor afacerilor interne, conform competenței).

- Se obligă Consiliul Coordonator al Audiovizualului la examinarea sesizărilor AO „Asociația pentru Dezvoltarea Culturii și Protecției Drepturilor de Autor și Conexe „APOLLO” nr. 92 din 15.07.2011, nr. 94 și nr. 96 din 19.07.2011, nr. 100 și nr. 101 din 25.07.2011, nr. 104 din 15.08.2011, nr. 107 din 17.08.2011 și nr. 124 din 22.08.2011 privind sancționarea radiodifuzorilor aflați sub jurisdicția Republicii Moldova pentru încălcarea drepturilor de autor și a drepturilor conexe.

Sesizările respective se referă la următoarele:

- Prin sesizarea nr. 92 din 15.07.2011 s-a solicitat CCA sancționarea posturilor de televiziune „Accent TV”, „TVC 21”, „Euro-TV Chișinău” și „Alt TV” pentru încălcarea art. 11, alin. (7) al Codului audiovizualului. Concomitent se menționează că se impune necesitatea verificării posturilor respective la capitolul deținerii drepturilor de autor și conexe asupra operelor audiovizuale difuzate, precum și aplicarea sancțiunilor față de vinovați.

- Prin sesizarea nr. 94 din 19.07.2011 s-a solicitat CCA verificarea postului de televiziune „Prime” la capitolul deținerii drepturilor de autor și conexe asupra operelor audiovizuale difuzate, constatarea abaterilor și sancționarea radiodifuzorului după toate rigorile legii.

- Prin sesizarea nr. 96 din 19.07.2011 s-a solicitat CCA sancționarea postului de televiziune „Accent TV” pentru încălcarea art. 11, alin. (5) al Codului audiovizualului, precum și verificarea postului de televiziune „Accent TV” la capitolul deținerii drepturilor de autor și conexe asupra operelor audiovizuale difuzate, constatarea abaterilor și sancționarea radiodifuzorului după toate rigorile legii.

- Prin sesizarea nr. 100 din 25.07.2011 s-a solicitat repetat CCA verificarea postului de televiziune „Accent TV” la capitolul deținerii drepturilor de autor și conexe asupra operelor audiovizuale difuzate, constatarea abaterilor și sancționarea radiodifuzorului după toate rigorile legii.

- Prin sesizarea nr. 101 din 25.07.2011 s-a solicitat CCA eliberarea copie de pe contractul dintre „Alt TV” și „B 1”.

- Prin sesizarea nr. 104 din 15.08.2011, AO „APOLLO” a expediat CCA rezultatele propriei monitorizări a radiodifuzorilor „Prime”, „Moldova 1”, „NIT”, „TV 7”, „TV Dixi”, „N 4”, „TVC 21”, „PEH”, „Alt TV”, „Euro-TV Chișinău”, „2 Plus”, „SET”, „PTP”, „Bravo” și a solicitat verificarea legalității difuzării de către aceștia a produselor video și cinematografice.

- Prin sesizarea nr. 107 din 17.08.2011, AO „APOLLO” a solicitat CCA sancționarea posturilor de televiziune „Euro-TV Chișinău” și „Alt TV” pentru încălcarea prevederilor art. 10, alin. (1) din Codul audiovizualului: inducerea în eroare a consumatorilor și comiterea abaterilor de la legislația în vigoare, și anume, posturile respective nu aduc la cunoștință consumatorilor de programe denumirile și orele de difuzare a emisiunilor, a filmelor care formează serviciul

de programe. Astfel, petiționarul consideră că prin aceste acțiuni/inacțiuni, radiodifuzorii încalcă prevederile art. 10, alin. (1) al Codului audiovizualului, care prevede că „În Republica Moldova, dreptul la informare completă, obiectivă și veridică, dreptul la libera exprimare a opiniilor și dreptul la libera comunicare a informațiilor prin intermediul mijloacelor de radiodifuziune și televiziune sint garantate de lege”.

- Prin sesizarea nr. 124 din 22.08.2011, AO „APOLLO” a expediat CCA rezultatele propriei monitorizări a radiodifuzorilor „Prime”, „Moldova 1”, „NIT”, „TV 7”, „TV Dixi”, „N 4”, „TVC 21”, „PEH”, „Alt TV”, „Euro-TV Chișinău”, „2 Plus”, „SET”, „PTP”, „Bravo” și a solicitat verificarea legalității difuzării de către aceștia a produselor video și cinematografice.

Ca urmare a examinării sesizărilor nr. 92 din 15.07.2011, nr. 94 și nr. 96 din 19.07.2011, nr. 100 și nr. 101 din 25.07.2011, nr. 104 din 15.08.2011, nr. 107 din 17.08.2011 și nr. 124 din 22.08.2011 înaintate CCA de AO „Asociația pentru Dezvoltarea Culturii și Protecției Drepturilor de Autor și Conexe „APOLLO” s-a constatat netemeinicia acestora, reieșind din următoarele:

Prin adresa nr. 387 din 18.07.2011, conducerea AO „APOLLO” a fost informată că problematica abordată în solicitarea nr. 92 din 15.07.2011, și anume, respectarea de către radiodifuzorii aflați sub jurisdicția Republicii Moldova a prevederilor art. 11 din Codul audiovizualului nr. 260-XVI din 27.07.2006 va fi pusă în discuție în cadrul unei viitoare ședințe a Consiliului Coordonator al Audiovizualului.

Cît privește solicitarea nr. 101 din 25.07.2011 a AO „APOLLO”, se constată că CCA a răspuns petiționarului prin scrisoarea nr. 447 din 06.09.2011 și a acordat informația solicitată.

În urma examinării sesizării nr. 107 din 17.08.2011 s-a constatat netemeinicia acesteia. Conform art. 66, alin. (6) al Codului audiovizualului: „Radiodifuzorii privați sint obligați să informeze publicul privitor la denumirea și sediul administrației, la numele realizatorului de programe sau de emisiuni, la semnalele postului de radio, la simbolul postului de televiziune”. Potrivit prevederilor aceluiași cod, CCA este reprezentantul și garantul interesului public în domeniul audiovizualului, iar atribuții și competențe ale CCA în domeniul reglementării presei scrise nu se regăsesc. Mai mult decît atît, art. 8 din cod legiferează independența și libertatea editorială a radiodifuzorilor aflați sub jurisdicția Republicii Moldova; art. 40 stabilește expres care sint atribuțiile Consiliului. Iar art. 66, alin. (8) din Codul audiovizualului stipulează: „Radiodifuzorii privați desfășoară activitate în conformitate cu concepția generală a serviciului de programe, în al cărui temei Consiliul Coordonator al Audiovizualului a eliberat licența de emisie și/sau autorizația de retransmisie”.

Este de menționat faptul că prin art. 4 al Deciziei CCA nr. 124 din 02.09.2011 a fost decis:

„A lua act de informația prezentată de AO „Asociația pentru Dezvoltarea Culturii și Protecției Drepturilor de Autor și Conexe „APOLLO” în sesizările nr. 92 din 15.07.2011, nr. 96 din 19.07.2011 și nr. 121 din 22.08.2011. La finalizarea monitorizării radiodifuzorilor nominalizați în sesizările privind încălcarea art. 11, alin. (7) al Codului audiovizualului, CCA va examina Raportul final în cadrul unei ședințe publice și în cazul depistării derogărilor va aplica măsurile de rigoare corespunzătoare”.

Astfel, în ceea ce privește monitorizarea radiodifuzorilor

la capitolul respectării prevederilor art. 11, alin. (7) din Codul audiovizualului există deja o decizie a CCA în vigoare.

Concomitent, se stabilește că pînă în prezent, în adresa CCA nu a parvenit nici o plîngere prealabilă din partea titularilor de drepturi, prin care s-ar invoca lipsa drepturilor de difuzare a operelor nominalizate în sesizările petiționarului.

Cu toate că în sesizări se menționează art. 37, alin. (3), lit. c) din Codul audiovizualului, se stabilește că AO „APOLLO” nu a demonstrat că este afectată în mod direct prin încălcările respective ale prevederilor legale.

Totodată, se explică petiționarului că potrivit prevederilor Legii privind dreptul de autor și drepturile conexe nr. 139 din 02.07.2010:

Art. 55 (1) Orice persoană fizică sau juridică care are pretenții în privința valorificării unui obiect al dreptului de autor, al drepturilor conexe sau al altor drepturi protejate de prezenta lege are dreptul să inițieze acțiuni în instanța de judecată competentă ori să sesizeze altă autoritate pentru aplicarea măsurilor, procedurilor și remediilor prevăzute în prezentul capitol.

Art. 63 (1) În cadrul procedurilor judiciare inițiate în privința încălcării dreptului de autor, a drepturilor conexe sau a altor drepturi protejate de prezenta lege, persoanele specificate la art. 55, alin. (2) pot solicita instanțelor de judecată sau altor organe competente, după caz, recunoașterea drepturilor lor, constatarea încălcării acestora și repararea prejudiciului prin stabilirea unor despăgubiri.

Legea cu privire la dreptul de autor și drepturile conexe nu face referință și la Consiliul Coordonator al Audiovizualului ca făcînd parte din categoria organelor competente, cu atribuții în ceea ce privește recunoașterea dreptului de autor și/sau a drepturilor conexe, constatarea încălcării acestora și repararea prejudiciului prin stabilirea unor despăgubiri.

Astfel, în Republica Moldova, întru contracararea violării dreptului de autor și a drepturilor conexe este în vigoare Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe adoptată în anul 2010. Asume această lege stabilește expres despăgubirile și remediile ce pot fi acordate și utilizate în cazul violării dreptului de autor și a drepturilor conexe. Prin sesizările sale, AO „APOLLO” a solicitat de la CCA să aplice sancțiuni radiodifuzorilor pentru nerespectarea dreptului de autor și a drepturilor conexe, însă CCA este o autoritate publică care nu este competentă, conform legii,

**PREȘEDINTELE
CONSILIULUI COORDONATOR
AL AUDIOVIZUALULUI**

Secretar

Nr. 137. Chișinău, 21 septembrie 2012.

1692 D E C I Z I E **cu privire la utilizarea frecvențelor radio și a canalelor TV nevalorificate**

Consiliul Coordonator al Audiovizualului a eliberat licențe de emisie următoarelor întreprinderi:

- Casa Editorială „Independent Media” SRL, prin cesiune, pentru postul „**AQUARELLE-FM**” (Licența de emisie seria AA, nr. 073700 din 11.02.10, frecvența 92,10 MHz – Leova);

- „PRO MEDIA” SRL pentru postul „**RADIO MEDIA**” (Licența de emisie seria A MMII, nr. 014642 din 07.05.08, frecvența 71,66 MHz – Leova);

- AO „Inițiativa pentru o nouă Europă” pentru postul TV cu emisie prin satelit „**TV 10**” (Licența de emisie seria AA, nr. 082552 din 15.10.10).

Termenul legal pentru realizarea proiectului tehnic și prezentarea licențelor de utilizare a expirat. Prin cererea

în acest domeniu. Constatăm că potrivit atribuțiilor expres menționate în art. 40 al Codului audiovizualului, CCA nu este competent în domeniul apărării drepturilor de autor și a drepturilor conexe sau a constatării violării acestor drepturi, chiar dacă acestea se referă la difuzarea operelor audiovizuale.

În aceeași ordine de idei, Codul contravențional prevede expres care este răspunderea pentru nerespectarea dreptului de autor și a drepturilor conexe, stabilind persoanele și organele care sînt în drept să examineze cauzele contravenționale respective și să aplice sancțiuni.

Concluzionînd toate faptele expuse mai sus, se constată imposibilitatea admiterii și satisfacerii solicitărilor AO „Asociația pentru Dezvoltarea Culturii și Protecției Drepturilor de Autor și Conexe „APOLLO” privind sancționarea radiodifuzorilor aflați sub jurisdicția Republicii Moldova pentru încălcarea drepturilor de autor și a drepturilor conexe.

Ca urmare a examinării publice a sesizărilor, în temeiul prevederilor art. 18, 37, 38, 40 ale Codului audiovizualului nr. 260 din 27.07.2006, a Statutului CCA (aprobat prin Hotărîrea Parlamentului nr. 433 din 28.12.2006), a Codului contravențional nr. 218 din 24.10.2008, a Legii privind dreptul de autor și drepturile conexe nr. 139 din 02.07.2010, a Legii privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător nr. 451 din 30.07.2001, a Legii privind actele legislative nr. 780 din 27.12.2001, a Legii contenciosului administrativ nr. 793 din 10.02.2000 și a deciziei Curții Supreme de Justiție din 20 iunie 2012,

**Consiliul Coordonator al Audiovizualului
DECIDE:**

Art. 1. A înceta examinarea cazurilor pe sesizările nr. 92 din 15.07.2011, nr. 94 din 19.07.2011, nr. 96 din 19.07.2011, nr. 100 din 25.07.2011, nr. 101 din 25.07.2011, nr. 104 din 15.08.2011, nr. 107 din 17.08.2011 și nr. 124 din 22.08.2011 (privind sancționarea radiodifuzorilor aflați sub jurisdicția Republicii Moldova pentru încălcarea drepturilor de autor și a drepturilor conexe) ale AO „Asociația pentru Dezvoltarea Culturii și Protecției Drepturilor de Autor și Conexe „APOLLO”, conform art. 37 (4) și 38 (4) din Codul audiovizualului.

Art. 2. Prezenta decizie va fi publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web a CCA.

Marian POCAZNOI

Dorina Curnic

din 04.10.2012, directorul „PRO MEDIA” SRL a solicitat CCA retragerea frecvenței 71,66 MHz – Leova.

În conformitate cu prevederile art. 31, alin. (2), art. 38 din Codul audiovizualului nr. 260-XVI din 27.07.2006, art. 39 (1) din Regulamentul cu privire la procedura și condițiile de eliberare a licențelor de emisie și a autorizațiilor de retransmisie, Statutului CCA, aprobat prin Hotărîrea nr. 433-XVI din 28.12.2006 a Parlamentului Republicii Moldova,

**Consiliul Coordonator al Audiovizualului
DECIDE:**

Art. 1. A avertiza public întreprinderea Casa Editorială „Independent Media” SRL, fondatoarea postului „AQUARELLE-FM”, pentru derogări de la art. 31, alin. (2) din Codul audiovizualului, art. 39 (1) din Regulamentul cu privire la

procedura și condițiile de eliberare a licențelor de emisie și a autorizațiilor de retransmisie, p. 3.1, lit. a) și g) din Condițiile la Licența de emisie seria AA, nr. 073700 din 11.02.2010, în conformitate cu art. 38, alin. 2, lit. b) din Codul audiovizualului.

Art. 2. A retrage frecvența 71,66 MHz – Leova acordată întreprinderii „PRO MEDIA” SRL pentru postul „RADIO MEDIA”.

Art. 3. A reperfecta (fără eliberarea unui formular nou) Licența de emisie seria A MMII, nr. 014642 din 07.05.08, eliberată întreprinderii „PRO MEDIA” SRL pentru postul „RADIO MEDIA”, prin excluderea frecvenței 71,66 MHz – Leova.

Art. 4. A avertiza public AO „Inițiativa pentru o nouă Europă”, fondatoarea postului TV cu emisie prin satelit

„TV 10”, pentru derogări de la art. 31, alin. (2) din Codul audiovizualului, art. 39 (1) din Regulamentul cu privire la procedura și condițiile de eliberare a licențelor de emisie și a autorizațiilor de retransmisie, p. 3.1, lit. a) și k) din Condițiile la Licența de emisie seria AA, nr. 082552 din 15.10.2010, în conformitate cu art. 38, alin. 2, lit. b) din Codul audiovizualului.

Art. 5. Administratorii întreprinderilor sancționate vor prezenta CCA, în termen de cel mult 10 zile din data aducerii la cunoștință a deciziei (primirea prin scrisoare recomandată a deciziei), dovezile intrării în legalitate.

Art. 6. Controlul asupra executării prezentei decizii îl exercită Direcția expertiză și licențiere.

Art. 7. Prezenta decizie va fi publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web a CCA.

**PREȘEDINTELE
CONSILIULUI COORDONATOR
AL AUDIOVIZUALULUI**

Marian POCAZNOI

Nr. 143. Chișinău, 5 octombrie 2012.

1693 DECIZIE

cu privire la eliberarea licențelor de emisie pentru posturile „Moldnews TV” și „Gurinel TV”

„NOI SOLUȚII MEDIA” SRL a solicitat, în mod repetat, CCA eliberarea licenței de emisie pentru studioul de televiziune „Moldnews TV”, al cărui serviciu de programe urmează a fi retransmis prin rețelele de cablu.

Cu o cerere similară la CCA s-a adresat și „GURINEL MEDIA” SRL pentru studioul de televiziune „Gurinel TV”, al cărui serviciu de programe urmează a fi retransmis prin rețelele de cablu din țară.

În procesul examinării cererii întreprinderii „NOI SOLUȚII MEDIA” SRL s-au constatat următoarele:

- Planul de afaceri nu corespunde genului de activitate, deoarece nu prevede cheltuieli pentru retransmisia serviciului de programe respectiv prin rețelele de cablu;

- În grila de emisie a studioului „Moldnews TV” sînt indicate unele emisiuni culturale și educative (TalkNews, E-News) care, de fapt, se referă la compartimentul programelor informative și analitice, ceea ce atestă lipsa programelor culturale și educative.

În cadrul dezbaterilor publice, membrii CCA i-au recomandat reprezentantului întreprinderii „NOI SOLUȚII MEDIA” SRL operarea modificărilor necesare în actele prezentate.

Ca urmare a examinării cererii și în conformitate cu prevederile art. 23 al Codului audiovizualului nr. 260-XVI din 27.07.06, art. 18-20 ale Regulamentului cu privire la procedura și condițiile de eliberare a licențelor de emisie și autorizațiilor de retransmisie, **Consiliul Coordonator al Audiovizualului**

DECIDE:

Art. 1. A respinge cererea „NOI SOLUȚII MEDIA” SRL privind eliberarea licenței de emisie pentru studioul de televiziune „Moldnews TV”, al cărui serviciu de programe urma să fie retransmis prin rețelele de cablu din țară.

Art. 2. A elibera licență de emisie întreprinderii

„GURINEL MEDIA” SRL pentru studioul de televiziune „Gurinel TV”, al cărui serviciu de programe urmează a fi retransmis prin rețelele de cablu din țară.

Art. 3. A aproba Concepția generală a serviciului de programe pentru postul de televiziune „Gurinel TV”, după cum urmează:

Formatul de principiu și structura serviciului de programe:

B. 1. Formatul de principiu: post de televiziune pentru copii
B. 2. Structura programelor după surse de proveniență:

2.1 Producție autohtonă: 73 %

2.2 Producție proprie: 100 %

2.3 Producție retransmisă: 0 %

B. 3. Opere europene: 75 %

B. 4. Structura serviciului de programe pe tipuri de programe/emisiuni:

4.1 Programe informative și analitice: 5 %

4.2 Programe educaționale și culturale: 15 %

4.3 Filme: 25 %

4.4 Alte tipuri de programe: 55 %

Art. 4. Elementele bancare privind achitarea taxei pentru eliberarea licenței de emisie:

Consiliul Coordonator al Audiovizualului

Chișinău, str. Vlaicu Pircălab, 46

c/f: 1006601004024

TREZMD2X, Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat

c/d: 3359502

c/t: 440115101016102

Taxa pentru eliberarea licenței de emisie constituie 1250 de lei.

Art. 5. Controlul asupra executării prezentei decizii îl exercită Direcția expertiză și licențiere.

Art. 6. Prezenta decizie va fi publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web a CCA.

**PREȘEDINTELE
CONSILIULUI COORDONATOR
AL AUDIOVIZUALULUI**

Marian POCAZNOI

Nr. 155. Chișinău, 2 noiembrie 2012.

1694 DECIZIE**cu privire la eliberarea autorizației de retransmisie**

Prin cererea nr. 156 din 16 octombrie 2012, Firma de Producție și Comerț „ARAX-IMPEX” S.R.L. a solicitat CCA eliberarea autorizației de retransmisie pentru studioul TV cu emisie prin cablu „Zebra TV” din mun. Chișinău pentru următorul termen de activitate. La cerere a fost anexat setul necesar de documente.

Conform prevederilor art. 28, 29 și 40 din Codul audiovizualului nr. 260-XVI din 27.07.2006, Statutului CCA, art. 30-35 și 37 ale Regulamentului cu privire la procedura și condițiile de eliberare a licențelor de emisie și a autorizațiilor de retransmisie, aprobate prin Hotărârea nr. 433-XVI din 28.12.2006 a Parlamentului Republicii Moldova, și în temeiul actelor prezentate de către întreprinderea nominalizată, **Consiliul Coordonator al Audiovizualului**

DECIDE:

Art. 1. A elibera autorizație de retransmisie F.P.C. „ARAX-IMPEX” S.R.L. pentru studioul TV cu emisie prin cablu „Zebra TV” din mun. Chișinău.

Art. 2. A aproba oferta serviciilor de programe retransmise de către studioul TV cu emisie prin cablu „Zebra TV” din mun. Chișinău (Anexa nr. 1):

Pachetul social (20 canale): Moldova 1, Prime, Euro TV, TV 5, TV 7, Pro TV Chișinău, Canal 3, N 4, TVRi, CNL, Muzica TV, 2 Plus, Busuioc TV, Jurnal TV, Alt TV, Publika TV, Ru TV Moldova, Noroc TV, Boomerang (rom.) și Eurosport (rom.).

Pachetul de bază 1 (12 canale): Moldova 1, Prime, 2 Plus, RTVi, BBC World, Național TV, The Money Channel, TVRi, TRT-Turk, Arirang TV, Armenia 1 și Mediaset.

Pachetul de bază 2 (13 canale): Moldova 1, TV 7, Pro TV Chișinău, Euronews, TVH 2.0, TV Com, N 24, Belarus TV, UTR, Istimai, RAI Uno, CCTV News și Busuioc TV.

Pachetul de bază 3 (13 canale): Moldova 1, TVC-21, Jurnal TV, Ren TV, CNN, Rossia 24, Mir, Etno TV, France 24, TV Polonia, RAI 3, Noroc TV și CCTV – Russia.

Pachetul de bază 4 (13 canale): Moldova 1, Publika TV, Alt TV, Euro TV, Mega TV, Realitatea TV, Voice of America, Mynele TV, DW, Fashion TV, Eurosport (ro), Acasă Gold și BNT World.

Pachetul de bază 5 (13 canale): Moldova 1, Bravo, N 4, Canal 3, Tisa-1, Rusia Today, Nostalghia, TV-5 Monde, Favorit TV, CNL, News 24, Soiuz și Inter+.

**PREȘEDINTELE
CONSILIULUI COORDONATOR
AL AUDIOVIZUALULUI**

Nr. 156. Chișinău, 2 noiembrie 2012.

Pachetul Cognitiv Mini (10 canale): Discovery, NGC, Explorer Viasat, Animal Planet, History Viasat, Auto Plus, Zdorovoe TV, English Club, Moia Planeta și Kto esti Kto.

Pachetul Cognitiv Extra (14 canale): RBK, Discovery World, TLC, Discovery Science, Investigation Discovery, 365 Dnei, Ohota& Ribalka, Drive, Da Vinci, STV (TV Bulivar), Interesnoe TV, Kuhnea, Viasat Nature și Retro TV.

Pachetul Cinema (13 canale): Illuzion Plus, Diva Universal, Komedia TV, Russkii Illuzion, XXI, Nașe kino, TV 1000 RK, TV 1000, India TV, Acasă în Moldova, TV 1000 Action, Sarafan și Super TV.

Pachetul Cinema Mini pentru copii (4 canale): Nicke-lodeon, Detskii Mir/Teleclub, Minimax și Ulbka rebionka.

Pachetul Cinema Extra pentru copii (5 canale): Cartoon Network, Detskii, Disney Channel, Boomerang și Jim Jam.

Pachetul Muzică (13 canale): Muzica TV, MTV Europe, VH 1 Classic, A-One, Ru TV Moldova, Balkanika music TV, Fen TV, U TV, Folklor, Taraf, C Music, RUSong TV și Șanson (conform deciziei CCA nr. 114 din 06.11.2009).

Pachetul Sport Mini (4 canale): Eurosport, Jivi, Russkii extrim și Sport 2 (ru).

Pachetul Sport Extra (6 canale): Eurosport 2 (ro), ESPN Classic, Viasat Sport, Motors TV, Setanta Sport și Sport 1(ru).

Pachetul Erotic (3 canale): PlayBoy, Russkaia noci și Hustler TV.

Art. 3. Elementele bancare privind achitarea taxei pentru autorizația de retransmisie:

Consiliul Coordonator al Audiovizualului
Chișinău, str. Vlaicu Pircălab, 46

c/f: 1006601004024

TREZMD2X, Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat
c/d: 3359502

c/t: 440115101016102

Taxa pentru eliberarea autorizației de retransmisie constituie 2500 de lei.

Art. 4. Controlul asupra executării prezentei decizii îl exercită Direcția expertiză și licențiere și contabilul-șef.

Art. 5. Prezenta decizie va fi publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web a CCA.

Marian POCAZNOI

1695 DECIZIE**cu privire la reperfectarea condițiilor la autorizația de retransmisie**

S.C. „Răzintelcom” S.R.L., în calitatea sa de fondatoare a studioului TV prin cablu „Răz TV”, a solicitat CCA reperfectarea condițiilor la Autorizația de retransmisie seria AB, nr. 000147 din 21.07.2011, prin aprobarea ofertei serviciilor de programe retransmise.

Conform prevederilor art. 28 și 40 din Codul audiovizualului nr. 260-XVI din 27.07.2006, Statutului CCA, art. 36, alin. (2) al Regulamentului cu privire la procedura și condițiile de eliberare a licențelor de emisie și a autorizațiilor de retransmisie, aprobate prin Hotărârea nr. 433-XVI din 28.12.2006 a Parlamentului Republicii Moldova, și în temeiul actelor prezentate de către întreprinderea nominalizată, **Consiliul Coordonator al Audiovizualului**

DECIDE:

Art. 1. A reperfecta condițiile la Autorizația de retransmisie seria AB, nr. nr. 000147 din 21.07.2011, eliberată

S.C. „Răzintelcom” S.R.L., prin aprobarea ofertei serviciilor de programe retransmise (cu eliberarea unui formular nou: Anexa nr. 2 – 41 de canale) pentru studioul TV prin cablu „Răz TV” din satele Cigîrleni și Răzeni, r-nul Ialoveni: Moldova 1, 2 Plus, Prime, Orujie, Mega TV, Jurnal TV, Publika TV, Fenix, Favorit TV, 365 Dnei, Național TV, N 24, TVC 21, Muzica TV, Pro TV Chișinău, Euro TV, India TV, Mnogo TV, TV Com, Ren TV Moldova, Alt TV, 24 Tehno, TV 7, Bravo, N 4, Cartoon Network, Boomerang, Ohota&Ribalka, TV 1000 Action, Futbol, Moia Planeta, Kino Plus, Mir, Super

TV, Belarus TV, TV XXI, Dom Kino, RU TV Moldova, Canal 3, Acasă în Moldova și Acasă Gold.

Retransmisia canalelor Canal 3, Acasă în Moldova și Acasă Gold se va efectua doar după prezentarea contractelor respective.

Art. 2. Pentru reperfectarea condițiilor la autorizația de retransmisie S.C. „Răzintelcom” S.R.L. va achita o taxă în valoare de 250 de lei.

Art. 3. Oferta serviciilor de programe vechi a S.C. „Răzintelcom” S.R.L., este declarată nevalabilă.

Art. 4. Elementele bancare pentru reperfectarea condițiilor la autorizația de retransmisie:

Consiliul Coordonator al Audiovizualului

**PREȘEDINTELE
CONSILIULUI COORDONATOR
AL AUDIOVIZUALULUI**

Nr. 157. Chișinău, 2 noiembrie 2012.

1696 DECIZIE

**cu privire la aprobarea Concepției generale a serviciului
de programe pentru postul de radio „PRO FM CHIȘINĂU”**

ÎCS „PRO DIGITAL” SRL a solicitat CCA aprobarea noii concepții generale a serviciului de programe pentru postul de radio „PRO FM CHIȘINĂU”, la care a anexat Grila de emisie.

Formatul de principiu și structura serviciului de programe:

B. 1. Formatul de principiu: tematic, cu precizarea domeniului: divertisment

B. 2. Structura programelor după surse de proveniență:

2.1 Producție autohtonă (anterior – 55 %): 55 %

2.2 Producție proprie (anterior – 55 %): 55 %

2.3 Producție retransmisă (anterior – 45 %),

(„PRO TV” SRL din România/PRO FM) 45 %

B. 3. Opere europene (anterior – 70 %): 70 %

B. 4. Structura serviciului de programe pe tipuri de programe/emisiuni:

4.1 Programe informative și analitice
(anterior – 3 %): 0 %

**PREȘEDINTELE
CONSILIULUI COORDONATOR
AL AUDIOVIZUALULUI**

Nr. 158. Chișinău, 23 noiembrie 2012.

1697 DECIZIE

**cu privire la reperfectarea condițiilor autorizației
de retransmisie și a licențelor de emisie**

Prin cererea nr. 10/01 din 26 octombrie 2012, S.C. „STATUS MARKETING” S.R.L., deținătoarea Licenței de emisie seria AA, nr. 082872 din 23.05.12, pentru postul de televiziune „OTV”, solicită CCA reperfectarea licenței prin schimbarea adresei juridice din: MD-2072, str. Independenței nr. 30/4, ap. 20, mun. Chișinău, în: MD-2043, str. Grenoble, 193, of. 75, mun. Chișinău.

IPNA Compania „Teleradio-Moldova”, fondatoarea postului „Radio Moldova Tineret”, a solicitat CCA modificarea licenței de emisie prin înlocuirea frecvenței 104,0 MHz – Varnița cu frecvența 95,4 MHz – Varnița, pe motiv că prima este bruiată de o stație neautorizată din Tiraspol, drept temei constituind Avizul Ministerului Tehnologiei Informației și Comunicațiilor nr. 01/1703 din 18.10.2012, precum urmează:

Localitatea – Varnița (r-nul Anenii Noi), coordonate geografice – 46° N 51' 38'', 29° E 26' 05''; frecvența 95,2

mun. Chișinău, str. Vlaicu Pircălab nr. 46

c/f: 1006601004024

TREZMD2X, Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat
3359502/440115101016102

plata pentru reperfectarea condițiilor la autorizația de retransmisie.

Art. 5. Oferta serviciilor de programe vechi se păstrează în dosarul titularului.

Art. 6. Controlul asupra executării prezentei decizii îl exercită Direcția expertiză și licențiere și contabilul-șef.

Art. 7. Prezenta decizie va fi publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web a CCA.

Marian POCAZNOI

4.2 Programe educaționale și culturale

(anterior – 0 %): 6 %

4.3 Alte tipuri de programe (anterior – 97 %): 94 %

În conformitate cu prevederile art. 39-41 și 66 (8) din Codul audiovizualului nr. 260-XVI din 27.07.2006, Statutului CCA, Regulamentului cu privire la procedura și condițiile de eliberare a licențelor de emisie și a autorizațiilor de retransmisie, aprobate prin Hotărârea nr. 433-XVI din 28.12.2006 a Parlamentului Republicii Moldova, deciziilor CCA nr. 83 din 30.09.2008 și nr. 53 din 21.05.2009 și în temeiul actelor prezentate de către întreprinderea nominalizată, **Consiliul Coordonator al Audiovizualului**

DECIDE:

Art. 1. A aproba Concepția generală a serviciului de programe pentru postul de radio „PRO FM CHIȘINĂU”.

Art. 2. Controlul asupra executării prezentei decizii îl exercită Direcția monitorizare.

Art. 3. Prezenta decizie va fi publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web a CCA.

Marian POCAZNOI

CCA, art. 25 din Regulamentul cu privire la procedura și condițiile de eliberare a licențelor de emisie și a autorizațiilor de retransmisie, aprobate prin Hotărârea nr. 433-XVI din 28.12.2006 a Parlamentului Republicii Moldova, și în temeiul actelor prezentate, **Consiliul Coordonator al Audiovizualului**

DECIDE:

Art. 1. A reperfecta (cu eliberarea unui formular nou) Licența de emisie seria AA, nr. 082872 din 23.05.12, eliberată S.C. „STATUS MARKETING” S.R.L. pentru postul de televiziune „OTV”, prin schimbarea adresei juridice din: MD-2072, str. Independenței nr. 30/4, ap. 20, mun. Chișinău în: MD-2043, str. Grenoble, 193, of. 75, mun. Chișinău.

Licența de emisie seria AA, nr. 082872 din 23.05.12, este declarată nevalabilă.

Art. 2. A reperfecta (cu eliberarea unor condiții noi) condițiile la Licența de emisie seria AA, nr. 082885 din 11.09.12, eliberată IPNA Compania „Teleradio-Moldova” pentru postul „Radio Moldova Tineret”, prin înlocuirea frecvenței 104,0 MHz – Varnița cu frecvența 95,4 MHz – Varnița, cu următorii parametri tehnici: Localitatea – Varnița (r-nul Anenii Noi), coordonate geografice – 46° N 51' 38'', 29° E 26' 05'', frecvența 95,2 MHz, P.A.R. maximă – 25,0 dBW; polarizarea – verticală, înălțimea efectivă maximă a antenei – 177 m; clasa de emisie – 300KF8EHF.

Condițiile vechi la licența de emisie nominalizată sînt declarate nule.

Art. 3. A reperfecta (cu eliberarea unor condiții noi) condițiile la Autorizația de retransmisie seria AB, nr. 000145 din 18.05.2011, eliberată S.C. „TV-TRUC” S.R.L. pentru studioul TV prin cablu „PRUT” din or. Cahul, satele Roșu, Alexanderfeld, Burlacu, Giurgiulești din r-nul Cahul, prin excluderea localităților: Alexanderfeld, Burlacu și Giurgiulești.

**PREȘEDINTELE
CONSILIULUI COORDONATOR
AL AUDIOVIZUALULUI**

Nr. 159. Chișinău, 23 noiembrie 2012.

1698 DECIZIE**cu privire la retragerea autorizației de retransmisie**

La 18.03.2008, Consiliul Coordonator al Audiovizualului a acordat întreprinderii „STUDIO-L” S.R.L. Autorizația de retransmisie seria AB, nr. 000038, pentru studioul TV prin cablu „Studio-L” din or. Căușeni.

Prin cererea din 31.10.2012, directorul întreprinderii a solicitat CCA retragerea, începînd cu data de 31.12.2012, a Autorizației de retransmisie seria AB, nr. 000038 din 18.03.2008.

În conformitate cu prevederile art. 28, 39-41 din Codul audiovizualului nr. 260-XVI din 27.07.2006, Statutului CCA, art. 38 din Regulamentul cu privire la procedura și condițiile de eliberare a licențelor de emisie și a autorizațiilor de retransmisie, aprobate prin Hotărârea nr. 433-XVI din 28.12.2006 a Parlamentului Republicii Moldova, și în temeiul actelor prezentate, **Consiliul Coordonator al Audiovizualului**

**PREȘEDINTELE
CONSILIULUI COORDONATOR
AL AUDIOVIZUALULUI**

Nr. 160. Chișinău, 23 noiembrie 2012.

Condițiile vechi la Autorizația de retransmisie seria AB, nr. 000145 din 18.05.2011, și ofertele serviciilor de programe pentru localitățile: Alexanderfeld, Burlacu și Giurgiulești sînt declarate nevalabile.

Art. 4. Pentru reperfectarea condițiilor la autorizația de retransmisie și pentru reperfectarea licenței de emisie, S.C. „TV-TRUC” S.R.L. S.C., „STATUS MARKETING” S.R.L. și IPNA Compania „Teleradio-Moldova” vor achita o taxă în valoare de 250 de lei.

Art. 5. Elementele bancare pentru reperfectarea condițiilor la autorizația de retransmisie și a licenței de emisie:

Consiliul Coordonator al Audiovizualului
mun. Chișinău, str. Vlaicu Pircălab nr. 46
c/f: 1006601004024

TREZMD2X, Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat
3359502/440115101016102

plata pentru reperfectarea condițiilor la autorizația de retransmisie

plata pentru reperfectarea licenței de emisie.

Art. 6. Licența de emisie seria AA, nr. 082872 din 23.05.12, eliberată S.C. „STATUS MARKETING” S.R.L., condițiile vechi la Autorizația de retransmisie seria AB, nr. 000145 din 18.05.2011, eliberate S.C. „TV-TRUC” S.R.L., și ofertele serviciilor de programe pentru localitățile: Alexanderfeld, Burlacu și Giurgiulești din r-nul Cahul, și condițiile Licenței de emisie seria AA, nr. 082885 din 11.09.12, eliberată IPNA Compania „Teleradio-Moldova” pentru postul „Radio Moldova Tineret”, vor fi păstrate în dosarele titularilor.

Art. 7. Modificările respective vor fi introduse în Registrul de licențiere.

Art. 8. Controlul asupra executării prezentei decizii îl exercită Direcția expertiză și licențiere și contabilul-șef.

Art. 9. Prezenta decizie va fi publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web a CCA.

Marian POCAZNOI

DECIDE:

Art. 1. A retrage, începînd cu data de 31.12.2012, Autorizația de retransmisie seria AB, nr. 000038 din 18.03.2008, eliberată întreprinderii „STUDIO-L” S.R.L. pentru studioul TV prin cablu „Studio-L” din or. Căușeni.

Art. 2. Autorizația de retransmisie seria AB, nr. 000038 din 18.03.2008, eliberată întreprinderii „STUDIO-L” S.R.L. pentru studioul TV prin cablu „Studio-L” din or. Căușeni, este declarată nevalabilă începînd cu data de 31.12.2012.

Art. 3. Modificarea respectivă va fi introdusă în Registrul de licențiere.

Art. 4. Controlul asupra executării prezentei decizii îl exercită Direcția expertiză și licențiere.

Art. 5. Prezenta decizie va fi publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web a CCA.

Marian POCAZNOI

1699 DECIZIE**cu privire la cesiunea frecvenței 104,1 MHz – Cărpineni**

AO „Info-Mingir”, fondatoarea postului „Radio Hîncești Regional”, a solicitat CCA cesiunea frecvenței 104,1 MHz – Cărpineni către „Radio Plai” SRL pentru postul „Radio Plai” și reperfectarea Licenței de emisie prin excluderea acesteia din raza de emisie a postului respectiv.

AO „Info-Mingir” garantează punerea la dispoziția cesionarului a echipamentului și a utilajului tehnic necesar difuzării serviciului de programe pe frecvența nominalizată, iar cesionarul își asumă toate obligațiile ce decurg din licența de emisie.

În conformitate cu prevederile art. 26, 27 și 39-41 ale Codului audiovizualului nr. 260-XVI din 27.07.2006, Statutului CCA, art. 25, 28 ale Regulamentului cu privire la procedura și condițiile de eliberare a licențelor de emisie și a autorizațiilor de retransmisie, aprobate prin Hotărîrea nr. 433-XVI din 28.12.2006 a Parlamentului Republicii Moldova, și a actelor prezentate de către întreprinderile nominalizate,

Consiliul Coordonator al Audiovizualului

DECIDE:

Art. 1. A aproba cererea AO „Info-Mingir” privind cesiunea frecvenței 104,1 MHz – Cărpineni către „Radio Plai” SRL pentru postul „Radio Plai” și reperfectarea Licenței de emisie prin excluderea acesteia din raza de emisie a postului respectiv.

Art. 2. A aproba cererea „Radio Plai” SRL privind reperfectarea condițiilor la Licența de emisie (cu eliberarea unui formular nou) ca urmare a cesionării frecvenței 104,1 MHz – Cărpineni pentru postul „Radio Plai”.

Art. 3. A aproba Concepția generală a serviciului de programe pentru postul „Radio Plai”, după cum urmează:

Formatul de principiu și structura serviciului de programe:

- B. 1. Formatul de principiu: Generalist
B. 2. Structura programelor după surse de proveniență:
2.1 Producție autohtonă:	40 %
2.2 Producție proprie:	100 %
2.3 Producție retransmisă:	0 %
B. 3. Opere europene:	65 %
B. 4. Structura serviciului de programe pe tipuri de programe/emisiuni:	
4.1 Programe informative și analitice:	6 %
4.2 Programe educaționale și culturale:	2 %
4.3 Alte tipuri de programe:	92 %

Art. 4. Pentru reperfectarea condițiilor la licențele de emisie, AO „Info-Mingir” și „Radio Plai” SRL vor achita o taxă în valoare de 250 de lei.

Art. 5. Elementele bancare privind achitarea taxei pentru reperfectarea licenței de emisie:

Consiliul Coordonator al Audiovizualului

Chișinău, str. Vlaicu Pircălab, 46

c/f: 1006601004024

TREZMD2X, Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat

c/d: 3359502

c/t: 440115101016102

Plata pentru reperfectarea licenței de emisie.

Art. 6. Controlul asupra executării prezentei decizii îl exercită Direcția expertiză și licențiere și contabil-sef.

Art. 7. Prezenta decizie va fi publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web a CCA.

Marian POCAZNOI

PREȘEDINTELE**CONSILIULUI COORDONATOR****AL AUDIOVIZUALULUI**

Nr. 161. Chișinău, 23 noiembrie 2012.

1700 DECIZIE**cu privire la nevalorificarea frecvenței 92,10 MHz –
Leova și retragerea licenței de emisie prin satelit
pentru „TV 10”**

Consiliul Coordonator al Audiovizualului a eliberat prin cesiune Casei Editoriale „Independent Media” SRL Licența de emisie seria AA, nr. 073700 din 11.02.10, pentru postul de radio „AQUARELLE-FM”. Frecvența 92,10 MHz – Leova nu a fost valorificată în termenul legal.

Prin Decizia CCA nr. 143 din 05.10.12, întreprinderea nominalizată a fost avertizată public. Prin cererea nr. 92 din 19 noiembrie 2012, Casa Editorială „Independent Media” SRL a solicitat excluderea frecvenței 92,10 MHz – Leova din licența de emisie.

Pentru aceleași derogări, prin Decizia CCA nr. 143 din 05.10.12 AO „Inițiativa pentru o nouă Europă”, titulara postului cu emisie prin satelit „TV 10”, a fost avertizată public. La 2 noiembrie 2012, prin cererea nr. 3, întreprinderea nominalizată a solicitat retragerea Licenței de emisie seria AA, nr. 082552 din 15.10.10.

În conformitate cu prevederile art. 31 alin. (2), art. 38 din Codul audiovizualului nr. 260-XVI din 27.07.2006, art. 39 (1) din Regulamentul cu privire la procedura și condițiile de eliberare a licențelor de emisie și a autorizațiilor de retransmisie, Statutului CCA, aprobat prin Hotărîrea nr. 433-XVI din 28.12.2006 a Parlamentului Republicii Moldova,

Consiliul Coordonator al Audiovizualului

PREȘEDINTELE**CONSILIULUI COORDONATOR****AL AUDIOVIZUALULUI**

Nr. 162. Chișinău, 23 noiembrie 2012.

DECIDE:

Art. 1. A reperfecta Licența de emisie seria AA, nr. 073700 din 11.02.10, eliberată Casei Editoriale „Independent Media” SRL pentru postul de radio „AQUARELLE-FM”, prin excluderea frecvenței 92,10 MHz – Leova.

Modificarea respectivă va fi introdusă în Registrul de licențiere.

Frecvența disponibilizată se anunță în concurs.

Art. 2. A retrage Licența de emisie seria AA, nr. 082552 din 15.10.10, eliberată AO „Inițiativa pentru o nouă Europă” pentru postul de televiziune cu emisie prin satelit „TV 10”.

Art. 3. Licența de emisie seria AA, nr. 082552 din 15.10.10, eliberată AO „Inițiativa pentru o nouă Europă” pentru postul de televiziune cu emisie prin satelit „TV 10”, este declarată nevalabilă.

Modificarea respectivă va fi introdusă în Registrul de licențiere.

Dosarul postului de televiziune nominalizat va fi transmis în arhivă.

Art. 4. Controlul asupra executării prezentei decizii îl exercită Direcția expertiză și licențiere.

Art. 5. Prezenta decizie va fi publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web a CCA.

Marian POCAZNOI

Acte ale Inspectoratului Fiscal Principal de Stat**1701 O R D I N**

privind aprobarea formularelor tipizate ale Dării de seamă pe taxele locale (Forma TL 13) și Dării de seamă pe taxele locale (Forma TL APL 13), precum și a instrucțiunilor privind modul de completare a acestora

Întru executarea prevederilor Titlului VII și art. 187 și 188 din Codul fiscal nr. 1163-XIII din 24 aprilie 1997, precum și întru simplificarea procedurii de declarare de către contribuabili și organele împuternicite de către autoritatea administrației publice locale a obligațiilor ce țin de taxele locale,

ORDON:

1. A aproba:

1) Formularul tipizat al Dării de seamă pe taxele locale (Forma TL 13), conform anexei nr. 1 la prezentul ordin;

2) Instrucțiunea privind modul de întocmire și prezentare a Dării de seamă pe taxele locale (Forma TL 13), conform anexei nr. 2 la prezentul ordin;

3) Formularul tipizat al Dării de seamă pe taxele locale (Forma TL APL 13), conform anexei nr. 3 la prezentul ordin;

4) Instrucțiunea privind modul de întocmire și prezentare a Dării de seamă pe taxele locale (Forma TL APL 13), conform anexei nr. 4 la prezentul ordin;

2. Darea de seamă pe taxele locale (Forma TL 13) se va prezenta Inspectoratului fiscal de stat teritorial de către contribuabilii – subiecți ai impunerii cu taxele locale specificate la art. 289 alin. (2) lit. a) – exceptând gospodăriile țărănești (de fermier), b), c), d) e), f), g), h), i), j) și q) din Codul fiscal.

3. Darea de seamă pe taxele locale (Forma TL APL 13) se va prezenta Inspectoratului fiscal de stat teritorial de către organele împuternicite de autoritățile administrației publice locale care au responsabilități de calculare a taxelor locale specificate la art. 289 alin. (2) lit. a) – în partea ce ține de gospodăriile țărănești (de fermier), k), n), o) și p) din Codul fiscal.

4. Darea de seamă pe taxele locale (Forma TL 13) și Darea de seamă pe taxele locale (Forma TL APL 13) se prezintă începând cu perioadele fiscale corespunzătoare anului 2013.

5. În vederea asigurării prezentării de către organele

împuternicite de autoritățile administrației publice locale a informațiilor cu privire la taxa de parcaj și taxa pentru unitățile stradale de comerț și/sau de prestare a serviciilor într-un singur termen, a stabili obligativitatea includerii acestor informații în Darea de seamă pe taxele locale (Forma TL APL 13), care va fi prezentată Inspectoratului fiscal de stat teritorial lunar, până la finele lunii următoare lunii gestionare.

6. La data intrării în vigoare a prezentului ordin a abroga:

1) Ordinul IFPS nr. 21 din 2 februarie 2006 "Privind aprobarea formularelor tipizate a dărilor de seamă pe taxele locale";

2) Ordinul IFPS nr. 79 din 28 aprilie 2006 "Privind aprobarea Instrucțiunii despre modul de întocmire și prezentare a dărilor de seamă fiscale pe taxele locale prevăzute de Titlul VII al Codului fiscal".

3) Ordinul IFPS nr. 22 din 31 ianuarie 2009 "Privind aprobarea Dării de seamă la taxa pentru parcare și Instrucțiunii privind modul de completare și de prezentare a acesteia";

4) Subpunctele 1)-6) și 9)-10 ale punctului 1 și punctul 2 din Ordinul IFPS nr. 175 din 28.03.2012 „Privind aprobarea unor formulare de dări de seamă aferente taxelor locale”.

7. Prezentul ordin intră în vigoare cu începere de la 1 ianuarie 2013.

8. Direcția gestionarea documentelor și arhivare va aduce prezentul ordin la cunoștința tuturor Inspectoratelor fiscale de stat teritoriale care, la rîndul lor, vor informa contribuabilii, autoritățile administrației publice locale și organele împuternicite de către autoritățile administrației publice locale de colectarea unor taxe locale și îi vor asigura gratuit cu formularele Dării de seamă pe taxele locale (Forma TL 13) și, după caz, ale Dării de seamă pe taxele locale (Forma TL APL 13).

9. Direcția juridică va asigura publicarea prezentului ordin în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

**ȘEFUL INSPECTORATULUI
FISCAL PRINCIPAL DE STAT**

Nr. 1603. Chișinău, 20 decembrie 2012.

Nicolae VICOL

Anexa nr. 1 la Ordinul IFPS/
Приложение № 1 к приказу ГТНИ
nr. /№ 1603 din/от 20 decembrie/декабря 2012

Forma TL 13

Pentru uz intern SF/
Для служебного пользования

Codul fiscal al contribuabilului/ _____
Фискальный код налогоплательщика

Denumirea contribuabilului/ _____
Наименование налогоплательщика

Codul localității (CUATM)/ _____
Код местности

Inspectoratul fiscal de stat / _____
Государственная налоговая инспекция

Codul activității de bază conform CAEM/ _____
Код основного вида деятельности согласно КЭДМ

Data prezentării dării de seamă/ Дата представления отчета _____

Perioada fiscală /Налоговый период _____

**DAREA DE SEAMĂ PE TAXELE LOCALE/
ОТЧЕТ ПО МЕСТНЫМ СБОРАМ**

Nr. d/o/ № n/n	Clasificarea bugetară/ Счёт бюджетной классифика- ции	Denumirea taxei/ Наименование сбора	Baza impozabilă a obiectului impunerii (se indică în expresie cantitativă sau, după caz, bănească)/ Налогооблагаемая база объекта налогообложения (указывается в количественном или, по случаю, в денежном выражении)		Cota (lei, %)/ Ставка (лей; %)	Suma taxei calculate (lei) (col. 5 x col.6)/ Исчисленная сумма сбора (лей) (сп.5 x сп.6)	Suma facilităților fiscale acordate (lei) / Сумма налоговых льгот, предоставленных (лей)		Suma taxei către plată (lei) (col. 7 – col. 8)/ Сумма сбора к уплате (лей) (сп.7 – сп.8)
			Unitatea de măsură/ Единица измерения	Numărul, suma/ Количество, сумма			Total/ Всего	Inclusiv de către autorit. admin. pub. locale/ В том числе местными органами публичного управления	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	122/28	Taxa pentru amenajarea teritoriului /Сбор на благоустройство территорий	Numărul/ Количество						
2.	115/56	Taxa de organizare a licitațiilor și loteriilor pe teritoriul unității administrativ-teritoriale /Сбор за организацию аукционов и лотерей в пределах административно-территориальной единицы	Lei/лей						
3.	115/41	Taxa de plasare (amplasare) a publicității (reclamei)/Сбор за размещение рекламы	Lei/лей						
4.	122/32	Taxa de aplicare a simbolicii locale /Сбор за использование местной символики	Lei/лей						
5.	122/30	Taxa pentru unitățile comerciale și/sau de prestări servicii de deservire socială /Сбор за объекты торговли и/или объекты по оказанию социальных услуг	Numărul de unități/ Количество объектов						
6.	122/27	Taxa de piață /Рыночный сбор	Numărul de m ² / Количество кв.м.						
7.	122/29	Taxa pentru cazare /Сбор за временное проживание	Lei/лей						
8.	115/42	Taxa balneară /Курортный сбор	Lei/лей						
9.	115/39	Taxa pentru prestarea serviciilor de transport auto de călători pe teritoriul municipiilor, orașelor și satelor (comunelor)/Сбор за предоставление услуг по автомобильной перевозке пассажиров	Numărul de unități/ Количество объектов						
10.	122/34	Taxa pentru parcare /Сбор за парковку автотранспорта	Numărul de m ² / Количество кв.м.						
11.	122/69	Taxa pentru dispozitivele publicitare /Сбор за рекламные устройства	Numărul de m ² / Количество кв.м.						
Total pe taxele locale/Итого по местным сборам			X	X	X				

Suma de control/ _____
Контрольная сумма Suma taxei col. 10/ сумма сбора сп.10

Ne asumăm răspunderea prevăzută de legislație pentru întocmirea incompletă și/sau neconformă a dării de seamă/
Несем ответственность, предусмотренную законодательством за неполное и/или ненадлежащее оформление отчёта

Conducător/ Руководитель _____

Contabil-șef /Главный бухгалтер _____

Anexă pe/ Приложение на _____ file/ листах

L.Ș.

ANEXĂ LA DAREA DE SEAMĂ PE TAXELE LOCALE (FORMA TL 13) PRIVIND SUMELE CALCULATE PE SUBDIVIZIUNI/
 Приложение к Отчету по местным сборам (Forma TL 13) в части сумм, исчисленных по подразделениям

 Codul fiscal al contribuabilului /
 Фискальный код налогоплательщика _____

 Denumirea contribuabilului /
 Наименование налогоплательщика _____

Nr. d/o/ № п/п	Clasificarea bugetară/ Счет бюджетной классифика- ции	Codul subdivi- ziunii/ Код подраз- деления	Codul localității / Код местнос- ти	Denumirea taxei/Наименование сбора	Baza impozabilă a obiectului impunerii (se indică în expresie cantitativă sau, după caz, bănească)/ Налогооблагаемая база объекта налогообложения (указывается в количественном или, по случаю, в денежном выражении)		Cota/ Ставка	Suma taxei calculate (lei)/ Исчисленная сумма сбора (lei)	Suma facilităților fiscale acordate (lei) / Сумма налоговых льгот предоставленных (lei)		Suma taxei către plată (lei)/ Сумма сбора к уплате (lei)
					Unitatea de măsură/ Единица измерения	Numărul, suma, Количество, сумма			Total/ Всего	Inclusiv de către autorit. admin. pub. locale/ В том числе местными органами публичного управления	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.	122/28	x	x	Taxa pentru amenajarea teritoriului, total, inclusiv pe UAT: /Сбор на благоустройство территорий, всего, в том числе по АТЕ:	Numărul/ Количество						
1.1	x			x	x						
1.2	x			x	x						
1.3	x			x	x						
1.4	x			x	x						
1.5	x			x	x						
1.6	x			x	x						
1.7	x			x	x						
1.8	x			x	x						
2.	115/56	x	x	Taxa de organizare a licitațiilor și loterilor pe teritoriul unității administrativ-teritoriale, total, inclusiv pe UAT: /Сбор за организацию аукционов и лотерей в пределах административно- территориальной единицы, всего, в том числе по АТЕ:	Lei/lei						
2.1	x			x	x						
2.2	x			x	x						
2.3	x			x	x						
2.4	x			x	x						
2.5	x			x	x						
2.6	x			x	x						
2.7	x			x	x						
2.8	x			x	x						
3.	115/41	x	x	Taxa de plasare (amplasare) a publicității (reclamei), total, inclusiv pe UAT: /Сбор за размещение рекламы, всего, в том числе по АТЕ:	Lei/lei						
3.1	x			x	x						
3.2	x			x	x						
3.3	x			x	x						
3.4	x			x	x						
3.5	x			x	x						
3.6	x			x	x						
3.7	x			x	x						
3.8	x			x	x						
4.	122/32	x	x	Taxa de aplicare a simbolicii locale, total, inclusiv pe UAT: /Сбор за использование местной символики всего, в том числе по АТЕ:	Lei/lei						
4.1	x			x	x						
4.2	x			x	x						
4.3	x			x	x						
4.4	x			x	x						
4.5	x			x	x						
4.6	x			x	x						
4.7	x			x	x						
4.8	x			x	x						
5.	122/30	x	x	Taxa pentru unitățile comerciale și/sau de prestări servicii de deservire socială, total, inclusiv pe UAT: /Сбор за объекты торговли и/или объекты по оказанию социальных услуг, всего, в том числе по АТЕ:	Numărul de unități/ Количество объектов						
5.1	x			x	x						
5.2	x			x	x						
5.3	x			x	x						
5.4	x			x	x						
5.5	x			x	x						

5.6	x			x	x						
5.7	x			x	x						
5.8	x			x	x						
6.	122/27	x	x	Taxa de piață, total, inclusiv pe UAT:/ Рыночный сбор, всего, в том числе по АТЕ:	Numărul de m ² / количество кв.м.						
6.1	x			x	x						
6.2	x			x	x						
6.3	x			x	x						
6.4	x			x	x						
6.5	x			x	x						
6.6	x			x	x						
6.7	x			x	x						
6.8	x			x	x						
7.	122/29	x	x	Taxa pentru cazare, total, inclusiv pe UAT:/ Сбор за временное проживание, всего, в том числе по АТЕ:	Lei/лей						
7.1	x			x	x						
7.2	x			x	x						
7.3	x			x	x						
7.4	x			x	x						
7.5	x			x	x						
7.6	x			x	x						
7.7	x			x	x						
7.8	x			x	x						
8.	115/42	x	x	Taxa balneară, total, inclusiv pe UAT:/ Курортный сбор, всего, в том числе по АТЕ:	Lei/лей						
8.1	x			x	x						
8.2	x			x	x						
8.3	x			x	x						
8.4	x			x	x						
8.5	x			x	x						
8.6	x			x	x						
8.7	x			x	x						
8.8	x			x	x						

9.	115/39	x	x	Taxa pentru prestarea serviciilor de transport auto de călători pe teritoriul municipiilor, orașelor și satelor (comunelor), total, inclusiv pe UAT:/ Сбор за предоставление услуг по автомобильной перевозке пассажиров, всего, в том числе по АТЕ:	Numărul de unități/ Количество объектов						
9.1	x			x	x						
9.2	x			x	x						
9.3	x			x	x						
9.4	x			x	x						
9.5	x			x	x						
9.6	x			x	x						
9.7	x			x	x						
9.8	x			x	x						
10.	122/34	x	x	Taxa pentru parcare, total, inclusiv pe UAT:/ Сбор за парковку автотранспорта, всего, в том числе по АТЕ:	Numărul de m ² / количество кв.м.						
10.1	x			x	x						
10.2	x			x	x						
10.3	x			x	x						
10.4	x			x	x						
10.5	x			x	x						
10.6	x			x	x						
10.7	x			x	x						
10.8	x			x	x						
11.	122/69	x	x	Taxa pentru dispozitivele publicitare total, inclusiv pe UAT:/ Сбор за рекламные устройства всего, в том числе по АТЕ:	Numărul de m ² / количество кв.м.						
11.1	x			x	x						
11.2	x			x	x						
11.3	x			x	x						
11.4	x			x	x						
11.5	x			x	x						
11.6	x			x	x						
11.7	x			x	x						
11.8	x			x	x						
Total pe taxe locale/Итого по местным сборам					X	X	X				

Anexa nr. 2 la Ordinul IFPS/
Приложение № 2 к приказу ГГНИ
nr. /№ 1603 din/от 20 decembrie/декабря 2012

INSTRUCȚIUNE**privind modul de întocmire și prezentare a Dării de seamă pe taxele locale (Forma TL 13)****I. Aspecte generale**

1. Darea de seamă pe taxele locale (Forma TL 13) se prezintă de către subiecții impunerii cu taxele locale specificate la art. 289 alin. (2) lit. a) – cu excepția gospodăriilor țărănești (de fermier), b), c), d), e), f) g) h) i), j) și q) al Codului fiscal, care au responsabilități de prezentare a dărilor de seamă aferente acestor taxe.

2. Darea de seamă pe taxele locale (Forma TL 13) constă din Darea de seamă propriu-zisă și o Anexă la Darea de seamă.

3. În Anexa la Darea de seamă pe taxele locale (Forma TL 13) sînt prevăzute cîte 8 rînduri pentru fiecare taxă în parte, ce urmează a fi completate cu informații pe fiecare subdiviziune a întreprinderii în cadrul căreia se identifică obiecte impozabile cu taxa locală respectivă. În caz de necesitate, numărul de rînduri poate fi majorat.

4. Subiecții impunerii cu taxele locale care au responsabilități de prezentare a dărilor de seamă aferente taxelor locale și nu dispun de subdiviziuni și/sau de obiecte impozabile amplasate în afara unității administrativ-teritoriale în care se află sediul lor (adresa juridică) vor completa doar Darea de seamă - propriu-zisă.

5. Subiecții impunerii care dispun de subdiviziuni și/sau obiecte ale impunerii amplasate în localități diferite, vor completa inițial Anexa la Darea de seamă pe taxele locale (Forma TL 13) și doar ulterior - Darea de seamă - propriu-zisă.

6. Darea de seamă pe taxele locale (Forma TL 13) se prezintă și de către contribuabilii care beneficiază de scutiri la plata taxelor locale și suma către plată este egală cu zero.

7. Darea de seamă pe taxele locale (Forma TL 13) nu se prezintă de către contribuabilii care nu dispun de obiecte ale impunerii sau dacă pentru obiectele impunerii existente taxa respectivă nu a fost stabilită de către autoritatea administrației publice locale.

8. Pentru calcularea obligațiilor aferente taxelor locale se aplică cotele de impunere stabilite de către autoritățile administrației publice locale de la locul amplasării obiectelor impunerii (bazei impozabile).

9. În Darea de seamă pe taxele locale (Forma TL 13) contribuabilul, în mod obligatoriu, trebuie să indice:

1) codul fiscal al contribuabilului;

2) denumirea contribuabilului;

3) codul localității (CUATM) a întreprinderii de bază – cod unic de identificare (4 semne) conform Clasificatorului unităților administrativ-teritoriale al Republicii Moldova (CUATM) aprobat prin Hotărîrea Departamentului „Moldova-Standard” nr.1398-ST din 03.09.2003;

4) inspectoratul fiscal de stat teritorial în raza căruia este înregistrată întreprinderea de bază;

5) data prezentării dării de seamă (data prezentării Inspectoratului fiscal de stat teritorial);

6) perioada fiscală - Darea de seamă pe taxele locale (Forma TL 13) se prezintă trimestrial pînă în ultima zi a lunii următoare trimestrului de gestiune. Perioada fiscală se completează cu un cod, care are următoarea structură: P/N/AAAA (unde P – este codul perioadei fiscale care obține valoarea T; N – numărul trimestrului; AAAA – anul. Spre exemplu, pentru trimestrul I al anului 2013 codul perioadei fiscale va avea următoarea structură – T/01/2013);

7) codul activității de bază pentru perioada fiscală, determinat potrivit CAEM, aprobat prin Hotărîrea Departamentului „Moldova-Standard” nr. 694-ST din 9 februarie 2000, conform regulilor generale de determinare a activității de bază prin metoda ”de sus în jos”;

8) semnăturile autentificate prin ștampilă a persoanelor

responsabile – conducătorul și contabilul-șef.

II. Completarea tabelului Dării de seamă pe taxele locale (Forma TL 13)

10. În tabelul Dării de seamă privind taxele locale (Forma TL 13) se indică:

1) în col.1 – numerele de ordine ale taxelor locale;

2) în col.2 – conturile clasificăției bugetare la care urmează a fi achitate taxele locale;

3) în col. 3 – denumirea taxelor locale, prevăzute de titlul VII al Codului fiscal;

4) în col. 4 - unitățile de măsură în care se estimează baza impozabilă pentru taxa respectivă;

5) în col. 5 - baza impozabilă în expresie numerică (cantitativă sau, după caz, bănească – reieșind din modul stabilit în col. 3 din Anexa la titlul VII al Codului fiscal), în total pe toate subdiviziunile și/sau obiectele impozabile ale contribuabilului. Baza impozabilă se va determina conform col. 2 din Anexa la titlul VII al Codului fiscal.

Indicatorii din col. 5 rîndurile 1-11 al Dării de seamă pe taxele locale (Forma TL 13) urmează să coincidă cu indicatorii col. 7 rîndurile 1-11 al Anexei la Darea de seamă pe taxele locale (Forma TL 13);

6) în col. 6 - cota taxei stabilită de autoritatea administrației publice locale de la locul amplasării obiectului impozabil (se indică în lei sau, după caz, în %). Coloana respectivă se completează doar în cazurile în care contribuabilul nu dispune de subdiviziuni (obiecte ale impunerii), amplasate în alte unități administrativ-teritoriale sau în cazurile în care cotele stabilite ale taxei în unitățile administrativ-teritoriale sînt identice. În celelalte cazuri, inclusiv și în cazurile în care contribuabilul nu dispune de subdiviziuni, însă cota taxei pentru obiectele impunerii amplasate în aceeași unitate administrativ-teritorială este diferită, coloana respectivă nu se completează.

Indicatorii din col. 6 rîndurile 1-11 al Dării de seamă pe taxele locale (Forma TL 13) urmează să coincidă cu indicatorii col. 8 rîndurile 1-11 al Anexei la Darea de seamă pe taxele locale (Forma TL 13);

7) în col. 7 – suma taxei obținute în rezultatul înmulțirii indicelui din col. 5 cu cota taxei indicate în col. 6. Pentru situațiile în care în col. 6 nu se indică cota taxei, în col. 7 se înscrie suma taxei calculate pe toate subdiviziunile (obiectele impunerii) contribuabilului (se indică în lei).

Indicatorii din col. 7 rîndurile 1-11 al Dării de seamă pe taxele locale (Forma TL 13) urmează să coincidă cu indicatorii col. 9 rîndurile 1-11 al Anexei la Darea de seamă pe taxele locale (Forma TL 13);

8) în col. 8 - suma totală a facilităților fiscale acordate conform prevederilor art. 295 al Codului fiscal și de către autoritățile administrației publice locale - conform prevederilor art. 296 al Codului fiscal (se indică în lei).

Indicatorii din col. 8 rîndurile 1-11 al Dării de seamă pe taxele locale (Forma TL 13) urmează să coincidă cu indicatorii col. 10 rîndurile 1-11 al Anexei la Darea de seamă pe taxele locale (Forma TL 13);

9) în col. 9 – suma facilităților fiscale acordate exclusiv de către autoritatea administrației publice locale conform prevederilor art. 296 al Codului fiscal (se indică în lei);

Indicatorii din col. 9 rîndurile 1-11 al Dării de seamă pe taxele locale (Forma TL 13) urmează să coincidă cu indicatorii col. 11 rîndurile 1-11 al Anexei la Darea de seamă pe taxele locale (Forma TL 13);

10) în col. 10 - suma taxei către plată obținută în rezultatul scăderii din suma taxei calculate (col. 7) a sumei totale a facilităților fiscale acordate (col. 8) (se indică în lei).

Indicatorii din col. 10 rîndurile 1-11 al Dării de seamă pe taxele locale (Forma TL 13) urmează să coincidă cu

indicatorii col. 12 rîndurile 1-11 al Anexei la Darea de seamă pe taxele locale (Forma TL 13);

11) în rîndul „Total pe taxele locale” – suma valorilor pe fiecare coloană (se indică în lei). Verificarea corectitudinii perfectării Dării de seamă pe taxele locale (Forma TL 13) se efectuează astfel: suma indicată în col. 10 a rîndului „Total pe taxele locale” urmează să coincidă cu suma determinată conform algoritmului: rîndul „Total pe taxele locale” (col. 7-col. 8);

12) suma de control reprezintă suma indicatorului din col. 10 a rîndului „Total pe taxele locale”.

Remarcă: În tabelul dării de seamă indicii se reflectă pentru perioada gestionară (fără cumulare anuală).

III. Completarea Anexei la Darea de seamă pe taxele locale (Forma TL 13)

11. Contribuabilul care dispune de subdiviziuni este obligat să completeze Anexa la Darea de seamă pe taxele locale (Forma TL 13). În cazul fiecărei taxe locale, pînă la completarea rîndurilor 1-11 din Anexă, este necesar de a completa rîndurile corespunzătoare numerelor cu indici, în care urmează să se reflecte informația pe fiecare din subdiviziunile contribuabilului - corespunzător codurilor subdiviziunilor și codurilor localităților. Doar ulterior completării informațiilor corespunzătoare subdiviziunilor, contribuabilul va determina suma indicatorilor pe fiecare taxă locală.

12. În Anexa la Darea de seamă pe taxele locale (Forma TL 13) se indică:

1) în col. 1 – numerele de ordine ale taxelor locale;

2) în col. 2 – conturile clasificăției bugetare la care urmează a fi achitate taxele locale;

3) în col. 3 – codul subdiviziunii. Codul subdiviziunii – cod atribuit de către organele fiscale de stat agenților economici care au în componența lor subdiviziuni (cel puțin o subdiviziune) și/sau obiecte impozabile în subordinea subdiviziunilor (conform ordinului Inspectoratului Fiscal Principal de Stat nr. 222 din 13 decembrie 2004 și publicat în Monitorul Oficial nr. 233-236 din 17 decembrie 2004);

4) în col. 4 – codul localității – cod unic de identificare (4 semne) conform Clasificatorului unităților administrativ-teritoriale al Republicii Moldova (CUATM) aprobat prin Hotărîrea Departamentului „Moldova-Standard” nr.1398-ST din 03.09.2003;

5) în col. 5 – denumirea taxelor locale, prevăzute de titlul VII al Codului fiscal;

6) în col. 6 – unitățile de măsură în care se estimează baza impozabilă pentru taxa respectivă;

în col. 7 – baza impozabilă în expresie numerică (cantitativă sau, după caz, bănească – reiesind din modul stabilit în col. 3 din Anexa la titlul VII al Codului fiscal), în total pe toate subdiviziunile și/sau obiectele impozabile ale contribuabilului. Baza impozabilă se va determina conform col. 2 din Anexa la titlul VII din Codul fiscal;

7) în col. 8 – cota taxei stabilită de autoritatea administrației publice locale de la locul amplasării obiectului impozabil (se indică în lei sau, după caz, în %). În cazurile în care cota taxei pentru obiectele impunerii amplasate în aceeași unitate administrativ-teritorială este diferită, coloana respectivă nu se completează;

9) în col. 9 – suma taxei obținute în rezultatul înmulțirii indicelui din col. 7 cu cota taxei indicate în col. 8. Pentru situațiile în care în col. 7 nu se indică cota taxei, în col. 8 se înscrie suma taxei calculate pe toate obiectele impunerii amplasate în aceeași unitate administrativ-teritorială (se indică în lei);

10) în col. 10 – suma totală a facilităților fiscale acordate conform prevederilor art. 295 al Codului fiscal și de către autoritățile administrației publice locale conform prevederilor art. 296 al Codului fiscal (se indică în lei);

11) în col. 11 – suma facilităților fiscale acordate exclusiv de către autoritatea administrației publice locale conform

prevederilor art. 296 al Codului fiscal (se indică în lei);

12) în col. 12 – suma taxei către plată obținută în rezultatul scăderii din suma taxei calculate (col. 9) a sumei totale a facilităților fiscale acordate (col. 10) (se indică în lei);

13) în rîndurile 1-11 col. 7-12 (exceptînd col. 8) – suma valorilor indicatorilor rîndurilor corespunzătoare numerelor cu indici, pe fiecare taxă în parte. În col. 8 se va indica cota taxei doar în condițiile în care aceasta este identică tuturor subdiviziunilor;

14) în rîndul „Total pe taxele locale” – suma valorilor indicatorilor pe fiecare coloană a rîndurilor 1-11 (se indică în lei). Verificarea corectitudinii perfectării Anexei la Darea de seamă pe taxele locale (Forma TL 13) se efectuează astfel: suma indicată în col. 12 a rîndului „Total pe taxele locale” urmează să coincidă cu suma determinată conform algoritmului: rîndul „Total pe taxele locale” ((col. 9 rîndurile 1-11) – (col. 10 rîndurile 1-11)). Totodată, suma indicată în rîndul „Total pe taxele locale” a col. 12 urmează să coincidă și cu suma indicată în rîndul „Total pe taxele locale” a col. 10 din Darea de seamă propriu-zisă.

Exemplu: pentru a completa rîndul 1 „Taxa pentru amenajarea teritoriului” este necesar:

a) de a completa rîndurile corespunzătoare numerelor de ordine 1.1, 1.2 1.8 (...) – în funcție de numărul subdiviziunilor vizavi de care apare obligația aferentă achitării taxei pentru amenajarea teritoriului. În fiecare rînd se va indica:

- în col. 3 – codul subdiviziunii obiectului impunerii;

- în col. 4 – codul localității în bugetul căreia urmează a achita taxa;

- în col. 7 – baza impozabilă în expresie numerică conform modului stabilit în col. 3 lit. a) din Anexa la titlul VII din Codul fiscal în total pe toate subdiviziunile și/sau obiectele impozabile ale contribuabilului. Baza impozabilă se va determina conform col. 2 din Anexa la titlul VII din Codul fiscal (prin rotunjirea pînă la numărul întreg);

- în col. 8 – cota taxei, dacă aceasta corespunde tuturor obiectelor impunerii din cadrul subdiviziunii respective;

- în col. 9 – suma taxei obținute în rezultatul înmulțirii indicelui din col. 7 cu cota taxei indicate în col. 8. Pentru situațiile în care în col. 7 nu se indică cota taxei, în col. 8 se înscrie suma taxei calculate pe toate obiectele impunerii amplasate în aceeași unitate administrativ-teritorială;

- în col. 10 – suma totală a facilităților fiscale acordate conform prevederilor art. 295 al Codului fiscal și de către autoritățile administrației publice locale conform prevederilor art. 296 al Codului fiscal, corespunzătoare subdiviziunii;

- în col. 11 – suma facilităților fiscale acordate exclusiv de către autoritatea administrației publice locale conform prevederilor art. 296 al Codului fiscal;

- în col. 12 – suma taxei către plată obținută în rezultatul scăderii din suma taxei calculate (col. 9) a sumei totale a facilităților fiscale acordate (col. 10).

După completarea informațiilor pe toate subdiviziunile, se generalizează informația privind taxa pentru amenajarea teritoriului și se completează coloanele corespunzătoare din rîndul 1: în col. 7, 9 - 12 - se indică sumele corespunzătoare a indicatorilor din rîndurile 1.1 – 1.8 (...) a Anexei, iar în col. 8 – cota taxei, dacă aceasta este identică tuturor subdiviziunilor.

În mod analogic se completează informația pe fiecare taxă locală;

Remarcă:

Pentru a dispune de informația privind taxele locale și cotele impunerii stabilite în localitățile de dislocare a subdiviziunilor și/sau obiectelor impunerii, contribuabilul urmează să se adreseze autorităților administrației publice din localitățile respective sau inspectoratului fiscal de stat teritorial în raza căruia sunt amplasate subdiviziunile și/sau obiectele impozabile ale contribuabilului.

Anexa nr. 3 la Ordinul IFPS/
 Приложение № 3 к приказу ГГНИ
 nr. /№ 1603 din/от 20 decembrie/декабря 2012

Forma TL APL 13

 Codul fiscal al organului împuternicit de către autoritatea administrației publice locale/
 Фискальный код органа, уполномоченного местным органом публичного управления

 Denumirea organului împuternicit de către autoritatea administrației publice locale/
 Наименование органа, уполномоченного местным органом публичного управления

 Codul localității (CUATM)/
 Код местности

 Inspectoratul fiscal de stat/
 Государственная налоговая инспекция

 Pentru uz intern SF/
 Для служебного пользования

Data prezentării dării de seamă/ Дата представления отчета

Perioada fiscală /Налоговый период

**DAREA DE SEAMĂ PE TAXELE LOCALE/
 ОТЧЕТ ПО МЕСТНЫМ СБОРАМ**

Nr. d/o/ № п/п	Clasificare a bugetară/ Счет бюджетной классификации	Denumirea taxei/ Наименование сбора	Numărul de contribuabili/ Количество налогоплательщиков	Baza impozabilă a obiectului impunerii (se indică în expresie cantitativă)/ Налогооблагаемая база объекта налогообложения (указывается в количественном выражении)		Cota (lei, %)/ Ставка (лей; %)	Suma taxei calculate (lei) (col. 5 x col.6)/ Исчисленная сумма сбора (лей) (гр.5 x гр.6)	Suma facilităților fiscale acordate (lei) / Сумма налоговых льгот, предоставленных (лей)		Suma taxei către plată (lei) (col. 7 – col. 8)/ Сумма сбора к уплате (лей) (гр.7 – гр.8)
				Unitatea de măsură/ Единица измерения	Numărul/ Количество			Total/ Всего	Inclusiv de către autorit. admin. pub. locale/ В том числе местными органами публичного управления	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	122/28	Taxa pentru amenajarea teritoriului de la gospodăriile țărănești (de fermier)/Сбор на благоустройство территории с крестьянских (фермерских) хозяйств		Numărul/ Количество						
2.	122/41	Taxa de la posesorii de câini/Сбор с владельцев собак		Numărul/ Количество						
3.	122/66	Taxa pentru parcaj/Сбор за парковку		Numărul/ Количество						
4.	122/67	Taxa pentru unitățile stradale de comerț și/sau de prestare a serviciilor /Сбор за уличные объекты торговли и/или объекты по оказанию услуг		Numărul de unități/ Количество объектов						
5.	122/68	Taxa pentru evacuarea deșeurilor/Сбор за вывоз отходов		Numărul/ Количество						
Total pe taxele locale/Итого по местным сборам				X	X					

 Suma de control/
 Контрольная сумма Suma taxei col. 10/ сумма сбора гр.10

 Ne asumăm răspunderea prevăzută de legislație pentru întocmirea incompletă și/sau neconformă a dării de seamă/
 Несем ответственность, предусмотренную законодательством за неполное и/или ненадлежащее оформление отчета

Conducătorul/ Руководитель

Contabil-șef /Главный бухгалтер

Anexă pe/ Приложение на _____ file/ листах

L.Ș.

Anexa nr. 4 la Ordinul IFPS/
Приложение № 4 к приказу ГГНИ
nr. /№ 1603 din/от 20 decembrie/
декабря 2012

INSTRUCȚIUNE**privind modul de întocmire și prezentare a Dării de seamă pe taxele locale (Forma TL APL 13)****I. Aspecte generale**

1. Darea de seamă pe taxele locale (Forma TL APL 13) se prezintă de către organele împuternicite ale autorității administrației publice locale, care au responsabilități de calculare a taxelor locale specificate la art. 289 alin. (2) lit. a) – în partea ce ține de gospodăriile țărănești (de fermier), k), n), o) și p) al Codului fiscal și de prezentare a dărilor de seamă aferente acestora.

2. Darea de seamă pe taxele locale (Forma TL APL 13) se prezintă de către organele împuternicite ale autorității administrației publice locale doar în condițiile în care taxele locale respective sînt stabilite de către autoritatea administrației publice locale.

3. Pentru calcularea obligațiilor aferente taxelor locale respective se aplică cotele de impunere stabilite de către autoritățile administrației publice locale de la locul amplasării obiectelor impunerii (bazei impozabile).

4. În Darea de seamă pe taxele locale (Forma TL APL 13) organele împuternicite ale autorității administrației publice locale, în mod obligatoriu, trebuie să indice:

1) codul fiscal al organului împuternicit al administrației publice locale;

2) denumirea organului împuternicit al administrației publice locale;

3) codul localității (CUATM) unde se află sediul organului împuternicit de autoritatea administrației publice locale – cod unic de identificare (4 semne) conform Clasificatorului unităților administrativ-teritoriale al Republicii Moldova (CUATM) aprobat prin Hotărîrea Departamentului „Moldova-Standard” nr.1398-ST din 03.09.2003;

4) inspectoratul fiscal de stat teritorial în raza căruia este înregistrat organul împuternicit de autoritatea administrației publice locale;

5) data prezentării dării de seamă (data prezentării Inspectoratului fiscal de stat teritorial);

6) perioada fiscală – corespunzător tipului taxei locale, sînt prevăzute două perioade fiscale:

a) în cazul taxei pentru amenajarea teritoriului de la gospodăriile țărănești (de fermier) și taxei de la posesorii de cîini, perioada fiscală este trimestrul. Urmare a acestui fapt, organele împuternicite de către autoritatea administrației publice locale cu calcularea acestor taxe au obligația de a prezenta darea de seamă pe taxele locale (Forma TL APL 13) pînă în ultima zi a lunii următoare trimestrului de gestiune. Perioada fiscală se completează cu un cod, care are următoarea structură: P/N/AAAA (unde P – este codul perioadei fiscale care obține valoarea T; N – numărul trimestrului; AAAA – anul. Spre exemplu, pentru trimestrul I al anului 2013 codul perioadei fiscale va avea următoarea structură – T/01/2013);

b) în cazul taxei pentru parcaj, taxei pentru unitățile stradale de comerț și/sau de prestare a serviciilor și taxei pentru efectuarea deșeurilor, perioada fiscală este luna. Urmare a acestui fapt, organele împuternicite de către autoritatea administrației publice locale cu calcularea acestor taxe au obligația de a prezenta darea de seamă pe taxele locale (Forma TL APL 13) lunar, pînă în ultima zi a lunii următoare lunii de gestiune. Perioada fiscală se completează cu un cod, care are următoarea structură: P/N/AAAA (unde P – este codul perioadei fiscale care obține valoarea L; N – numărul lunii; AAAA – anul. Spre exemplu,

pentru luna ianuarie 2013 codul perioadei fiscale va avea următoarea structură – L/01/2013);

7) semnăturile autentificate prin stampilă a persoanelor responsabile – conducătorul și contabilul-șef.

II. Completarea tabelului Dării de seamă pe taxele locale (Forma TL APL 13)

5. În tabelul Dării de seamă privind taxele locale (Forma TL APL 13) se indică:

1) în col. 1 – numerele de ordine ale taxelor locale;

2) în col. 2 – conturile clasificăției bugetare la care urmează a fi achitate taxele locale;

3) în col. 3 – denumirea taxelor locale, prevăzute de titlul VII al Codului fiscal;

4) în col. 4 – numărul de contribuabili – subiecți ai impunerii pentru care se calculează taxele locale;

5) în col. 5 – unitățile de măsură în care se estimează baza impozabilă pentru taxele locale;

6) în col. 6 – baza impozabilă în expresie numerică (reiesind din modul stabilit în col. 3 din Anexa la titlul VII al Codului fiscal), în total pe toate obiectele impozabile ale contribuabililor. Baza impozabilă se va determina conform col. 2 din Anexa la titlul VII din Codul fiscal;

7) în col. 7 – cota taxei stabilită de autoritatea administrației publice locale de la locul amplasării obiectului impozabil (se indică în lei sau, după caz, în %). Coloana respectivă se completează doar în cazurile în care cotele taxei stabilite de unitățile administrativ-teritoriale sînt identice pentru toate obiectele impunerii;

8) în col. 8 – suma taxei obținute în urma înmulțirii indicelui din col. 6 cu cota taxei indicate în col. 7. Pentru situațiile în care în col. 7 nu se indică cota taxei, în col. 8 se înscrie suma taxei calculate pe toate obiectele impunerii cu această taxă (se indică în lei);

9) în col. 9 – suma totală a facilităților fiscale acordate conform prevederilor art. 295 al Codului fiscal și de către autoritățile administrației publice locale – conform prevederilor art. 296 al Codului fiscal (se indică în lei);

10) în col. 10 – suma facilităților fiscale acordate exclusiv de către autoritatea administrației publice locale conform prevederilor art. 296 al Codului fiscal (se indică în lei);

11) în col. 11 – suma taxei către plată obținută în urma scăderii din suma taxei calculate (col. 8) a sumei totale a facilităților fiscale acordate (col. 9) (se indică în lei);

12) în rîndul „Total pe taxele locale” – suma valorilor pe fiecare coloană (se indică în lei). Verificarea corectitudinii perfectării Dării de seamă pe taxele locale (Forma TL APL 13) se efectuează astfel: suma indicată în col. 11 a rîndului „Total pe taxele locale” urmează să coincidă cu suma determinată conform algoritmului: rîndul „Total pe taxele locale” (col. 8-col. 9);

13) suma de control reprezintă suma indicatorului din col. 11 a rîndului „Total pe taxele locale”.

Remarcă: În tabelul dării de seamă indicii se reflectă pentru perioada gestionară (fără cumulare anuală). Pentru a dispune de informația privind taxele locale și cotele impunerii stabilite în localitățile de dislocare a subdiviziunilor și/sau obiectelor impunerii, contribuabilul urmează să se adreseze autorităților administrației publice din localitățile respective sau inspectoratului fiscal de stat teritorial în raza căruia sînt amplasate subdiviziunile și/sau obiectele impozabile ale contribuabilului.

1702 O R D I N
cu privire la modificarea și completarea
Ordinului IFPS nr.267 din 14.04.2011
„Cu privire la organizarea activității de administrare
a marilor contribuabili”

În scopul eficientizării administrării agenților economici - mari contribuabili și întru îmbunătățirea colectării încasărilor la Bugetul Public Național,

ORDON:

I. Ordinul IFPS nr.267 din 14.04.2011 „Cu privire la organizarea activității de administrare a marilor contribuabili” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 70-73/442 din 29.04.2011), se modifică și se completează după cum urmează:

1. În pct. 3 din ordin după sintagma „52 alin.(1)” se introduce textul „- organizațiile necomerciale neplătitoare a TVA”, iar după cifra „54” se introduc cifrele „541”.

2. Ordinul se completează cu un punct nou după cum urmează:

„7¹. Prin derogare de la prevederile pct.7 al prezentului ordin, în cazul nerespectării de către marii contribuabili a

obligațiilor contribuabilului stabilite de art. 8 alin.(2) al Codului fiscal și/sau necorespunderii Criteriilor de determinare a statutului de contribuabil mare, șeful IFPS este în drept să decidă excluderea acestora din lista agenților economici - mari contribuabili înainte de termenul stabilit.”

3. Pct. 8 din ordin se abrogă.

4. Pe tot parcursul textului Ordinului IFPS nr.267 din 14.04.2011, sintagma “Direcția marilor contribuabili” se substituie cu sintagma “Direcția generală a marilor contribuabili” și, respectiv, abrevierea “DMC” se substituie cu abrevierea “DGMC”.

II. Direcția generală a marilor contribuabili a IFPS va asigura publicarea prezentului ordin în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

III. Prezentul ordin intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

ȘEFUL INSPECTORATULUI
FISCAL PRINCIPAL DE STAT

Nicolae VICOL

Nr. 1609. Chișinău, 22 decembrie 2012.

1703 O R D I N
privind aprobarea Listei agenților economici – mari
contribuabili pentru anul 2013

În temeiul art. 133 alin. (1) lit. c) al Codului fiscal nr. 1163-XIII din 24.04.1997, în scopul executării pct. 73 din Capitolul IV al Planului de dezvoltare a Serviciului Fiscal de Stat pentru anii 2011-2015, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1141 din 16.12.2010 și a pct. 5 al Ordinului IFPS nr. 267 din 14.04.2011 „Cu privire la organizarea activității administrative a marilor contribuabili”,

O R D O N:

1. Se aprobă Lista agenților economici – mari contribuabili pentru anul 2013 conform anexei, selecțată potrivit Criteriilor de determinare a statutului de contribuabil mare, aprobate prin Ordinul IFPS nr. 267 din 14.04.2011 „Cu privire la organizarea activității administrative a marilor

contribuabili”, cu modificările și completările ulterioare.

2. Prezentul Ordin intră în vigoare la data de 1 ianuarie 2013.

3. Se abrogă din 1 ianuarie 2013 Ordinul IFPS nr. 1065 din 21.12.2011 „Privind aprobarea Listei agenților economici-contribuabili mari pentru anul 2012”.

4. Direcția gestionarea documentelor și arhivare a IFPS va aduce prezentul Ordin la cunoștința IFS teritoriale și subdiviziunilor structurale ale IFPS, iar Direcția generală a marilor contribuabili a IFPS – la cunoștința contribuabililor vizati.

5. Direcția generală a marilor contribuabili va asigura publicarea prezentului Ordin în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

ȘEFUL INSPECTORATULUI
FISCAL PRINCIPAL DE STAT

Nicolae VICOL

Nr. 1615. Chișinău, 24 decembrie 2012.

Anexa la
Ordinul IFPS nr. 1615
din 24.12.2012

Lista agenților economici-mari contribuabili pentru anul 2013

nr.	Codul fiscal	Denumirea întreprinderii
IFS PE MUN. CHIȘINĂU DAF CENTRU 02		
1	1002600000803	ICS SUVOROV-VIN SRL
2	1002600001257	CALEA FERATA DIN MOLDOVA IS
3	1002600003631	ICS LEOGRANT SRL
4	1002600004580	MOLDELECTRICA IS
5	1002600005347	FINCOMBANK SA
6	1002600005819	SOCIETATEA DE ASIGURARI MOLDCARGO SRL
7	1002600005831	ASOCIATIA INTERNATIONALĂ A TRANSPORTATORILOR AUTO
8	1002600006034	ASCOM-GRUP SA
9	1002600006089	BC MOBIASBANCA-GROUPE SOCIETE GENERALE SA
10	1002600008119	M.C.F.-ENGROS SRL
11	1002600009747	VALIEXCHIMP SRL
12	1002600011166	ICS AVON COSMETICS (MOLDOVA) SRL
13	1002600013883	CARDIAX-PLUS S.R.L.
14	1002600014732	ICS "ORIFLAME INTERNATIONAL" SRL
15	1002600015762	ICS AGRIMATCO-SERVICE SRL
16	1002600019313	TAROL-DD S.R.L.
17	1002600019438	OVICO S.R.L.
18	1002600020056	BC EUROCREDITBANK SA
19	1002600022108	ICS SUMMA SRL
20	1002600023242	POSTA MOLDOVEI IS
21	1002600024700	IS CENTRUL RESURSELOR INFORMATIONALE DE STAT REGISTRU
22	1002600026999	MAGAZINUL UNIVERSAL CENTRAL UNIC SA
23	1002600028096	BC MOLINDCONBANK SA
24	1002600029473	GEMENI SA
25	1002600030149	IM LOTERIA MOLDOVEI SA
26	1002600030345	FCP ALEX-NEOSIM SRL
27	1002600031364	CONSOCIIL SA
28	1002600036325	AUREOLA & LOMBARD SA
29	1002600036532	IPTEH SA
30	1002600038891	47 TH PARALLEL SRL
31	1002600041354	IM ELITA-5-ALTEPI SRL
32	1002600044425	ICS CSM UNIFORM SRL
33	1002600045189	VIZAJE-NICA S.R.L.
34	1002600045798	ICS PETROM-MOLDOVA SA
35	1002600048836	MOLDETECOM SA
36	1002600049442	RADIOCOMUNICATII IS
37	1002600053315	IMSA MOLDAISG SRL
38	1002600053669	ICS. NOBIL-CLUB S.R.L.
39	1002600054563	IM. BADPRIM S.R.L.
40	1002600056198	ICS. FINPAR INVEST S.R.L.
41	1003600002505	KVINT-PLUS SRL
42	1003600002549	BANCA DE ECONOMII SA
43	1003600005975	LUCONEX S.R.L.
44	1003600008150	BC ENERGBANK SA
45	1003600011211	ICS NATUR BRAVO SA
46	1003600012344	AGARISTA AGRICOLA SRL

47	1003600017372	COMINGI SRL
48	1003600027672	CONTINENT S.R.L.
49	1003600032232	ICS BRITISH AMERICAN TOBACCO-MOLDOVA SRL
50	1003600036045	REPREZENTANTA S. A. GEDEON RICHTER IN REPUBLICA MOLDOVA
51	1003600038407	BASCONSLUX SRL
52	1003600042163	IS CENTRUL NATIONAL PENTRU FRECVENITE RADIO
53	1003600043182	IM GRISAN HAMB SA
54	1003600045544	EDILITATE SA
55	1003600045784	ICS STAG TEXTILE INDUSTRY SA
56	1003600048028	ICS PRO DIGITAL SRL
57	1003600049807	MOLDAGROCONSTRUCTIA SA
58	1003600053518	MICROINVEST SRL
59	1003600056726	PIATA CENTRALA IM
60	1003600056955	ICS LEMI INVEST SA
61	1003600061928	SUN COMMUNICATIONS SRL
62	1003600063324	INTEXXAUCA SA
63	1003600077839	EDITURA UNIVERSULIS
64	1003600082053	PROMTEHGAS SA
65	1003600082352	IONEL SA
66	1003600089719	ICAM SA
67	1003600100445	ICS CRISTINA MOLD-ROM SIMPEX SRL
68	1003600106115	IM ORANGE MOLDOVA SA
69	1003600116611	PPC REMITA-TRANSPORT-PRIVAT SRL
70	1003600117582	IM GBG-MLD SRL
71	1003600134147	ICS FIRMA ZEPTER-INTERNATIONAL SRL
72	1003600137218	IM FOOD PLANET RESTAURANTIS SRL
73	1003600152385	II METALICA ZUEV II
74	1003600158022	VARO-INFORM SRL
75	1003600167059	IM. FEGRO S.R.L.
76	1004600000070	MAIB-LEASING SA
77	10046000057247	S.C. MAESTRO-NUT S.R.L.
78	10046000073229	ICS " MARY KAY (MOLDOVA) Limited" SRL
79	1004600074938	ENERGOCOM SA
80	1005600007076	SANAVELES S.R.L. I.C.S.
81	1005600029968	S.C. CONFIRMGRUP S.R.L.
82	1006600016055	IS CADASTRU
83	1006600030066	GĂRILE ȘI STAȚIILE AUTO IS
84	1006600055306	ICS INTRACOM TELECOM SOLUTIONS SRL
85	1007600036630	ICS. SPECTRA & CO S.R.L.
86	1007600059183	BC PROREDIT BANK SA
87	1007600067652	ALINA ELECTRONIC S.R.L.
88	1007600073998	ICS. CENTRUL DE DIAGNOSTIC GERMAN S.R.L.
89	1008600035906	ICS HEALTH FOREVER INTERNATIONAL SRL
90	1008600050774	ICS HUAWHI TECHNOLOGIES SRL
91	1010600022460	IM. UNIMARKET DISCOUNT S.R.L.
92	1011620007288	UNIUNEA CONDUCATORILOR AUTO DIN REPUBLICA MOLDOVA

DAF BOTANICA 03

93	1002600001718	AIR MOLDOVA IS
94	1002600001925	COMALIMSER SRL
95	1002600003240	SLAVENA-LUX SRL
96	1002600004030	FRANZELUTA SA
97	1002600004063	BC COMERTBANK SA
98	1002600004188	S.C. IACOB S.R.L.
99	1002600005059	S.A. JLC
100	1002600007189	IS AEROPORTUL INTERNATIONAL CHISINAU
101	1002600007949	TINA SRL

161	1002600028650	IM GLASS CONTAINER COMPANY SA
162	1002600034022	ICS HELLAS GROUPS SA
163	1002600034310	IM RIHPANGAL FARMA SRL
164	1002600041077	MOLDOVAHIDROMAS SA
165	1002600041675	ICS TRIGOR AVD SRL
166	1002600050646	AGAT-D SRL
167	1002600050842	LUSMECON SA
168	1002600051768	GUTAROM S.R.L.
169	1002600053197	MACON SA
170	1003600001737	BASLIFT S.R.L.
171	1003600005469	SA FABRICA ELEMENTE DE CONSTRUCTII
172	1003600008563	INTROSCOP SA
173	1003600010708	FIRMA MAG SRL
174	1003600013813	AGRO-MONDIAL S.R.L.
175	1003600015208	IM EFES VITANTA MOLDOVA BREWERY SA
176	1003600023216	IM VISMOS SA
177	1003600025379	ELECTROCON SA
178	1003600026295	CET NR 2 DIN CHISNAU SA
179	1003600027225	AUTOCAR-IMEX S.R.L.
180	1003600033697	IM ROMSTAL TRADE SRL
181	1003600033974	TRABO-PLUS
182	1003600035059	IM FARMACO SA
183	1003600049760	MAURT SRL
184	1003600059222	ORIZONT SA
185	1003600087302	CIOCAN SA
186	1003600091378	ICS SHAN LIAN INTERNATIONAL GROUP SRL
187	1003600095088	MODEM SRL
188	1003600095594	IS ENERGOPARATII
189	1003600104133	IS. INSTALCO S.R.L.
190	1003600109909	COMBINATUL DE PRODUSE CEREALIERE DIN CHISNAU SA
191	1003600124320	IMPEXERA SRL
192	1003600126117	IM LIFTSERVICE
193	1003600136646	ICS COCA-COLA IMBUTELIERE CHISNAU SRL
194	1003600161002	IM EXDRUPO
195	1004600002801	ALMAIAN S.R.L.
196	1006600054228	VISTARCOM SRL
197	1007600035781	IM. GLASS CONTAINER PRIM S.A.
198	1008600003448	IDEAL CONSTRUCT S.R.L.
199	1008600024540	S.R.L. EUROLUMINA
200	1009600004970	ICS ORBICO MA SRL
201	1011600016305	TRANSAUTOGAZ S.R.L.

DAF BUTUCANI 05

202	1002600001338	BC VICTORIABANK SA
203	1002600001349	ZORILE SA
204	1002600002449	COMBINATUL POLIGRAFIC DIN CHISNAU
205	1002600004133	PPC MGM SRL
206	1002600005897	ICS LUKOIL-MOLDOVA SRL
207	1002600006562	PPC BOJO-VIN SRL
208	1002600007204	AMPRENTA-FOIL S.R.L.
209	1002600009035	IM DAAC-HERMES SA
210	1002600010273	BC EXIMBANK-GRUPPO VENETO BANCA SA
211	1002600013665	AZMOL COMPANY SRL
212	1002600015382	IM ROMPETROL MOLDOVA SA
213	1002600020908	DONARIS-GRUP SA
214	1002600023471	ICS ENDAVA SRL
215	1002600023736	BUCURIA SA
216	1002600023851	VISPA SI CO SRL
217	1002600024146	AUTOSPACE SRL

102	1002600008094	DIAZCHIM S.R.L.
103	1002600010457	AEROPORT CATERING SA
104	1002600010480	AEROPORT HANDLING SA
105	1002600012761	SC IMC MARKET SRL
106	1002600015290	COAXIAL-GRUP S.R.L.
107	1002600015566	UNIVERSINJ S.R.L.
108	1002600029451	VLADALINA SRL
109	1002600031157	EPC CARION SRL
110	1002600039290	EPC UNGAR SRL
111	1002600039681	SRL BICOMPLEX
112	1002600041376	OLIMP SRL
113	1002600043543	MELODIA S.A.
114	1002600046027	IM MOLICELL SA
115	1002600046359	SRL DITA ESTFARM
116	1002600046821	IM "VALAN INTERNATIONAL CARGO CHARTER" SRL
117	1003600002136	CARMEZ SA
118	1003600004163	ROSHENMOL SRL
119	1003600014223	SRL ZERNOFF IM
120	1003600017268	CEGOLTAR S.R.L.
121	1003600017925	AKM-VETERAN SRL
122	1003600020455	IM ELAT S.A.
123	1003600021902	INTERAUTOTRANS S.A.
124	1003600022390	VENAVA GRUP SRL
125	1003600022806	MOLDATSA IS
126	1003600028059	ELECTROMOTOR-SERVICE S.R.L.
127	1003600028473	UNIVERSAL S.A.
128	1003600031981	INMEX IS
129	1003600032818	SRL RIUL VECCHI
130	1003600033181	LARSAN-NOR SRL
131	1003600036724	SRL NUMINA
132	1003600041317	SC ADD-PRODUCTION SRL
133	1003600042037	PROTECTIA PLANTELOR S.R.L.
134	1003600046911	IM VINAMEX SRL
135	1003600050218	RADOP-OPT SRL
136	1003600051134	ARMO-BETON SA
137	1003600056966	I.C.S. OIL TECH S.R.L.
138	1003600079246	E.P.C. DRANCOR S.R.L.
139	1003600085010	IM MOLDAVIAN AIRLINES SA
140	1003600088549	SA FLOARE-CARPET
141	1003600126427	IM FIDESCO PLUS SRL
142	1003600128591	UNIPLAST S.R.L.
143	1003600156637	S.C. AZGOPROD S.R.L.
144	1003610000111	SC AGROGLED SRL
145	1004600052987	S.C. STALMA LUX S.R.L.
146	1004600054327	IM PARCUL URBAN DE AUTOBUZE
147	1005600017723	SRL FARMACIA FAMILIEI
148	1005600024192	ICS CONSTRUCT-ARABESQUE SRL
149	1007600068110	ICS OP ARGUS-S SRL

DAF CIOCAN 04

150	1002600005141	TUTUN-CTC SAITD
151	1002600008924	FABRICA DE STICLA DIN CHISNAU IS
152	1002600014477	DANSICONS S.R.L.
153	1002600014891	EDATA-TRANS S.R.L.
154	1002600015175	DERANG-PLUS S.R.L.
155	1002600017102	OLMOSDON SRL
156	1002600017397	ICS LE BRIDGE CORPORATION LIMITED SRL
157	1002600024308	ICS LAPMOL SRL
158	1002600026461	MOLDELECTROMONTAJ SA
159	1002600027631	IM SANIN SRL
160	1002600028144	COMBINATUL DE ARTICOLE DIN CARTON SA

278	1002600015876	APA-CANAL CHISNAU SA
279	1002600019210	NUFARUL SA
280	1002600019586	BASVINEX SA
281	1002600028764	GCC-SECURITATE SRL
282	1002600030301	CONDIVIV-IMPEX S.R.L.
283	1002600031906	IS INGHOCAD
284	1002600032431	SIDAL GRUP S.R.L.
285	1002600032947	AUTO-PREZENT SRL
286	1002600035719	BC BANCA SOCIALA SA
287	1002600035890	HIDESCO SRL
288	1002600037193	ARTMET SA
289	1002600037724	ICS VARDIA SRL
290	1002600040069	IM "LEUTIS" SRL
291	1002600042915	ICS RENAISSANCE-PERFECT SRL
292	1002600047677	ASOCIATA DE GOSPODARIRE A SPATIILOR VERZI IM
293	1002600048157	DAVILAR-TRANS S.R.L.
294	1002600048641	SA CET NI CHISNAU
295	1002600050026	IM GLORINAL-GRUP S.R.L.
296	1002600053751	TRONEX-COM S.R.L.
297	1003600002284	BIOPROTECT S.R.L.
298	1003600005148	MOLDOVAGAZ SA
299	1003600005791	SUPRATEN SA
300	1003600007267	FPC VALAH SRL
301	1003600008275	IM TIREX PETROL SA
302	1003600015231	ICS RED UNION FENOSA SA
303	1003600020101	SC ADD-TECHNOLOGY SRL
304	1003600021533	BCR CHISNAU SA
305	1003600022286	SA TERMOCOM
306	1003600030331	EAST-AUTO-LADA
307	1003600032128	ECOTEHLIDER S.R.L.
308	1003600043540	FERTILITATEA-CHISNAU SA
309	1003600043595	TETIS INTERNATIONAL CO S.R.L.
310	1003600044259	PORTUDO SRL
311	1003600049139	CRICOVA-VIN SA
312	1003600050528	NISTRU LADA SA
313	1003600050850	ROMATIM SRL
314	1003600054102	DUDO-EGO SRL
315	1003600060507	MINERAL SA
316	1003600064701	MONOLIT SA
317	1003600066037	CHISNAU-GAZ SRL
318	1003600068891	ICS EXPRESS LEASING SRL
319	1003600083670	SC STARNET SRL
320	1003600084426	PEGAS SRL
321	1003600086062	CRICOVA SA
322	1003600088527	MEZON SA
323	1003600098931	CHISNAU-PROIECT IM
324	1003600104867	IS DETASAMENTUL DE PAZA PARAMILITARĂ
325	1003600105901	TIPOGRAFIA CENTRALA IS
326	1003600107905	SC DROMAS-CONS SRL
327	1003600111878	VEACES-NOVA SRL
328	1003600113528	F&P EXTREMUM SRL
329	1003600156992	SC DESENERGO SRL
330	1004600021987	RUTADOR SRL
331	1004600072945	IS AGENTIA DE STAT PENTRU PROPRIETATE INTELCTUALA
332	10046001002738	ICS METRO CASH & CARRY MOLDOVA SRL
333	1005600036924	I.S. FINTEHINFORM
334	1006600016929	S.C. TEXCO IMPEX S.R.L.
335	1006600023310	S.C. BINASTRO COM S.R.L.
336	1006600058053	FISCERVINFORM IS
337	1007600039103	I.C.S. SAMRES SOUTH EAST S.R.L.
338	1007600057868	IM INTERFOHOS GRUP SRL
339	1008600017078	ICS MEDIA PRODUCTION SRL
340	1008600036589	I.M. CREDIT RAPID S.R.L.
341	1008600056927	PERSONAL LOGISTICA SRL

218	1002600025822	METALFEROS SA
219	1002600027000	PIELART S.A.
220	1002600027114	MOLDPRESA SA
221	1002600031892	AROMA SA
222	1002600032453	IM UBIB TRADE GROUP SRL
223	1002600032981	SC DINA-COCIUG SRL
224	1002600033793	VIOERICA-COSMETIC S.A.
225	1002600035731	IM JOLLY-ALON SA
226	1002600036004	BANCA COMERCIALA UNIBANK SA
227	1002600036576	AZURIT SA
228	1002600036967	CAMERADE COMERT SI INDUSTRIE A REPUBLICII MOLDOVA
229	1002600038422	SC CREATOR-UU. BORS SRL
230	1002600041941	IM TOPAZ SA
231	1002600043934	COLAJ-CINEMA S.R.L.
232	1002600043945	COLAJ SRL
233	1003600006972	REDREX&CO SRL
234	1003600008161	ICS PRICEWATERHOUSECOOPERS AUDIT SRL
235	1003600008622	PROFMET GRUP S.R.L.
236	1003600019583	RECONSCIVIL SRL
237	1003600020617	DELECTAR SRL
238	1003600028325	VEGA-L SRL
239	1003600028587	I.M. NIAGARA CLUB S.R.L.
240	1003600039688	IM PLIMED-AG SRL
241	1003600044260	I.C.S. EUROMARBE S.R.L.
242	1003600045083	FIRMA ASOIO SRL
243	1003600048486	REGIA TRANSPORT ELECTRIC IM
244	1003600056195	FPC CONFORT SRL
245	1003600062729	PIETRIS SA
246	1003600077219	IMCCP REM SRL
247	1003600079545	ARTIMA SA
248	1003600083625	AVANTAL-VA SA
249	1003600091219	CIE MOLDEXPO SA
250	1003600098654	INSTITUTUL NATIONAL DE STANDARDIZARE SI METROLOGIE
251	1003600118109	IS CENTRUL TEHNIC PENTRU SECURITATE INDUSTRIALA SI CERTIFICARE
252	1003600127505	IMREL LUMTEH IM
253	1003600130817	ICS INDRA SISTEME SRL
254	1003600134099	ICS STEAU-A REDS SA
255	10036006004176	ORHEL-VIT SA
256	1004600000782	SOLIDAR-COM S.R.L.
257	1004600028447	INTREPRINDEREA MUNICIPALĂ AUTOSALUBRITATE
258	1004600073997	I.C.S. DANUBE LOGISTICS S.R.L.
259	1004601000549	I.C.S. EUROCONFORT S.R.L.
260	1004601004787	ICS BEMOL RETAIL SRL
261	1005600028042	ICS BETON-LUX SRL
262	1006600054871	SC DAAC SYSTEM INTEGRATOR SRL
263	1007600063492	I.M. GEDEON RICHTER-RETEA FARMACEUTICA S.R.L.
264	1008600019603	I.M. GSM LIBERTY S.R.L.
265	1010600006879	I.C.S. GENESIS INTERNATIONAL S.R.L.
266	1010600027395	I.C.S. TOP SHOP STUDIOMODERNA S.R.L.
267	1010600036698	I.C.S. CODRU HOSPITALITY S.R.L.
268	1010600043506	SERVICIUL PAZA I.S.

DAF RIȘANI 06

269	1002600003778	BC MOLDOVA-AGROINDBANK SA
270	1002600004731	INCONARM SA
271	1002600005369	ACVILIN-GRUP SRL
272	1002600007123	COMPANIA ASITO SA
273	1002600007329	LUX PROBA GRUP SRL
274	1002600012901	MAKLER SRL
275	1002600013148	ANALITICMEDIA-GRUP SA
276	1002600013539	MAKLER PLUS SRL
277	1002600015739	GLORIAL SRL

342	100960015990	KERAMIN GRUP S.R.L.	IFS OCNIȚA 72	422	100560001398	TEZEL-LUX S.A.	IFS OCNIȚA 72
343	1009600044826	DARSHIDS S.R.L.					
344	1010600021832	IM STATI-MARKET SRL	IFS CAUȘENI 40	423	100560015706	SRL ORIHET-GAZ	IFS ORIHET 74
345	1011600027679	IS VAMSERVINFORM		424	100460002576	IM CHATEAU VARTLEY SRL	IM CHATEAU VARTLEY SRL
				425	1005600051817	IM INTERNATIONAL TOBACCO S.R.L.	IM INTERNATIONAL TOBACCO S.R.L.
				426	1005600003217	LA FARGE CIMENT (MOLDOVA) SA	IFS REZINA 76
				427	1005602150086	MODUL HIDROENERGETIC COSTESTI IS	IFS RIȘCANI 79
				428	1005602151429	LACTIS SA	IFS RIȘCANI 79
				429	1005600010741	SRL VERESVIN	IFS SINGEREI 81
				430	1005600003238	SRL ALCOILUX	IFS SINGEREI 81
				431	1005600032557	SRL MULTIVAL SRL	IFS SINGEREI 81
				432	1005600002966	IM FABRICA DE BRINZETURI DIN SOROCA SA	IFS SOROCA 84
				433	1005607000038	MAGISTRALANISTRU SRL	IFS SOROCA 84
				434	1005607003132	ALFA-NISTRU SA	IFS SOROCA 84
				435	1005607003198	CARIERA DE GRANIT SI PIETRIS DIN SOROCA SA	IFS SOROCA 84
				436	1004607000286	IM MACT-VIEST S.R.L.	IFS SOROCA 84
				437	1005600092021	ROMANESTI SA	IFS STRĂȘENI 86
				438	10056010002384	S.R.L. IMEXAGRO	IFS STRĂȘENI 86
				439	1005600002718	SRL STEFAN VODA-GAZ	IFS STEFAN VODA 89
				440	1005600020023	MOLDABELA SRL	IFS UNGHENI 95
				441	1005600007411	S.R.L. UNGHENI-GAZ	IFS UNGHENI 95
				442	1009600043151	I.C.S. LEAR CORPORATION S.R.L.	IFS UNGHENI 95
				443	10056110000716	OLIMP S.R.L.	IFS VULCANESTI 98
387	1005609001637	IM CALARASI DIVIN SA	IFS CAUȘENI 40				
388	1004609001863	SRL STATUTINEA BALNEOCIMATERICA CODRU					
389	1005608001881	SA ELEVATOR KELLEY GRAINS	IFS CIADIR LUNGA 42				
390	1005600017803	ICS ASIENA-TEXTIL SRL					
391	1005611151445	GAGAUZ-GAZ SRL					
392	1005600013613	SC PARSTAR PETROL SRL	IFS CIMIȘILIA 44				
393	1005605011559	S.R.L. CIMISIȚIA-GAZ					
394	10056040006110	SA RED NORD-VEST	IFS DONDUȘENI 50				
395	1005600008706	IM SUDZUCKER-MOLDOVA SA	IFS DROCHIA 52				
396	1005607010109	MOLDOVA TRANS-GAZ SRL					
397	1005607015849	BOMI-SERVIS SRL					
398	1005604000225	SA INIAC	IFS EDINET 55				
399	1005600030584	SRL PUSNET GAZ					
400	1005604153398	S.S. INTERHIDROEREA PIETRI SI VILCIUȚA EDINET					
401	1011604000182	I.C.S. MOLDOVA-ZAHAR S.R.L.					
402	1007602001577	SRL PROMI.COM	IFS FĂLEȘTI 57				
403	10026020026504	SRL RUSNAC-MOLDOVA	IFS FLOREȘTI 59				
404	1005607002775	FLOREȘTI-GAZ SRL					
405	1005607000353	MARCULEȘTI-COMBI SA					
406	1005607000353	FABRICA UN DIN ROMESTI SA					
407	1005607000536	IS AEROPORTUL INTERNATIONAL MARCULEȘTI					
408	1005605002212	HINCEȘTI-SILVA	IFS HINCEȘTI 65				
409	1004601003067	ICS LACTALIS-ALBA SRL					
410	1002600006621	SC SANDRULIONA SRL	IFS IALOVENI 67				
411	1002600045134	VALUL-TRAIAN SRL					
412	1002601000626	IM FABRICA DE VINURI VINARIA BARDAR SA					
413	1002601002907	COMBINATUL DE VINURI DE CALITATE MILEȘTI MICI IS					
414	1002601003166	ASCONI SRL					
415	1005600031992	CASCADVIN S.R.L.					
416	1005600106746	SA CARIERA MICAUTI					
417	1005600117504	Imveni-Gaz SA					
418	1004600021319	ICS COMONTEI GRUP SRL					
419	1004600052183	ICS BUSINESS MARKET SRL					
420	1006600042441	SPERANTA-K S.R.L.	IFS NISPORENI 71				
421	10026090000220	VERO-NADINA SRL					
342	1009600015990	KERAMIN GRUP S.R.L.	IFS PE-MUN. BĂLȚI 12				
343	1009600044826	DARSHIDS S.R.L.					
344	1010600021832	IM STATI-MARKET SRL					
345	1011600027679	IS VAMSERVINFORM					
346	1002600035548	IM FASHION GROUP SRL					
347	1002600055881	ICS KNAUT-GIPS SRL					
348	1002602000612	SA RAUT					
349	1002602001402	SRL NICA-R					
350	1002602001837	SA FLOAREA SOARELUI					
351	1002602003473	SA MAGISTRALA					
352	1002602003945	SA CFT-NORD					
353	1002602004366	SA BASARABIA NORD SA					
354	1002602005259	S.R.L. CENTAUR					
355	1002602005994	SRL BALTI-GAZ					
356	1002602006326	SA INCOMIAC					
357	1003600003812	IM BALTEANCA SA					
358	1003600121466	IM BEFMASTER SA					
359	1003602000516	MOLDA GROTHINICA SA					
360	1003602001063	SRL DUMBRAVANORD					
361	1003602001100	SA COMBINATUL DE PINE DIN BĂLȚI					
362	1003602004558	MATERIAL FLOREȘTERE DE CONSTRUCȚIE SA					
363	1003602005653	RETELE ELECTRICE DISTRIBUTIE NORD SA					
364	1003602007561	IM ASOCIATIA PIETRI OR DIN BALȚI					
365	1003602008380	S.R.L. CUPTORUL FERMECAT					
366	1003602011868	REGIA APA-CANAL-BALȚI IM					
367	1003602013666	IM XAMINAR S.R.L.					
368	1003602014168	SA BARZA ALBA					
369	1003602020065	SA ZIMBRU-NORD					
370	1006602005006	ICS FOURCHETTE-M SRL					
371	1007602000178	ICS DRADEX-LAMAIER AUTOMOTIVE SRL					
372	1007602005520	CC AQUATRADE SRL					
373	1009602005568	I.C.S. MAXIMANSERV S.R.L.					
374	1002601002655	FLOREȘTI SA	IFS ANENI NOI 130				
375	1002601002516	CARIERA COBUC SA					
376	1003600063966	AGROVIN BULBOACA SA					
377	1003600109105	SRL SALAMER.COM					
378	1002604000074	SA CALCAR	IFS BRICENI 32				
379	1002603000805	TRICON SA	IFS CAHUL 34				
380	1003600035392	Laboratoriu Tesale MOL SRL					
381	1003603006663	NUFARUL ALB S.R.L.					
382	1003603007486	CAHUL PAN SA					
383	1003603008483	BERE-UNITANC SA					
384	1003603007017	SA IMPERIAL VIN	IFS CANTEMIR 36				
385	1002609000202	IS PENTRU SILVICULTURA DIN CALARASI	IFS CALARASI 38				
386	1003609000386	CODREANCA SA					